Acquired with the aſſiſtance of the

Sophia Augusta Brown

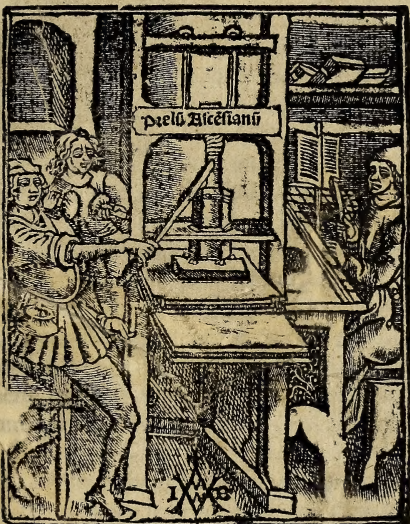
Fund

John Carter Brown Library

Doctrinale ſanctę ac prouidę vitę quatuor memoratu digna continens. .ſ.

- Mortem duplicem.
- Pœnas inferni, & purgatorii.
- Iudicium generale.
- Beatitudinem æternam.

Quod Petrus Richardus in alma Parrhiſiorũ vniuerſitate artiũ & Theologię profeſſor, ac verbi diuini cõcionator egregius, Quadraginta Sermonibus abſoluit.

Vænundatur in ædibus Iodoci Badii Aſcenſii: cujus cura & impenſis impreſſum eſt

1477 B
A42001
RPJCB

Petrus Richardus Pariſieñ. Theologorum minimus in Cõ ſtantino Normanię natus, Reuerendo in Chriſto patri ac do mino Guillermo Briſſonneto Meldenſi epiſcopo.S.D.

CVm illum animarum zelum me
cum ipſe cõſidero digniſſime an
tiſtes:quem in tuos geris ſubdi=
tos: necnon illam quam habes ꝓ
uidentiam de paſcuis huic tuo
gregi inueniendis,certe admira=
bilem omnibuſq; ſtupendam:nõ
poſſum nõ vehemẽter gaudere,
& huic nr̃o ſæculo cõgratulari.
Nec arbitror hoc tuũ ſactũ ꝓpo
ſitũ a ſpiritu humano emanaſſe:
ſed diuino.Quoniã quæ ex deo ſunt(vt ex fide cognouimꝰ) Actu.5.
permanent:cętera vero cito diſſoluũtur:euaneſcũt:annihilã=
tur.Labora igitur ſicut bonus miles Chriſti.In pſeuerantia ſi 2.Tim.2.
gnãter:quę(vt auctor eſt Bernardus) eſt vnica regis filia,vir Bernar.
tutum finis,& conſummatio meritorum:ſine qua nemo vi=
debit faciem patris.Ad hoc enim apoſtolus nos hortatur in
hęc prorumpens eloquia:bonum autem facientes non deficia Gal.6.
mus.Et iure ac merito.qm̃ vt ait Chryſoſto.Tolle pſeueran= Chryſo.
tiã:nec mercedem obſequium habet:nec beneficium gratiam
nec gloriam fortitudo.Non enim qui cœperit: ſed qui perſe=
uerauerit ſaluus erit.Igitur o bone præſul,attende tibi & do Matt.10.
ctrinæ,inſta in illis. Hoc enim faciens & teipſum ſaluum fa= 1.Tim.4.
cies:& eos qui te audiunt.Et ſi rebelles aut contumaces (qđ
abſit) inueneris, argue,obſecra,increpa in omni patientia & 2.Tim.4.
doctrina.Iuſti ꝓculdubio ſunt obſecrandi:iniuſti increpandi:
omnes deniq; cum diſcretione & patientia tolerandi. Quip=
pe in archa fœderis contenta figurabantur: manna videlicet
& virga Aaron quæ fronduerat:& tabulę teſtamenti. Pręla= Heb.6.
tus nempe optimus archa dei eſſe dignoſcitur:in quo manna

dulce exhortationis quo ad bonos exiſtit:& quo ad īduratos
ſeuerę correctiōis virga:& quo ad oēs,tabulę diſcretionis.Sic
Titum.2. igiť queadmodū cœpiſti ſapiētiſſime pater in oībus teipſum
pbe exēplū bonorū operū,in doctrina,in integritate,in graui=
tate.Laudeť oīpotēs de⁹:qm̄ haudquaq̄ de illorū numero cen
Zach.xi. ſeris dicentiū.Nō paſcā vos:qđ moriť moriať: & qđ ſuccidiť
Mat.vii. ſuccidať.Tales haud dicā paſtores: ſed potius lupos rapaces.
Grego. Vtinā diligēter attēderēt:qđ diuus Gregorius terribiliter in
eos ſonat.Sacerdos(inquit)ingrediēs & egrediēs moriať ſi de
eo ſonus pdicationis nō audiať:talis eñ contra ſe irā occulti
iudicis exigit:ſi ſine ſonitu pdicationis & doctrinę icedit. Nā
Ambro. dura p qbuſdā,veriſſima Ambroſii ſnīa.Paſce fame moriētē:
Deut.4. ſi nō pauiſti,occidiſti.Qm̄ nō in ſolo pane viuit hō. Paruuli
Thre.4. eñ petierūt panē:& nō eſt q frangeret eis.Sed o q̄ tremendū,
atq horrēdū paſtoribus illud Ezechielis decretū.Impius mo
rieť:qa nō annūciaſti ei.In pctō ſuo morieť:& nō erūt in mēo=
ria iuſtitię quas fecit:ſanguinē vero ei⁹ de manu tua requirā.
O ſnīa ſtupenda,O ſnīa formidāda.Sed bone deus:quonā mō
Eſaię.56. pdicabūt q literas nō didicerūt? Speculatores ei⁹(ait diuus
vates)cęci oēs:neſcierūt vniuerſi:canes muti:non valētes la=
trare:vidētes vana:dormiētes & amātes ſomnia: & canes īpu
dētiſſimi:neſcierūt ſaturitatē. Ipſi paſtores ignorauerūt intel
ligētiā:oēs viā ſuā declinauerūt vnuſqſq ad auaritiā ſuam a
ſummo vſq ad nouiſſimū.Nō ſunt illi pfecto de qbus dicit
Hiere.3. dñs. Dabo vobis paſtores iuxta cor meū,& paſcent vos ſcien
tia & doctrina.Sed qđ deteri⁹ peiusve eſt,cū ſint ignorātes ī
1.Cor.14. ignorātia pmanere cupiūt.Profecto ſi qs ignorat ignorabiť.
Verūenīuero vbi doctos,atq peritos ad ipos erudiēdos: & p
cipue oues fame balātes(vt tuipſe facis doctiſſime pſul)deco
rare deberēt ac pmouere:ipſos cōtēnūt:ſubridēt:vituperant.
Ah ſcelus idignū.Nō attēdūt qđ in maiori volumie iſcribiť.
Diſti.38. Null⁹ eps ppť opprobriū ſenectutꝭ vł gñis nobilitatē a puulis
c.Null⁹. vł mimis eruditꝭ:ſi qd forte ē vtilitatꝭ aut ſalutꝭ igrere negli=
gat.Qui ei rbellit viuit:& diſcere aut agere bōa rcuſat:magis

diaboli,q̃ Chriſti membrũ eſſe oſtendit,& potius infidelis,q̃ fidelis eſſe monſtrat.Non ſic diuus Auguſtinus Hipponẽſis epiſcopus maxima cũ humilitate dicẽs.Ego ſenex a puero nõ dum anniculo paratus ſum edoceri.Enũuero laudabo dñm i vita mea q̃diu ero:qui hac tempeſtate noſtra inter cęteros paſtores degẽtes te ĩuocauit,te inſpirauit,te exaltauit,vt ſic ei⁹ oues(quas non corruptibilibus auro vel argento: ſed ſanguine ſuo p̃cioſo redemit) in paſcuis vberrimis paſtas: & a lupi rabie defendas: & (deo duce)in ouile ouiũ adducas perenne & ęternum.O q̃ felices,O q̃ beatę ſunt illę oues Meldenſes:q talem ac tantũ meruerunt habere paſtorem. Nunc nunc tui euãgeliſtę ſeculares vniuerſitatis Pariſieñ.flores & ſydera fulgẽtia de oppido in oppidũ per tuam diœceſim currũt & diſcurrunt:& per caſtella euangelizantes & curantes vbiq; aſſiſtunt:non quęrentes q̃ ſua ſunt:ſed quę Ieſu Chriſti:vt infelix loliũ & zizania quæ inimicus homo ſuperſeminauit,a gramine fructifero eradicent(quo proh dolor moriebãtur oues) & qđ perierat requirant:& qđ abiectum erat reducant:& qđ fractum fuerat alligent.Hęc eſt em̃ medela curatiua a domino deo data:et vir prudens nõ abhorrebit illam.Supereſt ouibus tuis o bone paſtor & clemens medicinã habere pręſeruatiuam:quę omnium hominũ iudicio p̃cellit omnes.Illa eſt em̃ quã meminit Ieſus Sirach:in omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua:& inęternum non peccabis. Hanc quippe medicinam.xl.ſermonibus confectam nominiq; tuo dicatã(altiſſimo iuuãte)deſcripſi:& nomẽ eius merito Doctrinale ſanctę vitę nuncupatur.quoniam non ſtat cum vti : & male viuere.Si lubet o clemẽtiſſime pater(niſi in nauſeam venerit)humano,benigno,hilariq; vultu guſtare digneris.Tui nẽpe paſtores(quos curatos vocãt)ſuis ęgrotis drachmã vnam,aut duas in feſtos dies diſtribuere valebunt. Vale felix,& in gregis dominici amore perſeuera.Pariſii ĩ collegio Haricuriano Anno ſalutis.MDXVIII.die vero.xviii.menſis Februarii.

August. Pſalmiſt. Lucę.ix. Philip.ii. Mat.xiii. Ezec.34. Eccle.38.

Petrus Traginus Cenomanenſis Marollius, in operis cõmendationem ad lectorem beneuolum.

Falleris o Pluto: falluntur ſpicula ſæuæ
Mortis, agit lęuum februa pœna ſcelus.
Elyſios paradiſus habet: lętiſſima diſcas
Gaudia quiſquis ades: tartara cęca ruunt.
Dogmata felicis relegas vberrima vitæ.
Doctrinale datur: pagina ſacra vocat.
Hic patet inferni rabies: luſtratio pœnas
Hic minuit, cælum pagina morte parat.
Hæc vigil emenſa poſuiſti nocte Richarde.
Nocte Richarde legis: cognita luce doces.
Q̃ꝫ bene quadrata referas hæc ſorte quaterna.
Omnibus arbitriũ quadra figura dabit.
Sit licet humanis tandem mors vltima rebus
Linea, nil metuas: hoc duce tutus abis.
Mors felix dryudas rapuit: mors optima bardis
Cęlica dum norint gaudia morte capi.

Eiuſdem ad ſacram theologiam, & Apollinem apoſtrophe Theboaſtica.

Pagina ſacra tuum defendas crimine vatem.
Doctorem foueas pagina ſacra tuum.
Pulcher Apollo veta, liuor iam plumbeus vrget.
Dogmata corrodi pulcher Apollo veta.

Tabula ſequentis Doctrinalis ſanctę & ꝓuidę vitę,ab auctore eius diligẽter ex annotatis in marginibus compilata,& ab impſſore ad numerũ foliorum collecta.

ABrahã in iudicio cõtra gẽtiles adduceť.xlviij.
Acerbitas erit in inferno inexplicabilis. lx.
Aduocati ad iudiciuꝫ vocanť.xlv.
Aduocati ĩ morte ꝓuať lingua.lix.
Aduocati ſecũdum Ber.ad oĩa gña malorum perueniunt. ibidem.
Agilitas ſecunda pars beatitudinis corporum. lxxiiij.
Agricola deus eſt:nos autẽ fruges. folio. xix.
Amicitia ſcđa ps beatitudĩs.lxxij.
Angeli boni in purgatorio nõpuniunt animas. xxij.
Animæ in purgatorio voluntarie ſuſtinent pœnam. xxij.
Anima ſatiſfactione facta in purgatorio euolat ad gloriaꝫ.xxiij.
Animæ poſt mortem ad aliquẽ quatuor locoruꝫ perueniunt. xxiij.
Animabus ſuccurrere quid nos inducat. xxiij.
Animabus quatuor modis ſuccurrere poſſumus. xxiiij.
Anima quõ patiať ab igne infernali.folio. lv.
Antichriſti ꝯceptio q̃lis erit.xxvj.
Antichriſtus quando veniet.ibidẽ.
Antichriſti aduẽtus quatuor ſigna pꝛmuntur. ibidem.
Antichriſtꝰ de tribu Dã naſceť.ibi.
Antichriſtus ex quibus naſcetur & qualis erit. ibidem.
Antichriſtus vbi naſceť:& in qbus peccatis nutrieť:eaq́ꝫ futura ſeptem.folio. xxvij.
Antichriſti tẽpore erit diſceſſio magna.folio. xxvij.
Antichriſtꝰ quę faciet xxviij.
Antichriſtꝰ in Babylone naſceť.ibi.
Antichriſti tpe,fideles quatuor magnas habebũt ꝯſolatiões. xxix.
Auguſtinus de fine mũdi. xxxiij.
BEatitudo poteſt accipi mľtiplicit ſcđm diuerſas ꝯſideratiões.lxiiij.
Beatitudo augeť ex aduentu iuſtorum. lxvj
Beatitudo dupliciter ꝯſiderať.ibi.
Btĩtudo q̃ & quãta erit ĩ pr̃ia.lxix.
Beatitudine fruemur ſecundũ Bernar.tripliciter. lxxij.
Btĩtudĩs ꝑtes enũcrat Anſel.ibidẽ.
Beatitudinẽ naturalit oẽs appetũt & circa hãc mľti errauerũt.lxxiij
Beatitudinis ꝑtes ſeptẽ ad corpus pertinẽtes ſecũdũ Anſel.lxxiiij.
Beati quales erũt & quale gaudiuꝫ obtinebunt. lxv.
Beati ſunt paupes ſpiritu. lxxvj.
Beati ſunt mites. lxxvij.in prin.
Beati laudãt deũ ĩ ſex.lxxvij.ĩ fine.
Beati qui lugent. lxxviij.
Btĩ q eſuriũt & ſitiũt iuſtitiã.lxxix.
Beati miſericordes. lxxx.
Beati mundo corde ibidẽ.
Beati pacifici. lxxxij.
Beati qui perſecutionem patiũtur propter iuſtitiam. lxxxij.
Beſtiam vidit Ioannes hñtẽ capita ſeptem.folio lvj.
CArcer quadruplex legitur.folio. xxj.
Carcer eſt vita præſens folio. lxij.
Chriſtus deſcẽdet ad iudicium vbi aſcendit cęlos. xxxv.
Chriſtus nõ ſolus iudicabit. xxxvj.
Chriſtiani vocanť ad iudiciũ. xlij.
Clarum aliqd diciť duplr. fo.lxix.
Commotiones quę & quales erunt in creaturis. xxxj.
Computũ reddat homo anteq̃ ad

iudicium vocetur. xxxv.
Cõcordia tertia ps btĩtudinis. lxxij.
Cõuiuiũ faciẽs tria obſeruat. lxvij.
Corpora dãnatorum maximũ pa-tientur dolorem. fo. lxj.
Corporis glorioſi qualitas quõ in-telligatur. lxix.
DAmnati de glacie ad ignẽ tranſibunt. fo. liiij.
Damnatorum deſolatio folio. lvij. & lxiii.
Dãnatorũ lamentatio. lxiij.
Dauid cõtra gentiles. xlviij.
Deſcendet Chriſtus ad iudiciũ vbi cęlos aſcendit. xxxv.
Deſolatio dãnatorũ. lvij. & lxiij.
Deus agricola eſt. fo. xix.
Diſcordia dãnatorũ. lvij.
Diſponere nos debemus ad mortẽ propter quatuor. fo. ij. in fine.
Dolores quatuor patient in morte peccatores. Ser. iiij. fo. vij.
Domicellę & mũdanę ad iudicium vocantur. fo. xlvij.
Dotes in patria metaphorice di-cuntur. fo. lxvj.
Dotes animę ſunt dona ibidem.
Dotes aię in gñali ſunt tres. ibidẽ.
Dos prima animę. ibidem.
Dos ſecũda animę. lxviij.
Dos tertia q̃ ſecura tentio dr̃. ibidẽ.
Dotes corporũ ſunt q̃tuor. lxviii.
Dos ſecũda corporis. fo. lxx.
Dos tertia corporis. ibidem.
ECcleſia expugnata fuit a multis. xxv.
Eccl'ia p⁹ a chriſtũ hẽbit grãdẽ cõſolationẽ. xxix.
Electi dei per patientiã & perſecu-tionẽ cognoſcuntur. lxxxiij.
Elementa & corpora cęleſtia poſt iu diciũ erũt ſplendidiſſima. fo. liij.
Elemẽta in inferno a ſuis cõtrarijs nõ tẽperabuntur. fo. lx.
Eſaias cõtra gẽtiles in iudicio ſta-bit. fo. xlviij.
Eſuries iuſtitię. fo. lxxix.
Euchariſtia q̃tũ de pœna tollit. xxv
Exẽplũ de viſiõe trribili. vij. & viij.
Exẽplum ſummi honoris. lxxij.
FAmes intolerabilis. lvj.
Fœtor itolerabilis in dã natis. fo. lv.
Finis mundi ratione na-turali nõ ſcitur. xxxiij.
Fortitudo tertia pars beatitudinis ad corpora ptinentis. lxxiiij.
Fruitio ſiue delectatio q̃d ſit. lxviij.
Fugere licet cõſortia iimicorꝫ. lvij.
GAudiũ ſeptima ps beati tudinis. fo. lxxiij.
Gaudium beatis erit in effabile. ibidem.
Gaudium beatis triplex erit ex ſo-cietate nobili. lxxviij.
Gentiles vocantur ad iudiciũ. xlij.
Gentiles ſe excuſant ĩ iudicio. ibid.
Gentiles condẽnantur. ibidem.
Guloſi & luxurioſi ad iudicium vo cantur. fo. xlv.
HAereditas tpalis mul-tiplr acq̃ri põt. lxxix.
Hõ ppter pc̃m tria icõ moda icurrit. ſer. j. f. j.
Homines ſeipſos amantes ad iudi cium vocantur. xlvij.
Honor quarta ps btĩtudinis. lxxij.
IGnis ad perditionem de uorans. xix.
Ignis precedet iudicium folio. xxxiiij.
Ignis conflagratiõis. oẽs reprobos demerget in infernũ. fo. lij.
Ignis quõ agat in animã. fo. lv.
Imperatores reges principes duces ad iudiciũ vocantur. fo. xlv.
Imperatores reges principes &c. ſe excuſant. ibidem.
Imperatores reges duces &c. repli-cant. ibidem.
Inferni amaritudo eſt ſumẽda pro medicina. fo. liij.

Inferni pœnas cõſiderare valde vti le eſt.folio. liiij.
Inferni meditatio ad q̃nq; valet.fo lio. lx.
Inferni pœna erit æterna lxij.
Infirmitas dãnatorũ. lvij.
Ingratus eſt qui pro beneficio acce= pto gratias non agit.lxxvij.i fi.
Ingrati non erunt in cęlis beati:ſed in ſex laudabunt dñm. ibidem.
Iracundia damnatorum lvij.
Iudęi vocabuntur ad iudicium.fo= lio. xl.
Iudæi excuſant ſe in iudicio. xlj.
Iudęi condemnantur. ibide3.
Iudex q̃ ſeuer⁹ erit erga peccatores. folio. xxxix.
Iudex oſtendit gentilium excuſatio nem nullam. xlij.
Iudex arguit contra paſtores. fo= lio. xliij.
Iudex replicat contra paſtores.ibi.
Iudex diſceptat cũ ſacerdotibus in iudicio ſupramodum. xliiij.
Iudex contra imperatores princi= pes &c. xlv.
Iudex contra eos replicat. ibidem.
Iudex replicat contra peccatores in iudicio. xlvij.
Iudex inter iuſtitiam & miſericor= diam ponit ſilentium.l.in prin.
Iudex replicat ꝯtra mortem in iudi cio.folio. l.
Iudex dat ſententiam de pueris nõ baptiʒatis. l.
Iudices ꝓpter tria reis parcũt:pro= pter quę nulli parcet Chriſt⁹.fo= lio. xlj.
Iudices vocantur ad iudicium. fo lio. xlv.
Iudicium dei triplex.ſermo.iij. fo= lio. iiij.
Iudiciũ fore,rõnabile & iuſtum eſt. folio. xxxv.
Iudiciu3 terribile quinq; efficiunt. olio. xxxvj.
Iudicium eſt formidandum. fo= lio. xxxvij.
Iudicium quatuor modis corrum= pi ſolet. xxxix.
Iudicium domini comparatur ar= cui tripliciter. xliiij.
Iuſtitia contra miſericordiam in iu dicio replicat. xlviij.
Iuſtitię eſuries quarta beatitudo di citur.folio. lxxix.
Iuſtitiæ eſuries cui dono aptatur. folio. lxxix.

L

LAchrymaru3 effuſio ex multis venit commen danda. lxxviij.
Lamentatio damnato= rum.folio. lxiij.
Lapis mortem ſignificat. ix.
Lenones ad iudicium vocantur. folio. xlvj.
Leuia ſint nobis omnia propter gloriam obtinendam. lxxxj.
Libertas eſt quarta pars beatitu= dinis ad corpora pertinentis.fo lio. lxxiiij.
Libri conſcientiarum erunt in iudi cio aperti. lj.
Ligatio manuum & pedum dãna torum. lvj.
Locum in regno cæleſti quiſq; ha= bebit ſecundum merita. fo= lio. lxiiij.
Longęuitas eſt ſeptima pars beati tudinis corporum. lxxv.
Lucifer cum ſocijs ſuis compare= bit in iudicio. xl.
Lucifer ſe excuſat de peccato ſuo. folio. xl.
Lucifer iudicatur. ibidem.
Luctus quid ſit & quotuplex. fo= lio. lxxviij.
Luctus cui dono coaptatur. fo= lio. lxxix.
Lugentes quare beati dicuntur. folio lxxviij.

Mali cognoſcēt ea ꝑ qbꝰ damnabūt, & iuſti ꝑ q bus ſaluabūtur. lj.
Māſuetudo virtus in ſedecim commendatur. lxxvij.
Māſueti, quare poſſidebūt terrā viuentium. ibidem.
Māſuetudini donū pietatꝭ adaptatur. ibidem.
Memorando nouiſſima tria bona eueniunt. fo. j.
Memoria impiorum peribit nō iuſtorum. lix.
Meritorum diſcuſſio. xxxvij.
Miſericordia aduocata peccatoruꝫ loquitur ꝑ pc̄toribus. xlvij.
Miſericordia aſſumit cām gentiuꝫ in iudicio. xlviij.
Miſericordia in iudicio aſſumit cāꝫ pro chriſtianis. ibidem.
Miſericordia aſſurgit cū gemitu & planctu in iudicio. xlix.
Miſericordia loquit̄ ꝑ pueris nō baptiʒatis ne dānentur. l.
Miſericordia ſupra mo[illegible]ū venit cōmendanda. lxxx.
Mīa cui dono adaptat̄. ibidem.
Mites quare ſunt beati. lxxvij.
Moyſes contra gentiles in iudicio adducetur. xlviij.
Moniales vocant̄ ad iudiciū. xliiij.
Mori facit diabolus diuerſa genera hominum. fo. xviij.
Morimur peccato nouem gradibꝰ ſpiritualiter intellectis. ſer. ix. f. xv
Mors quadruplex. Ser. iij. fo. iiij.
Mors naturalis eſt meditanda propter multa. Ser. iij. fo. iiij.
Mors naturæ tria importat conſideranda. Ser. iij. fo. v.
Mors malis eſt timēda. ſer. vj. f. ix.
Mors quadruplex eſt. ſer. vj. fo. x.
Mors iuſtis eſt timenda. ſer. vj. f. x.
Mors æquanimiter toleranda eſt. ſer. vj. fo. xj.
Mors a iuſtis venit deſideranda ꝑpter quatuor. ſer. vij. fo. xij.
Mors ſubita propter multa peccata infligitur. ſer. viij. folio. xiij.
Mors ſubita propter peccata multis hominibus euenit. ſer. viij. folio. xiiij.
Mors ſubitanea iuſtorum & iniuſtorum. ſer. viij. fo. xiiij.
Mors gr̄ię ē appetēda. ſer. ix. fo. xv.
Mors fulgur dicitur. fo. xvij.
Mors culpę eſt vitanda ibidem.
Mors in diuerſis temporibus conſiſtit. ibidem.
Mors vocatur quia paruulos interfecit ante baptiſmum. l.
Mors ad hoc reſpondet. ibideꝫ.
Mortis ſigna. xix.
Mortis memoria ad ſex valet. Ser. iiij. folio. v.
Mortis anguſtiam tria oſtendunt. Ser. iiij. folio vj.
Mortē oībus horis meditari debemus ꝑpter multa. ſer. v. fo. viij.
Mortis timoreꝫ quæ inducunt. ſer. vj. folio x.
Mortem diuerſi homines aliter & aliter conſiderant. ſer. vij. fo. xj
Mortuos tres Chriſtus ſuſcitauit. ſer. x. folio. xviij.
Mulier delicata peſſime moritur. Ser. v. folio viij.
Mulieres vxoratę ad iudicium vocantur. xlvj.
Mundus q̄lis erit poſt iudiciū. folio. lij.
Munditia cordis quid ſit. lxxx.
Munditiā cordis debent habere miniſtri eccleſiæ ꝑpter multas cauſas. ibidem.
Mundi corde quare ſunt beat[illegible]. folio. lxxxj.
Munditia cordis in. xij. commēdatur. ibidē.
Mūditia ē duplex: vera & ficta. ibi.
Munditia cordis cui dono adaptatur. ibidem.

N

Noe in iudicio contra gentiles adducetur. xlviij.
Obiurgatio ab ore iudicis. xxxviij.
Oblatio euchariſtię fit a multis. xxv.
Occultorũ publicatio. xxxvij.
Odium dãnatorum. lvij.
Officiarij ad iudiciũ vocãtur. xlvj.
Opera nr̃a debẽt eſſe quatuor. fo.j.
Opera prędicta agere debemus, ꝓpter quatuor. Ser.j. fo.j.
Operari ſic & ſic oportet. fo.ij.
Ordo nullus in inferno. lxiij.
Oues ſeparant̃ ab hœdis. xlvj.
Pacifici q dicunt̃. lxxxij.
Pacifici q̃re ſũt bt̃i. ibidẽ.
Parati ſemp eſſe debem⁹ ad mortẽ propter multa. ſermo.v. fo.v.
Paſtores ad iudiciũ vocãt̃. xlij. in fi.
Paſtores ſe excuſant. xliij.
Paſtores replicant contra dicta iudicis. ibidem.
Paſtores replicãt ꝯtra ſubditos. ibi.
Paſtores reſpondent iudici ſe excuſando. ibidem.
Pati aliqd multiplr̃ dicit̃. lv.
Patiẽtia in multis ꝯmẽdat̃. lxxxiij.
Pauperes ſpũ ſunt beati. lxxvj.
Pax multis modis deſcribit̃. lxxxij.
Peccatores in morte quatuor patientur dolores. fo.vij.
Peccator incaut⁹ quõ decipit̃. xiij.
Peccator vnũ cogitat: & aliud iuſtitia diuina. xxx.
Peccatores omnes populi Chriſtiani ad iudiciũ vocant̃. xlvij.
Peccatores replicant. ibidem.
Peccatores nõ ſolum a dño in iudicio accuſabuntur. fo.xlix.
Peccata tria incõmoda intulerunt homini. ſer.j. fo.j.
Peccatũ mortale dicit duo. lxiiij.
Peccatum multiplici ratione punitur. ſer.xxx. fo.lxxxvij.
Penetratio reꝝ fit triplici de cã. lxxj
Peregrini ſumus omnes. lxix.
Perſecutionem patientes quare beati dicuntur. lxxxij. in fine.
Perſecutionẽ patiẽtes ipſorũ eſt regnum cælorum multis de cauſis ibidem conſequenter.
Pœna infernalis oſtẽditur. ix.
Pœna in purgatorio duplex. xij.
Pœna dãni qd ſit, & pœna ſeſ⁹. liiij
Pœnę decem in dãnatis. lvj.
Pœnę alię ſedecim a prædictis. folio. lviij. & ſequenti.
Pœnę ſeptem dãnatorũ. lviij.
Pœna inferni erit ęterna. lxij.
Poſſeſſores iniuſti ad iudicium vocantur. xlv.
Potẽtia qnta ꝓs btĩtudinis. lxxiij.
Prẽmium beatitudinis ſolum certantibus ꝓmittitur. lxxj.
Promulgatorũ ꝓteſtatio. xxxviij.
Pulchritudo prima pars beatitudinis corporis. lxxiiij.
Purgatorium eſſe multiplex oſtenditur. xxij.
Purgatoriũ euadit nemo niſi prius ſatiſfecerit. xxij.
Qualitas corporis glorioſi quõ intelligat̃. lxix.
Queſtiões vide in Vtrũ.
Quotidie nos diſponamus ad mortem. ſer.ij. fo.ij.
Religioſi vocantur ad iudicium. xliiij.
Reſurrectio mortuoruꝫ ſic figurat̃. xxxij.
Reſurrectionẽ facta nõ erit vſus ciborum nec venereorum. xxxiiij.
Reſurget omnis homo idem in numero. ſermo.xvij. fo. xxxiiij.
Reſurgent oẽs immortales. ibidẽ.
Reuelatione non ſcitur finis mundi. xxxiij.
Rex regũ nõ ignobiles ad ſuũ vocat regnũ, ſed nobiles dũtaxat. lxxv.

SAcerdotes ad iudiciũ vocantur. xliiij.
Sacerdotes munditiam cordis hr̄e debēt. lxxx.
Sanitas eſt qnta ps btitudinis ad corp⁹ pertinētis. lxxv.poſt prīci.
Sapiētia p̄ma ps btitudinis. lxxij.
Satiſfactiōe ī purgatorio facta euolant aiæ ad gloriā. xxiij.
Scelera q̄tuor iudeoꝝ adducenť ī iudicio. xlviij.p⁹ illud iuſtitia ꝯtra.
Securitas ſexta pars beatitudinis folio. lxxiij.
Sentētia iudicis quo ad iuſtos. fo.l.
Snīa iudicis quo ad iniuſtos.ibidē.
Snīa Chriſti in iudicio erit irreuocabilis ꝓpter tria. fo.lj.
Snīa executioni demādať. fo.lij.
Sepelientur damnati in multis doloribus. fo.lxj.
Signa conſummationē ſeculi pręcedentia. fo.xxx.
Subditi rñdēt cōtra paſtores. xliij.
Sulfure torquebunť dānati. lvj.
TEnebrę erunť in inferno denſiſſimę. lvj.&.lxij.
Teſtamentũ Chriana⁹ dũ ſani ſum⁹.ſer.ij. fo.iij.
Teſtamentum peregrini Ioan. Gerſon.Ser.ij. fo.iij.
Teſtamentũ condere volentes.xij. conſiderationes habeant. ibidem.
Teſtes falſi ad iudiciũ vocanť. xlv.
Tuba canet ante iudiciũ. xxxiiij.
VIa ignota eſt periculoſa. Sermo.vij. fo.xj.
Videri ī v̄bo qd ſit.lxvij.
Viduę ad iudicium vocantur. xlvj.
Viſio terribilis. Ser.iiij. fo.vij.
Vita pręſens eſt quędam via inter duos terminos incluſa. fo.xv.
Vita vocať ad iudicium:& ad argumēta rñdet.l.colũ.ij.ad principiũ.
Voluptas eſt ſexta pars beatitudinis corporum. fo.lxxv.
Voluptuoſi quinq₃ conſiderare deberent.Ser.v. fo.vij.
Vox filij dei triplex.Ser.iij. fo.iiij.
Vſurarij ad iudiciũ vocanť. xlvj.
Vtrũ ex ſacris literis poſſit elici qũ dies iudicij erit, ſicut dies reſurrectionis. fo.xxxiij.in principio.
Vtrum aīa ſeparata poſſit pati ab igne corporeo. lv.in principio.
Vtrum ignis in iferno lucebit.lvj. vbi notantur tenebrę.
Vtrum dānati in inferno poterint bene velle. fo.lvij.ad finem.
Vtrum corpora dānatorum ſint incorruptibilia. lxj.in princi.
Vtrũ ſit credibile q̄ in inferno ſit tāta pœnarũ acerbitas. ibidem.
Vtrum in reprobis immenſa pœna dicatur eſſe. fo.lxiij.pte.ij
Vtrum in inferis poteſt eſſe pœnarũ infernaliũ ęternitas. ibidem.
Vtrum oēs homines appetant beatitudinem. fo.lxvj.pte.j.
Vtrum corpora beatorũ erunt agilia. fo.lxx.circa principium.
Vtrũ dos impaſſibilitatis erit ęqualis in corporibus omniũ beatorum. ibidem Tertia dos.
Vtrũ corpora beatorum ſubtiliora erũt elemētis.lxxj.circa principiũ.
Vtrum pauperũ ſpiritu ſit regnũ cęlorũ.& ſi ſic quare.lxxvj.a tergo.
Y
Yſaias videatur Eſaias.

¶Finis. Laus deo.

¶Doctrinalis ſanctæ & prouidæ vitæ Magiſtri Petri Richardi Partis Primæ:quæ eſt de morte.

Sermo primus.

MEmorare nouiſſima tua:& in eternum nõ peccbais. Eccleſia.7.¶Humanũ genus tria incõmoda ꝑ pctm̃ primi hoīs incurriſſe/non tã legim⁹ in ſcripturis ꝙ ſenſibiliter experimur in nobis:vꝫ difficultatẽ ad bonũ agendũ:imprudentiã ad futura ꝓuidenda:ꝛ pronitatẽ ad peccãdũ. Quia ꝑ pctm̃ fuit hõ viribus eneruatus:ſenſibus obſcuratus:ꝛ actibus deprauatus. Juſte quidẽ hõ recedẽs ab oīpotẽte deo/decidit in impotẽtiã. Recedens a ſummo ſapiente /amiſit ſapientiam. Recedens a ſummo bono ꝑdidit inocẽtiã. ¶Ab his trib⁹ malis oīa mala originẽ ſortiũt. Propterea omp̃s deus infinite mĩe et pietatis immenſe/per prophetã diuinitus inſpiratũ/contra tria ꝓmiſſa dat nobis fructuoſum documentũ: ſaluberrimũ hortamentũ:fideliſſimũ cõſiliũ ꝛ efficaciſſimũ remediũ:dicẽs. Jn oībus operibus tuis. Memorare nouiſſima tua:ꝛ in eternũ non peccabis. ¶Primo excludit negligẽtiã. ¶Scđo ſuadet prouidentiã. ¶Tertio ꝓmittit per hoc ad innocentiã hoīeꝫ reformari. Jn primis ergo excludit negligentiã:ſupponens opa meritorũ cũ dicit. Jn oībus operibus tuis mẽorare ꝛc. Ex vi quippe ſermonis et ex ipſo modo loquẽdi oſtẽdit vnũquẽqꝫ fidelẽ nõ debere ocioſum eſſe nec pigrũ ſeu negligentẽ:ſed ſtrẽnue oꝑantẽ.

Hõ ꝑpt pctm̃ tri incõmod incurrit.

Memorãdo nouiſſima tria bona eueniũ

¶De hoīe in ſtatu innocentie dr̄ Geñ.2. Tulit dñs deus hoīem et poſuit eũ in paradiſum voluptatis vt oꝑaretur et cuſtodiret illũ. Sed hec operatio erat ei ſine fatigatione/tedio/et dolore. Jdẽ vero poſt lapſum dictum eſt. Geñ.3. Quia comediſti de ligno ex quo ꝑceperã tibi ne comederes:maledicta terra in opere tuo. Jn laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Et ſequitur. Jn ſudore vultus tui veſceris pane tuo:donec reuertaris in terram de qua ſumptus es:quia puluis es et in puluerẽ reuerteris. ¶Secũdo hortatur ꝓpheta ad prouidentiam cum dicit. Memorare nouiſſima tua.ꝛc. Jn his eñ ꝓcipue cõſiſtit/vel dãnationis periculum/vel ꝓcuratio ſalutis. Jdeo attentiſſime hortatur idẽ propheta. Eccleſi.28. Memento nouiſſimorũ et deſine inimicari. ¶Tertio promittit innocentiã:cũ dicit. Et in eternum non peccabis. Cum ſumma diligentia cõſideret vnuſquiſqꝫ ꝙ fidele cõſiliũ:ꝙ ſalubre documentum: Reuera cõſiliũ nulla ratione ſpernendũ: Documentũ nulla obliuione delendũ:ſed potius cũ ſummo ſtudio/ſumma cura ꝛ ſollicitudine pro viribus adimplendũ. ¶Docet eñ hoīem ad puritatem innocentie reformari ꝑ exercitiũ bonorũ operũ/ꝛ circũſpectaꝫ prouidentiã nouiſſimorũ. ¶Ad hoc eñ hortatur paſtor eccleſie 2.Pet.1. Fratres magis ſatagite:vt ꝑ bona oꝑa certã veſtram vocationẽ et electionẽ faciatis:Hec eñ facientes non peccabitis aliqñ. Cõcludam⁹ ergo verba ſumpta in principio exordij. Memorare nouiſſima tua: ꝛ ĩ eternũ non peccabis. Ut hãc materiã de quatuor nouiſſimis bene incipere valeamus cõtinuare meli⁹ et optime terminare: Auxilium deſuper implorēmus nos dirigẽtes ad theſaurariã regni celeſtis:dicẽtes illi deuote Aue.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Prima pars demonſtrabit ꝙ inſequendo conſilium ſapiētis operari debemꝰ ꝓpter quattuor. Scḋa ṽo qualiter ⁊ qũo opari liceat. ¶Quo ad primã dicit Sapiēs. In oībꝰ operibꝰ tuis mēorare.⁊c. Qñ opa nr̃a debēt eſſe iſta. Prio debēt eſſe opa pnīe:qꝛ nõ eſt homo q̄ nõ peccet.iij.Reg.viij.Et ſaluator ait.Lu.xiij. Niſi pnīaȝ habueritis oēs ſilr peribitis. Scḋo debemꝰ agere opa charitatis ⁊ mīe:qꝛ nulla ſunt opa bona ſine charitate:vt bene docet Apl̃s.i.Coꝝ.xiij. Si linguis hoīm loquar et angeloꝝ/charitatē aũt nõ habeã:factꝰ ſuȝ velut es ſonãs/aut cymbalũ tinniēs. Nam de fõte charitatis debēt ꝓcedere riuuli pietatis:alr nulliꝰ eſſent meriti vel virtutis.cũ ſubdit Apl̃s.Et ſi diſtribuero ī cibos paupeꝝ oēs facultates meas:charitatē aũt nõ habuero/nihil mihi ꝓdeſt. ¶Tertio debemꝰ agere opa ſapīe loquēdo de vera ⁊ ſalutari ſapīa q̄ dr̄ a ſapore. Cõſiſtit hec ſapīa nõ tm̃ in ſpeculatiõe ṽitatis/ſȝ potiꝰ in quadã degustatiõe ſapida bõitatꝭ ⁊ ēt ī opatiõe feruida ſctitatꝭ.Eſt aũt ſpecl̃atio ī cogitãdo/ſtudēdo/audiēdo/legēdo:ea que ad honorē/laudē/et glĩam dei ꝑtinēt aīeq; ſalutē.Hec degustatio q̄ntũcũq; ſit modica/excedit oēs delitias huiꝰ mũdi.Ad hanc ſapientiam degustãdam hortatur nos ſapiēs Eccl̃i.xxiiij. Trãſite ad me oēs q̄ cõcupiſcitis me ⁊ a gñatiõibꝰ meis adimplemini:ſpũs eñi meꝰ ſuꝑ mel dulcis:et hēditas mea ſuꝑ mel ⁊ fauũ:qui edũt me adhuc eſuriēt:et q̄ bibũt me adhuc ſitiēt.q̄ audit me nõ cõfũdet:et q̄ operãtur in me nõ peccabũt:et q̄ elucidãt me vitã eternã hēbũt. ¶Quarto debemus agere opa ꝑfecte iuſtitie.Nõ eñi ſufficit hoīem bene ſe hr̃e ī ꝓſpis:niſi ſtrēnue ac fortiť ſe hēat ī aduerſis:qꝛ.ij.Thimo.iij.ſcribiť.Oēs q̄ pie volũt viuere ī xp̃o ieſu ꝑſecutionē patient.Certe patiētes eſſe debemꝰ.qꝛ patiētia reddit hoīem ꝑfectũ in ſtatu gr̃e: ſicut dr̄ Jaco.i. Omē gaudiũ exiſtimate fr̃es:cũ in tētatiões varias incideritꝭ/ſciētes qꝛ tribulatio patiētiã opať.

Opa p̄dicta agere debemus ꝓpť quattuor.

¶Hec aũt q̄ttuor agere debemꝰ ꝓpter q̄ttuor. Prio ꝓpter ꝑicula p̄cauēda.Cum eñi cor hoīs ocioſum eſſe nõ poſſit ſȝ neceſſario circa aliq̄d occupetur:ſicut docet Anſel.lib.de ſilitu.cor hoīs cõparēs molendino cuiꝰ rota voluiť inceſſãter.ſi eñi nõ fuerit intētũ circa aliqḋ opꝰ bonũ vndiq; ptȝ aditꝰ vitioꝝ.Sane non intētũ circa vnũ qḋ eſt neceſſariũ nec ſacris opibꝰ occupatũ euagať circa plura minꝰ vtilia et cito defluit ad nociua. Et hoc cõtigit īterdũ ex hoſtꝭ inſtigatiõe:vel ex carnis corruptiõe:vel ex ipſiꝰ cordis euagatiõe. Ex hoſtꝭ inſtigatiõe ꝯtigit:vt ptȝ ꝑ btm̃ petrũ.i.Peť.vlti. Sobrij eſtote ⁊ vigilate:qꝛ aduerſariꝰ vr̃ diabolꝰ tanq̄ leo rugiēs circuit q̄rēs quē deuoret:cui reſiſtite fortes in fide.Ex carnis corruptiõe niſi caſtigeť.vñ Pau.i.Coꝝ.ix.Caſtigo corpꝰ meũ et ī ſeruitutē redigo:ne forte cũ alijs p̄dicaueri ipē reprobꝰ efficiar.Et Ro.viij.Si ſcḋm carnē vixeritꝭ moriemini.Ex mētꝭ ṽo euagatiõe ꝓcedũt ꝑicula:ſicut docet ſapiēs.prouer.xxi. Deſideria occidũt pigrũ:noluerũt eñi q̄cq̄ manꝰ eiꝰ opari:tota die cõcupiſcit ⁊ deſiderat.Et Paulꝰ.Audiuimꝰ eñi inter vos q̄ſdã ambulãtes inq̄ete nihil operãtes ſȝ curioſe agētes : his aũt q̄ eiuſmodi ſunt denũciamꝰ et obſecramꝰ ī dñō ieſu xp̄o vt cũ ſilētio operãtes ſuũ panē mãducēt.ij.ad Theſſa.iij. Cõſiderate hoīem ocioſum nũc ṽbis affluere:nũc rumores inq̄rere:nũc ludos ꝑq̄rere:nũc cãpos:nũc flumina:nũc nēora vagãdo inaniter circuire:ſõnũ diligē:ciboꝝ delitias ⁊ vinoꝝ varietates cõcupiſcere:appetere terrena:ſpũalia faſtidire:diuerſis cogitatiõibꝰ variari.et ſic ī eo verũ eſt qḋ dr̄ Job.xx.Cogitatiões varie ſuccedũt ſibi ⁊ mēs ī diuerſa rapiť.

¶Scđo predicta q̃ttuoꝛ agere debemꝰ ꝓpter lucra.i.merita cumulãda. Videmꝰ eñ mercatoꝛes agricolas ⁊ oẽs artifices ſollicite opari ꝓpt lucrũ et tpales diuitias acq̄rẽdas. Q̃tomagis debemꝰ totis viribꝰ opari ꝓpter ſpũales diuitias ꝓmerẽdas. vñ Pau.i.Thi.vi. Diuitibꝰ huiꝰ ſcl'i precipe nõ ſublime ſape neq̄ ſpare ĩ incerto diuitiaꝝ:ſʒ in deo viuo q̄ preſtat nobis oĩa abũde ad fruẽdũ bñ agere. et Ber. Vere diuitie nõ opes ſũt:ſʒ virtutes quas ſecũ cõſcia poꝛtat vt in ꝑpetuũ diues fiat. ¶Tertio opari debemus ꝑdicta ꝓpter delectatiõẽ internã. Om̃e eñ virtuoſum opꝰ delectatiõẽ quãdã hʒ annexã:et q̄ opaꝛ illõ delectaꝛ ĩ eo. ſicut ecõtrario om̃e malũ ſeq̄ꝛ remoꝛſꝰ ꝯſcie. vñ.i.Coꝛ.ix. dr de p̃io. Quis eñ plãtat vineã ⁊ de fructu illiꝰ non edit? Et puer.xij. Qui opaꝛ terrã ſuã ſatiabiꝛ panibꝰ. De ſcđo dr Eccl'i.xxxvi. Coꝛ prauum dabit triſtitiã. et Roma.vj. Stipẽdia pcti moꝛs. ¶Quarto opari debemꝰ ꝑdicta ꝓpꝛ retributionẽ etnã. Magnꝰ eñ pr̃fa milias q̃lʒ hoꝛa mittẽs oparios ĩ vineã ſuã ꝯuẽtiõe facta cũ eis ex diurno denario:facto ſero dixit ꝓcuratoꝛi ſuo. Voca oparios ⁊ redde illis mercedem. Patfamilias eſt deꝰ pater. Xp̃s aũt huiꝰ vinee ꝓcuratoꝛ. In ſero.i.in vltĩa hoꝛa vite nr̃e vocat dñs oparios nõ ocioſos:nõ pigros:non oparios iniq̄tatꝭ/ſʒ oparios ꝟitatꝭ. Merces q̄ reddiꝛ oparijs eſt denariꝰ diurnꝰ.i.viſio dei etna ſm Aug. Vñ dñs ait Apoc.vlt. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecũ eſt reddere vnicuiq̄ ſm opa ſua. Ex his ꝟbis intellige q̄ tẽpꝰ nr̃m eſt breuiſſimũ:cũ dicit Venio cito:videlicet in ſero moꝛtis ad retribuẽduʒ. In oĩbꝰ ⁊ opibꝰ tuis mẽoꝛare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundam partem videndum eſt qualiter et quõ opari liceat. Pro quo ſciẽdũ eſt q̄ debemꝰ inchoare celeriter ſine dilatione:laboꝛare fideliter ex dilectiõe:cõtinuare viriliter ſine defectiõe: cõſũmare hũiliter ſine elatione. ¶Primo igiꝛ celeriter inchoare debemꝰ ꝓpter tpis breuitatẽ. vñ Hipocrates aphoꝛiſmo p̃mo. Vita breuis ars ꝟo lõga. et Virgi.x.enei. Stat ſua cuiq̄ dies breue ⁊ irrepabile tp̃s. et Ouid. Oĩa debẽꝛ nobꝭ paulũq̄ moꝛari. Seriꝰ aut citiꝰ ſedẽ ꝓperamꝰ ad vnã. Tendimꝰ huc oẽs. Et alibi. Labiꝛ extẽplo fallitq̄ volatilis etas:⁊ nihil ẽ ãnis velociꝰ. et Sap.ij. Exiguum et cũ tedio eſt tp̃s vite nr̃e. Ideo excitat nos dñs ad celeriter operãdũ dicẽs. Joã.ix. Opamini dũ dies eſt:venit nox qñ nemo operari põt. et Gala.vi. Dũ tp̃s habemꝰ opemur bonũ. Reuera non põt bonã dietã facere q̄ mane nõ ſurgit. Et irridẽdꝰ eſſet q̄ tũc veniret ad opꝰ qñ tp̃s eẽt de ope exeũdi: tũc ſeminare qñ eẽt metẽdũ. Ideo Eccl'i.ix. Q̃dcũq̄ põt manꝰ tua inſtãter opare:qꝛ nec opꝰ ad merẽdũ:nec ratio ad excuſandũ:nec ſapĩa ad ſapide cõtẽplãdũ:nec ſciã ad euadẽdũ/erũt apud inferos q̄ tu ꝓperas. Item celeriter inchoare debemꝰ ꝓpter ſecuritatẽ. vñ Aug. Si vita breuis fuerit/expedit vtiq̄ q̄ bona ſit. Si multũ haberes de frumẽto vino vel oleo/velles q̄ totũ eẽt bonũ/et doleres ſi ps aliqua eſſet corrupta. Sʒ homo fatuꝰ hec nõ cogitat/ſʒ expectat ictũ moꝛtꝭ. Cõtra qđ ait p̃s. Niſi cõuerſi fueritis gladiũ ſuũ vibꝛauit:arcũ ſuũ tetẽdit ⁊ parauit illũ:et in eo parauit vaſa moꝛtꝭ. Ita cito moꝛiꝛ vitulꝰ ſicut vacca. ita cito frãgitur vas nouũ ſicut vetus. et citiꝰ amputaꝛ arboꝛ iuuenis q̄ antiqua. ¶Scđo debemꝰ laboꝛare fideliter. Laboꝛat fideliter q̄ opaꝛ ex affectiõe amoꝛꝭ. Amoꝛ eĩ facit opꝰ meritoꝛiũ. Ro.viij. Diligẽtibꝰ deũ oĩa cooperãꝛ in bonũ. Oĩa igiꝛ opa nr̃a ĩ charitate fiãt:qꝛ ſine charitate opa nr̃a nõ ſũt meritoꝛia.i.Coꝛ.xiij. Si diſtribuero ĩ cibos paupeꝝ oẽs facultates meas: et ſi tradidero coꝛpꝰ meũ ita vt ardeã:charitatẽ aũt nõ habue.n.m:ꝓdeſt.

Opari ſi
et ſic opʒ

¶ Siſr nec charitas ſufficit ſñ ope ſicut ait Gre. Amor dei nũꝗ eſt ocioſ9 opatur eñi magna ſi eſt. Si aũt renuit opari amor nõ eſt. Ideo .1. Io.3. Filioli mei nõ diligamus verbo neqꝫ lingua ſed ope ꝛ veritate. Et col.3. Omne qðcũqꝫ facitis ĩ verbo aut in ope: oĩa in noĩe dñi nr̃i Ieſu chriſti facite gr̃as agentes deo et patri per ipſum. Sic igitur patet ꝙ operari debemus ꝓpter dei gloriam ſalutem propriaꝫ/edificationem et exemplum ꝓximorũ. ¶ Tertio debemus opera noſtra continuare viriliter. Nam operari9 in vinea ſero non meretur mercedem accipere ſi ficte/negligẽter/ ꝛ pigre operetur. Dicitur eñi Hier.14. ſꝫ vnã interꝓ̃tationẽ. Maledictus q̃ facit op9 dñi negligenter. Viriliter ꝛ conſtanter laborant operarij qñ cogitant ꝙ cito erit hora dimittendi opus ꝛ magnam recipiendi mercedem. Nã cõſideratio mercedis minuit vim laboris. Dictũ eñi fuit Abrahe a dño. Ge.15. Noli timere: ego protector tuus ſum: ꝛ merces tua magna nimis. Ideo dicit Apo.1.Cor.11. Fratres mei ſtabiles eſtote/ꝛ immobiles in oĩ bono opere ſp̃ ſcientes ꝙ labor veſter nõ eſt inanis in dño. Attende ꝙ dux exercit9 plus diligit militem qui fugit in p̃ncipio/ſed poſtmodũ rediẽs inſtãter pugnat et ſtrennue: ꝙ̃ illũ qui nunꝗ fugit/nec vnꝗ̃ ſtrennui militis op9 egit. Nã ſicut ait dñs Luc.15. Dico vobis ꝙ mai9 gaudiũ erit ĩ celo ſuper vno pctõre pñiã agente: ꝙ̃ ſupra nonagitanouem iuſtis qui nõ indigent pñia. Timeant filij negligenter agentes et tepide: ne de ore domini vt abominabiles euomantur: qr ſcriptũ eſt Apo.3. Quia tepidus es: incipiam te euomere de ore meo. ¶ Quarto debemus opera noſtra conſummare humiliter. Reuera debemus humiliter operari: ꝛ de operibus noſtris humiliter ſentire: quia plura mala facimus ꝙ̃ bona. Et ſi aliqua bona facimus tante indeuotioni permixta ſunt ꝙ nõ multum poſſumus gloriari: vñ Pſal. Im ꝑfectũ meũ viderũt oculi tui. et Eſa.64. Quaſi pannus mẽſtruate oẽs iuſtitie veſtre. et Iob.ix. Verebar oĩa opa mea: ſciẽs ꝙ nõ parcis delinquẽti. Et ſapiẽs ait Eccleſi.10. Noli extollere te ĩ faciẽdo opa tua. Et qr bona q̃ agim9 nõ a nobis ſũt ſed a deo. ſicut ſcriptũ ẽ Eſa.26. Oĩa opa nr̃a opat9 ẽ dñs in nobis: et Ioh.15. Sine me nihil poteſtis facere. Ergo qr a deo ſunt opa nr̃a necnõ et ip̃a volũtas opandi: ideo nõ nobis/ſed deo debem9 gloriam attribuere ¶ Ceterũ plerũqꝫ putam9 bonũ op9 eẽ/qð malũ ẽ: vel mai9 eẽ ꝙ̃ ſit: et meritorium eſſe quod non eſt: vel maioris eſſe meriti apud deũ. Ideo in ſingulis operibus noſtris ſi diligenter conſideremus non gloriari: ſed potius formidare debemus: et ſic cum tremore debemus opera noſtra facere et conſummare et ab inceptis nunꝗ̃ deſiſtere. Sicut oſtendit ſapiens in multis exẽplis dicens. Eccleſi.38. Omnis faber et architectus q̃ noctem tanꝗ̃ diem tranſigit: qui ſculpit ſignaculo ſculptilia ꝛ aſſiduitas eius variat picturam. Cor ſuũ dabit ĩ ſimilitudinẽ picture ꝛ vigilia ſua ꝑficiet opus. Et ſicut ait dñs Mat.24. Nõ q̃ bene ceperit: ſed qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit. Perſeueremus ergo vt ſalutem conſequi valeamus eternam: ipſo preſtante qui eſt benedictus in ſecula. Amẽ.

¶ Prime partis Sermo ſecundus de eadem.

Quotidie nos diſponamus ad mortem.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum &c.

¶ Dictũ fuit regi Ezechie: Diſpone domui tue: qr morieris tu ꝛ nõ viues. Eſa.38. Vñ ꝓpẽ q̃tuor nos quotidie debem9 diſponere ad mortẽ. ¶ Prĩo ꝓpter ĩcertitudinẽ tp̃is. Lu.13. Vigilate ꝛ eſtote parati: qr qua hora nõ putatis fili9 hoĩs veniet. Vñ Greg. ſuper

Ezechi. Etenī cōditor nr̄ diē mortis nr̄e incognitū eſſe voluit: vt dum ſemꝑ ignorat ſēꝑ ꝓximꝰ eſſe credat. ¶ Scḋo ꝓpter incertitudinē loci. vñ Paulus ad Heb. xiij. Non eñ habemꝰ hic manētē ciuitatē: ſed futurā inq̄rimꝰ. Quare hoc i ſclo nulla eſt mãſiõis aſſecuritas. Nã ſi pctõr diligēter ſe inſpicit ⁊ cōſiderat: tūc eſt i magnis āguſtijs poſitꝰ. Nam ſi ſupra aſpicit cognoſcit deū quē offēdit: q̄ ſibi multa bona fecit: et ipe illi ecōtrario multa mala retribuit. ps. Retribuebāt mihi mala ꝓ bonis. Si īfra: videt infernū quē certitudinaliter meruit: et ſine dubio iam habuiſſet niſi eū dñs adiuuiſſet. ps. Niſi dñs adiuuiſſet me paulominꝰ habitaſſet ī inferno aīa mea. Si retro: tūc videt tp̄s qḋ inutiliter expēdit / mūdo ⁊ demonibꝰ ſeruiēdo. Ber. Nihil p̄cioſiꝰ tpe: et heu nil hodie eo viliꝰ inuenit: trāſeūt dies ſalutꝭ ⁊ nēo recogitat. Si āte: tūc videt ⁊ cog̃ſcit mortē ꝓpriā et extremū iudiciū: vbi deo redditurꝰ eſt rōnē de oībꝰ cogitatiōibꝰ / v̄bis / et opibꝰ. Matt. xij. Dico aūt vobis q̄m oē v̄bū ocioſū qḋ locuti fuerit hoīes / reddēt rōnē de eo in die iudicij. ¶ Tertio ꝓpter nimiū dolorē ī exitu aīe. vñ Greg. Cū egritudie dep̄meris vix aliud cogitare poteris p̄ter illḋ qḋ ſentis. Et Ariſt. iiij. ethi. Terribiliſſimū oīm terribiliū mors eſt. Vñ ꝓpter nimiū dolorē q̄nq3 homo in agone obliuiſcit ſuiipſiꝰ / et etiā dei ⁊ marie ⁊ oīm ſctōꝝ. Hieroñ. Ibi illic rapit intētio mētis vbi eſt vis doloris. ¶ Quarto ꝓpter incertitudinē vere penitētie: qr ſi q̄s indiſpoſitꝰ in fine pniam agat / tunc incertū eſt vtrū ex timore ſeruili an filiali peniteat. vñ Aug. Pnia in morte ſatis periculoſa eſt: qr non inuenit in ſacra ſcriptura niſi vnꝰ ſcȝ latro q̄ in fine v̄e penituit. In trāſitu vix de cētū milibꝰ hoīȝ quoꝝ mala fuit vita ī morte diuinā indulgētiā obtinebit vnꝰ. Hiero. Diſponamꝰ igit nos quotidie ad bene moriēdū vt gr̄am ſpūſſcti inuenire poſſimꝰ. Quā obnixe poſtulabimꝰ Maria intercedēte ꝓ nobis: dicētes illud eulogiū. Aue gr̄a ⁊c. Memorare nouiſſi. ⁊c.

Prima pars demonſtrabit q̄ nos debemꝰ diſponere ad mortē teſtamētū faciēdo dū ſani ſumꝰ: et q̄ mortis meditatio ad multa eſt vtilis ⁊ neceſſaria. ¶ Quo ad primā dicit glorioſiſſimꝰ Aug. in ſer. ad fratres in eremo: q̄ incipit Aīa hūana. Obſecro te vt āteq̄ infirmitate graueris agas pniaȝ / diſponas domū tuā: fac qḋ fiēdū eſt: fac teſtamētū dū ſanꝰ es: dū ſapiēs es: dū tuꝰ es. nam ſi expectaueris infirmitatē oīno minis vel blādimētis duceris q̄ tu nō vis. Hec ille. Et vt placet doctori xp̄ianiſſimo de Gerſono: q̄libet fidelis condere debet teſtamētū. Sicut hō peregre ꝓfecturus ī lōginquā regionē et copiā ſecū ferre. ſic agere nos cōuenit: q̄ non habemꝰ hic ciuitatē manētem ſȝ futurā inq̄rimꝰ. Sit igit ſub oronis typo quotidianū ꝑegrini teſtamētū. Pater ecce poſitꝰ ſum hic ⁊ nūc velut i articulo mortꝭ: q̄m media vita i morte ſumꝰ. Cōpareo corā curia mīe tue: cui me ſubmitto iugiter ⁊ adeo cū fiducia thronū gr̄e tue vt miam conſequar: et gr̄aȝ inueniā in auxilio opportuno / dū tp̄s eſt miſerēdi ⁊ hora cōparēdi. Da cōtinuo mētē ſanā: da pniam verā: da ſaltē in affectu cōfonē ſacrā: da ſilr vnctionē ſctām: da remiſſionē plenā: da ſctōꝝ cōtra ptātes ꝯtrarias cōſolationē: da ī exitu vitā eternā. Et q̄m nudꝰ egreſſus ſum de vēo mr̄is mee et nudꝰ reuertar illuc. Tpalia tpalibꝰ relinquo ꝓut ſpecificauero. et reuertatur puluis ī terrā ſuā vñ erat: precor ad eccl̄iaſticā deduci ſepulturam. et ſpūs redeat ad deū q̄ dedit illū: dñe ieſu ſuſcipe ſpm̄ meū. ¶ Cōſequēter vidēde ſunt cōſideratiōes quas ponit idē Gerſon ſuꝑ quotidiano peregrini teſtamēto. Pria cōſideratio. teſtari ſuadet illḋ ad Ezechiā. Diſpone do

Teſtamētum faciamꝰ dū ſani ſumus.

Teſtamētum peregrini.

mui tue: q2 morieris tu ꝛ nō viues. Illō preterea qō ait Iacob. Iuſtū eſt ꝛc. Ut aliqñ diſponā domui mee. Deniqꝫ ne pͦccupat⁹ homo moriaṫ inteſtat⁹ et vt vigilās inueniaṫ: nec ꝓcraſtinet. Q2 qui nō eſt hodie cras min⁹ apt⁹ erit: et q̄ pollicet̄ veniā penitēti / nō dat ſecuritatē cras viuēdi. ¶ Scdā. teſtādo curare ſolēt hoīes de bonoꝝ exterioꝝ relictione: de ſui corꝑis ſepultura: de ſue aīe cōmēdatione. ¶ Tertia. tꝑalia xͦo relinquūtur: vel ad certos vſus ſigillatim deſignādo: vel ad aliq̄s vſus ſūmatim ſiue ſpecificādo: vel ad ea ꝓ derelictis ſaltē in animi p̄paratiōe reputādo. ¶ Quarta. ſepultura aūt qñqꝫ p̄cōſtituiṫ: p̄elegiṫ deo ꝛ hoīb⁹ reliquiṫ. ¶ Quīta. teſtari volētib⁹ obſtāt ſpes ꝛ amoꝛ diu viuēdi: ſicut ī diuite cui dictū eſt. Stulte hac nocte aīaꝫ tuā repetēt a te. Horroꝛ mortē cogitādi. iuxta illō. O mors q̄ amara. ꝛc. Zel⁹ ſe ꝛ ſuos vel ſe vīdicādi: nec ablata reſtituēdi: nec libidīes ſuas deſerēdi. ¶ Sexta teſtādo ꝓ diſpōne dom⁹ ꝯſcie: poſt domū corporis ꝛ ſubſtantie corꝑalis: ꝓdeſt frequēs mortis inſtātis recogitatio: ꝓdeſt hūilis a iuſtitia ad mīam appellatio et orō. ꝓdeſt diligēs eoꝝ q̄ in morte fieri ſolēt p̄diſpoſitio ſeu p̄uiſio. Pro q̄b⁹ attēdāṫ ſedula meditatiōe q̄ ſequūṫ. ¶ Septia. dat itaqꝫ viuax mēoria mortꝫ: cōtēptū mūdi. vñ Hiero. Facile cōtēnit oīa q̄ ſe ſēꝑ cogitat moritꝝ. Dat euitationē pcti. vñ Sap. in themate aſſūpto. Mēorare nouiſſi. t. ꝛc. Dat ſciētiā et ſecuritatē bñ moriēdi. Nemo eīm ſm Vegetiū id timet facere qō ſe nouit bñ didiciſſe. Hinc Amb. Nec mortꝫ timeo cū bonū dñm habeam⁹. Et ali⁹. Si aliqñ moriēdū eſt cur nō modo? Rurſus. mēoria mortis ponit hoīeꝫ velut ad oſtiū tabernaculi exēplo abrahe. Et filioꝝ iſrael ī caſtris. Et ſicut ad os ſpelūce vt videaṫ dñs exēplo helye. Et velut ī orizōte mūdi futuri ad introitū ſuū et ad exitū carcerꝫ mūdi: vt videat homo q̄ tēdere iugiṫ debeat. Hic bñ iuſſū eſt vixeris hic ꝛ nūc velut hic ꝛ nūc moritur⁹. His modis p̄dictꝫ ad mortē diſponere noſ debem⁹: ne ī ethnū peccem⁹: ſm q̄ p̄tēdūt thematis eloq̄a. Memorare nouiſſi. ꝛc.

Teſtamētuꝫ cōdere volentes xij. cōſiderationes habeant.

Secūda ꝑs erit in. xii. cōſideratiōib⁹ a dicto de Gerſono editis ꝓ volētib⁹ cōdere teſtamētū. Pria ꝯſideratio. Btūs ille ſeru⁹ quē cū venerit dñs ꝛ pulſauerit ianuā ei⁹ inuenerit vigilātē. Sic vigilabat q̄ dicebat. Velox eſt depoſitio tabernaculi mei. ij. Pet. i. Et alter. Aīa mea in manib⁹ meis ſēꝑ. Quales p̄terea ſunt q̄ mortē hñt in deſiderio ꝛ vitā in patiētia. ¶ Scdā ꝯſideratio. vigilat ille ſeru⁹ qui cogitat q̄tidie q̄uo ſpūs ſu⁹ redeat ad dñm q̄ dedit illū ꝑ integrā pn̄iam. Qui preterea nō negligit eccl'iaſticā ſepulturā: q̄ deniqꝫ nō omittit ordīare bonoꝝ ſuoꝝ abūdātiam. qm̄ ī iſtis trib⁹ cōſiſtere teſtamētū reputam⁹. ¶ Tertia ꝯſideratio. vigilās ſeru⁹: licꝫ principalr̄ intēdere debeat de ſpū ſuo ꝛ de corꝑe pluſq̄ de extiori poſſeſſione: nihilomin⁹ exterioris poſſeſſiōis diſpoſitio multū facit ad hoc q̄ ſpūs redeat liber ad dñm q̄ dedit illū. Sic etiā dixiſſe ferṫ tꝑe nr̄o quidā nobilis moriēs: q̄ poſtq̄ interogauit ſi tꝑalia ſua fuerāt oīa bñ diſpoſita ſolutis ſoluēdis. Et rñſum eēt ita eſſe. Cōuerſus ad dñm dixit. Ecce dñe ſum poſit⁹ extra man⁹ hoīm: in man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū. ¶ Quarta ꝯſideratio. vigilās igiṫ ſeru⁹ qualia cōſiderare debeat circa diſpoſitionē bonoꝝ tēporaliū ſuoꝝ: maxīe dū diuitijs abūdās eſt ꝛ heredib⁹ caret / annotem⁹. Et ī p̄mis recogitet illō. Viuēs viuēs ipē cōfitebiṫ tibi. Et q̄ ī nullo maiorem de diſtributiōe bonoꝝ ſuoꝝ q̄ ī ſeipo gerere dꝫ fiduciā. Q2 rurſum ſibi maius meritū inde certiuſqꝫ reſultat. Euadit deniqꝫ rapacitatē tyranni cā aliquoꝝ q̄ ſolēt poſt mortē diuitū cāſ cōfingere confiſcationū: aut de facto tollūt illa q̄ nō fuerūt ī tutiſſimis manib⁹ collocata. Nimiꝝ q2 nō vſq̄ iuſt

diātur viuētib⁹ vt ipoꝝ diripiāt facultates ex fama diuulgatꝫ. Vñ cōſurrexit illō horridū. Multi ꝓpē diuitias perierūt. dicebat vn⁹ ex prudētib⁹ ſeculi. Nollem hēc cētū mille frācos ſi ſuꝑ hoc deberēt eſſe fame ꝑ mūdum. Multos certe ſaluauit inter medias tēpeſtates eſtiatio paupertatisq̄ nihil ꝓſequētib⁹ affert vtilitatꝫ. ¶ Quīta ꝯſideratio. teſtatur⁹ ante oīa habeat gl'iam dei pre oclis ſuis: nō vanitatē ſcl'i: nō memoriā nois ꝓtin⁹ morituri. Meminerit ſēp Apl'i dicētis. Oīa i gl'iam dei facite. Et illō ps. Nō nobis dñe nō nobis: ſꝫ noi tuo da gl'iam. ¶ Sexta ꝯſideratio. teſtatur⁹ ex iſto pricipio cōſideret/ nō ꝙ vtili⁹ ſit reipublice ſeu bono cōi dum ordinat de reb⁹ ſuis: ſꝫ ꝙ inſuꝑ cedet āpli⁹ ad honorē dei ꝛ cult⁹ xp̄iani. ¶ Septia cōſideratio. teſtatur⁹ exinde conſideret ꝙ repatio ſeu reſtauratio vel cōtinuatio reꝝ iā inſtitutaꝝ ꝑ alios i collegiis/ in cenobiis/ in eccl'iis/ in parrochiis/ in edificiis plus cederet ad honorem dei ꝛ vtilitatē ppl'i cū minorib⁹ expēſis ꝙ̄ noue fūdatiōes noīe ꝓpo ſeu titulo faciēde. ¶ Octaua ꝯſideratio. teſtatur⁹ aduertat qm̄ de⁹ pugillo ꝯtinet celū et terrā: ſciet pōderare q̄d ꝛ q̄tū offerat ꝛ de q̄to. Queadmodū q̄dā ſctōꝝ patrū rn̄dit cuidā nobili matrone. ccc. ſolidos offerēti ꝛ ingerēti reſpicere q̄ti eſſent. Queadmodū ꝑterea diffiniuit xp̄s de paupcula offerēti duo minuta. ¶ Nona cōſideratio. cōſideret teſtator ſi vult fūdare collegia: vel prioratꝰ: aut hoſpitalia: ꝙ ex talibus modicis ꝛ impfectis fūdatiōib⁹ plura ſequūt incōmoda: ſicut expertū eſt i religiōib⁹ variis ꝛ noīatim/ in collegiis ſtudii pariſieñ. Meli⁹ ei regūt cōtinuāt et ꝑmanēt cōitates magne ꝙ̄ modice. ſit hoc i monaſteriis: ſit in aliis collegiis eccl'iaꝝ vel ſtudioꝝ. ¶ Decia cōſideratio. cōſideret teſtator ſi libros habeat diſtribuēdos q̄lit et q̄b⁹ et q̄bo diſtribuet. iuxta qualitatē diſtribuētiū. Aut ꝯmittat diſtributionē ſeu vēditionē ſi op⁹ eſt illis de q̄b⁹ cōfidit: q̄tin⁹ vno (ſicut dr) ictu ſe expediat. ¶ Vndecia ꝯſideratio. ꝯſideret teſtator iuxta veꝝ cōſiliū euāgelicū xp̄i: ſi vult edificare domū aliquā quo ꝑficiet eā: q: multi conati ſūt facē nouas fūdatiōes q̄ tot expoſuerūt in domiciliis edificādis ꝙ ꝓ habitaturꝫ nihil relictū eſt: nec edificia ꝑfecta ſūt. ¶ Xii. ꝯſideratio. ꝯſideret ad extremū teſtōr qm̄ de⁹ bonoꝝ nr̄oꝝ nō idiget faciet ipe nutrire paupes: faciet eccl'ias: faciet collegia: faciet monaſteria faciet ꝯuēt⁹ et hoſpitalia qñ quō ꝛ vbi placuerit ei: et nō gl'iet āte ipm ſtulta ꝑſūptio ois carnis. Vult nihilomin⁹ et dignat ꝙ coadiutores ei⁹ ſim⁹ ad vtilitatē nō ſuā ſed nr̄am. Has cōſideratiōes teſtōr hn̄s q̄et⁹ et pacific⁹ ab hoc ſcl'o trāſibit i aliud vbi ſumma quies/ pax ꝛ gl'ia ipo preſtāte qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Eiuſdem prime partis. Sermo. iiij.

Memorare nouiſſima tua: & in eternum. &c.

Ecce veniet hora dicit xp̄s: et nūc ē qn̄ mortui audiēt vocē filii dei. ꝛ hoc fit i morte cuiuſlibet ſm̄ triplex dei forū vel iudiciū. Vnū horrēdū vbi ſedet iuſtitia dānās. Alteꝝ duꝝ vbi ſedet iuſtitia purgās. Tertiū piū vbi ſedet mīa indulgēs. Cōſiderabat Dauid hoc triplex iudiciū dū orabat. Dñe ne i fu. t. ar. me. i prio. Neq̄ i ira. t. cor. me. in ſcdo. Miſerē mei d. q. infir. ſū. in tertio. Cōformiē ad hoc triplex iudiciū audiet triplex vox filii dei i morte. Vna ad dānationē. Diſcedite a me maledicti i ignē et'nū q̄ ꝑpat⁹ eſt diabolo ꝛ angelis ei⁹. Alta ad purgationē. Mittite eū ad carcerē donec reddat vniuerſū debitū vſq; ad nouiſſimū q̄drātē. Tertia ad ſaluatiōem. Venite bn̄dicti patris mei ꝑcipite regnū qđ vobis paratū eſt ab origine mūdi. Ecce notat certitudinē et oſtēſiuā preſentialitatem. Grādem in bono vel in malo nouitatē. Aut ammirationē/ ſtuporē/

Iudicium dei triplex.

Vox filii dei triplex.

et terribilitatem. Et ſm̄ hoc bene dicimꝰ. Ecce mors. q꞉ nihil eſt morte cer=tius: nihil preſentialiꝰ quo ad ineuitabilitatem et neceſſitatē rei. Quia ni=hil in bono vel in malo plus nouū aut ſubitaneum ꝑpter inchoationem ſta=tus immutabilis ⁊ eterni. Quia nihil ammirabiliꝰ et terribiliꝰ ꝑpter in=certitudinem finalis iudicij: qm̄ vltimū terribiliū mors preſertim eterna. Poſitus eſt homo in articulo mortis per cōſiderationem intellectualem: per quēdam ſenſum affectualem: per preſentiam effectualem. Unde ⁊ ſi ali=qua ſit dilatio/pro nihilo ⁊ pro pūcto reputat̄: in reſpectu eternitatis: in re=ſpectu ineuitabilitatis: in reſpectu quotidiane defectibilitatis: preſertim in ſenibꝰ qñ adueſperaſcit ⁊ inclinata eſt iam dies huiꝰ temporalis etatis: aut qñ iā ſenij nox eſt in altera vigilia noctis. Sero/aut media nocte/galli cātu/aut mane. Qñ de ꝑximo debet ſol eternitatis iuſtis oriri: purgandis obnubilari: dānādis penitꝰ eclipſari. vbi cadet homo a ſe ꝑ deſperatiōem: et ſub ſe ꝑ dānatiōem: et ꝑ abyſſalem abſorptionē. Propter hec em̄ memo=rāda ſunt nouiſſima nr̄a ne tādem gr̄a ſpūſſancti eclipſet̄ in nobis: ſꝫ cōti=nue luceat mediāte geitrice dei maria pctōꝝ aduocata: cui deuote dicemꝰ Aue maria. ¶ Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

Prima ꝑs demōſtrabit ꝙ mēorare debemus mortē nr̄aꝫ ꝑpt̄ multas vtilitates exīde ꝑueniētes. Scd̄a vo oñdet ꝙ circa mor=tē nature. tria cōſiderare debemꝰ. ¶ Quo ad priaꝫ ſciēdū ē ꝙ in ſacris lr̄is mors quadruplex inuenit̄. Eſt em̄ mors nature ad quā nos ꝑparare debe=mus: q꞉ periculoſa. teſte pſalm̄. Quis eſt homo q̄ viuet ⁊ nō videbit mortē: eruet aīam ſuā de manu inferi. primum eſt impoſſibile. ſcd̄m valde difficile. Attēde valde eſt trāſitꝰ periculoſus vbi nō poſſet homo euadere q̄n aliqḋ mēbrū amitteret q̄tūcūqꜫ ſibi ſollicite p̄caueret. Si vo negligēter ageret vitā perderet corporalē: ſic eſt de trāſitu mortis quē impoſſibile eſt hoīem euadere q̄tācūqꜫ diligētia ipam effugere vel differre conet̄. Si vo prudē=ter ſibi ꝑuiderit aīam ſuā de penis inferni liberabit: ſed ſi male ſibi ꝑuide=rit corporis ſimul ⁊ aīe vitā perdet. ¶ Scd̄a mors eſt culpe: quā declinare debemꝰ: q꞉ dānoſa. de qua dr̄ Eze. xviij. Aīa que peccauerit ipſa morietur. ¶ Tertia mors eſt gr̄e: quā debemꝰ optare: q꞉ fructuoſa. de qua dicit apl̄s Ro. vi. Exiſtimate vos mortuos q̄dē eſſe pctō: viuētes aūt deo in xp̄o ieſu. ¶ Quarta mors eſt gehēne: quā debemꝰ formidare: q꞉ doloroſa. de qua dr̄. Baruc. iij. Mortui ſunt ī dolorībꝰ peſſimis. ¶ Primā mortē ſcꝫ naturalē meditare debemꝰ: qm̄ talis meditatio retrahit nos a pctō: alr̄ cor ferreum habemꝰ. vn̄ Aug. in ſer. ad fratrs in eremo: q̄ incipit. Aīa hūana. Si petis inq̄t q̄d eſt homo mortuꝰ/q̄d aliud dicere poterimꝰ niſi ꝙ terra/putredo/cadauer ⁊ fetor eſt? Si petis de ſuo eſſe vides ꝙ deficit. Si petis de corpore interroga terrā. Eūtes vos o iuuenes et potētes ad ſepulchra patrū vr̄oꝝ cōſiderate q̄d fuerint et q̄d ſunt. Monumēta eoꝝ aperiamꝰ et videamꝰ q̄s dn̄s ⁊ q̄s ſeruꝰ: q̄s pulcher/q̄s turpis: q̄s rectꝰ/q̄s curuus inter eos fuerit. Aperiamꝰ ocl'os mētis ⁊ corporis ⁊ noſtrā grādē miſeriā frequēter nō pi=geat conſiderare. Intremꝰ ſepulchra/et q̄d inueniemꝰ diſcamꝰ. Quid fra=tres inueniemꝰ vel que? Nam ſi reſpexerimꝰ/inueniemꝰ mortuoꝝ capita re=nes ⁊ vētrē. Uerū et indubitāter verū: mihi expto credite ꝙ in capitibꝰ in=uenietis bufones ſaltātes gn̄atos ex cerebro. In renibꝰ ſerpētes gn̄atos: in lūbis ambalātes. In vētre vermes ſcaturiētes gn̄atos ex viſceribꝰ. Ecce q̄d ſumꝰ et q̄d iam erimꝰ: ecce ī quod reſoluimur. Quid ḡ inflaris o diues?

ors qua
ruplex.

Mors na=
uralis eſt
editāda
ꝑpt̄ mlta.

Cur non attẽdis q̃ audis? Cur nõ turbaris cũ ꝑſpicis? Cur non cõuerteris
cũ hoc quotidie experiris? Memẽtote fratres hec oĩa ⁊ agite penitẽtiã in
fletu ⁊ lamẽto: anteq̃ veniãt dies illi amari pleni miſerie ⁊ triſtitie. hec ille
Itẽ hec mortis meditatio valet ad penitẽtiam faciendã: vñ Aug. ibidẽ. O
hõ fac penitẽtiam. Memorare nouiſſima tua vt ineternũ non pecces. Re-
uertere ad teipm̃ memorãs ꝙ fuiſti ſꝑma liq̃dũ: q̃ modo es vas ſtercorũ
ꝙ eris cib⁹ vermiũ: hec eñ ſũt nouiſſima q̃ cogitare debet q̃tidie q̃ fidelis
eſt. O hõ memorare nouiſſima tua: q: poſt mortẽ vermis naſcetur tibi de lin-
gua ꝓ pctõ lingue/ de ſtomacho ꝓ pctõ gule/ de ſꝑmate renũ ſcorpiones ꝓ
pctõ luxurie: ð cerebro bufones ꝓ pctõ ſupbie: hec ille. ¶ Itẽ hec mortiſme-
ditatio valet ad reprimẽdã ſupbiã iuuenũ: vñ Aug. ibidẽ. O iuuenis q̃ flo-
ride ambis ⁊ ꝑgis capite eleuato cũcta q̃ dei ſunt deſpiciẽdo. Memorare
nouiſſima tua: q: terra es/ ⁊ ĩ terrã ibis. Memorare nouiſſima tua: q: cõce-
ptus es in culpa/ nat⁹ in pena/ viuẽs in miſeria ⁊ neceſſario morieris in an
guſtia: hec ille. ¶ Itẽ mortis meditatio valet ad reprimẽdũ fortes q̃ in ſua
fortitudine gloriantur: vñ Aug. ibi. O hõ cur te iactas fortitudine? Ecce nũc
poſt modicũ infirmaris ⁊ deficis. ¶ Itẽ valet ad reprimẽdũ huius mũdi ſa-
pientes. vñ Aug. loco p̃alleg. Cur inflaris mũdi ſapiẽtia? Ecce ꝙ ſtultitia
eſt ⁊ eã ꝑdes ⁊ tuã prudẽtiã reprobabo dicit dñs. Cur iflaris ſciã? Nunq̃d
philoſophis obſcuratũ eſt cor: ⁊ in cogitationib⁹ ſuis euanuerũt? Nunq̃d
traditi ſũt in reprobũ ſenſũ? ¶ Itẽ mortis meditatio valet ad reprimendũ
nobiles in ſua ꝓgenie gloriãtes. Aug. ibið. Cur te iactas generis nobilita-
te? Nunq̃d oĩm naſcẽdi cõditio vna eſt? Nũq̃d ⁊ moriẽdi vna cõcło? Quis
nobiliũ vnq̃ nat⁹ eſt ſine ſanguinis cruẽtatiõe? Nũq̃d nobilis ſimr cũ pau-
pere ꝑ eũdẽ dũ naſcitur meatũ trãſit? hec ille. ¶ Itẽ mortis meditatio valet
ad reprimẽdũ diuites in ſuis bonis tꝑalib⁹ gloriãtes. Aug. ibidẽ. A regu-
la eñ mortis nunq̃d parcitur diuiti? Cur diuitijs te iactas: ipſe eñ poti⁹ inſi-
die tibi ſunt q̃ amicitie. Nã paup fere nunq̃ occidi q̃ritur: diuiti vero ſꝑ inſi-
diatur. Memorare o hõ nouiſſima tua q̃ quotiens epularis quõ nud⁹ de vtero
mrĩs veniſti: ⁊ nud⁹ reuerteris. hec ille. Ecce quõ mortis meditatio valet
ad pctã fugiẽda ⁊ ꝟtutes adipiſcẽdas. Hoc eſt qð p̃tẽdit thematis eloq̃ũ
Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecũdã partẽ. Circa mortẽ naturę tria cõſi-
derare debem⁹. ſ. moriendi ſentẽtiã. mortis penitẽtiam: ⁊ mortuoꝝ differẽ-
tiam. ¶ Moriẽdi ſentẽtia a ſũmo legiſlatore ꝓfertur. Geñ. ij. vbi dñs ad Adã
dicit. De ligno ſcientie boni ⁊ mali ne comedas. In quacũq; eñ die come-
deris ex eo morte morieris. Signãter dicit morte morieris videlicet: q: mor-
tuus in aĩa: mortis etiã corporalis ſnĩe ſubiacebis. O ſententia generalis
rõnabilis/ medicinalis irreuocabilis. Uere generalis eſt mortis ſentẽtia a
qua null⁹ excipitur vt null⁹ ſupbiat: vñ. ij. Reg. xiiij. dicit illa mulier thecua.
Oẽs morimur ⁊ quaſi aq̃ dilabimur in terrã: q̃ nõ reuertuntur. ⁊ Eccł. ix. cõio-
nẽ mortis ſcito. ⁊ infra. xlij. Hoc iudiciũ a dño omni carni. ſ. iudiciũ mortis.
Berñ. Mors nullius ĩopie miſeretur: nec diuitias reueretur: nec gñi cuiuſcũq;
aut morib⁹/ nõ ipſi deniq; parcit etati. Ex his ptz ꝙ mors eſt ineuitabilis.
¶ Scðo mortis ſentẽtia eſt rõnabilis: vt oñdit Paul⁹ ad Ro. v. dicẽs. Si-
cut ꝑ vnũ hoiem pctm̃ in hunc mũdum intrauit: ꝑ pctm̃ mors: ⁊ ita in oẽs
hoies mors ꝑtrãſijt in q̃ oẽs peccauerũt. Natura eĩ humana q̃ ĩ primis pa-
rentib⁹ tota fuit/ ipſorũ inobediẽtia creatori ſuo ɔtumeliã fecit: q̃ toti hũa-

Mors na-
ture tria ĩ-
portat cõ-
ſideranda

no generi debuit iuſte ĩputari. Cū eṁ ſemē ſit virtualiter tota arbor/vitiū
ſeminis vitiū dicet̃ ⁊ arboris. Sicut aūt fluuiꝰ vitiat̃ in fonte. fructꝰ in ſemi
ne: ſic tota poſteritas vitiat̃ in origine. Nōne ꝓ q̄buſdā criminibꝰ: vtpote
crimine leſe maieſtatis vel homicidio ſacrilegio ⁊ hmōi q̄ ꝯmittūt̃ a prībꝰ
tota ꝓgenies mortis ſupplicio cōdāpnat̃ vel in exiliū mittit̃: Poſteritatē
ſuā pr̄ occidit dū ꝯmittādo flagitiū morte dignū filijs nō precauit. Sic in
Ade pctō ĩtelligēdū eſt ꝙ ꝑſona corrupit naturā ⁊ natura corrupta corru
pit ꝑſonā. Vñ cū tota natura hūana fuit in Adā qñ peccauit totā naturā
corrupit q̄ tota corrupta nō pōt: niſi corruptos filios gñare. Et qꝛ peccādo
originalē iuſtitiā ⁊ ĩmortalitatē ꝑdidit non niſi iniuſtos ⁊ mortales filios
generauit. ¶ Tertio mortis ſpēs medicinalis eſt Mors q̄dē xp̄i eſt medici
nalis delatiua culpe cauſaliter. Mors aūt nr̄a nobis eſt medicinalis occa
ſionaliter. Nā ꝑ mortē xp̄i delet̃ originale pctm̄ in ꝑuulis: qḋ ſuo pōdere
ipſos trahebat ad tartarū. vt q̄ ꝑ alterius voluntatē ⁊ factū. i. Ade amiſit
originalē iuſtitiā. Et reꝰ erat obligatꝰ ad penā dāni. i. carētiā diuine viſio-
nis: ꝑ alteriꝰ volūtatē ⁊ remediū rediret ad ĩnocētiā ⁊ reduceret̃ ad eternā
gloriā. vñ Ro. v. Si eī vniꝰ delicto mors regnauit ꝑ vnū multo magis abū
dātiā grē ⁊ donationis ⁊ iuſtitie accipientes in vita regnabūt ꝑ vnū Jeſū
xp̄m: ĩmo q̄ ⁊ interpellat ꝓ nobis. Nec delet ſolū originale pctm̄ in ꝑuulis
verūetiā actuale diluit in adultis cooperāte fide ⁊ libera volūtate. In de-
letione eṁ actualis pctī req̄rit̃ motꝰ liberi arbitrij: ſicut ip̄m actuale pec-
catū ꝯmittit̃ ꝑ ꝯſenſū ꝓpriū ipſiꝰ peccātis: ita ꝑ ꝯſenſū ꝓpriū ⁊ liberū arbi
triū auxilio ſp̄ali adiutū delet̃. vñ Rom̄. v. Si eṁ vniꝰ delicto multi mortui
ſūt: multo magis grā dei ⁊ donū in grā vniꝰ hoīs Jeſu xp̄i ĩ plures abūda
uit. Si eṁ in vniꝰ delicto mors regnauit ꝑ vnū: multo magis abūdātiā grē
⁊ donationis ⁊ iuſtitie accipiētes in vita regnabūt ꝑ vnū Jeſū xp̄m q̄ ĩ cru
ce manꝰ expādit mēbra diſtēdit dilatat viſcera pectꝰ porrigit. latꝰ apit vt
ſanguine ſuo ſobolē viuificet vt recurrat nō tā filiꝰ ꝑuulꝰ ad vbera pie ma
tris q̄ꝫ adultꝰ: velut filiꝰ ꝓdigꝰ ad viſcera pij prīs vt lucide videamꝰ ⁊ viua
citer ſentiamꝰ ꝙ claui eiꝰ q̄ mortē nr̄am mouēdo deſtruxit nō tā illiꝰ ꝯfi-
xerūt mēbra q̄ꝫ nr̄a viſcera trāſfixerūt: nec tā illi ĩflixere dolorē q̄ꝫ in nobis
cōfixerūt amorē. Extētio ſiq̄dē corꝑis ĩ argumētū fuit ⁊ indiciū dilatatio
nis amoris. Itē mors nr̄a occaſionaliter nobis eſt medicinalis: iuſtis q̄dē
medicinalis eſt. qꝛ Sap̄. iiij. ſcribit̃. Placēs deo factꝰ dilectꝰ: ⁊ viuēs ĩter
pctōres trāſlatꝰ eſt: Et quare raptꝰ eſt ne malitia mutaret ĩtellectum eius.
Aut ne fictio deciperet aīam illiꝰ: qꝛ eṁ placita erat deo aīa illiꝰ ꝓpter hoc
ꝓperauit illū educere de medio iniq̄tatū vñ ſuperiꝰ dixerat ĩ p̄dicto ca. Iu
ſtus aūt ſi morte p̄occupatꝰ fuerit: ĩ refrigerio erit: vñ q̄dā metrificator. Iu
ſti mors ſubita quā p̄ceſſit bona vita: nō aufert merita ſi moriat̃ ita. Iniu-
ſtis aūt ⁊ pctōribꝰ medicinalis eſt mors. Nā mors eſt eis finis pctī reatꝰ
diminutio: nā ⁊ ſi eſſet vita ꝓlixior eſſet forſitā ⁊ culpa nūeroſior. Expedit
igit̃ ipſo mori magis q̄ꝫ viuere ne ſi diutiꝰ viuēt peccaret āpliꝰ ⁊ acerbiꝰ pu
niret̃. Itē mortis ſentētia eſt irreuocabilis. Sap̄. ij. Nō eſt q̄ agnitꝰ ſit re-
uerſus ab inferis. Et in inferno nulla eſt redēptio. Propter hec igit̃ venit
mors meditāda ne peccemꝰ: ſed ſp̄ habeamꝰ grāꝫ ĩ p̄ſenti ⁊ in futuro glīaꝫ
Quā nobis cōcedere dignet̃ benedictꝰ Marie filius. Amē.

¶ Sermo quartus de morte.

Mortis mēoria ad ſex valet.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum nō
peccabis. Ualet mortis memoria ad ſex q̄ ſequūt̃. ¶ Primo

ad fugãdũ exercitũ vitioꝝ vel saltẽ terrẽdũ:sicut timent latrones iudicis aduẽtũ:sic vitia mortẽ terribilis est eis locus iste quasi porta inferni:aut ex toto hoiem deserũt tũc:aut saltẽ tremũt. Treñ.i. Sordes eiꝰ in pedibꝰ eiꝰ nõ ẽ recordata finis sui. ¶ Scdo valet ad cõtẽptũ mũdi. Eccl's.xi. Si ãnis multis vixerit hõ ⁊ in his oibꝰ letꝰ fuerit meminisse debet tenebrosi tpis ⁊ dieꝝ multoꝝ:q̃ cũ venerit vanitatis arguẽt̃ pterita. In morte arguit̃ vanitas oẽ qđ est ĩ mũdo.s.ꝯcupiscẽtia oculoꝝ : ⁊ ꝯcupiscẽtia carnis ⁊ supbia vite. Cõcupiscẽtia ocloꝝ ĩ hoc ꝙ hõ nudꝰ reuertit̃ in terrã Iob.i. Nudꝰ egressꝰ sũ de vtero mr̃is mee:nudꝰ reuertar illuc. Cõcupiscẽtia carnis ĩ hoc:ꝙ corpꝰ ĩ delitijs nutritũ vmibꝰ dat̃. Supbia vite ĩ hoc ꝙ ille q̃ volebat esse sup hoies ponit̃ sub terra q̃ est ĩfimũ elemẽtoꝝ. ¶ Tertio valet ad sui ꝯtẽptũ: facit eñ ꝙ hõ cognoscat se q̃si p resolutionẽ:q̃ modꝰ cognoscẽdi vilissimꝰ est Et hoc est ꝙ Dauid orat. Sciãt gẽtes qm̃ hoies sũt.i.de humo. ¶ Quarto valet ad hoc vt hõ recte se regat ĩ via pn̄tis vite:sicut aues cauda regũt se volãdo:⁊ pisces natãdo Iob.xij. Interroga iumẽta ⁊ docebũt te:⁊ volatilia celi ⁊ ĩdicabũt tibi. q̃ vult nauẽ regere ponit se ĩ fine nauis. ¶ Quinto ad tẽperãdã pn̄tẽ letitiã sicut ⁊ alia mala pene. Eccl.xi. In die bonoꝝ ne ĩmemor sis maloꝝ. Et in die maloꝝ ne ĩmẽor sis bonoꝝ. Memoria mortis multũ valet ad tẽperãdum pn̄tẽ letitiã: qꝛ multũ hꝫ amaritudinis. Eccl.xli. O mors ꝙ̃ amara est mẽoria tua hoi iniusto. ¶ Sexto ad hoc vt hõ recte iudicet de pn̄ti vita ⁊ futura. Qui eñ p meditationẽ ponit se ĩ articulo mortis quasi medius est inter p̃senẽ vitã ⁊ futurã:vtrãq; videns de ppe. Hec sũt sententie oim philosophoꝝ ⁊ sapiẽtũ. vñ Hiero.ĩ epl'is. Platonis est sn̄ia oiꝫ sapiẽtũ vitã meditationẽ esse mortis. Sapiẽs. sũma philosophia est assidua mortis meditatio Eccli.xxxviij. Memor esto iudicij mei:sic eñ erit ⁊ tuũ. Meũ heri tuũ hodie. Hãc igit̃ meditationẽ mortis habeamꝰ vt grãꝫ spũssctĩ possidere valeamꝰ genitrice dei Maria mediãte cui dicamꝰ deuote. Aue. Mẽorare ⁊c. ¶ Pria ps erit de mortis angustia. Scda de q̃ttuor doloribꝰ

Quo ad primã. Sciẽdum est ꝙ mors a morsu vel ab amaritudine nomẽ habet:qꝛ primꝰ hõ p inobediẽtiã lignũ vetitũ tetigit:⁊ p morsum mortẽ amaram incurrit. Tria aũt mortis angustiam ostẽdunt. *Tria mortis angustiã ostendunt.*
¶ Primũ est amor vnionis qm̃ amor vite p̃sentis cũctis deuincit. Ita ꝙ ois hõ destitutionẽ sui corporis plãgit:⁊ vnitã pportione mirabili corporis ⁊ aie harmoniã dissolui ĩgemiscit:p mortẽ aũt dissoluit̃ mr̃imonium qđ tãto fuerat nexu ꝯcordie copulatũ. vñ.i. Regũ.xv. Siccine separat amara mors. Et tũc cũq; aũt q̃s desideret volũtatẽ p grãm ordinata ad eternã vite gl'iam pueníre:tñ appetitu naturali refugit ⁊ horret sepationẽ aie a corpore. vñ Paulus q̃ dicit Philip.i. Cupio dissolui ⁊ esse cũ xp̃o dt.ij. Coꝝ.v. Nã ⁊ q̃ sumꝰ ĩ hoc tabernaculo ĩgemiscimꝰ grauati eo ꝙ nolumꝰ expoliari: sꝫ supuestiri:vt absorbeat̃ qđ mortale est a vita. Petro q̃q; dt dñs Io.xxi. Cũ esses iunior cingebas te ⁊ ãbulabas q̃ volebas. Cũ aũt senueris aliꝰ te cinget ⁊ ducet q̃ nõ vis. Ecce Petrꝰ etiã senex:nõ prorsꝰ abiecerat hũc affectũ q̃n mortẽ horreret ducẽdꝰ videlꝫ q̃ nõ vellet. Hic est affectꝰ quẽ ostẽdit xp̃s proximꝰ passioni di. Mat.xxvi. Tristis est aia mea vsq; ad mortẽ Et iterũ Pr̃ mi si possibile est trãseat a me calix iste:verũtñ nõ sicut volo sꝫ sicut tu. Cum igit̃ affectꝰ tã insepabilr̃ nobis inhereat manifestũ est ꝙ nõ sine angustia possunt corpꝰ ⁊ aia tãto federe copulata se iungi. ¶ Scdm qđ mortis angustiã ostẽdit est dolor passionis. Qm̃ in morte solent cõcurrere va-

ria morborū genera ⁊ membra ſic occuperare ſingula: vt plures qñq; ſint
morbi ꝙ mēbra. Dolores etiā irruūt tā vehemēter intēſi vt vires corporis
eneruent ſomnū auferāt/ quietē impediāt/ aīam iquietēt/ ſenſus oēs ꝑtur
bent. appetitū deſtituāt/ obtūdent memoriā obnubilēt intellectū: ac ſic to
tam aīam occupent ⁊ diſtrahāt: vt nihil aliud ei cogitare liceat ꝙ dolores
quare dicebat p̄s. Nō eſt in morte q̄ memor ſit tui. ⁊ ꝗuis ad ſenſū literalē
intelligat̄ poſt mortē: vel in iferno nō erit mēoria tui aut cōfeſſio pcti q̄ ſcʒ
vtilis ſit ad veniā: q2 nūc eſt tp̄s cōuerſionis: ſed cū hec vita tranſierit tp̄s
erit retributionis. tñ dictū p̄s. pōt intelligi de morte corporali: iuxta illud
Greg. Cū egritudine deprimeris vix aliud cogitare poteris preter illud qđ
ſentis. Cū aūt mors corporis ad penā purgatoriā ꝑtinere credat̄ cū hmōi
dolores nunnūꝙ in toto purgant̄ vel ſaltē in ꝑte. Ideo plerūq; electi duriꝰ
moriunt̄: qm̄ in eorū morte intēdunt̄: qñq; dolores ꝑ quos venialia reſecāt̄
Sic purgatꝰ eſt in via Lazarꝰ vlceribꝰ plenꝰ vt mortuꝰ ab angelis in ſinū
Abrahe cum iubilo portaret̄. Et diues moriens apud inferos ſit ſepultꝰ.
Lu. xvi Diues variis crapulatꝰ ferculis: auribꝰ obturatꝰ/ p̄cordiis obdu-
ratus clamorē pauperis cōtēpſit. Sed ecce poſt modicū vrit̄ ardet ⁊ eſtuat
in inferno q̄ mēdicāti miam denegauit. O diues vbi ſunt cellaria tua tā cu
rioſitate ꝙ varietate vini repleta? vbi ſūt horrea tātis granoꝝ copiis cumu
lata. Non te purpura defendit a frigore: nō biſſus tibi ſubuenit ab ardore.
Nūꝙ q̄ pateris icurriſſes. ſi de tātis horreis micā: ſi de tātis cellariis gut
tam paupi miſericorditer ipēdiſſes. vñ Aug. ſerm̄. de i aduerſitate tpali q̄
incipit. Quotiēs fratres kmi. O ifelicitas generis humani amarꝰ eſt mū-
dus ⁊ diligit̄. putas ſi dulcis eſſet qualit̄ amareret̄? Vos alloquit̄ veritas
dilectores mūdi vbi eſt qđ amaſtis. vbi eſt qđ ꝓ magno tenebatiſ/ vbi eſt qđ
dimittere nolebatis: vbi ſūt tot regiones vbi tāte ſplēdidiſſime ciuitates?
lugēdo potiꝰ iſta dicta ſūt ꝙ iſulādo. ¶ Sic ergo pʒ ꝙ Lazarꝰ pauperē vi-
tam ducēdo/ ⁊ mortē durā ⁊ miſerabilē ſuſtinēdo purgatꝰ eſt. Nō igit̄ mi-
rari debemꝰ ſi iuſtos dure mori ⁊ ipios trāſire leuiꝰ audiamꝰ: qm̄ iuſto dei
iudicio iuſti qñq; dure moriēdo purgant̄ in hoc mūdo ne puniant̄ acrius ī
futuro/ ipii xͦo ſi qđ boni fecerūt q̄ſi ꝓ remuneratiōe leniter moriunt̄: ꝓ ma
lis aūt q̄ fecerūt puniēdi ꝑpetuo reſeruant̄. ¶ Tertiū qđ mortis anguſtiā
oſtēdit eſt terror deſperatiōis: imminēte nēpe mortis articulo vidēt demo
nes: q2 modicū tp̄s habēt: ⁊ ſi hominē illa hora ꝑdiderint nō eū vltra recu-
perare valēbūt expiunt̄ plꝰ ſolito vires ſuas tētātes acriꝰ ⁊ ꝓteruius infe
ſtātes miſerū hoīem in deſꝑationis foueā p̄cipitare conātes vt eū ad pena
lia loca ꝑtrahāt. Propter qđ bñ dr̄ Eccl̄. viii. Nō eſt in hoīs ditiōe ꝓhibe-
re ſpiñ. ſ. excūtē a corpore. Nō eñ pōt hō mortē ſuā īpedire vel differre. Sʒ
tunc quaſi reus de carcere rapit̄ ad tribunal iudicis ꝓpria corꝑis receptu
rus: ſm̄ illud. ii. Cor. v. Oēs nos manifeſtari oportet añ tribunal xp̄i vt re-
ferat vnuſq́ſq; ꝓpria corporis ꝓut geſſit: ſiue bonū ſiue malū. Sequit̄ nec
habet ꝑtātē ſui. ſ. vel diſponēdi ſua in die mortis/ anxietate morbi ⁊ debili-
tate corporis īpeditus: nec ſinit̄ q̄ſcere ingruēte bello. i. incurſu demonū:
ait eñ Bern. Oſtiū noſtrū maligni ſpūs obſident ⁊ aduētū noſtrū ille hor-
rende effigies p̄ſtolant̄. De mortis anguſtia tā ex dolore paſſiōis ꝙ ex ter-
rore dānatiōis p̄s. pulchre loquit̄ ita dicēs Circūdederūt me dolores mortiſ
⁊ torrētes iniq̄tatis cōturbauerūt me: Dolores inferni circūdederūt me: p̄
occupauerūt me laquei mortis. Iſta mirū immodū cōmouere debēt hoīm
corda. Quare o aīa pauperrima: Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternū ⁊c.

❡Secunda pars continuabit materiam pretactam

de anguſtia mortis. ꝓ quo ē diligēter aduertēdum ꝙ peccatores qua-
Pctõres
i morte q̄-
tuor pati-
enť dolo
res.
tuor in morte patienť dolores.❡Primus dolor eſt anguſtia corporea tan
ta ⁊ tam grauis quāta ⁊ qualis non fuit/nec eſt in preſenti vita ante diſſo
lutionem illam. Quod in quibuſdā ⁊ ſi nō in omnibus apparet pre nimio
dolore ſeipſos diſcerpentibus: fortis enim īcomparabilis eſt violētia quā
do nexus illi ⁊ phyſicales nodi inter corpus ⁊ animā diſrumpunť: vnde ꝓ
pheta lamentando ait in p̄s preallegato. Circundederūt me dolores mor
tis. Non eſt mēbrum/non eſt articulus in corpore: quod penitus nō inuol-
uatur illo inexpugnabili dolore. Itē tot irruunt infirmitates varie vndiq̄
circūdātes: vt quādoq̄ plura ſint dolorum genera q̄ mēbra. ❡Secūdus
dolor eſt quando iam plene defatigato corpore ⁊ ſuis exhauſto virib⁹ ani-
ma multo liberius videt tunc in momēto occurrere omnia opera ſua bona
vel mala que fecit que omnia reducunť ante oculos interiores. Dolor iſte
tantus ⁊ retractio iſta tam grauis eſt: quoniā anima plurimū turbata co
gitať quaſi ſeipſā odiſſe: quare dicit p̄s. Torrētes iniquitatis cōturbaue
runt me. Unde ſicut torrētes iniquitatis cū multo impetu veniunt ⁊ vidē
tur diruere omnia: ita in morte videbit malus omnia ſubito que fecit ope-
ra bona vel mala. Iuſto enim dei iudicio fit: vt qui in vita penitere
noluit/nec de ſuis cogitare peccatis de omnibus tunc ſimul irruentibus
deſperabiliter conturbeť: quare dñs per p̄s. ait peccatori miſero. Arguam
te ⁊ ſtatuā contra faciem tuam. ❡Tertius dolor eſt quando anima incipit
tam iuſte iudicare ⁊ ſibi pro iniq̄tatib⁹ ſuis ſingularia debita gehēne videt
imminere. propterea dicit p̄s. Et dolores īferni circūdederunt me. Plura-
liter aūt dicit dolores: q̄ non ſolum ſꝫ mēſuram culpe erit menſura pene:
verūetiam ſingulis peccatis pene ſingule reſpondebūt: vt alie pro aliis di
uerſe pro diuerſis ⁊ grauiores pro grauioribus infligant. ❡Quartus do-
lor eſt quādo anima adhuc ī corpore poſita videt demones aſpectu nimis
horribiles ad decipiendā animā ⁊ rapiendā paratos: vbi eſt tāt⁹ dolor ⁊ tre
mor ꝙ miſera anima licet exitura q̄diu poteſt refugiat ⁊ tempus ſue ca-
ptiuitatis redimat anteq̄ de corpore exeat: quare dicit p̄s. Preoccupa-
uerūt me laquei mortis. Demones nominanť laquei mortis: q̄ infelicem
animam illaqueant ne penitere poſſit ⁊ veniam poſtulare: ⁊ ſic illaqueatā
ad mortē pertrahant infernalē. Quā enim illaqueauerūt demones ꝑ con-
ſenſum propriū ⁊ conſuetudinē in peccatis tūc formidine detinent illiga-
tam vt ad penitētiam ſe mouere nō poſſit. Dicit aūt p̄occupauerūt videlꝫ
ante ꝓlationē dānatiōis a iudice ⁊ ante ſeparationē anime a corpore. De
mones nēpe tāte ſunt p̄ſumptionis ⁊ ꝓteruie ꝙ non expectāt miſerū pec
catorem ſibi tradi a iudice ꝑ ſentētiam diffinitiuā: ſed in eo dñium ⁊ pote-
ſtatem quaſi de iure acquiſitā vſurpāt. vnde ſaluator loquēs hieruſalē in
pſon[illegible]pctõꝝ Luc. xix. ait. Uenient dies in te ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo
Inimici ſunt maligni ſpūs qui animam a corpore exeūtē obſidēt quā val
lo circūdāt: q̄ ante mētis eius oculos reductis iniq̄tatib⁹ quas ꝑpetrauit
hanc ad ſocietatē ſue dānationis trahētes coartāt vt in ipſa extremitate
vite poſita ⁊ a q̄b⁹ hoſtib⁹ circūcluſa ſit videat/⁊ tñ euadēdi aditū īueni-
re nō poſſit: q̄ operari iā bona non licet/q̄ cū licuit agere ꝯtēpſit de quib⁹
ꝑpte ſequiť. Et circūdabūt te ⁊ coāguſtabūt te vndiq̄. qm̄ ei non ſolū ope-
ris: verūetiā locutionis atq̄ inſup cogitationis iniquitates replicāt. Et q̄

pri⁹ ſe dilatauit i ſcelere ad extremū de oib⁹ coāguſtet i retributiōe. ¶ Re uera ſicut docet Greg. iiij. li. dialo. hmōi terribiles viſiones qn̄qꝫ ad vtilitatē ꝛ correctionē ipſoꝝ vidētiū qn̄qꝫ vero ad vtilitatē audiētiū oſtēdunt. Si cut declarat beat⁹ Greg. ꝑ exēpla. Ait em̄ indet⁹ valde Theodorus noīe puer qui in meum monaſterium fratrem ſuū neceſſitate magis ꝙ volūtate ſecut⁹ eſt. Cui graue erat ſi qs ei de ſalute ſua aliqd loq̄ret bona aūt nō ſolum facere: ſed etiā audire nō poterat nūꝙ ſe ad ſctē cōuerſationis habitū venire: iurādo/iraſcēdo/deridēdo teſtabat. Cū aūt ꝑduct⁹ ad mortē extremū ſpm̄ ageret ꝯuenerūt fratres vt exitū orādo ꝓtegerēt/iā corp⁹ ei⁹ ab extrema fuerāt ꝑte p̄mortuū. In ſolo tm̄ mō pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Fratres aūt tāto ceperūt enixi⁹ orare ꝙto eū videbāt celerius diſcedere: tā repēte cepit clamare magniſqꝫ vocib⁹ orōnes eoꝝ interrūpere dicēs. Recedite recedite. Ecce drachoni ad deuorādū dat⁹ ſū: q ꝓpter vr̄aꝫ penitētiā me deuorare nō pōt: iā in ore ſuo caput meū abſorbuit: date locū vt nō ampli⁹ me cruciet: ſed faciat qḋ factur⁹ eſt. Dicētib⁹ aūt ei fratrib⁹. Frater qd loq̄ris ſignū tibi ſctē crucis iꝑime: ille cū clamorib⁹ magnis rn̄debat. Signare me volo ſed nō poſſum: qꝛ ſquamis hui⁹ drachonis p̄mor. Tunc fratres ceperūt in terram proſtrati ꝓ ereptiōe illius vehemēter orare: ꝛ ecce ſubito cepit eger magnis vocib⁹ clamare dicēs. Grās ago deo qꝛ draco q me ad deuorādū acceperat: orōnib⁹ vr̄is expulſ⁹ ſtare nō potuit Nō ꝓ pctīs meis intercedite qꝛ pat⁹ ſū ꝯuerti ꝛ fūdit⁹ habitū relīq̄re ſclarē Poſtꝙ vero toto ad deū corde ꝯuerſus eſt/diuqꝫ flagellis attrit⁹/tūc eius aīa carne ſoluta eſt. Conſtat ꝓculdubio: qꝛ iſti ꝓ vtilitate ſua hec viſio a pio dn̄o miſericorditer eſt oſtenſa. Cui eſt honor ꝛ gloria ꝑ infinita ſcl̄a. Amen

Exēplum. Viſio terribilis.

Sermo quintus.

Memorare nouiſſima tua & i eternū nō peccabis Eccl. vij. Voluptuoſi ꝛ mūdane viuētes deberēt iſta attēdere ꝛ ꝯſiderare. ¶ Primū ē: qꝛ qcq̄d faciāt ſp ē deo vr̄: vn̄ Augu. de miſeria hoīs. O hō tu qs es: q rn̄deas deo? Quis ſit ille attēde? Ille deus eſt tu hō. Ecce modo qḋ velis facere in corde tuo videt de⁹ nō eras qn̄ creauit te vt eſſes. nō eſt tibi curavt de⁹ ſit vbi mala tua abſcōdas ab oculis dei. Velis nolis videt te deus. Scito te oī die oī hora añ oclos dei ꝯſiſtere quocūqꝫ ieris xp̄s videt te. ¶ Scōm qḋ ꝯſiderare debēt eſt iudiciū terribile: vn̄ Aug. vbi ſupra. veniet vtiqꝫ dies illa. Nō lōge eſt in qua iudicū iudex appareat ꝛ vniuſcuiuſqꝫ facta in publicū deducat cui tacēdo qſqꝫ ſe nō pōt celare quē negādo nō pōt fallere ꝙuis latere teipm̄ credas. Veniet inꝙ veniet dies iudicij vbi plus valebūt pura corda ꝙ aſtuta verba ꝛ ꝯſciētia bona: ꝙ marſupia plena qm̄ iudex ille nec fallet verbis: nec flectet donis. hec Bern̄. in epl̄a ad Rob. ¶ Tertiū eſt mūdi ꝑuerſitas ꝛ calamitas: vn̄ Aug. vbi ſupra. Ecce mūdus q diligit ꝛ fugit in ſeipſo mūdus ruit ꝛ adhuc floret in cordib⁹ nr̄is vbiqꝫ mors vbiqꝫ luct⁹ vbiqꝫ deſolatio vndiqꝫ ꝑcutimur/vndiqꝫ amaritudinib⁹ replemur ꝛ cū ceca mēte carnalis cōcupiſcētie fugiētē mūdū ſeq̄mur. Labēti iherem⁹: ꝛ qꝛ labētē tenere nō poſſum⁹ cū ipſi labimur quē cadētē tenem⁹. Nōne vita iſta mortis ſilis eſt? abūdāt dolores/ gemit⁹/ ſuſpiria. Tribulatio eſt magna ex q naſcit hō. ꝑma vox ei⁹ idicat īfirmitatē naſcit īfans ꝛ ſtatī plorat nōdū loquit ꝛ iā ꝓpheta ſue calamitatis eſt: lachrime ſūt teſtes miſerie. ¶ Quartū qḋ mūdani mēorie ꝯmēdare deberēt hoc eſt: qꝛ gaudia i hoc ſcl̄o ꝛ i xp̄o nō pn̄t ſimꝫ compati: vn̄ Aug. vbi ſupra. Qn̄ gaudet in hoc ſcl̄o non gaudet in dn̄o: qn̄

Voluptuoſi qn̄qꝫ ꝯſiderare deberent.

Omnia nuda ꝛ apta ſunt oclis ei⁹. heb. 4

gaudet in dño/nõ gaudet i ſcło. Q̄ ꝙ̄ multi ſũt gaudẽtes i ſcło. ⁊ pauci gaudẽtes i dño: in ſcło eſt gaudere de iniq̄tate. ⁊ de ꝯgregatiõe auri ⁊ argenti. ¶ Quintũ eſt: qꝛ ĩpoſſibile eſt xp̄m ãplecti ⁊ ſcłm: vñ Aug. vbi ſu. Duo ſũt amatores mũdi ⁊ dei: ſi amor mũdi hitet i hoie nõ ẽ i q̄ ĩtret amor dei. amor dei ⁊ mũdi i vno corde hĩtare nõ pñt. Hec duplici corde q̄ i corde ſuo ptẽ faciũt deo ⁊ ptẽ diabolo. Nõ ſic igit nõ ſic: ſ3 vt xp̄m ãplecti valeamꝰ p grãz nihil amabimꝰ preter deũ: qđ ſi fecerimus nunq̄ deerit ſpũſſcti grã ad quã habẽdã ad theſaurariã grẽ cõuertamur dicẽtes prece pia. Aue maria.

Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Prima pars erit de mortis preſentia. Secũda vero ꝙ parati ſp eſſe debemꝰ ad mortẽ ꝑpter multa. Quo ad primã ſcribit. i. Reg. xiiij. Oẽs morimur in qbꝰ verbis ꝓpoſiti nobis oſtendit mortis p̄ſentia. ⁊ apłs. i. Cor. xv. Quotidie morior ꝑpter vr̄am gloriã fratres. ⁊ ſequit. Mãducemꝰ ⁊ bibamꝰ: cras eñ moriemur. Mors ei quotidie tollit portionẽ aliq̃ totã vite nr̄e. Nã ſi creſcimꝰ vita decreſcit: qꝛ ſm Aug. Quicq̄d viuit de ſpatio viuendi demit ⁊ quotidie fit minus minuſq3 qđ reſtat: vt oĩno nihil aliud ſit tp̄s vite huiꝰ ꝙ̄ curſus ad mortẽ. ⁊ Bern. in meditationibꝰ. Cur ergo vitã iſtã tãtope deſideramus: in qua quãto ampliꝰ viuimꝰ/tãto plus peccamꝰ: q̃ quãto ẽ vita lõgior tãto culpa maior? Quotidie nãq3 creſcũt mala: ⁊ ſubtrahunt bona: aſſidue variat hõ p proſpera ⁊ aduerſa ⁊ ignorat qñ moriat. ¶ Conſideremꝰ igit mortis p̄ſentiã hoĩs oĩbꝰ meditãdã locis oĩbus expectãdã cũctis mẽtibꝰ metuẽdã modis oĩbꝰ tolerãdã. Qm̃ eñ hoĩs oĩbꝰ a morte carpimur: ideo mortẽ hoĩs oĩbꝰ meditari debemꝰ ⁊ ꝑpter multa. ¶ Primo: qꝛ meditatio mortis a pctõ retrahit. Unde i vitis patrũ legit ꝙ q̄dã ſanctꝰ abbas dicebat. Memor eſto ſp exitꝰ tui: ⁊ ne obliuiſcaris eterni iudicij ⁊ nõ erit delectatio in aĩa tua. ⁊ beatꝰ Greg. ait. Cũ culpa animum tẽtat neceſſe eſt vt breuitatẽ ſue delectationis aſpiciat: ne ad viuacẽ mortẽ iniq̃tas rapiat. Exẽplũ de quodã diuite pctõre q̄ cũ diu male vixiſſet ſemel ad cõfeſſionẽ veniẽs nullã a ꝯfeſſore pniam̃ recipere vellet dicẽs ꝙ penitẽtiã agere nec ꝯſueuerat: nec valeret: tãdẽ ꝯfeſſor vix ab eo potuit extorq̄re: ꝙ q̄libet die faceret ſibi dici qñ ſurgeret ⁊ ſilr qñ lectũ ĩtraret. Dñe tu morieris vel aliqđ equalens. Qđ cũ multis diebꝰ ei dictũ fuiſſet nec nomen mortis auditũ eiꝰ animũ penetraret tãdẽ diuino nutu cõpũctꝰ expauit: aduertẽs ꝙ ĩdubitãter decederet: ſed ignorabat qñ vel quõ ex hac vita migraret: hoc aũt ꝯſtabat ei ꝙ niſi vitã ſuã corrigeret ſine fine periret. Cõfeſtim ergo ꝯfeſſꝰ oĩno ſe mãdatis ꝯfeſſoris expoſuit vitãq3 ſuã in meliꝰ cõmutauit. ¶ Scđo meditatio mortis negligẽtiã ⁊ torporẽ excludit ⁊ ad viriliter operãdũ ĩducit ſ3 illud Eccl. ix. Qđcũq3 põt manꝰ tua iſtãter opare: q̃ nec opus: nec rõ/nec ſapiẽtia/nec ſcientia/ erũt apud iferos quo tu ꝑperas. ¶ Tertio ad humilitatẽ inducit. Cogitãs eñ de morte videt fragilitatẽ ſuã ſciens ſe cito in puluerẽ redigẽdũ oĩ eñ glĩa mũdiali opulẽtia tpali pulchritudine ⁊ robore corporali poſt modicũ ſpoliandũ ac ſic nõ intumeſcit p ſupbiã: ſed potiꝰ p verã humilitatẽ cõprimit in ſeipm̃. Quis eñ tã ſupbus qui nõ humiliet ſi profunde cogitet ꝙ ꝙ̄ cito aĩa ſeparat a corpore corpꝰ marceſſit ⁊ corrũpit fitq3 cadauer quo nihil vilius nihil fetidius nihilq3 horribilius inuenit. Quid eñ verbi grã ſic aerẽ inficit: tã graues exhalatiões emittit olfactũ hoĩs ſic ꝯtriſtat aſpectũq3 moleſtat vel eiꝰ cõplexionẽ tã vehemẽti alteratione corrũpit? Nullus vnq̄ ita charus homini vixit qui eius aſpectum conſortiumq3 cadaueris mortui non horreſcat?

Mortẽ oĩbus hoĩs meditari debemꝰ ꝑpter mlta.

Hoc aūt pretermittēdum cenſeo φ tāto viliora fetidioraqꝫ ſunt cadauera/ q̄to delicati⁹ in crapulis ⁊ luxurijs fuerint enutrita. Nam caro que nunc delicatis cibis alitur/paulopoſt ſcaturire vermib⁹ agnoſcetur:vt in ſepul=chro ſit eſca vermium que nūc delectabiliter ſaginatur abūdātia ferculoꝝ. Et q̄to nūc ſibi ꝓcurat ſuauiorem ciboꝝ molliciem:tāto grauiorē exhala bit putrefacta fetorem. ſicut euidēter oſtēditur.ij.Machab.ix.Vbi de ſup=biſſimo ⁊ impijſſimo Antiocho dr φ de corpore impij vermes ſcaturiebāt et viuētes in dolore carnes effluebāt:ita vt odore eius et fetore totus eius exercitus grauaret:nec ipe etiam fetorem ſuū ferre poſſet.

Exēpluꝫ. Mulier delicata peſſime moritur.

¶ Occurrit ad memoriam Venetiaꝝ cuiuſdam ducis mulier delicata:que delitijs affluēs ſeſe cōib⁹ aquis dedignabatur abluere: ꝓcurās ſibi balneum/collecto la=borioſius celi rore:cibos cōciſos minuti⁹ ab eunuchis ſuis manib⁹ ꝓprijs non tangebat:ſed ori ſuo quibuſdā furcellis aureis adhibebat/redolebat/ aut fetebat:potius eius cubiculum generib⁹ diuerſis aromatum. Sed vi=brato ſup eā mucrone diuini iudicij corpus omne cōputruit:caput et caro emarcuit:nec fetorem tātum equanimiter quiſpiam tolerauit:niſi φ ex an cillis vna non ſine ſpecieꝝ multaꝝ auxilio raptim dn̄e miniſtrabat:et ꝓti=nus fugiēs abſcedebat:⁊ ſic miſerabiliter cruciata cūctis letātib⁹ diē clau ſit:extremum relinquēs poſteris meditationis exēplum:vt carnis abnegā tes delitias iugiter habeamus ante cordis oculos finem noſtrum. Hoc eſt quod pretēdūt thematis eloquia. Memorare no.t.et ineternum non pec.

Parati ſemp eſſe debemus ad mortē propter multa.

Secunda pars demōſtrabit φ debemus eſſe ſemper parati ad mortem ſuſcipiendam ⁊ expectandam.et hoc propter multa.

¶ Primo q: aduētus ei⁹ incert⁹ eſt ⁊ inopinabilis. Nihil em̄ morte certi⁹ nihil incerti⁹ hora mortis:nihil velocius:nihil inuadit acrius:neqꝫ crude=lius. Illa nos locis oīb⁹ expectat:et nos ſi ſapiētes fuerim⁹ eā vbiqꝫ expe=ctare debem⁹. Seneca. Mors ſenib⁹ eſt in ianuis:iuuenib⁹ in inſidijs. vnde Eccli.xiiij. Memēto qm̄ mors non tardabit. Et dn̄s dicit Apoc.iij. Si non vigilaueris veniā ad te tāq̄ fur:et neſcies qua hora veniā ad te. Et Matt. xxiiij. Si ſciret pr̄familias qua hora fur veniret/vigilaret vtiqꝫ ⁊ nō ſineret perfodi domum ſuam. ideo ⁊ vos eſtote parati:q: qua hora non putatis fi=lius hoīs veniet. Debet ergo quilibet eſſe paratus omni hora:quaſi nunc eſſet abſqꝫ dubio moriturus:ꝓpterea nēpe voluit de⁹ nos latere finem no=ſtrum:vt dum incerti ſim⁹ quādo moriamur ſemper ad mortem parati inue niri ſtudeamus. ¶ Nobilis cuiuſdam vnigenit⁹ religionem ingreſſus pa=tri de ſuo ingreſſu dolenti:et vt eum inde violēter extraheret viſitāti dixit φ ſi vnā conſuetudinem de terra ſua amoueret rediret ad ſeculum. Inqui=renti patri que eſſet illa conſuetudo. Reſpondit. In terra tua moriuntur iuuenes ſicut ſenes. ſi hāc amoueris egrediar/⁊ non aliter:q: mortem (licet eſſet iuuenis) metuebat. Quo audito pater intrauit ordinem:et deo cum fi lio ſuo deuote ſeruiuit. Debēt igiṫ pctōres ſine dilatione cōuerti/et a pec=cato celeriter reſilire: ſm̄ cōſilium ſapiētis Eccli.v. Ne tardes cōuerti ad dn̄m:et ne differas de die ī diē:ſubito em̄ veniet ira illi⁹: et in tpe vīdicte di ſperdet te. Iuſti xͦo debēt eſſe ſolliciti de meritis acquirēdis. Sicut hoīes in meſſe mane ſurgūt/inſtāter colligūt:nec ante noctem dimittūt. ſic debet quiſqꝫ fideliter cōgregare manipulos meritoꝝ. Sicut ait ſapiēs. ꝓuerb.x. Qui cōgregat in meſſe fili⁹ ſapiēs ē:qui aūt ſtertit in eſtate fili⁹ cōfuſiōis. Idem Prouerb.vi. Vade ad formicam o piger/et cōſidera vias ei⁹ et diſce

ſapiētiam. ¶ Scḋo debemꝰ eſſe parati ad mortē ſicut ſerui reddituri dñō
ſuo rōnem de receptis pecunijs ⁊ alijs bonis dñi ſui: de ſeruitijs omiſſis: et
de tranſgreſſionibus cōmiſſis: et de tēpoꝛis aliarūqꝫ rerum abuſu: et de lu-
cris tēpoꝛalibꝰ augmētādis. tales cū ſollicitudine recogitāt/vigilāt/ſcri-
būt ſingula de quibus reddituri ſunt rationem: ne ſi deficiāt minꝰ fideles
reputētur. cōfuſionem habeāt ac etiā puniātur. vnde Saluatoꝛ Mat. xxv.
Homo quidam peregre ꝓficiſcēs vocauit ſeruos ſuos ⁊ tradidit illis bona
ſua. ⁊c. poſt multum xͦo tēpoꝛis venit dñs ſeruoꝝ illoꝝ et poſuit rationem
cū eis. Ibi nota quō boni remunerati ſunt: ſeruus xͦo malus ⁊ piger repꝛo
batur. et Luc. xvi. Paterfamilias vocauit villicum dicēs ei. Redde ratio-
nem villicationis tue. quō ꝓuidit ipſi ⁊ laudauit dñs villicum iniquitatis
qꝛ prudēter feciſſet. non qꝛ iniquitatem appꝛobet dñs: ſed illiꝰ ꝓuidētiam
quam pꝛo ſe habuerat cōmēdauit. vnde ſubdit. Et ego vobis dico: facite vo
bis amicos de māmona iniquitatis. ¶ Tertio debemus oēs eſſe parati ſi-
cut boni ⁊ ſtrēnui bellatoꝛes qui in iugi pugna ſumꝰ cū multis hoſtibꝰ foꝛ
tibus ⁊ malignis. Aduerte quō obſeſſi in caſtro abſtinēt/vigilāt/circūſpi-
ciētes cauēt pericula: caſtrum circueūt: ruinas reſarciūt: infirmioꝛa defen-
dunt: et ſemper timētes/ſemper ſolliciti vix audēt comedere/vix doꝛmire.
Et ſic cū ſemper habeamꝰ pugnare cū multis: ſicut dicit Apl̄us. Ephe. vi.
Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinē: ſed aduerſus pꝛin
cipes ⁊ poteſtates. ⁊c. Imminēte aūt moꝛte lōge grauioꝛ ⁊ periculoſioꝛ in-
ſtat pugna. Tūc nāqꝫ hoſtes maligni totas exercēt vires ſuas ꝙtum per-
mittātur a deo: ſciētes qꝛ modicum tēpus habēt: ⁊ ſi illa hoꝛa perdiderint
hoīem al̄r recuperare non poterūt: ſi xͦo lucrati fuerint/in perpetuum nō
amittēt. ¶ Quarto debemus eſſe parati ſicut miniſtri dñm expectātes: ſi-
cut ait dñs Luce. xij. Sint lūbi veſtri pꝛecincti ⁊ lucerne ardētes in mani-
bus veſtris: et vos ſil̄es hoībꝰ expectātibus dñm ſuum quādo reuertatur
a nuptijs. In renibꝰ accinctis caſtitas: in lucernis ardētibꝰ ardoꝛ chari-
tatis ⁊ ſplēdoꝛ bonoꝝ operum deſignatur. In expectatione dñi venientis
a nuptijs intelligit̄ expectatio moꝛtis/in qua dñs de celo quaſi de palatio
feſtiuali ⁊ thalamo nuptiali veniens viſitat amicos ſuos in moꝛte. Cui cu-
rialiter veniēti ⁊ per egritudines pulſanti ad oſtium noſtrum/moꝛtēqꝫ iam
ꝓximam nūciāti debemꝰ eſſe parati per conſenſum/coꝛdis oſtium aperire
vt de carcere ſcꝫ coꝛpoꝛis vel moꝛtis huiꝰ nos educēs ⁊ cū gaudio nos de-
ducēs: ad gaudia ſempiterna perducat ille q̄ eſt benedictꝰ in ſecl'a. Amen.

¶ Sermo ſextus. De moꝛte.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum &c.
Scribitur Job. xxxviij. Quis dimiſit lapidem angularem?
Pꝛo quo notandum eſt ꝙ lapis ſm̄ noīs etymologiam dicit̄
ledēs pedem. Nam itinerātibꝰ interdum occurrūt lapides in
via et pede leſo ibi retroꝛſum cadūt. Spūaliter ꝑ lapidem ledētem ſubau-
di moꝛtem humanam: que gradiētiū greſſus tāto foꝛtiꝰ ꝓſternit ac percu-
tit ꝙto incautioꝛes ac ſecurioꝛes ſe reperit. Eſt em̄ ad modum lapidis an-
gularis q̄ qualitercūqꝫ ceciderit rectꝰ remanet ꝓpter ſuā equalitatem: qꝛ
moꝛs ſuꝑ oēs equaliter cadēs etiā oēs adequat: potētias/diuitias/magni-
tudinem ⁊ delitias vno ictu diſrūpens: nec eſt qui poſſit eiꝰ impetui reſiſte
re. De hoc habetur figura Dañ. ij. Ubi vidit Nabuc. ſtatuam: cuius caput
erat aureū: bꝛachia ⁊ pectus argētea: poꝛro vēter ⁊ femoꝛa ex ere: tibie aūt

Lapis ſignificat moꝛtem.

ferree:pedum quedam pars ferrea erat ⁊ quedam fictilis.ſequitur. Abſciſ ſus eſt lapis de mõte ſine manibꝰ:et percuſſa in pedibꝰ ſtatua cõminuta eſt et redacta in fauillam. Spũaliter per hanc grãdem ſtatuam ſubaudi diui tem ⁊ magnatem mũdi huiꝰ:cuius caput aureum per nobilitatem ſanguinis:pectus ⁊ brachia argẽtea per pecunie quãtitatem:in cuiꝰ acquiſitione diues corde manibus et brachijs operatur: corpus et venter ereus per quem famam ſubaudi:eſt enĩ es ſonoroſum. per crura ferrea nota fortitudinem ⁊ potẽtiam:ſed pes luteus ſeu terreꝰ denotat mortalitatem. abſcinditur lapis de mõte diuine iuſtitie ſcʒ humana mors que manu dñi fabricata non eſt:qꝛ deꝰ mortem non fecit: nec delectatur in perditione viuẽtium. Sed miſeri parẽtes noſtri ad illam viribꝰ totis acceſſerũt. Hic igitur lapis pedem ſtatue percutiẽs reddit improuiſe oĩa in fauillam:nec eſt qui valeat eius furori reſiſtere: qꝛ eius impetus eſt adeo incertus ⁊ in modo ⁊ in loco et in tẽpore ꝙ humana prudentia illi prouidere minime ſufficit. vñ Augu. capit. iiij. ſoliloquiorꝝ. Illa inquit optima mors mille modis quottidie homines rapit. Hũc nãqꝫ febribꝰ illum opprimit doloribꝰ:hũc cõſumit fames illum ſitis extinguit:hũc mors ſuffocat aquis:et illum perimit flãmis:hũc interimit laqueo:illum dentibus beſtiarum:hũc trucidat ferro:illum veneno corrumpit. Et ſic mors tot modis humanam vitam miſeram finire compellit. Quare meditemur ⁊ expectemꝰ eam:vt ſpirituſſancti gratia ſit ſemper nobiſcum ⁊ facilius eam obtinere valeamꝰ:ad genitricem dei matrem recurramus dicentes deuote Aue.

Memorare nouiſſima tua & in eternũ nõ peccabis

Prima pars ꝙ mors eſt timẽda tam bonis ꝙ̃ malis. Secũda vero ꝙ mortis terrorem multa inducũt. ¶ Quo ad primã primo vidẽdum eſt ꝙ mors

Mors malis ẽ timẽda.

malis ſit timẽda. Scribitur enĩ in pſalm̃. Mors pctõꝝ peſſima. Vere mala qꝛ in morte eis oĩa delectabilia auferũtur. Peior:qꝛ oĩa triſtabilia infligũtur. Peſſima:qꝛ nulla remedia vel ſolatia concedũtur. Sicut patet de diuite epulone. Luce. xvi. Ad maiorem deſolationem aliquorꝝ morientium impiorum oſtendit eis deus penas infernales ante exitum ex hac vita: ſicut

Pena infernalis oſtendit.

patet per multa exẽpla. Inter cetera narrat Beda de geſtis anglorꝝ ꝙ rex Euredus quẽdam iuuenem grauiter egrotãtem vt cõfiteretur ammonuit. Qui reſpõdit ꝙ hoc in infirmitate non faceret:quia ſodales inſultarent ei ꝙ hoc non ex deuotione ſʒ timore mortis ⁊ defectu cordis egiſſet:ſʒ poſtꝙ̃ conualuiſſet libenter hoc faceret. Cum aũt infirmitate amplius aggrauatus rex eum iterum viſitaſſet dixit ille ꝙ tũc nec deinceps eſſet aliqua viſitationis eiꝰ vtilitas:eo ꝙ duo iuuenes pulchri ⁊ albi ad eum intrauerũt: quorꝝ vnus portabat librum pulchrum paruulum in quo ſcripta erãt bona que fecerat:ſed perpauca. Poſtea vero innumerabilis exercitus malignorum ſpũum:quorꝝ maior ꝑtulit librum enormis magnitudinis:põderis importabilis:et deformitatis horrẽde:in quo ſcripta erãt teterrimis litteris oĩa ſcelera quecũqꝫ fecerat ⁊ cogitauerat eger ille. Dixerunt aũt maligni ſpũs illis albis. Quid ſtatis hic? Recedite:qꝛ noſter eſt iſte. Quibꝰ illi dixerũt. Verum eſt:ducitoꝰ eum in dãnationis abyſſum. Duoqꝫ malignorꝝ ſpirituum percuſſerũt me (ait infirmus) vnus in caput alius in pedes. Cũ aũt ad cor peruenerint moriar:et portatus a demonibus pertrahar ad infernum quod ⁊ factum eſt. Non pro ſe vidit iſta (ait Beda) que ſibi non profuerunt:ſed pro alijs/ne ſimiliter differant. ¶ Cum autem quadruplex ſit

mors ſm Augu. videlicet mors corporis: que eſt ſeparatio anime a corpo- re. et mors aīe ſeparatio ſcʒ dei ab aīa per peccatum. et mors aīe poſt hāc vitam: ſcʒ pena ipſius ſolius ante iudicium: qualis fuit pena diuitis epulo nis. et mors quarta: que eſt pena corporis ꝛ anime ſimul in inferno poſt iu dicium. Si mors corporis eſt adeo metuenda vt dictum eſt: que tamen non eſt niſi vmbra mortis: ſicut dicit Greg. ſuper illo verbo Job. xiij. Producit in lucem vmbram mortis. dicitur etiam ſomnus: ſicut dicit Greg. ſuper illo verbo Job. xiiij. Nec conſurget de ſomno ſuo. Q̃to magis alie mortes timē de ſunt in quib⁹ omnibus de⁹ ab anima ſeparatur. Q̃to ergo deus melior eſt anima: tanto deterior eſt ſeparatio anime a deo ꝙ a corpore. Item mors anime ſolius in inferno ante iudicium: vel anime cum corpore poſt iudiciū: quarum vtraqꝫ dicitur mors ſecūda / ſunt incomparabiliter plus timende: ſicut docet Aug. ſic dicēs. Prima mors ſcʒ corporis aīam nolentem pellit a corpore: ſecūda mors aīam nolētem tenet in corpore: et ideo ſempiterna mors quādo nec aīa viuere poterit deum non habēdo: nec doloribus care re corporis moriendo: nec aīa ibi viuere dicenda eſt que a vita dei alienata erit: nec corp⁹ quod eternis dolorib⁹ ſubiacebit: ac per hoc durior qꝛ finiri morte non poterit. Ab hoc aūt precipue prima mors eſt timenda: qꝛ ex ea fit trāſit⁹ ad ſcđam. ¶ Scđo principaliter vidēdum eſt ꝙ non ſolū malis et impijs eſt timēda verūetiā iuſtis: ſicut oſīdit Greg. in moral. ſup illo ꝟbo Job. xxxiij. Hec opaꝫ trib⁹ vicib⁹. vbi loquēs de timore electoꝝ ſic ait. Cū de oīb⁹ ſemꝑ diuina iudicia ꝑtimeſcāt: tūc tñ vehemēter metuūt cū ad ſol- uēdum hūane cōditionis debitū veniēte diſtricto iudicio ꝓpinquare ſe cer nunt: et fit tāto timor acrior / ꝙto retributio eterna vicinior. Cōſiderādum eñ qꝛ nec hoc quidē ſine aliquo reatu eſt qđ laudabiliter geſſim⁹ ſi remota pietate iudicemur. Ideo Dauid dicit. Non intres in iudiciū cū ſeruo tuo dñe. Et Jaco. i. In multis offendim⁹ oēs. ꝛc. Et. i. Joā. i. Si dixerim⁹ qꝛ pec catum non habem⁹ noſipſos ſeducim⁹ et veritas in nobis non eſt. Et meri to qſqꝫ timere debet: tum ꝓpter defectū et pctōꝝ multitudinē: tū qꝛ mul- ta latere pñt in cōſciētia quoꝝ notitiā vel memoriā non habem⁹. vñ Pau lus. i. Cor. iiij. Nihil mihi cōſci⁹ ſum: ſꝫ nō ī hoc iuſtificat⁹ ſum. vñ dicit Ger ſon ī tractatu de arte audiēdi ꝯfeſſiones. Paucos hacten⁹ repperi q̄ per- fecte vnq̄ ꝛ integre cōfeſſi fuerūt cauſa exiſtēte ī multis vel negligētia vel ignorātia cōfeſſoꝝ: ꝓpꝰea pluri⁹ locis predicaui ꝙ ſunt nōnulli q̄ adhuc ſuis inuoluūtur pctīs ſunt. x. xx. xxx. xl. l. anni. Et dū querebaꝫ ab eis qua- re talia ꝛ talia non cōfeſſi fuiſtis: reſpōdebāt: qm̄ ꝯfeſſores nr̄i nūq̄ de his nos interrogabāt. Et mirabar de his ſupramodū: qm̄ non minuta peccata. ſed nephādiſſima erāt a ſanctiſſimo Paulo ī epl̄is ſuis deſcripta. Quare iudicio meo nullā habebāt excuſationē nec ignorātiā inuincibilē ad hoc adducere valebāt. ¶ Tertio timēda eſt mors nō ſolū ab impijs ſꝫ a iuſtis: qm̄ quedā pctā forte grauiora ſunt ꝙ putem⁹: tum qꝛ coꝝ remiſſionē per gr̄am ignoram⁹: tum ꝓpter bonoꝝ noſtroꝝ impuritatem. Nam ſicut dicit Eſa. lxiiij. Quaſi pānus mēſtruate oēs iuſtitie noſtre. et Job. ix. Si lotus fuero cū aquis niuis ꝛ fulſerint velut mūdiſſime man⁹ mee: et tñ ſordibus intinges me: mala eñ noſtra pura ſunt mala: ſed bona noſtra non ſunt pu- ra bona: ſed multis impuritatib⁹ ſunt admixta ꝓpter qđ ait Greg. Ve lau dabili vite hoīs: ſi remota pietate iudicetur. Propter has igitur rationes tam malis ꝙ bonis videtur mors metuenda: ſm qđ pretēdūt verba thema tis. Memorare nouiſſima tua: et ineternum non peccabis.

Mors q̄- druplex.

Mors iu- ſtis eſt ti- menda.

Moꝛtis ti-
moꝛez hec
inducunt.

Quo ad ſecundam partem videndum eſt quę nos

pꝛecipue inducũt ad terroꝛem moꝛtis et ꝙ nihilominus equo aĩo tolerã-
da ſunt. ¶Quo ad pꝛimum que nos pꝛecipue inducũt ad terroꝛem moꝛtis
hec ſunt. Pꝛimum eſt eterni iudicis inflexibilis ęq̃tas: qꝛ neſcit homo q̃ди
ſtricte iudicat/et q̃ ſeuere punit. ꝓuerb. vi. Zelus ⁊ furoꝛ viri non parcet in
die vindicte: nec acquieſcet cuiuſq̃ pꝛecibꝰ: nec accipiet pꝛo redẽptione do-
na plurima. ¶Scd̃m eſt infeſtatio demonum: maxime in articulo moꝛtis
nobis inſidiãtium. vñ Berñ. Oſtium noſtrum maligni ſpũs obſidẽt: et ad
uẽtum noſtrum ille hoꝛrẽde effigies pꝛeſtolantur. Ideo foꝛmido exire: et in
ipſo cõtremiſco poꝛtꝰ ingreſſu: non cõfido ꝓpe aſſiſtere qui excipiat exeun-
tem: ſecure non exeo ſi non dñs cuſtodiat exitum meum: heu ero ludibꝛio
demonum intercipiẽtium me: non habentem q̃ redimat neq̃ qui ſaluum fa-
ciat. In vita eiuſdem dꝛ ꝙ cũ infirmaretur: et extremum trahere ſpiritum
videretur/ſathan aſtitit: et impꝛobis accuſationibꝰ eũ inſultãs nitebaᵗ eũ
perturbare. Sed vir dei imperterritꝰ reſpõdit. Fateoꝛ/non ſum dignꝰ nec
poſſum regnũ celoꝝ ꝓpꝛijs meritis obtinere: ſed tñ duplici iure illud obti-
nẽs dñs meꝰ ieſus xp̃s ſcꝫ hereditario iure patris ⁊ merito paſſionis: alte-
rum hoꝝ mihi donabit: ex cuiꝰ dono illud iure michi vẽdicãs non cõfũdoꝛ.
Hoc dicto malignꝰ hoſtis abſceſſit. Item beato Martino legiᵗ aſtitiſſe vt
eum in extremis poſitum tẽtaret. Cui vir dei dixiſſe referᵗ. Quid hic aſtas
cruẽta beſtia? nihil in me funeſte reperies. De beato quoq̃ Hylarione legi-
mus ꝙ moꝛiens ⁊ aĩe ſue loquẽs dicebat. Aĩa chꝛiſtiana quid dubitas: ſe-
ptuaginta annis ſeruiſti xp̃o ⁊ moꝛi times? In vitiſpatrum etiã inuenimꝰ
ſctõs patres hoꝛa moꝛtis multum timuiſſe. Unde dicebat abbas Helyas.
Tres res timeo. Una eſt quãdo aĩa egreſſura eſt a coꝛpoꝛe. alia eſt qñ ſum
occurſurus deo. tertia qñ aduerſum me erit ſentẽtia ꝓferẽda. Et de abbate
Agathone dꝛ ꝙ cũ moꝛiturus eſſet ꝑ tres dies manſit immobilis apertos
tenẽs oculos. Ad quẽ fratres. Ubi es? Qui reſpõdit. In conſpectu diuini
iudicij aſſiſto. Et illi. Et tu times? Et ille. Laboꝛaui virtute qua potui ĩ cu-
ſtodiẽdis mãdatis dei/ſed ⁊ homo ſum: neſcio ſi placuerint opera mea co-
ram deo: qꝛ aliter ſunt iudicia hoĩm: aliter dei: nec pꝛeſumo niſi venero ante
deum. De beato etiam Auguſtino legimꝰ ꝙ ante pximum diem obitꝰ ſui
libꝛos a ſe dictatos ⁊ editos recenſuit: et quicquid in eis minus bene di-
ctum inuenit/coꝛrexit. Juſſit aũt pſalmos penitentiales effigi in pariete:
quos attente reſpiciẽs ⁊ legẽs vbertim flebat ⁊ iugiter. Et ne eiꝰ intentio
impediretur ab aliquo ante decem dies ferme q̃ exiret de coꝛpoꝛe poſtula-
uit ne quis ingrederetur ad eum: niſi tantum hoꝛis quibꝰ intrabãt medici
vel cum ei refectio pꝛeſentaretur. Si ergo moꝛtis tẽpoꝛe timuerunt ſancti
ſicut oſtenſum eſt: qũo ergo nos miſeri pctõꝛes non multo plus timere de-
bemus? Unde bene ait Grego. in moꝛali. ſuper illud verbum Job. xxvi. Co-
lũne celi cõtremiſcũt ad nutum eiꝰ. Quid faciẽt tabule ſi tremũt colũne?
aut qũo arbuſta immobilia ſtabũt ſi huiꝰ pauoꝛis turbine celi etiam qua-
tiuntur? Deniq̃ ſuper illud Thobie. vi. Exiuit ad deuoꝛãdum eũ. dicit glo.
Dño in cruce paſſo diaꝰ Colꝰ quo moꝛiẽte aduenit querẽs ſi quid peccati in
eo foꝛſitan inueniret. Quis ergo tũc poterit aut debet eſſe securꝰ/ſi ad moꝛ-
tem eiꝰ qui eſſentialiter bonus eſt ⁊ ſua moꝛte benedicta moꝛtem noſtram
deſtruxit aduenire pꝛeſumpſit? ¶Deinde vidẽdum eſt de ſecũdo minꝰ pꝛi-
cipali videlicet ꝙ non obſtãtibus rationibꝰ pꝛedictis / nihilominus moꝛs

equo aĩo tolleráda eſt. Cum eĩ nobis inſit neceſſitas moriēdi faciam⁹ de neceſſitate virtutem: et dum nature tributum perſoluimus/apud deum me ritum acquiramus. Velis nolis neceſſario morieris. Sed ſi volũtatem tuã diuine conformare volueris: penales anguſtias leuius ſuſtinebis: et pacem conſciētie obtinēs purgatorium tuum facies hoc in mũdo: ſoluēdo videlʒ penas debitas pro peccatis: ac inſuper eterne vite brauium perſequeris. Nõne latro pendens iuxta dñm filius mortis erat: et penas iuſte pro ſcele ribus ſuis luebat: ⁊ tamen q: voluntarie ſuſtinēs penas inflictas peccatis ſuis impoſuit: non tantum veniam impetrauit/ſed ⁊ triũphalem gloriam martyrij reportauit. Ipſum eĩ martyrem eſſe aſſerit doctor egregi⁹ Aug. Certum eſt ꝙ moriemur: cur ergo murmuramus? prorſus eadem mihi vi detur ſtultitia: ſcilʒ dolere ꝙ non vixeris anteq̃ ipſe vixiſti: et ꝙ non viues poſtq̃ vixiſſe deſieris: paria ſunt hec: nec in tua poſita poteſtate. Tollerat xp̃s mortem: tollerāt martyres: ex quib⁹ vnus qui xp̃m non audierat incar natum ait. ij. Macha. vi. Tu dñe qui ſanctam habes ſciētiam manifeſte tu ſcis quia cum a morte poſſem liberari duros corporis ſuſtineo dolores: ſᵐ aĩam vero ꝓpter timorem tuum libēter hoc patior. Chriſtum ⁊ martyres reuoluas aĩo quicquid in carne tolleras leuius eſſe credas eoꝝ tormento. Quid ſi moriaris in terra propria vel etiam aliena cum omne ſolum forti ſit patria: niſi ꝙ in patria moriens plus conſolationis habeas tēporalis ſed in aliena ceteris parib⁹ ampli⁹ ſpũalis. Quid ſiue iuuenis ſiue ſenex cum numerus annoꝝ nec miſerum faciat nec beatum? Nõne mors eſt hu mani generis termin⁹/non ſcopulus in quem impinguas: ſed portus quē libenter attingas: ad quem ſi q̃s infra primos annos applicuerit: non que rimoniam agat quaſi min⁹ vixerit: ſed gaudeat q: citius nauigauit ad por tum ſalutis eterne. Quem nobis concedere dignetur benedictus Jeſus fi lius Marie. Amen.

Mors eq̃nimiť tollerāda eſt.

¶ Sermo Septimus.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum. &c. Scribitur in Pſalm. Errauerũt in ſollitudine: viam ciuitatis non inuenerũt. Pro quo eſt notãdum ꝙ via dicitur valde peri culoſa in qua interdum paſſus aliquis inuenitur in ſolitudine ignotus ⁊ deuius. Aliquãdo eĩ illuc viator accedēs avia recta deuiat: nec ampli⁹ ſcit redire ⁊ interim poteſt a latronib⁹ vel a feris interfici ſeu capi. Ideo debet homo in tali tranſitu ſe cõiũgere ſocietati/et nullo modo eam deſerere. ¶ Spũaliter via vite preſentis eſt dubia: quia ſi in quodam paſſu ſcʒ mortis hora perditur/nũq̃ poteſt amplius recta via inueniri. Job. xvi. Semitas per quas non reuertar ambulo. Debem⁹ igitur ſequi ductorem et viam bene ſciētem ſcilʒ xp̃m. Matth. xxij. Magiſter ſcimus q: verax es et viam dei in veritate doces. Alioquin a via rectitudinis deuiãtes capie mur a latrone illo crudeliſſimo calcaneo noſtro inſidiãte. i. fini noſtro: ⁊ tra demur feris infernalib⁹ eterna confuſione cruciãdi. Figura habetur Nu meri. xiiij. Filij iſrael in deſerto nolentes in introitu terre ꝓmiſſionis ſequi Moyſen perierũt per diuerſa ſupplicia. Sic ſpũaliter nolentes xp̃m ſequi via penitentie preueniunt ad paſſum ignotum mortis horrēde per ſolitudi nem pergentes vbi neminem cognoſcēt plenam latronibus et feris peſſi mis. vñ Bern. in libro medita. O aĩa mea quis erit ille pauor cum dimiſſis oĩbus/quoꝝ tibi preſentia eſt tam iocũda: ſola ingredieris/et ignotam tibi

Via ignota eſt periculoſa.

penitus regionem vbi occurſans caterua tim teterrima mõſtra videbis? Quis tibi in die tãte neceſſitatis ſuccurret? Quis tuebitur a rugientibus preparatis ad eſcam? Quis conſolabitur? Quis te deducet? Et ſubditur. Elige ergo tibi illum amicum tuum pre oīb⁹ amicis tuis qui cum oīa tibi ſubtracta fuerint/ſolus tibi fidem ſeruabit in die ſepulture tue. Cum oēs amici tui recedēt a te:ille te non derelinquet:ſed tuebitur a rugiētib⁹ preparatis ad eſcam:et cõducet te per ignotam atq; perducet ad plateam ſuperne ſyon:et ibi te collocabit cum angelis ante faciem maieſtatis diuine. Inſequamur etiam maris ſtellam que periclitãtes in mari ducit ad portũ preſentãtes pro grã habēda illud angelicum. Aue gratia plena dñs tecũ. ¶ Memorare nouiſſima tua:et ineternum non peccabis Eccli.vij. Prima pars diſputabit de morientium differentia ſm tria genera hoīm. Scd'a vo q; mors a iuſtis videtur deſideranda propter quattuor.

Morte diuerſi homines aliter ⁊ aliter cõſiderãt.

Quo ad primam ſciendum eſt q; tria ſunt gñã hoīm aliter ⁊ aliter mortē cõſiderãtes. Pmo īpij cũ anguſtia. Scdo iuſti cũ ſpei fiducia. Tertio pfecti cũ letitia. Ideo pmi mortē vehemēter obhorrēt. ſcd'i patiēter tolerãt. tertij feruēter deſiderãt. ¶ Pmo igit impij nõ ſolũ debēt mortē metuere ſ; horrere: ſicut patet ex dictis de mortis ãguſtia ꝑpter terrorem dãnationis. Et merito debent horrere cũ eis dicat ſapiēs. Eccli.xli. Ue vobis viri impij qui dereliquiſtis legem dñi altiſſimi: et ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: et ſi mortui fueritis in maledictione erit pars veſtra. Maledicti ergo ſunt in vita pariter ⁊ in morte: ſed lõge peius eſt in morte q̃ in vita: q: ſicut dr Eccli.x. Cum morietur homo hereditabit ſerpētes beſtias ⁊ vermes. Serpētes ſunt filij ⁊ nepotes imitatores ſcelerũ paternoꝝ: q: de venenatis parētib⁹ venenati filij generãtur. Unde beat⁹ Ioãnes baptiſta ait Luce.iij. Genimina viperaꝝ quis docebit vos fugere a vētura ira? Et pſalm̃. ait de impijs. Introibũt i inferiora terre.i.ad infernum: partes vulpium erũt.i. tēporalia bona cedēt in partes vulpium.i. heredum malitioſorum ⁊ fetētium. ¶ Et aduerte q; vulpecule cum parētes predam eis attulerũt pugnãt adinuicem: dentib⁹ et vngu'b⁹ mordēt ⁊ lacerant ſe mutuo: que prius anteq̃ predam haberēt diuidere/colludebãt ⁊ ſtabant in pace. Per beſtias intellige demones qui aīa; rapiũt: vermes ad litteram cadauer deuorãt ⁊ corrodũt. Et ſic bona impioꝝ in tres partes diuidũtur. In morte aīa demonib⁹: cadauer vermib⁹: et tēporalia bona heredib⁹ aſſignãtur. Non eſt igitur mirum ſi cum anguſtia moriũtur qui de tēporali ad perpetuum ꝑtrahũtur. ¶ Scdo vidēdum eſt de morte iuſtoꝝ. Unde ſciendum eſt q; moriũtur iuſti cũ fiducia: qm̃ ⁊ ſi morientes cõſiderãt multitudinem pctõrum ⁊ paucitatem meritoꝝ/oīno tñ expedit q; illa hora ſumãt fiduciam qua malignus hoſtis ad deſperationis abyſſum conatur eos pertrahere: cõſiderãdo ſuffragia ſctõꝝ pro eis intercedētium: preſidium angeloꝝ morituris aſſiſtētium: theſaurum xp̃i pro ſuis tēpore neceſſitatis expoſitum: ⁊ immēſam diuine pietatis abyſſum. Exēplo ſapiētis ꝓuerb.xiiij. dicētis. Sperat iuſtus in morte ſua. Licet eñ fidelis quilibet ante mortem debeat plus timere q̃ confidere: et in ipa mortis hora precipue formidare ꝑpter rõnes ſuperi⁹ aſſignatas: et ſic inter ſpem ambulet ⁊ timorem: neceſſe tñ eſt vt illa hora vltima ſpũs aſſumpta fiducia ne deficiat roboret. Multa eñ ſunt que tũc ad interitum ⁊ deſperationis baratrum ꝑtrahũt deſolatum. Ideo talem ſic depſſum meſtitia ꝑ ſpei cõſolationem ſubleuare cona-

tur. Eccli. xl. Noli metuere iudiciū mortis. Quis eñ fiduciam ſpei nō aſſu
mat ſi deuota mēte recogitet ꝙ immēſa dei pietas Petrū poſt trinā nega=
tionem paſtorem eccl'ie ⁊ vicariū xp̄i fecit: Paulum ꝑſecutorem miām cō=
ſecutum/doctorem gētium et lumen orbis effecit. Mattheum telonearium
apl'm ⁊ euāgeliſtam cōſtituit. Publicanum orātem iuſtificauit. Zachcum
hoſpitem xp̄i facere non cōtēpſit. Euāgelicam peccatricem ſpecialiſſimā
xp̄o reddidit. Filium ꝓdigum cōſūpta ſubſtātia ⁊ libidine cōſūmata reuer
tētem recepit. Dauid poſt adulteriū et homicidiū/ꝓpham ſanctiſſimū cō=
ſtituit. Manaſſen poſt tam cruēta flagitia reduxit in regnū ſuū. et Niniuē
ciuitatem a ſubuerſione (q: pniam egit) liberauit. Ipe eñ q̄ diues eſt ī mīa
cui⁹ mīe non eſt nūer⁹: neq3 finis. cui ꝓpriū eſt miſereri ſemꝑ et ꝑcere. nul=
li vnq̄ ſuā mīam denegat fideli mēte petēti. Sicut ipe ꝑ ꝓpham ſuū ꝓcla
mat. Quacūq3 hora ingemuerit petōr oīm iniquitatū ei⁹ non recordabor.
Hoc exēplū clariſſimū luculēter apparet ī latrone: cui cōfitēti xp̄m ipa ho
ra ꝓmiſit ⁊ cōtulit paradiſum. ¶ Tertio de morte ꝑfectoꝝ dicēdū eſt. Añ
moriūtur ꝑfecti cū letitia. Ait eñ apl's Phil'.i. Mihi viuere xp̄s eſt ⁊ mo=
ri lucrū. Sane ꝑfectis eſt mori lucrū: q: de labore trāſeūt ad quietem: de vi
litate ad gl'am: de pauptate ad regnū: de timore ad ſecuritatem: de dolore
ad gaudiū: de morte ad vitā. Ideo bene dr̄ Eccli. xli. O mors bonū eſt iudi
cium tuū homini indigēti. De muliere ſancta dr̄ puer. xxxi. Ridebit in die
nouiſſimo. De⁹ eñ toti⁹ cōſolationis fctis ſuis agonizātib⁹ multas cōſo=
lationes immittit: et ſalutis ſue reuelatiōes oſtēdit: alijs iuſtis aſſiſtētib⁹
et plerūq3 etiā in remotis agētib⁹ glorificationis eoꝝ ſigna demōſtrat: ſi=
cut beat⁹ Greg. oſtēdit ꝑ multa exēpla. iiij. dyalo. Propter hec igit̄ memo
rāda eſt mors tā ipijs ꝙ iuſtis et ꝑfectis: iuxta v̄ba themat'. Mēorare ⁊c.

Quo ad ſcd̄am ptem ſupeſt videre ꝙ mors a iuſtis videt̄ deſiderāda ꝓpter quattuor. Primū eſt timor trāſgreſſionis: q̄ timor cōtinue ſollicitat aīam viri iuſti: ſicut pulchre docet apl's Ro. vij. Scio ꝙ nō habitat in me/hoc eſt ī carne mea bonū: nam velle adiacet mihi: ꝑficere aūt non inuenio: nō eñ qđ volo bonū hoc facio: ſed qđ nolo malū hoc ago: video aūt aliā legem in mēbris meis repugnātē legi mētis mee ⁊ captiuā tem me in lege peccati ⁊ mortis: vt nō quecūq3 volo illa faciam. Et ideo ex clamat idem apl's perſonā cuiuſlibet noſtrū in ſe exprimēs cū dicit. Infe= lix ego homo q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹? Et ſapiēs. Eccli. vij. Melior eſt dies mortis die natiuitatis. Melior. i. certior (ait Hieroñ.) q: in morte ptз qualis fuit homo q̄ moritur: ſed in natiuitate neſcit̄ qualis erit qui naſcit̄: bonus ſcз an malus: dānandus finaliter an ſaluādus. Infinita ſunt pericula in que iugiter ambulam⁹. Quid nos inter demonū loqueos: hoīm gladios: carnis mot⁹ illicitos remanere delectat? vbi q̄tidie mūd⁹ la bitur: virt⁹ minuit̄: reat⁹ auget̄: corp⁹ multis penis ⁊ dolorib⁹ laboribuſq3 ſubiugatur. Si ruinoſum eſt domicilium corporis in quo viuimus/procel= loſum eſt mundi pelagus inter quod currimus: periculoſum eſt quicq̄d ter renum diligimus que omnia nobis ſuadent: vt de tot periculis non inuiti: ſed alacres exeamus: quia ſemper in periculis vicẽtem⁹: et ſemper eſt ſta tus noſter dubius ⁊ incertus. Ideo dicitur Eccli. xi. Ante mortem ne lau= des hoīem quēq̄. glo. Stultum eſt laudare pugnātem quaſi iam victorem. ¶ Secūdum ꝓpter quod mors eſt deſideranda a iuſtis eſt dolor afflictio= nis. Innumeris eñ modis inueniūtur infirmitates/ſollicitudines/anxie=

Mors a iu ſtis videt̄ deſideran= da ꝓpter quattuor.

tates/perſecutiones/tedia ⁊ hmōi:que adeo cruciāt ⁊ moleſtāt:et viri iuſti
animum inquietāt:vt magis deſiderēt mori ꝙ viuere. Sicut patet de bea-
to Job q̄ poſtꝙ facultates/liberos ⁊ corporis ſanitatem amiſerat/ab vxo-
re ⁊ amicis multipliciter moleſtatus/obiurgatus ⁊ linguaꝝ gladijs trāſ-
foſſus mētaliter plus vellet mori ꝙ viuere. Similiter Thobias qui a do-
mino cecitate percuſſus/poſtmodum vxoris obiurgationibus moleſtatus
dixit. Ex nūc dn̄e ſm voluntatem tuam fac mecum miam:et precipe in pa-
ce recipi ſpiritum meum:expedit eni mihi magis mori ꝙ viuere. Et perfe-
ctiſſimus viroꝝ Aplꝰs dixit.ij.Coꝛ.x. Supra modum grauati ſumus ſu-
per virtutem:ita vt tedet nos etiam viuere: ſed ⁊ ipſi in nobis reſponſum
mortis habuimus vt non ſimus fidentes in nobis ſed in deo qui ſuſcitat
mortuos. ¶ Si igitur viri perfecti pre tedijs ⁊ grauaminibꝰ mortem deſi-
derant ⁊ vitam odiunt tēporalem:quid faciēt viri peccatores ⁊ mulicbres
et tepidi/debiles ⁊ imperfecti qui a peccatoribus huiꝰ mūdi moleſtantur/
opprimuntur/ſpoliātur bonis ſuis grauantur angarijs ⁊ iniuſtis calūnijs
infeſtant? Ex alia parte dāna rerum inferunt latrones/incendia/erugines
et vermes:niues/glacies/et inūdationes aquarum:ardores ſolis/fulgura/
tempeſtates. Ex alia parte lāguores/infirmitates innumerabiles corpus
proprium affligētes/mortes etiam liberoꝝ/parentum alioꝝꝙ charorum
amicos eoꝝ tranſuerberant. Et pene tam hec ꝙ oīa ſupradicta in foueam
deſperationis inducūt: ꝓpter qd̕ dicit ſapiēs Eccli.xxx. Melior eſt mors
ꝙ vita amara. Non aūt deus oīpotens ſine cauſa preſentem vitam tantis
malis impleuit: ſed ſm altitudinem ſapiētie ſue miſericorditer ordinauit:
vt per tēporalia que patimur ⁊ purgemur a peccatis preteritis et cauea-
mus diligētiꝰ a futuris/retūdatur noſtra ſuperbia ⁊ negligētia ſiue vecor-
dia ꝓpellatur:humiliētur corda ⁊ augeātur merita:immo cōpellamur mū-
dum contēnere:vitam caducam non diligere: diſcamus ad deum animos
mētes ⁊ deſideria ſubleuare: vitam glorioſam totis precordijs preoptare.
¶ Tertium ꝓpter qd̕ iuſti mortem deſiderāt eſt feruor emulationis. Con-
ſiderātes nāꝙ viri iuſti oīa mala que ſub ſole gerūtur/id eſt multiplicātur
Regnat iniuſtitia:veritas cōculcatur:dehonoratur deꝰ: aīe dānantur:pau-
peres opprimūtur:iuſti deſpiciūtur: impij dominātur:dolent/gemūt ⁊ do-
lore tabeſcūt mori ꝙ viuere preoptantes. Unde vnus coꝝ Mathathias.i.
Machabeoꝝ.ij.dixit. Ue mihi/vt quid natus ſum videre contritionem po-
puli mei ⁊ contritionem ciuitatis ſancte ⁊ ſedere illic cum datur in manꝰ
inimicoꝝ? et Hieremie.xx. Maledicta dies in qua natꝰ ſum.⁊c. Et p̄s. Ze-
lus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt
ſuper me. Idem. Defectio tenuit me pro pctōribꝰ delinquētibꝰ legem tuā.
Idem. Tabeſcere me fecit zelus meꝰ:qꝛ obliti ſunt verba tua inimici mei.
Item.iij.Regū.xix. Helyas petiuit aīe ſue vt moreref:et ait. Sufficit mihi
dn̄e/tolle animam meam. ſequitur. Zelo zelatus ſum pro dn̄o deo exerci-
tuum.⁊c. Deniꝙ ſapiēs ait Eccli.iiij. Uidi calūnias ⁊ falſas accuſationes
et iniquas litigatiōes que ſub ſole gerūtur: et lachrymas innocētium pro
calūnijs ⁊ oppreſſionibꝰ iniquoꝝ: et neminem conſolatorem oppreſſorum
nec poſſe reſiſtere cūctorum auxilio deſtituto. ſequitur. Et laudaui magis
mortuos ꝙ viuentes. ¶ Quartum ꝓpter quod mortem iuſti deſiderāt eſt
dulcor preguſtatiōis. Sācti nāꝙ qui illiꝰ celeſtis glorie vel dulcedinis mo-
dicum guſtauerūt oīa terrena faſtidiunt: mūdi delitias abhorrēt:etiā ipaꝝ
vitā deſpiciūt:ac ad abyſſum dulcedinis totis precordijs aſpirāt:ſicut vnꝰ

ipſoꝛum de ſeipſo teſtat dicens. Queadmodũ deſiderat ceruus ad fonte
aquarũ ita deſiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum
fon: vi. qñ ve. ⁊ ap. ante faciẽ dei. Idẽ Heu mihi qꝛ incolatꝰ meus prolõga-
tus eſt. Idẽ Quã dilecta tabernacula tua dñe virtutũ cõcupiſcit ⁊ deficit
aĩa mea ĩ atria dñi ⁊c. ⁊ apl's Phil. i. Mihi viuere xp̃s eſt ⁊ moꝛi lucrũ. ſeq̃
tur. Deſiderũ habẽs diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o. ⁊ Sap. ait Eccl. xli. O moꝛs bo
num eſt iudicium tuũ ſanctis profecto bonũ eſt iudiciũ moꝛtis: qꝛ moꝛs nõ
eſt aliud ꝙ exitus de carcere finis exilij laboꝛis cõſummatio ad poꝛtũ ap-
plicatio ꝑegrinatiõis terminus grauiſſimi oneris. i. coꝛpoꝛis depoſitio de
domo ruinoſa / liberatio oĩm periculoꝝ / euaſio omniũ maloꝝ / cõſumptio
debiti nature ſolutio reditus ad patriã ingreſſus ad gloꝛiam. Ad quã nos
perducat Jeſus xp̃s Marie filius qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Sermo octauus.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum nõ
peccabis. Eccl. vij. ſcribit in pſ. Illuc manꝰ tua deducet me:
⁊ tenebit me dextera tua. Si interdũ latrones ⁊ malefici ſci
rent ſe tranſmutare locum vbi furtũ fecerũt ſepe furcas vita
rent: ſed nos videmus ꝙ prudẽs ⁊ cautus iudex illos ibi capit: vbi ſecurio
res ſe putabãt. ¶ Spiritualiter ſi peccatoꝛes vite preſentis poſtꝙ contra pctõꝛ ſic decipit.
deum ſuũ peccauerũt ſcirẽt ſe trãſfoꝛmare ⁊ transferre de pctõ ꝑ penitẽtiã
ad gratiã eternus iudex nõ cognoſceret illos ⁊ euaderẽt infernale patibu
lum: ſed qꝛ cõfidũt in iuuẽtute ⁊ ſanitate coꝛpoꝛea manꝰ iudicis ꝑ ſuũ mili
tẽ. ſ. ꝑ moꝛtẽ capit illos: qñ ſecurioꝛes putabãt ꝑſiſtere. Figura de hoc põt
haberi Daniel. v. vbi legimꝰ ꝙ dũ Balthaſar rex babylonis feciſſet gran-
de cõuiuiũ optimatibꝰ ſuis vt vaſis tẽpli abuterent in potu cõcubinaꝝ ſua-
rum / in eadẽ hoꝛa apparuit manꝰ ſcribẽtis in pariete. hec tria verba. Ma
ne thechel phares. q̃ vidẽs rex ꝑteritꝰ fecit cõuocari magos caldeos mul
ta eis verbis promittẽs ſi ſenſũ ſcripture exponerẽt: ſed neſcirerũt. Tandẽ
Daniel introductꝰ ſic ſcripturas expoſuit. Mane hoc eſt numeratũ eſt re-
gnũ tuũ: o rex. i. nũerꝰ dierũ regni tui cõpletꝰ eſt. Thechel hoc dicere appẽ
ſus es in ſtatera ⁊ inuẽtus es minus habẽs Phares. i. diuiſũ eſt regnum
tuũ ⁊ datũ eſt medis ⁊ ꝑſis. ⁊ hec cõpleta ſunt nocte ſequẽti: vt dicit magi
ſter ĩ hiſtoꝛia. Spũaliter Balthaſar videt turbatio ⁊ deſignat pctõꝛẽ igra
tum ⁊ diu ꝓ ipſius cõuerſiõe expectatũ / nõ tñ ꝯuerſũ: idcirco diuina ꝑ eum
irritata ſiue excitata ſnĩa mittit ſuꝑ caput eiꝰ turbationẽ. Abutit eñi va-
ſis tẽpli: qꝛ memoꝛiã volũtatẽ ⁊ intelligẽtiã prebet carnalibꝰ voluptatibꝰ
⁊ terrenis delectationibꝰ occupãdas q̃bꝰ celeſtia dona debuerãt cõtẽpla
ri: ſed cũ ſe putat ſecurꝰ atqꝫ felicꝰ reſidere floꝛẽs iuuẽtute circũdatꝰ de-
litijs virtutibꝰ diuitijs ⁊ ſanitate coadiutꝰ ſubito moꝛs repẽtina irruens
fallacẽ ſpem atqꝫ fugacẽ quã miſer in predictis poſuerat dirũpit ⁊ cõterit
Et tũc Balthaſar. i. pctõꝛ hac ꝑturbatiõe ꝑuentꝰ improuiſa iubet caldeos
magos. i. medicos introduci vt ſalua eoꝝ mercede adhibeant remediũ ꝯ
moꝛtẽ: ſed nihil ꝓdeſt medicoꝝ ſubuẽtio. Nõ eſt eñi ars neqꝫ ſcia ꝯtra dñm
introducatur Dañ. i. diuina ſnĩa ⁊ irreuocabilis deffinitio dicit eñi numera
tũ eſt regnũ tuũ: qꝛ ꝯpletꝰ terminꝰ vite tue q̃ expectatꝰ abuſus es ĩ oĩ pra-
uitate egritudinis: vñ appẽſus es in ſtatera examinis ⁊ inuẽtus es minus
habẽs: qꝛ imaginẽ tui creatoꝛis nõ curaſti ſeruare intactã. Talẽta tibi cõ
miſſa. i. memoꝛiã intelligẽtiã ⁊ volũtatẽ: diſſipaſti ſine lucro ſpũali ⁊ ſcie-

bas dñm tuũ ex his talẽtis expectare a te ſpũalẽ vſurã: ⁊ ideo hec ſentẽtia a dño tuo lata: vt diuidat regnũ tuũ ⁊ vna pars deẽ medis ⁊ alia ꝑſis. Hoc ſic expone q: regnũ hoĩs eſt ipſe hõ ex duabꝰ cõſiſtens regionibꝰ. ſ. ex ſpũali ⁊ corporali. i. ex aĩa ⁊ corpore. Hec eſt ergo ſnĩa lata manu dñi vt regnũ illud ſit diuiſum: ⁊ qð vna pars deẽ vermibꝰ corrodẽda. ſ. corpꝰ ⁊ aĩa tradaẽ demonibꝰ igne ꝑpetuo cruciãda infernali. Et tũc mors potẽtiſſima hanc ſentẽtiam preſto eſt executioni mandare: vt hoc periculum (qð in ſubitanea morte cõtingit) euadere poſſimus: ſemper aſſit nobis ſpiritusſancti gratia pro qua obtinenda glorioſiſſime matri dei decãtemus. Aue maria.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

¶ Prima pars erit de morte ſubita. Secũda quibus euenit eadem.

Mors ſu-bita ꝓpt̃ multa pec-cata infli-gitur.

Quo ad primã ptẽ nemiñe latere debet: qm̃ mors ſubita ꝑiculoſa nimis ⁊ horrẽda/ cõſtat illud pctm̃ eſſe grauiſſimũ ⁊ ſũmopere deteſtãdũ ꝓpter qð deꝰ homini mortẽ ſubitã legiẽ inflixiſſe. Ʋñ ꝓpter multa pctã dr̃ inflictũ eſſe. ¶ Primo ꝓpter pctm̃ inobediẽtie ſicut exẽplũ habemꝰ Leui. x. Arreptis nadab ⁊ abiu thurribulis poſuerũt ignẽ ⁊ incenſum deſuꝑ offerẽtes corã dño ignem alienũ qð eis preceptũ non fuerat: immo prohibitũ: egreſſuſqꝫ ignis a dño deuorauit eos ⁊ mortui ſunt corã dño. Iſidor. Ignẽ alienum accẽdit qui tẽporalis cupiditatis vel corporee voluptatis ignẽ in ſacrario cordis nutriens audet altaribꝰ dñi appropinquare que nõ recipiunt accẽſionẽ: niſi illius ignis quẽ dñs venit mittere in terrã ⁊ voluit vehemẽter accẽdi. Luc. xij. ¶ Scðo propter pctm̃ murmuris ⁊ impatientie: ſicut ſcriptũ eſt Num. xi. Ortũ eſt murmur populi ꝯtra dñm q̃ſi dolẽtiũ ꝑ labore: ſequiẽ: accẽſus in eos ignis dñi deuorauit extremã caſtrorũ partẽ. Itẽ Num. xvi. Murmurauit vniuerſa multitudo filioꝝ iſrael ꝯtra moyſen ⁊ Aaron di. Uos interfeciſtis populũ dñi. ſequiẽ. Stãs Aarõ iter mortuos ⁊ viuẽtes quos. ſ. vaſtabat incẽdiũ: pro populo depcatꝰ eſt. Fuerũt aũt q̃ ꝑcuſſi ſũt. xiiij. milia hoĩm ⁊ ſeptingẽti. ¶ Tertio ꝓpter peccatũ irreuerẽtie circa diuina. puniebat em̃ dñs illos tali morte q̃ vaſa ſanctuarij ꝯtrectabãt indigne vel etiã qð maius eſt qui ex curioſitate ſpectabãt. De indigno cõtactu habemꝰ inhibitionẽ expreſſam Num. iiij. vbi ait dñs. Nõ tangãt vaſa ſanctuarij ne moriaẽ. ſ. filij caath. Unde q: Oza ſacerdos temere plauſtrum tetigit in quo erat archa dñi ꝑcuſſit eũ deus. ij. Regũ. vi. Extẽdit Oza manũ ad archã dñi ⁊ tenuit eã qm̃ calcitrabãt boues ⁊ declinauerũt eã: iratuſqꝫ dñs ꝯtra Ozam ꝑcuſſit eũ temeritate q̃ mortuꝰ eſt. vbi intuendũ eſt quãtum delinquat qui ad corpꝰ dñi reus accedit: ſi ille morte mulcteẽ qui archã dñici corporis figurã minori q̃ debuit veneratiõe corripuit. De curioſo aſpectu dedit dñs ꝓhibitionẽ expreſſam Nu. iiij. di. Aarõ ⁊ filij eiꝰ intrabũt ſanctuariũ: ipſiqꝫ diſponent opa ſingulorũ ⁊ diuidẽt q̃d portare q̃s debeat. Alij nulla curioſitate videãt q̃ ſũt in ſanctuario priuſq̃ inuoluanẽ alioq̃n morienẽ. Propter qð ꝑcuſſit dñs Bethzamitas ſicut dr̃ i. Reg. vi. Percuſſit dñs de viris bethzamitis eo q̃ vidiſſent archã dñi ⁊ percuſſit de populo ſeptuaginta duo viros ⁊ q̃nquaginta milia plebis. Si ergo tãtã reuerẽtiã requirebat dñs in miniſtris veteris teſtamẽti ⁊ tã ſeuere puniebat indignos ꝓpter illa q̃ nõ erãt niſi vmbra ⁊ figura ſacroſancti corporis dñi nr̃i Jeſu xp̃i: quãtã mũdiciã nũc requirit in miniſtris noue legis qui ipm̃ ſanctũ ſanctoꝝ verbis cõſecrãt manibuſqꝫ cõtrectãt. Quãta etiã pena digni ſunt: q̃ indigne ⁊ irreuerẽter accedũt. Tales em̃ ſimiles ſunt iu

de peſſimo ꝓditori:q̄ exterius oſtēdūt ſigna dilectionis ⁊ pacis. Interius aūt ſūt pleni dolo ⁊ fallacia ꝯtumeliā faciētes creatori:vnde ſcriptū eſt ad Heb.x. Irritā q̄s faciēs legē Moyſi ſine vlla miſeratiōe duob⁹ vel trib⁹ teſtib⁹ morit̄ quāto magis putatis deteriora meriti ſupplicia q̄ filiū dei ꝯculcauerit ⁊ ſanguinē teſtamēti pollutū dixerit ī quo ſanctificat⁹ eſt ⁊ ſpiritui gratie cōtumeliam fecerit. vnde Bern̄.in collo. de Symonis ⁊ Ieſu.ve ve ī domo dei horrēdum videmus. Quid in idololatras miniſtrātes.⁊ ſequitur. Fornicatio in multis clericis etiam ⁊ multipliciter regnat qui puritatis auctori in puro corde ⁊ corpore miniſtrātes non verent̄ ſtare angelum dn̄i qui ſecet medios ⁊ diſp̄dat:ſed oīno auderet agni immaculati ſacras contingere carnes:⁊ intingere in ſanguinē ſaluatoris man⁹ nepharias:q̄bus paulo ante carnes prochdolor meretricias attrectarūt:ſic altaria circuire:ſic frequentare pſalmos:cū ⁊ huiuſmodi laus execrabilis ⁊ oratio ſit in peccatum. Manifeſta loquimur ⁊ que vix aliqui erubeſcāt.hec ille. Idē in ſermone primo ad clericos. Parcite obſecro fratres:parcite animabus veſtris:p̄cite ſanguini q̄ pro vobis effuſus eſt:horrēdum cauete periculum ignem qui paratus eſt declinate.hec ille. ¶ Quarto inflicta eſt mors ſubitanea ꝓpter peccatū ſeditionis.exemplū manifeſtiſſimuꝫ habem⁹ Num̄.xvi. De Chore Dathā ⁊ Abyron ⁊ cōplicib⁹ eorū quoꝝ aliques terra deglutiuit:alios incēdiū deuorauit.dicit̄ em̄ ibi. Ecce aūt Chore Dathā atq̄ Abyron ſurrexerūt cōtra Moyſen: aliiq̄ filioꝝ iſrael ducēti quinquaginta viri ꝓceres ſynagoge:⁊ qui tempore cōcilii per nomina vocabant̄.ſeq̄t̄. Et ait Moyſes. In hoc ſcietis ꝙ dn̄s miſerit me vt facerē vniuerſa   cernitis ⁊ non ex proprio ea corde ꝓtulerim. Si cōſueta hominū morte interierint ⁊c.nō miſit me dn̄s ſi aūt deglutiat eos ⁊ oīa q̄ ad illos ꝑtinēt:deſcēderintq̄ viuētes ī īfernū ſcietis ꝙ blaſphemauerint dn̄m. Cōfeſtim igit̄ vt ceſſauit loq̄: dirupta eſt terra ſub pedib⁹ eoꝝ/⁊ aperiens os ſuū deuorauit illos cū tabernaculis ſuis ⁊ vniuerſa ſubſtantia eoꝝ:deſcenderūtq̄ viui in infernum operti humo ⁊ perierūt de medio multitudinis. At vero omnis iſrael qui ſtabat ꝑ gyrum:fugit a clamore percūtium dicēs. Ne forte ⁊ nos terra deglutiat:ſed ⁊ ignis egreſſus a dn̄o interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incenſum. Iſta em̄ ſunt memorie cōmendāda ne peccemus ⁊ mala morte ſubita moriamur:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem ſupereſt videre de eadem morte ſubita:⁊ ꝙ ꝓpter peccata multis euenit hominibus. ¶ Primo ꝓpter peccatū impie oppreſſionis. Exēplum de egyptiis quoꝝ primogenita vna nocte ⁊ vna hora pariter ſunt occiſa.ſicut dicit̄ Exo.xii. Percuſſit de⁹ omne primogenitū in terra egypti a primogenito Pharaonis vſq̄ ad primogenitū captiue ⁊c.ſequit̄. Ortus eſt clamor magnus in egypto: neq̄ eī erat domus in qua nō iaceret mortu⁹.poſtea patres mortui ſūt in mari rubro exo.xiiii. Viderūt filii iſrael egyptios mortuos ſup̄ litt⁹ maris. ¶ Secūdo ꝓpter pctm̄ effrenate luxurie.exēplū de Holoferne Iudith.xiii.⁊.xv quē Iudith dormiētē occidit, Itē exēplū de effrenata luxuria. Tho.iii. Sara tradita fuerat ſeptē viris ⁊ demonium noīe Aſmodeus occiderat illos: ideo timebat Thobias iunior illam ducere in vxorem:ſicut dicit̄ Tho.vi. Unde dicit angelo Raphaeli. Audiui ꝙ tradita eſt ſeptem viris et mortui ſunt. Sed et hoc audiui ꝙ demonium occiderat illos. Exēplū etiam de

Mors ſubita ꝑpt̄ pctā multis euenit hominib⁹

duobus filijs iudei Her ⁊ Onã quos percuſſit dñs ⁊ occidit. Geñ.xxxviij.
¶ Tertio propter voti trãſgreſſionẽ. Exẽplum Act.v. De Anania ⁊ Sa-
phira qui partem de precio agri ſui vẽditi retinẽtes: quod tñ deo deuoue-
rant ſubito mortui ſunt. Dicit eñ ibi. Audiẽs hec verba Petri Ananias
cecidit ⁊ expirauit: intrãtes aũt iuuenes qui veniebant de ſepeliendo virũ
eius inuenerũt illam mortuã. ¶ Quarto propter peccatũ blaſphemie. exẽ
plum.iiij. Reg.xix. De exercitu Senacherib. Cui inquit dñs. Exprobraſti
et quẽ blaſphemaſti ⁊ ꝯtra quem leuaſti manum tuã ⁊ eleuaſti oculos tuos
contra ſanctũ iſrael? Per manum ſeruorũ tuorũ exprobraſti dño. Sequi-
tur in textu. Factũ eſt igit in nocte illa: venit angelus dñi ⁊ percuſſit in ca
ſtris Aſſyriorũ centum octoginta quinq; milia. Cunq; diluculo ſurrexiſſet
vidit omnia corpora mortuorũ: ⁊ recedens abijt. De illa blaſphemia habe
tur plenius.ij. Paral.xxxij. ¶ Quinto ꝓpter deſperationẽ. exẽplũ Ozee
xi. Dũ prophetarẽ ait Ezechiel Phelthias filius Banaie mori⁹ eſt Hie
ro. Sunt multi qui peccatorũ cõſcientia ſalutẽ deſperãt ⁊ dicunt. Ciuitas
hec ĩ qua verſamur lebes eſt: nos aũt carnes ⁊ babylonia cõſumemur ardo
re eius cuius iacula ignita ſunt nolentes agere penitẽtiam ⁊ deſperantes
ſalutẽ. De talib⁹ erat iſte Phelthias: immo princeps eorũ ſicut dicit ibi-
dem. ¶ Sexto ꝓpter peccatũ puſillanimitatis ⁊ ſomnolẽtie. exẽplũ Judi.
iiij. de Syſara qui hoſtes fugiens in tãto periculo obdormiuit ſopori mor-
tem ſociãs expirauit. exẽplum de Hyſboſeth de quo dicit.ij. Reg.iiij. Dor
miebat ſuper ſtratũ ſuũ meridie ⁊ oſtiaria domus obdormiuit ⁊c. Sequit.
Et percutiens eũ Baana ⁊ Rechab interfecerũt eum. Alterius eſt notan
dum ꝙ propter aliqua alia peccata deus qñq; ſubitam mortẽ aliquibus ⁊
frequẽter infligit necnõ etiã iuſtis hominib⁹ licet ſemper iuſto iudicio: ſed
non ſemper cognito: ignorata videlicet ratione. Hoc aũt indubitãter tenẽ-
dũ eſt ꝙ ſi iuſt⁹ morte ſubita rapiat: talis mors nõ tñ ei nõ obeſt verũetiã
De morte subitanea iuſtorum. nonnũq; prodeſt: ſicut ſcriptũ eſt Sap. iiij. Juſtus ſi morte preoccupatus
fuerit in refrigerio erit: ⁊ ſequit. Raptus eſt ne malitia immutaret intelle
ctum eius: aut malitia deciperet animã ipſius. ¶ Alia ratio eſt: qꝛ ſi quid
in eo purgãdum eſt tali morte purgat: ſicut patet de viro dei q̃ miſſus fuit
ad Hieroboam regem.iij. Reg.xiij. Et ꝯtra inhibitionẽ diuinã comedit ibi
falſi prophete mẽdacio circũuẽtus: cuius ĩobedientiã purgaſſe credend⁹
eſt deus cũ iuſſu diuino occidit eũ leo. Jpſum eñ viuũ ab inobedientie rea
tu purgãdũ occidere donit quẽ mortuũ ⁊ morte purgatũ tangere non pre-
ſũpſit: ⁊ de Oza ait Grego. Sacerdos q̃ archã dñi ſui temere tetigit reatũ
auſus immatura morte purgauit. Aliaq; rõ eſt vt oẽs homines improuiſi
timeant inueniri ſcientes etiã iuſtos a morte ſic ſubito ꝑueniri. ¶ Si aũt
De morte ſubitanea impiorũ. peccatoribus mors ſubita infligat non eſt de eorum ſalute penitus deſpe-
randum: nec de ipſorum dãnatione temere iudicandum cum in ipſa mor-
tis hora poſſit homo quaſi in iſtãti: id eſt tempore imperceptibili penitere
Deus autem ſemper eſt paratus gratiam ſuam infundere penitenti. Hoc
tamen rariſſimum eſt ⁊ valde difficile: quia peccator nullam habens diſpo
ſitionẽ preãbulam: immo non ſolũ nullã diſpoſitionẽ: ſed ⁊ habitũ contra-
rium ⁊ cõſuetudinẽ repugnãtem ⁊ demerita impedientia ſubito ſe diſpo-
nat: ideo talis mors peccatoribus eſt horrenda. Jmpios aũt quos non pe
nituros preuidet deus mortẽ iſtam infligit: vel qꝛ tot ⁊ tãta ſunt eoꝝ flagi-
tia ꝙ non merent habere/nec tẽpus/nec gratiã penitẽdi. Vel qꝛ preuidet
eos ſi diutius viuerent ſemper deteriora facturos ⁊ ſic damnationis ſue

cumulū fugit augmētaturos. Uel q2 cōpatit deus paupib9 ꝛ miſerabilib9
perſonis quas opprimūt ꝛ ſi viuerent opprimere non ceſſarent. Nec quēꝗ
permoueat ꝙ in exēplis ſupra poſitis aliqui non ſubito: nec in inſtāti mor
tui ſunt: ſed aliqua mora licet breuis tēporis interuenit. quoniā vt ait Gre
go. ſuper illud Job. xxxiiij. Subito morient ꝛc. Quātulūcūꝗ ſero de hac
vita tollant ſubito ꝛ repēte tollunt: q2 finem ſuū cogitando preuidere ne-
ſciunt. Subitū eſt aūt homini qđ ante cogitare non potuit. Subito diues
ſublatus eſt qui horrea q̄ prepararat deſeruit ꝛ inferni locū quē non preui
debat inuenit. Ab iſta aūt morte liberet nos dñs noſter Jeſus qui eſt bene
dictus in ſecula. Amen.

❡ Sermo nonus.

M Emorare nouiſſima tua & i eternū nō pec-
cabis. ſcribit Ec. vij. Congregatus eſt omnis populus ante
portam aquarū. Nulla eſt via adeo longa dūmodo ſit finita
que per intrādi aſſiduitatē aliquādo non conſumat ꝛ ad ter- Uita pñs
minū veniat. Spiritualiter preſens vita eſt quedā via inter duos incluſa ꝛ ꝗdā via i-
terminata terminos ſcz inter natiuitatē ꝛ mortē. Cum igitur viatores oēs ter duos
ſimus: oportet non venire ad terminū ꝛ ad portā. i. ad mortē que dicit eſſe terminos
finis vite preſentis ꝛ initium ſequētis. Verū eſt tñ ꝙ porta aliqñ eſt ardua incluſa.
ꝛ etiā propter preſſurā oportet intrantes eſſe expeditos ꝛ agiles: ne pon-
dere alicuius preuēti impediti in porta deficerēt ꝛ ab introitu forēt excluſi
Spiritualiter oportet fideles cupientes vitā futurā per portā mortis gra
tis intrare: ſic in p̄ſenti ſe preparare vt in die trāſitus depoſitis peccatis
nō cogant a diabolo qui paratus eſt tūc mactare ꝛ cōprimere peccatores
quos ponderibus peccatorū occupatos cōpererit: vnde Job. Longe fient
filij eius a ſalute cōterent in porta. Figura habet Hiere. xvij. vbi dñs legi-
tur dixiſſe. Cuſtodite animas veſtras. ꝛ nolite portare pōdera in die ſabba
ti: nec inferatis in portas Hieruſalem. Et poſt ſubdit. Non inferatis onera
per portas ciuitatis hui9 in die ſabbati: ingredient per eā principes regni
ſedētes ſup ſoliū Dauid viri iuda ꝛ habitatores Hieruſalē ꝛ habitabit ci-
uitas hec in ſempiternū. Spiritualiter per diem ſabbati qui dicit requies
ꝛ qui eſt dies vltim9 hebdomade ſubaudi diem vltimū hominis ſcilz diem
mortis: in quo non licebat plenū ponderibus hominē inuenire. Male eñ
tunc poſſunt pondera deponi: male pōt homo tunc cōfiteri ꝛ animā ſuam
a peccato alleuiare/ ideo docet xp̄s Mat. xxiiij. Orate ne fiat fuga veſtra
hyeme vel ſabbato. Oportet nos intrare portā arduam ſcz humanā mor-
tem que tāte eſt arduitatis/ ꝙ niſi prius depoſita ſint peccatorū onera: nō
valeat quis per portā illam libereītrare ad penitētiam. Sequit in Hiere.
Ingredient ꝑ eā reges q2 qui bene rexerit vitā ſuam: ꝛ bene ſciuerit vitijs
principari ꝛ per cōfeſſionem pondera peccati deponere intrantes ꝑ hanc
portam mortis que cōmunis omnib9 eſt habitabūt ciuitatē illam: ſcz eter
ne pacis viſionē ꝛ erit eorū habitatio glorioſa. Nec poterit eos preſſura de
monum impedire. talis ſic cupiens intrare portā. p̄s. Non confundet cum
loquet inimicis ſuis in porta. Hoc aūt ex nobis facere non valemus: niſi
ſpiritusſancti gratia adiuti: idcirco hanc gratiam mediante dei genitrice
obnixe poſtulamus preſentantes illud elogium. Aue gratia plena.
❡ Memorare nouiſſima tua ꝛ in eternum non peccabis.
❡ Prima pars erit de morte gratie. Secūda cōtinuabit primam.

mors grē eſt appetenda

Quo ad primā poſtq̄ aliqua dicta ſunt de morte na-
ture ad quā debemus preparari qꝛ eſt piculoſa dicendū eſt de morte gratie
quā debemus optare: qꝛ fructuoſa eſt. de qua Bern. ait. Bona mors q̄ vitā
non aufert: ſed mutat in melius per quā corpus non cadit: ſed anima ſuble
uatur: neceſſe eſt eīm vt in via moriat̃ vitis: vt melior ſit dies mortis die na-
tiuitatis. Moriamur ergo interim peccato ſi viuere deſideramus in chri-
ſto: quaſi morientes ait apoſtolus. i. Cor. vi. ⁊ ecce viuimus. Ad ſimilitudi
nem aūt morientium morte naturali cōſideremus in morte ſpirituali pro-
greſſum. Moritur⁹ ergo in principio infirmat̃ ⁊ dolet: dolor augmentat̃ ⁊
languet: languor vigorat̃ ⁊ pallet. Cum aūt amplius inualeſcit infirmitas
motus deſtruit̃: ſenſus obtundit̃: in morte vero nexus diſſoluit̃: ſpirit⁹ egre
ditur corpus mortuū ſepellit̃: ſepultum reſoluit̃. His nouē gradibus ſpiri-
ritualiter intellectis peccato morimur. Quorū tres primi ad virtutis in-
greſſum duo medij ad ꝓgreſſum. Alij vero vltimi ad ſtatū anime perfectū
referunt̃. ¶ In primo igit̃ gradu moriturus ſpiritualiter infirmat̃ per at-
tritionem ⁊ dolet per contritionē. Attritionē intelligo qñ anima ꝑ gratiā
gratis datam infirmat̃. i. ab illicitis refrenat̃. Contritionem intelligo quā
do per gratiam gratū facientē dolet de peccatis ⁊ corde perfecto compū-
gitur ⁊ penitet que cōtritio ſimilitudinē mortis tenet. Peccatū eīm quod
peccāti dulce fuerat aliquid ad momētū amarū poſtea penitēti ↄuertit̃ in
lamentum: ⁊ dū eū fetor culpe ſollicitat: dū cōſcientie dolor inſtigat: dū pu-
dor offenſe diuine cor penetrat horror extremi iudicij inquietati ſuſpirat ⁊
gemit in iudicio vehemēti clamans ⁊ dicēs. Triſtis es anima mea vſq; ad
mortem. Mat. xxvi. ⁊ illud p̃s. Circūdederunt me dolores mortis ⁊ pericu
la inferni inuenerūt me. vel illud. Circūdederūt me dolores mortis ⁊ torrē
tes iniquitatis conturbauerūt me. ¶ In ſecūdo gradu dolor corporis per
ſingula membra diffuſus egrum in lectum deijcit ⁊ langorem inducit. Sic
contritionis dolor in deſiderium ſurgit ⁊ in dilectionem igneſcit. Et ſicut
langor inducit̃ ex dolore ſic amor gignit̃ ex contritione: vnde Cañ. v. Ad-
iuro vos filie hieruſalem. Si inueneritis dilectum meū annuncietis ei: qꝛ
amore langueo. Videns languidum nunc in lecto iacentem nunc aliquātu
lum ad ſurgendum pro viribus nitentem. Nonne ſic ſe habet conuerſio pe
nitentis? cum in eo vices alternat affectio doloris ⁊ amoris: dolor eīm de-
orſum deprimit quem erigere nitit̃ amor ſurſum. Nam quantū per amoris
impetum collectis viribus conat̃ erigi: tantū repreſſus memoria peccato-
rum cogit̃ reclinari: ſed bene cum eo: agit̃ ſi nec penitus proſtrat⁹: nec ere-
ctus in lecto ſedeat ⁊ cum lachrimis gemitibus ⁊ ſuſpirijs gratiam viſitā
tem expectet. Nemo enim ex graui infirmitate reſurgens ſubito in vigo-
rem priſtinū ↄualeſcit. ¶ In tertio gradu pallor naſcit̃ ex dolore: ſicut ma
ceratio carnis ex inualeſcēte dilectione. Palleat omnis amans color hic
eſt aptus amanti. Unde ſponſa decoloratum ſe clamat ex amore dilecti.
Cant. i. Nolite me conſiderare ꝙ fuſca ſim: qꝛ decolorauit me ſol. Hoc pal
lore in ianuis mortis afficimur dū ex amore chriſti caro noſtra iugiter ma-
ceratur. vnde p̃s. Propter te mortificamur tota die eſtimati ſumus ſi-
cut oues occiſionis: vt noſipſos domino in domino ſacrificium offerentes
ſicut in holocauſto arietum: ⁊ ſicut in milibus agnorum pinguium ſic fiat
ſacrificium noſtrum vt placeat ante deum: vnde clamat apoſtolus Col. iij.
Mortificate membra veſtra que ſunt ſuper terram. Nam ſm eundem Ro

morimur pctō nouē gradibus ſpūaliter ītellectis

na.viij. Si ſm carnē vixeritis moriemini: ſi aūt ſpiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Mortificet ergo caro vt ſpiritus viuat. Quia ſicut ait Petrus apoſtolus.i. Pe.iij. Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortu⁹ eſt: vt nos offerret deo: mortificatos q̄dē carne: viuificatos aūt ſpiritu. Semel mori a domino ſatis fuit: qui peccatum nō fecit qui vna oblatione ſua ſufficientiſſima ⁊ abundantiſſima pro omnibus ſatiſfecit. Nos aūt peccātes quotidie peccato mori quotidie debemus. Et q2 fomes vel libido carnis radicaliter ſemper manet: nec ſemel ita mortificari poteſt vt ſemel totaliter deſtruat: ideo carnem non ſemel ſed quotidie mortificare debemus ¶ In quarto gradu motus deſtituit. Motus inquā tam exterioris operationis q̄ interioris affectionis. Adeo nāq3 fit homo immobilis ad peccatum: vt nec ipſum operet: nec eius imaginatione vel memoria delectet/vel illius recipiat etiam primum motum. Nam quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori. Hebreo.xi. Sic nos debemus eſſe ſemel mortui peccato: vt vltra non reuiuiſcamus in eo ſcientes q chriſtus ſemel reſurgens ex mortuis iam non morit ⁊ mors illi vltra non dominabit: ſequitur. Ita ⁊ vos exiſtimate nos quidem mortuos peccato viuentes aūt deo. glo. Sicut xp̄s mortuus eſt ſemel ita peccatum in nobis moriat ſemel vt nō oporteat iterari. Et ſicut xp̄s ſemper viuit ita ⁊ nos ſemper viuamus virtutibus. Si enim mortui ſumus peccato ſc3 per gratiam dei quomodo.i. qua ratione adhuc poſt tantū beneficium viuemus in illo ⁊ vires reddemus hoſti. Cum enim hoc preſtitit gratia vt moreremur peccato: quid aliud facimus ſi viuimus in eo: niſi q gratie ſumus ingrati? Vis videre ſpiritum innouatum hominem in virum alterum immutatum: hic eſt qui non ſuam ſed domini querit facere voluntatem mundicia cordis amplectit puritatē ſeruat ſilentium: niſi verbum proferat ordinatum/nihil tortu3 videbis in oculis: nihil inordinatum in greſſu: nihil offenſiuum in guſtu: nihil laſciuum in riſu: nihil in auribus qd ad pruriginem pertineat leuitatis: nihil in toto corpore quod pretendat motum aliquem vanitatis. Hec omnia memorie cōmendenda ſunt ne peccemus iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundā partem reſtat videre de aliis gradibus: vnde in ordine ſequit quint⁹. In quinto ergo gradu ſenſus obtōdit per patientiā velut iſenſibile q̄d reputat. vnde in filio ſunamitis q̄ mortu⁹ iacebat in lectulo nō erat vox neq3 ſenſus. iiij. Reg. iiij. Sic martyres velut inſenſibiles effecti oīa genera tormētoꝝ ꝯtēnebāt quaſi penit⁹ nō ſentirēt ⁊ in xp̄m mētaliter excedebāt. Sic apl's clamat ſe ꝯfiguratū morti xp̄i ſi quō ꝑtigat ad reſurrectionē q̄ eſt ex mortuis. Qm̄ ptes debēt ꝯgruere ſuo toti ⁊ mēbra ſuo capiti ꝯformari: neceſſe eſt formā patientie ad nos a xp̄o capite deriuari. Vide xp̄m in patibulo morientē. dorſū ei⁹ ſciſſū verberib⁹ ꝯllicatas genas faciē ſpecioſi p̄ filiis hoīm ſputis linitā hoīm īmūdoꝝ. caput corona ſpinea ſauciatū/lat⁹ ſāguinē rubricatū/ man⁹ ⁊ pedes clauis ꝯfoſſos q̄ tā q̄ agn⁹ māſuetiſſim⁹ iugulatori ſuo nō ꝛ̄pdēs in crucis cathedra patiētiā efficacit docet Vbo parit ⁊ exēplo. Pr̄ inq̄t dimitte illis q̄ neſciūt q̄d faciunt. Nouū docēdi gen⁹ nou⁹ magiſter aſſūpſit. Reos excuſat factū attenuat: ⁊ ad pn̄iam miro mō fideles ſuos iformat. Moyſes īiurias ſuas ꝓſequit ⁊ lege talionis vlciſcit ⁊ abſq3 vlla miſeratiōe legis ei⁹ ꝯtēptor occidit. Chriſtus aūt gladiū in vaginā reponi precipit/nec fratri

permitti iraſci/nec racha/nec fatue dici:in quibus trib⁹ iram cõuiciũ ⁊ cõ
temptum penitus interdixit. Dictũ eſt antiquis. Oculum ꝓ oculo dentẽ
pro dente. Judeos notat antiquos quos furor vindicte ſic freneticos fece
rat:ſic reddiderat effrenatos: vt pro oculo caput pro dẽte vitã expeterent
vnde lex eos ad vindicte viciſſitudinẽ refrenabat: vt tm̃ exigerẽt vltionis
quantũ vis furẽtis intulerat leſſionis. Ego aũt dico vobis ait xp̃s Mat.v.
Si quis te ꝑcuſſerit in dexterã maxillam prebe illi ⁊ alterã. Uult dñs nõ
vitijs vitia vindicari:ſed ꝟtutib⁹ ſuperari:⁊ ire ſcintillam in ipſo principio
(ne in furoris incẽdium prorũpere permittaꝛ) extingui. Si ergo vitia ſupe
rare volueris arma ſume patientie nõ furoris. ¶ In ſexto gradu corporis
⁊ anime nexus diſſoluiꝛ:q꞉ ſubtractis ſenſibus velut inſenſibilis :mens ef-
fecta nullis tẽporaliũ rerũ nexibus:nullius corruptibilis creature vincu-
lis per affectionẽ amoris illiciti detinet:vnde Cañ.viij. Fortis eſt vt mors
dilectio dura ſicut infernus emulatio. Lampades eius lãpades ignis atq;
flammarũ aque multe non potuerũt extinguere charitatẽ. Mors natura-
lis ſeparat animã a corpore:mors ſpiritualis a rei corruptibilis affectione
In hoc gradu ſeparaꝛ anima ab omnib⁹ quibus ante fuerat ꝑ affectionem
vnita vt ſoli ſpõſo inhereat per amorem:propter quod amor morti merito
comparatur vt prius dura ſicut infernus emulatio:infernus quos recipit
non dimittit:ſicut ergo amor diciꝛ ſimilis morti propter perfectã ſepara-
tionem ita infernus propter ꝑpetuam cũ xp̃o vnionẽ. Lampades eius ⁊c.
In lampade lux ⁊ ardor. Ardet enim mens interius deuotione lucet exte-
rius corã hominib⁹ opinione:ſic ardet deo per deſideriũ vt luceat foris ho
minibus ad virtutis exẽplum. Dictã ſeparationẽ mortis appetit apoſto-
lus in ſeipſo dicẽs Philꝛ.i. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o. ¶ In ſeptimo gra-
du ſpiritus liber egrediꝛ: q꞉ nullius rei create retiaculis impediꝛ. In hoc
gradu mens ad celeſtia meditãda libere ſubleuaꝛ:faciliter eñ per medita
tionẽ in deum erigiꝛ que tẽporalium affectione non inuiſcaꝛ: nec ſollicitu-
dine detrahiꝛ:nec pondere pregrauaꝛ. Aues ſuarũ leuitate pẽnarũ ſuble-
uantur/in altũ aut ad cibum querẽdum:aut ad laqueos euadẽdos: aut ad
delectabiliter ſpatiandũ:ſic anima ad celeſtia ſuſtolliꝛ: quãdoq; pro ſpiri-
tuali refectione querenda/ſicut hortaꝛ apoſtolus Colꝛ.iij. Que ſurſũ ſunt
querite:que ſurſum ſunt ſapite non que ſuper terrã: mortui eñ eſtis ⁊ vita
veſtra abſcondita eſt cũ xp̃o in deo. Qñq; pro delectatione guſtãda ⁊ qñq;
pro quietis trãquillitate inueniẽda ⁊ plerũq; pro tẽtatione fugienda: ⁊
de vtroq; iſtorũ ait p̃s. Quis dabit mihi pẽnas ſicut colũbe ⁊ volabo:⁊ re
q̃eſcã. Ecce elõgaui fugiẽs ⁊c. Solẽt terrena aĩalia q̃buſdã luſib⁹ ſaltũ de
re ⁊ corpora ſua quãtulũcũq; in aere ſaliendo tranſcẽdere : ſic ⁊ piſces ſup
aquas ſaliũt ⁊ terminos ſue habitationis excedũt. Sic anima ſemetipſam
debet excedere ꝑ meditationẽ ad celeſtia ſe leuare vt mũdo mortua viuat
deo. ¶ In octauo gradu mortuus ſepeliꝛ:q꞉ cũ per meditationẽ mens ſur
ſum erigiꝛ pacis ſerenitas obtineꝛ. vna queq; res nõ quieſcit:niſi cũ ad lo
cum propriũ peruenerit. Quare cũ locus ſit deus:q̃diu amor noſter ad di
uerſa ſpargiꝛ vel ad ima deriuaꝛ nunq̃ ad verã pacẽ ꝑduciꝛ:ideo dicit Au
gu. Inq̃etũ eſt cor noſtrũ dñe:donec requieſcat in te:ibi ergo ſit mẽs ⁊ ibi
erit requies:ibi mortu⁹ ſepeliꝛ:hoc eſt ſepulchrũ qđ Joſeph preparauit in
quo xp̃s mortu⁹ req̃euit. Moritur⁹ Moyſes mõtẽ aſcendit: terrã ꝓmiſſio
nis aſpexit. In vertice mõtis faſchga moriꝛ:ſepeliꝛ a dño cuius ſepulchrũ
omnibus hominib⁹ eſt ignotũ. Aſcendit in mõtem per mentis eminẽtiam

contẽplatur promiſſam in fidelibus patriam:moritur cum efficitur quodã modo deiformis per gratiam:ſepelitur a dño per infuſam ſibi letitiam:ſed ſepulchrum ipſius nullus agnoſcit hoĩm:quoniam illa pax exuperat omnem ſenſum. ¶ In nono gradu corpus ſepultum reſoluitur:quia cum mẽs in diuino lumine ſemetipſam clarius intuetur recognoſcens ſe quãtum ad aĩam creatam ex nihilo.et ſic quãtum eſt de ſe ſimpliciter nihil eſſe:quantum autem ad corpus ſe puluerem eſſe ⁊ cinerem:immo viliſſimum ſterquilinium ſaccum:ſtercorum ⁊ cibum vermium neceſſario humiliari compellitur. Sic ait ps̃. Inflãmatum eſt cor meũ q̃tũ ad dilectionem:et renes mei commutati ſunt quantum ad delectationem:quia in renibus cõſiſtit delectatio.et ego ad nihilum redactus ſum:ſcꝫ in mei reputatione/id eſt veriſſima mei cognitione me nihil eſſe cognoui. Attẽde ꝙ quãto quis plus proficit in dei cognitione:tãto plus in diuino lumine cognoſcit ſe verius:et tãto amplius ſe conſpicit nihil eſſe. vnde Apl̃us. i. Cor. iiij. dicit. Puto enim ꝙ deus nos apoſtolos nouiſſimos oſtẽdit tanq̃ morti deſtinatos:quia ſpectaculum facti ſumus mundo ⁊ angelis ⁊ hominibus. Nos ſtulti propter chriſtum:vos autem prudentes in chriſto. ſequitur. Tanq̃ purgamẽta huius mũdi facti ſumus omnium peripſema vſq; adhuc. Et dauid ex humilitate cani mortuo ſe cõparauit. ¶ Attende ꝙ ſicut ignis in ſuo cinere qui eſt vltimus ſue reſolutionis terminꝰ conſeruatur: ſic anima in humilitate que reſoluitur vſq; ad minima ⁊ vſq; ad vltima cuſtoditur. Et ſicut fenix cõgregatis aromatibus incendit ignem:quo concremata ⁊ in cinerem redacta renouatur:et per talem renouationem perpetuo cõſeruatur. ſic anima charitatis igne ſuccenſa ac in humilitatis cinere reſoluta conſeruatur in grã:ac de die in diem renouatur vſq; ad finem beatitudinis eterne. Quam nobis preſtare dignetur benedictus Jeſus Marie virginis filius. Amen.

¶ Sermo decimus. De morte culpe.

MEmorare nouiſſima tua:& ineternum. &c. Scribitur Matthei. xxiiij. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret vſq; in occidentem:ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Pro quo eſt notandum ꝙ eadem eſt cauſa tonitrui ⁊ fulguris et quaſi eadem res eſt: ſed percipitur duobus ſenſibus ſcilꝫ auditu et viſu. Uidetur enim prius fulgur q̃ audiatur tonitruum :ſed tamen ſimul ſunt. Hec autem prioritas ex parte ſenſus eſt. Citius enim ſenſus viſibilis multiplicatur q̃ audibilis:quod ad ſenſum patet ſic. Si quis percutiat ictu magno aliquid a diſtantibus prius videtur percuſſionis ictus:et poſtmodum auditur ſonus eius. Ita eſt enim de tonitruo ⁊ fulgure. Sed interdum eſt ſonus ⁊ ictus ſimul. et tunc valde periculoſa res eſt:quia eſt ſignum ꝙ tonitruum ſit prope nos. ¶ Spiritualiter ſcriptura ſacra vocat mortem fulgur. Ratio eſt:q2 curſus fulguris eſt ab oriente in occidẽtem:et curſus mortis eſt a natiuitate vſq; ad finem. Unde mors iſta eſt idem cum morte illa: quam ſacra ſcriptura clamat:cum dicit Heb. ix. Statutum eſt hominibus ſemel mori. Uidemus cõmune hoc fulgur hunc ⁊ illum percutere: ſed non audimus vocem dicentis. Morieris tu ⁊ non viues. Ideo nullo modo credimus nos eſſe morituros. ¶ Figura de hoc habetur Exodi. ix. Ubi legimus ꝙ per totam terrã egypti facta ſunt tonitrua et fulgura igne admixta ſimul cũ grandine/et mortua ſunt iumenta. Spiritualiter per egyptum que interpretatur tenebra ſubaudi cecam vitam peccatorum oculos habẽ

Mors fulgur dicit.

tium ⁊ non videntium. Fiūt eis ſubito ⁊ improuiſo fulgura ⁊ tonitrua quā-do cū mortali infirmitate arripit eos timor gehēne: ſed qꝛ extra domos pe-nitētie reperiūtur vagātes ꝑ agros vanitatis vite preſentis putreſcentes vt iumēta in ſtercorib⁹ carnis deſcēdēte ſup eos repētine mortis tēpeſtate ſubito extinguūtur: et a demonib⁹ eis inſidiātib⁹ rapiūtur in hora mortis. Greg. lib. vi. mora. Antiquus hoſtis ad rapiēdas pctōꝝ aīas tēpore mortꝭ crudelitatis effrenat violētia: et quos viuētes blāditijs decipit ſeuiēs mo-riēdo rapit. Audire ergo debem⁹ tonitruum ſacre ſcripture dicētis. Ubi te inuenero ibi te iudicabo. Idem Greg. xij. mora. Qui cōſiderat qualiter erit in morte / ſemꝑ pauidus erit in operatione: et in ocħs ſuis quaſi non viuit. Unde veraciter in oculis ſui cōditoris viuit: nihil qđ tranſeat appetit: cū-ctis vite preſentis deſiderijs cōtradicit: et pene ſe mortuum cōſiderat qui moriturum ſe minime ignorat: ꝑfecta em̄ vita eſt mortis imitatio: quā dum iuſti ſollicite peragūt / culpaꝝ laqueos euadunt. Hāc igitur imitemur pro culpa fugiēda ⁊ grā obtinēda: ad theſaurariam gratie ſemper recurrētes dicentes deuotiſſime prece pia Aue.

⸿ Memorare nouiſſima tua: et in eternū non peccabis. Prima pars erit de morte culpe. Scđa xo de differētia mouētium morte culpe.

Quo ad primam. In ſuperioribus vidim⁹ de morte nature ⁊ gratie: ſupereſt videre de morte culpe quam vitare debemus: quia eſt deteſtabilis ⁊ dānoſa. Cum em̄ oīs creatura dei bona ſit: ſicut dꝛ Gen̄. i. Uidit deus cūcta que fecerat: et erāt valde bona. Deus tn̄ mortem non fe-cit. Sapie. i. Nec obſtat huic illud qđ dꝛ Eccli. xi. Bonum ⁊ malum vita et mors a deo ſunt. qꝛ illud eſt intelligēdum de corporali morte quam deus inflixit homini ꝓpter peccatum. vn̄ Ro. v. Per hoīem peccatum intrauit in mūdum ⁊ per peccatum mors. Mors igit corporalis .i. neceſſitas mo-riendi ꝓ tāto dꝛ eſſe a deo: qꝛ impedimēto mortalitatis ablato ⁊ hoīe reli-cto ꝓprijs naturalib⁹ remaneret homo de neceſſitate mortalis. Mors na-ture .i. neceſſitas moriēdi eſt ineuitabilis vt dictū eſt: ſed mors culpe eſt eui-tabilis: et eſt in hoīs libertate: ſicut dꝛ Eccli. xv. Ante hoīem vita et mors vita inꝙ gratie ⁊ mors culpe: et ꝓpter hoc eſt culpabilis. Si enim mutari non poſſet culpabilis non eſſet. qꝛ ſicut ait Aug. Nemo peccat in eo quod vitare non poteſt. ⸿ Sciēdum aūt ꝙ hec mors quādoꝗ conſiſtit in corde tātum: ſcꝫ in cogitatione / delectatione / vel cōſenſu. Unde in perſona hoīm impioꝝ dicit Eſa. xxviij. Percuſſimus fedus cum morte: et cum inferno fe-cimus pactum. Hoc fedus cōmittitur in conſenſu. Qnꝗ cōſiſtit in ore quā-do ſcꝫ prorūpit in deordinatam locutionem. Dicitur em̄ ꝓ rouerbioꝝ. xviij. Mors ⁊ vita in manib⁹ lingue. Sed qꝛ lingua noſtra in lubrico poſita eſt / et per illam frequēter labimur in peccatum: ideo dꝛ Jaco. iij. Lingua no-ſtra ignis eſt. Uniuerſitas iniquitatis lingua cōſtituitur in mēbris noſtris que maculat totum corpus ⁊ inflāmat rotam natiuitatis noſtre inflāmata a gehēna. Oīs em̄ natura beſtiaꝝ / volucrum / ſerpentum ⁊ ceteroꝝ animā-lium domatur: linguam aūt nullus hoīm domare poteſt. Eſt em̄ inquietum malum plena veneno mortifero. vn̄ Eccli. xxviij. Mors illius mors nequiſ-ſima ⁊ vtilis inferus potius ꝙ illa. Ideo ſalubriter exhortādo dicit. Aurū tuum ⁊ argētum tuum confla: et verbis tuis facito ſtateram: et frenos ori tuo rectos. Et attende ne forte labaris in lingua tua: et cadas in cōſpectu inimicoꝝ inſidiātium tibi: et ſit caſus tuus inſanabilis in morte. Qnꝗ pro

Mors culpe eſt vitā-da.

Mors I diuerſis ꝑti-bus ꝯſiſtit

greditur ad operationem: ſicut dicitur Sapiẽtie.i. Juſtitia eñ perpetua eſt ꝛ immortalis: iuſtitia aũt mortis acquiſitio: impij aũt manibus et verbis accerſerunt illã. Et ibidem ante. Nolite zelare mortem in errore vie veſtre: neqꝫ acquiratis perditionem in operibus manuum veſtrarum. In ſignum huius triplicis mortis legitur xp̃s tres mortuos ſuſcitaſſe: licet eñ innumerabiles ſuſcitaſſe credatur: de tribus tamen euangeliſte faciũt mẽtionem. Puellam ſuſcitauit in domo Matthei.ix. ad deſignãdum ſpiritualem ſuſcitationem quam facit quotidie a morte peccati exiſtentis interi⁹ in affectione. Juuenem ſuſcitauit in porta Luce.vij. ad deſignandum ſuſcitationem a morte peccati prorũpentis in locutionem. Lazarum ſuſcitauit in ſepulchro: ad figurandum ſuſcitationem a morte peccati exiſtentis in operatione. Joannis.xi. Quõ autem progreſſus peccati ſerpit ꝛ ſerpendo procedit/optime declaratur in primo peccato primoꝝ parentum Geñ.iij. Dixit ſerpẽs ad mulierem. Cur precepit vobis deus vt non comederetis ex omni ligno paradiſi? Cui reſpõdit mulier. De fructu lignoꝝ que ſunt in paradiſo veſcimur: de fructu vero ligni quod eſt in medio paradiſi precepit nobis deus ne comederemus ꝛ ne tangerem⁹ illud: ne forte moriamur. Dixit ſerpẽs ad mulierem. Nequaq̃ morte moriemini: ſcit enim deus ꝙ quocũqꝫ die comederitis / aperientur oculi veſtri ꝛ eritis ſicut dij ſcientes bonum ꝛ malum. Attende ꝙ deus dixerat aſſertiue ꝛ cõminatorie. Quocũqꝫ die comederitis. ꝛc. Mulier addit verbum heſitationis ſcꝫ forte. Serpens cõſtãter negauit dicens. Nequaq̃ moriemini. Ecce diabolus poſuit in queſtione: mulier reſpõdit cum heſitatione: et ex hoc dedit diabolo viam ꝛ audaciam negãdi qđ deus dixerat cum aſſertione. Niſi eñ mulier heſitaſſet nequaq̃ diabol⁹ verbum dñi negare preſumpſiſſet. niſi etiam mulier diabolo pluſq̃ deo crediddiſſet: nunq̃ pomum vetitum tetigiſſet. Et Augu. de defenſione peccati Ade verba aurea protulit iſta in ſermone de annũciatione virginis Marie: qui incipit. Corruptum peccatis. Cum eñ de perpetrata a dño argueret inobediẽtia non ſe humiliter vt culpa exigebat accuſauit: ſed auctorem ſupbe accuſauit dicẽs. Mulier quã dediſti mihi dedit mihi fructum ꝛ comedi. hec dicẽdo ſe putauit excuſatum ꝛ creatorem mulieris conditorẽqꝫ que ad peccãdum virũ traxerat inculpatum. Qui ſi humiliter ſe accuſaſſet: et in auctorem ſuum culpam non retorſiſſet a paradiſo non exulaſſet. Hec ille. Sequitur. Uidit ergo mulier ꝙ lignum eſſet bonum ad veſcẽdum. hoc cognouit ex odoratu: et pulchrum oculis. ecce aſpectus. tulitqꝫ de fructu. ecce tactus: et comedit: ecce guſtus. Et ſic cõpletum eſt in Eua peccatum inobediẽtie: ad qđ tamen multe deordinate circũſtãtie concurrunt. Poſtmodum dedit mulier viro ſuo. ecce iniqua ſuggeſtio: qui comedit. ecce Ade preuaricatio. Et ſic cõſummatum eſt peccatum in vtroqꝫ. Iſte proceſſus qui fuit in peccato primorum parentum materialiter ſolet eſſe in peccato vnius hoĩs ſpiritualiter. Nam aſpectus eſt in cogitatione: odoratus in delectatione: tactus in cõſenſu: guſtus in perpetratione. Aduerte ꝙ mortiferus eſt iſte fructus qui non ſolũ ex guſtu infert mortem ſicut animalia venenoſa: verũetiam ex viſu/odoratu/tactu/et guſtu: quoniã tales ſenſus ianue ſunt mortis aut vite. Claudentur ergo ne mors intret per eos: et cum diligentia memorie commendemus ipſos in fine dierũ perſcrutantes: quoniam per ipſos frequẽter peccauimus. Quod ſi fecerim⁹ in eternum non peccabimus: iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

Mortuos tres xp̃s ſuſcitauit.

Mori facit diabolꝰ diuerſa gñа hoiz.

Quo ad ſecũdam partem vidẽdum eſt de differẽtia morientium morte culpe. Sicut enĩ tyrãnus impijſſimꝰ ſubiectos ſuos ſine mia affligit opprimit ac eis exquiſita gña mortis infligit. ſic diabolꝰ omni tyrãno crudelior varijs mortis generibꝰ miſeros quos in ſeruitutem ſuam redigit mori facit. ¶ Primo ſuperbos diabolꝰ mori facit ſuſpẽdio. Superbos enĩ ſuſpẽdit in altum vanitatis: vt poſtmodum precipitet in ꝓfundum miſerie gehẽnalis. Prius enĩ expertus fuerat in ſeipſo. Nam cum ipſe per ſuperbiam ſe eleuare vellet: deus ipm ꝓiecit in abyſſi ꝓfundum: ſicut Eſa. xiiij. ſcribitur. Detracta eſt ad inferos ſuperbia tua: concidit cadauer tuũ. ſubter te ſternetur tinea: et operimẽtum tuum erũt vermes. Quõ cecidiſti de celo lucifer qui mane oriebaris? Corruiſti in terram qui vulnerabas gẽtes: qui dicebas in corde tuo. In celum cõſcẽdam: ſuper aſtra dei exaltabo ſolium meum. et ſequit. Aſcendam ſup altitudinem nubium: ſimilis ero altiſſimo. verũtamen ad infernũ detraheris in ꝓfundum laci. Et Lu. x. de eodem dr. Uidebam ſathanam ſicut fulgur de celo cadẽtem. Ita tractu cõſimili conat hoies per ſuperbiam ad infernũ detrahere. Exẽplum de Achitophel qui de ſapiẽtia ſua preſumẽs vidẽs ꝙ non eſſet factum conſiliũ ſuũ quod dederat cõtra Dauid ſuſpendio interijt. ij. Regũ. xvij. Et de Abſalon qui nimia dominãdi ambitione ſuccenſus/patrem ſuũ Dauid de regno ſuo fugauit: ſicut dr. ij. Regũ. xviij. ꝙ ipſo ſuſpẽſo inter celum et terram mulus cui inſederat pertranſijt. De Aman ſuſpendio ſcribit Heſter. vij. ¶ Scdo inuidos perimit diabolꝰ veneno: ſcz per inuidiam: ſicut ſcriptũ eſt Sap. ij. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarꝫ. Imitantur illum qui ſunt ex parte illiꝰ: qr videlicet ſicut diabolꝰ virus inuidie ſue diffundẽs ĩ hoiem in toto orbe terrarꝫ: vt non ſit qui ſe abſcõdat a calore eius. ſic impij intoxicati per eum ⁊ eiꝰ imitatores effecti/alios inficiũt inuidẽdo. De mala morte talium multa exẽpla legimꝰ in ſcriptura. Cain per inuidiam perimens fratrem ſuum Abel occiſus eſt a Lameth Geñ. iiij. Egyptij dolentes qr hebrei ĩ terra ſua creſcebãt ⁊ multiplicabãtur nimis: timẽtes ne ꝓceſſu tẽporis ipſos opprimerent/afflixerũt eos multipliciter: et ſibi ſeruitute duriſſima ſubiecerũt. Sz cũ illos fugiẽtes ꝓſequerẽtur/aque maris rubri operuerũt currus ⁊ eqtes cũcti exercitꝰ Pharaonis: ita ꝙ nec vnꝰ quidẽ ſupfuit ex eis. Exo. xiiij. Saul qui cũ iniqua inuidia perſecutꝰ eſt Dauid: tãdem irruẽs ſup gladiũ ſuũ mortuꝰ eſt. i. Reg. xxxi. Syba filius Bochri cõcitauit populum cõtra Dauid: et fugiẽs in Abelam ciuitatem vbi putabat ſe habere refugiũ decapitatꝰ fuit ibidem. Accuſatores Danielis iubẽte Dario rege miſſi in lacũ leonũ/cõtinuo ſunt a leonibꝰ deuorati. Dañ. xiiij. ¶ Tertio iracũdos occidit diabolꝰ gladio ſcz per iracũdiam. vñ dr Job. v. Uirum ſtultum interficit iracũdia. glo. Mãſuetudo ymaginem dei in illo cõſeruat ꝗ ſemper tranquillus eſt: ſed ira diſſipat: mors aũt iracũdorꝫ fuit peſſima. De Joab ſcribitur. iij. Reg. ij. qui licet ſtrẽnuus miles fuerat: qr tñ duos viros proditioſe peremit: iuſſit Dauid moriẽs occidi. iij. Regum. ij. Itẽm de Zambri ſeruo regis Hela: qui rebellauit contra dñm ſuum regem Hela/irruẽs Zãbri percuſſit ⁊ occidit eũ: et regnauit ſolum ſeptem diebꝰ. Et ſequitur in textu. iij. Reg. xvi. Uidẽs aũt Zãbri ꝙ expugnãda eſſet ciuitas/ingreſſus eſt palatium/et ſuccẽdit ſe cũ domo regia: et mortuus eſt in peccatis ſuis. De Achab peſſimo dr. iij. Regũ. xxij. ꝙ vulneratus in bello mortuus eſt veſpere: linxerũt canes ſanguinem eiꝰ in eodem loco in quo linxe

rant ſanguinem Naboth qui ipſo Achab diſſimulante fuerat lapidatus. ¶ Quarto auaros ſubmergit diabolus. vñ. i. Thim. vi. Qui volũt diuites fieri/incidũt in tẽtatiõem et in laqueũ diaboli:et in deſideria multa. Multa ſunt inutilia ꝛ nociua que mergũt hoĩem in interitum ꝛ perditiõem. In ſignum hui⁹ dr Exodi. vij. ꝙ Moyſes ex precepto dñi percuſſit aquã fluminis que verſa eſt in ſanguinem:et piſces ꝗ erãt in flumine mortui ſunt. per qđ voluit dñs deſignare ꝙ aqua fluminis egypti. i. tranſitoria hui⁹ mundi cõuertũtur in ſanguinem. i. mortem coꝝ qui inordinate ea diligũt:et piſces qui in ea erant mortui ſunt. i. qui in eis conuerſantur ꝛ nutriuntur ex eis. ¶ Quinto acidioſos triſtitia occidit diabol⁹. Eſt aũt acidia triſtitia quedam cor aggrauans ne aliqđ agere libeat. Unde reddit hoĩs mẽbra quaſi paralytica ad omne opus bonũ immobilia. vñ Eccli. xxx. Multos occidit triſtitia. Et. xxxviij. A triſtitia feſtinat mors ꝛ cooperit virtutem. Acidioſus ergo ꝛ ſi videat viuere tñ mortu⁹ eſt. Apoc. iij. Nomen habes ꝙ viuas et mortu⁹ es. ideo ſequit. Eſto vigilãs ꝛ cõfirma cetera que moritura erãt. non eñ inuenio opera tua plena corã deo meo. ¶ Sexto guloſos occidit diabolus:et tãdem eos ſepelit. Eccli. xxxvij. Propter crapulã multi obierũt:ꝗ aũt abſtinẽs eſt adijciet vitã. Hieroñ. Uile ſepulchrum rõnis eſt ebrietas. ps. Sepulchrum patẽs eſt guttur coꝝ. ¶ Septimo luxurioſos cõburit diabol⁹. Luxuria eñ eſt ignis vſqꝫ ad cõſumationem deuorãs. Hoc igne luxurioſi cõburũtur:ſicut ptꝫ Geñ. xix. De hoc incẽdio ait Iaco. ca. i. Unuſquiſqꝫ tentat a cõcupiſcẽtia ſua abſtract⁹ et illect⁹. Cõcupiſcẽtia ꝯo cum cõceperit parit peccatũ:peccatũ vero cũ cõſummatũ fuerit opere videlicet vel cõſenſu generat mortẽ. Nota de filio ꝓdigo ꝗ conſũpſit oĩa ſua viuẽdo luxurioſe:de quo dixerat pater ꝙ mortu⁹ fuerat luxuria:ſed reuixit per penitẽtiam. De mala etiã muliere dr Prouer. v. Inclinata eſt ad mortem domus ei⁹:et ad inferos greſſus illi⁹ penetrãt. Item Eccles. vij. Inueni mulierem morte amariorem que laque⁹ venatoꝝ eſt:ſagena cor ei⁹:vincula ſũt manus illi⁹:qui placet deo effugiet illã. Nam Sychen fili⁹ Emor qui Dynam filiã Iacob oppreſſit interfect⁹ eſt cũ toto pplo ciuitatis Geñ. xxxiiij. Amon ꝗ Thamar ſororem Abſalon oppreſſit ĩ cõuiuio occiſus eſt. ij. Reg. xiij. Qr popul⁹ iſrael fornicat⁹ eſt cũ madianitis precepit oẽs principes ſuſpẽdi in patibulis. Et Nũe. xxv. Phinees hebreũ qui ad ſcortũ intrauerat occidit ſimul cũ illa muliere. Ad iſtas mortes peſſimus demon fere totum genus humanum adducit. Cauẽdum eſt ergo ab illis:qđ ſi fecerimus gratiam in preſenti inueniemus/et tandem gloriam. Amen.

Ignis vſqꝫ ad p tionem deuorãs:et oĩa eradicans genimina. Iob. xxxi.

¶ Sermo Undecimus.

Memorare nouiſſima tua:& in eternum &c. Scribit Iohel. iii. Mittite falces:qr mature ſũt meſſes. Pro quo eſt notãdum ꝙ prudẽs agricola agrũ ꝓpriũ ocioſum exiſtere non pmittit dum tpꝰ adeſt germinis. Qñ eñ inde ablatũ eſt frumẽtũ interdũ ſeminat rapas:vel aliđ qđ ſentit tẽpore illo naſci aptũ Ideo ſollicit⁹ eſt cũ matureſcũt meſſes illas metere. ¶ Spũaliter agricola pñtis vite teſte dño/de⁹ eſt: ꝗlibet noſtrũ eſt fruges ꝗ in hoc agro fructificare debet. Uidemus ꝙ ſemina in agro pmittũtur vſqꝫ ad tẽp⁹ meſſium: et tũc falce metũtur:nec vltra pmittũtur ĩ agro:etiã que ſunt acerbe ꝛ immature ſimul cũ maturis metũtur. Sic loquẽdo ad ꝓpoſitũ de⁹ in hac vita nobis merẽdi tpꝰ cõtulit:vt ad maturã meſſem deueniẽtes reponamur

Agricola de⁹ eſt nos autem fruges.

in horrea dñi.i.in eternã vitã:et non tradamur cũ paleis ad cõburẽdum:qꝛ niſi tẽpore debito ꝓducamꝰ fruges debitas non ꝑmittet nos amplíꝰ diuina iuſtitia in hoc agro ꝑſiſtere:ſed falce mortis nos de cãpo vite preſentis delebit:ſiue dulces ꝓduxerimꝰ fructꝰ/ſiue acerbos. Figura de hoc põt haberi Apoc.xiiij. Ubi beatꝰ Joãnes vidit cuidã angelo precipi vt meteret: qꝛ mature erãt meſſes. Uenit inqͣt hora vt metatur. Et miſit falcem ſuam in terrã et meſſuit terrã. Et in eodez capi.immediate ſequit̃. Et aliꝰ exiuit q̃ habebat falcẽ acutã: et angelꝰ qui habebat poteſtatẽ ſuꝑ ignẽ dixit illi q̃ habebat falcẽ. Mitte inqͣt falcẽ acutam ⁊ vindemia botros vinee quos fecit.et qꝺ vindemiauit miſit i lacũ ire dei. Spũaliter ſubaudi per falcem humanã mortẽ. Ratio eſt:qꝛ quãq̃ ſpice dum ſunt i agro vna altera maior atqꝫ lõgior ſit:tñ v̾ſus radicem ꝑ falcis deciſionẽ oẽs inueniũtur equales. ſic facit hũana mors. Nam licet i agro hũane vite vnꝰ ſit altior ⁊ excellentior altero nobilitate ⁊ diuitiaꝝ magnitudine:tñ morte illos metente et in manipulos reducẽte:ſi qͥs aſpiciat oẽs equales inueniet. Exẽplũ habemꝰ in Dyogene pho:q̃ nullã differẽtiã inter oſſa ignobiliũ et nobiliũ potuit inuenire. Subaudi igitur per primã falcẽ metẽtẽ meſſem/mortẽ iuſtoꝝ q̃ de cãpo pñtis vite ⁊ aduerſitatis vepribꝰ multaꝝ afflictionũ ꝓbãtur arẽtes deuenerũt ad ꝑfectã maturitatẽ:et metũtur ne amplíꝰ grãdines ⁊ tẽpeſtates eos cõterãt:et ne cadat ſuꝑ illos vllꝰ eſtꝰ. Et eſt illoꝝ mors precioſa in cõſpectu dñi. Per aliũ v̾o angelũ falcẽ acutã tenẽtẽ cui angelꝰ poteſtatẽ habẽs ſuꝑ ignẽ dicit vt vindemiaret botros.⁊c. ſaubaudi mortẽ dãnatoꝝ de qua in ps̄. Mors pctoꝝ peſſima. Dyabolꝰ eſt hñs poteſtatẽ eterni ignis ſeu ſupplicij dño ꝑmittente iubet eos vindemiari ⁊ eleuari de vinea pñtis vite:qñ videlicet cõpleta eſt eoꝝ malitia:qñ debito tꝑe expectauit dñs vt vuas dulciũ operationum ꝓducerẽt/dederũt labruſcas iniqͣtatis ⁊ malitie ꝑſeuerãtes ſine pnĩa i omni malo:quare ꝓijciẽtur i lacũ inferni vbi calcabũtur et premẽtur opa eoꝝ. Ut hos vindemiatores declinare valeamꝰ preſto ſit nobis ſpũſſancti gr̃a:pro qua hebẽda dicamꝰ deuote Aue gratia.

¶ Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis. ¶ Prima pars erit de ſignis mortem monſtrantibus. Secunda de eiſdem.

Quo ad primam. Poſtq̃ vidimꝰ diuerſos modos moriẽdi ſpũaliter videnda ſunt ſigna qͣdã ꝓgnoſtica morituri. Solẽt medici in acutis egritudinibꝰ vti ſignis ꝓgnoſticis:q̃ ſm Hippocra. documẽta vite noſtre ſunt indicatiua vel mortis. A corporalibꝰ igit̃ ad ſpũalia trãſeũtes modis ſilibꝰ iudicemꝰ in hoĩe mortẽ culpe. ¶ Primũ ſignũ mortis ꝓgnoſticũ eſt guſtus deordinatio: qñ ſcʒ eger appetit q̃ nocẽt ⁊ reijcit q̃ iuuarẽt. Infirmi filij iſrael ſpreta dieta quã celeſtis medicꝰ eis indixerat petũt carnes flẽdo corã Moyſe:dicẽtes Nũe.xi. Quis dabit nobis ad veſcẽdũ carnes? Recordamur piſciũ:quos comedebamꝰ in egypto gratis:in mentem nobis veniũt cucumeres ⁊ pepones: porriqꝫ et cepe ⁊ allia. Aĩa nr̃a arida eſt:nihil aliud reſpiciũt ocl̃i noſtri niſi man. Impleuit aũt dñs petitionem eoꝝ mittẽs eis coturnices in multitudine copioſa:ſʒ in malũ ipſoꝝ. Nam ſequit̃ in textu. Adhuc carnes erãt i dẽtibꝰ eoꝝ:nec defecerat huiuſcemodi cibꝰ. Et ecce furor dñi cõcitatꝰ in pplm̃ ꝑcuſſit eũ plaga magna nimis. Ecce qñ mortui ſunt in ſepulchris cõcupiſcẽtie. Eſt igitur mortis ſignum abiecta ſobrietate ⁊ ieiunio carnalibꝰ vacare delitijs. vñ Job.vi.dr̃. Nũqͥd poterit comedi inſulſum qꝺ non eſt ſale cõditum? Aut põt aliquis guſtare

Signa mortis.

quod guſtatum affert mortem? Quotiens eñ ciboꝝ cruditas vitalia opti-
ma deijcit:infirmat ſtomachum:corrũpit ſanguinem: vitiat humorem:ac-
cẽdit coleram:febris inducit incẽdium:totiẽs eger pdit aïam quotiẽs illi-
citis fertur deſiderijs:ſalutaria reſpuit:appetit cõtraria:et noxia ſibi que
rit. Aduertẽdum eſt aũt ꝙ̃ta ſit fatuitas imo inſania taliũ:et ꝙ̃ta decordi-
natio appetit⁹ qui viliſſimos cibos appetũt cucumeres ſcȝ ⁊ pepones/ce-
pe ⁊ allia. Cibũ aũt celeſtem faſtidiũt habẽtem in ſe omne delectamentum
et oẽm ſuauitatem. Unde bene verificaꝛ in eis illud ps. Oẽm eſcã aboïa
ta eſt aïa eoꝝ:et appropinquauerũt vſꝫ ad portas mortis. Tales faſtidio 2
moriũtur. ¶ Scdm ſignum mortis eſt digeſtiue defectio: qñ ſcilȝ eger non
põt cibum ſiccare:vel ſumptum retinere:vel retẽtum digerere. hoc aũt ꝓue
nit ex defectu caloris naturalis ⁊ humidi radicalis:nam conſeruatio vite
conſiſtit in calido ⁊ humido. Unde quãto calor magis minuitur ⁊ humor
deſiccatur:tanto citius neceſſe eſt vitam deficere patiẽtis. Et ſicut prima
digeſtio fit in ſtomacho/ſecũda in hepate/tertia ĩ ſingulis mẽbris:digeſti-
ua tamen virtute per calidum ⁊ humidum operãte. Sic quãdo in mẽte fue
rit calidum dilectionis ⁊ humidum deuotiõis ſufficiẽter celebraꝛ digeſtio
per quam vita aïe conſeruatur. Nam ad ea que dei ſunt apponit memoria
recordationem:ecce digeſtio prima in ſtomacho. memorie volũtas appo-
nit affectionem:ecce digeſtio in hepate. mẽbra ꝟo ſingula ꝓut eis cõgruit
actionem: ecce digeſtio in mẽbris. Et ſic per calidum dilectionis ⁊ humi-
dum deuotionis triplicis digeſtionis bonitas declaratur. Cũ aũt diminui
tur calor dilectionis vel deficit/ſignum eſt mortis ſpũalis. Quia ſicut cor-
pus ſine aïa mortuum eſt:ſic aïa ſine charitate mortua reputatur. Ideo. i.
Joã. iij. dr. Qui non diligit/manet in morte. Similiter deficiente humore
dilectionis deſiccatur homo ⁊ neceſſe eſt eum languere dum viuit et de-
ſiccari iugiter ⁊ mori. Omne eñ opus cenſetur vt mortuum ſi ſpiritu deuo
tionis non fuerit aïatum. vñ Berñ. Quo aruit cor meum: coagulatum eſt
ſicut lac: factum eſt ſicut terra ſine aqua:nec cõpũgi ad lachrymas queo.
Tanta eſt duritia cordis mei. non legere libet:non orare delectat medita-
tiones ſolitas non inuenio. vbi inebriatio ſpiritus? vbi mentis ſerenitas
et pax ⁊ gaudium in ſpiritu ſancto? Ideo ad opus manuum piger:ad vigi-
lias ſomnolentus: ad iram preceps:ad odium pertinax:lingue ⁊ gule in-
dulgentior. Heu omnes mõtes in circuitu meo viſitat dominus:ad me au-
tem non appropinquat. Quid ad me aliud autem ꝙ̃ vnum ex montibus
Gelboe maledictis quem preterit in ira ⁊ in indignatione ſua ille cetero-
rum omnium benigniſſimus viſitator? ¶ Tertium ſignum mortis eſt vul- 3
tus immutatio. Uultum ſemper gerit optimum qui priſtinam cuſtodit ho
neſtatem:quare vultus immutatio eſt honeſtatis deſertio. Unde in muta-
tione faciei cognoſcitur ſignum mortis. Si videlȝ eger nares habeat acu-
tas/oculos concauos ⁊ obſcuratos:aures contractas et frigidas. Nares
habemus acutas:cum relictis his que circa nos ſunt aliorum vias/facta/
dicta ꝑquirimus per ſubtiles et curioſas: non tamen neceſſarias/nec
multum probabiles coniecturas. Nam qui conſcientie ſue negligens eſt
perſcrutator aliene ſolet eſſe curioſus explorator. Oculos habemus con-
cauos:cum ea que diſſimulare videmur profundius intuemur. Hi ſunt ocu
li qui vident quaſi non videant: et diſſimulantes qui diſplicent in cordi-
bus ſuis malitioſe reſeruant: donec tẽpus opportunum inuenerint quod
expectãt. Obſcuros ⁊ caligãtes oculos habẽt qui nec vite ſue conſiderãt

breuitatem:nec mūdi pericula:nec peccati vilitatem : nec offenſe grauita-
tem:nec diuini iudicij ſeueritatem:nec gehēne acerbitatem . vñ Eccl'es.ix.
Mortui nihil nouerūt ampliꝰ: nec habēt vltra mercedē:q: obliuioni tradi-
ta eſt mēoria coꝝ. Aures habēt frigidas/ſurdas ⁊ cōtractas:que nec mol
liūtur dulcedine verbi dei q: frigidas habēt:nec obliuiſcūtur iniurie ſibi fa
cte/q: cōtractas:correctiones aūt ⁊ exhortationes vilipēdūt audire/quia
ſurdas.Talibus eñi dñs dicit Joā.viij.Moriemini in pctīs veſtris . et ſe-
quitur ratio.Qui ex deo eſt verba dei audit:propterea vos non auditis q:
ex deo non eſtis. Hoc aūt eſt ſignum reprobationis ⁊ per cōſequēs ſignum
4 mortis eterne. ¶ Quartum ſignum mortis eſt inequalitas pulſus. Pul-
ſus eſt inequalis:cuiꝰ percuſſio variatur in quātitate:cū modo paruus mo
do magnus:ſiue in motu modo velox modo tardus:modo ſpiſſus modo ra
rus:per cuius inequalitates predictas morti indicium declarat. Pulſum
diffiniūt medici motum eſſe cordis in arterijs reſultātem que a corde inci-
piūt aerem cōtinētes ſpiritūq; vitalem. Inequalitas vero pulſus in motu
cordis inequalitatem demōſtrat.Inequalitas iſta pulſus incōſtātiā ſigni-
ficat pectoris/inquietudinem carnalis deſiderij ⁊ humani affectꝰ. Hec eſt
mulier vaga quietis impatiēs;ſed vbiq; inſidiās:apprehēſum iuuenem du
cit in mortem Prouer.vij. Ergo ſm cōſilium ſapiētis.puerb.v.Ne intēde
ris fallacie mulieris:pedes eius deſcēdūt in mortem:et ad inferos greſſus
eius penetrāt. Sicut corpꝰ pedibꝰ circūfertur:ſic animꝰ a carnali deſide-
rio circūducitur;ſicut dicit Aug. Non mouetur aīa pedibꝰ ſed affectibus.
Unde humanꝰ animꝰ ſequēs appetitū quietus eſſe non ſinit:ſed de vno in
aliud ſemꝑ tēdit:et vnū poſt aliud ſucceſſiue faſtidiēs auiditate maiori ad
aliud ꝙ prius faſtidierat redijt.Propter eñi cordis affectꝰ de vno ad aliud
euagat:q: i nulla re creata delectatio ſufficiēs inuenit. Aſſimilat etiā affe
ctus pulſui ꝗ modo magnꝰ modo paruus modo velox modo tardus.Nam
ꝑtim ex ꝓpria vanitate ꝑtim ex ꝓpa iniqtate modo diligit modo odit:nūc
intēdit nūc remittit : et nūc celeriter diligēdo qđ malū eſt preuenit iudiciū
rōnis:nūc tardꝰ ad diligēdū qđ bonū eſt non pōt trahi tribulationibꝰ aut
exēplis/preceptis/cōſilijs/cōminationibꝰ aut promiſſis:qđ eſt ſignū eter
ne mortis. Hec aūt ſigna mortis ꝓuidere deberet vnuſqſq; noſtrū ad pecca
ta vitāda:iuxta verba thematis.Memorare no.t.et in e.non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem vidēdum eſt de aliis ſignis
5 mortis.Unde in ordine quintū ſignū eſt inquietꝰ ſomnꝰ et nō cōgruo tēpo
Quintum re ſumptꝰ.Dicit eñi ſōnꝰ eſſe laudabilis qñ nec noctē effugit nec diē impe
ſignū mor dit.Improbat aūt cōtrario modo ſumptꝰ. Dormit ergo nō cōgruo tēpore
tis. ꝗ dormit de die vigilatq; de nocte. Cū ergo ꝑ diem ꝓſperitas: ꝑ ſomnū ne-
gligētia deſignat:morti vicinꝰ eſt ꝗ ſemetipm tēpore cōgruo ſaluti ſue ne-
gligit.Ideo clamat ps.Illumina ocl'os meos ne vnꝗ obdormiā in morte:
neqñ dicat inimicꝰ meꝰ preualui aduerſus eū.Fac ergo ſm cōſiliū Eph.v.
Surge ꝗ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̄s.¶ Sextū [illegible] ſignū
6 mortis eſt ſudor inordinatꝰ.ſi fuerit nō die critico et ꝑticularis:nō ex toto
corpore ſ; ex aliquo tm̄ mēbro ſi fuerit frigidꝰ:ſi nō ex eo fortior effectꝰ ſit:
aut liberatꝰ egrotꝰ;vñ Ariſto.in ꝓble.ſuis dicit ꝙ duplices ſunt lachryme
ab ocl'is ꝓcedētes. Quedā ſunt calide a calore interiori ꝓcedētes:et ſunt
ſignum bone cōplexiōis ⁊ fortis.quedam ſcđo ſunt frigide:et tales progno
ſticant mortem. Moraliter loquēdo ſudoris purgatio peccatoꝝ confeſſio

lachrime calide ex cōtritione ⁊ amore diuino ꝓcedūt ⁊ ſunt bone. Frigide
vero non ex amore diuino ſed timore penalis gehenne ſunt peſſime ⁊ ſigna
mortis eterne. Criſis aūt iudiciū ſacerdotis ſignificat. Profecto ille ſubij-
cit morti q̄ nonvult aut diſſimulat ꝓpria pctā ꝯfiteri. nā teſte ſapiēte. Eccl.
xvij. A mortuo quaſi nō ſit perit ꝯfeſſio. Aperiāt ergo pori ꝓfluat ſudor ex
mēbris ſingulis id eſt fiat cōfeſſio gnālis tam de pctis generalib⁹ q̄ꝫ de cir
cūſtantijs aggrauātibus. Tunc aūt eſt ſudor laudabilis qñ poſt cōfeſſionē
criminis. ſequit bone operationis effect⁹. Alioquin. Qui baptizat⁹ a mor-
tuo ⁊ iterū tāgit mortuū qd ꝓdeſt lauatio ei⁹? Eccl. xxxiiij. Fit aūt ſudoris
euacuatio: ſed nō laudabilis ⁊ quaſi nō in die critico cū de pctis tuis te ia
ctas ⁊ gl'iaris de iniq̄tate tua quā ꝯfiteri nō vis vel nō audes in facie ſacer 7
dotis. ¶ Septimum ſignū mortis eſt fetoris exhalatio: qñ eñ fetet egro-
tus ſignū eſt q̄ꝫ corp⁹ iā reſoluit ⁊ aīa iā nō p̄t retinere/nec regere corp⁹ ſuū
ſic diffuſio infamie ⁊ impudētia delinquēdi ſignū eſt mortis: vñ de talib⁹ dr
Hiere. vi. Confuſi ſūt q̄ abominationē fecerūt: qñimmo ꝯfuſione nō ſunt cō
fuſi ⁊ erubeſcere neſcierūt. Vulgo dicit q̄ꝫ qñ vir honeſt⁹ ⁊ verecūdus tpe ſa
nitatis nō curat vel nō verecūdat corā hominib⁹ denudari ſignū eſt mortis
Sic qñ negligit hō famā ſuā ⁊ nō curat ſuā īfamiā publicari ſignū eſt peſ
ſimū: vñ Prouer. ij. Qui letant cū malefecerint ⁊ exultāt ī rebus peſſimis
quoꝝ vie ꝑuerſe ⁊ infames greſſus eoꝝ. De hoc intelligi pōt illud Joā. xi.
Dixit Martha ſoror ei⁹ q̄ mortu⁹ fuerat. Dñe iam fetet. ¶ Octauū ſignū 8
eſt loquele amiſſio: qñ. ſ. hō ꝑdit verbū cōfeſſionis ⁊ diuine laudis: vnde p̄s.
Non eſt in morte. ſ. pctī qui memor ſit tui in inferno aūt. i. in ꝓfundo vitioꝝ
quis cōfitebit tibi: quaſi diceret nullus; ideo ſapiēs dat ſanū ⁊ ſalubre cōſi
lium. Eccl. xvij. ante mortē ꝯfiteri/ſan⁹ ⁊ viuus cōfiteberis. De hoc aūt q̄ꝫ
hō ꝑdit verbū diuine laudis dicit ī p̄s. Non mortui. ſ. in pctis laudabūt te
dñe: ⁊ ſi laudauerint deus tñ non approbat. Eccl. xv. Nō eſt ſpecioſa laus
in ore pctōris. ¶ Nonuꝫ ſignū eſt memorie obtuſio: qñ. ſ. hō prorſus amiſit
memoriā ſignū eſt euidētiſſimū mortis ei⁹: ſic qñ miſer oblit⁹ eſt diuina bñ
ficia. ſicut ait p̄s. Non eſt in morte q̄ memor ſit tui: ecce quō mors pctī au-
fert memoriā. de hoc etiā p̄s. in ꝑſona dñi de pctōꝝ miſera obliuione conq̄-
rētis ait. Obliuioni dat⁹ ſum tanq̄ꝫ mortu⁹ a corde. Attēde diligēter miſer
homūcio q̄ꝫ nō ſolū mortu⁹ es pctō: ſed ⁊ xp̄s mortu⁹ eſt in corde tuo: qr nō
tm̄ temetip̄m iterimis: qñimmo xp̄m quātū eſt de tua ꝑuerſa volūtate de-
nuo crucifigis. Signāter aūt loquit ꝓpheta Dauid mortu⁹ a corde non in
corde: iuſti nāq̄ꝫ iugē dñice paſſionis memoriā retinētes xp̄m paſſū ⁊ mor-
tuū in cordib⁹ ſuis habent: impij vero xp̄i memoriā nō habētes ip̄m a ſuis
cordib⁹ expulerūt: vñ xp̄s mortu⁹ eſt in corde taliū quaſi proſus expulſus.
¶ Decimū ſignū eſt qñ ceſſat mot⁹ hoc eſt qñ hō nō pōt mouere manū pe-
dem vel aliud mēbrū corporis ſignū eſt mortis; ſic aīa qñ nō mouet ſeipſaꝫ
nec corporis ſui mēbra mortua eſt: qr defecit. in ea mot⁹ bone operationis
Cū eñ fides ſit vita aīe. ſicut dr ad Ro. i. Juſtus ex fide viuit. Fides aūt ſi
nō habeat opera mortua eſt in ſemetipſa Jaco. ij. Sic ⁊ aīa q̄ ſe nō mouet
ad opa: mortua eſt. ¶ Vndecimū ſignū eſt qñ deficit halit⁹. vñ volētes ſci- xi
re de aliquo vtrū ſit mortu⁹ ponūt plumā ante os ei⁹ ⁊ nares vt videant ſi
pluma moueat: qr ſi nō mouet certū eſt ip̄m eſſe mortuū: qr nō inſpirat aerē
nec expirat: ita ſpūaliter mortu⁹ eſt q̄ non inſpirat ſpm̄ ꝑ deſideriū attra-
hendo: nec expirat petēdo in oratione; q̄rēdo in meditatione ſiue cōfeſſio-
ne pulſando in oꝑatione: vñ p̄s. Os meū aperui ⁊ attraxi ſpm̄. Mortu⁹ eſt

ergo q̄ interdū os nō aperit ad ſpm̄ attrahēdū: vnde de filio mulieris q̄ Helliam in hoſpitiū ſuū receperat d̄r .iij. Reg. xviij. Erat langor fortiſſimꝰ: ita vt nō remaneret i eo halitꝰ hoc dictū eſt q̄ ad deſpationē. Prouer. xi. Mortuo hoīe ipio nulla erit vltra ſpes d̄ eo. Exēplū de Juda q̄ deſperās laq̄o ſe ſuſpēdit. Mat. xxvij. Exēplū de Saul q̄ deſperās ſemetipm̄ occidit .i. Paral. x. Mortuꝰ eſt Saul ꝓpter iniq̄tates ſuas. Signāter aūt d̄r ꝓpter iniq̄tates ſuas: qꝛ ex pctīs p̄cedētibꝰ orit̄ deſperationis flagitiū: iſtud pctm̄ eſt grauiſſimū qꝛ directe ꝯriū eſt pietati diue. vñ Hiero. Plꝰ peccauit Judas deſperādo ꝙ xp̄m tradēdo: qꝛ xp̄i traditio nō fuiſſet irremiſſibil': niſi deſperatio ſubſecuta fuiſſet.

xij ¶ Duodecimū ſignū eſt qñ deficit tactꝰ. Tactꝰ eñ inter oēs ſenſus p̄mꝰ eſt via gñationis: ⁊ vltimꝰ via reſolutionis: vñ tactꝰ pōt eſſe ſine alijs ſed nō eꝯ. Qñ igit̄ hō ꝑdit ſenſum tactꝰ: certū eſt illū eſſe mortuū. Sp̄ualiter aūt loquēdo tactū amiſit hō ꝑ pctm̄ obdurationis qñ videlȝ nō ſentit: nec dulcedinē diuine ꝯſolationis ꝙtum ad guſtū: nec v̄bū exhortatiōis ſeu correctiōis: ꝙtū ad auditū. nec ꝯſiderat vel recogitat diuine remunerationis bñficia ꝙtū ad viſū: nec exēpla ſctē cōuerſatiōis xp̄i ⁊ ſctōꝝ ꝙtū ad odoratū: nec flagella diuine correctionis ꝙtū ad tactū. Talis eſt ſilis Pharaoni quē dñs pctīs ſuis exigētibꝰ obdurauit: ⁊ iō miam non iuenit: ſȝ ipſe cū exercitu ſuo male perijt i ꝓfundo vñ Berñ. ad Euge. Nemo duri cordis ſalutē vnq̄ꝫ adeptꝰ eſt: niſi forte miſerās deus abſtulerit ab eo cor lapideū ⁊ dederit ei cor carneū. Non ſimus igit̄ obſtinati in peccatis noſtris: ſed ꝙ primum cōuertamur ad dñm vt gratiam eius obtinere valeamus ⁊ finaliter gloriam. Amen.

¶ Sermo. xij. De penis purgatorij.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum nō peccabis. Eccl. vij. ſcribit̄ Sap. xvij. Si quiſꝙ ex illis decidiſſet cuſtodiebat̄ in carcere. Pro q̄ eſt notādū ꝙ in ſacra ſcri-

Carcer legit̄ q̄druplex. ptura legimꝰ de quadruplici carcere. Eſt eñ carcer corporalis coartatiōis: cōſuetudinalis / oppreſſiōis medicinalis / expurgationis ⁊ infernalis ꝯdēnatiōis. ¶ Primo corpꝰ nr̄m eſt quaſi carcer ipſiꝰ aīe. Perſona nāꝗ icarcerata ꝙtūcūꝗ libera vel nobilis non exequit̄ vel vtit̄ ſua libertate: ſed ſm̄ carceris leges coartat̄. Eodē mō ſp̄us rōnalis q̄ eſt aīa natus eſt eſſe liber ⁊ corpi dñari nō ſubijci qm̄ idē ſp̄us deo debite ſubijci noluit corpi ſubditꝰ: de palatio corpis ſibi fecit carcerē in quo paſſionibꝰ ⁊ tētationibꝰ coartat̄ i tātū vt ſcti viri iā diſſolui deſiderēt ⁊ eſſe cū xp̄o dicēte apl'o ad Phil. i. Coartor aūt e duobꝰ deſideriū habēs diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o ¶ Scd̄s carcer eſt cōſuetudinalis oppreſſionis: pctīs nāꝗ ⁊ ꝑuerſis moribꝰ ductis in ꝯſuetudinē: hō quodā mō violēter in malitia detinet̄: ⁊ ideo dicit Ariſt. ij. ethi. c. i. ꝙ habitꝰ mali poſtꝙ ſūt gñati nō ſubiacēt volūtati: ꝗ tñ vident̄ volūtarij a p̄ncipio queadmodū ꝓijciēs lapidē nō hȝ in ſua ptāte iā ꝓiectū reſumere ⁊ tñ fuit ꝓiectio volūtaria qꝛ i ipſo fuit mittere vel non mittere a p̄ncipio. ¶ Tertiꝰ carcer eſt carcer medicinalis expurgatōis: ſicut eñ pſona debitis obnoxia carceri aliq̄tiēs mācipat̄ ꝓ debitis: ita aliqñ aīe d̄ corpe recedētes pene tpal' d̄bitrices ꝓ culpis i carcere purgatorij retrudūt̄: ⁊ iſtos icarceratos pijſſimū ē viſitare ſuffragijs: ac orōnū ⁊ eleemoſynarū ſubſidijs liberare clamāte ad nos vnaq̄ꝗ illaꝝ ⁊ dicēte illud Geñ. xl. Facias mecū miam ⁊ ſuggeras Pharaoni vt educat me de iſto carcere. Iſtos ſic icarceratos valde piū eſt bñficijs iuuare: qꝛ ipi final'r īde egrediunt̄ ad regnū celeſte ⁊ ꝓ his q̄ eis bñfecerūt itercedēt. Eccl's. iiij. De car-

cere cathenisq̧ egredit̃ q̄s ad regnū. ¶Quart⁹ carcer ẽ carcer infernalis cō dēnationis q̄ eſt carcer grauiſſim⁹ in q̄ null⁹ alleuiat̃ null⁹ fugit: null⁹ libe rat̃/ nullus morte terminat̃: in illo carcere eſt pena maxima eo q̧ mors ibi optat̃ p̄ ſolatio De hoc carcere āplioꝛa dicem⁹ fauēte dn̄o cū d̄ penis dānatoꝝ ſcribem⁹. Nūc ſolū ad p̄ns vt de carcere medicinalis purgatiōis nōnul la valeamus dicere ſalubꝛia auxiliū diuinū imploꝛabimus med ante dei ge nitrice glorioſa cui dicemus deuote. Aue maria.

¶Prima pars demōſtrabit purgatoꝛiū eſſe. Sc̄da qn̄ ſit eius finis.

Quo ad primā beat⁹ Tho. in. iiii. di. xii. oſtēdit pur gatoꝛiū eſſe ꝛ locū ei⁹ ꝛ hoc multipl'r. ¶Pꝛio auctoꝛitate ſcripture. ij. Ma cha. xij. Sctā ḡ ꝛ ſalubꝛis eſt cogitatio p̄ defūct] exoꝛare: vt a pctīs ſoluāt̃ ḡ purgāt̃. Idē p̄bat Greg. iiij. dial'. p̄ exēpla plura. ꝛ p̄ illud. i. Cor. iij. Si q̄s ſupedificat ſupꝛa fūdamētū hoc. i. xp̄m aurū argētū ꝛ lapides p̄cioſos, lin gna/ fenum/ ſtipulā/ vniuſcuiuſq̧ op⁹ q̄le ſit: ignis p̄babit. Itē Dio. vlt̃. c. ce leſtis hierarchie ꝯmēoꝛat ritū p̄mitiue eccl'ie oꝛāt] ꝓ moꝛtuis. Itē auctoꝛi tate phoꝝ. Socrates ei li. q̄ dr̄ fedrō platōis. Quecūq̧ inq̄t aīe p̄uidebūt̃ mediocrit̃ egiſſe: veniēt in locū vbi p̄ penas abſoluent̃. Et ponit aīas bo nas habere nullā penā: mediocrit̃ bonas medioc rē hr̄e penā: malas autē magnas. Ad idē eſt Auicenna. ix. metap. ſue. c. vlt̃. q̄ tn̄ machometiſta fuit. Ad idē eſt hermes trimegiſt⁹ ad eſculapiū. Rōne etiā ſic. Op3 ſatiſfacere quēcūq̧ penitētē: ſed aliq̄ moꝛiūt̃ in charitate q̄ nō ſatiſfecerūt p̄ pctīs p̄ teritis. ḡ op3 ī futuro alicubi ſatiſfacere ꝛ hoc eſt purgatoꝛiū. exēplis p̄bat Greg. iiij. dial'. ¶Sc̄do notat q̧ triplex eſt purgatoꝛiū. vnū ī p̄nti vita p̄ tri bulatiōes toleratas: vt oꝫ. Aliud ī alia vita ſm̄ legē cōmunē: tn̄ ppe īfernū dānatoꝝ: vt idē ſit ignis q̄ dānatos cruciat ꝛ q̄ electos purgat: ſicut ſub eo dē igne aurū purgat̃ ꝛ ferrū cremat̃: vt exēplificat. Tertiū purgatoꝛiū eſt ſm̄ diſpēſatiōnē. Et ſic qn̄q̧ ī diuerſis locis aliq̄ puniri legūt̃: vel ad viuoꝝ inſtructionē: vel ad moꝛtuoꝝ ſubuētionē: vt viuētib⁹ eoꝝ pena īnoteſcēs: p̄ ſuffragia eccl'ie mitiget̃. vide Grego. iiij. dial'. ¶Tertio notat q̧ duplex eſt pena aīaꝝ ī purgatoꝛio. Una ſenſus q̄ diuina iuſtitia p̄ ignē punit. Alia dā ni q̄ ꝯſiſtit in p̄uatiōe viſionis btīfice ad tp̄s. ꝛ de vtraq̧ dicit: q̧ minima pe na purgatoꝛij excedit maximā penā hui⁹ vite. vn̄ Aug. de vera ꝛ falſa pn̄ia ꝛ recitat̃ de peni di. vij. null⁹ expectet. Hic ēīt ignis ꝛ ſi etern⁹ nō ſit miro tn̄ mō eſt grauis: excellit eī oēm penā quā vnq̄ paſſ⁹ eſt in hac vita aliq̄s. Nūq̄ ī carne tāta iuēta eſt pena: lꝫ mirabilia martyꝛes paſſi ſint toꝛmēta ꝛ multi neq̄ter q̄ta ſepe ſuſtinuerīt ſupplicia ſtudeat ḡ q̄ſq̧ ſic delicta coꝛ rigere: vt poſt moꝛtē nō opoꝛteat eū penā tolerare. hec ille. Itē Aug. lib. de igne purgatoꝛij. dicit aliq̄s. Nō ad rē p̄tinet q̄diu moras habeā tn̄ vt ad vitā eternā p̄ueniā. Nemo hoc dicat fratres kmī: q2 ille ignis purgatoꝛi⁹ durioꝛ erit q̄ q̄cq̄d poteſt ī ſc'lo: aut videre: aut cogitare. ꝛ ſtatī ſubiūgit: iō tot] virib⁹ vnuſq̄ſq̧ laboret capitalia crimīa ꝛ minuta pctā ita opib⁹ bonis redimere vt ex ip̄is nihil videat̃ remanere: q̄ð ignis ille poſſit abſumere exē plificat ibi. Cū duꝝ ſit hic digitū modicū in igne tenere q̄to pl⁹ totā aīam medullit⁹. Dicit ēt cōis theo. op. q̧ purgatoꝛij pena īcōpabl'r eſt maioꝛ pe nis mūdi. De pena dāni p̄bat: q2 q̄to aliq̄d mag] deſiderat̃ tāto ei⁹ abſētia eſt moleſtioꝛ: ꝛ q2 affect⁹ q̄ deſiderat̃ ſūmū bonū poſt hāc vitā ī aīab⁹ ſctīs ī tēſioꝛ eſt: q2 nō retardat̃ affect⁹ moleſtia coꝛpis: ꝛ etiā q2 fmīn⁹ fruēdi iā ſū pᵒ bono aduenīſſet: niſi aliq̄d impediret: ideo de tardatiōe maxime affligū

purgatoriū eē multipl'r oſtēditur.

purgatoriū eſt triplex.

Pena in purgatorio duplex.

Nō. dictū a

idē aug.

etiā minut peccata.

attende.

[..]agna ſit [..]na ſēſus [..]obat.

tur. Spes que differt affligit animam Prouer. xiij. De pena ſenſus ꝓbat qꝛ cū dolor non ſit leſio ſed leſionis ſenſus: tanto aliqs magis dolet de aliquo leſiuo: quāto magis eſt ſenſitiuū. Vñ leſiones q̄ fiunt in locis maxime ſenſibilibꝰ: vt oculo ⁊ in ſilibꝰ mēbris maximū dolorē cauſant: ⁊ qꝛ totꝰ ſenſus corporis eſt ab anima: ideo ſi in ip̄am animā aliquid leſiuū agat: de neceſſitate oportet ꝙ maxime affligat. ¶ Quarto notat ꝙ anime volūtarie ⁊ cū magna patientia ſuſtinent penā purgatorij: patet qꝛ habēt cor rectū ⁊ per conſequēs conformāt voluntatē ſuā diuine volūtati ⁊ iuſtitie. Itē petunt ſuffragia cū maximo deſiderio ſm illud Job. xix. Miſeremini mei miſeremini mei: ſaltē vos amici mei. ¶ Quinto notat ꝙ boni angeli nō puniunt animas in purgatorio: qꝛ eorū conciues ſunt amiſſimi: tamen poſſibile eſt ꝙ ipſi demones qui de penis hominū letant aīas comitent cū deducūtur ab angelis ſanctis ⁊ aſſiſtāt purgādis: tū vt earū penis ſatient: tū vt in earū exitu a corpe ſuū aliq̄d recipiāt. In hoc aūt ſeculo qn̄ adhuc locꝰ pugne eſt puniūt hoīes ⁊ a malis āgelis ſicut ab hoſtibꝰ vt pꝫ de Jacob cuiꝰ neruꝰ femoris angelo ꝑcutiēte emarcuit Gen̄. xxxij. Sola aūt diuina iuſtitia: aīas igne mediante purgat: ſicut Aurifaber ꝑ ignē aurū ſicut tribula granū: ⁊ cauterio medicꝰ morbū. Quedā etiā ibi pctā leuia illuc deportata purgant: vt dicit Greg. iiij. dial. ⁊ Aug. in de vera pnia. Oēs vero pene ꝓ pctis ꝙtūcūqꝫ grauibꝰ debite quas penas nō plene deleuit hic ↄtritio: ibi ignis purgabit. Hec ſunt memoranda ne peccemus iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua et in eternum non peccabis.

Aīe volūtarie in purgatorio ſuſtinēt penā. angeli boni ī purgatorio non puniunt animas.

Quo ad ſecūdam partē vidēdū eſt ꝙ nullus ab igne purgatorij recedet quouſqꝫ ſatiſfecerit: ſed ſtatim poſt euolabit ad celum. De primo ſcribit Mat. v. Nō exies īde donec reddas nouiſſimū quadrātē Et qꝛ nō oēs equaliter peccauerūt: ideo nō oēs aīe equaliter cruciant: ſed vna q̄cūqꝫ plus punit ⁊ multo lōgius ⁊ ardorē ſentit ſm ꝙ plus de cremabili vel aliqd̄ magis cremabile ſecū tulit: vñ Apo. xviij. Quātū glorificauit ſe ⁊ ī delitijs fuit: tatū date illi tormētū ⁊ luctū. Cū ergo ille ignis agat in aīas vt īſtrumētū diuine iuſtitie: ideo ſm regulā iniq̄tatis diſtiguūt gradus ī penis ſicut ſunt gradꝰ ī culpis ⁊ ſm quātitatē criminū īfligunt cruciamēta penarū. Hec aūt diuerſitas nō ꝓuenit ex diuerſitate ignis vrētis: ſed ex ꝑte ſpūs patiētis. Sicut eī ī domo p̄ris eterni mā̄ſiōes multe ſūt: ſicut ſcriptū eſt Jo. xiiij. ⁊ īeq̄litatē graduū facit differētia meritoꝝ ſic ī purgatorio diuerſitatē penaꝝ facit dr̄a pctōꝝ. vñ Greg. Gehēna ꝙuis cūctis vna ſit nō tn̄ cūctos vna ⁊ eadē q̄litate ſuccēdit. Nā ſicut ſub eodē ſole oēs tāgimur nō tn̄ ſub eodē vno ordine eſtuamus: qꝛ iuxta q̄litatē corporis ſentit etiā pōdus caloris: ſic dāṅatis vna eſt gehēna ⁊ purgādis vnꝰ eſt ignis qui afficit: ſed tn̄ nō oēs equaliter cōburit. Quis igit tā inſolēs q̄ non ↄtineret deū offendere? q̄s tā inſanꝰ q̄ nō horreret in penas illas incidere? q̄s tā ꝓnix q̄ nō deberet pctā fugere? q̄s tā durꝰ ⁊ ferreꝰ q̄ nō ↄpatiat tā vehemēter afflictis? q̄s deniqꝫ tā īpius ⁊ crudelis q̄ nō conaret aīas illas eripere de tormētis? Reuera vt inq̄t abbas Joachin lib. de ſemine ſcripturarū magni pctōres q̄ vere in fine vite penitēt in purgatorio igne vſqꝫ ad nouiſſimū diē tales cremari opportere credēdi ſūt. ⁊ Armachanꝰ de q̄ſtiōe armeniorū li. xiij. dicit. Veriſimile eſt multos vſqꝫ ad reſurrectionē glorioſam oīm electorū in purgatorio remā̄ſuros qui multa purgatione indigebūt. quare cōmiſerādum in illis. Poſtq̄ autem ſufficienter in igne ſunt purgate ſtatim

purgatoriū euadit nemo niſi priꝰ ſatiſfecerit.

[..]tū abbatis [..]achin nō [..]ↄnenduz.

ſine retardatione euolant ad gloꝛiā:ſicut patet multiplici ratione: ¶ Pꝛimo qꝛ poſt purgationē ꝑfectam nulla remanet in anima diffoꝛmitas diſſimilitudo vel impuritas propter quā debeat a gloꝛia retardari. ¶ Secūdo qꝛ ianua celi ſemꝑ eſt aperta illis qui obſtaculum nullum habent: Anima aūt non habet obſtaculum poſtq̃ nulli ſubiacet culpe:nec debitrix eſt pene. ¶ Tertio quia neceſſe eſt animam in qua eſt charitas eleuans/ ⁊ nihil eſt retardās ad gloꝛiā eleuari. ¶ Quarto qꝛ cū deus pꝛomtioꝛ ſit ad miſerādum q̃ ad puniendū merito debet aīam iā purgatā coniungere gloꝛie quā purgādā ſubiecit pene. ¶ Quinto qꝛ non punit deus bis in idipſum:vnde cū anima ſufficienter ſatiſfecerit in penis:ideo non debet amplius puniri in dilatione pꝛemioꝛū. ¶ Sexto qꝛ poſt purgationē non debet anima eſſe ī purgatoꝛio poſtq̃ nihil habet cremabile vel purgandū:nec in limbo:qꝛ nō eſt de numero puerorꝝ:nec in inferno:qꝛ non habet moꝛtale:ergo debet eſſe in celo:qꝛ poſt moꝛtē non ſunt alia receptacula animarū. ¶ Septimo qꝛ efficacioꝛ eſt charitas q̃ iniquitas: ſed iniquitas in hoꝛa ſeparationis anime a coꝛpoꝛe ſtatim ducit eā ad ſupplicium:vnde de impijs dicit Job.xxi. Tenent tympanum ⁊ citharā ⁊ gaudent ad ſonitū oꝛgani ducūt in bonis dies ſuos:⁊ in puncto ad inferna deſcendūt. ⁊ Bern. in meditationibꝰ. Dic mihi vbi ſunt amatoꝛes mūdi qui ante pauca tēpoꝛa nobiſcū erant? Nihil ex eis remanſit niſi cineres ⁊ vermes. Attende diligēter quid ſunt vel q̄d fuerunt:homines fuerūt ſicut tu:comederūt ⁊ biberūt:riſerūt: duxerunt in bonis dies ſuos:⁊ in puncto ad inferna deſcenderūt. Quare cōcludere poſſumus ex dictis ꝙ charitas ſtatim ducit ad ꝑmiū:vnde ſicut grauia coꝛpoꝛa omni impedimēto ceſſante ſtatim mouent deoꝛſum ⁊ leuia ſurſum ſic ſpiritus impioꝝ remoto carnis onere in ipſo momēto ſeparationis ferunt ad locum ſupplicioꝝ propter peccati nimiam grauitatē. Spiritus vero bonorum ſi non aſſit impedimētū culpe aggrauātis vel pene retardātis ſtatim feruntur ad locum pꝛemioꝛum. Quem locum nobis pꝛeſtare dignetur benedictus Jeſus Amen.

Satiſfa-
ctiõe fctã
i purgato
rio euolãt
ſie ad glo
riam.

¶ Sermo.xiij. De penis purgatoꝛij.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum nō peccabis Poſtq̃ vnuſquiſq̧ noſtrum diem ſuū clauſit extremum:infallibiliter ſpiritus eius ad aliquē iſtoꝛū peruenit locum. ¶ Pꝛimus locus eſt īfernus in quo oēs bannīti recluduntur:iſte aūt locus in medio terre eſſe credit vt inquit quedā gloſa ſuꝑ Jonā. Sicut coꝛ eſt in medio animalis ita infernus eſt in medio terre. Talis pꝛofecto locus dānatis cōgruit ꝓpter elongationē obſcuritatē ⁊ frigiditatē. Propter elongationē ſiquidē:qꝛ ſicut nihil tātū diſtat de celo quā cum terre medium: ſic nihil tātū diſtat a deo quātū peccatū: iuſtū ergo eſt vt ſicut homo ſeſe elōgauit per peccatū a deo:ſic elonget a celo per locum remotiſſimū. Pꝛouer.xvi. Longe eſt dñs ab impijs. Cōgruit etiam ꝓpter obſcuritatē nullus enim locus eſt obſcurioꝛ q̃ ſit medium terre. Terra eīm in ſuperficie ſua illuſtrat : ſed in ſuo medio perpetua obſcuritate replet:⁊ ideo locus tam tenebꝛoſus cōpetit peccatoꝛibꝰ tenebꝛoſis Job.x. Anteq̃ vadam ⁊ non reuertar ad terrā tenebꝛoſam. Congruit etiam propter frigiditatem:in medio enim terre ſumme eſt frigus: ideo cōuenit peccatoꝛibus qui fuerūt frigidi in amoꝛe dei:tm̄ aūt frigus habebūt ꝙ ſemꝑ dentibꝰ ſtridebunt. Mat.viij. Ibi enim erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentium. ¶ Secūdus locꝰ

Vie poſt
moꝛtē ad
aliquē q̄t
tuoꝛ loco-
rum pue-
niunt.

Analogia

analogia.

gato tanq̄ hoſpitale dei quo ſanāt firmi.

eſt purgatorium quod eſt tanq̄ hoſpitale dei in quo ſanant omnes infirmi Sanant aūt per ignem purgantem ⁊ per ſuffragia eccleſie: que quidē ſm Greg. Sunt orationes ſacrificia/eleemoſyne/⁊ ieiunia. Quare clamāt verbum aſſumptum in beato Job.xix. Miſeremini mei ⁊c. ¶ Tertius locus eſt limbus puerorum qui eſt tanq̄ inſula dei vbi recipiunt pueri non baptizati ⁊ dei viſione perpetuo priuabunt. Limbus patrū dicebat ſinus Abrahe. Limbus puerorum dicit limbus inferni. Patres eñ habebant requiē q: immunes erant a pena ſenſibili. Habebant ſecuritatem q: expectabant gloriam futuram. Habebāt abſcōſionem: q: abſcondebant a tētatione diaboli: ⁊ ideo dicebat ſinus: illud aūt quod eſt in ſinu eſt quietum ſecretum ⁊ abſconſum. Limbus aūt puerorum dicit ſin⁹ inferni. Sunt eñ immunes a ſenſibili pena ⁊ tētatiōe diabolica ⁊ q̄ ad hoc dicit ſinus: priuati tñ ſunt viſione diuina ⁊ quantum ad hoc dicit infernus. ¶ Quartus locus eſt mundus qui eſt ſtadium dei in quo exercitant milites ſtrēnui qui debēt ſe exercitare cōtra carnem per temperantiam. contra mundum ⁊ contra tyrānos per patientiam: ⁊ contra diabolum per reſiſtentiam. De hac triplici exercitatione dicit Ephe.vi. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinem ⁊ hoc quo ad primum: ſed aduerſus principes ⁊ poteſtates: quo ad ſecūdum contra ſpiritalia nequitie in celeſtibus quo ad tertium. ¶ Quintus locus eſt celum quod eſt palatium ⁊ viridariū dei in quo ponunt milites triumphantes ⁊ emeriti qui penam purgatorij non ſentiunt: ſed celeſte palatium ſibi acquirūt ⁊ gloria eterna perfruūt inter ceteros eſt beata dei genitrix Maria: eleemoſynaria pauperum ī purgatorio exiſtentiū. Ad hanc conuertamur illud celeſte proferentes deuotiſſime. Aue maria.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

¶ Prima pars demonſtrabit quid debet nos mouere ad ſuccurrendum animabus in purgatorio exiſtentibus. Secunda vero quibus poterimus eas iuuare.

Aiabus ſuccurrere hoc nos inducit
vng pro penis.

Quo ad primam illud nos mouet ad ſuccurrendum animabus in purgatio exiſtentibus videlicet ſtatus eorū pia conſideratio Pro quo eſt diligenter notandum q̄ earū miſerabilis ſtatus miſeratione dignus ⁊ ad miſerādum motiu⁹ demonſtrat ex quattuor. Quorū primum patet ad penam ſenſus. Alia vero tria pertinent ad penam damni. Iſtud primum eſt dolor afflictionis: q: ſicut dictū eſt duriſſime cruciant. Non eſt tyrannus in mūdo: nec alius quiſq̄ corde tam ſeuerus qui ſi coram oculis ſuis videret hoīez quātulibet ignotū vel etiā ipſū ſic attrociter cruciari q̄ non ad pietatem ꝯpaſſionem ⁊ miſericordiā moueret. O dānabiliter ergo durus ⁊ deteſtabilis obduratus ac totius humanitatis eſt expers qui patrem ⁊ matrē/filios ⁊ nepotes/ꝯſanguineos ⁊ amicos ꝓbabiliter credit ſi tñ recogitat in illius ardētiſſimē fornacis incendijs cruciari: illos tñ nō ſolum liberare non nitit: ſed nec vlla pietatis cōpaſſione mouet quodq̄ magis eſt: nec faciē ſuā illuc ꝯuertere: nec oculis mētis inſpicere medi[illegible]do dignat. Conſiderare deberet hō rōnalis exiſtēs q̄ aīalia bruta naturalr ſibi ſimilia diligūt/ac mutuo ſibi cōpatiunt ſeq̄ coadiuuāt ⁊ defendūt. Unde brutalis ſtoliditas ⁊ feralis crudelitas humanā ꝯdēnat duritiē naturalis pietatis oblitā. ¶ Scđo mouere nos debet ad cōpatiendū eis dānū detentionis qua a dei viſione diutiſſime retardant. Detinent eñ in carcere donec penis addicti ⁊ debitis obligati plene ſatiſfecerint vſq̄ ad nouiſſimum

adrãtẽ:ſi aũt pium eſt hoĩes in carcere materiali detẽtos pſonalitervel
aliter p trãſmiſſum eis beneficiumviſitare:quãto maioris eſt pietatis ⁊
criti plenioris aĩas diuino carcere mãcipatas nõ ſolũ mẽtaliter meditã
:verũetiã realiter beneficijs adiuuãdo viſitare? Hec aũt pena detẽtiõis
pter retardationẽ a viſione diuina lõge grauior eſt oĩ pena ſenſibili. O
ãtũ igit̃ ineſtimabile dãnũ eſt a deiviſiõe vel modicũ retardari?ſicut col
ere poſſumus ex verbis Aug.in li.de libe.arbi.ſic dicẽtis.Tãta eſt pul=
itudo iuſtitie tãta iocũditas lucis eterne:vt ſi nõ liceret ampli⁹ i ea ma
re q̃ vnius diei mora ppter hoc ſolũ innumerabiles anni hui⁹vite pleni
itijs ⁊ circũfluẽtia tpaliũ bonorũ recte meritoq̀ cõtẽnerent: vñ nõ ſine
uſa dictũ eſt melior eſt dies vna i atrijs tuis ſup milia. Quare valde dã
ſum eſt aĩab⁹a tali viſione lõge fruſtrari ⁊ executores deberẽt memorie
nẽdare qđ in geſtis Karoli magni ſcriptũ eſt.Miles q̃dã i exercitu Ka
i moriens de paucis reb⁹ quas habuit teſtamentũ/quale potuit ordina
: equũ videlʒ ⁊ arma ſua cõmittens cuidam quẽ ſibi credebat eſſe fide=
:vt illo ſublato de medio illo ſine dilatione vẽderet.eorũq̀ precia pau
ribus erogaret:quo mortuo ille cupiditate cecat⁹ res defuncti ſibi reti=
t et de teſtamẽto prefato nihil ſoluit: poſt dies vero.xxx.mortu⁹ appa=
dormienti p ſomnũ. illũq̀ de infidelitate corripiens dixit ei q̀ q̃r. xxx.
bus eũ in purgatorio torqueri pmiſerat/nec errogauerat pauperib⁹ fi=
ſue ↄmiſſa ⁊ q̃ puiſerat erogãda:ideo iuſto dei iudicio traderet̃ demonĩ
non.xxx.dieb⁹in purgatorio:ſed in inferno ppetuo cruciandus.Euigi
s aũt ille ſtupefact⁹ ⁊ territ⁹:ſed poſtmodũ q̃ viderat ⁊ audierat parui
dens:dũ in craſtino ſomnũ ſuũ quaſi cũ riſu ſocijs ſuis recitaret:audit⁹
ubito fragor ſtrepitus ⁊ tumult⁹ horribilis velut tẽpeſtatis in turbine
ientis.Turbatis oĩb⁹ ⁊ exterritis ethiopes quidã tetri ⁊ horrẽdi illũ
ẽte de medio rapuerũt ſecũq̀ corp⁹ ei⁹ ⁊ aĩam deuexerunt.Cuius cor=
p prerupta rupiũ p defoſſa terrarũ p ↄcaua valliũ req̃ſitũ:poſt triduũ
ẽtũ eſt tetrũ nimis ⁊fetidũ ac mẽbris oĩb⁹ cõquaſſatũ.¶Tertio cõpa=
lum eſt eis: q̃ quaſi mẽtib⁹ irretiti nõ pñt opari meritoria. Jã eñ exie
ſtatũ merẽdi ⁊ tp̃s eſt ſm merita recipiẽdi.vñ ſcriptũ eſt Eccl.ix.Mor
nõ habẽt vltra mercedẽ.i.facultatẽ pmerẽdi mercedem.¶Quarto q̃
ſi pedib⁹vinculati nõ pñt ad viuos venire ad petẽdũ ſuffragia qđ itel=
dũ eſt:q̃tũ eſt de lege cõi:ſicut dr̃ Sap̃.ij. Non eſt agnit⁹ q̃ ſit reuerſus
nferis.⁊ Job.xiiij.Hõ cũ mortu⁹ fuerit vbi q̃ſo eſt? quõ ſi recedãt aq̃ de
i ⁊ fluui⁹ vacuo fact⁹ areſcat:ſic hõ cũ dormierit nõ reſurget.⁊.ij.Reg.
. Oẽs morimur ⁊ quaſi aq̃ dilabimur in terrã q̃ nõ reuertunt̃:q̃ oĩa ſũt
lligẽda de lege cõmuni.Nõnũq̃ tñ mortui charis ſuis viuẽtib⁹ appa=
e legunt̃. Aut de gr̃a ſpũali facta ſibi ad poſtulãda ſuffragia. Aut ad
ructionẽ correptionẽ ſiue cõſolationẽ viuorũ quib⁹videlʒ apparebant:
omnia probari poſſunt euidẽtiſſime per exempla.vide Gregor.in.iiij.
.Hec ſunt que nos mouere deberent ad nouiſſima noſtra meditandavt
cata peccauere valeremus: iuxta verba thematis.Memorare nouiſſi=
tua ⁊ in eternum non peccabis.

uo ad ſecũdam partem reſtat videre quib⁹ poſſu Aĩab⁹ q̃t
aĩab⁹ ſubuenire.vnde ſm Greg.iiij.dial.⁊ doctores in.iiij.di.xlv.Pri= tuor modĩ
valet ieiunium.Secũdo plus eleemoſyna.Tertio plus oratio. Quar= ſubuenire
xim: ſacrificium altaris: ſemper intelligo ceteris paribus: Sub poſſumus

iſtis tñ quattuor plura alia cõprehendunť. ¶ Primo igitur valet ieiuniũ vel vigilia / abſtinentia a delectabilibus cibis / vel aliĳs ſolatĳs corporeis alias licitis. Similiter aſperitas lecti ⁊ veſtium. flagellatio / genuflexio / ⁊ peregrinationes cõtritio ⁊ huiuſmodi. Et hec aīab⁹ applicata valent ꝑ viã iuſtitie ⁊ ꝑ modũ ſolutionis pene: vnde dicıť. xiiĳ. q. iĳ. Anima. Jeiunia viuentium ſunt auxilium defunctoꝝ tanꝙ ꝑ ipſos hoc factũ eſſet: vnde beatus dñicus ferrea cathena triplicem diſciplinã omni nocte recepit. Unam pro ſe: aliam ꝓ defunctis: tertiam ꝓ peccatorib⁹ viuis. Ex quo patet ꝙ cõſultum eſt valde hic ꝑ talia purgari preſertim ꝑ infirmitates ⁊ alia patienter ſuſtinendo dum viuimus: qr tunc ⁊ ſpeciale meremur in patria: ⁊ ſatiſfacimus. Quando aũt defunctis quis ſuffragať tunc meritum ſibi manet ſed opus ſatiſfactorium inquãtum tale ſolũ ſubuenit nobis. Exẽplum de hic purgãdo ſe: patet ꝑ Greg. ī homił. vbi refert ꝙ emilianus diues lapſus in quoddã vitiũ monaſterium intrauit: ſe multipliciter afflixit matutinas in monte extra monaſterium preuenit vbi abbas in medio noctis ſuꝑ eum lumen velut ſolem vidit ⁊ cũ ab eodem deprehẽſus eſſet poſtmodũ: ⁊ interrogatus in monaſterio quid egiſſet tarde confeſſus eſt ꝙ etiã in ipſa Luce audiuit. Dimiſſum eſt peccatũ tuũ. Pauor etiam ⁊ timor mortis quoſdam purgat hic. vnde Greg. iiĳ. diał. dicit. Plerũqꝫ de culpis minimis ipſe ſol⁹ pauor egredientes animas iuſtorũ purgat ſicut narraui de quodaꝫ ſancto viro frequẽter: qui ad mortẽ veniens vehemẽter timuit: ſed poſt mortẽ diſcipulis in ſtola alba apparuit: ⁊ ꝙ preclare ſit ſuſcept⁹ indicauit. hec ibi ⁊ beatus Aug. li. de viſitatione infirmorũ loquens ſacerdotib⁹ de hominibus morituris. ſic dicit. Abſoluẽdi ſunt oẽs abſolutionẽ dũtaxat rogãtes: nec ſuſpendẽdi ſunt a fidelium cõmunione quibus mors timeť ſine dilatione: ⁊ quos peccatorũ amara recordatio vel eiecit in lachrimis / vel metus mortis ducit ad veniã ſicut ſcriptura teſtať. Et territi purgabunť ſcꝫ Job xli. hec Aug. ¶ Secũdo valet eleemoſyna etiã ꝑ viam iuſtitie ⁊ ꝑ modũ redemptionis ꝓ animab⁹: ⁊ illud melius eſt ꝙ ieiunium: qr bonũ humanum quanto cõmunius tãto melius. Eleemoſyna aũt pluribus dať interdum: ⁊ ſub iſto cõprehendunť omnia opera miſericordie: corporalia ſimiliter ⁊ ſpiritualia impenſa ꝓximo ꝓpter animas defunctoꝝ. Unde datio candelarũ panis ⁊ vini ꝓ miniſtris eccleſie valet defunctis: iſte aũt modus bene Trecis obſeruať. Hec aũt datio hic ꝓ ſe facta: ſicut dictũ eſt de ieiunio plus nobis valeret. Exẽplum ponit Grego. iiĳ. dialo. de paſcaſio dyacono cardinali maximo eleemoſynario ⁊ litterato valde qui non ex malitia: ſed ex ignorantia duobus in papatũ electis: poſtea animo adheſit illi qui minus ius habuit. Paſcaſio igiť defuncto ſanct⁹ German⁹ epiſcopus capuanus de cõſilio medicoꝝ in thermis ſe lauare volens cũ ſeruiẽtẽ in ferueñti aqua reperit a quo cũ queſiſſet cauſam tãte ſeruitutis: reſpõdit ꝙ ꝓpter adheſionem ꝑdictã. Et ſi inquit ꝓ me oraueris ⁊ reuerſus nõ me hic inueneris liberat⁹ ſum quod ⁊ factũ eſt. ⁊ dicit Greg. ꝙ eleemoſynis paſcaſius meruit liberari citius. ¶ Tertio ꝓ animabus valet oratio ⁊ plus ceteris parib⁹ ꝙ precedẽtia: ⁊ hoc ꝑ viam gratie ⁊ ꝑ interceſſionẽ membrorũ xpi. Melius eſt enim opus charitatis quod dirigiť in deũ vt oratio ꝙ quod dirigiť in ſe vel in ꝓximum vt ſolum ieiunium vel eleemoſyna. vnde dicit Sco. ſuo quoli. q. penul. Inter omnia meritoria oratio magis habet rationẽ meriti applicabilis alteri: qr ipſa de ratiõe ſui eſt placatiua ⁊ recõſiliatiua deo ⁊ etiã iſtius ꝑ quo ꝑ ipſum orantẽ offerť. hec ille. Unde ſm Pet. de pal. in. iiĳ. di.

xlv. Oratio ſctõꝝ in patria:videlicet pro animabꝰ quarum forte beneficijs prius adiute ſunt dum hic viuerēt. Valēt etiā preces preſertim viatoꝝ iuſtoꝝ. Et pre oībꝰ orationibꝰ beati Anſel. vel alioꝝ valet quo ad deuotiōem oratio dñica:ſcꝫ Pater noſter. qꝛ iudex noſter factus eſt aduocatus noſter cui eſſet opprobrium venire cōtra ſuum monitum/et infringere vel caſſare qđ ibi docuit ⁊ formauit. Unde in cymiterio ⁊ alibi dici debet:qꝛ etiam eſt oratio ſpūſſancti:qui ſm Apłm poſtulat pro nobis gemitibꝰ inenarrabilibus.i.nos poſtulare facit. ¶ Quarto ſuper oīa:valet vt dicit Grego. ſacrificium altaris.i.miſſe celebratio. Et hoc valet per viam gratie ⁊ iuſtitie:qꝛ melius eſt opus charitatis cōmunis ſcꝫ totiꝰ eccłie ꝙ priuate ⁊ ſpecialis perſone. Hec aūt oblatio vt ſit deo accepta oportet ꝙ offeratur a perſona vel a perſonis deo acceptis: ſm illud Geñ.iiij. Reſpexit deus ad Abel ſcꝫ primo:et ad munera eius ſcꝫ ſecūdo. Unde quando quis celebrat miſſam/ oblatio fit primo a xp̄o qui ſacramentum illud ſic inſtituit fieri: ſm illud Joānis.vi. Panis quem ego dabo caro mea eſt pro mundi vita. qꝛ xp̄s eſt ſummus ſacerdos:qui licet immediate nūc non offerat/alꝰ eſſet infinitum meritum:tamen mediate offert per miniſtrum. Secūdo fit a xp̄i paſſione: et ab ea habet efficaciā inquātum ibi ſpecialior cōmemoratio xp̄i paſſiōis habetur/verbis/ſignis ⁊ meditationibꝰ:ſm illud Luce.xxij. Hoc facite in meam cōmemorationem. Et.i.Coꝛ.xi. Tertio fit ⁊ acceptatur ratione voluntatis eccłie generalis militantis: qꝛ ille intelligitur facere cuius noīe vel vice fit:vt dicit Dionyſiꝰ ca.xiij.celeſtis hierar. Quarto pōt acceptabilius fieri vel fructuoſiꝰ ſacrificium ratione perſonalis meriti offerentis/ puta ſacerdotis offerentis. Quinto poteſt acceptabiliꝰ fieri per priuatam perſonam:ſm ꝙ deuotus petit miſſam celebrari. Primum ex dictis tam in bonis ꝙ in malis ſacerdotibus habet locum ⁊ efficaciam. Quartum eſt tantum in bonis. Quintum accidit. Unde ſm Durā. et Tho.in.iiij.di.xij. Euchariſtia in miſſe celebratione duos fructus principaliter habet conferre. Unum inquātum euchariſtia eſt ſacramētum/dat recipiēti eam deuote maiorem vnionem ad xp̄m: fidem/ſpem/charitatem ⁊ alia plura in ꝓpria anima recipiētis cauſat. Aliud habet dare euchariſtia:vt eſt non tātum ſacramētum ſed etiā ſacrificium quoddam deo acceptiſſimum ꝓpter prefatas tres cauſas vel quattuor recitatas. et ſic habet vim ſatiſfactionis ad tollēdam penam debitam illi pro quo offert miſſa a ſacerdote: ſiue ſit pro peccato mortali ſiue veniali tam ī viuis ꝙ in mortuis. ¶ Et ſi queris. quātum ergo de pena tollit euchariſtie oblatio. Reſpōdetur ſm Durā. ibidē. Non ſemper penam totam tollit:qꝛ effectꝰ hodierne oblationis finitus eſt alꝰ oēs de purgatorio vna miſſa liberaret. ſed plus ⁊ minꝰ tollit ſm ꝙ ſe extēdit deuotio miniſtri offerētis ⁊ virtus ſacrificij (deo ſoli nota eſt) et reatus ſm beneplacitum dei ⁊ ſm diſpoſitionem illius pro quo offertur. Credit tamen Altiſio. ꝙ nulla miſſa celebraret pro qua non plures de purgatorio liberētur. Qđ veritatem dicit habere Pet. de pal. vbi prius ſup.iiij. Quia qñqꝫ multi ſunt in purgatorio ſic diſpoſiti vt cito liberentur:aut qꝛ iam diu ibi ſteterūt:aut qꝛ pauca purgāda habuerūt. Et notādum ꝙ quāto hec quattuor ſuffragia fiūt ex maiori charitate/tāto amplius proficiūt ſm Pet. de tha. vbi prius. His ergo quattuor ſuffragijs adiuuari poſſunt pauperes aīe in purgatorio exiſtentes:vt celerius beatitudinem conſequi valeant eternam. Quam nobis concedere dignetur qui pro ipſis et nobis precioſum ſanguinem fudit Jeſus. Amen.

Oblatio euchariſtie fit a multis.

Euchariſtia ꝗ̄tum de pena tollit.

Nota bene

Sermo.xiiij.De iudicio generali ꝛ aduentu antichriſti.

Ecclĩa expugnata fuit a multis.

MEmorare nouiſſima tua:& ineternum &c.
Scribitur Judith.viij.Per multas tribulationes trãſierũt fideles.Hoc aũt in perſona eccl̃ie dicitur:que ab initio mũdi mirum in modum fuit expugnata tam ĩ capite ꝙ in mẽbris:et ſignãter erit tẽpore antixp̃i. Primo eñ fuit expugnata eccl̃ia a diabolo in perſona Ade.Geneſ.iij. Secũdo a Cain in perſona Abel.Geñ.iiij. Tertio a Cham in perſona Noe patris ſui.Geñ.ix. Quarto ab ysmaele in perſona yſaac.Geñ.xxi. Quinto ab Eſau in perſona Jacob.Geñ.xxxij. Sexto a Pharaone ꝛ egyptijs in perſona filioꝝ iſrael.Exodi.i.et capi.ſequẽtib⁹. Septimo a Chore Dathan et Abiron in perſona Moyſi.Nũe.xvi. Octauo a Saul in perſona Dauid.i.Reg.xxiij.Nono a fratribus Joſeph in perſona ipſius.Geñ.xxxvij.Decimo ab Herode in perſona Joannis baptiſte. Marci.vi.Undecimo a iudeis in perſona chriſti:qui dicitur caput eccleſie Sapiẽ.i.Morte turpiſſima condẽnemus eum.Et in multis alijs paſſibus veteris teſtamẽti.Jn nouo teſtamẽto in quattuor euãgeliſtis.Duodecimo a tyrãnis in perſona martyꝝ.Heb.xi.Deciotertio a malis hoib⁹ contra bonos chriſtianos.iij.q.i.nulli.Nulli dubiũ eſt qꝛ boni a malis ſẽp ꝑſequũtur et tribulantur ꝑpter qð nos oportet humiliari ſub potenti manu dei:vt liberet nos in tẽpore tribulationis. Decimoquarto ꝛ finaliter ab antixp̃o. ij.Theſſal̃.ij.vnde Aug.in pſalm̃.cxxviij.Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea. Eccl̃ia loquitur de his quos tolerat ꝛ tanꝗ diceretur nunquid modo ꝛ non olim eſt eccleſia? Ex quo vocantur ſancti eſt eccleſia in terra. Aliquãdo in ſolo Abel eccleſia in terra erat:et expugnat⁹ eſt a fratre malo ꝛ perdito Cain.Aliquãdo in ſolo Enoch eccl̃ia erat:et tranſlatus eſt ab iniquis.Aliquãdo in ſola domo Noe eccleſia erat:et pertulit oẽs qui ĩ diluuio perierunt:et ſola archa natauit in fluctibus ꝛ euaſit ad ſiccum. Aliquãdo in ſolo Abraham eccleſia erat:et quanta pertulit nouimus ab iniquis. Jn ſolo filio fratris eius Loth ꝛ in domo eius ꝛ in ſodomis eccleſia erat ꝛ pertulit ſodomoꝝ iniquitates ꝛ peruerſitates quouſ꜕ eum de medio eoꝝ liberauit deus.Cepit eſſe ꝛ in populo iſrael eccleſia pertulit Pharaonem ꝛ egyptios. Cepit ꝛ in ipſa eccleſia.i.in populo iſrael numer⁹ ſanctoꝝ.Moyſes ꝛ ceteri ſancti pertulerũt iniquos. Et ſequitur volẽs eſſe bonum mẽbrum eccleſie audiat ꝛ ipſam eccleſiam matrem ſuam dicẽtem ſibi.Noli mirari ad iſta fili:ſepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea. Magn⁹ affectus ſic cepiſſe pſalmum. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. quaſi aliquid iam loquebatur.Videtur eñ non cepiſſe ſed reſpondiſſe. Reſpondeat aũt quibuſdam cogitãtibus et dicẽtib⁹.Quãta mala perferimus? quãta ſcandala crebreſcunt quotidie?qũo inquit intrãt eccleſiam ꝛ portamus eos.Reſpondeat autem eccleſia de quibuſdam/id eſt de fortiori voce reſpondeat querelis infirmorum ꝛ confirment infirmi infirmos ꝛ grandes paruulos:et dicat eccleſia.Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea.hec ille. Quare ſi mater noſtra eccleſia multum expugnata fuit ab iniquis et non potuerunt:quia illis non conſenſit ad malum: vt ibidem dicit Augu. Nos ergo filij matris eccleſie ſi expugnamur ab iniquis non conſentiam⁹ illis.Tamen ex nobis facere non poſſumus ſine auxilio ſpiritusſancti:quare requiramus eius gratiam/ mediãte theſauraria ꝛ elcemoſynaria paradiſi. Cui dicemus deuote Aue.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.vbi ſupra:
¶Prima pars erit de conceptione τ natiuitate antichriſti.Secunda,do
ex quibus naſcetur τ qualis erit.

Quo ad primam.Poſt cōſiderationem prehabitam de morte triplici:videlicet nature/gratie/et culpe:et de mortuis tam ſpiritualiter ꝙ corporaliter in hoc mundo:necnon τ de mortuis in purgatorio. Nunc ordine conſequenti/precunte/concomitante/acetiam dirigente gratia Jeſu chriſti conuertamus oculos ad conſiderationem finalis τ extremi iudicij. Hoc autem finale iudicium erunt duo precedentia: duo concomitantia:et duo ſubſequentia. Precedentia iudicium erunt antichriſti perſecutio:et mundi conſummatio. Concomitantia erunt mundi conflagratio: et omnium mortuorum reſurrectio. Sequētia iudicium erunt ſupplicium reproborum:et gloria beatorum.De omnibꝰ his per ordinem eſt dicēdum.

¶Primo dicamus ꝙ antichriſti conceptio τ natiuitas eius erit oīmoda corruptio τ iniquitas. Probatur per Grego.lib.xxix.mora.Diabolus qui ideo cecidit peruerſo ordine deo ſimilis eſſe voluit euſq; perductus eſt vt in antichriſtum veniens videri deo ſimilis dedignetur/atq; eum quem habere non potuit ſuperbus equalem dānatus putabit inferiorem.vñ Apl's. Qui exaltatur ſuper omne quod dr̄ deus aut colitur.Hec ille. ¶Circa eñ generationem antichriſti videnda ſunt quattuor. Primo quando veniet antichriſtus. Unde quando venturus ſit neſcitur pro certo cum non inueniatur determinate poſitum in ſcripturis ſacris : ſed ſibi ſolus deus reſeruauerit ſm illud Act.i. Non eſt veſtrum noſſe tēpora vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate.Credūt enim quidam ꝙ ſubito poſt mortem antichriſti veniat dominus ad iudicium:quod vtiq; eſt incertum.vnde Dañ. xij. Cum queſiuiſſet a viro induto lineis qui ſtabat ſuper aquas fluminis dicens.Domine mi/quid erit poſt hoc? Uade ait Daniel : quia clauſi ſunt ſignatiq; ſermones vſq; ad tempus prefinitum.Et Matthei.xxiiij.dicitur. De die autem illo τ hora nemo ſcit neq; angeli celorum niſi pater ſolus. Et Apocali.vij. Factum eſt ſilentium magnum in celo quaſi media hora. Tamen ponitur quattuor ſigna aduētus antichriſti. ¶Primum ſignum ponitur.ij.Theſſal.ij. Quī niſi venerit diſceſſio primum τ reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis.Unde glo.dicit. Non veniet antixps qui primo veniat diſceſſio ſm Aplm.i.niſi prius gentes a romano īperio diſcedāt:vel niſi prius eccl'ie diſcedāt ab obediētia romane eccl'ie:vel niſi prius diſcedant a fide. Hec ibi. Unde hec eſt ab Ap'lo predicta diſceſſio qui ait. Niſi venerit diſceſſio primum τ reuelatus fuerit homo peccati. Et Matthei.xxiiij. Acceſſerunt ad ieſum diſcipuli eius ſecreto dicētes. Dic nobis ſignum aduentus tui τ conſummationis ſeculi. Reſpondens Jeſus dixit illis.Audituri eſtis prelia τ opiniones bellorum:videte ne turbemini : oportet enim hec fieri:ſed nondum eſt finis. Conſurget enim gens in gentem: et regnum in regnum:et erunt peſtilentie τ fames τ terremotus per loca. Hec autem omnia initia ſunt dolorum.Et ſibylla tiburtina dicit ſic.Tunc initium dolorum quales non fuerunt ab initio mundi:et erunt in diebus illis pugne multe:et tribulationes multorum:et ſanguinis effuſio:et terremotus per ciuitates τ regiones:et terre multe captiuabuntur:et non erit qui inimicis reſiſtat : quia tūc dominus erit iratus in terram.Hec ſibylla. Et hoc eſt primum ſignum precedens aduētum chriſti.

Antixpi conceptio qlis erit.

Antixps qñ veniet.

Antixpi aduentus quattuor ſigna ponuntur.

¶ Secūdum ſignum ponitur a xp̄o Matth.xxiiij. Et predicabit hoc euā=
gelium regni in vniuerſo orbe in teſtimoniū oib⁹ gētib⁹:et tūc veniet cōſū
matio. ¶ Tertiū ſignū ponit Iſid.lib.i.de ſum.bo.c.xxv.dicēs ſic. Ob hāc
eñ vtilitatē ceſſabūt ſub antixp̄o ab ecclia miracula ⁊ virtutes:vt per hoc
ſctōꝝ clareat patiētia ⁊ reprobоꝝ qui ſcandalizabūtur leuitas oſtendatur
et perſequētium audacia ferocior efficiatur. Hec ille. Et beatus Greg.lib.
xxxiiij.moral.dicit ſic. Priuſq̄ antixp̄s veniat a ſancta eccleſia virtutum
ſigna ſubtrahētur:ꝓphetia abſcōdetur:curationum gratia auferet:ꝓlixio
nis abſtinentie virtus minuetur:doctrine verba conticeſcent. Hec ille.
¶ Quartum ſignum ponit Apoca.xx. Vidi angelum deſcēdētem de celo
habētem clauem abyſſi ⁊ cathenā magnā in manu ſua:et apprehēdit dra=
chonem ſerpētem antiquum qui eſt diabolus ⁊ ſathanas:et ligauit eū per
annos mille:et miſit eū in abyſſum:et clauſit ⁊ ſignauit ſuper eum:vt ne ſe
ducat ampli⁹ gētes donec cōſumētur mille anni. Poſt hoc oportet illum
ſolui modico tēpore.hec ibi. Qđ verbum pertractās beatus Aug.lib.xx.
de ciui.dei.ca.vij.dicit ſic. Mille pro ip̄a vniuerſitate ponitur quale eſt illđ
qđ in pſalm̄.legit. Memor fuit in ſeculum verbi qđ mādauit in mille gn̄a=
Antixp̄s tiones.i.in oēs. ¶ Scđo vidēdum eſt de qua gēte naſcetur. Ad hoc dicit
de tribu Methodius. Erit aūt de tribu Dan ex iudeis:ſm illud Iacob. Fiat dan co
dan naſce= luber in via. Sicut eñ ſerpēs ſtat in via ⁊ in ſemita vt mordeat trāſeūtes:
tur. ita antixp̄s ſimulabit ſe eſſe in via iuſtitie ⁊ in ſemita rectitudinis: vt eos
qui per ſemitam iuſtitie incedūt mordeat ⁊ feriat/et veneno ſue malitie oc
cidat. ¶ Confirmatur:q̄r Apoca.vij.ca.enumeratis alijs tribub⁹ filiorum
iſrael inter ſeruos dei deſignatos in frōtib⁹ non cōnumeratur tribus dan.
Cuius ratio redditur in glo.ſic. Ex genere dan naſcetur antixp̄s: ideo hec
pretermittitur vt ex omni numero ſanctoꝝ oſtendatur antixp̄s eijciēdus.
Unde dan non ſcribitur in cathalogo ſanctorum in deteſtationem antixp̄i.
Hec ſunt que mouere nos debent ad noſtra nouiſſima meditāda ne pecce-
mus:iuxta v̄ba pro themate ſumpta. Memorare nouiſſima tua:et in eter
num non peccabis.

Quo ad ſecundam partem videndum eſt ex quibus
Antixp̄s naſcetur antichriſtus:et in quo loco. Quo ad primum dicit Iſid.lib.de nu
ex qb⁹ na= mero. Antichriſtus de tribu dan carnem ſumet:et pater cum filia propria
ſcet ⁊ qua peccās maledictum infantem generabit. Ex quibus dictis eliciūtur quat
lis erit. tuor concluſiones. ¶ Prima concluſio. Antichriſtus non naſcetur de vir=
gine. Patet:quia hoc fuit proprium chriſto Ieſu:ſcȝ concipi ⁊ naſci de vir
gine. Eſaie.vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium. Ideo cantat eccleſia.
O virgo virginum quomodo fiet iſtud: quia nec primam ſimilem viſa
es:nec habere ſequentem. ¶ Secunda concluſio. Antichriſtus naſcetur:
non ex legitimo matrimonio/ſed ex fornicatione. Patet per Methodium
dicentem q̄ de vtero meretricis,ſpiritu maligno cōcipietur. Naſcetur eñ
ex copulatione matris ac patris vt ceteri homines ⁊ ex parentum ſemini
bus:nec quidem ex copulatione legitima que fit per matrimonialem con=
ſenſum:ſed ex fornicatione generabitur:et totus in peccato concipietur.
¶ Tertia concluſio. Antichriſtus non erit diabolus:ſed homo in quo to=
tus ſathanas corporaliter habitabit. Patet per Theleſforum dicentem.
Antixp̄s erit homo natus ex viro ⁊ muliere de ſemine iſrael ⁊ tribu dan
in ventre matris demoni ⁊ diabolice poteſtati traditus ⁊ dedicatus ipſius

diaboli obſequijs. Et Pet.comeſtor dicit ꝙ a principio conceptionis filiꝰ diabolus in vterum matris eiꝰ deſcẽdet:cuiꝰ virtute deinceps aletur puer et naſcetur ⁊ adoleſcet. Et dicit Theleſſo. ꝙ ſicut ſpiritusſanctus fuit in conceptione chriſti:ita diabolus erit in conceptione/natiuitate/et nutritura antichriſti. Hec ille. Et Damaſcenus.lib.iiij.ca.xviij.dicit. Non autem ipſe diabolus fiet homo ſm humanationem dñi:ſed homo ex fornicatione generabitur qui ſuſcipiet omnem actum ſathane:preſciens enim deus iniquitatem eius future voluntatis:concedet in eo habitare diabolum:generabitur ergo ex fornicatione vt diximus ⁊ educabitur occulte. Hec ille. Non tamen erit in eo diabolus ſicut in energuminis aut demoniacis:quia tunc non imputaretur ei peccatum:ſed ſic diabolus poſſidebit eum ꝙ pro ſua voluntate inclinabit eum cum conſenſu liberi arbitrij. Unde ſuper illõ ij.Theſſalo.ij.Cuius aduentus erit ſm operationem ſathane.dicit gloſſa. Non tamen ſine conſenſu / nec etiam vt frenetici qui culpam non habent de malis:quia ſi ſic vexaretur non imputaretur ei quicquid ageret. Sicut ergo in matrem chriſti ſpiritusſanctus venit / et ei ſua virtute obumbrauit ⁊ diuinitate repleuit vt de ſpiritu ſancto conciperet:et quod naſceretur diuinum eſſet ac ſanctum. Ita quoqꝫ diabolus in matrem antichriſti deſcẽdens eam totam replebit/totam circũdabit/totam tenebit/totam interiꝰ et exterius poſſidebit:et diabolo cooperante concipiet : et quod naſcetur totum erit iniquum:totum malum:totum perditum.ideo appellatur filiꝰ perditionis:quia veniet perdere genus humanum. ¶ Quarta concluſio. Angelus bonus deputabitur primo ad cuſtodiam ãtichriſto. Patet quia ſanctus Thomas.i.parte.q.cxiij.arti.iiij.ad tertium dicẽdum.dicit ſic. Sicut preſciti ⁊ infideles ⁊ etiam antichriſtus non priuantur interiori auxilio naturalis rationis:ita etiam non priuantur exteriori auxilio toti nature humane diuinitus cõceſſo:ſcꝫ cuſtodia angeloꝝ per quam ⁊ ſi non iuuantur quãtum ad hoc ꝙ vitam eternam bonis operibꝰ mereãtur:iuuãtur tamen quãtum ad hoc ꝙ ab aliquibus malis retrahuntur:quibus ſibijpſis et alijs nocere poſſunt. Nam ⁊ ipſi demones arcentur per bonos angelos ne noceant quãtum volunt. hec Tho. Quãdo autem ita erit obſtinatus in peccato ꝙ dicet ſe eſſe deum ⁊ ſuper omne quod dicatur ⁊ colitur deus/ tunc angelus bonus deſeret eum ex toto ⁊ non habebit eum poſtmodum ad promotionem/ſed ad accuſationem. ¶ Secundo principaliter videndum eſt vbi naſcetur antixp̃s ⁊ in quibus peccatis nutrietur. Quo ad primum dicit Methodius. Antixp̃s naſcetur in Corozaim: et nutrietur in Bethſaida:et regnabit in Capharnaum. Propter hoc dicit dñs in euãgelio. Ue tibi corozaim : ve tibi bethſaida ⁊ tu capharnaum : ſi vſqꝫ in celum exaltata fueris/vſqꝫ in infernum deſcendes. Hec ille. Augu.dicit ſic. Ideo imprecatur ciuitatibus iſtis qꝛ in eis cõuerſaturus eſt filiꝰ perditionis antichriſtus. ¶ Quo ad ſecũdum. Antixp̃s in educatione ſua nutrietur in ſeptem maximis peccatis. Primo in rebellione deifica. Nam maligni ſpiritus a pueritia duces eius erunt ⁊ ſocij indiuiſi ⁊ nutrietur ab ipſis. Eſaie. xlviij. Scio enim ꝙ preuaricans preuaricabis ⁊ tranſgreſſorem de ventre vocaui te. ¶ Secundo in diuinatione magica. Habebit enim magos ⁊ maleficos diuinatores ⁊ incãtatores qui eum diabolo inſpirante nutriẽt ⁊ docebunt occulte omnes artes magicas. Unde aſtutus erit valde ⁊ aduertens obſcure dicta:et callidus inueſtigando alioꝝ propoſitum. Dañ.viij. Conſurget rex impudens facie ⁊ intelligẽs propoſitiones : et roborabitur

Antixp̃s vbi naſcet et ĩ quibꝰ pctĩs nutrietur.

Antixp̃s ĩ.vij.pctĩs nutrietur.

fortitudo eius: ſed non in viribus. ¶ Tertio in coinquinatione lubrica. Erit enim maxime luxurioſus. Danielis.xi. Perpetrata eſt quippe diffini tio: et deum patrem ſuoꝝ non reputabit: et erit in concupiſcentijs feminarum: nec quicq̄ deorum curabit: q: aduerſum vniuerſa conſurget. ¶ Quarto in blaſphematione falſifica. Erit enim blaſphemus dei ꝛ nominis chriſti ꝛ ſanctorum eius. Danielis.vij. Et ſermones contra excelſum loquetur: et ſanctos altiſſimi conteret. Et Apocali.xiij. dicitur. Et aperuit os ſuum in blaſphemias: blaſphemare nomen eius ꝛ tabernaculum eius ꝛ eos qui in celo habitant. Dicet enim chriſtum non fuiſſe verum filium dei: nec matrem eius fuiſſe virginem: et ſanctos qui crediderunt in chriſtum fuiſſe dānatos. ¶ Quinto in elatione mirifica: cor ſuum per ſuperbiam magnificabit. Danielis.viij. Dirigetur dolus in manu eius: et cor ſuum magnificabit: et contra principem principum conſurget: et putabit q̄ poſſit mutare tēpora ꝛ leges. ¶ Sexto in ſimulatione venefica. In aperto em̄ ſimulabit ſanctitatem vt facilius decipere poſſit. vnde Grego.lib.xxv.moral. dicit ſic. Antichriſt⁹ caput erit oīm hypocritaꝝ: ſeductor quippe ille ſimulabit ſanctitatem vt trahat iniquitatem. ¶ Septimo in preſumptione maleſica. Erit enim tante preſumptionis q̄ non putabit ſe mori nec a deo puniri pro his que inique geſſerit. ps. Auferuntur iudicia ſua a facie ei⁹: oīum inimicoꝝ ſuoꝝ dn̄abitur. Ab his vitijs nephādiſſimis caueamus: ne imitatores antichriſti iudicemur: ſed oēm virtutem his contrariam amplectamur: vt gratiam finalem conſequi mereamur/et tandem gloriam: ipſo preſtante qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Sermo.xv. De antichriſto.

Memorare nouiſſima tua: & in eternum. &c. Dicit Glo. ſuper illud.ij. Theſſa.ij. Niſi venerit diſceſſio primum. q̄ tria fient ante aduentum antixp̄i. Primo diſceſſio gē tium a romano imperio: quia ante illud tēpus diuidetur romanum imperium in decem regna: ſicut habetur Dan̄.vij. In figura beſtie habentis decem cornua. Secūdo diſceſſio eccleſiarum particularium ab obedientia romane eccleſie: qui etiam diem dn̄i precedet. Tertio diſceſſio quorūdam chriſtianoꝝ a fide catholica q̄ ſimiliter illo tēpore erit. i. Thim̄.iiij. In nouiſſimis temporibus diſcedent quidam a fide. Et quartum ſignum ſuperadditur q̄ ipſe antichriſtus veniet in tempore abundantie peccatoꝝ. de quo Dan̄.viij. Cum venerint iniquitates conſurget rex impudens. Glo. omnium iniquitatum plenus. Et dignum eſt vt iniquus princeps veniens primo in mundo ibidem inueniat iniquitatem/et non vnam ſed plures. He iniquitates priuſq̄ antichriſtus veniat tanguntur. Oſee.iiij. Non eſt enim veritas: et non eſt mīa: et non eſt ſcientia dei in terra. Maledictum ꝛ mēdacium ꝛ homicidium ꝛ furtum ꝛ adulterium inundauerunt: et ſanguis ſanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra ꝛ infirmabitur oīs qui habitat in ea. Hec ille. Unde glo. ſuper illud Ap̄li. In nouiſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſiſſima. In aduentu antichriſti ita manifeſte peccabunt homines q̄ non erubeſcent adulterari ſicut iam loqui vel comedere. Nam aliqui in preſenti gloriantur in ſuis malitijs: et iſti ſunt precurſores antichriſti. Nam ſicut chriſtus fuit caſtus ꝛ ſpeculum caſtitatis: ſic ꝛ ipſe antichriſtus erit luxurioſiſſimus. Et ſicut chriſtus habuit Joānem baptiſtam qui fuit eius precurſor in omni humilitate ꝛ caſtitate ꝛ ſanctitate: ſic luxu

Antixp̄i tp̄e erit diſceſſio magna.

ij. Thi.iij.

rioſi ⁊ adulteri erūt precurſores antixp̄i. Item ſicut xp̄s fuit pauper in na
tiuitate ſua/ſic ⁊ in vita. vnde Matth.viij. Uulpes foueas habēt: filius au
tem hoīs non habet vbi caput ſuum reclinet. Sic per oppoſitum antixp̄s
erit multum diues: dn̄abitur eñ in theſauris auri ⁊ argenti ⁊ in oībus pre
cioſis egypti. Item deos ⁊ ſanctos blaſphemabit. vnde Dañ.xi. Aduer-
ſus deum deoꝝ loquetur blaſphemiam. Quare oēs blaſphemi ſunt precur
ſores antixp̄i. Non igitur ſine cauſa populus ille merebitur habere talem
rectorem ⁊ paſtorem. De hoc Greg. Secūdum merita ſubditoꝝ tribuūtur
a deo perſone regentes. Et in decreti dicitur.vi.q.i. Ex merito. ꝙ prelatus
malus quandoq̄ datur propter peccata populi. Simus ergo iuſti ⁊ recti
in omnibus operibus noſtris vt paſtorem mereamur habere iuſtum ⁊ bo-
num/et non antichriſtum: vt iam multi ſunt ⁊ fuerunt. Ut autem illud fiat
nobis auxilium deſuper imploremus: quoniam ſine ipſo nihil poſſumus.
Nos igitur ad imperatricem regni celeſtis ⁊ ad matrem gratie humiliter
conuertamur pro huiuſmodi auxilio ſiue gratia obtinenda/dicentes deuo
tiſſime Aue gratia plena.

¶ Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

¶ Prima pars demonſtrabit ꝙ antichriſtus ficta ſanctitate ⁊ varia pote
ſtate ſubiugabit mundum. Secunda de quattuor conſolationibus quas
habebunt fideles tempore antichriſti.

Quo ad primam ſciēdum ꝙ antichriſtus poſt edu-
cationem ſuam.i. triceſimo etatis ſue anno ī quo manifeſtabit ſe aperte ad
ſubiugandum mundum faciet tria principaliter. ¶ Primo conciliabit ſu
deos. Unde glo. Dañ.xi. Antixp̄s de babylone venturꝰ eſt. vnde vrbes ⁊ re
gem egypti primo ſuperabit: et poſtea lybicos ⁊ ethiopes ſuperās vēturꝰ Antixp̄s
eſt in iudeam ⁊ multe ei vrbes ⁊ prouincie dature ſunt manus. Hec ibi. Ue- hec faciet.
niens aūt hieroſolymam cum magna comitiua gentium/precipue cū illis
decem tribubus que fuerunt concluſe in montibus regni medorum faciet
quattuor. ¶ Primo faciet ſe circūcidi ne videatur cōtrarius legi: et faciet
templum edificari. vnde Haymo in gloſſa.ij. Theſſal.ij. dicit ſic. Naſcetur
antixp̄s in Babylone de tribu dan: iuxta quod Iacob ait. Fiat dan colu- Antixp̄s
ber in via. Circūcidet ſe dicens iudeis. Ego ſum xp̄s vobis in lege ꝓmiſſus in babylo-
Tunc confluent ad eum oēs iudei ⁊ reedificabunt templum a romanis de ne naſcet.
ſtructum: ſedebitq̄ ibi docēs ſe eſſe deum. Hec ille. ¶ Secūdo faciet diem
ſabbati ⁊ dominicam celebrari. vnde Grego. vt habetur de conſe. diſt.iij.ca.
peruenit. dicit ſic. Antixp̄s veniens diem ſabbati atq̄ dn̄icam ab omni fa-
ciet opere cuſtodiri. Quia enim mori ſe ⁊ reſurgere ſimulat haberi/in ve-
neratione vult diem dn̄icum. Et quia populum iudaizare compellit vt ex-
teriorem legis ritum reuocet: et ſibi iudeorum perfidiam ſubdat: coli vult
ſabbatum. Hec ille. ¶ Tertio in templo dei ſedebit docens ⁊ predicans ſe
eſſe meſſiam in lege promiſſum. vnde Ioānis.v. Ego veni in nomine patris
mei ⁊ non accepiſtis me: ſi alius venerit nomine ſuo illum accipietis. Et
Damaſcenus.lib.iiij.capi.xviij. Antichriſtus in templo dei ſedebit: non in
noſtro ſed in veteri iudaico: non enim nobis ſed iudeis veniet. Et repente
inſurget et eleuabit ſe et imperabit: et in primordijs regni ſui ſimulabit
iuſtitiam. Hec ille. ¶ Quarto demonſtrabit ſe velle deſtruere omnem idolo
latriam/deſtruens imagines ſanctorum et tabernacula in quibus ſunt re-
condite reliquie ſanctoꝝ. Daniel.xi. Et faciet iuxta voluntatem ſuam rex

et eleuabitur ⁊ magnificabitur aduerſus omnem deum deorum loquetur
magnifica:et dirigetur donec cõpleatur iracũdia.Et.ij.Theſſalo.ij.Filius
perditionis aduerſatur ⁊ extollitur ſuper omne quod dicitur deus/aut qđ
colitur:ita vt in templo dei ſedeat oſtendens ſe tanꝙ ſit ipſe deus. Verũ-
tamen cor eius erit ad deſtruendum cultum iudeorum.Danielis.viij.Uſ
ad fortitudinis principem magnificatus eſt:et ab eo tulit iuge ſacrificium
et deiecit locum ſanctificationis eius. Robur autem datum eſt contra iu-
ge ſacrificium propter peccata:vt proſterneretur veritas in terra:et faciet
et proſperabitur.¶Secundo mittet nuncios per vniuerſum mũdum.Un-
de Grego.lib.xij.moralium dicit ſic. Sicut incarnata veritas in predica-
tione ſua pauperes idiotas ⁊ ſimplices elegit:ſic etiam damnatus homo
quem in fine mundi apoſtata angelus aſſumet ad predicãdum falſitatem
ſuam aſtutos ac duplices at huius mundi ſcientiam habẽtes electurus
eſt. Hec ille. ¶Ut autem paganos ad ſe adducat faciet quattuor.Primo
miracula. Nam faciet ſubito arbores florere ⁊ areſcere: mare turbari: et
naturas in diuerſas figuras mutari:mortuos etiã faciet in conſpectu om-
nium ſuſcitari.Hanc poteſtatem miraculorum habebunt nuncij ⁊ predica-
tores eius.Unde Haymo ſuꝑ Apocalip.dicit.Miniſtri antichriſti ſimula
bunt ſe habere innocẽtiam ⁊ vitam puram/et doctrinam/et miracula que
chriſtus ⁊ eius miniſtri habent in veritate/iſti habebunt in ſimulatione.
¶Secũdo faciet imaginem ⁊ ſtatuam ſuam in medio Hieruſalem: quam
vocabitur deum moazin.Danielis.xi.Deum autem moazin in loco ſuo ve-
nerabit:et deum quem ignorauerunt patres eius colet ⁊ mutiplicabit
gloriam. Moazin autem interpretatur preſidium: quia ponetur edictum
vt quicũ confugerit ad ſtatuam illam/ſit ſecurus ⁊ non occidatur ob re-
uerentiam ſtatue. Nam arte magica faciet ſtatuam illam loqui/et futura
predicere.Unde Remigius ſuper Apocalip.dicit.Antichriſtus faciet ſibi
imaginem materialem ſicut imaginem corpoream ſaluatoris:et illam ima
ginem faciet loqui:vt per hoc hoĩes ſeducti ipſam adorent:contẽnẽtes au
tem ab eo occidentur.Et iam nuncij ⁊ predicatores antichriſti predicabũt
omnibus credentibus in antichriſtum:vt faciant hanc ſtatuam Apoc.xiij.
dicens habitantibus in terra vt faciant imaginem beſtie que habeat pla
gam gladij ⁊ datum eſt illi: vt daret ſpiritum imagini beſtie: vt loquatur
imago beſtie: et faciet vt quicũ non adorauerit imaginem beſtie/occi-
datur.Hec ille. ¶Tertio faciet vt nemo ipſum arguere valeat.vnde Gre-
go.xv.moral.In fine mũdi ſathan antixp̃m egrediẽs tanta elatione extol-
litur/tanta virtute principatur/tãtis ſignis ⁊ prodigijs in ſanctitatis oſtẽ
ſione eleuatur:vt argui ab homine non valeat:quia cum poteſtate terroris
adiunguntur ſigna oſtenſe ſanctitatis.Hec ille. ¶Quarto faciet vt reges
et principes terrarum ei obediãt ⁊ a ſibi ſubditis ipſum adorare cõpellãt.
vnde Caſſiodo.ſuper pſalm̃.li.Antixp̃s non tantum auro locuples erit/ſed
numeroſitate gentium ⁊ dominatione terrarum:miraculoꝝ quo oſtenſio
ne gaudebit:honoris etiam praui ſimulatione ſe iactabit.Hec ille.
¶Tertio perſequetur chriſtianos tribus modis. Primo callida ⁊ aſtuta
perſuaſione.Job.xli.De ore eius.i.antichriſti lampades procedent.i.ratio
nes ⁊ callide perſuaſiones quibus probabit ſe eſſe verum deum. Secũdo
pugnabit miraculorum operatione.vnde Damaſcen⁹.lib.iiij.ca.xvij.Cum
autem dñator fuerit factus/perſequetur eccleſiam dei:et manifeſtabit om
nem iniquitatem ſuam:veniet autem in ſignis ⁊ prodigijs mendacij fictis

et nonveris.Hec ille.Faciet eñi quattuor magna miracula.¶Primum eſt
quia faciet ignem de celo deſcendere ſuper apoſtolos ſuos vt loquant̄ va-
rijs linguis. Spiritus enim malignus deſcendet in eos in conſpectu om-
nium ſicut.ſ.ſ.deſcendit in apl̄os chriſti.vnde Haymo ſup Apoc.Antichri
ſtus faciet ignem de celo deſcendere ⁊ predicatores antichriſti:falſa imita
tione chriſti p impoſitionē manus dare ſe ſuis ſpiritū ſanctū fingēt ⁊ agēt
quibuſdam preſtigijs vt illi quibus manum impoſuerint loquant̄ linguis
multarum gentium.Hec ille. ¶Secundum miraculum eſt : quia finget ſe
mortuum tribus diebus ⁊ tertia die reſurrexiſſe.Apo.xiij.Et vidi vnum de
capitibus ſuis quaſi occiſum in mortē:⁊ plaga mortis eius curata eſt ⁊ ad
mirata eſt vniuerſa terra:ſuper quo dicit Haymo.Tanta temeritas erit in
illo damnato homine: vt ad deludendum animos paruulorum imitatione
chriſti occidi ſe dicat ⁊ reſurrexiſſe poſt mortem. Hec ille. Sicut Symon
magus qui deluſit illum qui putans eum occidere arietem decollauit.
¶Tertium miraculū eſt: quia feret̄ a demonibus in aera quaſi aſcendat
in celum ⁊ tunc mirabunt̄ populi ⁊ adorabūt eū atq̧ laudabunt.Unde ſup
illud Apocal̄.iij. Et plaga mortis eius curata eſt. dicit glo.Arte magica
aſcendet antichriſt⁹ in aera ferentibus eum demonibus.¶Quartum mi-
raculum eſt:quod ponit Methodius. Faciet aūt ſigna ⁊ prodigia magna
Ceci nāq̧ videbunt:claudi ambulabunt:ſurdi audient: demoniaci curabū
tur:conuertet ſolem in tenebras: ⁊ lunam in ſanguinem. Hec ille. ¶Ter-
tio pugnabit donorum largitione:ipē enim antichriſt⁹ inueniet theſauros
abſconditos per quos ad ſequendum ſe plurimos inducet. Ditabit enim
diuites huius ſeculi ⁊ tūc eorum falſam felicitatem ad decipiendum alios
oſtentabit Job.xxi.Ad ſepulchra ducet̄ ⁊ in congerie mortuorum vigila-
bit.Antiquitus enim quando moriebāt̄ homines abſcondebant theſaurū
ſuum putantes ſē inuenire cum redirent : iterum ad corpora poſt longum
annum quem philoſophi proponebant : vnde Danielis. viij. In copia re-
rum omnium occidet plurimos.⁊.xi.ca. Et terram diuidet gratuito ⁊ do-
minabit̄ theſaurorum auri ⁊ argenti ⁊ in omnibus precioſis. ¶Quarto
pugnabit tormentorum inflictione. Nam compellet per minas ⁊ tormen
ta quos aliter habere non poterit.Exhibebit enim cuncta genera tormen-
torum que in precedentibus martyribus ſunt impleta:ſed in illis regioni-
bus fideles acrius vexabunt̄ : vbi chriſtus fuit crucifixus. vnde Gregor.
Penſemus que erit humane mētis illa tentatio quando pius martyr tor
menti ſubijciet̄ ⁊ tamen ante oculos eius tortor miracula faciet. Fideles
etiam illo tempore non predicabunt:quia tanq̄ excōmunicati habebunt̄
tunc boni. Nichil enim vēdet̄ eis:nec emet̄ aliquid ab eis:niſi habeāt cha
racterem.i.ſignum antichriſti.Aut in fronte/aut in manu dextera. Apoc.
xiij.Et faciet omnes puſillos ⁊ magnos diuites ⁊ pauperes liberos ⁊ ſer-
uos habere characterē beſtie in dextera manu:aut in frontibus ſuis vt ne
quis poſſit vedere aut emere:niſi qui habet characterē beſtie.Hec ibi.Cer
te hec ſunt nouiſſima que mirumimmodū nos cōmouere deberent ad pec
cata fugienda:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eter-
num non peccabis.

Antixp̄i tp̄e fideles q̄ttuor magnas hēbūt ꝯſolationes.

Quo ad ſecūdam partem ſupeſt videre ꝙ dominus
Jeſus fidelib⁹ ſuis dabit cōſolationē magnam ⁊ ſue ſpōſe eccleſie.vnde fi-
deles habebunt quattuor magnas conſolationes. ¶Prima erit: q̄ ſicut

antixp̄s erit crudelioꝛ oībꝰ perſecutoꝛibꝰ:ita ſancti tunc tēpoꝛis foꝛtioꝛes erunt omnibꝰ retroactis martyꝛibꝰ. ¶ Secūda erit:qꝛ deus de celo prouidebit fidelibꝰ. Tum ex frequēti colloquio ſanctoꝝ angeloꝝ:tū neceſſaria vite ipſis miniſtrādo. ¶ Tertia erit qꝛ tribulatio illa modico tēpoꝛe durabit:qꝛ vt dicit Dan. xij. Jurauit per viuentē in eternū: qꝛ tēpus ꝛ tēpoꝛa ꝛ dimidium tēpoꝛis.i.tribus annis cū dimidio.vnde Mat. xxiiij. Erit eñ tribulatio qualis nō fuit ab initio mūdi vſqꝫ modo neqꝫ fiet. ꝛ niſi fuiſſent breuiati dies illi nō fieret ſalua oīs caro:ſed propter electos breuiabunt dies illi.hec ibi. ¶ Quarta erit exaltatio ſūmi pontificis. Nam deficiet ſacrificium ꝛ oblatio:deſtruet oꝛdo eccleſiaſticus:ita vt nemo ſit in multitudine populi qui libere audeat inuocare nomē dñi:ꝛ ſūmus pōtifex erit in diſcrimine ſub antixp̄o:ſicut Mardocheus ſub Amā. Unde abbas Joachin ſuper illo verbo Hiere. Tu autē vaſtata ꝛc.dicit ſic. Si certe vꝛbes ꝛ plebes de tuo circuitu delebunt quid romana ſedes facies? nūquid effugies? nō relinquet in te lapis ſuꝑ lapidē qui non deſtruat. ꝛ in li.cōcoꝛdie.dicit ſic. Et qꝛ ſibi ſubiecta multitudine hominū perditoꝝ ſolū ſibi romanū pontificē ꝛ cōfideles eius perpēdet obuiare totis ſe malitie viribꝰ eriget cōtra eū: tū cōtra ſummum pontificē predictū non preualebit. immo ſummus pōtifex qui erit tēpoꝛe antixp̄i ſumme exaltabit. Succeſſoꝛ eñ petri qui erit tēpoꝛe illo quaſi fideliſſimus vicarius Jeſu xp̄i eleuabit in ſublime vt cōpleat quod ſcriptū eſt in Eſa. Erit in nouiſſimis diebus preparatꝰ mons domus dñi in vertice montium ꝛ eleuabit ſuper colles ꝛ fluent ad eum oēs gētes ꝛc.vſqꝫ ad preliū. ¶ Quinta erit exaltatio duoꝝ prophetaꝝ Enoch ꝛ Helie. Ne ergo ſubito ꝛ īprouiſe veniens antixp̄us vniuerſos decipiat ſuo erroꝛe ꝛ perdat ante pſecutionis eius exoꝛtū duo magni ꝓphete ſcꝫ Enoch ꝛ Helias vēturi ſunt in mūdū ꝗ ꝯtra impetū antixp̄i oēs hoīes premuniāt ꝛ armenti:inſtruent aūt eos ꝛ cōfoꝛtabūt docētes ꝛ predicātes tribus annis ꝛ dimidio ꝛ electos ad prelium preparabūt pronūciantes iudeis ꝛ gētibꝰ dudum iam veniſſe xp̄m ꝛ ſua paſſione redemiſſe genꝰ humanū Malach. iiij. Ego mittā vobis Heliā prophetā anteqꝫ veniat dies dñi magnus ꝛ hoꝛribilis ꝛ cōuertet coꝛ patrū ad filios:ꝛ coꝛ filioꝝ ad patres eoꝝ ne foꝛte veniā ꝛ percutiā terrā anathemate. ꝛ Apoca. xi. Dabo duobus teſtibꝰ meis: ſcꝫ Enoch ꝛ Helie ſpm̄ prophetie ꝛ prophetabūt diebꝰ mille ducētis ſexaginta amicti ſaxis:vnde Methodius. Poſt hec mittent Helyas ꝛ Enoch qui oſtēdent mēdacem Antixp̄m coꝝā omnibꝰ hominibꝰ: vnde gētes vidētes illū cōfuſum ꝛ eius ſeductionē increpatā a famulis dei fugient ab eo ꝛ adherebūt iuſtis illis. vidēs ergo ſeductoꝛ ſe duriſſime increpatū ꝛ ab oībꝰ cōtēptū īterficiet viros illos.hec ille. Sibylla tiburtina dicit ſic regnāte aūt eo egredient duo viri clariſſimi Helyas ꝛ Enoch ad annūciandum dñi aduentū:ꝛ antixp̄s occidet eos: ꝛ poſt dies tres a dño ſuſcitabunt. Facient aūt magna miracula: nam ſi quis voluerit eos ledere ignis exiet de oꝛe eoꝝ ꝛ deuoꝛabit inimicos eoꝝ:vt patet. iiij. Reg. i. Etiā habebūt poteſtatē claudēdi celū ne pluat diebꝰ ꝓphetie eoꝝ. Etiā habebūt poteſ[illegible]ē cōmutandi aquā in ſanguinē etiā ꝑcutere terrā oī plaga.i.peſtilentia quotienſcūqꝫ voluerint: vt habet Apo. xi.

Eccl'ia pꝰ antixp̄m hēbit grā dē cōſola tionem.

¶ Deinde poſt antixp̄i pſecutionē habebit eccleſia grādē cōſolationē. Pro quo eſt notādū ꝙ poſtqꝫ antixp̄s perfecerit tres annos cū dimidio in vexatione mūdi populos terrarū ꝛ maxime xp̄ianos cruciando reſtabūt quattuoꝛ fienda. ¶ Prīo antixp̄i occiſio. Nam pꝛedictus ille figet tabernaculū ſoliꝫ ſui ſuꝑ mōtē oliueti/ꝛ veniet ad ſū

militatem ei⁹ vbi.ſ.xp̄s aſcēdit putās ſe magicis artib⁹ aſcēſurū de terra ī celū ibiq̃ deo iraſcente interficiet ipſe ⁊ maxima pars ſuorū nemine adiuuante.ij. Theſſa.ij. Quē dn̄s interficiet ſpū oris ſui:⁊ Sibylla Tiburtina dicit ſic. Et occidet virtute dn̄i antixp̄s a Michaele in mōte oliueti.¶ Secūdo penitētie expectatio:nam deus poſt mortē antixp̄i cōcedet.xlv. dies electis ad penitētiā ſubuerſorū ⁊ ſeductorū ab antixp̄o. Dan.xij. A tēpore cū ablatū fuerit iuge ſacrificium ⁊ poſita fuerit abominatio in deſolatione dies mille ducēti nonaginta. Beat⁹ qui expectat ⁊ puenit ad dies mille trecētos triginta quinq̃:quaſi dicat. Beat⁹ qui poſt hos dies pſecutionis antixp̄i qui ſūt.m.ccxc.puenit ad dies.xl.ſupadditos ad penitēdū q̄ ſimul faciunt dies.m.ccc.xxxv.vt dicit magiſter in hiſto.¶ Tertio vnius fidei pfeſſio:nam poſt mortē antixp̄i ſancti libere predicabūt ⁊ annūciabūt veritatē ⁊ fidem ⁊ iudiciū pro xp̄o venturū nemine iam eos pſequente vel impugnante:⁊ miraculis coruſcabunt. Tunc quoq̃ ex iudeis ⁊ gentibus ⁊ xp̄ianis qui antixp̄o adheſerāt quicūq̃ ad vitā predeſtinati ſunt cōuertēt.

¶ Quarto pacis duratio. Nam poſt mortē antixp̄i erit finis tēporū laborioſorū ⁊ erit tēpus pacis ⁊ quietis in quo erit deleta oīs iniquitas terre ⁊ oīa nuda ⁊ manifeſta erūt ⁊ ligabit Sathan ⁊ oīs poteſtas eius deficiet. Et deinceps oīs inferni poteſtas ceſſabit ꝯtra humanā naturā ⁊ amplius in [illegible] nō erit labor:neq̃ bellū. Heb.iiij. Itaq̃ relinquit ſabbatiſmus populo dei.⁊ Dan.vij. Regnū ⁊ poteſtas ⁊ magnitudo regni que eſt ſubter oē celum det populo ſanctorū altiſſimi:vt aūt dicit glo.ij. Theſſa.ij. Miniſtri antixp̄i gaudebūt illis dieb⁹ ducētes vxores ⁊ cōuiuia celebrātes dicētes licet princeps noſter mortu⁹ ſit:habemus tn̄ modo pacē ⁊ ſecuritatē.⁊ cū talia dixerint repētinus ſuperueniet eis interitus. A quo interitu liberet nos dn̄s Jeſus qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Sermo.xvi.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum nō peccabis.ſcribit.ps.xcij. Teſtimonia tua credibilia facta ſūt nimis. Guloſus bn̄ facta ſua faceret ſi comederet ⁊ biberet in taberna:ſic ꝙ tabernarius nō notaret q̄d comedit ⁊ bibit:ſed vulgo dr̄ vnū cogitat guloſus ⁊ aliud tabernari⁹. Cogitat eñi guloſus bn̄ comedere ⁊ meli⁹ bibere:ſed nō cogitat vñ ſoluat:putat eī tabernariū ſeducere:ſed oīa in ligno (que dica dr̄) ſignat quod eſt in duas partes diuiſum. Quarum vnā partem apud ſe retinet tabernarius: alterā vero guloſus ⁊ in vtraq̃ vno ictu ſignat. Spiritualiter bene contingeret peccatorib⁹ abutentibus delitijs ⁊ diuitijs huius ſeculi ſi deus faciē ſuam auerteret ⁊ nō exigeret ab eis rationem ⁊ non ſignaret peccata eorum diſcutienda in die rationis:ſed vere vnū cogitat peccator:⁊ aliud diuina iuſtitia. Conſiderat peccator tantū gaudere cum mundo dicens: vt in ps. Non videbit dominus.neq̃ intelliget deus Jacob:ſed ipſe decipit: quia omnia aperta ⁊ nuda ſunt oculis eius.ps. Imperfectū meū viderunt oculi tui. Figura Apocal.xx. vbi Joā.vidit. ⁊ ecce aperti ſunt libri ⁊ iudicatum eſt de omnibus ſm ea que ſcripta erāt ī libris. Spiritualiter ſubaudi per hos libros tam peccatorum proprias conſcientias:q̄ꝫ multas alias creaturas:peccato in futuro iudicio iudicantes ⁊ peccatores accuſantes ac etiam cōuincentes quorum teſtimonio non erit poſſibile contraire. vnde Chryſoſtom̄. ſuper Mat. Accuſat peccatorem propria ꝯſcientia quam polluit creator quem offendit culpa:quā cōmiſit diabol⁹ cui ſeruiuit:ſcriptura quā tranſgreſſus

pct̄õr vnū cogitat ⁊ aliud iuſtitia.

eſt/ creatura qua abuſus eſt/ tempus quo expectatus eſt. Tot igitur teſti-
bus quomdo valebit quis reſiſtere? ꝙ ſi ad excuſandam excuſationem
in peccatis laboret conuincet illum dñs dicens. Nonne hec condita ſunt
apud me ⁊ ſignata in teſtamento meo? tunc obmuteſcet peccator. ps. Mu-
ta fiant labia doloſa. Examinemus igitur cõſcientias noſtras ne aliquid
tenebroſitatis inuentum ſit: ⁊ gratia ſpiritusſancti (ſi hec fecerimus) nũq̃
elongabitur a nobis mediante dei genitrice glorioſa: cui deuote dicemus
Aue gratia plena.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ ineternum non peccabis.

¶ Prima pars erit de ſignis cõſummationem ſeculi precedẽtibus. Secũ-
da que ⁊ quales cõmotiones tunc erunt in creaturis.

Quo ad primam dicitur ꝙ conſummationem ſecu-
li multa ſigna precedent: vt videntes homines timeant/ ac ad penitẽtiam
excitentur propinquum eſſe iudicium prenoſcentes. Huiuſmodi aũt ſigna
ſunt ſathane ſolutio/ charitatis infrigidatio/ iniquitatis mundatio/ om-
nibus mundi partibus facta cõmotio. ¶ Primum ergo ſignũ erit ſatha-
ne ſolutio. i. poteſtatis eius. Laxatio: ⁊ iam virtute paſſionis dominice
diminerata ⁊ ligata fuit poteſtas qua prius in homines vtebat̃: vt nõ tan-
tum poſſet nocere hominibus quantumvellet/ nec quantum ante ſolebat.
ligatus aũt detentus eſt vſq; ad tempus ſtatutũ quo ſoluendus eſt vt lon-
ge plus ſolito ſeuiat tentando perſequendo ⁊ multipliciter infeſtando ad
maiorem ſubuerſionem ⁊ damnationem hominum impiorum ad maiorem
vero probationem ⁊ purgationem perfectiſſimam electorum. Nam in fine
mundi: boni erunt optimi ⁊ mali erunt peſſimi: vt ſicut dicit̃ Apocali. vlt.
Qui ſanctus eſt ſanctificetur adhuc ⁊ iuſtus iuſtificet̃ adhuc ⁊ qui in ſor-
dibus eſt ſordeſcat adhuc. Aduerſarius autem noſter diabolus multis et
varijs medijs totam rabiem ſuam crudelitatem iniquitatem ac aſtutiam
exercebit ſciens: quia modicum tempus habet: ſicut dicitur Apocali. xij.
Unde ad vigilantiam ⁊ cautelam nos ammonet beatus Petrus di. Ad-
uerſarius veſter diabolus tanq̃ leo rugiens circuit querens quem deuo-
ret. ⁊ ps. Inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua ¶ Secundum
ſignũ erit charitatis infrigidatio ſicut p̃dixit dominus Mat. xxiiij. Refri-
geſcet charitas multorum: ſicut enim ſeneſcẽte microcoſmo. i. homine qui
a philoſophis dicitur minor mundus ſolet calor naturalis diminui: ⁊ ap-
propinquante morte magis ac magis minuitur donec in morte prorſus de-
ficiat: ſic in maiori mundo ſeneſcente ⁊ ad ſui terminum appropinquante
charitas que eſt calor vite ſpiritualis refrigeſcet ⁊ penitus deficiet. Ait
enim Ariſto. ꝙ ſenium eſt frigidum ſiccum ⁊ morbidum: ſic mundus mor-
ti id eſt extremo iudicio propinquus frigidus eſt per defectũ charitatis ⁊
ſiccus per defectum deuotionis. In his enim duobꝰ conſeruatio vite ſpiri-
tualis exiſtit. Cũ igit̃ videamꝰ iã charitatis feruorẽ penitꝰ extingui ac de-
uotionis humidũ exſiccari q̃d aliud cogitare debemꝰ niſi ꝙ ꝓpe eſt interi-
tus huius mũdi. vnde Hebr. viij. Quod aũt antiquat̃ ⁊ ſeneſcit ꝓpe interi-
tum eſt. Si quis attente conſideret in quolibet ſtatu tam regularium q̃ ſe-
cularium tam clericorum q̃ laicorum/ tam ſubditorum q̃ prelatorum/ q̃ i-
deuote deo ſeruit̃/ q̃ tepide adoratur/ q̃ irreuerenter oratur: q̃ arido corde
laudatur: immo potius contẽnit̃ dehonorat̃ turpiter ac deteſtabiliter blaſ-
phematur: manifeſte videbit charitatem ad deum non ſolũ frigeſcere: ſed

Signa cõſũmatione ſcl'i p̃cedentia.

iam ita nobiliter refrixiſſe vt pene videat̃ extincta. De charitate ad ꝓximū
quomodo iam plene defecerit clamāt nudi: clamant famelici/clamāt mo-
rientes. Relegata eſt miſericordia a filijs hominū: clauſa eſt ianua pieta-
tis: contracta eſt largitas: niſi qui vanitati aut cupiditati deſeruit: aruit
fons compaſſionis ⁊ viſcera ſua clauſit ⁊ ſic nō reſtat aliud niſi ꝙ cito fiat
iudicium ſine miſericordia illis qui ob charitatis defectū miſericordiam
nō fecerūt. ¶ Tertiū ſignū erit iniqtatis innudatio. Nam timore dei poſt habūdabit
poſito ⁊ amore reiecto ⁊ honore contēpto quid reſtat niſi malorū innuda- iniquitas.
tio iniquitatū multiplicatio innumerabilium indicibiliūqꝫ ſupabundātia
peccatorū? Unde videmus clare impletū quod predixit apoſtolus.ij. Thi.
iij. In nouiſſimis diebus inſtabūt tempora periculoſa: ⁊ erunt homines ſe-
ipſos amantes. Amore ſcʒ priuato. de quo dicit Aug. Ciuitatē diaboli fe-
cit amor ſui vſqꝫ ad contēptum dei. Ex iſto enim amore omnia mala proue
niunt ſicut ex charitate conſtat pullulare virtutes. vnde poſt illud. Erūt ho
mines ſeipos amātes. ſequit̃. cupidi/elati/ſuperbi/blaſphemi/parentibus
non obediētes ingrati ſceleſti ſine affectione ſine pace criminatores incō-
tinentes immites ſine benignitate proditores proterui tumidi voluptatū
amatores magis ꝙ̄ dei. Tales deſcribit apoſtolus Rom.i. dicens. Tales
eſſe repletos omni iniquitate malitia/fornicatione/auaritia/nequitia/ ple
nos inuidia homicidijs contētione/dolo/ malignitate/ſuſurrones/ detra-
ctores deo odibiles/cōtumelioſos/ſuperbos/ elatos inuētores malorū pa
rentibus non obedientes inſipientes incōpoſitos ſine affectione abſqꝫ fe-
dere ſine miſericordia. Qui cū iuſtitiam dei cognouiſſent: non intellexerūt
quoniam qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolū qui ea faciunt: ſed etiā
qui conſentiunt facientibus. hec ille. O ſi quis linceis oculis conſciētiarū
parietes poſſet penetrare ⁊ cordium occulta luculenter poſſet inſpicere oc
currerent crimina quanto ſecretiora: tāto forſitā grauiora: ſed ne publice
mus occulta dedecoris: aut parietē fodiamꝰ: vt appareat idolum abomi-
nationis: q2 nec teſtes ſumꝰ: nec iudic occultorū: ſed aliū habebūt iudicē nō aduerte.
regem vel principem: ſed ꝯſcientiarū ſecretiſſimum inſpectorem: q2 omnia
nuda ſunt oculis eiꝰ: qui ſicut nihil deſeret inſcrutatū: ita nihil preteribit
impunitū. Uideamꝰ q̄ palam corā ſole gerunt̃ q̄ nec ignorari poſſunt: nec
aliqua tergiuerſatione celari: nec excuſationis pallio operiri: q2 tam impu
denter agunt hodie peccatores vt frontē meretricis excedere videant̃. de
quibus dictum eſt Eſa.iij. Peccatum ſuū quaſi ſodoma predicauerūt: nec
abſconderūt. quinimmo laudat̃ peccator in deſiderijs anime ſue ⁊ iniquꝰ
benedicit̃. ¶ Quartū ſignum futuri iudicij erit in diuerſis mūdi partibus
facta cōmotio: ante conſummationē enim mundi neceſſe eſt magnas ⁊ mi-
rabiles cōmotiones fieri in omnibus creaturis/ſicut nāqꝫ deus primū ſuū
aduētum in mundum qui debebat eſſe gratioſus ⁊ amabilis per ſuos pro
phetas prenūciari voluit: multiſqꝫ figuris ⁊ enigmatibꝰ preſignari: ne ſi ſu
bito veniret homines non agnoſcerent quin potius vt ipſum agnoſcentes
cum omni deuotione ſuſciperēt ac anteꝗ̄ veniret ad eius ſuſceptionem de
uotam cū omni ſe diligentia prepararent. Sic ſecūdū ſuū aduētum terribilē
⁊ horrendū per omnes prophetas ſuos voluit proclamari: multiſqꝫ ſignis
precedentibus propinquū eſſe iudicium facere demonſtrari: vt ſaluandi q̄
boni ſunt ad meliora ⁊ ampliora ꝓuocent̃: ⁊ qui in peccatis ſunt citius ad
penitentiam conuertant̃. Reprobi vero inexcuſabiles merito iudicent̃. vn̄
beatus Gʒeg. ait. Saluator noſter nos paratos inueniri deſiderās ſeneſcē deſiderat īn

tem mũdum que mala ſequant̄ denũciat vt nos ab eius amore compeſcat appropinquante eius termino quãte perſecutiones preueniunt innoteſcit vt ſi deum in tranquillitate metuere nolumus: vicinũ eius iudicium vel ꝑſecutionibus attriti timeamus. Hoc eſt quod pretendunt verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecũdam partẽ vidẽdum que & quales erũt cõmotiones in creaturis. Pro quo eſt diligenter aduertendum ꝙ in omnibus creaturis ⁊ in ſingulis mũdi partibus erũt cõmotiones mirabiles ad cogitandum: terribiles ad videndũ: ſed pene intolerabiles ad ſuſtinẽdum. Erunt etiam huiuſmodi cõmotiones in demonibus hominibꝰ / in elemẽtis omnibꝰ / in corporibꝰ celeſtibꝰ nec non in beatis ſpiritibus. ¶ Primo quidem in demonibꝰ: qꝛ ſicut dictũ eſt ſoluet̄ ſathanas. i. poteſtas eius relaxabitur. Permittent̄ ei demones fortius ſolito tentare homines vehemẽtiꝰ impugnare: acrius ꝑſequi ⁊ ex tota ſua malitia: ampliꝰ in eos deſeuire. vñ ipſi crudelitate cõmoti: multas horribiles ꝯmotiones in homines: excitabunt ac totũ mũdum contra eos mirabiliter cõmouebũt. ¶ Secũdo erit cõmotio in hominibus: nam ſicut predixit dñs. Erunt prelia ⁊ ſeditiones: prelia ad hoſtes ꝑtinent: ſeditiones ad ciues: vt ergo nos indicet interius exteriuſq̃ turbari: aliud nos fatet̄ ab hoſtibus: aliud a fratribus perpeti. Surget enĩ gens cõtra gentẽ ⁊ regnũ aduerſus regnum. Tollet̄ vbiq̃ pax de terra: vbiq̃ prelia mouebunt̄ inſurgẽt maiores ꝯtra ſeiuicẽ ⁊ ꝯtra minores alios, minores ſimiliter in maiores ac etiam in ſeipſos. Regnũ ꝯtra regnũ diuidet̄: ⁊ in de ipſo diuiſionũ ſciſmatibꝰ diſcindet̄. Ciuitas ciuitatẽ impugnabit: caſtrũ vnum in aliud inſurget / domus cõtra domum / familia contra familiam / perſona cõtra perſonã armabit̄. Tulmultuabit̄ puer contra ſenẽ / ⁊ ignobilis ꝯtra nobilem / princeps cõtra ſubditos ⁊ ecõuerſo. Laici cõtra clericos ⁊ ecõuerſo / religioſi cõtra ſeculares ⁊ ecõuerſo / religioſi contra alios religioſos / ac ipſi diuident̄ multiformiter inter ſeipſos / clerici cõtra prelatos / ⁊ ecõuerſo cõſurgent. Non erit collegium neq̃ monaſterium vbi non tumultuoſa cõmotio ⁊ ſeditioſa turbatio ꝯcitet̄. Tũc implebit̄ illud Hiere. ix. Unuſquiſq̃ a ꝓximo ſuo ſe cuſtodiat ⁊ in omni fratre ſuo nõ habeat fiduciam: qꝛ omnis frater ſupplãtãs ſupplãtabit ⁊ omnis amicus fraudulenter incedet: ⁊ vir fratrẽ deridebit: ⁊ veritatem non loquet̄. ſequitur, Sagitta vulnerãs lingua eorũ dolo locuta eſt in ore pacẽ cũ amico ſuo loquit̄: ⁊ occulte ponit ei iſidias. ⁊ Michee. vij. Nolite credere amico: ⁊ nolite cõfidere in duce. ab ea que dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui: qꝛ filius cõtumeliam faciet patri: ⁊ filia cõſurget aduerſus matrem ſuam nurus contra ſocrum ſuã ⁊ inimici hominis domeſtici eius. Et quod longe grauius eſt tradet frater fratrem ⁊ in mortẽ ⁊ pater filium ⁊ inſurgent filij in parentes in morte afficient eos ait Jeſus Mat. xxiiij. ¶ Tertio erũt cõmotiones in elementis omnibus. Nam in terra erit fames valida: non in vna regione tantũ vel prouincia: ſed vbiq̃ terrarũ ſterilitas ⁊ defect[illegible] neceſſariorum ad victũ. In viſceribus quoq̃ terre tanta fiet cõmotio ꝙ erũt terremotus mirabiles crebriores ⁊ incõparabiliter vehemẽtiores ſolito. i. crebrius ⁊ in pluribus mũdi partibus accidentes: tam violenti vel fortes: vt ciuitates turres ⁊ caſtra deſtruãt: ac montes a fundamẽtis penitꝰ euertant. Tunc implebit̄ illud Eſa. xxiiij. Confractione cõfringet̄ terra: contritione conteret̄ terra: cõmotione cõmouebit̄ terra: agitatione agitabit̄ ter-

Cõmotiones q̃ ⁊ q̃les erũt ĩ creaturis

h i demõibꝰ / in hoĩbꝰ / o erit mõſtẽ / in elemẽtis.

a.Et eſt quod dn̄s Jeſus predixit.Erit fames ⁊ erunt terre motus magis
per loca in aquis:ſimiliter in mari ⁊ fluminibus erunt cõmotiones: videli
cet inundationes inſolite:ſonitus inauditi procelloſe fluctuū commotio=
nes/eleuationes/ ac depreſſiones vndarum ac tēpeſtates tam auditu ter=
ibiles q̄ aſpectu.¶Quarto in aere multe cõmotiões ⁊ multiplices erūt 4° in aere.
videlicet epidimie⁊ infectiones maxime ex quibus orient peſtilentie.i.cor
ruptiones morbos ⁊ mortes innumerabiles tam in hominibus q̄ in iumē
tis ⁊ beſtijs generantes. Erunt etiā tonitrua corruſcationes/ fulgura/ tē=
peſtates/grandines/eſtus intollerabiles ventorum concurſus ⁊ turbines
hec aūt omnia tanta ⁊ tam crebra erunt qualia ante nunq̄ fuerunt: ita vt
homines ſuper terram areſcant. Et velut amentes pre timore ⁊ confuſio=
ne fiant. vnde Sap̄.v. Ibunt directe emiſſiones fulgurum ⁊ tanq̄ habene
curuato arcu nubium exterminabunt:⁊ ad certum locum inſilient.Et a pe
troſa ira plene mittent grandines: ⁊ candecet in illos aqua maris : ⁊ flu=
mina concurrent durit. Contra iſtos ſtabit ſpiritus virtutis ⁊ tanq̄ turbo
venti diuidet illos : ⁊ ad eremum perducet omnem terram iniquitatis il=
lorum:⁊ malignitas euertet ſedes potentium.In igne vero erunt commo=
tiones ex conflagratione ignium mundanorū de qua dicet infra.¶Quin 5° in corpo[ribus] c…
to in corporibus quoq̧ celeſtibus erunt commotiones : ſicut ait ſaluator
Luce.xxi.Erunt ſigna in ſole luna ⁊ ſtellis.⁊ expreſſius Mat. xxiiij. Sol
obſcurabit ⁊ luna non dabit lumen ſuum / ⁊ ſtelle cadent de celo ſm Am=
broſium: Sol et luna ad tempus poſſunt intelligi priuari lumine ſuo: et
peracto die iudicij maius lumen recipient.⁊ Chryſoſtomus ait. Patrefa=
milias moriente domus tota turbat familia plangit:⁊ nigris veſtimentis
e induit. Sic humano genere propter quod facta ſunt omnia circa
finem conſtituto celi miniſteria lugere dicunt : ⁊ cādore depoſito tenebris
induuntur:vnde ſol conuertet in tenebras/⁊ luna in ſanguinem anteq̄ ve=
niat dies domini magnus ⁊ manifeſtus. ⁊ ſumptum eſt de Johele. Quaſi
a facie domini contremuit terra / moti ſunt celi / ſol ⁊ luna obtenebrati
ſunt : ⁊ ſtelle traxerunt ſplendorem ſuum. ¶Pro tanto de ſtellis di=
xit dominus. Stelle cadent de celo : quia videlicet non lucebunt / nec vi=
debunt ac ſi cecidiſſent de celo.Aliter hec verba poſſunt intelligi ſm Am
broſium Hieronymum ⁊ Bedam.Sol ⁊ luna obſcurati dicuntur : non di=
minutione ſui luminis : ſed ſuperueniente claritate maxima veri ſolis ob=
ſcurari ⁊ nullius eſſe luminis videbuntur.Eſaie.xxiiij.Erubeſcet luna/con
fundetur ſol cum regnauerit dominus exercituum. ⁊ ſtelle cadent de celo.
Non quia ſtelle que ſunt lumina quedam celi credenda ſint cadere vel cor
rumpi:ſed in ſuperiori parte aeris fient inflāmationes vehementes ⁊ mul
te que ſic diſcurrēt p aera vt quaſi ſtelle de celo cadere videantur.vnde ſm
Ambroſium. Stelle cadent : id eſt qui fulgere videbantur in eccleſia:
⁊ eſſe firmiſſimi turbabuntur a ſanctitate vite ⁊ veritate fidei pretur=
batione cadentes. ¶Sexto erunt commotiones in beatis ſpiritibus:
ſicut ait dominus. Uirtutes celi mouebuntur : id eſt angeli ⁊ dicuntur
virtutes celorum : quia in celis eſt eorum habitatio. Aut ſm philoſo=
phos:quia ſunt motores orbium celeſtium. Mouеri autem dicitur motu
reuerentie. Ex conſideratione enim maieſtatis iudicis venientis reſi=
lient in propriā paruitatem : ⁊ videntes eum iratum contra impios qua=
ſi tremere videbuntur. Sicut patrefamilias vehementer irato omnes

eius amici motum quendam ⁊ ſigna cuiuſdam conformationis oſtendunt
Aut dicunt moueri ad litteram: q2 explebunt myſterium cōſummationis
mundi ⁊ reſurrectionis generalis: ſicut dicit Mat. xiij. Mittet filius ho-
minis angelos ſuos ⁊ colligent de regno omnia ſcandala: ⁊ infra. Exibunt
angeli ⁊ ſeparabunt malos de medio iuſtorū. Et rurſus. xxiiij. Mittet an-
gelos ſuos cū tuba ⁊ voce magna congregabūt electos ei⁹ ⁊c. vnde Chri-
ſoſtomus. Exurgente rege celeſti iudicare viuos ⁊ mortuos virtutes angelice
mouebunt terribiles: miniſtri terribilem dn̄m precedentes. Hec ſunt nouiſ-
ſima que nos terrere deberent ⁊ cōmouere ſupramodū ad dimittenda pec-
cata vt gratiam i preſenti poſſimus obtinere finalem ⁊ gloriam in futuro.
Quam nobis preſtare dignet benedictus iudex noſter Jeſus xp̄s. Amen.

¶ Sermo decimuſſeptimus

Memorare nouiſſima tua & i eternū nō pec-
cabis. ſcribit. p̄s. xxxiij. Cuſtodit dn̄s omnia oſſa eorum. Pru-
dens artifex conſueuit ſeruare materiam vaſorum fractorum
vſq ad tempus: vt iterato reficeat vaſa illa: dum tn̄ vaſa ex il-
la materia refici poſſint. Hoc enim agere videm⁹ fabros aurifices ⁊ alios
opifices. Spiritualiter chriſtus dei filius ſummus artifex. quod patet ex
omni fabrica quam operatus eſt. Nam omnia per ipſum facta ſunt. Et vi-
dit deus cūcta que fecerat ⁊ erant valde bona. Gen̄. i. vn̄ Sap̄. vii. Omniū
enim eſt artifex omnem habens virtutē omnia proſpiciens. Artifex igitur
iſte tam ſapiens vaſa ſua perire non permittet q̄uis ſint cōfracta: quia ho-
mines quos fecit vaſa honoris ſue glorie capaces ⁊ ſue diuinitatis conſor-
tes non patiet omnino perire: ſed fracturas ſcʒ corpus ⁊ animam reſeruās
tēpore debito reficiet coniungens illas ſimul in die ſcʒ Judicii ſiue reſurre-
ctionis: ſic enim cōpaginabit ⁊ coniunget mēbra membris ⁊ partes toti q
nil remanebit enorme. Figura. Eze. xxxvii. Ubi dn̄s per quandam ſimili-
tudinem virtutē reſurrectionis oſtendit. Ductus eſt igitur propheta in cā-

Reſurrectio mortuoꝝ ſic figuratur.

pū magnū plenū humanis oſſibus qui ex precepto ait oſſibus. Oſſa arida
audite verbum dn̄i ⁊c. ⁊ ſequit. Et acceſſerūt oſſa ad oſſa: vnumquodq ad
iuncturam ſuam. Et vidi ⁊ ecce ſup ea nerui ⁊ carnes aſcenderūt ⁊ extenſa
eſt in eis cutis ⁊ ſpiritum non habebāt. Et dicit dn̄s ad me vaticinare fili
hominis ⁊ dices ad ſpiritum. A quattuor vētis veni ſpiritus ⁊ ſuffla ſuper
mortuos iſtos ⁊ reuiuiſcant. Et prophetaui ſicut preceperat mihi. ⁊ reui-
xerunt ſteteruntq ſuper pedes ſuos exercitus nimis grandis valde. Spi-
ritualiter hec viſio ſatis apte indicat reſurrectionē mortuoꝝ vt p oſſa que
propheta vidit in campo itelligant omnia humana corpora que tumulata
manent in vniuerſo mundo ſuis ſpiritibus denudata. Cū vero venerit dies
illa in qua filius hominis cui datū eſt iudicium facere: ſuā docebit potētiā
Tunc qui in monumentis ſunt audient vocē eius. Et tunc terra mare ⁊ in-
fernus dabūt mortuos ſuos a q̄tuor vētis terre. Ab oriēte illos videlʒ q̄ cir-
ca ortum ⁊ infantes mortui ſunt. A meridie ſcʒ qui in iuuentute deceſſerūt
Ab aquilone ſcʒ qui vſq in ſenectutē vixere ⁊ ab occiditate ij qui ad decre-
pitam etatem ꝑuenientes defecerunt. Et ſic reſurgent mortui puſilli ⁊ ma-
gni ⁊ ſtabunt ante thronū iudicis vt cū ſuis corporib⁹ vnuſquiſq accipiat
mercedem iuxta ſuū laborē. Hec aūt merces eſt fruitio diuina: quā impoſſi-
bile eſt cōſequi ſine gratia ſp̄uſſancti; hanc aūt gratiam niſibus totis po-
ſtulemus Maria pro nobis intercedente cui dicemus. Aue.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.
¶Prima pars erit deciſio alicuius queſtionis theologice. Secūda vero de mundi purgatione per ignem:et corporum generali reſuſcitatione.

Quo ad primam partem. Queritur vtrū ex ſacris litteris poſſit elici quando dies iudicij erit/ſiue dies reſurrectionis. Et ad vtrāq; partem arguit̄ primo ꝙ ſic. Nam qui neſcit illud qđ eſt minus/etiā neſcit illđ qđ eſt maius. Sed minus eſt tēpus ꝛ hora reſurrectionis ꝙ̄ gloria reſurrectionis ꝛ dotes eiꝰ. ergo ſi tēpus ꝛ hora neſcitur:ergo nec gloria reſurrectionis. Scđo ſic. qñ principium alicuiꝰ rei ſcitur/etiā finis eiꝰ ſcit̄. cū aīe habeāt ſuam periodum:vt đr.ij. de gñā.q.d. ꝙ oīa que habēt principium/habēt certum tēpus per qđ poſſunt durare:qꝛ homo non poteſt ſemper viuere:etiā ciuitates maxime veniūt ad finem ſuum. Sed principium mūdi ſcitur:ergo poteſt ſciri tēpus per qđ poteſt durare:etiam ſcitur finis eius:et conſequenter ſcitur tēpus ꝛ hora noſtre reſurrectionis. Tertio ſic. Apoc.xij. ſcribitur. Mulier habet locū paratum a deo:vbi paſcat eam diebus mille ducētis ſexaginta. Per iſtam mulierem intelligūt doctores ſanctam matrem eccl̄iam in ſtatu vite preſentis:et per illos dies intelligūtur anni:iuxta illud Ezechie.iiij. Diem pro anno dedi tibi. et Dañ.xij. đr. Dies mille ducēti quadraginta. Beatus qui expectat ꝛ peruenit ad dies mille trecētos trigintaquinq;. Ergo ſcitur finis noui teſtamēti: et ſic finis mūdi et tēpus noſtre reſurrectiōis ſcitur. ¶In oppoſitum arguitur. Dixit dñs Jeſus apl̄is ſuis Matth.xxiiij. De die aūt illo ꝛ hora nemo ſcit:neq; angeli in celo:neq; filiꝰ/niſi pater. Et non debetis intelligere per hec v̾ba ꝙ filius dei neſciat diem iudicij ꝛ noſtre reſurrectionis:qꝛ pater omne iudiciū dedit filio. Joā.v. Sed per filium debetis intelligere nos qui ſumꝰ filij dei ſi volumus. Joā.i.c. Dedit eis poteſtatem filios dei fieri. Ideo primo noīauit angelos:et poſtea filium dicēdo. Neq; angeli in celo neq; filius. qꝛ angeli ſunt nobiliores nobis. ergo nec finis mūdi:nec tēpꝰ reſurrectionis noſtre ſcitur a nobis qđ erat ꝓbādum. ¶Pro reſpōſione dubij ſciendum eſt ꝙput dicit Aug.xx.lib. de ciui.dei. Aliqui poſt aſcēſionem dñi voluerūt querere ꝑ quātū tp̄s debebat mūdꝰ durare:et opinati ſunt ꝙ duraret poſt aſcēſionem dñi per quadringētos annos:et aliqui dixerūt ꝙ duraret per quingētos annos:et aliqui ꝙ duraret per mille annos:et oēs iſti errauerunt vt apparet per experiētiam:qꝛ totum illud tēpus eſt tranſactum ꝛ adhuc nō eſt finis mūdi. Ideo dicūt aliqui aliter ſcꝫ ꝙ finis mūdi ꝛ tēpus noſtre reſurrectionis neſcitur a nobis. ¶Primo:qꝛ non ſcitur naturali ratione:qꝛ quādo cognoſcimꝰ naturaliter finē alicuiꝰ rei:cognoſcimꝰ naturaliter mēſuram ꝛ tēpus durationis illiꝰ rei:ſcilꝫ numerum motus celi per quē talis res durat:ſed menſura illiuſmet durationis ꝛ motus celi non eſt niſi diſpoſitio diuina quā naturaliter cognoſcere non poſſumꝰ:maxime qꝛ motꝰ celi ex hoc ꝙ eſt circularis habet ex ſua natura ꝙ pōt durare in ꝑpetuū:vt declarat Phs.viij. phyſi. Ergo non poſſumꝰ naturaliter cognoſcere tp̄s finis mūdi ꝛ noſtre reſurrectionis. ¶Scđo:qꝛ non cognoſcit̄ per reuelationem qꝛ xp̄s principaliter reuelaſſet hoc apl̄is:quibꝰ dicit. Vos aūt dixi amicos qꝛ oīa quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Joā.xv. Sꝫ xp̄s noluit eis reuelare hoc:immo eis petētibꝰ ſcire hoc dixit ſic. Non eſt veſtrū noſſe tēpora vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate. Act.i. In quo vt Augu. dicit.xx.lib. de ci.dei. Oīm de hac re calculātiū digitos reſoluit ꝛ quieſ-

Finis mūdi rōne naturali nō ſcitur.

Reuelatiōne nō ſcit̄ finis mūdi

cere iubet. Et ideo vt toto tēpore huiꝰ vite mereamur ⁊ ſimus boni rationa bile fuit ꝙ neſciremus finem vite noſtre: ſed ſemper vigilemus/oremus/et mereamur: iuxta illud Marci. xiij. Uigilate ⁊ orate: neſcitis enim quando tempus ſit. ¶ Unum tamen memoratu dignum de duratione ſecl'i recitat Aug. in ſermone de tēpore: dñica. iiij. in. xl. de decem chordis ⁊ decem prece ptis. et incipit ſermo. Dñs ⁊ deus noſter. Tam longanimis eſt deus viden do iniqua ⁊ non puniendo: vt tamen cito ſit futurum iudicium: more quip pe humane vite prolixum eſt quod deo breue eſt. Sed ⁊ ipſi ſeculo ⁊ huma no generi quod longe videtur quid conſulatur? Nūquid ſi totius generis humani vltimus dies longe eſt: vniuſcuiuſqꝫ dies longe eſt? Hoc dico. Ex Adam multi anni euoluti ſunt: multi anni fluxerunt ⁊ deinceps fluēt: non quidem tam multi/ſed tamen vſqꝫ in finem ſeculi tranſibūt anni ſicut ⁊ illi tranſierunt. Longum videtur quod reſtat quāꝙ non erit tantum quātum tranſactum eſt: et tamen ex tranſacto preterito tēpore ſperandus eſt finis reliqui tēporis. Hec ille. ¶ Reſtat ſoluere argumēta ante oppoſitum. Ad primum dicitur ꝙ non concludit: quia ſi neſcitur hora ⁊ tēpus reſurrectio-nis/non propter hoc ſequitur quin ſciatur reſurrectio per fidem: iuxta illō Apl'i. i. Cor. xv. Oēs quidem reſurgemus in momēto: in ictu oculi in nouiſ ſima tuba. et Theſſa. iiij. Ipſe dñs in iuſſu ⁊ in voce archāgeli ⁊ in tuba dei deſcendet de celo ⁊ mortui reſurgēt. Diem autem ⁊ horam ſibi ſoli retinuit omnipotens deus. ¶ Ad ſecundam rationem cū dicitur: quādo ſcitur prin cipium alicuius rei eſſe/ſcitur finis eius. Dico ꝙ hoc non eſt verum: quia poſſet aliquis ſcire principium vnius angeli ⁊ non ſcire finem eius: etiam ſi deus vellet eum annichilare. Sed ad faciendum finem alicuius rei opor-tet ꝙ ſciatur principium eius ⁊ menſura per quam debet durare. Et ſic in telligit Phus in libro allegato. Quia vero menſura durationis motus celi eſt ſola diſpoſitio diuina que eſt nobis occulta. Sicut etiā eſſet nobis occultum ſi vellet annichilare vnum angelum ⁊ nulli reuelaſſet quādo vel-let agere hoc. Ideo finis mundi non ſcitur a nobis: et nec hora in qua fiet noſtra reſurrectio. ¶ Ad tertiam rationem dum allegatur Apoca. qꝛ mu-lier/id eſt ſancta eccleſia debet paſci/id eſt viuere in hac vita per mille du-cētos ſexaginta dies/id eſt annos. Dico ꝙ iſta expoſitio fuit abbatis Ioa-chin qui in hoc valde reprehēditur eo ꝙ iſtud tēpus iam preterierit. Sed debet exponi ſic. Paſcatur ſcꝫ verbo predicationis Jeſu chriſti (quia non in ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo quod procedit de ore dei. Mat-thei. iiij.) Et per dies non intelligūtur anni: ſed dies quibꝰ predicauit chri-ſtus. Et ſic pauit ſanctam eccleſiam cibo quo firmatur ⁊ ſuſtētatur nouum teſtamentum. Nam predicti dies continent quaſi tres annos cum dimi-dio: quod eſt tempus per quod durauit predicatio domini noſtri Jeſu xp̄i. Similiter numerus dierum qui ponitur in Daniele non ſignificat numerꝫ annorum qui debent eſſe vſqꝫ ad finem mundi: ſed ſignificat tēpus quo pre dicabit antixp̄s ⁊ quo durabit eiꝰ perſecutio. Ideo ſaluator poſtꝙ ſuā re-ſurrectionem docuerat qualiter debeat eſſe noſtra reſurrectio/ne erraremꝰ aut fruſtra laboraremus in inquirēdo tēpus noſtre reſurrectionis: vltimo cum vellet celum aſcendere dicit hec verba. Non eſt veſtrum noſſe tēpora et momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Act. i. Et cum hoc dixiſſet vi dentibus illis eleuatus eſt in celum. Non ergo oportet ſapere pluſꝙ opor-tet nec inquirere. Sufficiat nobis nouiſſima noſtra memorari ne peccemꝰ iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua. ⁊c.

Quo ad ſecūdam partem videndum eſt de duobus comitantibus aduētum iudicis. Et primo de mundi purgatione. Secūdo de gn̄ali corpoꝝ reſurrectione. ¶ Quātum ad primum ſciēdum eſt ꝙ vētu rum iudicem precedet ignis qui faciem huius mūdi cōburet/peribūtqꝫ celum ꝛ terra. ſicut ait dn̄s Matth. xxiiij. Celum ꝛ terra trāſibūt non ſm̄ ſub ſtantiam ſed ſm̄ ſpeciem que mutabitur in meliorem. Celum dico aereum non ethereum. Tātum aūt aſcēdet ignis preābulus iudicij ꝙ̄tum aſcende runt aque diluuij: ſcʒ. xxv. cubitis ſup cacumina mōtium: vt hāc mūdi partem purgēt a ſordib⁹ pctōrum. Nam hoies pctōres non ſolum ſuis ſceleri bus maculantur / verumetiam ſuam habitationem inquinanteſqꝫ creaturas quarum obſequijs abutūtur inficiūt ꝛ peruertūt. Ideo tātum aſcendere credēdus eſt ignis mūdi purgatiuus ꝙ̄tum aſcēdere potuerūt fumi idololatrie aut fetor criminum alioꝝ. Terram igitur mare ꝛ oēs aquas ac aeris craſſitudinem purgabit. Electos etiaʒ ſm̄ Apl'm emūdabit. Reprobos vero torquebit: vt em̄ ait Aug. hoc erit incēdium ſanctis qd̄ fuit trib⁹ pueris caminus babylonis. De reprobis vo dicitur. Ignis ante ipſum precedet: et inflāmabit in circuitu inimicos eius. ¶ Quo ad ſecūdum de generali corpoꝝ reſurrectione. Sciēdum ꝙ purgato mūdo ꝛ dn̄o ad iudicium veniēte emittetur vox illa magna ꝛ manifeſta que dr̄ tuba. Matth. xxiiij. ꝛ. i. Theſſa. iiij. Hec vox erit aliqd̄ preclarum ꝛ euidēs ſignū qd̄ dabit ad mortuos ſuſcitādum vt oēs reſurgāt ꝛ cōueniāt ad iudicium. Hec vox dr̄ iuſſus dei: qꝛ ei⁹ vitute ſuſcitabūtur mortui quaſi iuſſu diuino. ps. Vox dn̄i in virtute. Dicitur em̄ vox archāgeli: qꝛ annuēte dei filio per archāgeli miniſterium hoc non dubitatur implēdum. Sicut em̄ dr̄ Matth. xxiiij. Mittet angelos ſuos cū tuba ꝛ voce magna: et congregabit electos a quattuor plagis terre. Tuba vo dr̄: qꝛ tanꝙ̄ ſignum triūphi victoris ad premium et ad cōuiuium epulaꝝ inuitabit: victos aūt exterrēdo turbabit. Hec aūt vox ab oib⁹ tam electis ꝙ̄ reprobis audietur: et ad cōſpectum iudicis cuius vox erit ab oib⁹ occurretur. ¶ Eſt aūt conſiderādum ꝙ reſurrectio erit oīm generaliter: ſicut ait Apl's. i. Coꝛ. xv. Oēs quidem reſurgem⁹ et fiet in inſtāti non ſucceſſiue: ſicut ait Apl's. In momēto in ictu oculi ī nouiſſima tuba. ¶ Scd̄o vnuſquiſqꝫ idem in numero reſurget qui fuit prius: ſicut ait Job. xix. In nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum: et rurſum circūdabor pelle mea: et in carne mea videbo deū: quem viſurus ſum egoipſe ꝛ oculi mei cōſpecturi ſunt ꝛ non alius. Cū em̄ ad hoc fiet reſurrectio mortuoꝝ vt vnuſquiſqꝫ ſm̄ opera ſua recipiat penam vel premium: oportet ꝙ ipſe idem qui demeruit puniatur: et qui bene egit premium cōſequatur. Propter qd̄ ait ſaluator Joā. v. Venit hora in qua oēs qui in monumētis ſunt audient vocem filij dei: et procedēt qui bona fecerūt in reſurrectionem vite: qui vo mala egerūt/in reſurrectionem iudicij. Ex hoc etiā ſequit̄ ꝙ reſurgētiū corpora erūt eiuſdē nature: alioqn non eſſent eadem nūero ꝙ̄ fuerūt pri⁹. Vn̄ dn̄s ait L. xxiiij. Videte man⁹ meas ꝛ pedes meos: qꝛ egoipſe ſum. Et poſtea. Palpate ꝛ videte qꝛ ſpūs carnē et oſſa nō habēt ſicut me videtis habere. Terrena materies (ſicut ait Aug.) in quēcūqꝫ puluerem cinerēqꝫ reſoluat̄ in quoſcūqꝫ halitus auraſqꝫ diffugiat in quācūqꝫ corporum ſubſtantiam: vel in ipſa elemēta vertatur in quorūcūqꝫ animalium: vel etiam hominum cibum carnēqꝫ mutetur illi anime in pūcto tēporis illam reddet qui illam primitus vt homo viueret animauit. Reſurget autem non fantaſtice/

Ignis precedet iudicium.

Tuba canet āte iudicium.

Reſurget oīs homo idem ī numero.

ſed vere quicq̄d eſt de vnitate nature humane: et in vno reſurget vnūqdq̄ in quo habet optimū ſui eſſe. Unde coſta Ade detracta de qua mulier formata fuit non in Adam reſurget ſed in Eua: q2 formata muliere perfectior fuit homo quātum ad cōſeruationem ſpeciei q̄ ante. Eadem rōne man9 hominis comeſta ab alio hoīe reſurget in primo: q2 verum corpus humanum perfectiſſimum eſt oīm corpoꝝ inferioꝝ. Jdeo caro bouis vel alteri9 aīalis comeſta ab hoīe ⁊ in carnem ei9 conuerſa reſurget in comedēte: non in ſua ſpecie quā prius habuerat/ſed in ſpecie carnis humane. ¶ Tertio in hac reſurrectiōe hec fiēt. ꝙ oēs electi ſm Aplm̄ de cūctis orbis partib9 occurrent xp̄o in virū perfectum. i. in virilem perfectiōem quaſi ſcȝ in ſtatu. xxx. annoꝝ vel circiter quaſi in etate xp̄i/in qua ſcilȝ xp̄s habuit plenitudinem corporis ſenſus ⁊ roboris. Reſurget etiā vnuſqſq; in menſura etatis plenitudinis xp̄i: q2 vnuſqſq; ſui corporis menſuram recipiet quā in etate. xxx. annoꝝ habuit: etiā ſi ſenex obijt: vel quā in illa etate habiturus eſſet ſi vſq; ad eam ꝑueniſſet. Sic aūt modificabit̄ illa natura corporis vt nihil ex ea pereat nihilq; ſuperfluat. Sed ſi quid alicui defuit/deus ipſe ſupplebit: vt oēs reſurgāt in integritate mēbroꝝ. Et ſi quid enormiter abundauit in aliqua ſui parte diuidet̄ per totū corpus vt nihil indecēs ſit in eis. Dānatoꝝ aūt corpora reparabūtur integra abſq; omni diminutione mēbrorum et abſq; defectu ⁊ corruptione quam error nature vel infirmitas introduxit. vn̄ ait Apl̄s. i. Coꝝ. xv. Mortui reſurgent incorrupti. Qḋ quidem tam de malis q̄ de bonis debet intelligi. Unde q̄tum ad integritatem nature non erit differētia in corporibus bonoꝝ vel maloꝝ: licet in alijs vere ſit magna differētia: ſicut deo fauēte oſtēdem9. ¶ Quarto in hoc iudicio oēs reſurgēt immortales. Xp̄s eñ mortem noſtram ſua morte deſtruxit: ⁊ oēs defectus qui in naturā humanā ex peccato ꝑuenerāt. Neceſſitas aūt moriēdi eſt defect9 in nobis ꝑueniēs ex peccato. Unde ſic oēs a morte reſurgēt vt non vlteri9 moriātur. Sicut ergo xp̄s reſurgēs ex mortuis iam non moritur. Ro. vi. ſic reſurgēt oēs non iterum morituri. vn̄ Apoca. xx. Mors vltra non erit. et Eſaie. xxv. Precipitabit domin9 mortem in ſempiternum. ¶ Ex premiſſis ptȝ ꝙ poſt reſurrectionem non erit vſus ciboꝝ nec venereorum: q2 ciboꝝ vſus corruptibili vite deſeruit. Cibos eñ aſſumim9 vel ꝓpter nutrimētum vt vitemus corruptionem que poſſet accidere ex conſūptione humidi naturalis: vel ꝓpter augmētum. ſed hoc non: qm̄ oēs in debita quātitate reſurgent. Jtem nec vſus venereoꝝ: q2 cōmixtio maris ⁊ femine ordinatur ad generationem per quā ſpecies hoīs ꝯſeruatur ⁊ perpetuatur in eſſe que in indiuiduo cōſeruari non poteſt. Reſurgētium aūt vita immortalis erit vt dictum eſt: ita ꝙ in quolibet indiuiduo conſeruabitur in eternum. Jdeo dicit dn̄s Matth. xxij. Jn reſurrectione neq; nubēt neq; nubentur: ſed erūt ſicut angeli dei. Jn corporib9 tamen reſurgētium erunt mēbra ſingula que nūc in ſtatu vite corruptibilis nutritiue vel generatiue virtuti deſeruiūt: non ꝓpter actum nutriēdi vel generādi/ſȝ ad perfectionem ⁊ decorem nature. Sicut diſtinctio ſexuum erit ibi nō ad mixtionem ſȝ ad oſtēdendum ꝑfectionem ⁊ integritatem nature: vterq; aūt ſexus ad integritatem nature noſcit̄ pertinere. Erit tamen differētia inter bonos ⁊ dānatos reſpectu corporis. Quia corpora beatoꝝ erunt clara/agilia/impaſſibilia/et ſubtilia. Corpora vero reproboꝝ erūt tenebroſa/paſſibilia/turpiſſima ⁊ fetida. A conſortio aūt eoꝝ liberet nos dn̄s noſter Jeſus xp̄s qui eſt corona et premium beatorum. Amen.

Reſurgēt oēs immortales.

Reſurrectiōe facta nō erit vſ9 ciboꝝ nec venereoꝝ.

¶Sermo.xviij.

MEmorare nouiſſima tua:& in eternum &c. Scribitur Matthei.xx. Voca operarios ⁊ redde illis mercedem. Prudēs diſpēſator ante diem rationis ſue debet ꝓſpicere intus librū ſuum ⁊ ſepe cōputum reddere et videre ſi expēſe ſm receptam quā accepit iuſte fuerint expoſite:ne ſubito ad rationem reddendam vocatus ⁊ priuatus ſatiſfactionis tēpore plenarie reſpondere de oībus vſqꝫ ad vltimum quadrantem nequeat. Nam ſm Pauli ſentētiam ꝑme Cor.iiij.diſpenſatores ſumus. Cum inquit ſic nos exiſtimet homo vt miniſtros xpī ⁊ diſpenſatores miniſterioꝝ dei. Debemus igitur ante tēpus rationis noſtre librum aſpicere conſciētie noſtre:et ſi plus ibi eſt de peccati culpa ꝙ̄ de penitentie ſatiſfactione: debemus nobis prouidere vt vocati a deo ſatiſfacere valeamus:qm̄ ab eo repente requiremur:et hora qua nos neſcimus vocabit. Nouiſſimus em̄ dies ille magnus ⁊ terribilis incertus eſt:et neſcit viuēs quādo tonabit illud tonitruum terribile ſuper oēs peccatores terre ⁊ diſpenſatores diuini theſauri excludēs omne expectatiōis tēpus:et nullus poterit ſe abſcōdere. Nam ſicut ſolet iudex tuba preconis congregare gētes iudicaturus reum vel latronem:ita faciet xp̄s veniēs iudicaturus mūdum. ¶Figura Apoca.x. vbi beatꝰ Joānes vidit angelum habētem pedem ſuum dextrum ſupra mare:ſiniſtrum aūt ſuper terram:et iurauit per viuētem in ſecula ſeculoꝝ ꝙ tēpus non erit amplius:ſed in diebus vocis ſeptimi angeli cū ceperit tuba canere conſummabitur miniſterium dei ſicut euāgelizauit per ſeruos ſuos ꝓphetas. Et infra ca.xx. ſubdit Et dedit mare mortuos qui in eo erāt:et mors ⁊ infernus dederūt mortuos ſuos qui in ipſis erāt:et iudicatum eſt de ſingulis ſm opera ipſoꝝ. Spūalis expoſitio plana eſt. Nam intonāte dn̄o per angelicam tubam vocē illā terribilem. Surgite mortui venite ad iudicium:excluſo dānationis tēpore cōgregabūtur oēs qui mortui ſunt in ꝓprijs corporibꝰ reſurgēdo. vn̄ Chryſoſto. ſuper.i.Cor.xv. Vere vox magna tube terribilis:cui oīa obediūt elemēta:que petras ſcindit:inferos aperit:portas ereas frangit:vincula mortuorum diſrūpit:et de profundo abyſſi aīas liberatas corporibus ſuis reddi. Hec aūt citius conſummabuntur in corpore ꝙ̄ ſagitta tranſeat in aere. dicēte aplo. In momēto ⁊ in ictu oculi. Videamꝰ igitur frequēter ſtatum noſtrum legēdo ⁊ relegēdo librum conſciētie noſtre:vt ſi aliquid inemēdatum fuerit per penitētiam emēdemus ⁊ corrigamus. Sed hoc ex nobis facere non poſſumus/niſi adiuti ſpiritusſancti gratia. Quā humillime ⁊ deuotiſſime poſtulabimus mediante aduocata noſtra:cui dicemus Aue ma.

Cōputum reddat hō añ ꝙ ad iudiciū vocetur.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis. vbi ſupra.

¶Prima pars erit de iudicio quinqꝫ veritates continēs. Secūda de eodem quinqꝫ terribilia oſtendens.

Quo ad primam partem ſit hec. Prima veritas rationabile ⁊ iuſtum eſt generale iudiciū fore. ſic ꝓbatur. Cū em̄ in vita preſenti non fiat ſingulis retributio cōdigna ſm merita ſua vel demerita:qm̄ mali multa faciūt de quibus minime vel non cōdigne puniūtur:boni ſilr̄ multa bona de quibꝰ non remunerātur:ergo rationabile ⁊ iuſtum eſt credi ꝙ in fine mūdi fiat iudicium gn̄ale:in quo ⁊ iuſtis fiat condigna retributio ꝑ merita:et impijs digna punitio pro peccatis. Licet aūt vnuſquiſqꝫ iudicium

Judiciū fore rōnabile ⁊ iuſtū eſt.

ſuum particulare vel perſonale recipiat in morte quãtum ad aĩam penam ſcꝫ vel gloriã: tñ nec aĩe reproboꝝ totã penam ſibi debitã recipiũt: nec electi totã ſuã .i. perfectã gl̃iam ſortiũtur: quia aĩe ſeparate non habẽt perfectum nature ſue modũ ſm Aug. ꝓpter inclinationem naturalem quam habẽt ad copora ſua. Nam ⁊ corpora naturalem inclinationẽ habẽt ad aĩas et eis appetunt reuniri: et aĩe appetitu naturali inclinãtur ad corpora ſua in tãtũ ꝙ ſicut ait Aug. aĩe btõꝝ aliquo modo retardãtur ne ex toto ferãtur in cõtẽplationem diuine maieſtatis. Ideo tam bonoꝝ ꝙ̃ maloꝝ aĩe ſua corpora reſumẽt vt dictũ eſt: vt cũ corporibꝰ ſuis quibꝰ meruerũt vel demeruerũt cõdignam penã vel premium ſortiãtur. Hec aũt cõdigna retributio fiet in extremo iudicio. Ideo dr Job .xix. Scitote eſſe iudiciũ. Licet aũt tota trinitas iudicet: qꝛ indiuiſa ſunt opera trinitatis: vt ait Augu. tñ pater om̃e iudiciũ dedit filio: ſicut dr Joã .v. et Act. iiij. Jpe eñi cõſtitutꝰ eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ¶ Scđa veritas. Dñs Jeſus ad iudicium veniẽs oĩbꝰ tam bonis ꝙ̃ malis apparebit. Probatio Apoca .i. Ecce venit cũ nubibꝰ: et videbit eũ oĩs oculꝰ et q̃ eũ pupugerũt. Sed formã diuinitatis ſoli boni videbũt ⁊ videre poterũt. Mali xᵒ nõ poterũt nec digni erũt. vñ Eſa. xxvi. dr de impio. Jn terra ſctõꝝ iniqua geſſit: et nõ videbit gl̃iam dñi. Formam xᵒ humanitatis gl̃ioſe oẽs videbũt: boni ad gl̃iam ⁊ gaudiũ: mali xᵒ ad ſuppliciũ et dolorẽ. Nam blãdus / iocũdus / et delectabilis iuſtis: durus ſeuerus ⁊ terribilis reprobis apparebit: ſingulis ſcꝫ ſm exigẽtiã meritoꝝ. Jn ipſa igitur forma qua iniuſte iudicatus eſt iuſte iudicabit: ſm illđ Job xxxvi. Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt: iudicium cauſamq; recipies: ſed iudicatus eſt in humilitate ⁊ in infirmitate: iudicabit aũt in poteſtate magna ⁊ maieſtate: ſicut dr Luce .xxi. et Matth. xxij. ¶ Tertia veritas. Dñs Jeſus ĩ tuba dei ad iudicium faciẽdum deſcẽdet ⁊ oẽs reſurgẽt. Probatio Sophonie .i. Dies dñi magnꝰ ⁊ velox nimis. ſeq̃tur. Dies tube ⁊ clãgoris. Et .i. Theſſalo. iiij. Jpſe dñs in iuſſu ⁊ in voce archangeli deſcẽdet de celo: et mortui qui in xp̃o ſunt reſurgẽt primi: deĩde nos qui viuimꝰ qui reliquimur ſimul rapiemur cum illis in nubibꝰ obuiam xp̃o in aera. ¶ Aduertẽdum eſt aũt ꝙ in ip̃a hora deſcẽſus xp̃i ad iudicium fiet illa vox archãgeli id eſt principis angeloꝝ ſcꝫ ipſius xp̃i: et illa tuba terribilis reſonabit: cuiꝰ virtute fiet reſurrectio mortuoꝝ: et cuius clangore omnes ad iudicium vocabũtur. Tunc igitur electis occurrẽtibus iudici in aera ſubleuatis omni gaudio ineffabili: et reprobis in terra manentibus in valle Joſaphat ⁊ locis circũadiacentibus. Sedebit chriſtus in aere nube ſibi miniſterium exhibente: ſicut in eius aſcẽſione legimus eſſe factum. Act. i. Sic veniet quẽadmodum vidiſtis eum eũtem in celum. Deſcendẽs autem adducet ſecum celeſtis regni collegium: ſtipatus ſeu comitatus agminibus beatoꝝ tam ſanctorum ꝙ̃ etiam angeloꝝ. vnde Jude .ij. Ecce veniet dñs in ſanctis milibus ſuis facere iudicium contra oẽs: et arguere oẽs impios de omnibꝰ operibus impietatis eoꝝ quibus impie egerunt: et de omnibꝰ duris que locuti ſunt contra deum peccatores impij. ¶ Quarta veritas. Ubi chriſtus celos aſcendit / ibi iudicium ſuum exercebit. Probatio Act. i. Hic Jeſus qui aſſumptus eſt a vobis in celum ſic veniet quẽadmodum vidiſtis eum euntem in celum. Dicitur autem iudicaturus in valle Joſaphat per illđ Johelis .iij. Congregabo omnes gentes ⁊ deducã eas in vallem Joſaphat: et diſceptabo cũ eis ibi ſuper populo meo ⁊ hereditate mea iſrael. Non autem ſic eſt intelligendum ꝙ preciſe ibi iudicet: cum vallis illa modica ſit: nec

Deſcẽdet xp̃s ad iudicium vbi celos aſcẽdit.

poſſit tam innumerabilem continere multitudinem:ſed quia Joſaphat interpretatur iudicium. ¶ Quinta veritas. Non ſolus chriſtus iudicabit/ verūetiam omnes perfecti. Probatio. Matthei.xix. Amen dico vobis q̄ vos qui ſecuti eſtis me/in regeneratione cum ſederit filius hoīs in ſede maieſtatis ſue/ſedebitis ⁊ vos ſuper ſedes duodecim iudicātes duodecim tribus iſrael. Ubi eſt aduertendum ſm doctorem literalem de lyra q̄ iudicare accipitur tripliciter. Uno modo principaliter:ſicut iudex qui pfert ſententiam.et hoc modo ſolus xp̄s iudicabit. Alio modo pro ſedere i loco eminēti iuxta iudicem:ſicut aſſeſſores iudicis. et hoc modo apl'i ⁊ alij perfecti cum xp̄o iudicabūt. Tertio modo large accipit ſcʒ pro ſentētia iudicis approbare.et hoc modo oēs electi iudicabūt:quia ſententiam iudicis approbabunt. Hec ille. Iſtud autem nouiſſimum iudicium memorare deberem⁹ ad peccata vitanda:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis. Xp̄s nō ſolus iudicabit.

Quo ad ſecundam partem quę eſt de iudicio terribili ⁊ tremēdo quinq̄ ſunt cōſiderāda/que mirū in modū iudiciū terribile efficiūt. ¶ Primum eſt perēptoria citatio qua videlicet in illa voce terrifica ⁊ tuba mirabili perſtrepēte:qua celum ⁊ terra cōmouebūtur:et oīs creatura cōcutietur:oēs hoīes ad iudicium vocabūtur:et ad tribunal eterni iudicis citabūtur. Ait eñ apl'us.ij.Cor.v. Oēs generaliter ſine exceptione nos perſonaliter ſine excuſatione manifeſtare oportet ſine abſcōſione vel tergiuerſatione ante tribunal xp̄i ſine retardatione: vt referat vnuſquiſq̄ propria corporis put geſſit ſine perſone diſcretione: ſiue bonum ſiue malū pro iuſta retributione. Oportet igitur vt accedas perſonaliter. Non poteris pro te pcuratorem mittere:nemo pro te poterit reſpōdere:nulli licebit tibi cōſulere:nullus pro te audebit intercedere:nec aliquis poterit te iuuare. Unde dr Sopho.i. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis:dies ire dies illa dies tribulationis ⁊ anguſtie:dies calamitatis ⁊ miſerie:dies tenebrarū et caliginis:dies nebule ⁊ turbinis:dies tube ⁊ clangoris. De hac citatione dr Amos.vij. Vocauit dñs iudicium ad ignem.et Sopho.iij. Iudicium meū vt cōgregem gētes ⁊ colligam regna:et effundam ſup eos indignationem meā:oēm iram furoris mei:in igne eñ ʒeli mei deuorabit oīs terra. Admirās Job q̄ deus hoīem creaturam ſcʒ tam fragilem ⁊ inſtabilem vocet ad iudiciū:dicit. Job.xiiij. Homo natus de muliere breui viuēs tēpore repletur multis miſerijs. Qui quaſi flos egreditur ⁊ conteritur:et fugit velut vmbra:et nūq̄ in eodem ſtatu permanet. Et dignum ducis ſuper huiuſcemodi aperire oculos tuos:et adducere eum tecū in iudicium. Hāc aūt citationem lōgo tēpore ante pmulgauit deus:vt nullus ſit excuſatus qui tūc non fuerit preparatus.vñ dr Actuum.xvij. Deus nūc annūciat hominibus vt oēs vbiq̄ penitētiam agāt eo q̄ ſtatuit diem in quo iudicaturus eſt orbem in equitate. Ut aūt non negligant nec differant homines ad illud iudicium ſe preparare:ſed omni hora ſibi puideāt/voluit illam diem et horam omni creature eſſe incertam. Ait eñ Matthei.xxiiij. De die aūt illa ⁊ hora nemo ſcit neq̄ angeli celorū:ſed ſolus pater:exponēdo vt ſupra. Et ſequitur. Sicut aūt in diebus Noe ita erit ⁊ aduētus filij hominis. Sicut eñ erāt in diebus ante diluuium comedentes ⁊ bibentes nubētes ⁊ nuptui tradentes vſq̄ ad eū diem quo intrauit Noe in archam:et non cognouerūt donec venit diluuium ⁊ tulit oēs:ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Judiciuʒ terribile quinq̄ efficiunt.

¶Secũdum q̃d efficit iudicium terribile eſt q̃ dies illa erit amara ⁊ ter=
ribilis ꝑpter ſubitam vocationem. Vocatio ſiquidem citationis perẽpto=
rie ineffabiliter erit terribilis: quãdo miſeri audiẽt ſe cum tãta auctorita=
te citari oẽs generaliter tam bonos q̃ malos ad citationem hmõi vocari/
pro cauſa tam ardua ⁊ coram tãto iudice congregari: totum mũdum cõmo
ueri: et cõtra ſe oẽs creaturas armari. Beatus Hieronymus hui⁹ citatio=
nis non immemor dicebat. Siue comedo ſiue bibo ſiue aliud q̃d facio/ſem
per videtur mihi vox illa ſonare in auribus meis: ſurgite mortui venite ad
iudicium ſinguli ẽm merita recepturi. Si quis de hac ineuitabili citatio=
ne frequenter ⁊ profunde cogitaret/vana mũdi ⁊ omnes carnis illecebras
vilipendendo contẽneret cunctaq; ſaluti ſue contraria cum ſumma diligẽ
tia precaueret. O q̃ tremenda erit dies illa quãdo nec penitentie tempus
erit: nec defenſionis locus: nec reſiſtentie virtus: nec fugiendi facultas: nec
latendi poſſibilitas: nec ſecuritas comparendi: vbiq; fragor: vbiq; clamor:
vbiq; terror ⁊ horror: vbiq; timor ⁊ tremor. ¶Tertium q̃d iudiciũ terribile
efficit eſt recordatio oĩm pctõꝝ. Nam ſubito ſuſcitatis ⁊ ad iudicium ſic ci
tatis occurret repente: et ante mentis oculos reuoluetur omnium ſuoꝝ cõ
geries peccatoꝝ omni tormento amarior: indeq; remorſus conſciẽtie omni
ſerpente mordacior: inde gehenne timor inconſolabilis: inde dolor irreme=
diabilis: inde deſperationis horror ineſtimabilis: inde confuſionis pudor
intolerabilis. Tunc enim virtute diuina fiet vt vnicuiq; omnia opera ſua
mala vel bona ad memoriam reuocentur/ac mentis intuitu mira claritate
cernantur: vt hominem vel accuſet conſcientia vel excuſet: eaq; teſte vel dã
netur eternaliter vel ſaluetur. Ne fueris hypocrita in cõſpectu hominum:
et non ſcandalizeris in labijs tuis: attende in illis/ne forte cadas ⁊ addu=
cas anime tue inhonorationem: et reuelet deus abſcõſa tua. Eccl.i. Item
non eſt abſcõditum quod non manifeſtetur Marci.iiij. Item nolite ante tẽ
pus iudicare quoadusq; veniat dñs qui ⁊ illuminabit abſcõdita tenebraꝝ
et manifeſtabit conſilia cordium.i.Coꝝ.iiij. ¶Quartum erit neceſſitas cõ
parendi coram tanto iudice. Om̃ ſicut ait Chryſoſt. Satius eſt mille ful=
mina ſuſtinere q̃ vultum eius manſuetudinis plenum: nos tunc auerſan=
tem videre: illiuſq; totius tranquillitatis oculos nequaq̃ ſuſtinentes nos
aſpicere. Dicit enim Hierony. q̃ ſol ⁊ luna lumen ſuum retrahent: quia ſe=
ueritatem iudicis aſpicere nonvalebunt. Virtutes quoq; celoꝝ id eſt ange
li tunc mouẽda dicuntur: non quidem motu dãnationis vel aliqua pertur=
batione pauoris / ſed admirationis ex his que videbunt. Ut aũt ait Be=
da. Quid faciet virgula deſerti: vbi concutietur cedrus paradiſi? ¶Quin
tum q̃d iudicium terribile efficiet: erit furor iudicis. Tunc impij deſidera=
bunt montibus operiri: ſicut ſcriptum eſt Apoca.vi. Dicunt mõtibus ⁊ pe
tris: cadite ſuper nos ⁊ abſcõdite nos a facie ſedentis ſuper thronum: et ab
ira agni: quoniam venit dies magnus ire ipſorum: et quis poterit ſtare?
Et Iob.xiiij. in perſona cuiuſlibet impij. Quis mihi hoc tribuat vt in in=
ferno protegas me: et abſcondas me donec pertranſeat furor tuus? Scri=
bitur tamen Sapiẽtie.xi. Tu autem domine cum tranquillitate iudicas.
Pro quo eſt ſciendum q̃ dominus Ieſus in ſemetipſo incõmutabilis ma
nens/nulla viciſſitudine aut mutabilitate variatur: ſed tamen electis aut
reprobis non ſub eadem incommutabilitatis ſpecie demonſtrabitur: q: et
tranquillus iuſtis/et iratus apparebit iniuſtis. Teſtem enim conſciẽtiam
intra ſemetipſos deferunt. Unde ⁊ eorum mentes eque vnum reſpiciunt:

ſed non equaliter modificant̄:q꞉ ꝛ iſtis benignū oſtendit iuſtitia:ꝛ illis ter
ribilem culpa ſua:quoꝝ pauoꝛem quis explicet cum contingit miſeris ꝛ
intra ſe culpam cernere:ꝛ ante ſe iuſtum iudicem videre. Hoc nimium quo
tidie in vſu vite pꝛeſentis agit̄:vt de qualitate venturi iudicij coꝛda moꝛta
lium doceant̄. Nam cum duo ad iudicium pergunt alius innocentie ſibi cō
ſcius/alius culpe ſue ante pꝛolatam ſententiam adhuc tacētem iudicem
conſpiciunt:ꝛ tamen culpe debitoꝛ grauem contra ſe iram: hoc ipſum iudi
cis ſilentium ſuſpicat̄ quam iram ſibi non denunciat perturbatio iudicis:
ſed recoꝛdatio prauitatis; q꞉ ꝛ ſi adhuc eum reum eſſe ſententia non foris
clamat intus tamen conſcientie grauiter accuſat. At contra iuſtitie ami-
cus decernentis vultum conſpicit : ſed intus de teſtimonio recoꝛdationis
hilareſcit. Et quia quod metuat non habet : ideo omne quod circa ipſum
eſt blandum videt. Ne igit̄ foꝛmidinis cauſam in extremo iudicio tremen
do habeamus ſemper recte ꝛ iuſte viuamus : ꝛ gratiam magni iudicis in
pꝛeſenti inueniemus ꝛ tandem gloꝛiam:ipſo concedēte qui eſt benedictus
in ſecula Amen.

¶Sermo.xix.

Memorare nouiſſima tua & in eternum non
peccabis.ſcribit̄ in.ps.A iudicijs enim tuis timui.Si tā ſan
ctus pꝛopheta iudicia dei timuit : a foꝛtioꝛi peccatoꝛ miſerri- Judiciū
mus foꝛmidare deberet.Q꞉ aūt ſit foꝛmidādum:patet ex mul eſt foꝛmi-
tis. ¶Pꝛimo per ps. xlix. Deus manifeſte veniet:deus noſter ꝛ non ſile- dandum.
bit.ignis in conſpectu eius exardeſcet:ꝛ in circuitu eius tempeſtas valida
Aduocat celum deſurſum : ꝛ terram diſcernere populum ſuum. Congre-
gate illi ſanctos eius qui oꝛdinant teſtamentum eius ſuper ſacrificia. Et
annunciabunt celi iuſtitiam eius : quoniam deus iudex eſt. que verba ex-
ponēs beatus Auguſtinus libꝛo.xx.de ciui.dei.capitulo.xxiij.dicit ſic.Hoc
nos de domino noſtro Jeſu chꝛiſto intelligimus quem ſperamus de celo
eſſe venturum ad iudicandos viuos ꝛ moꝛtuos. Manifeſtus enim veniet
inter iuſtos ꝛ iniuſtos iudicaturꝰ iuſte:qui pꝛius venit occultus ab iniuſtis
iudicandus iniuſte.hec ille.¶Secūdo per pꝛophetam Mala.iij.c.dicentē
Ecce venit dominus exercituū. Et quis cogitare poterit diem aduentus
eius? Et quis ſtabit ad videndum eum? ipſe enim egredit̄ quaſi ignis cō-
flans ꝛ quaſi herba fullonum:ꝛ ſedebit quaſi conflans ꝛ emundans argē-
tum ꝛ purgabit filios leui. Et colabit eos quaſi aurum ꝛ quaſi argentum
et erunt domino offerentes ſacrificia in iuſtitia: ꝛ placebit domino ſacrifi-
cium Juda ꝛ Hieruſalem: ſicut a diebus ſeculi ꝛ annis antiquis. Et acce-
dam ad vos in iudicio ꝛ ero teſtis velox maleficis ꝛ adulteris ꝛ periuris:ꝛ
qui calumniantur mercedem mercennarij:ꝛ opprimunt per potentiam vi-
duas ꝛ percutiunt pupillos : ꝛ peruertunt iudicium aduene : ꝛ qui non ti-
ment me:dicit dominus omnipotens.Ego enim dominus ꝛ non mutoꝛ ꝛc.
¶Tertio per illud Luce.xxi. Celum ꝛ terra tranſibunt: verba autem mea
non tranſibunt. ſuper hoc dicit Gregoꝛius. Nihil enim in rerum coꝛpoꝛa-
lium natura celo ꝛ terra durabilius:ꝛ nihil in rerum natura tam velociter
ꝙ ſermo tranſit. Uerba etenim quouſq꞉ imperfecta ſunt / verba non ſunt:
cum vero perfecta fuerint omnino iam non ſunt:quia nec perfici niſi tranſ-
eundo poſſunt.ait ergo. Celum ꝛ terra tranſibunt: verba autem mea non
tranſibunt. ac ſi aperte dicat. Omne quod apud vos durabile eſt ſine im-

mutatione durabile ad eternitatem non eſt: ⁊ omne quod apud me tranſire cernis fixum / et ſine tranſitu tenetur: quia ſine mutabilitate manentes ſententias exprimit me⁹ ſermo qui tranſit. Illum ergo diem venturi iudicis ante oculos pone: ⁊ quicquid graue modo creditur in eius comparatione leuigatur. ❡ Quarto per illud prophete. Dominus ad iudicium veniet cum ſenatoribus populi ſui. et Salomon in canticis. Nobilis in portis vir eius quando ſederit cum ſenatoribus. Ex iſtis ſequitur ꝙ boni ſedebunt cum chriſto: vt virgo glorioſa cum omnibus ſanctis angelis ⁊ apoſtolis. Quare virgo glorioſa a dextris non erit orans genibus flexis: nec Joannes baptiſta a ſiniſtris/vt fatuelli pictores ſolent eos depingere. Ad hanc dei genitricem regni celeſtis imperatricem et gratie theſaurariam conuertamur: preſentantes illud celeſte eloquium Aue gratia plena dominus tecum.

❡ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nõ peccabis.

❡ Prima pars erit de diſcuſſione meritorum in generali. Secũda vero de atteſtatorum obiurgatione ⁊ ſeueritate iudicis.

Quo ad primam ſciendum ꝙ poſt citationem peremptoriam erit in iudicio meritorũ diſcuſſio ſicut deſcribere dignatus eſt ipſe iudex. Matthei. xxv. vbi quattuor per ordinem deſcribuntur. ❡ Primo iudicis venientis dominatio poteſtatiua. cum dicitur. Cum venerit filius hominis in maieſtate ſua: id eſt in diuinitate cuius virtute tanꝙ̃ ex ſumma auctoritate reprobos iudicabit: in ea tamen forma qua iudicatus fuit: id eſt humanitatis. Apparebit omnibus tam bonis ꝙ̃ malis et in ea iudicium exercebit: ⁊ omnes angeli eius cum eo et omnes ſancti/ vt dictum eſt in exordio. Tunc ſedebit in ſede maieſtatis ſue. In ſede notatur excellentia iudiciarie poteſtatis: de qua dicitur Pſalm̃. Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam. Et Eſaie ſexto Vidi dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum et elatum / et plena erat omnis terra maieſtate eius.

Meritorium diſcuſſio.

❡ Secundo erit citatorum comparentium congregatio collectiua: cum dicitur. Et congregabuntur tanꝙ̃ citati et obedientes citationi ante eum tanꝙ̃ ante iudicem ſuum pro meritis recepturi: omnes gentes ſcilicet cuiuſlibet etatis ſtatus conditiones ſexus honoris. ❡ Tertio erit congregatorum ſeparatio diſtinctiua cum dicitur. Et ſeparabit eos abinuicem: ſcilicet bonos a malis: bonis ſtantibus cum ipſo ſurſum in aere/impijs vero manentibus in terra deorſum: ſicut paſtor ſeparat oues ab hedis. Per oues ſignificantur electi tanꝙ̃ mundi fructuoſi ſimplices/innocentes/humiles/patientes. Per hedos reprobi ſignificantur tanꝙ̃ infecundi ⁊ fetidi. ❡ Quarto erit meritorum diſceptatio diſcuſſiua: in qua conſideranda ſunt quattuor horribiliter formidanda. Videlicet occultorum perſcrutatio/perſcrutatorum publicatio/ publicatorum atteſtatio/atteſtatorum obiurgatio. ❡ Primo igitur erit occultorum omnium preſcrutatio. Deus enim qui eſt inſpector intus occultorum ſciet videlicet ⁊ cognoſcet omnia ſecreta cordium/ ⁊ nihil eum latebit et omnia que latuerunt in cordibus ſingulorum ante ipſorum oculos reuocabit: vt et ipſe iudex videat et qui fecit: vnde Pſalmiſta. Arguam te et ſtatuam contra faciem tuam.

formidãda ꝑ optĩ.

Occultorũ publicatio

❡ Secundo ibi fiet occultorum publicatio: quia iudex non ſolum vnicuiꝙ̃ ſecreta ſua facinora reuelabit: ſed omnibus alijs angelis bonis et malis / ſicut ſcribitur Naum. ij. Ecce ego reuelabo pudenda tua in facie tua

et oſtendam gentibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam. Et proijciam ſuper te abominationes/ et contumelijs te afficiam: et ponam te in exemplum. Singula verba diligenter attende et diſcretionis libra pondera quid importent. Honeſtus homo erubeſcit etiam ſua videre pudenda: magis autem verecundatur videre aliena: ſed incomparabiliter plus horreret ab alijs videre ſua. ¶ Quantum ad primum dicit. Reuelabo pudenda in facie tua / vt in teipſo primitus erubeſcas. poſtea ſubdit. Et oſtendam gentibus nuditatem tuam. Attende quanta verecundia ſuffunderetur honeſta mulier ⁊ pudica ſi coram hominibus totius regni in ſuam ignominiam nudaretur. Reuera pre nimia confuſione deficeret / etiam ſi multa ſpecioſitate niteret: magis autem ſi difformis eſſet et horrida et propter hoc in ludibrium haberetur. Adhuc autem longe magis horreret ſi multa feda ⁊ enormia in ſecreto cordis eius latentia coram omnibus vulgarentur. Quanto igitur incomparabilius quelibet anima confundetur quando corpus eius omni difformitate turpius et omni fetore fetentius omnibus oſtendetur. Adhuc longe vehementius: quia cuncta eius horrenda flagitia omnibus reprobis hominibus ⁊ demonibus nudabuntur. Adhuc etiam horribilius: quia ab omnibus bonis hominibus et angelis videbuntur: ſed ineſtimabiliter intollerabilius ſe videri ab ipſo ſummo iudice confundet. Cogitet vnuſquiſque ſi poteſt quanta tunc erit confuſio in cordibus impiorum et quam inexcogitabile ex hoc extrema confuſione tormentum. ¶ Tertio adhuc augmentum miſerie reproborum fiet ibi: ſcilicet promulgatorum proteſtatio. Omnes quippe creature ſenſibiles quarum vſu vel obſequio abuſi ſunt impij in teſtimonium contra ipſos adducentur: ſicut dicitur. iij. Regum primo. Ignis in conſpectu eius ardeſcet et in circuitu eius tempeſtas valida: aduocauit celum deſurſum et terram diſcernere populum ſuum. Item Deuteronomij trigeſimo ſecundo. Inuocabo contra vos celum et terram: id eſt omnes creaturas que ſunt in celo et in terra. ¶ Item contra ipſos teſtificabuntur homines quos oppreſſerũt tẽporaliter corporaliter vel ſpũaliter leſerunt. Ad peccatũ attraxerunt/ impedierũt a bono/ verbis moribus/ exemplis: occaſionẽ ruine vel ſcandali prebuerunt: pacem eorum et cordis ſabbatum turbauerunt: deniq; creatorem eorum ⁊ dominum offenderunt. ¶ Item teſtabuntur contra ipſos ſpecialiter omnes ſancti quorum periurauerunt nomina: fregerunt vota: violauerunt feſta: prophanauerũt impie loca ſancta: blaſphemijs et nephandis operibus impugnauerunt. ¶ Item contra ipſos teſtificabuntur etiam demones qui eorum ſcelera viderunt: quorum perſuaſionibus acquieuerunt et conſilijs adheſerunt. ¶ Item teſtificabuntur contra eos angeli ſancti ſub quorũ cuſtodia peccauerunt: quorũ doctrinam monitiones et conſilia: necnon et interceſſiones auxilia et reprehenſiones ⁊ omne charitatiuum miniſterium contempſerunt. vnde ait Origenes. Vnuſquiſq; angelorum in extremo iudicio aderit producens illos quibus profuit: quos adiuuit/ quos inſtruxit pro quibus ſemper faciẽ patris vidit. vnde tot teſtibus ⁊ tantis multiplicatis contra miſeros omni fide dignisſimis et omni exceptione maioribus non habebit eorum aliquis quid valeat reſpondere: ſed dicere poteſt illud Job. x. Inſtauras teſtes tuos cõtra me ⁊ multiplicas iram tuã aduerſum me/ et pene militant in me. Sed quod erit maius ⁊ grauius vniuſcuiuſq; cõſcientia teſtificabit ⁊ clamabit

Promulgatorũ pteſtatio.

contra ipſum:ſicut ait apoſtolus Rom̄.ij.Teſtimonium reddēte illis cō-ſcientia ipſorū inter ſeinuicem cogitationū accuſantium:aut etiam defen-dentium:in die cū iudicabit deus occulta hominū ſm euāgeliū meū p Je-ſum xp̄m.Unuſquiſq; enim librū cōdēnationis ſue portabit ⁊ apertū corā omnibus demōſtrabit qui omnibus alijs euidētior ⁊ irrefragabilior teſtis erit cuiuſq;.De libris huiuſmodi dr Dan̄.vij.Judiciū ſedit ⁊ libri apti ſunt ⁊ Apoca.xx.Uidi mortuos magnos ⁊ puſillos ſtātes in cōſpectu throni:⁊ libri aperti ſunt.⁊ alius liber apertus eſt qui eſt vite.Et iudicati ſunt mor-tui ex his que ſcripta erant in libris ſm opera ipſorum.Profecto hec ſunt nouiſſima mirabilia que nos terrere deberent ⁊ cōmouere ad penitentiam agendam. Quare ea memoremur ne peccemus: iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundam partem videndum eſt de quarto quod dicitur eſſe atteſtator obiurgatio ⁊ de feueritate iudicis. Unde eſt dili-genter notandum q̄ erit ibi ab ipſo iudice non ſolum occultorum perſcru-tatio:perſcrutatorū/ſed ⁊ publicatio/ publicatorū atteſtatio. Quorū pri-mum erit graue.Secūdum grauius.Tertium grauiſſimum:quinimmo ad deſolationis ⁊ miſerie eorum cumulum fiet eius obiurgatio ab ore ipſius iudicis/quod erit ineffabiliter ſupergrauiſſimum : vnde contra eos teſtifi-cabit ex abundanti etiam ipſe iudex:ſicut ip̄e dicit per prophetam Hiere. xxxix.Ego ſu3 iudex ⁊ teſtis dicit dn̄s.⁊ Proſper libro de contemplatiua vita verba aurea dicit. Cum ad illud vltimum iudicium venerimus ab eo iudice iudicandi:qui nec ocultatione criminum falli poteſt :nec ad impu-nitatem prouidendam muneris alicuius oblatione corrumpi cū ceperint omnium ſecreta reuelari ⁊ non ſolus actus vel verba: ſed etiam cogitatio-nes oſtēdi.Quid faciemus ſub tanti iudicis maieſtate: quid excuſationis oſtēdere poterimus qua nos defenſionis arte purgabimus:que nobis ſub uentura penitentia quam geſtare carne contempſimus que nos defenſura ſunt opera bona que in hac vita non fecimus:ad quos apoſtolos ibimus? Ad quos alios ſanctos confugituri ſumus: quorum exempla ⁊ verba con tempſimus?An forte aliquos fragilitas corporis excuſabit:ſed excuſatio nes eorum reclamabunt omnia exempla ſanctorum qui fragilitatem car-nis vincentes:quod fecerunt vbiq; poſſe fieri docuerunt maxime:quia nec ipſi peccata ſua virtute:ſed dei miſerantis auxilio reſtiterūt quibus ſe nō querentibus vt queratur: atq; vt eum credatur oſtendit ⁊ in ſe credentes ne a peccato vincantur inuicta protectione defendit. Quid ergo reſponſuri ſunt impij ſi eis dominus dicat:ſi potuiſtis non reſtitiſtis deſiderijs peccatorū. Si non potuiſtis quare meum cōtra peccata anime nō queſiſtis auxiliū? Aut vulnerati quare non adhibuiſtis vulneri veſtro remedium?Nunquid ad hec obmuteſcentibus ⁊ quid excuſationis referant non habentibus di-cit.Ligate eos manibus ⁊ pedibus ⁊ mittite in tenebras exteriores/ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium:ideo ſicut ait Greg.in moral.Juſti ham[…]gno-miniam euadere cupientes ⁊ examen iſtud diſtrictiſſimum preuenire vo-lentes iudicium ſuū quotidie introrſus agunt quid deo : quid proximo de-beant ſollerter inſpiciunt atq; ad agenda bona ſe vehemēter accendunt ⁊ de perpetratis malis diſtricte redarguunt.vnde bene dicitur Prouerbio. xij. Cogitationes iuſtorum iudicia. Ubi quippe debet vniuſcuiuſq; mens ⁊ cauſas ſuas apud dn̄m ⁊ cauſas dn̄i [con]tra ſe ſollicita inq̄ſitione diſcutere

Obiurgatio ab ore iudicis.

…rba aurea Proſperi.

…regorius. … optime

…apiens.

debet caute pẽſare vel que bona a deo percepit vel que mala bonis illius
peruerſe viuendo rependit:quod electi quotidie facere non ceſſant. Acce
dunt enim ad ſecretarium iudicis intra ſinum cordis conſiderãt q̃ ſtricte
quãdoq; feriat qui diu patienter expectat:metuunt in his que ſe egiſſe me
minerũt ⁊ puniunt flendo qđ ſe male agẽdo ꝑpetraſſe intelligũt. Timent
dei ſubtilia iudicia etiam de his que in ſemetipſis fortaſſis intelligere nõ
poſſunt. vident enim in dei diuinitate quod ipſi per humanitatẽ nõ vidẽt
Conſiderãt diſtrictũ iudicem qui quo tardius venit eo ſeuerius percutit.
Sanctorũ etenim patrum conuentũ: cum eo pariter contemplant:eorũq;
vel exempla vel dicta ſe contẽpſiſſe reprehẽdũt: atq; in hoc ſecreto interio
ris iudicis ipſa mẽtis ſue diſcuſſione conſtricti penitẽdo feriunt quod ſup=
bia commiſerũt:ibi nãq; aduerſum ſe quicq̃d in ſe impugnat enumerãt:ibi
ante oculos ſuos omne quod defleant coaceruãt: ibi quicquid per iram di
ſtricti iudicis ferri vel infligi poſſit intuent:ibi tot patiunt ſupplicia quot
pati timeant: nec deeſt in hoc iudicio mente concepto omne miniſteriũ qđ
punire reos ſuos plenius debeat. Nam conſcientia accuſat:ratio iudicat:
timor ligat:dolor cruciat:quod iudicium eo certius punit quo interius ſe=
uit:q; videlicet ab exterioribus non accedit. Vnuſquiſq; enim cũ cauſam
huius examinis ꝯtra ſe aggredi ceperit ip̃e eſt actor q̃ exhibet ipſe reus q̃
exhibet odit ſe qualem fuiſſe ſe meminit ⁊ ipſe eſt qui ſemetipſum inſequit
illum qui fuit:q; ergo nunc in poteſtate eſt in eternum mentis noſtre ꝯtra
nos ſubire iudicium recognoſcẽdo accuſemus noſmetipſos quales fuim⁹
torquendo puniamus non ceſſemus dũ licet indicare quod fecimus / q; ſi=
cut dicit apoſtolus.i.Cor.xi. Si noſmetipſos iudicaremus non vtiq; iudi
caremur. Reproborũ nãq; proprium eſſe ſolet ſemper praue agere ⁊ nũq;
que egerunt retractare / omne enim quod faciunt ceca mente pertranſiunt
ſtatũq; ſuũ niſi cũ puniti fuerint non cognoſcũt. At cõtra electorũ eſt act⁹
ſuos ab ipſo cogitationis fonte diſcutere ⁊ omne quod turbidum proferũt
excitare. hec Greg. Cogitemus ergo ad iſtud iudicium in quo iudex erit ſe — *Iudex q̃ ſeuer⁹ erit erga pctõres.*
ueriſſimus erga peccatores. Nam quãto ipſe benignior fuit in peccata no
ſtra diſſimulando:longanimior ad penitẽtiam expectando promptior ad ĩ
dulgendum pronior ad gratiam conferendum:tanto tũc ſeuerior erit ad in
crepandum: grauior ad audiẽdum: ⁊ implacabilior ad puniendũ. vnde ait
Eſa.xxiiij. Tacui ſemp:ſilui patiens fui:quaſi parturiens loquar. O quis
faciem eius poterit ſuſtinere. O quis increpationes audire? O quis to=
nitruum magnitudinis eius intueri. vnde beatus Iob iſta preuidens dicit
Iob.xiiij. Quis mihi tribuat / vt in inferno protegas me ⁊c. O q̃ amara /
q̃ horrenda / q̃ medularũ cordis penetratiua erit vox illa:nõ ſine cauſa ait
apoſtolus ad Heb.xiiij. Horrẽdũ eſt incidere in manus dei viuẽtis. ⁊ ibidẽ
ca.iiij. Viuus eſt ſermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oĩ gladio ancipiti ⁊ ꝑ
tingens vſq; ad diuiſionẽ aĩe ac ſpũs cõpagũquoq;: ac medullarũ ⁊ diſcre
tor cogitationũ ⁊ intẽtionum cordis. Emẽdemus igit in melius vitam no
ſtram: vt gratiam iudicis hoc in ſeculo inuenire valeam⁹ ⁊ in alto eius glo
riam. Quã nobis preſtare dignet ipſe iudex viuorum ⁊ mortuorum benedi
ctus in ſecula. Amen.

¶ Sermo.xx. de iudicio generali.

MEmorare nouiſſima tua & ĩ eternũ nõ pec
cabis. ſcribit Io.v. Pater omne iudiciũ dedit filio. Iſte autẽ

Originale magni greg. haud oblit[er]andum.

Eſaie dictu[m]

Job. rõnat

filius in forma hominis iudicabit:vt bonis det conſolationē ⁊ malis turbationem. Unde Bern. Ideo pater miſerum ⁊ deus totius conſolationis vult per hominem homines iudicare:vt in tanta perturbatione malorum bonis fiduciam preſtet ſimilitudo nature. Iſte autē iudex ita iuſte iudicabit ꝙ iudiciū ei⁹ nullomodo corrumpi poterit. ¶ Quattuor nāq; modis vt dicit Iſidor. Corrumpi iudicium conſueuit:ſcilꝫ timore/munere/ odio ⁊ amore. Corrūpit quidem timore:vnde dicit Eccl. vij. Noli querere velle fieri iudex:niſi virtute valeas irrumpere iniquitates:ne forte extimeſcas faciem potentis. Iſidorus. Qui metu potentis veritatem occultat eiuſdem veritatis iram ſibi prouocat. quia plus pertimeſcit homines: q̃ diuinam trepidat maieſtatem. Et cum hoc tales dicunt proditores veritatis vt placet beato Chryſoſtomo. ⁊ recitatur in decret. xi. q. iij. Nolite. Nolite timere eos qui occidunt corpus ne forte propter timorem mortis non libere dicatis quod audiſtis: nec fiducialiter predicetis alijs omnibus quod in aure ſoli audiſtis. hec ille. ¶ Scdo corrūpit munere. Eccl. xx. Encenia ⁊ dona excecant oculos iudicis. Auguſti. Uſq; adeo cupiditatis inoleuit malum vt iam ex conſuetudine vendant leges/corrumpant iura:ſententia ipſa venalis ſit:⁊ nulla iam cauſa poſſit eſſe ſine cauſa. ¶ Tertio corrumpit odio. ¶ Quarto amore. De iſtis duobus dicit Chryſoſtomus. Priuatus amor ⁊ priuatum odium rectum iudicium non cognoſcunt Greg. Iudicare digne de ſubditis nequeunt qui in ſubditorum cauſis odium: vel gratiam ſequūtur. Iudex autem eternus nullo iſtorum corrumpi poterit. Nō timore:quia potentiſſimus eſt Iob. xxij. Nunquid timens arguet te ⁊ veniet tecum ad iudicium? immo quanto potentiores erūt tanto contra eos ſeueriorem ſententiam proferet. Sap. vi. Potentes potēter tormenta patient. Non amore:quia iuſtiſſimus eſt: ideo contra fratres ſuos falſos:ſcilicet xp̄ianos duram ſententiam pramulgabit. Unde nihil valebit eis fraternitas:ideo ſubdit. Et precium redem. anime ſue. Nō munere quia ditiſſimus eſt. Prouer. vi. Non acquieſcet cuiuſq; precibus:nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. Bern. Ueniet dies illa in qua valebūt plus pura corda q̃ aſtuta verba ⁊ conſcientia bona q̃ marſupia plena. Auguſtin⁹ Expectat dies iudicij ⁊ aderit ille equiſſimus iudex qui nullius potentis perſonam accipit: cuius palatium nullus epiſcopus / vel abbas / vel comes auro:vel argento corrumpere poterit. Chryſoſt. Tunc nec diuitie pro diuitibus vel parentes pro filijs intercedent/nec angeli ſicut ſolebant pro hominibus facient verbum:qꝛ veri iudicij iudex nō recipit miſericordiam. Non odio qꝛ optimus eſt. in eo enim qui optimus eſt odium cadere nō poteſt:ipſe enim creator omnia diligit que creauit. Sap. xi. Diligis omnia q̄ ſunt:⁊ nihil odiſti eorum que feciſti:⁊ qꝛ diligit ideo cum dolore ⁊ compaſſione punit. Eſa. i. Heu heu conſolabor ſuper hoſtibus meis ⁊ vindicabor de inimicis meis. Ne ergo inimici eius ſimus diſponamus nos ad eius gratiā habendam mediante dei genitrice glorioſa matre eius digniſſima cui dicamus Aue gratia plena.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ ineternum non peccabis.

¶ Prima pars erit de diſcuſſione meritorum ⁊ demeritorum in ſpeciali. Secūda vero de diſcrepatione ergo creaturas humanas precipue iudeos.

Quo ad primam diximus de diſcuſſione meritorū in generali:ſupeſt dicere in ſpeciali:rei ergo ⁊ mali ſigillatim ⁊ diuiſim cō-

parebunt vt reddant rationem de his que male geſſerunt ⁊ pro his iuſtam
accipiant dānationis ſententiam:vt patebit. ¶ Primo comparebit luci= Lucifer cū
fer cum omnibus ſocijs ſuis tremulenter aſpiciens chriſti terribilitatem: ſocijs ſuis
⁊ ipſe xp̄s iudex dicet ei illud Ezechiel. xxviij. Tu ſignaculum ſimilitudi= ꝯparebit ĩ
nis plenus ſapiētia perfectus decore in delitijs paradiſi dei fuiſti. Omnis iudicio.
lapis precioſus operimentū tuū:aurum quoqꝫ opus decoris tui ⁊ forami=
na tua in die qua condit⁹ es parata ſunt. Tu cherub extētus et protegens
⁊ poſui te in monte ſancto dei:in medio lapidum ignitorū ambulaſti:perfe
ctus in omnibus vijs tuis a die conditionis tue donec inuenta eſt iniqui=
tas in te. In multitudine negociationis tue repleta ſunt interiora tua ini=
quitate ⁊ peccaſti ⁊ eieci te de monte dei ⁊ perdidi te o cherub. Et eleuatū
eſt cor tuum in decore tuo in terrā proieci te:ante faciem regum dedi te vt
cernerent te. In multitudine iniquitatum tuarum ⁊c. Quare cecidiſti o lu
cifer qui mane oriebaris? Tunc lucifer inclinans ſe in terram ſic loque= Lucifer ſe
tur. Equiſſime iudex ſi tua clementia digneꝉ me audire oſtendam manife= excuſat.
ſte me contra tuam dignitatem in nullo peccaſſe quoniam cognoui cogno
ſco ⁊ cognoſcam ꝙ tua diuinitas de nihilo me creauit: plenum ſapientia:
perfectum ſcientia ⁊ decore/ atqꝫ totius paradiſi: totius angelici monar=
chie principatum poſt te tenentem. Si fui donatus plenitudine ſapientie:
ergo non poteram cōtra tuam diuinitatem peccare:que eſt totius ſapien=
tie perfectio. Si fui perfectus ſcientia non poteram contra tuam potenti=
am peccare eo ꝙ ſubito me poteras in nihilum redigere. Unde non ignora
bam ꝙ contra tuam potentiam nihil erat potentius cui potuiſſem adhe=
ſiſſe. Nonne fuiſſet magna excecatio ꝙ creatura contra creatorem in tan=
tum ſuperbiuiſſet? ſed tua diuinitas reuerenter loquēdo ſic me abiecit ex=
pulit ⁊ in infernum demerſit:ſuaſu Michaelis archangeli:vt principatus
monarchie angelice ei deputareꝉ. Audiant omnes populi:aduertant om=
nes gentes ſi ego talis ⁊ tantus in omni perfectione ſublimat⁹: omni ſci=
entia ⁊ virtute decoratus a tua diuinitate:hic preſente que ſemper fuit mi
hi amabilis:ſemper benigna debuiſſē taliter peccaſſe:lex abhorret:ratio
diſſuadet vbicuiqꝫ audienti ſit incredibile. Ergo placeat tue maieſtati me
in priorem meam dignitatem gradum ⁊ honorem atqꝫ gloriam reſtituere.
Chriſtus alta atqꝫ terribili voce dicet. Audite omnes gentes auribus
percipite omnes populi qui in circuitu meo eſtis. Lucifer hic preſens vo=
lens excuſare ſuperbiam ſuam in celis:ipſe infelix temerarie peregit pec=
catum ſuum palliando tacite iniuſtitiam contra meam diuinitatem retor=
quet. Et couerſus ad diabolū dicet. O lucifer ſi te diuinitas tanto benefi=
cio ſublimauit quomodo preſumis ꝙ te gratis perdiderit? ſed ad tollendā
omnem preſumptionem ambiguitatis merita tua veniant in patrocinium
et teſtimonium cauſe tue in hoc iudicio. Statimqꝫ aſſurgens Michael ar
changelus eidem lucifero dulcibus verbis ait. O lucifer ſi es innocens
et iuſtus: cur in me infamas peccatum ſuperbie tue? Nonne in hoc co=
gnoſcitur malitia tua? Nonne tu dixiſti in conſpectu totius monarchie
celeſtis: ego ſum deus: et in cathedra dei ſedi: poſt hoc ſuperbe dixiſti.
Ponam ſedem meam in lateribus aquilonis: et ſimilis ero altiſſimo. Et
hec redacta fuerunt in ſcriptis ad memoriam futurorum per fideles nota
rios Ezechielem. xxviij. capitulo. et Eſaiam. xiiij. capitulo. Et es tante
preſumptionis ꝙ in conſpectu dei hec negas cum ſint etiam omni populo
manifeſta. Nunquid propter ſupradictā ſuperbiam tuam ipſe deus ꝓiecit

te: ⁊ angelos te ſequentes de celis in terrã. Nunc vero reſponde mihi. Si tante bonitatis in celis fuiſti: prout aſſeris quare ipſa bonitate non fuiſti vſus in terra: in quam eiectus fuiſti? Nũquid nouiſſima tua fuerũt peiora prioribus? Nam bina vice feciſti fieri vitulos aureos in populo dei: cũ diceres: hij ſunt dij tui iſrael qui eduxerũt te de terra egypti. Itẽ tẽpore Hieroboam ⁊ Roboam. Item tempore Machabeorũ prophanaſti ſancta ſanctorum faciens te pro deo adorari. Nonne iſta trahũt in manifeſto ſuperbiam tuam quã egiſti in celis? Quid egiſti in regno Jeſu iudicis: cui dixiſti. Hec omnia tibi dabo ſi cadens adoraueris me: vt dicit. Mat. iiij. Si deꝰ preſtitit tibi ſapientiam ⁊ decorẽ: tu aũt in malignitate tua illam ſapientiam perdidiſti. Unde iniuſte mihi improperas peccatũ ſuperbie tue. Ueniant ⁊ cetere nationes ⁊ reges nationũ qui ſeruierũt tibi ⁊ de bonis operibus tuis in hoc iudicio publice teſtificent. Cũqꝫ aduenissent reges nationum ante conſpectũ iudicis proſpicientes luciferũ admirantes dixerunt. Nunquid iſte eſt vir qui conturbauit terrã? qui cõcuſſit regna: qui poſuit orbem deſertũ: ⁊ vrbes eius deſtruxit ⁊ vinctis eius nõ aperuit carcerem? Et tu vulneratus es ſicut ⁊ nos noſtri ſimilis effectus es: detracta eſt ad inferos ſuperbia tua: cecidit cadauer tuũ: ſubter te ſternet tinea ⁊ operimentum tuũ erunt vermes. verũetiam ad infernum traheris in profundũ laci. Tunc iudex dicit. Ecce nunc audiuiſti: quid nationes teſtificent de te ⁊ de peccatis tuis. Reſpondẽs lucifer dicet. Domine iudex ponat fine iuſtitia ꝙ fecerim tale peccatũ. Nonne Adam in ſimili ſuperbia peccauit? etiam Nabuchodonoſor ⁊ tñ non grauaſti eos ſicut me. Judex dicet. Quicquid ipſi egerũt te inſtigante fecerũt: ſed tu nullum habuiſti inſtigatorẽ: niſi ꝓpriam malitiam tuã: ideo ipſi minus peccauerũt: ſed tñ ipſe Adam grauit penitentia peracta ſepultus eſt in valle Ebron Joſue. xiiij. Qui cum poſteris ſuis non fuit miſericordiam cõſecutus vſqꝫ ad aduẽtum meum in carnẽ. Tu vero de peccato tuo nunꝗ̃ voluiſti agere penitẽtiam: ſed ſemper peiora mala prioribus addẽdo in dies durior ⁊ obſtinatior factꝰ es: ſicut Pharao quẽ viuum mare abſorbuit: ⁊ ita infernus ſeparat ad te abſorbẽdum.

lucifer iudicatur. Tunc iudex dicet omnibꝰ circa eũ conſiſtentibus. Quid vobis videt? Nũquid lucifer fuit dãnatus iuſte cum ſocijs ſuis? Reſpondebũt omnes vna voce dicẽtes iuſte fuit damnatus. Et iudex dicet lucifero ⁊ angelis eum ſequentibus: ite ad ſiniſtram. Michaeli vero ⁊ angelis eius dicet: ite ad dexteram. Hec eſt prima diſceptatio quam faciet xp̃s in vniuerſali iudicio/re uera ſunt nouiſſima que ad memoriam reducere debemus ne peccemus: iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternũ nõ peccabis.

Quo ad ſecundam partem vidẽdum eſt de diſceptatione erga creaturas humanas: vnde iudei primo vocabunt: quibus dicet Audite me viri iudei iſraelite. Nunquid promiſſum fuit vobis in lege veſtra? Suſcitabit deus de medio fratrum veſtrorum prophetam ſimilẽ Moy. ſi: illum audite. Omnis anima que non audierit ꝓphetam illum exterminabit de populo ſuo. Nonne ſimils fui Moyſi in humanitate conuerſatione legis ⁊ preceptorũ datione? Nonne vobis mortuos ſuſcitaui: cecos illuminaui: omnes ĩfirmos ĩ ſolo verbo curaui: mortẽ ſuſtinui a mortuis reſurrexi: ⁊ poſt meam reſurrectionẽ per meos apoſtolos vobis predicari feci de regno dei: qui ſigna ⁊ miracula magna apud vos fecerũt? Uos aũt pſecuti eos fuiſtis de ciuitate in ciuitatẽ ⁊ eos flagellaſtis in ſynagogis veſtris ...

Judei vocabuntur

interimētes ⁊ occidētes illos:et ſic regno dei indignos vos feciſtis. Uinea
mea electa q̄d vltra debui facere tibi ⁊ non feci? Expectaui vt faceres vuas — Judei excuſāt ſe in
et feciſti labruſcas. ¶ Reſpōdebūt iudei dicētes. Equiſſime iudex:qm̄ iuſti
tia ⁊ iudicium preparatio ſedis tue placeat nos benigne audire. Cum ſcri — judicio.
ptum ſit p̄s.xcv. Judicabit orbē terrarꝫ in iuſtitia ⁊ pplos in equitate. Ue=
rum eſt ꝙ deꝰ ꝓmiſit nobis mittere ꝓphetā ſaluatorem mūdi. Sed ipſe de
dit nobis ſignū ad cognoſcēdū ꝓphetā illum Deut.xviij. dicēs. Hoc habe
bis ſignū qđ in noīe dn̄i ꝓpheta ille predixerit ⁊ non euenerit hoc dn̄s non
eſt locutꝰ ei:ſed ꝑ timorē animi ſui ꝓpheta cōfinxerit. Propheta aūt qui
arrogātia depzauatus voluerit loqui in noīe meo:que ego non precepi illi
vt diceret:aut ex noīe alienorꝫ deorꝫ/interficiet. Licet aūt nūc cognoſcamꝰ
ꝙ tu ille fueris ꝓmiſſus in lege:tñ multa que nobis dixiſti non euenerunt
ꝓpter que cogitātes te fore mēdacem ꝓphetā/iuxta mādatū legis te occi
dimus. ¶ Primo em̄ dixiſti palam in cōſpectu totiꝰ ſynagoge. Soluite tē
plum hoc ⁊ in tribꝰ diebꝰ reedificabo illud. Hoc predixiſti ⁊ non euenit:qꝛ
poſtea ꝑ lōga tp̄a māſit:ꝓpter qđ meruiſti affigi cruci. Qm̄ vt dr̄ li.i. Eſdre
ca.vi. Dixit darius rex. A me ergo poſitum eſt decretū: vt oīs homo q̄ hāc
mutauerit iuſſionē tollat lignū de domo eiꝰ et erigatur ⁊ cōfigat in eo:do=
mus aūt eiꝰ publicet. Deus aūt q̄ habitare fecit nomen ſuū ibi:diſſipet oīa
regna:⁊ populū qui extēdit manū ſuā vt expugnet ⁊ diſſipet domū dei que
eſt in hierl'm. Ego darius ſtatui decretū:qđ ſtudioſe impleri volo.⁊c. Secū
do dixiſti. Niſi mādaucaueritis carnē meā et biberitis ſanguinē meū nō ha
bebitis vitā in vobis:vt habet Joā.vi.et tñ ꝑ lōga tēpora vixinꝰ abſq; co
meſtione carnis tue. Tertio dixiſti. Si q̄s credit in me flumina de vētre eiꝰ
fluēt aque viue. Joā.vi. Multi in te crediderūt ⁊ tñ nō vidimꝰ de vētre eorꝫ
flumina manaſſe. ¶ Quarto dixiſti. Si q̄s ſermonē meū ſeruauerit mortē
non guſtabit ineternū. Joā.viij. Multi ſermonē tuū ſeruauerūt q̄ tñ mortui
ſunt. Et multa alia dixiſti que non euenerūt:ergo iuſte ſm̄ legē te crucifixis
mus. Preterea peius feciſti:qꝛ ſabbatū non cuſtodiſti:eo die infirmos cu=
rādo cōtra legē. Ideo non tenebamur tibi credere: neq; te ꝓphetā in lege
ꝓmiſſum reputare. Item ſepiꝰ te interrogauimus dicentes. Si tu es xp̄s
dic nobis palā. Tu vo reſpōdiſti nobis. Opera que ego facio ī noīe patris
mei hec teſtimoniū ꝓhibēt de me. Licet em̄ multa mirabilia ⁊ magna fece=
ris que nemo aliꝰ vnq̄ fecit:non tñ tenebamur tibi credere:qm̄ deꝰ prece=
pit nobis dicēs. Quod in noīe dn̄i ꝓpheta ille predixit ⁊ non euenerit.⁊c.
Unde nō dixit/fecerit:qꝛ et Helyas et Eliſeꝰ ſilia fecerūt ī miraculis:ꝫ.⁊c.
¶ Tūc iudex reſpōdebit eis dicēs. Sēper intellexiſtis ſcripturas ⁊ dicta — Reſpōſio.
ꝓphetarꝫ quo ad corticē et ſupficiē. Nōne ꝓmiſſus in lege vr̄a debebat vo
bis loqui in ꝓuerbijs parabolis ⁊ figuris: iuxta illud p̄s.lxxvij. Attēdite
popule meꝰ legē meā:inclinate aurē veſtrā in verba oris mei:aperiā in pa
rabolis os meū:loquar ꝓpōnes ab initio. Ecce q̄ta ſollicitudine deus vos
premonuit. Si loquēs dixi vobis:ſoluite tēplū hoc.⁊c.non loquebar de tē
plo materiali in quo ſtabatis: ſed de tēpo corporis mei in quo habitat oīs
plenitudo diuinitatis corporaliter:qđ deſtructū a vobis per mortē repara
ui in triduo ꝑ reſurrectionē. Si dixi:niſi mādaucaueritis carnē.⁊c.fui locu
tus de vita grē ⁊ glīe quā q̄s adipiſcit per eſum carnis mee vel re vel voto.
Si dixi:ſi q̄s in me crediderit flumina ⁊c.fui locutꝰ de fluminibꝰ ſacrarum
literarꝫ; vos em̄ cognouiſtis diſcipulos meos rudes/ignaros/illiteratos/
a qbꝰ magna flumina literarꝫ ꝓceſſerūt. Si dixi:ſi q̄s ſermonem meum.⁊c.

non fui locutꝰ de morte tēporali quā ego etiā ſuſtinui:ſed de morte eterna=
li aīe. Si ſabbatum non cuſtodiui ꝓpter curationem corporis ⁊ aīe:ergo
nec vos cuſtodiſtis circūcidentes pueros in ſabbato. Dicite mihi o iudei:
Nūquid dixi filio vidue mortuo vobis aſtātibꝰ Adoleſcēs tibi dico ſurge.
et illico ſurrexit. Item Lazaro quatriduano dixi. Lazare veni foras. et ſta=
tim ꝓdijt ꝗ erat mortuus? Nunqd leproſos mūdaui ⁊ cecos illuminaui ſo
lo verbo? Nōne demonia confitebātur me eſſe xp̄m? Nōne diſcipuli mei in
noīe meo maiora his fecerūt? Nōne hec ſigna cōfirmabāt me illū fuiſſe pro
phetam in lege veſtra ꝓmiſſum? Unde viri niniuite ſurgēt in iudicio iſto cō
tra vos ⁊ cōdēnabūt vos:qꝛ penitētiam egerūt ī predicatione Jone:et vos
me non audiuiſtis? ¶ Reſpōdebūt iudei dicētes. Locutio tua obſcura nos
decepit:qꝛ diſcipulis tuis dixiſtis. Uobis datum eſt noſſe myſterium regni
dei:ceteris aūt in parabolis vt vidētes non videāt ⁊ audiētes non intelli=
gāt Luce.viij. ¶ Dicet iudex illꝭ Eſa.v. Abieciſtis eñ legē dñi exercituū:
et eloquiū ſancti iſrael blaſphemaſtis. Non cōſurgebatis mane ad audiē=
dum verbū dei:ſed ad ebrietatem ſectādam ad potādum vſqꝫ ad veſperam
vt vino eſtuaretis. Cythara ⁊ lyra/tympanum ⁊ tibia ⁊ vinum in cōuiuijs
vr̄is:et opus dñi nō reſpiciebatis:nec opera manuum eius cōſiderabatis:
ꝓpterea captiui ducti eſtis:qꝛ non habuiſtis ſciētiam:ideo dilatauit infer=
nus aīam ſuā et aperuit os ſuū abſqꝫ vllo termino:et deſcēdēt fortes veſtri
et populi ⁊ ſublimes/glorioſiqꝫ veſtri ad eū. ⁊c. Judex tūc dicet oībꝰ aſtāti
Judei con- bus. Quid videꝫ vobis populi gētes ⁊ lingue? Nunquid iudei fuerūt iuſte
dēnantur. dānati? Reſpōdebūt oēs ⁊ dicēt. Juſtiſſime quidē. Tūc iudex ſtatuet nini
uitas a dextris dicēs. Jte ad dextrā. Et iudeos a ſiniſtris dicēs. Jte ad ſini
ſtram. Ecce ſcd̄a diſceptatio. Glorioſus aūt dñs Jeſus iudex noſter equiſſi
mus ad ſuam dexteram vocare nos digneꝫ:cōcedēs nobis hac in vita mor=
tali gratiam ⁊ finaliter gloriam. Amen. ¶ Sermo.xxi.

MEmorare nouiſſima tua:& in eternum &c.
Scribitur Sapie.vi. Non eñ ſubtrahet perſonā cuiuſqꝫ dñs
qui eſt dñator oīm:nec verebiꝫ magnitudinem cuiuſqꝫ:qm̄ pu=
ſillū ⁊ magnū fecit ipē:et equaliter eſt illi cura de oībꝰ. Fortio
ribꝰ fortior aūt inſtat cruciatio. Per hoc habeꝫ ꝙ dñs Jeſus in extremo
iudicio iudicabit equaliter oēs ſm̄ merita vel demerita ſine quacūqꝫ diſſi=
Judices mulatione. Parcūt eñ interdum iudices ꝓpter beniuolentiam:interdum
ꝓpter tria ꝓpter impotētiam:et interdum ꝓpter negligētiam. Primo iſta tria exclu
reis ꝑcūt dūtur per textū allegatū ꝙ non erūt in xp̄o iudice. Scd̄o ſubinferꝫ princi=
non xp̄s. palis cōcluſio:ibi. Fortioribꝰ aūt fortior inſtat. ⁊c. ¶ Quātum ad primum
ꝙ xp̄s non parcet ꝓpter beniuolētiam tūc tēporis:dicit ſic. Non eñ ſub=
trahet perſonam cuiuſqꝫ dñs. Cautela eſt frequēter apud iudices mūdi ꝙ
perſona rea ſubtrahiꝫ pro certo die ita ꝙ non cōparet. Unde iudex pro die
illo nihil facit ꝯtra eā. Sed iſta cautela nihil tūc valebit:qꝛ nullus pro tūc
ſe poterit abſentare.ij. Cor.v. Oēs nos manifeſtari oportet ante tribunal
xp̄i. ⁊c. Ergo dñs non ſubtrahet per diſſimulationem perſonā cuiuſqꝫ:qꝛ di
citur Act.x. ꝙ deus non eſt acceptator ꝑſonaꝝ. Et ratio:qꝛ eſt dñator oīm
et iuſtus dñator:ergo nulli faciet fauorem.ij. Regū.xxiij. Fortis iſrael dña=
tor hoīm iuſtus. Sic ergo nulli parcet ꝓpter beniuolētiam. ¶ Scd̄o nulli
parcet ꝓpter impotētiam. Et quātum ad hoc dicit. Nec verebiꝫ magnitu
dinem cuiuſqꝫ. quaſi dicēs. Non dimittet ꝓpter timorem potētie regū vel

principum vel creature cuiuſq̄.et hoc ꝓbať ſic. Nullus eñ artifex terreť de eo qđ fecit:et etiā poteſt deſtruere quādo vult:q: oīs artifex potētioꝛ eſt ſuo artificiato.Sed de⁹ fecit puſillum ⁊ magnum. in p̄s.Dñs ip̄e eſt deus ipſe fecit nos ⁊ non ipſi nos. ¶Tertio deus nulli parcet ꝓpter negligentiam. Et quātum ad hoc dicit q̄ equaliter eſt illi cura de oib⁹:et per conſequēs non plus negliget punire vnum q̄ alium.Sapie.xij.Non eſt ali⁹ de⁹ q̄ tu cui cura eſt de oib⁹ vt oſtēdas qm̄ non iniuſte iudicas iudicium. His ergo trib⁹ cauſis diſſimulationis excluſis ſubinfertur concluſio talis.Foꝛtioꝛibus aūt.i.illis qui foꝛtius ⁊ grauı⁹ peccauerūt foꝛtioꝛ inſtat cruciatio q: Deuť.xxv.Pꝛo menſura delicti erit ⁊ plagarum modus. Equiſſimum ergo iudicem timeamus:et q̄pꝛimum ad ipſum conuertamur: vt ſpiritus ſancti gratia ſit ſemper nobiſcum. Et vt facilius hanc obtinere valeamus ſalutem dicamus matri eius digniſſime:dicentes Aue.

¶Memoꝛare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

¶Pꝛima pars erit de vocatione gentilium.Secūda vero chꝛiſtianoꝛum.

Quo ad primam. Dñs Ieſus vocabit in iudicium gētiles qui idolis ſeruierūt in clamoꝛe tubaꝝ per angelū Michaelem:quibus dicet. Uos cū ſitis hoīes ad imaginē et ſimilitudinē dei foꝛmati ſicut et ceteri cū ſenſualitate ⁊ rōne:quare idola vana opera manuū vr̄aꝝ ꝓ deo adoꝛaſtis? Que nec loqui poterāt cū ſpūs non eſſet in eis:habebāt oculos et non videbāt:habebāt aures ⁊ non audiebāt:habebāt manus ⁊ non palpabāt:habebāt pedes ⁊ non ambulabāt. Qua ergo ratione mouebamini ad adoꝛādū illa ſimulachꝛa? Quare non recognouiſtis pꝛo deo illum qui fecit celum ⁊ terrā et oīa que in eis erāt? Ille eſt qui dedit vobis pꝛincipiū eſſendi:pauitq; vos a iuuētute veſtra. Ipſe fecit exaltare ſpiritum veſtrum et cogitationes veſtras deperire. Ubi ſunt dij veſtri in quib⁹ habebatis fiduciam? Surgāt ⁊ opitulētur vobis:et in neceſſitate vos ꝓtegāt. Uidete ſi in hoc iudicio de manu mea vos poſſint eruere. ¶Reſpōdebūt gentiles idololatre dicētes.Equiſſime iudex/placeat tue manſuetudini audire nos. Ex quo foꝛmaſti nos ad imaginem ⁊ ſimilitudinem tuam:quare gr̄am tuā quā iudeis tribuiſti nobis non dediſti? Quos iudeos ante incarnationem tuā per circūciſionem ſaluaſti.Et poſt incarnationem tuā quare gr̄am baptiſmi magis tribuiſti illis q̄ erāt in Europa q̄ nobis qui eramus in Aſia et in Africa? Item cum donaſti eis ſpiritū ſanctum qui inflāmauit diuino amoꝛe coꝛda illoꝝ:ꝓpter qđ illi crediderūt in te:et nobis nihil hoꝝ tribuiſti.Quare illos dilexiſti ⁊ nos odio habuiſti? Meli⁹ fuiſſet q̄ nati non fuiſſemus poſtq̄ perpetuā gehēnam in inferno debem⁹ ſentire.¶Tunc iudex reſpōdebit eis dicēs. Audite que dictur⁹ ſum.Ego hoīem foꝛmaui ī ſtatu innocētie vt ruinā angeloꝝ repararem:ſed homo ip̄e credēs effici vt de⁹:ſpreto meo mādato reddidit ſe reū et cōtumacem mihi:ꝓ cui⁹ cōtumacie purgatione ip̄m cū tota ei⁹ poſteritate deputaui carceri infernali.Cōpatiēs tñ ei ⁊ p[...]eris eius elegi mihi Abꝛaham virum fidelem: cui ꝓmiſi in ſemine ei⁹ pꝛedictū hoīem ⁊ poſteritatem ei⁹ benedicere:et ipſos de dicto carcere ad meā gr̄am reuocare. Cuius Abꝛahe ſemen creuit in pp̄ꝉm magnū velut arena maris;quē pp̄ꝉm vocaui iſraeliticū:et eū mihi in filiū elegi:et conſtitui eidem pp̄ꝉo cerimonias ⁊ circūcūciſionem:quē poſui in lucē oīm gētiū. Sed dicite mihi gētiles qñ feci vobis ſigna magna in egypto in cōſpectu vr̄o pꝛo liberatione dicti pp̄ꝉi mei a ſeruitute vr̄a; quare in virtute tantoꝝ

Gentiles vocantur ad iudiciū

Gētiles ſe excuſant.

Iudex oñdit excuſationē eoꝝ nullam.

ſignoꝝ nō crediḋiſtis mihi tāq̄ xp̄o deo viuēti? Nōne exſiccaui mare: et ip̄
calcabile p̄buí pp̄lo meo vobis vidētibꝰ: que res notiſſima fuit vniuerſoꝝ
orbi? Nōne mare ſubmerſit Pharaonem ⁊ exercitū eiꝰ ꝓpter pſecutiōem
populi mei? Quare vos vidētes hec miracula non crediḋiſtis mihi? Nōne
eratis in terra ꝓmiſſionis quam ꝓmiſerā huic pp̄lo meo: qñ tot ſigna feci
in oculis vr̄is: in ꝑcuſſione ⁊ occiſione regū vr̄oꝝ et exercituū vr̄oꝝ? Nūq̄d
cōſideraſtis qñ Gedeon cū trecētis viris ꝑcuſſit cētū viginti milia bellato
rum ⁊ educētiū gladiū? vt dr̄ Judicū.vij. Nūquid cōſideraſtis Sāſonem vi
rum fortiſſimū de pp̄lo meo: qui cū maxilla aſine occidit mille viros? vt dr̄
Judicū.xv. Jtem cū teneretis archā federis captiuā: nōne vos in ſecretio=
ri parte natiū percuſſi: et inter vos fuit magna confuſio mortis quouſq̄ re=
mitteretis archā in hierl̄m? vt dr̄.i.Reg.v. Nōne angelꝰ meꝰ ꝑcuſſit cētū
octogintaquinq̄ milia viroꝝ qui venerāt cū Sēnacherib rege aſſyrioꝝ vt
ꝓphanarēt tēplū et pp̄lm meū? vt dr̄.iiij.Reg.xix. Jtem q̄d vobis feci qñ
eratis cū Benadab: q̄ venit in terrā pp̄li mei cū.xxxij.regibꝰ vt dictū po=
pulum annihilaretis: nōne mortui ſunt cētū milia pedites de ſyris a filijs
iſrael? vt dr̄.iij.Reg.xx. Si ergo vidiſtis iſta ſigna fieri ꝑ me in populo meo
cōtra vos: in quibꝰ idola veſtra non potuerūt vobis auxiliari: quare mihi
non crediḋiſtis? immo vidētes hec ſigna magis me vituperaſtis. Quia ve
ro non aliter me poterā vobis demōſtrare niſi in his ſignis q̄d mihi impu=
tatis? Cū aūt dicitis ꝙ magis dilexi europā q̄ aſiam ⁊ affricā. Dico ꝙ or
dinaui diſcipulis meis vt per totū orbē diſcurrerēt: vt dr̄ Marci vlt. Eūtes
in mūdum vniuerſum p̄dicate euāgeliū omni creature. Et q̄ cōſtat ꝙ in
oēm terrā exiuit ſonꝰ eoꝝ et in fines orbis terre v̄ba eoꝝ: vt dicit Pſalm.
nullā ergo habetis excuſationē. Et q̄ ſcriptū eſt. Effūde iram tuā in gētes
que te non nouerūt: et in regna que nomen tuum non inuocauerūt: ideo ite
Gentiles ad ſiniſtrā. Hec ſunt nouiſſima que nos mirum in modum terrere deberēt
cōdēnant. ad fugiēda peccata/iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua.⁊c.

Quo ad ſecundam partem. Equiſſimus iudex Ieſus
cūctum pp̄lm chriſtianū vocabit: quo cōparēte corā iudice/dicet iudex an=
gelis ſuis. Separate oues ab hedis. Exibūt angeli ⁊ ſeparabūt malos de
Chriſtiani medio iuſtoꝝ. Oībus ſeparatis accedēt paſtores eccl̄ie: et iudex dicet eis.
vocantur. Quare vos paſtores depaſti eſtis eccl̄iam meā? ecce rapina pauperꝝ in do=
mo veſtra. Quare attriuiſtis populū meū et faciē pauperū demoliti eſtis
cōtra vos ꝓuocātes oculos maieſtatis mee? Nōne ſup humerū veſtrū dedi
clauem domꝰ Dauid: qua aperiebatis ⁊ nemo claudebat: claudebatis ⁊ ne
mo aperiebat. Dicite mihi o paſtores quare paſcebatis voſmetipſos? Nō=
ne greges paſcūtur a paſtoribus? Lac comedebatis: et precioſis lanis co=
operiebamini de ſubſtātia pp̄li mei: et q̄d craſſum erat ſupbe expoliādo oc
cidebatis: et pp̄lm meū pane ſpūali non paſcebatis. Q̄d infirmum fuit in
operimꝰ mīe admonēdo non cōſolidaſtis: et q̄d egrotum in fide ſancte trini
tatis non ſaluaſtis p̄dicādo: et q̄d fractū erat in mortalibꝰ pctīs corrigē
do non alligaſtis: et q̄d abiectum erat in vitioꝝ ⁊ pctōꝝ corruptione cla=
mando ad penitētiam non correxiſtis: et q̄d perierat in pctōꝝ cōſuetudine
increpādo non queſiuiſtis: ſed cum auſteritate pp̄lo meo imperaſtis: et ad
aliud non attēdebatis niſi ad ſplēdida fercula in vētre ponēda. Et populꝰ
meꝰ diſperſus fuit: eo ꝙ ei non eſſent paſtores: et factꝰ fuit pp̄ls in deuora
tione beſtie.i.diaboli. Ergo paſtores reddite rōnem officij vr̄i: ecce nūc ex=

quiritur ſanguis ſubditoꝝ de manu veſtra. ¶Tūc paſtores ⁊ aliȷ̄ curati intuētes terribilē iudicē/cū timore ⁊ dolore cordis humiliter dicēt. Equiſſime iudex:cū ſimꝰ ſemꝑ parati obedire tue maieſtati:non ſm iuſtitiā tuā/ ſed ſm magnā miam tuā argue nos in hoc iudicio:qm in cōſpectu tuo nullus pōt per iuſtitiā ſaluari. Ergo miſericordiſſime deꝰ:ſicut cū pluribꝰ veteris teſtamēti egiſti/ſic ⁊ nobiſcū placeat pagere. Nōne clemētiſſime iudex preſuiſti in paradiſo:in quo tm̄ erāt duo hoīes/⁊ tn̄ ambo ſub tua cuſtodia perierūt:ergo ſanguis eoꝝ exquirit̄ de manu tua. In archa Noe tm̄ octo hoīes fuerūt:quoꝝ vnus periȷ̄t. Nūquid eiꝰ ſanguis fuit exquiſitꝰ de manu Noe? In domo Abrahe filiꝰ eiꝰ Iſmael fuit malus. In domo Iſaac Eſau periȷ̄t. In domo Jacob tres de duodecim patriarchis perierūt. Sub principatu Moyſi ⁊ Aaron erāt mille milia:et tn̄ nemo intrauit terrā ꝓmiſſionis niſi Caleph et Joſue. De domo Dauid quatuor perierunt. De ſchola tua vnꝰ ſcꝫ Judas periȷ̄t. Proinde ait Aug. ad Vincētium donatiſtam:et recitat̄ i decre.di.xlvȷ̄.quātūlibet. Quātūlibet vigilet diſciplina domꝰ mee homo ſum ⁊ inter hoīes viuo:nec mihi arrogare audeo vt domus mea melior ſit ꝙ̄ archa Noe:vbi tātū inter octo hoīes vnus reprobꝰ inuētꝰ eſt.aut melior ſit ꝙ̄ domꝰ Abrahe:vbi dictū eſt. Eȷ̄ce ancillā et filiū eiꝰ.aut melior ſit ꝙ̄ domꝰ Iſaac:vbi de duobꝰ geminis ī Malachia dictū eſt. Jacob dilexi: Eſau aūt odio habui.⁊c. Nūquid ſanguis eoꝝ de manibꝰ tuis et predictoꝝ exquirit̄? O dn̄e fiducialiter loquimur/cū ſupradicti fuerint ſub cuſtodia tua et illoꝝ:cōtētamur valde.ꝙ ſi ſanguis illoꝝ ſupradictoꝝ exquiritur de manibꝰ ſuoꝝ paſtoꝝ:ꝙ ſanguis noſtroꝝ ſubditoꝝ exquirat̄ de manibꝰ noſtris. Neqꝫ eñ meliores ſumus ꝙ̄ oēs patres noſtri. Unde iuſtiſſime iudex placeat in mīa iudicare nos. ¶Judex dicet iſtis. In lege veſtra quid ſcriptum eſt Ezech.iȷ̄. Fili hoīs ſpeculatorem dedi te domui iſrael: et audies de ore meo verbū:et annūciabis eis ex me. Si dicēte me ad impium:morte morieris.non annūciaueris ei neqꝫ locutꝰ fueris vt auertatur a via ſua impia ⁊ viuat. Ipe impiꝰ in iniquitate ſua morietur:ſanguinem aūt eiꝰ de manu tua requiram. Si aūt annūciaueris impio/et ille non fuerit auerſus ab impietate ſua ⁊ via ſua iniqua:ipſe quidē in iniquitate ſua morietur:tu aūt aīam tuā liberaſti. Sed paſtores veteris teſtamēti ⁊ ego redarguimus noſtros ſubditos in pctīs eoꝝ. Nōne ego predixi Ade/vt non comederet de ligno ſciētie boni ⁊ mali? Nōne Moyſes et Aaron ⁊ ceteri paſtores ſemper fuerūt aſſidui pro ſalute populi? Si populus noluit eos audire/non eſt culpa paſtoꝝ. Nōne monui diſcipulos meos dicēs. Unus veſtrum me traditurus eſt? Si ille qui cecidit de ſchola mea ⁊ preuaricatus eſt noluit me audire:ipſi eſt imputādum/non mihi. Etiam ſi noluerūt populi audire paſtores ſuos/non eſt imputādum paſtoribꝰ:qm̄ ſecure dicere poſſunt. Lauimꝰ manus noſtras in ſanguine pctōꝝ. Cōtra negligētes dicitur per ꝓphetam Eſaie.lvi. Canes muti non valētes latrare:ſed dicite mihi ſi vos redarguiſtis ppl̄m meū de pctīs ſuis:quare periȷ̄ſtis in pctīs veſtris. Si annunciaſtis ſcelera eoꝝ quare in veſtris ſceleribus dānamini? ¶Dicent paſtores. Equiſſime iudex/ſi in ſceleribꝰ noſtris dānamur:non tn̄ fuimꝰ negligentes circa ſubditos noſtros:qui ſpretis documētis noſtris in tartarum iuſte dānātur. Sēper euāgelicum verbum in populo fecimꝰ ſeminare/ac etiā nos ſeminauimus:noſtraſqꝫ latas dioceſes diuiſimꝰ in parrochias:in quibꝰ ſpirituales poſuimꝰ rectores:qui nobiſcum aſſiſtebāt ad crimina populi corrigēda vbiqꝫ predicādo euāgeliū. Si ipſi noluerūt obſeruare precepta euā

Paſtores ſe excuſāt.

Judex cōtra paſtores.

Paſtores replicant ad dicta iudicis.

gellca:quare peccata eoꝝ imputātur nobis? Veniāt ipſi de populo ⁊ cōfe
ſtentur de hoc nobiſcum. ¶ Quib⁹ aduocatis ⁊ cōparētib⁹ aiunt paſtores.
Dicite nobis o ſubditi:nūquid fecim⁹ euāgelium dei predicari vobis i ſan
Subditi ctis monitionib⁹ et aſſiduis redargutionibus? ¶ Reſpōdebūt ſubditi ⁊ di
rñdēt ↄtra cēt. Feciſtis:ſed aliud docebamur a vobis ꝟbo/aliud facto ⁊ exēplo. Nam
paſtores. vos paſtores poſt predicatum euāgelium cōſurgebatis ⁊ peccata manife
ſta corā nobis operabamini:ꝓpter qđ nos magis attēdebam⁹ ad exēpla
tionem veſtrā ꝙ̄ ad verba:ſequētes veſtra peccata:credētes ea nobis lice
re ex quo faciebatis ea:ꝓpter que ī gehēnam periclitabamur. Vos nobis
Paſtores magiſtri fuiſtis:vos hāc doctrinam nos docuiſtis. ¶ Dicēt paſtores. Aut
reſpōdent. publice peccaſtis:aut occulte. Si publice/cū cōſtitit de veſtris peccatis in
iudicio veſtro per denūciationes ⁊ teſtium ꝓbationes vos redarguimus:
et ſi intātum fuerūt manifeſta ꝙ tergiuerſatione celari non poterā::et ī re
dargutione predictoꝝ fuim⁹ negligētes / eſt quidem nobis imputandum.
Si occulte peccaſtis de his non tenebamur:qm̄ deum habēt vltorem. Nō
ne vobis fecim⁹ verbū dei nūciare:per qđ docebamini que ad vitam ⁊ que
ad mortem cōpetebāt? Nōne conſtituimus vobis parochianos ſacerdotes
quib⁹ debuiſtis peccata vr̄a cōfiteri:q̄ vobis miniſtrarēt eccl̄iaſtica ſacra
mēta in ſalutem aīaꝝ vr̄aꝝ:quare ergo neglexiſtis? Si nos peccauim⁹ pu
blice vel occulte:nobis imputet. Quia ꝟo nemo ſine crimine viuit:non de
buiſtis reſpicere pctōꝝ nr̄oꝝ exēpla:ſ; poti⁹ opari q̄ docebam⁹. Qm̄ Mat
thei.xxiij.dr vobis. Oīa quecūq; dixerint vobis ſeruate ⁊ facite:ſm ꝟo ope
ra eoꝝ nolite facere. Sēper habuiſtis nos exoſos ⁊ quaſi inimicos:ſi tamē
aliqđ peccatum fuit in nobis qđ vobis poſſit cōpetere/dicite. Illi aūt ſilue
Iudex ad rūt. ¶ Tūc iudex paſtoribus ait. Dicite mihi:quare vēdidiſtis ſymoniace
paſtores. donum ſpirituſſancti/eccleſias beneficia/ordines ſacros/loca ſacra. Vos
nihil aliud fuiſtis niſi ſtānum plūbum ⁊ ferrū: et in medio fornacis cordiū
vr̄oꝝ ſcoria argēti ⁊ auri fuiſtis:pro eo ꝙ verſi fuiſtis ī ſcoriam predictam.
Ecce ego congregaui vos in cōgregatione auri ⁊ argēti/eris/ferri/ſtanni/
et plūbi in medio fornacis inferni:et ſuccēdi ibi ignem ad cōflādum ī furo
re meo ⁊ in ira mea. Et adhuc cōflabo vos ⁊ cōgregabo vos:et ſuccendam
Paſtores vos in ignē furoris mei:et cōflabimini in medio ei⁹. ¶ Reſpōdebūt paſto
reſpōdent. res ⁊ dicēt. Ne iraſcatur furor tu⁹ ſuꝑ nos qui es miſericors. Nōne in noīe
Iudex ↄ tuo demonia.i.pctā mortalia eiecim⁹:et in noīe tuo ꝓphetauim⁹. ¶ Dicet
trario. iudex. Amen dico vobis neſcio vos. Nūo ꝓphetaſtis in noīe meo ⁊ demo
nia eieciſtis:cū totū mūdū veſtris falſis ꝓphetijs ⁊ pctis ⁊ demonijs reple
ueritis? Nōne plurics ſcidiſtis ⁊ diuiſiſtis eccl̄iam meā? quot reges errare
feciſtis dicēdo. Oīa licita ſunt pricipi.quot popl̄os? Vñ homicidia/adulte
ria/deſolatiōes/ſcādala grauia ⁊ innumera mala ꝓceſſerūt. Necnon ſatha
nam ⁊ demonioꝝ cōgregationē ad dicta mala peragēda ſoluiſtis? Nūquid
in his ſcelerib⁹ poteſt merito vocari Samaria:que nō tāta facinora cōmi
ſit quēadmodū vos? Item reddite mihi rationē fructuū laboꝝ vr̄oꝝ ⁊ diui
ni officij. Benedixiſtis ne dn̄o omni tēpore:ſeptics in die laudem di[illegible]do?
Cibaſti pauperes de ſubſtātia eccl̄ie mee:an ditaſtis parētelam veſtram?
Etiā iſtud meli⁹ fuiſſet:ſ; tāꝙ̄ diſſipatores bonoꝝ eccl̄ie attēdiſtis ad alē
das mulieres ⁊ meretrices inhoneſtas ⁊ commatres:et ab his alias in do
mos veſtras introducēdas:velut equus ⁊ mulus in laſciuijs viuētes:et cō
putruiſtis in concupiſcētijs carnis:ſicut iumēta in ſtercore ſuo:et inaniter
ſacrificaſtis mihi carnē et ſanguinē meū:velut mūdi ab omni peccato. Iu

dicium eñ mãducaſtis ⁊ bibiſtis. Si inimici mei ⁊ eccłie mee hoc feciſſent ſuſtinuiſſem hoc vtiq;. Et ſi hi q̃ oderũt me ⁊ eccłiam meã ſuꝑ me mala locuti fuiſſent mihi/abſcõdiſſem me ab eis. Sed vos noti mei hoc egiſtis: propterea veniet mors ſuꝑ vos ⁊ deſcẽdetis in infernũ viuẽtes. Quibꝰ taliter cõuictis dixit. Jte ⁊ vos ad ſiniſtrã. O pauperes aĩe ad quã partẽ ibitis? Hec ſunt ꝑfecto nouiſſima valde tremẽda. Ut hãc igitur partem declinemus/delinquamus peccata/et grãm a piiſſimo iudice inueniemus in hoc ſcło/et tãdẽ gł'iam. Quã nobis preſtare digneẽ Jeſus Marie filiꝰ. Amen.

❡Sermo.xxij.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum. &c.

Scribiẽ in p̃s. Arcũ tetẽdit ⁊ parauit illũ. Judiciũ aũt dñi cõparaẽ arcui. Sicut dicit glo. ſuꝑ illõ p̃s. Dediſti metuẽtibꝰ te ſignificationẽ vt fugiãt a facie arcus. ❡Primo: q2 anteq̃ feriat timorẽ incutit. vñ glo. Arcus meꝰ extẽſus iam minaẽ ſed nõdum ferit: q2 iudiciũ nos terret: ſed nõdũ dãnat. Jn p̃s. A iudicijs eñ tuis timui. Nota de illo q̃ fuit territꝰ per ſõnũ in iudicio. Jtem nota ꝙ duo milites ex deuotione iuerũt vltra mare viſitare loca ſancta: accidit ꝙ intrauerũt vallem Joſaphat. Unus aũt ex ſolatio poſuit ⁊ adaptauit vnũ magnũ ſilicẽ: et ait ſocio ſuo. Uolo mihi parare ſedem pro iudicio. Et volẽs ꝓbare ſi bene eſſet aptus ſeſſioni poſuit ſe ad ſedendũ: ſedit: et ad celũ vbi dñs debet apparere aſpexit. Cui ſubito tãtꝰ timor ⁊ tremor in mẽbris eiꝰ miſſus eſt: ꝙ vix ꝑ ſocium ſuũ potuit inde leuari atq; abduci. Aſſeruit poſtea ꝙ extũc nũq̃ fuit quin audito noĩe iudicij tremor ĩ oſſibꝰ eiꝰ irrueret. Hec Holkot ſuꝑ Sap̃.

Judicium dñi cõparaẽ arcui tripliciter.

❡Scđo cõparaẽ iudiciũ arcui: q2 chorda arcus q̃tomagis retrahiẽ tanto grauiꝰ percuſſus lediẽ. Sic certe q̃tomagis iudiciũ legis differẽ a pctõre et q̃to diutiꝰ expectaẽ: tãto duriꝰ feriet. Roma. ij. Scđm duriciã tuã et cor impenitẽs theſaurizas tibi irã in die ire ⁊ reuelationis iuſti iudicij dei. Et ſicut videmꝰ ꝙ tẽtio arcꝰ reflexio eſt a ſua naturali habitudine ⁊ rectitudine: ita xp̃s in iudicio cũ ſit naturaliter miſericors: q2 filiꝰ matris mĩe ex vna ꝑte ⁊ filiꝰ patris mĩaꝝ ex alia. ij. Cor. i. ca. Flecteẽ quodãmodo ꝑ arcũ rigoris ⁊ iuſtitie ⁊ emittet ſagittas dire ſentẽtie Jte maledicti in ignẽ eternũ. Matt. xxv. ❡Tertio cõparaẽ iudiciũ arcui. Arcus ẽm Jſido. xviij. etymo. ca. ix. dı. Q2 curuaẽ arcꝰ vt arceat hoſtẽ. ſic fiet ĩ iudicio. vñ Anſel. in meditationibus ſuis. O anguſtie. hinc erũt pctã accuſantia: inde terrẽs iuſtitia: ſubtꝰ horrẽdũ chaos inferni patẽs: deſuꝑ iudex iratꝰ: intus cõſciẽtia vrẽs: foris mũdꝰ ardẽs: pctõr ſic dꝑhẽſus: in quã partẽ ſe premet conſtrictꝰ vbi latebit? Hec ibi. Et ideo ante iudiciũ para iuſtitiã. Eccłi. xviij. vñ Augu. in homił. ſuꝑ illud Eſa. Aſcẽdet ſicut virgultum. Quis multũ preſumere debeamus de mĩa dei: non tñ negligẽter debemꝰ timere iuſtitiam eiꝰ. Cũ iuſtitia eñ te iudicabit/qui cũ mĩa te redemit. Nam ꝙ longo tẽpore peccamꝰ et parcit: non eſt negligentia ſed patiẽtia. Non ille potẽtiam perdidit: ſed nos ad penitẽtiam reſeruauit. Timeamꝰ ergo iuſtitiam cuiꝰ mĩam deſideramus. Parcit eñ modo ſ3 non tacet: ſed ſi tacet non ſemper tacebit. Audiamus ergo eum dum non tacet in precepto ſi volumus vt nobis parcat cum non tacuerit in iudicio. Modo eñ prorogatur nobis mĩa: tũc a nobis exigetur iuſtitia: et reddet vnicuiq; ẽm opera ſua: ac fiet illud qđ Apłs dixit. Judicium ſine mĩa fiet illi qui non fecit mĩam. Hec ille. Ad matrẽ mĩe recurramꝰ pro gratia ſpiritusſancti impetrãda. Cui dicemꝰ deuote Aue.

¶ Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.vbi ſupra.
¶ Prima pars erit de vocatione religioſoꝝ. Secunda vero de vocatione ſecularium.imperatorum.iudicum.aduocatoꝝ.teſtium ꝛc.

Quo ad primam. Iudex equiſſimus religioſos oēs vocabit monachos:ſcꝫ mēdicātes/anachoriſtas/et generaliter oēs qui renūciauerūt ſeculo vt liberi⁹ deo ſeruirēt.Et dicet eis. Uos in religione ſeculariter vixiſtis:et qꝛ nomen ſanctitatis habētes peruerſe agēdo ampli⁹

Religioſi vocātur. nocuiſtis in eccl'ia mea ꝙ ceteri. vt habet.xix.q.iij.monaſterijs. Nam pre alijs/diuinis officijs debuiſtis inuigilare:vt habet.xij.q.i.qꝛ tua.Et tn̄ nec cōmuniter cū alijs nec ſeorſum ꝑ vos officio diuino intēdebatis:et ſi aliqn̄ debitum ꝑſoluiſtis/non hora cōgruēti:non attētione mētis aut deuotione: ſed curſim aut interpoſitis ocioſis v̓bis / riſib⁹/clamorib⁹ alijs operibus attēti. Preterea ꝓpriam volūtatem ſecuti eſtis non obediēdo ſuperiorib⁹ veſtris:rixādo cū eis:ꝑcutiēdo eos:non oīa cōmunia habētes:ſed tāꝙ propria poſſidētes:non oīa prelatis veſtris aſſignātes:que religioni ſunt ꝯtraria:vt habet.xij.q.i.non dicatis.et.ca.expedit.et.ca.deus portio. Immo ſi aliqn̄ ſeruitijs monaſterij deputabamini/non charitate ſed cupiditate ſeruiebatis ꝓpter lucra tēporalia. Si em̄ predicabatis ꝑpl'o:ſi cōfeſſiones audiebatis:ſi celebrabatis : nōne ſpe lucri:aut pecunie:aut ſubſidij tēporalis et mercedis terrene illa faciebatis? Ceterū cōem vitā non habuiſtis:ſed denarios aut res alias mūdiales poſſediſtis vt ꝓprietarij ſeculares. Et qđ deterius eſt nec caſtitatē obſeruaſtis:ideo cū Anania interibitis:vt habetur

monſales. xij.q.i.dilectiſſimis.et.c.ſcim⁹. Ite ergo ad ſiniſtrā. ¶ Item moniales cōſecratas que pudicitiā v̓ginitatis nō ſeruauerūt vocabit:dicēs. Nōne vos fuiſtis filie mr̄is eccl'ie mee:que ꝛ fornicate fuiſtis in ſanctuarijs meis ab adoleſcētia vr̄a? Ibi ſubacta fuerūt vbera vr̄a ꝛ fregiſtis mām̄as pubertatis veſtre:et qđ peius eſt filios ꝛ filias ab eccl'iaſticis viris:non ſolum ſecularibus ſed regularibus genuiſtis ꝛ peperiſtis. Et qđ dāñabili⁹ eſt non fuiſtis facte quaſi meretrices faſtidioſe augētes preciū : ſed quaſi que ſupra ſuos viros inducūt alienos. Oībus meretricib⁹ ſolet dari merces:vos aūt dediſtis mercedē cūctis amatorib⁹ vr̄is : et dona diuerſa dediſtis eis vt ad vos intrarēt vndiqꝫ ad fornicādū vobiſcū. Nūc feciſtis cōtra cōſuetudinē meretricū in vr̄is fornicationib⁹. Nūc cōgregabo oēs amatores vr̄os cū quib⁹ cōmixte fuiſtis ꝛ quos dilexiſtis:et nudabo ignominiā veſtrā corā eis:et videbūt oēm turpitudinē veſtrā:et dabo vos in ignē zeli ꝛ formidinis. Ite ad

Sacerdotes. ſiniſtram. ¶ Item vocabit clericos/parrochianos/ſacerdotes:ꝛ dicet eis. Miror cui⁹ ordinis fueritis. Nam in cōgregatione tēporaliū fuiſtis vt laici:vt milites in apparatu nobili:in acquiſitione reddituū vt clerici:et cum vtriuſqꝫ ordinis eſſe cupiueritis:vtrūqꝫ deſeruiſtis:vtrūqꝫ cōfudiſtis. Ue vobis qui ſapiētes fuiſtis in oculis veſtris:et coram vobiſmetipſis prudētes.

Iudex diſceptat cū eis ſupra modum. Et qđ deteri⁹ eſt:cū cūcti ſtatus hoīm habuerint aliqđ laboris aliqđ voluptatis/vos clerici inter hec nouo quodā artificio diſcernētes totū qđ delectat in ſtatu quolibet elegiſtis:et totū qđ moleſtat penit⁹ reſpuiſtis. A militibus accepiſtis ſupbie faſtū:amplā familiā:equoꝝ phaleras:nobiles apparatus. A mulierib⁹ pēdētes collo pelles rubricatas:vinū/mollicię/balneum/gl'iam ꝛ ornatum. A ruſticis horrea plena/bona terre/fruct⁹ agroꝝ: ſed cauiſtis militaris lorice pondus:muliebrem declinaſtis verecundiam: onus ruſtici ꝛ agricole victum quem ſibi labore acquiſierat ſubterfugiſtis.

his delitijs in ſeculo affluebatis:adueniente fructuū tempore promptua ria veſtra plena tritico erant vinū vna meraciſſimum bibebatis: ⁊ inde in craſſabamini. Nunc aūt quo vos ordine collocem non inuenio. Si ad milites diuerteritis/vos exſufflabunt ſic ⁊ cuncti ordines a ſuis finibus arcebunt:cum itaqꝫ in nullo fueritis ordine. vbi collocabimini. Reſtat ergo vt illum vobis deputem locum:vbi nullus ordo ſed ſempiternus horror inhabitat.hec Bern. ſuper illud. In laboribus nō ſunt ⁊c. ¶ Item vt placet eidem Bernar.in ſermone. Malis clericis dicturus eſt dominus nouiſſimo die iudicij iuſti. Illud quod acquiſiui ſanguine proprio vos conſumpſiſtis in apparatu regio:quod acquiſiui ſputis ⁊ flagellis vos conſumpſiſtis in tapetis ⁊ ſcutellis:quod acquiſiui coronam ſpineam portando vos conſūſiſtis puluinaria mollia capiti ſupponendo:quod acquiſiui fel ⁊ acetū potando vos conſumpſiſtis vino ⁊ nectare inebriando:quod acquiſiui manibus crucifixis vos conſumpſiſtis cum aleis ⁊ taxillis. Hec ille. Propter hec aūt nefandiſſima in regno meo priuati eritis. Ite igitur ad ſiniſtram. Reuera ſi hunc nouiſſimum diem memorari vellemus nunq̄ peccaremus: iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternū nō peccabis.

Quo ad ſecundam partem ſupereſt videre de vocatione ſecularium. Et primo vocabit imperatores/reges/principes/duces/ et alios qui prefuerunt populis chriſtianis. Quibus comparentibus dicet. Reddite mihi nunc rationem regiminis veſtri. Nonne vos de puluere pauperes ſuſcitaui:vt ſederetis in ſolio glorie ad reddendam iuſtitiam populo meo? Qualē ergo iuſtitiā feciſtis? Rñdebūt dicentes. Nos ſecuti fuimus leges ſacratiſſimas in adminiſtratione iuſtitie. Dicet iudex. Quomodo fuiſtis ſecuti leges ſacratiſſimas. Nōne coram vobis filij patrē ⁊ matrē contumelijs affecerunt:aduenam calūniati ſunt:pupillum ⁊ viduam contriſtauerunt: ſanctuaria mea ſpreuerunt: ſacrificia polluerunt: viri detractores conuenerunt ad effundendum ſanguinem. Scelus operati ſunt in medio veſtri:verecundiora patris diſcooperuerunt:in munditiam mēſtruate humiliauerunt:⁊ vnuſquiſqꝫ in vxorem proximi operatus eſt abominationem: et ſocer nurum ſuam polluit nepharie:frater ſororem ſuam:filiam pater oppreſſit in conſpectu veſtro:munera accepiſtis ad effundendū ſanguinem:vſuram ⁊ ſuperabundantiam accepiſtis ⁊ a vero ſubdito calūniabamini. Ezechiel. xxij. Et ſic mei ⁊ iuſtitie mee fuiſtis obliti propter quod Ego effundam indignationem meam ſuper vos: ⁊ igne ire mee conſumam vos. Reſpondebunt rectores dicentes. Equiſſime iudex placeat maieſtati tue clementer nos audire. Reminiſcere eorum que dixiſti per os Samuelis prophete tui cum primo creaſti regem ſuper populum iſrael. Tu enim dixiſti ſic:vt dicitur.i. Reg.viij. Hoc erit ius regis:qui imperaturus eſt vobis:filios veſtros tollet: ⁊ ponet ī curribus ſuis facietqꝫ ſibi equites et precurſores quadrigarum ſuarum: et conſtituet ſibi tribunos et centuriones ⁊ aratores agrorum ſuorum ⁊ meſſores ſegetum ⁊ fabros armorum et curruum ſuorum. Filias quoqꝫ veſtras faciet ſibi vnguentarias ⁊ focarias ⁊ pannificas. Agros quoqꝫ veſtros ⁊ vineas ⁊ oliueta optima tollet: et dabit ſeruis ſuis. Sed ⁊ ſegetes veſtras ⁊ vinearū reddit⁹ ad decimabit ſibi vt det vernaculis ⁊ famulis ſuis. Seruos quoqꝫ veſtros ⁊ ancillas et iuuenes optimos et aſinos auferet et ponet in opere ſuo. Hec ibi. Etiam domine dixiſti populo tuo: et clamabitis in die illa a facie regis veſtri :et

Imperatores principes duces ad iudiciū vocatur.

Iudex ī cōtrarium.

non exaudiam vos. Hec ibidem. Si ergo illa ſunt iura regum: vt patet:
Iudex in quid ergo imputatur nobis? ¶ Tunc dicet iudex. Non ſic impij non ſic:
oppoſitum quoniam ea que dixi populo meo / per os Samuelis ſerui mei fuerunt ad
terrorem illius populi ne alium cognoſceret regem niſi me:ꝛ cũ hoc predi-
xit populo meo mala que per vos ſuſtinere debebant. ¶ Item cum dediſ-
ſem imperium totius terre Abrahe in ſempiternum:vt patet Geneſis duo
decimo et. xiij. non dixi ſimilia verba. ¶ Item quando conſtitui Dauid
regem ſuperũ populum meũ quale preceptũ dederim ei audiatis. Inueni
Dauid ſeruum meum: oleo ſancto vnxi eum: et ponam eum excelſum pre
regibus terre. Si autem ipſe vel filij eius dereliquerint legem meam: et
in iudicijs meis non ambulauerint: ſi iuſtitias meas prophanauerint et
mandata mea non cuſtodierint: viſitabo in virga iniquitates eorum et in
verberibus peccata eorum: vt patet Pſalm̃. lxxxviij. Item pſalmo. ij. di-
xi. Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram. Seruite do-
mino in timore: et exultate ei cum tremore. Apprehendite diſciplinam ne-
quando iraſcatur dominus: et pereatis de via iuſta. Unde cum legem meã
Iudices vo- non ſeruaueritis. Ite ad ſiniſtram. ¶ Secundo vocabit iudices qui iudi-
cantur. cauerũt in populo ſuo et dicet eis. Ue vobis iudicibus qui iudicaſtis et iu
ſtificaſtis impium pro muneribus: et iuſtitiam iuſti abſtuliſtis ab eo: quia
leges meas fideliſſimas iuſtitias meretricis feciſtis: que fuerunt plene iu-
dicij et iuſtitia habitauit in eis: vos autem homicide habitaſtis in eis.
Quare iuſtum argentum verſum eſt in ſcoriam: vt ſocij furum habita-
ſtis in eis. Dilexiſtis munera / ſecuti eſtis retributiones / pupillis non iudi
Aduocati. caſtis: et viduarum cauſa non ingrediebatur ad vos: vnde vos ſceleſtes cõ
teram. Eſaie primo. Ite ergo ad ſiniſtram. ¶ Tertio aduocabit cauſidi-
cos et iuriſperitos qui in lege dei noluerunt ambulare et dicet eis. Ue vo-
bis iuriſperitis qui in conſilijs veſtris condidiſtis leges iniquas: ſcriben-
tes iniuſtitiam: vt pauperes opprimeretis in iudicio: et vis fieret cauſe hu
milium populi mei: vt daretis in predam viduas: et pupillorum ſubſtãtias di
riperetis. Propterea qꝛ me dereliquiſtis ꝯſumemini. Ite ergo ad ſiniſtrã.
Teſtes fal. ¶ Quarto vocabit teſtes falſos et alıud in falſo verbo loquentes et ope-
re exequentes et dicet eis. Ue vobis qui dixiſtis bonum malum ꝛ malũ bo
num ponentes lucẽ tenebras ꝛ tenebras lucẽ ponentes amarum in dulce
et dulce in amarum. dixiſtis iniquitatem in funiculo vanitatis: et in vin-
Iniuſtos culo plauſtri peccatum. Eſaie quinto. Ideo iratus eſt furor meus in vos
poſſeſſores et extendam manum meam ſuper vos. Ite ergo ad ſiniſtram. ¶ Quin-
vocat. to vocabit iniuſtos poſſeſſores piratas fures ꝛ alios qui ſemper de paupe-
rum virorum ſpolijs vixerunt et dicet eis. Ue vobis qui predati fuiſtis hu
miles populi mei. Nonne et vos nunc depredabimini: et qui ſpreuiſtis: nõ-
ne et vos nunc ſpernemini? Nunc in naribus veſtris ponam circulum: et
in labijs veſtris ponam frenum: et vos ad locum deducam quo ire non pu-
Guloſi lu- tatis. Ite ergo ad ſiniſtram. ¶ Sexto vocabit guloſos et fornicatores qui
xurioſi vo potius ingluuiei ꝙ deo ſeruierunt. Et dicet eis. Ue vobis qui potentes fui
cantur. ſtis ad bibendum vinum et viri fortes ad miſcendam ebrietatẽ. Ecce gau-
dium veſtrum et letitia veſtra ſempiterna occidere vitulos iugulare arie-
tes comedere ꝛ bibere dicentes. Comedamus et bibamus: cras enim mo-
riemur: quia non eſt refrigerium in fine hominis ꝛ nõ eſt qui agnitus ſit re-
uerſus ab inferis: quia ex nihilo nati ſumus. ꝛ poſt hoc erimus tanꝙ non
fuerimus. Flatus eſt in naribus noſtris et ſermo ſcintille ad commouen-

dum coꝛ noſtrum: quia extinctus cinis erit coꝛ noſtrum: ſpiritus diffunde-
tur quaſi mollis aer: tranſibit vita noſtra tanꝙ veſtigium nubis: ⁊ ſicut ne-
bula diſſoluetur: que fugata eſt a radijs ſolis: et nomen noſtrum oblivio-
nem accipiet per tempus et nemo memoꝛiam habebit operum noſtroꝛum.
Venite ergo et fruamur bonis que ſunt et vtamur creatura tanꝙ in iuuen-
tute celeriter vino pꝛecioſo et vnguento nos impleamus: nec pertranſeat
nos flos tempoꝛis. Coꝛonemus nos roſis anteꝙ marceſcant: nullum pꝛa-
tum ſit quod non pertranſeat luxuria noſtra: quoniam hec eſt ſoꝛs noſtra.
O ſtulti et tardi coꝛde ad credendum ecce ſupplicium vobis paratum. Ite
itaqꝫ ad ſiniſtram ⁊c. ¶ Septimo vocabit lenones et vetulas que iuuencu- Lenones
las pꝛoſtibulo expoſuerunt. Et dicet eis. Ve vobis qui miſiſtis ſuper po- vocantur.
pulum ſoꝛtem et poſuiſtis puerum in pꝛoſtibulo: et puellam pꝛo vino ven-
didiſtis. Johelis.iij. Ite ergo ad ſiniſtram. ¶ Octauo vocabit officiarios Officiarij
communitatū vſurarios et gabellarios. Et dicet eis. Nunquid iuſtificabo vſurarij.
ſtateram impiam et ſacculi pondera doloſa in quibus diuites repleti fui-
ſtis iniquitate: et habitantes in ea loquebamini mendacium et lingua ve-
ſtra fraudulenta in oꝛe veſtro? Michee ſexto. Agite nunc diuites ploꝛate
vlulantes in miſerijs veſtris que aduenient vobis: diuitie veſtre putrefa-
cte ſunt ⁊ veſtimenta veſtra a tineis comeſta ſunt aurum et argentū veſtrū
eruginauit et erugo eoꝛum in teſtimonium vobis erit et manducabit car-
nes veſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis vobis iram in nouiſſimis diebus.
Jacobi quinto. Quapꝛopter miſerrimi et infelices. Ite ad ſiniſtram. Re-
uera hec ſunt nouiſſima que nos inducere deberēt ad peccata relinquēda.
Quod ſi fecerimus gratiam iudicis inueniemus in hoc ſeculo et tandem
eius gloꝛiam: ipſo pꝛeſtante qui eſt benedictus in ſecula ſeculoꝛum. Amen

¶ Sermo.xxiiij.

Memorare nouiſſima tua & i eternū nō pec-
cabis. ſcribit Matthei vigeſimoquinto. Et ſeparabit eos ab
inuicem: ſcilicet bonos a malis / ſicut paſtoꝛ ſegregat oues
ab hedis. ¶ Pꝛo quo eſt notandū ꝙ de die ſunt ſimul in pa- Oues ſepa-
ſcuis oues et hedi: ſed in veſpere paſtoꝛ eos ſegregat: ſic in vita pꝛeſen- rabunt ab
ti ſunt in eccleſia ſimul boni et mali. ſed in veſpere moꝛtis ſeu mundi ſepa- hedis.
rabit chꝛiſtus bonos a malis ſicut paſtoꝛ oues ab hedis. Separabit in-
quam merito omnia merita diſcernendo: loca varia aſſignando: vocabula
diuerſis nominibus appellando hos hedos illos oues. ¶ In ouibus in-
telligitur innocentia bonoꝛum pꝛopter ſimplicitatem: manſuetudinem:
fecunditatem: in hedis intelligitur peruerſitas maloꝛum pꝛopter fedi-
tatem / impetuoſitatem / ſterilitatem. vnde Chꝛyſoſtomus. Deinde a no-
minibus vniuſcuiuſqꝫ modum oſtendit hos quidem hedos vocans: hos au-
tem oues: vt hoꝛum quidem infructificationem oſtendat: nullus enim ab
hedis fructus fit. Hoꝛum autem multum queſtum / etenim multus ouium
eſt queſtus: et a lana lacteqꝫ et ab his que parturiunt: a quibus vniuerſis
deſertus eſt hedus. Et iterum oues homines iuſti pꝛopter manſuetudinē:
qꝛ ipſe neminem ledunt ⁊ pꝛopter patientiam: qꝛ cum ab alijs leſe fuerint
ſuſtinēt hedos aūt homines peccatoꝛes dicit: qꝛ in capꝛis hoc naturaliter
inſunt vitia: libido p̄ ceteris aīalib⁹ ſupbia / rixa / inuidia / ꝯcupiſcētia gule

et clamoꝛibus ſuper omnia garrule. In omnibus his vitijs peccatoꝛes
abundant: ⁊ ideo hedis ſunt aſſimilati. hec Chꝛyſo. Conſequenter dicit in
textu. Et ſtatuet oues ſeu bonos a dextris ſuis: hedos aũt ſeu malos a ſini
ſtris: in ipſa poſitione dextre ⁊ ſiniſtre iam ex vtraqꝫ pars cognoſcere pote
rit: cui miſericoꝛdia ⁊ cui miſeria immineat. vnde Chꝛiſo. Juſtos quidẽ ad
dextram conſtituet peccatoꝛes ad ſiniſtram: vt vnuſquiſqꝫ meritoꝛũ ſuoꝛũ
conditionem ex ipſius loci qualitate cognoſcat merito iuſtos ad dextram
collocabit: quia nunq̃ cognouerunt ſiniſtram: merito impios ad ſiniſtram:
quia nunq̃ cognoſcere voluerunt dextram partem. Uias enim que a dex-
tris ſunt nouit dominus: peruerſe aũt ſunt que ad ſiniſtram ſunt. Et iterũ
a ſiniſtris ſunt qui querunt tempoꝛalia/a dextris qui querunt eterna. vnde
⁊ Remigius. In dextris eterne beatitudinis ꝯfirmabunt qui amauerunt
eterna. In ſiniſtris eterne miſerie qui cupierunt pꝛeſentia. Nam ⁊ ipſa trã
ſitoꝛia dei dona reſpectu eternoꝛum dicunt eſſe ſiniſtra. eterna vero in dex-
tra: quia ſunt potioꝛa. Hinc eſt illud. Coꝛ ſapientis in dextra eius. ⁊ coꝛ ſtul
ti in ſiniſtris illius. Ad illam que ſedet a dextris filij ſui conuertamus pꝛo
ſpirituſſancti gratia impetranda dicentes deuote Aue maria.

¶ Memoꝛare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

¶ Pꝛima pars erit de vocatione mulierum ⁊ omnium peccatoꝛũ. Secun
da vero de aduocatis peccatoꝛum.

Mulieres vxoꝛate vocantur.

Quo ad primam partẽ vocabit primo mulieres ma
ritatas que coniugij fidem violauerunt. ⁊ dicet eis. Nunc annuncio vobis
ſcelera veſtra: quoniam grauiter adulterate fuiſtis ⁊ nunc ſanguis adulte-
rij veſtri in manibus veſtris. Nunquid miſiſtis ad viros de longe venien-
tes: ad quos nuncios? lenones inquã miſeratis. Cumqꝫ veniſſent ad vos:
circumliniſtis oculos veſtros ⁊ oꝛnate eratis modo muliebꝛi: ſediſtis in le-
cto pulcherrimo et ante vos menſa oꝛnata: thimiama et vnguentum ſu-
per vos poſuiſtis et vobis erat multitudo exultationis. Poſuiſtis armil-
las in auribus veſtris: ⁊ coꝛonas ſpecioſas in capitibus veſtris ⁊ cum eis
adulterate fuiſtis. Ue ve tibi ait dominus deus. Et edificaſti tibi lupanar:
⁊ feciſti tibi pꝛoſtibulum in cunctis plateis. Ad omne caput vie edificaſti
ſignum pꝛoſtitutionis tue: ⁊ abominabilem feciſti decoꝛem tuũ. ⁊ ſequitur.
Multiplicaſti foꝛnicationem tuam ad irritandum. ⁊ ſequit. Nec facta es
quaſi meretrix faſtidio augẽs pꝛecium: ſed q̃ſi mulier adultera: que ſup vi-
rum ſuũ inducit alienos. omnibus meretricibus dant mercedes: tu autem
dediſti mercedes cunctis amatoꝛibus tuis: ⁊ dona donabas eis: vt intra-
rent ad te vndiqꝫ ad foꝛnicandum tecum. ⁊ ſequit. Ecce cõgregabo omnes
amatoꝛes tuos quibus commixta es ⁊ omnes quos dilexiſti cum vniuer-
ſis quos oderas. Et ꝯgregabo eos ſup te vndiqꝫ ⁊ nudabo ignominiã tuã
coꝛam eis. Eze. xvi. Ue igitur vobis ꝯpꝛehenſis in adulterio: edificaſtis vo
bis lupanar in cunctis plateis: ad omne caput vie poſuiſtis ſignum pꝛoſti
tutionis veſtre: ⁊ abominabilem feciſtis decoꝛem veſtrum: ⁊ diuiſiſti pedes
veſtros omni tranſeunti. Ecce ego extendam manum meam ſuper vos et
in animas odientium filiarum populi mei ⁊ in concupiſcentijs veſtris cõ-
ſumemini. Jte ad ſiniſtram. ¶ Secundo vocabit viduas que in delitijs vi-
xerunt et dicet eis. Uos delicate non ſperaſtis in deo: nec inſtitiſtis obſe-
crationibus et oꝛationibus nocte et die. Non enim bonum operum te-
ſtimonium habetis: filios non educaſtis: hoſpitio egenos non recepiſtis/

Uidue vocantur.

ſanctorum pedes non lauiſtis / tribulationem patienter non toleraſtis os
opus bonum ſubſecute non fuiſtis: luxuriam perpetraſtis : primam fidem
irritam feciſtis: ſimul aũt ⁊ ocioſe domos circuiſtis non ſolum ocioſe: ſed ⁊
curioſe ⁊ verboſe loquentes que non oportet. i. Thimot. v. Item. Viduas
honora que vere vidue ſunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes ha-
bet: diſcat primũ domum ſuam pie regere: ⁊ mutuam vicẽ reddere parenti-
bus. hoc enim acceptum eſt corã deo. Que aũt vere vidua eſt ⁊ deſolata ſpe-
ret in deum: ⁊ inſtet obſecrationibus ⁊ orationibꝰ nocte ac die. Nam que
in delitijs eſt viuens mortua eſt. Et ſequit̃ ꝯtra iniquas. Simul aũt ⁊ ocio
ſe diſcunt circuire domos non ſolum ocioſe: ſed ⁊ verboſe ⁊ curioſe: loquẽtes
que non oportet. i. Thim. v. Ite ad ſiniſtrã. ¶ Tertio domicellas ⁊ mũda- Domicelle ⁊ mũdane.
nas que vulgo dicunt̃ gorrieres gallice: q̃ ſunt veſtite auro ⁊ argẽto ⁊ alijs
preciosis ornamẽtis ⁊ dicet eis. O filie populi mei ſatis fuiſtis eleuate in
ornamẽtis veſtris quibus ambulaſtis extento collo / ⁊ nutibus oculorum
ibatis / plaudebatis manibus: pedibus veſtris compoſito gradu incedeba
tis: propterea nunc decaluabo vos ⁊ verticem capillorũ veſtrorũ ⁊ crines
capitum veſtrorũ nudabo ⁊ auferam ornamẽta calciamẽtorũ veſtrorũ ⁊ lu
nulas ⁊ torques ⁊ monilia ⁊ armillas ⁊ vittas : diſcriminalia ⁊ olfactoria:
annulos ⁊ gemmas in fronte pendentes ⁊ mutatoria ⁊ pallia ⁊ acus. ⁊ ſpe
cula ⁊ ſyndones ⁊ theriſtra. Et erit pro ſuaui odore fetor: ⁊ pro zona funi-
culus: ⁊ ꝓ criſpanti crine caluitiũ: ⁊ pro faſcia pectorali ciliciũ. Eſa. iij. Ite
ergo ⁊ vos ad ſiniſtrã. ¶ Quarto vocabit homines ſeipſos amãtes cupi- Hoĩes ſeipſos amãtes
dos elatos / ſuperbos blaſphemos / parentibus inobedientes : ingratos
ſceleſtos ſine affectione / ſine pace criminatores incontinentes immites
ſine benignitate: proditores proteruos: tumidos / voluptatũ amatores ha
bẽtes ſpeciẽ pietatis: vt ſũt hypocrita virtute aũt abnegãtes. ij. ad Thi. iij
Et dicet eis. Quẽadmodũ Jannes ⁊ mãbres ſꝑ reſtiterũt Moyſi. ita ⁊ vos
reſtitiſtis veritati: homines corrupti mente: reprobi circa fidẽ ⁊ in bonum
non proficientes: ſed ducebamini varijs deſiderijs ſemper diſcentes ⁊ nũꝗ
ad ſcientiam veritatis peruenientes: inſipientia enim veſtra erit nota om-
nibus. ij. Thim. iij. Ite ad ſiniſtram. ¶ Ultimo vocabit omnes peccatores Pctõres oĩes ppl'i xpiani.
populi chriſtiani. Et dicet eis illud Chryſoſ. ſuper Mat. Ego propter vos
homo factus ſum: propter vos alligatus ⁊ deluſus ceſus ⁊ crucifixus / vbi
eſt tantarum mearũ iniuriarũ fructus? Ecce precium ſanguinis mei quem
dedi in redemptionem animarũ veſtrarũ: vbi eſt ſeruitus veſtra quam mihi
pro precio ſanguinis mei dediſtis? Ego ſuper gloriam meam vos habui: cũ
eſſem deus apparens homo ⁊ viliorem me omnibus rebus veſtris feciſtis.
Nam omnẽ rem viliſſimam terre amplius dilexiſtis ꝙ iuſtitiam meã ⁊ fi-
dem. hec ille. Reſpõdebunt peccatores. Equiſſime iudex placeat clemen-
tie tue non in furore arguere nos: neqꝫ in ira tua corripere nos: quoniã ver- Pctõres replicant:
ba tua ſicut ſagitte infixa ſunt nobis: ꝙuis enim ſimus peccatores: tamẽ
aduerte ꝙ baptizati ſumus in fide trinitatis in quam credimus. vnde Jo.
iij. dixiſti. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto non poteſt in-
troire in regnum dei. ⁊ Mar. vlt. dixiſti. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit
ſaluus erit. ⁊ Jo. xi. Qui credit in me etiam ſi mortuus fuerit viuet. Nonne
baptizati fuimus ⁊ in te credidimꝰ? ⁊ Jo. xx. dixiſti. Beati qui non viderũt
⁊ crediderũt. Certe nũꝗ te vidimus in carne mortali ⁊ humana ⁊ tamen in
te credidimus. Si ergo ſumus mortui in peccatis: tamen ꝓpter fidem quã
habuimus in ſeculo: nunc per tuam miſericordiam reſurgere poſſumus ad

gloriam cum in tua fide dimittant peccata. Cum enim cognoſceres figmē tum noſtrum ⁊ erit ꝙ infirmitate carnis eramus proni ad peccādum: etiā propter verſutias diaboli licet permiſeris nos mori in peccato: tamen tua miſericordia liberare nos potes: quia ſuperexaltat miſericordia iudicium vt dicit Jaco. ij. Preterea ieiunauimus eleemoſynas fecimus: eccleſias vi ſitauimus et alia bona fecimus que tibi nota ſunt: qui ſolus ſcrutator es cordium ergo ſaluare nos potes. Tunc iudex dicet eis. licet fueritis bapti

Iudex i cō zati fregiſtis tamen fidem ⁊ promiſſionem veſtram: quia non renunciaſtis

trarium. ſathane: neqꝫ mundo: neqꝫ pompis eius: non ſeruaſtis legem et mandata mea vt promiſeratis. Item fidem meam violaſtis ſequendo carminatri- ces/diuinatores/ſortilegos. Item nomen meum per vos iugiter blaſphe- mabatur. Unde non omnis qui dicit mihi. domine domine intrabit in re- gnum celorum: ſed qui fecerit volūtatem patris mei qui in celis eſt. Mat. vij. Si ieiunaſtis ⁊ percuſſiſtis pugno impie. Nūquid tale eſt ieiunium qđ elegi? Certe non. Si eleemoſynas feciſtis. tuba ceciniſtis ante vos vt habe retis gloriam mundi. Amen dico vobis. Recepiſtis mercedem veſtram. Item tanqꝫ obſtinati in malo de mea miſericordia diffidētes: et peccantes in ſpiritū ſanctū neglexiſtis penitentiam: ⁊ quia iudicium ſine miſericor- dia erit ei qui eſt ſine miſericordia: ideo ſine miſericordia dānabimini. qua- re. Ite ad ſiniſtram. Ecce nouiſſima terribilia que peccatoribus in magno dei iudicio euenient. Certe tremenda ſunt ⁊ memorie commendenda ne pec cemus et damnemur cum impijs. Hoc eſt quod perſuadere volo: iuxta ver ba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nō peccabis.

Quo ad ſecundam partem ſupereſt videre de aduo catis peccatorum. Conuictis ergo his omnibus ⁊ deficientibus in cauſa propria: expectabit iudex: an aliquis velit aduocare pro iſtis. Quoniam aduocati minus proficiunt humano generi / ꝙ ſi patriam armis defende- rent extra de voto ⁊ voti redemptione. per gloſſam vbi dicitur. Conſilio po let cui vim natura negauit. Aduocatio autem eſt deſiderium ſuum vel ami ci ſui in iure apud eū qui iuridictioni preeſt exponere: vt habetur. iij. que- ſtione. vij. capitulo Infamis. §. in digeſtis. Ideo domina miſericordia vi- dens iudicis indignationem ad ſententiam promulgandam contra pecca tores ſubito aſſumpſit cauſam peccatorum defendendam. Et accedens ad preſentiam iudicis. Ait dominator domine deus miſericors et clemens /

Mia aduo patiens / ac multe miſerationis et verax: qui cuſtodis miſericordiam in

cata pctoꝝ milia: qui aufers iniquitatem et ſcelera atqꝫ peccata / nulluſqꝫ apud te per ſe innocens eſt: qui es magnus conſilio et incomprehenſibilis cogi- tatu: cuius oculi ſunt aperti ſuper vias filiorum Adam: vt reddas vni- cuiqꝫ ſm opera ſua: et ſm factum adinuentionum ſuarum. Tu domine fe- ciſti iudeos populum tibi quibus impoſuiſti legem circunciſionis ꝑ Abra ham famulum tuum: et legis mandata per Moyſen ſeruum tuum. Tu dixiſti Abrahe. Eritqꝫ pactum meum in carne veſtra per fedus eternum maſculus cuius preputij caro circunciſa non fuerit peribit anima illa de populo meo. Si ergo fedus circunciſionis eſt eternum ſine prefinitione temporis eternaliter permanere debeat. Etiam dixiſti per famulum tuum Moyſen. Cuſtodite leges meas atqꝫ iudicia ne ⁊ vos euomat terra quam intraturi eſtis ⁊ habitaturi. Leuitici vigeſimo. Unde populus iſte ſub tua lege conſtitutus: penas legis ſuſtinuit cum peccaſſet contra legem. Etiam

tu quoqꝫ in ſanguine teſtamenti tui eduxiſti vinctos de lacu: vt dicitur
Zacharie nono. Tu inſuper legis cerimonias carne aſſumpta obſeruaſti.
Et q̄uis baptiſmum inſtitueris a quo receſſerunt iudei nolentes baptiza-
ri: non tamen propter hoc debent perpetuo damnari: quia vt dicitur Deu
teronomij decimo octauo. Prophetam ſuſcitabo de medio fratrum veſtro
rum. Si quis non audierit prophetam illum ego vltor exiſtam. Lex iſta
non exprimit certam vltionem: ergo intelligitur de vltione legis qua dici-
tur. Seruate leges meas atqꝫ mandata: ne et vos euomat terra in quam
intraturi eſtis et habitaturi. Nunc autem quia te contempſerunt ⁊ baptiſ
mum ſpreuerunt: ideo ciuitas eorum deſolata fuit per Titum et Veſpaſia
num imperatores romanos prout dixiſti Luce decimonono. Venient dies
in te: et circundabunt te inimici tui ⁊c. Et ſic de iure legis non debent per-
petuo damnari. Propterea tu domine fuiſti cauſa perfidie ipſorum. Nam
deus pater in aduentu tuo precepit tibi dicens. Aggraua cor populi hu-
ius et oculos exceca et aures claude: ne forte videant et intelligant et ſa-
nem eos. Eſaie ſexto. ¶ Reſpondit iuſtitia genuflexa ante iudicem dicens Juſtitia 3.
Summe opifex rerum omnium licet verba miſericordie videantur demul
cere aures audientium. Ego tamen aliter oſtendam de iure legis cum lex
dicit. Si quis non audierit prophetam illum ego deus vltor exiſtam non
dicit ꝙ lex vlciſceretur: ſed deus cuius vltio eſt alia ab vltione legis quā
vltionem dei ponit pſal. dicens. Conuertantur peccatores in infernum ſci-
licet damnatione perpetua. ergo ipſi iudei ſaluari non poſſunt. ¶ Preter-
ea Amos. ij. dicitur. Super tribus ſceleribus iſrael et ſuper quattuor non
conuertam eum pro eo ꝙ vendiderit argento iuſtum. Ego autem extermi-
naui amorreum a facie eorum. Ego ſum qui aſcendere vos feci de terra egy
pti: et eduxi vos in deſerto quadraginta annis vt poſſideretis terrā amor-
rei: ego ſuſcitaui de filijs veſtris in prophetas. Nunquid non eſt ita filij iſ-
rael. Hec ille. Ex quo ſequitur ꝙ ipſi non poſſunt ſaluari cum te domine iu
ſte vendiderunt. ¶ Primum enim ſcelus poſt habitam terram promiſ-
ſionis: fuit in tabernaculo ſylo: vbi deus habitauit cui preerat Hely ſacer-
dos: cuius filij ſcilicet Ophni et Phinees retraxerūt populum a ſacrifi-
cijs / ex quo ſcelere populi: archa domini fuit capta a Philiſteis: et poſt
ſex menſes fuit reducta ad locum proprium: vt dicitur primi Regū ſexto
¶ Secundum ſcelus fuit in ſyon: vbi ſacerdotes et reges idolis ſacrifica-
bant neglecta lege: ex quo tranſmigrati fuerunt in Babilonem deſtructo
templo ibiqꝫ manſerunt ſeptuaginta annis. Poſtea conuerſi miſericordia
m conſecuti ſunt. vt dicitur quarti Regum vltimo. et Eſdre per totum. f.
¶ Tertium ſcelus fuit in Hieruſalem reedificato templo: quando receſſe-
runt ſacerdotes ⁊ ceteri a lege dei ⁊ iunxerūt ſe nationibus: apoſtatantes
a circunciſione: ex quo ab infidelibus regibus occiſi: venditi et captiua-
ti fuerunt vltra ducenta milia: poſtea miſericordiam conſecuti ſunt: vt pa-
tet in libris Machabeorum per totum: ¶ Quartum vero ſcelus fuit quia
vendiderunt promiſſum eis in lege chriſtum quem tradiderunt morti. Et
quo ad hoc non conſequentur miſericordiam. ¶ Tunc mīa relicta cauſa Mīa aſſū-
iudeorum aſſumpſit cauſam gētium dicens. Loquar ad dn̄m meum cū fi- pſit cāꝫ gē
ducia. Si quidem iſti ſcꝫ pagani neſcierūt te deum eſſe non viderūt non au tium.
dierunt: prophetas non miſiſti: legem non dediſti: patriarchas non vide-
runt: ſanctorum exempla non legerunt: futurum iudicium nemo predixit
veſtire nudum nemo mandauit: reſiſtere libidini nemo precepit: reſpuere

ſuaritiam nemo perſuaſit. ignorantia peccauerũt: merent veniam: ꝓpterea cõfitebor in nationibus dñe. Statimqꝫ iuſtitie adducet iuſtos ſuos qui arguẽt tã iudeos ꝙ paganos: vt dicit Aug. in ſermõ. iiij. de aduentu dñi ad iudicium. Surget primus Noe iuſtus: ac proclamabit. Ego dñe propter peccata eorũ ne perirent diluuium predicaui: vt ipſi agnoſcerent que eſſet innocentibus ſalus: ⁊ que pena peccantibꝰ. ¶ Secũdo veniet Abraham ⁊ dicet. Ego pater gentium cuius exempla ſequentes electi ſunt: ego filium meum Jſaac non dubitaui tibi offerre pro victima: vt iſti cognoſcerent nihil ſibi pro te dño reſeruare. Ego filio meo non pepci. Ego te dñe iubẽte terram meam ⁊ cognationẽ meam deſerui: vt eis ſe in exẽplũ ſua peccata deſerẽdi. ¶ Tertio Moyſes ſubſecutus dicet. Ego dixi. Non adulterabis: vt licentiam fornicationis tollerẽ. Ego dixi diliges proximũ tuũ vt charitas abundaret. Ego dixi. Soli deo ſeruies: ne idolis immolarẽt. Ego dixi iniquis: falſum teſtimonium ne dicatis vt aduerſum hominẽ os ſuũ mẽtiendo clauderent ⁊ omnia alia ſalutis precepta te precipiendo ꝓpoſui. ¶ Quarto veniet Dauid ⁊ dicet. Ego te dñe per omnia nũciaui. Ego cum rex eſſem preditus poteſtate cilicio ſupertectus: ⁊ cineri ſubiectus oraui vt iſtis mãſuetudinis ac humilitatis exemplum darẽ. Ego dixi. Beatus vir qui non abijt in concilio impiorum ⁊c. Ego dixi. Exultabunt ſancti in gloria. Ego dixi. Deſideria peccatorũ peribũt vt agnoſcerẽt ⁊ peccata deſererent. Ego inimicis meis qui me perſequebanꝭ peperci: vt ⁊ iſti miſericordiam imitarenꝭ. ¶ Quinto Eſaias ſurget ⁊ dicet. Ego dñe per os meũ premonui. Ego peccantibus iram venire teſtatus ſum vt iſtos a malis ſuis: ſiue ſpes premiorum: vel ſuppliciorũ formido repelleret. Tunc chriſtꝰ dicet. Ego vobis regna celorũ promiſi. Ego etiam vt malorũ veſtrorũ penitentiam ageretis: in exemplum latronem qui me ſub vnius hore momẽto in ſuo fine cõfeſſus eſt in paradiſo locaui: vt vel illius fidem qui remitti ſibi peccata meruerat imitaremini. Nam etiam pro vobis paſſus ſum: ne dubitaret homo pro ſe pati quod deus pro homine pertulit. Ego me poſt reſurrectionẽ meã ne fides veſtra cõfunderenꝭ oſtẽdi. Ego in Petro iudeos admonui. Ego in Paulo gentibus predicaui. Quid vobis ꝓdeſt ꝙ labijs me honoraſtis: factis vero ⁊ operibus denegaſtis. hec Aug. vbi ſupra. ¶ Conſequẽter locuta eſt miſericordia dicens. Clemẽtiſſime iudex quid facies de iſtis peccatoribus populi mei chriſtiani. Nũqd dñe miſerator ⁊ miſericors qui dixiſti. Jn eternum miſericordia edificabiꝭ in celis: in eternũ proijcies eos: vt non cõplacitior ſis adhuc. Aut in fine miſericordiam tuam abſcindes a generatione in generationem: aut obliuiſceris miſereri deus: aut ꝯtinebis in ira tua miſericordias tuas. Nõne iſti ſerui tui fuerunt quis in dilectione tua vocaſti chriſtos tuos: qui ſemper te dñe inuocauerũt? Si ꝓ peccatis ſuis penitentiam nõ egerunt: tamen viuentes in mundo grauiter flagellati ſunt: ſcꝫ fame/peſte/guerris/⁊ iudicijs legis tue. Unde nũꝙ libertate gauiſi ſunt: ſed ſemper ſeruituti dediti fuerũt: Cum tamen ꝓmiſeris nõ in perpetuũ iraſci neqꝫ in eternum cõminari. Nõ ſm peccata eoꝝ facere eis: neqꝫ ſm iniquitates eorũ retribuere eis. Quoniam ſꝫ altitudinem celi a terra corroboraſti miſericordiam tuã ſuper timentes te. Aperi ergo miſericordiam tuã: ⁊ imple animal benedictione. Statimqꝫ iuſtitia reſpõdit dicens. Juſtus es domine ⁊ rectũ iudicium tuũ. Tu mihi iuraſti ⁊ ſtatuiſti cuſtodire iudicia iuſtitie tue. Unde qꝛ dilexiſti iuſtitiam ⁊ odiſti iniquitatem ꝓpterea vnxit te deus deus tuus oleo letitie: quoniam iuſtitia tua: iuſtitia in eternum ⁊ lex

Cõtra gentiles.

Mia aſſumit cãm ꝓ xpianis.

Juſtitia in contrariũ.

tua veritas.vt dicit Dauid pp̄ha hic aſſiſtēs.Ego dn̄e a te petij legem ve-
ritatis dicēs.Dn̄e quis habitabit in tabernaculo tuo:aut q̄s requieſcet in
mōte ſancto tuo?Et tu legē veritatis dediſti mihi dicēs.Qui ingredit̄ ſine
macula:et operat̄ iuſtitiā.ꝛc.vſq̄. Et munera ſup̄ innocētem non accepit:
vt teſtat̄ Dauid pp̄ha.Item ꝓmiſiſti mihi ad nihilū deducere in cōſpectu
tuo malignū. Sed q꜡ mīa ſoror mea dicit chriſtianum pplm̄ afflictum illis
quatuor plagis:dico ꝙ inter ipſa flagella in ſeculo poſuerūt chriſtiani mē
dacium ſpem eoꝝ:et mēdacio ꝓtecti ſunt.ſicut dicit Eſaias pp̄ha hic aſſi-
ſtēs.xxviij.ca.Percuſſim⁹ fedus cū morte:et cū inferno fecim⁹ pactū.Fla-
gellum inundās cū tranſierit non nocebit nobis/nec veniet ſup̄ nos:q꜡ po-
ſuimus mēdacium ſpem noſtram/et mēdacio ꝓtecti ſum⁹.Idcirco dixiſti
dn̄e de⁹.Ecce ego ponam iudicium in pōdere ꝛ iuſtitiam in menſura:et ſub
uertet grādo ſpem mēdacij ꝛ protectionem.Aque inūdabūt ꝛ delebitur fe
dus veſtrum cum morte:et pactum veſtrum cū inferno non ſtabit. Hec ille.
Iſti x̄o pctōres abūdātes in ſeculo obtinuerūt diuitias:et cū oīb⁹ ſanctis
et iuſtis non fuerūt flagellati:in extremo vite ipſoꝝ pace ꝛ diuitijs gaudē-
tes obliti ſunt tui deus qui ſaluaſti eos . Propterea ſicut oues in inferno
poſiti ſunt:vt mors depaſcat eos . Sed in inferno nulla eſt redēptio:vt in-
nuitur Iob.vij.Et d꜡.In inferno quis cōfitebitur tibi?quaſi dicat Nullus.
Et iteꝝ. Non mortui laudabūt te dn̄e:neq̄ oēs qui deſcendūt in infernum.
et Eſa.xxxviij. Quia non infernus cōfitebitur tibi/neq̄ mors laudabit te:
non expectabūt qui deſcēdūt in lacum veritatem. Ergo iuſtiſſime iudex hi
pctōres ſm̄ veritatem legis tue in inferno dānati/āpli⁹ ſaluari non poſſūt.
Ecce concluſio iuſtitie mirum in modum terribilis pro dānatis.Ne ſimus
de numero eoꝝ ꝙprimum conuertamur ad dn̄m iudicem noſtrum:vt grām
eius obtinere valeamus:et finalitereius gloriam. Amen.

Sermo.xxiiij.

Memorare nouiſſima tua:& ineternum &c.
Scribitur Ezechielis.vij.Terra plena eſt iudicio ſanguinum.
Pro quo eſt notādum ꝙ pctōres in iudicio non ſolū a dn̄o ie-
ſu accuſabūtur/verūctiam a trib⁹ alijs. Primus erit totus
mūdus:oīa ſcꝫ elemēta/et oēs creature. De elemēto terre iam dictum eſt.
De elemēto aque d꜡ Exo.xv.Submerſi ſunt quaſi plūbum in aquis vehe-
mētib⁹.ꝛ Ione.ij.Circūdederūt me aque.De trib⁹ alijs elemētiſ d꜡ Job.xx.
Deuorabit eū ignis qui non ſuccēditur. Reuelabūt celi iniquitatem ei⁹.i.
celum aereum qd̄ obtenebrabit̄:et terra cōſurget aduerſus eum:q꜡ fortiſſi-
me cōcutietur.De alijs creaturis dicit Chryſo.ſuper Matth.In illo die ni-
hil eſt qd̄ reſpōdeam⁹: vbi celum ꝛ terra:ſol ꝛ luna:dies ꝛ noctes:et totus
mūdus ſtabūt aduerſus nos in teſtimonium pctōꝝ noſtroꝝ. Secūd⁹ ac-
cuſator erit ꝓpriū ſcelus. Oia eīn pctā que modo ſunt occulta extra ꝓſi-
lient ꝛ ſuum accuſabunt actorem. Siquidem tinea veſtimentoꝝ accuſabit
vanigl'oſum:erugo auri ꝛ argēti accuſabit auarū:iniquum edificium accu
ſabit vſurarium.De duobus primis d꜡ Iacobi.v.Diuitie veſtre putrefacte
ſunt : et veſtimēta veſtra a tineis comeſta ſunt : aurum ꝛ argētum veſtrum
eruginauit:et erugo.ꝛc. De tertio Abacuch.ij.Lapis de pariete clama-
bit:et lignum qd̄ eſt inter iūcturas edificij reſpōdebit. Tertius accuſa-
tor erit diabolus. Augu.Dicturus eſt cōtra nos aduerſarius noſter.Equiſ-
ſime iudex / iudica hūc eſſe meum ob culpam qui tuus eſſe noluit per gra-

Pctōres non ſolum a dn̄o accuſabuntur.

tiam:tuus eſt per naturam/meus per miſeriam : tuus ob paſſionem:meus ob ſuaſionem:tibi inobediẽs a te accepit immortalitatis ſtolam/a me accepit hanc pãnoſam qua indutus eſt tunicam:tuã veſtem dimiſit:cũ mea huc venit. Equiſſime iudex iudica hũc meum eſſe:et mecum dãnãdum eſſe. Ubi ſi diligẽter attenditur diabolus ponit quinqꝫ allegationes per quas peccatorem ſecum dãnãdum oſtẽdit. Ad euitãdum hos accuſatores cõſilium ſapiẽtis faciam⁹ Eccli.xviij. Ante iudicium interroga teipm̃. Qm̃ qui bene ſe interrogauerit et examinauerit conſcientiam ſuam non inueniet inde vt poſſit accuſari. Sed hoc facere non valemus niſi mediante ſpiritusſancti gratia:pro qua habenda caſtiſſime virgini dicamus Aue gratia.

¶ Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

¶ Prima pars continuabit materiã pretactam inter miſericordiam ⁊ iuſtitiam. Secunda vero oſtendet ſententiam iudicis.

Quo ad primam. Poſtq̃ iuſtitia rationibus validis et auctoritatibus ꝓbauerit pctõres in inferno perpetuo cruciãdos: aſſurgit mĩa cum gemitu ⁊ planctu dicens. Defecit in ſalutari tuo anima mea: et in verbo tuo ſperaui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum : dicentes quãdo conſolaberis me. Tu eñ in latere tuo feciſti portam:vt peccatores per eam ad te redeũtes ſaluarentur. Sed iuſtitia ſemper rigoroſa angelos perdidiſti. Adam peccãtem de paradiſo eieciſti : mũdum vniuerſum peccatis plenum aquis ſubmerſiſti. Sodomam et Gomorram igne cremauiſti:populum murmurãtem cõtra deum occidiſti. Ideo ſanctiſſimus Dauid hic aſſiſtens anteq̃ a deo vnctionem ⁊ regnũ ſacerdotũ ſumeret:non te ſed me in perſona chriſti ſub publico chirographo iureiurando firmato ab ipſo deo deſpõſauit:et cũ ipſo deo tale pactũ habuit. Si aũt dereliquerint filij tui legem meã:et in iuſtitijs meis non ambulauerint:ſi iuſtitias meas prophanauerint ⁊ mãdata mea non cuſtodierint: viſitabo in virga iniquitates eoꝝ et in verberibus peccata eoꝝ. Miſericordiam aũt meam non diſpergam ab eo:neqꝫ nocebo ĩ veritate mea/id eſt in iuſtitia. Ergo poſtq̃ fui deſponſata ipſi Dauid ſub pacto iureiurãdo firmato:ceſſet rigor tuus quẽ contra peccatores oſtendiſti. In cuius ſignum dixit ipſe iudex in mundo viuens. Diſcite quid eſt miam volo ⁊ non ſacrificium/id eſt iuſtitiam. Auctoritates aũt quas pro te allegas non loquũtur de circũciſis vel baptizatis :ſed de alijs paganis qui per circũciſionem vel per baptiſmum nõ ſunt ſcripti in libro vite. Iſti eñ tales qui mortui ſunt in inferno non laudabũt dñm qm̃ characterem vite non habẽt. Sed alij qui habẽt characterem vite dño benedicent : ſicut Hieremias qui in inferno orabat ⁊ exaudiebatur a deo pro victoria populi ſui.ij. Macha.vlti. Scio enim o iuſtitia q̃ nullus ſanctorum ex proprijs meritis ⁊ de iure iuſtitie poteſt iuſtificari apud deũ. Sicut Dauid clamabat dicẽs. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo dñe quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens:quia perſecutus eſt inimicus aĩam meam. Item. O iuſtitia/quid profuit mundo chriſtum carnem aſſumpſiſſe/et eam in mortem pro peccatoribus poſuiſſe/ſi oẽs dãnãtur peccatores? Preterea quid profuerit baptiſm⁹ ⁊ alia ſacramẽta eccleſie in quib⁹ peccata remittũtur:gratie infundũtur:et virtutes cõdonãtur: niſi qꝛ alia eſt lex habẽtiũ characterem ⁊ alia non habẽtiũ:qm̃ de his qui habent characterem dr. i. Regũ.ij. Dñs mortificat ⁊ viuificat : deducit ad inferos ⁊ reducit. et Dauid. Qm̃ non derelinques aĩam meam in inferno.

Mĩa aſſurgit cũ gemitu ⁊ plãctu.

Et iterum. Dñe eduxiſti ab inferno aīam meam:ſaluaſti me a deſcendenti-
bus in lacum. Ergo ſignati charactere circūciſionis vel baptiſmi licet dā-
nati fuerint in inferno poſſunt ab eo redimi:precipue illi q̄ non fuerint alie
nati a deo:cū ſit ſcriptum. Perdes oēs qui fornicātur abs te:mihi aūt ad
herere deo bonum eſt:ponere ī dño ſpem meam. Et iteꝝ. Cōuertātur pecca
tores in infernum oēs gentes que obliuiſcuntur deum. Et iterum. Verūta-
men deus redimet aīam meam de manu inferi cum acceperit me. Et ſic de
multis aliis que poſſunt adduci. ¶ Tunc iudex inter eas poſuit ſilentium Iudex.
hoc modo. Oēs peccatores populi chriſtiani qui tamen baptiſmum nō ir-
ritauerunt / aut ſine peccato mortali in infernum deſcenderūt vt ſatiſface-
rent per purgationem qđ in hac vita non ſatiſfecerūt de inferno redimant.
Ceteri vero qui cum peccato mortali deſcēderūt in infernum/in eternū ibiđ
crucientur. Et ſic mia ⁊ iuſtitia obuiauerūt ſibi ⁊ inuicem oſculate ſunt ⁊c.
¶ Mia dicet iterum. Clemētiſſime iudex ſentio ⁊ iuxta infernum puulos Mia.
carere gloria beatitudinis tue: qui non habito baptiſmo aliqui in vteris
matrum aliqui in lacte mortui fuerūt:qui ſi vixiſſent baptizati fuiſſent. ſed
cum predicti paruuli fuerint ſub tua cuſtodia. ps. Cuſtodiēs paruulos do-
minus. ne dicatur ꝙ ſub tua cuſtodia perierint peto vt ad gloriam beatitu
dinis reducātur:qm̄ culpa coꝝ non fuit ſi baptizati non fuerint: ſed culpa
mortis que ſic aſpere eos inuaſit:vt patet. ¶ Dicet iudex. Aduocentur vi- Vocatur
ta ⁊ mors. Quibus vocatis ⁊ cōparētibus dicet iudex: O mors ego te feci mors.
vt eſſes precioſa ſanctorum hoīm qui eterna gaudia promereri potuiſſent
quare in peccatis peccatores occidiſti? quare eos non expectaſti quouſqꝫ
penitētiam egiſſent de pctīs eoꝝ? Nōne conſtitui tempus vite hoīs centū
viginti annoꝝ:vt dicitur Geñ. vi. Nōne conſtitui peccatori tēpus penitēdi
centum annoꝝ? Eſaie. lxv. Maledictus pctōr cētum annoꝝ:ſi vſqꝫ ad illud
tempus expectaſſes/excuſabilis eſſes:quia vero anticipaſti tempus dicta
es Mors pctōꝝ peſſima. Certe ꝓpter tuam iniquitatem punieris. Etiam
deius feciſti:qr hos paruulos in vteris matrum: aut in vlnis earum occi-
diſti:et eos ad ſacrum baptiſmum peruenire ꝓhibuiſti: quare hoc malum
feciſti iniqua? ¶ Tūc mors ſe humiliter inclinans coram iudice dicet ſic. Mors re-
Equiſſime iudex/placeat tue maieſtati me patiēter audire. Ego me nō cre ſpondet.
do aliquid iniuſtum feciſſe. Si interfeci pctōres peſſimos ſm iuſtitiam qm̄
miniſtra tua fui. Tu eñ dixiſti in lege tua. Maleficos non patieris viuere
ſuper terram. ¶ Iudex dicet. Non ſic:ſed ideo in iudicium vocata es quia
non permiſiſti eos penitere. ¶ Reſpōdet mors. Si pctōres memores fuiſ-
ſent noīs tui ⁊ eos interfeciſſem/iniuſte feciſſem:qm̄ ſcribit. Non eſt ī mor-
te qui memor ſit tui. ¶ Iudex dicet. Iſtud intelligitur ꝙ ſi pctōres fuiſſent Iudex in
memores noīs mei/non fuiſſent in morte peſſima ſꝫ precioſa. ¶ Reſpōdet cōtrarium.
mors. Dñe/ſcriptū eſt. Viri ſanguinum ⁊ doloſi non dimidiabūt dies ſuos.
quomodo ergo peſſima fui? Item cum beſtie/hoīes/viri/filii hoīm ſeipſos
occiderint debet ne imputari mihi? ¶ Iudex dicet. Certe ſic. Nonne oīm
oīm claues mortis in manu tua erant:quare homicidia permiſiſti? Nam
in lege ſcriptum eſt Geñ. ix. Sāguinem enim aīaꝝ veſtrarum requiram de
manu cunctarum beſtiarum:et de manu hoīs de manu viri:et de manu fra-
tris eius requiram animam hoīs. Poſtꝙ̄ ſciebas ꝙ deus requirebat ſan-
guinem occiſi de manu occiſoris: quare homicidia permiſiſti? vt ⁊ homi-
cide in peccatis interficerentur? Nam beſtia ſine te morte non poterat
aliis inferre mortem. Item ſociabaris cum diabolo: et in inferno elegiſti

refrigerium tuum ad oĩa mala mũdi peragẽda:vt dr̃ Abacuh.iij. Ante fa-
ciem eiꝰ ibit mors:egredietur diabolus ante pedes eiꝰ:stetit ⁊ mensus est
terram:aspexit ⁊ dissoluit gẽtes. Et qr ſociata fuiſti pctõribꝰ et non ange-
Habeo cla lis/potius elegiſti replere tartarum q̃ paradiſum: ꝓpterea ad infernum
ues morti deſcẽdes. Et iudex illico abſtulit poteſtatem ⁊ claues tam a morte q̃ ab in
et inferni. ferno:quia mors nuſq̃ amodo dñabitur/omnes tam boni q̃ mali erũt im-
Apoca.i. mortales. ¶ Tũc iudex vitam vocabit dicẽs. Dic mihi o vita:quare per-
miſiſti te vinci a morte? quare nõ fuiſti auxiliata pctõribus:ne ſic dãnabili
ter morerẽtur? Certe valde culpabilis fuiſti. ¶ Quibus verbis vita time-
facta ⁊ lachrymis compũcta/ſummo iudici dicet. Ne iraſcatur furor tuus
dñe in me:ſed clemẽter audi me. Uerum eſt dñe ꝙ me vitam in perpetuum
creaſti:quãdo ſpiraculum vite formaſti me in aĩam viuẽtem. Poſtea vero
inuidia diaboli me vita excluſa:mors introiuit in orbem terrarum. Nõne dñe
annihilaſti me in mũdo quãdo hoĩem a paradiſo expuliſti ꝓpter eiꝰ inobe-
diẽtiam: et dixiſti. Uidete ne homo mittat manum ſuam ⁊ ſumat de ligno
vite ⁊ comedat ⁊ viuat in eternum. Et emiſiſti eum de paradiſo vbi ego vi-
ta eram:et dediſti eum in manu mortis. De cuius ligno ipſe primus homo
comederat. O dñe que fuit mea potẽtia vt liberare potuerim hoĩem a gra
uibus periculis mũdi? Sed neq̧ te liberare potui a morte crucis:cuiꝰ qui-
dem mortis hec apparẽt inſignia. Sed quãdo tu dediſti mortem in inferno
oẽs mortuos in eo viuificaui. ¶ Dicet iudex. Uita viuet ⁊ non morietur.
Tũc dicet mĩe illud Aug. lib. hyponoſticon. reſpõſione.v. Si q̃s non rena-
tus fuerit ex aqua ⁊ ſpũſancto non intrabit in regnũ celorum. Intrare quip-
pe in regnũ celorum non eſt aliud q̃ vita beata viuere que permanet in ſecula
ſeculorum. Ecce non baptizatus vitali etiã cibo priuatus diuiditur a regno
celorum vbi ſalus viuẽtium permanet. Hec ille. Ecce nouiſſima que ſupra mo
dum terrere deberẽt pctõres:vt de cetero cauerẽt a peccatis:iuxta thema
tis eloquia. Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundam partem. Supereſt audire ſenten-
tiam iudicis irreuocabilem. Tãdem termino ſentẽtie aduenientẽ:et xp̃o ie-
ſu ſedẽte pro tribunali ſonabit tuba in voce horribili:et iudice iubẽte iuſti
ab iniuſtis ſeparabũtur:et ſilentio facto quaſi medio hore ꝓferet iudex ſen
Sñia iudi tẽtiam. ¶ Primo quo ad iuſtos:dicẽs ſic. Uos eſtis genus electum:rega-
cis quo ad le ſacerdotium:gẽs ſancta:populus acquiſitionis vt virtutes annũcietis
iuſtos. eius qui de tenebris vos vocauit ĩ admirabile lumen ſuum. Qui aliquãdo
non populꝰ:nũc aũt populꝰ dei.. Qui non cõſecuti miãm:nũc aũt miãm cõ
ſecuti.i. Pet.ij. Uos eñi eſtis qui permãſiſtis mecum in tẽtationibꝰ meis.
Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meꝰ regnum:vt edatis et
bibatis ſup menſam meã in regno meo:et ſedeatis ſuper thronos iudican-
tes duodecim tribꝰ iſrael. Luc.xxij. Itaq̧ vt percipiatis immarceſſibilem
Sñia iudi eterne glĩe coronam. Uenite benedicti patris mei:percipite regnum vobis
cis quo ad paratum ab origine mũdi. Matth.xxv. ¶ Scd̃o quo ad iniuſtos dicet ſic.
iniuſtos. Ego te homo manibꝰ meis de limo terre formaui:ego terrenis artubꝰ ſpi-
ritum infudi:ego te ad imaginem ⁊ ſimilitudinem meam facere dignatus
ſum:ego te inter paradiſi gaudia quod non merebaris collocaui:tu vitalia
mãdata cõtẽnẽs deceptorem ſequi q̃ creatorem maluiſti. Unde ⁊ iuſta pe-
na dãnatus inferni ſuppliciis deputatꝰ es:ꝓpterea miſertus tui virgina-
lem vterum ſine diſpẽdio virginitatis ĩ pariẽdo introiui:carnem aſſũpſi:in pre

ſepio poſitus ⁊ pānis inuolut⁹ iacui:inter petōꝛes habitaui:humanoſq; la boꝛes quib⁹ tibi ſilis fierem pertuli vt te mihi ſimilem facerem:contume‑ lias ⁊ verba pro te ſuſtinui vt te eriperem:colaphos ⁊ ſputa ſuſcepi vt tibi dulcedinem paradiſi redderem:acetū cū felle bibi vt gl'ioſa gaudia cōcede rem:pro te ſpinis coronatus/crucifixus/lācea vulneratus/mortuus/in ſe‑ pulchro poſitus:deſcēdi ad inferna vt te ad celū reducerem: doloꝛes tuos ſuſcepi vt tibi gl'iam meā darem:mortem tuā ſuſtinui vt in eternū viueres: iacui in ſepulchro vt tu in celo regnares:hec oīa pro vobis hoīb⁹ ſuſtinui. Cur qđ pro te pertuli perdidiſti? Cur ingrate redēptionis tue munera nō tribuiſti? Redde mihi vitā tuā pro qua meā dedi. Redde mihi aīam tuam quam vanis fallacijs pdidiſti:pro qua vulnerib⁹ pctōꝝ tuoꝝ meam occidi. Cur habitaculum qđ in te ſacrauerā luxurie ſoꝛdib⁹ polluiſti? Cur corpus meum illecebraꝝ turpitudine maculaſti? Cur me grauiori criminum tuoꝝ cruce ꝙ illa in qua quōdam ꝑ te pepēderam afflixiſti? Grauior em̄ apđ me pctōꝝ tuoꝝ crux eſt in qua inuitus pēdeo:ꝙ illa in qua tibi miſertus mor‑ tem tuā occiſurus aſcēdi. Ego cum eſſem incōmutabilis pro te factus ſum homo:cū eſſem impaſſibilis pro te pati dignat⁹ ſum: cū diues eſſem pro te egenus fact⁹ ſum. Amplius hoꝝ quid debui facere ⁊ non feci? Dicite mihi nūc ⁊ oſtēdite quid paſſi eſtis ꝓpter me dn̄m veſtrum:vel quid boni egiſtis etiā ꝑ vobis. Uirtutis quidē nullū valetis ſignū oſtēdere. In malignitate aūt veſtra conſumpti eſtis. Uos deſpexiſtis in hoīe deū:in inferno ſalutem: in via reditum:in iudice veniam:in cruce vitam: in ſupplicijs medicinam. Ecce non poteſt modo iuſtitia mea aliud iudicare/niſi qđ merentur opera veſtra. Ergo qđ ipſi elegiſtis/tenete. Cōtēpſiſtis lucem/poſſidete tenebras: amaſtis mortem/ite in perditionem:ſecuti eſtis diabolum/ite cū eo in ignē eternum. Hec Aug. ſermo. xiij. de aduētu ad iudicium. Et alta voce clama‑ bit dicēs. Ite maledicti in ignem eternum:qui paratus eſt diabolo ⁊ ange lis eius. Matth. xxv. Et nulla creatura erit que ab iſta ſentētia appellare poſſit. vñ Holkot ſup Sap. lect. xliij. In illa aūt die non habebūt mali allo cutionem hoc eſt excuſationem ſeu defenſionem de peccatis ſuis. Uel allo‑ cutionem .i. conſolationem de ſperanda liberatione. Sap. viij. Erit allocu‑ tio cogitationis ⁊ tedij mei. Uel allocutionem .i. liberationem. Nulla erit tūc ſentētia interlocutoria:nulla appellatio:q: tūc non valebit medela ap‑ pellationis:nec cautela dilationis:q: ſtatim dabitur ſententia ⁊ ſtatim fiet executio. Hec ille. ¶ Q2 aūt ſentētia Jeſu xp̄i ſit irreuocabilis:et ꝙ ab illa non poſſit appellari oſtenditur ꝓpter tria. Primo q: tanta eſt excellentia iudicis ꝙ non habet maioꝛem ſe:vt habetur. ij. q. vi. capi. oīs. et. ca. placuit. De cetero. ix. q. iij. c. cōqueſtus. extra. de appel. ca. dilecti. ⁊c. Secūdo:quia tam euidētia erūt crimina peccatoꝝ ꝙ totus mundus cognoſcet. extra. de appel. ca. cū ſit romana. et. ca. ſequenti. et. ca. peruenit. Tertio:quia intra il‑ lud tēpus non poterit vlterius procedi in cauſa. extra. de appel. ca. ſup eo. Et tunc celum/id eſt iuſti tranſibūt in vitam eternam ſine dubio in ip̄a car‑ ne quam hic habuerūt:⁊ ſociabūtur ſanctis angelis in gloꝛia ſempiterna. Terra autem/id eſt peccatoꝛes ⁊ impij traditi in poteſtatē demonum trāſ‑ ibunt ⁊ ibunt in ſuis corpoꝛib⁹ cum diabolo in ſupplicium eternum ⁊ per‑ manebūt ſemper ſine fine ⁊ in gemitu ⁊ in luctu. vnde dicit Chryſo. Plan gent ſuper ſe iudei videntes viuētem ⁊ viuificātem: quem quaſi hominem mortuum exiſtimabāt:et conuincentes ſe corde vulnerato:ſcelus ſuum de‑ negare non poterunt. Plagent ⁊ gētiles qui vanis diſputationibus phi‑

Snīa xp̄i erit irreuocabilis ꝑpter tria.

loſophoꝝ decepti irrationabilem ſtultitiam putauerunt eſſe deum colere
crucifixum. Plangent chriſtiani peccatores: qui magis dilexerunt mun=
dum ꝙ chriſtum. Plangēt heretici qui purum hominem crucifixum dixe=
runt: quem vident eſſe iudicem: in quem compunxerunt iudei. Plangent
omnes tribus terre: quia nec virtus eſt reſiſtendi contra eum: nec fugiendi
facultas a facie eius: nec penitentie locus: nec ſatiſfaciēdi tempus: ſed an
guſtia eſt omnium rerum: nihilqꝫ eis remanet preter luctum. Hec ille. Ro=
gemus nunc futurum iudicem dñm Jeſum: vt poſt acceptabilem peniten=
tiam concedat tunc nobis requiem ſempiternam. Amen.

¶ Sermo. xxv. De iudicio generali.

Memorare nouiſſima tua: & in eternum &c.
Scriptum eſt Eſaie. xlvij. Reuelabitur ignominia tua: et vide
bitur obprobrium tuum. Dicit Richardus in. iiij. diſt. xliij. ar=
ti. vij. ꝙ in iudicio cognoſcet ꝗlibet homo oīa peccata ꝗ fecit.
Dictat enim recta ratio ꝙ in iudicio tam illi contra quem datur ſentētia/
ꝙ illi pro quo datur: manifeſtari debeat cauſa ſentētie: vt non tantum aſſi=
ſtentibus appareat rectitudo ſententie iudicis/ſed etiam illis cōtra quos
profertur: et illis pro quibus profertur: vt etiam iſti maiorem rationem ha
beant iuſtitiam diligendi: et alijs non detur occaſio contra ſentētiam mur

Mali cognoſcēt ea pro qb⁹ dānabuntur: et iuſti pro quibus ſaluabuntur.

murandi Et ideo in extremo iudicio mali cognoſcent ea pro quibus dāna
buntur/et boni ea pro quibus premiabūtur. Eſt etiam ſpecialis ratio qua=
re mali cognoſcent ſua mala: quia ſcꝫ ex illa cognitione amplius affligen=
tur. et boni ſua mala preterita: quia ex cognitione remiſſionis eorum am=
plius conſolabuntur et diuinam miām collaudabunt. vnde Grego. iiij. lib.
moral. verſus finem exponēs illud pſalm̄. Miſericordias dñi ineternum cā
tabo. Quō mias dñi ineternum cantat qui ſe miſerum fuiſſe ignorat: et ſi
miſerie tranſacte non meminit: vnde largienti miſericordie laudes reddit?
¶ Secundo nota ꝙ ſicut dicit Grego. vbi prius. Plerūqꝫ incolumitatis
tēpore ad memoriam dolores preteritos ſine dolore reducim⁹: et quo nos
egros fuiſſe recolimus eos nos incolumes plus amamus. Erit ergo ⁊ in il
la beatitudine culpe memoria: non que mentem polluat/ſed que nos leti=
tie alti⁹ aſtringat. Poteſt etiam aliter dici ꝙ cum actus actiuorum ſit in
patiente diſpoſito: et electi eo ꝙ totaliter erunt perfecti per gloriam erūt
totaliter indiſpoſiti ad ſuſceptionem doloris: diſplicentia quam habebunt
de ſuis peccatis nullum poterit in eis cauſare dolorem ſicut poterat ī hac
vita quādo erant capaces doloris. ¶ Tertio nota ꝙ mali cognoſcent bo=
na que aliquādo fecerunt: nec ex illa cognitione conſolabūtur ſed ampli⁹
affligentur. Magnus enim dolor eſt cum homo cognoſcit ſe multa perdi=
diſſe. Unde dicit Boetius. ij. lib. de cōſolatione. ca. vij. ꝙ in omni aduerſita
te fortune infeliciſſimum genus eſt infortunij fuiſſe felicem. Uel poteſt dici
ꝙ reprobi poſt reſurrectionem ita perfecti erūt in pena poſſeſſi ꝙ omnino
erunt indiſpoſiti ad gaudij ſuſceptionem. Et ideo dato ꝙ tunc eis placeāt
bona que aliquando fecerunt: quia ſcientes ſe minus punitos ꝙ ſi ea non
feciſſent / illa complacentia nullum poterit in eis gaudium generare.

Libri conſcientiarū erūt apti.

¶ Quarto nota ꝙ in iudicio quilibet per diuinam virtutem poterit lege=
re in cuiuſlibet conſcientia omnia bona ⁊ mala que vnꝙ fecit: vt omnes vi=
deant ꝙ in cuiuſlibet dānatione ⁊ premiatione deus iuſte ponderabit bo=
na ⁊ mala eorum que vnꝙ fecerunt: vt ſic appareat diuine iuſtitie rectitu=

Judicium ſedit et libri aperti ſunt. Dañ. vij.

do etiam in cuiuſlibet dānatione ⁊ premiatione. Et magnitudo libertatis diuine in bonorum ſuorum communicatione omnibus quātum in ipō fuit: et magnitudo mīe in hoc ꝙ electos ſuos a peccato purgauit. Ad matrem autem mīe recurramus vt a peccatis noſtris purgemur: et gratiam ſpiritusſancti obtinere poſſimus dicentes deuote Aue.

¶ Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

¶ Prima pars erit de ſententie executione. Secunda vero de ſtatu mundi poſt iudicium.

Quo ad primam partem erūt tres veritates. Prima:

Sn̄ia executioni demādatur.

Judex confeſtim reddet vnicuiq; quod ſuum eſt: bonis vitam eternam: malis vero ſupplicium eternum. Nam poſtq̄ prolata eſt ſententia/ nihil aliud reſtat niſi actualis executio iudicialis ſententie: vt recipiat vnuſquiſq; penam vel premium pro ſuorum qualitate factoꝝ. Non enim arbitrādum eſt ꝙ in illa curia ſummi regis ita fiat ſicut fit in aliquibus curijs principum mundanorum: in quibus aut veritas non inquiritur: aut inquiſita tacetur et ſub aceruo penni ſepelitur: aut ſententia non profertur: aut ſaltem in tēpora multa differtur. Sed non ſic impij non ſic faciet iuſtus iudex: de quo ſcriptum eſt Eſaie.xvi. Sedebit iudicans ⁊ querens iudicium et velociter reddens quod iuſtum eſt. Unde velociter reddet vnicuiq; quod iuſtum eſt: quia profecto immediate poſt prolatam ſentētiam beatos cum iubilo deducet in gloriam: et reprobos a facie ſua proiectos ſimul deuoluet ⁊ precipitabit pariter in gehēnam: ſicut dicitur Matthei.xxv. Ibunt hi in ſupplicium eternum ſcilicet reprobi: iuſti autem in vitam eternam. Et ſic patet prima veritas.

Ignis cōflagrationis oēs reprobos demerget in infernum.

¶ Secunda veritas. Ignis conflagrationis omnes reprobos demerget in infernum. Primum eñ iudex equiſſimus volet purgare mundum reprobos expellendo: omneſq; feces totius orbis ⁊ fetores ac elementorum omnium purgamenta cum eis in baratrum deuoluendo: vt illis eiectis mundus pulcher ⁊ purus remaneat ad cōſolationem electorum in nouam pulchritudinem innouandus: ſicut infra declarabitur. Hic autem ſciēdum eſt ꝙ ignis ille conflagrationis quo mundi facies purgabitur vt dictum eſt faciē iudicis antecedet: ſicut ait Pſalm̄. Ignis ante ipm̄ precedet ⁊ inflāmabit ī circuitu inimicos eius. Sic ait idē. Ignis in conſpectu eiꝰ exardeſcet ⁊ ſequitur. quia prolata ſentētia cōtra malos Ite maledicti in ignem eternum. Ille temporalis ignis iuſſu iudicis quaſi flatu potēti repentino et rapido ſimul inuoluēs reprobos demerget pariter in infernum. O q̄ maledicti erunt tales reprobi. De maledictione eoꝝ ſcribitur Eccl'iaſtici.xli. Ue vobis impij qui dereliquiſtis legem altiſſimi: quoniam ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: ⁊ mortui: ſi fueritis ī maledictione erit pars veſtra. O q̄ ineſtimabilis ⁊ intolerabilis erit confuſio ⁊ dolor in cordibꝰ ſumme ſuperbis ab ore tanti iudicis in conſpectu multitudinis infinite maledictionis iacula ſuſtinere. O q̄tus luctus omnium: q̄tus vlulatus ⁊ gemitus: q̄ta doloris acerbitas: q̄ta et q̄ ineffabilis calamitas reproborum. In actuali ⁊ eterna ſeparatione a gloria ⁊ glorioſo conſortio beatorum: quam tunc ipſi reprobi videbunt: vt ſciant que et q̄ta perdiderint eam nunq̄ in perpetuum aſpecturi. Sed ineſtimabiliter plus dolebunt de tam vili eiectione ⁊ ſeparatione perpetua a conſortio ⁊ aſpectu diuino tanq̄ videlicet de irrecuperabili amiſſione ſummi boni.

¶Tertia veritas. Quāta erit iuſtis letitia de eterna dei viſione:tāta erit reprobis triſtitia de eterna a deo ſeparatione. Nam cū deus magis ſit inti mus aīe ꝙ ipſamet ſibiipſi:ac totum bonum aīe magis ſit ipſe ꝙ ipſa ſibi: dolorem incōparabiliter acriorem ſentit aīa cuiuſlibet in ſeparatione ſui a deo ꝙ ſi ipā diſcinderetur ⁊ a ſeipā violēter(ſi eſſet poſſibile)ſecaretur:ac plus vellet totum bonum ſuum perdere ꝙ bonum diuinū:hoc eſt plus appeteret non eſſe ſimpliciter ꝙ ſic eſſet. Item cū de amiſſione alicuꝰ boni tā tus debeat eſſe dolor/ꝙtum eſt de eiꝰ adeptione gaudium. Profecto tam ineffabilis ⁊ ineſtimabilis erit dolor in reprobis de eterna a deo ſeparatione:quātum ineffabile ⁊ ineſtimabile gaudium erit beatis de eterna dei viſione. De quo gaudio dicit Apl's.i.Cor.ij. Quod oculus non vidit:nec auris audiuit:nec in cor hoīs aſcendit que preparauit deus his qui diligunt illum. Denicꝫ cum deus ſit ſummum immenſum ⁊ infinitum bonum/de eiꝰ amiſſione debet eſſe ſummus dolor in reprobis : et eſſet immenſus ⁊ infinitus ſi aliq̄d infinitū poſſet eſſe in creatura: ſed hoc eſſe non pōt.ſꝫ eſt in eis quantum poteſt eorum capacitas continere. Diabolus ergo cum toto corpore ſuo/id eſt multitudine innumerabilium oīm reproboꝝ ſubito demergetur ⁊ precipitabitur in infernum . Sicut ait Grego.in moral.exponens illud Job. Cūctis vidētibꝰ precipitabitur.quia eterno iudice tūc terribiliter apparēte/aſtantibꝰ legionibꝰ angeloꝝ/aſſiſtēte cuncto miniſterio celeſtium poteſtatum:atcꝫ electis omnibꝰ ad hoc ſpectaculum deductis. Iſta belua crudelis ⁊ fortis.i.diabolus in medium captiua ducetur:et cum ſuo corpore.i.reprobis oībꝰ eternis gehēne incēdijs mācipat̄:cū dicet̄. Ite maledicti in ignem eternū. O quale ſpectaculum illud erit:quādo hec immaniſſima beſtia electoꝝ oc'lis oſtēdet̄:que hic tēpore belli nimis illos terrere potuerat ſi videret̄. Sed occulto ac iuſto dei iudicio hoc agit̄:vt ⁊ nūc per eius grām non viſa vincat̄ a pugnātibꝰ:et tūc a letis victoribꝰ iam captiua videatur. Tūc aūt iuſti diuino adiutorio ꝙtum debitores ſunt pleniꝰ recognoſcēt:quādo tam fortem beſtiā viderint quā tā infirmi vicerūt ⁊ in hoſtis ſui immanitate cōſpiciēt/ꝙtum debēt gratie defenſori ſuo. Redibūt eīn de hoc prelio tūc milites noſtri:virtutū trophea referētes:et receptis corporibus cū iam in illo iudicio celeſtis regni introitum ſortiētur prius immaniſſimas vires huius antiqui ſerpētis inſpiciēt:ne vile eſtimēt qd̄ euaſerūt. Hec ſunt nouiſſima mirū in modum formidāda que nos terrere deberent ad peccata fugiēda:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima.⁊c.

Mūdꝰ ſic erit poſt iudicium.

Quo ad ſecūdam ꝑtem reſtat videre de ſtatu mūdi poſt iudicium. Pro quo ponūtur quatuor veritates . ¶Prima eſt. Poſt iudicium generatio ⁊ corruptio ceſſabunt.ſic oſtenditur. Natura humana peracto iudicio in ſuo termino cōſtituetur:et ideo eſſe incorruptibile ſortietur. Qr ꝟo oīa corporalia quodāmodo ſunt ꝑpter hoīem cōueniēs erit vt ſtatus oīm corporalium immutet̄:vt congruāt hoīm ſtatui qui tunc erunt. Cum igitur multiplicatio hoīm eſt ꝑpter cōplēdum numerum electoꝝ qui precipue ſunt de intentione diuina:nec ponūt in numeꝝ in ordine vniuerſi. Ideo completo numero electoꝝ ceſſabit hoīm multiplicatio:et ſic ceſſabit gñatio ⁊ corruptio hoīs:et per cōſequēs ceſſabit in oībꝰ creaturis. Et quia motus celi eſt cauſa gñationis ⁊ corruptionis in iſtis inferioribꝰ:ideo etiā motꝰ celi ceſſabit:quo ceſſante ⁊ gñatione ⁊ corruptione ceſſante:creature icorruptibiles : ⁊ q̄ aptitudinē hñt ad ꝑpetuitatē poſt iudiciū remanebūt.

¶Secunda veritas. Non omnes creature manebunt poſt iudicium. Pro elucidatione huius. Notandum eſt ꝙ quedam creature habent aptitudinem ad perpetuitatem ſm totum ⁊ ſm partem vt corpora celeſtia. quedam ſm totum ⁊ non ſm partem vt elementa que ſunt corruptibilia ſm partē: qꝛ propter contrarias qualitates eſt in eis mutua actio ⁊ paſſio ⁊ per conſequens generatio ⁊ corruptio in confinijs eorum. Et ideo in confinijs ſuis corruptibilia ſunt. Ceſſante autem motu celi non erit in eis mutua actio ⁊ paſſio: ideo nec corruptio: ⁊ ideo poſt iudicium remanebunt. Quedā autē creature corruptibiles ſunt ſm totum ⁊ non ſm partē vt homo. Nam anima rationalis eſt incorruptibilis: compoſitum autē corruptibile. Omnes igitur creature que quodāmodo habent aptitudinem ad perpetuitatem remanebunt in illo vltimo ſtatu mundi deo ſua virtute ſupplente quod eis ex ſua infirmitate deeſt. Bruta ergo animalia ⁊ plante ⁊ corpora mixta q̄ ſm totū ⁊ ſm partem ſunt corruptibilia: nullo modo in illo icorruptionis ſtatu remanere debebunt. Sic intelligendū eſt verbum apoſtoli. i. Cor. vij. Preterit figura huiuſmundi quia videlicet ſpecies huius mundi que nūc eſt ceſſabit: ſed ſubſtantia remanebit: ſic etiam intelligitur illud Job. xiiij. Homo cū dormierit non reſurget donec atteratꝰ celum. i. donec iſta diſpoſitio celi ceſſet que cum mouetur in alijs motum cauſat. ¶Tertia veritas Omnia elementa innouabūtur. vnde Aug. Judicatis his qui non fuerūt inuenti in libro vite ⁊ in eternum ignem miſſis: figura huiuſmundi ignium mundanorꝫ conflagratione purgabitꝰ ſicut facto mūdanarꝫ aquarum diluuio. vnde Apo. xx. Vidi thronum magnum candidum ⁊ ſedentem ſuper eū a cuius conſpectu fugit terra ⁊ celum ⁊ locus non eſt inuentus ab eis: ſup hoc dicit de Lyra. Tunc immutabuntur a ſtatu in quo ſunt. quare remanebunt ſm corū ſubſtantiā non aūt ſm qualitates. Reuera ante iudiciuꝫ fiet eorum purgatio ab infectione ⁊ corruptione quam ex peccatis hominum contraxerunt. Et qꝛ ignis inter alia elementa maxime eſt actiuus ⁊ corruptibilium conſumptiuus ⁊ ſordium purgatiuus: ideo conſumptio eorꝫ que eſt poſt iudicium remanere non deberet: ⁊ purgatio totius mundi conuenientiſſime fiet per ignem. Ceterum qꝛ genus humanum non ſolum a corruptiōe liberabitur: ſed in electis gloria veſtietꝰ. Creatura aūt corporalis ſm congruentiam ſtatus finaliter diſponetur: ideo quelibet creatura corporalis non ſolum purgabitur vt dictum eſt: verūetiam innouato homine innouabitur ⁊ homine glorificato etiā ſuo modo quandā claritatis gloriam cōſequetur. vnde Apoca. xxi. Vidi celum nouū ⁊ terram nouam. ſuper hoc de Lyra per iſta duo intelligunꝰ elementa media/ ignis/ aqua ⁊ aer. Hec eñi omnia innouabūtur ⁊ in melius mutabuntur. hec ille. ⁊ Eſa. lxv. Ecce creo celos nouos ⁊ terram nouam ⁊ non erunt in memoria priora ⁊ non aſcendent ſuper cor. ¶Quarta veritas. Oīa elementa ⁊ corpora celeſtia poſt iudicium erunt pulchriora q̄ vnq̄ fuerunt. ¶Nam terra non erit gibboſa vel montuoſa: ſed ad figuram ſphericam reducetꝰ: ⁊ quia non erit amplius hominū habitatio ſuper terram tota circundabitur aquis vt ⁊ elementum aque formā ſphericam habeat. Sic et aer ⁊ ignis formam ſphericam habebunt ⁊ ſe mutuo continebunt: nec erunt in confinijs confuſa vel permixta: quia ceſſabit actio ⁊ paſſio vt dictum eſt. Unde quicquid in terra groſſius/ pōderoſius: ⁊ tenebroſius fuerit deſcendet infra in regionem inferni. Jn aqua vero frigidum glaciale ⁊ omnis ſalcedo ⁊ amaritudo deſcēdet ad inferos. Et omnis ardor ignis ⁊ ſiccitatis: vt amplius crucientur

Elemēta ⁊ corpora celeſtia poſt iudiciū erūt ſplēdidiſſima.

reprobi. Aque tunc multo plus perſpicue ſubtiles ⁊ pure ꝙ ſint modo permanebunt. Et forte tunc erunt ſimiles celo aqueo. Aer vero purior clarior rarior. Et ignis ſimiliter in aere non fient impreſſiones alique: vtpote nubes venti ros et pruina/niues ⁊ grandines/fulgura ⁊ coruſcationes/tonitrua ⁊ tempeſtates: nec aliqua huiuſmodi: ſed perpetua ſerenitas claritas et temperies ſempiterna. In igne vero qui nunc vſq̧ ad diem iudicij calidus eſt ⁊ lucidus poſt illam innouationem mūdi: vt ait Baſilius in exhameron. Lux ſeparabitur a calore et ardor tranſibit ad impios concremandos: quare dicit p̄s. Vox domini intercidentis flammam ignis. Hec ergo creditur eſſe facies huius mundi. Corpora vero celeſtia mirabili claritate fulgebunt iuxta verbum Eſaie. xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊ lux ſolis ſeptempliciter: ſicut lux ſeptem dierum. Totius aūt firmamenti facies luminoſa creditur eſſe: ſicut nunc ſunt ſtelle: ſtellarum vero claritas in ſeptuplum maior erit. Dicit autem Iſidorus. ꝙ nec ſol: nec luna poſtea ad occaſum ſunt ventura: ſed in loco in quo creati ſunt/ſine fine manebunt. vnde dicitur Abacub. iij. Sol et luna ſteterunt in habitaculo ſuo. Sol in puncto orientis ⁊ luna in puncto occidentis. vnde dicitur Eſaie. lx. Non occidet vltra ſol tu⁹. Nō ergo erit amplius diei noctiſq̧ viciſſitudo: ſed erit vna dies non habens veſperam/continua ſemper clara q̄ nota eſt domino. Hec autem claritas et pulchritudo mirabilis non erit ad neceſſitatem: quia etiam omnes ſancti fulgebunt vt ſol: vt ait dominus Mat. xiij. Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. Propter quod dicitur Eſaie. lx. Non erit tibi ſol ad lucendum ſcilicet ad neceſſitatem: erit tamen ad vniuerſi decorem conſolationem ⁊ delectationem ſanctorum: ⁊ creatoris laudem gloriam ⁊ honorem. vnde Eſaie. lxv. poſt illud. Ecce creo celos nouos ⁊ terram nouam. ſubditur exultabitis ⁊ gaudebitis vſq̧ in ſempiternum in his que ego creo. Ad hanc aūt exultationem ⁊ gaudium nos perducere dignetur benedictus Jeſus Marie filius Amen.

Sermo. xxvi. De penis inferni.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum non peccabis. ſcribitur Amos. viij. Ponam nouiſſima eius diem amarum. Secundum medicos repletio magis contingit ex dulcibus ꝙ ex alijs cibis eo ꝙ ſtomachus nimis delectatur in illis: ideo amaritudo que dulcibus contrariatur habet repletionem curare. Nam tantum ſtomachus amaritudinem abhorret: ꝙ quicquid illa tangit ſtomachus reijcit. Spiritualiter cor humanum multum in dulcedine delectabilium ſibi complacet: ideo ſepe his intantū repletur: ꝙ meat⁹

Inferni a- bonorum ſpiritualium opilantur. Et totus homo diſponit ad hydropiſim
maritudo ſuperbie. Summa aūt medicina tunc eſt vt amaritudinem inferni per con
eſt ſumēda ſideratione ſumamus ⁊ tunc quicquid ſuperflui cor receperat repellet. Fi
p medicia gura Thobie. vi. Legimus ꝙ cum Thobias puer intraſſet flumen tygris

vt ſe lauaret/piſcis immenſus inuaſit eum: ⁊ dum nimium timuiſſet ⁊ clamaſſet angelus ipſum confortauit dicens. Trahe ipſum ad te et exentera habent piſcem et cor eius fel et iecur repone tibi. Sunt enim hec neceſſaria ad medicamenta vtiliter. Quod et fecit et ſic factum eſt per effectum: quia et fugauit demonem et lumen patri reſtituit: vt ibidem patet. Spiritualiter Thobias qui interpretatur bonitas domini ſignificat chriſti fidelem qui angelo domini ſociatus patris exequitur mandatum: intrat ergo

in flumen tygris quod interpretatur velocitas: quia aliquando cor ſuum ponit in conſideratione et affectione fugacis vite preſentis. Ex qua ſtatim piſcis: id eſt peccatum exiens ipſum inuaſit ad interficiendum per voluntatis conſenſum. Et tunc ſummum eſt remedium arripere amaritudinem inferni et iecori: ſcilicet delectationi peccati comparare et videre et menſurare quantum eſt quod in peccato delectat et quid et quantum reſtat in futuro ſeculo pro peccati delectatione portandum. Et ſic videbitur plane eſſe modicum quod delectat et eternum quod cruciat. Et tunc quod in dulcedine damnabiliter ſuadebat purgabitur timore talis amaritudinis. vnde Auguſtinus in quodam ſermone. In preſenti quidem vita delectationes temporales dulces ſunt et tribulationes amare: ſed quis non bibat tribulationis poculum metuens ignem infernalem? aut delectationes ſeculi non contemnat? Debet enim illuminare mentis oculos ſcilicet intellectum et affectum quos ſeculi caligo excecat. Expellit enim diabolum eo ꝙ properetur ad remedium penitentie. Hoc animaduertens Ezechias Eſaie.xxxviij. dixit. In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. queſiui reſiduum dierum meorum. In his de commiſſis penitentiam agam. ⁊ in eodem. Corripies me ⁊ viuificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Hoc faciendo gratiam ſpirituſſancti inueniemus pro qua habenda dicamus. Aue maria.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nõ peccabis.

¶ Prima pars erit de diuerſitate penarũ infernalium. Secũda vero quomodo ignis infernalis agat in ſpiritum.

Quantũ ad primam. Nouiſſimis duobus exiliter ac breuiter terminatis ordine conſeq̃nti ſũmo nos docente magiſtro veritatis: conſideremus ſupplicia damnatorum: hoc enim fuit inter quattuor nouiſſima loco tertio memorandum; aliquas conſiderationes aſſignando.

Inferni penas ꝯſiderare valde vtile eſt.

¶ Prima conſideratio. Summe nãq; eſt nobis vtile inferni conſiderare nouiſſima: iugiter ante mentis oculos ponere: frequẽti meditatione reuoluere: necnon ⁊ in memoria viuaciter retinere miſerias infernales: vt eas timere ⁊ timendo vitare: diſcamus peccata cuncta cauere ne fiant. Et iam facta diluere ac penitentiam ſalutarẽ agere ſtudeamus: ſicut docet ⁊ hortatur Proſper in libro de vita contemplatiua dicens. Ad penam que peccato debetur: mens anteq̃ peccet aſpiciat cruciatus ac dolores qui ſequi ſolent peccatorẽ carnalibus incentiuis opponat; ⁊ nihil eam peccata delectẽt: nec ad peccandum delectatio vlla carnalis inclinet. Si enim eo tẽpore quo quis peccare deliberat attenta mente conſideret que pena expectet in ſuis facinoribus deprehenſos: quod ſupplicium conuictos excruciet: quis tremor membra quatiat: pallor ora profundat: quantum deniq; et execrabilem omnibus reddat/ etiam ipſum ſordido opinionis opprobrium neſcio an poſſit quibuſlibet vitijs accommodare conſenſum. ¶ Secunda conſideratio. Conſideret igitur vnuſquiſq; profunde ac vigilanter attendat: ꝙ in inferno eſt ſuppliciorum ⁊ miſeriarum diuerſitas innumerabilis acerbitas intolerabilis eternitas interminabilis. ¶ Primo quidem ibi eſt penarum diuerſitas: ſicut ex pluribus ſcripture ſacre locis elicitur: et a ſanctis ſalubriter edocemur. Nam in inferno tanta eſt varietas dolorum et miſeriarum diuerſitas: ꝙ nec lingua poſſet exprimere: nec intellectus comprehendere: nec mens hominis cogitare: ſicut ait

Uirgilius libro.vi.Eneidos. Non mihi ſi centum lingue ſint:oraqꝫ centum
Ferrea vox:omnes ſcelerum comprehendere formas. Omnia penaꝝ pcur
rere nomina poſſim:ſicut eñ oculus nõ vidit/nec auris audiuit/nec in cor
hominis aſcendit:que preparauit deus his qui diligunt illum. Sic profe-
cto debem⁹ agnoſcere ꝙ hũan⁹ ocl's nũꝗ vidit:nec auris audiuit:nec ĩ cor-
hominis aſcendit:quanta ſint mala que preparauit deus his qui offende-
runt eum. Licet aũt innumerabilia ſint ⁊ ineffabilia:non tamẽ omnino ta-
cere volum⁹:nec ſilentio cooperire debemus:ſed de innumerabilib⁹ aliqua
numerare ⁊ de ineffabilibus pauca ⁊ breuiter effari ſtudebimus:vt ⁊ nobis
et alijs cogitãdi materiã prebeam⁹. ¶ Tertia ꝯſideratio. Conſideret vnuſ
quiſqꝫ ꝙ in inferno erit pena duplex videlicet pena damni ⁊ pena ſenſus.
Pena dãni nihil aliud eſt ꝗ̃ eterna carentia diuine viſionis propter deme
rita propria. Eterna dico ad differentiam pene purgatorij que non eſt eter
na: propter demerita propria ad differentiam pene puerorum qui ſine pur-
gatione ab originali pctõ deceſſerũt:qui ⁊ ſi ppetuo diuina careãt viſione:
nõ tñ ꝓpter aliquod actuale vel pſonale peccatũ. Pena ſenſus multiplex
eſt. Nam quedam ptinet ad ſenſum interiorẽ : quedam ad exteriorẽ.i.que-
dam ad corpus:quedam ad animam ſicut enumerando patebit. Eſt enim
in inferno acerbitas ardoris/atrocitas algoris/ fetoris immẽſitas: ⁊ fumi
obſcuritas tenebra palpabilis/procella terribilis/penuria famis:ariditas
ſitis/attritio verberum/ cõſtrictio cathenarum/morſus ſerpentium/conſor
tium demonum/turpitudo horribilis/ponderoſitas/imbecillitas/timor et
horror/pudor/⁊ dolor:vlulatus et gemitus/fletus/⁊ ſtridor dentium/ire/di
ſcordie/odiũ/inimicitie/blaſphemie/pũctiones ⁊ tortiones/amaritudines
et terrores obprobriam ⁊ confuſio/ſeruitus et triſtia deſolatio ⁊ deſperatio
ſed quoniam longum eſſet de ſingulis iſtorum ſigillatim proſequendo dice
re:ſaltem breuiter ad declarationem iſtorum tam ſcripture ſacre ſentẽtias
ꝗ̃ ſanctorum teſtimonia proferamus. ¶ Quarta conſideratio. Conſideret
miſerrimus peccator quanta ſit apud inferos ardoris acerbitas. vnde Job
xx. Deuorabit eum.i.impium ignis qui non ſuccendit / affligetur relictus
in tabernaculo ſuo. glo id eſt in loco inferni ſibi deputato a quo nulla eſt re
demptio:ideo dicit hic affliget relict⁹ abſqꝫ ſpe liberationis. Sup hũc paſ
ſum dicit Grego. Gehẽne ignis cum ſit corporeus ⁊ in ſe miſſos reprobos
corporaliter exurat/nec humano ſtudio ſuccendit:nec lignis nutritur : ſed
ſemel creatus durat inextinguibilis / nec ſucceſſione indiget / nec ardore
caret. ¶ Aduertendum eſt diligẽter ꝙ quia reprobi ex anima ſimul ⁊ car-
ne peccauerunt:illic in carne pariter et anima cruciantur. Unde bene per
pſalmũ. dicitur. Pones eos in clibanum ignis in tempore vultus tui: domi
minus in ira ſua conturbabit eos: et deuorabit eos ignis. Clibanus nam-
qꝫ intrinſecus ardet : is vero qui deuoratur ab igne ab exteriori parte in-
cipit concremari : vt ergo ſacra eloquia reprobos ardere interius ⁊ exte-
rius demonſtrarent eos ab igne deuorari ⁊ vt clibanum poni teſtantur: vt
et per ignem deuorentur in corpore et per dolorem ardeant in mente.
¶ Quinta conſideratio. Conſideret peccator ꝙ impij vt acrius torque
antur ad ardorem immenſum de glaciali frigore ſubito tranſibunt. Qua-
re erit in eis fletus magnus ⁊ ſtridor dentium inſtar fabri ferrum ignitum
habentis ꝙ ponit in aquam : vnde ſonus ſtridens inde cauſatur. De tali
tranſitu dicit Job vigeſimoquarto. Ad nimium calorem trãſiet ab aquis
niuium. De fetore vero damnatorum dicitur Eſaie.xxxiiij. De cadaueri-

bus eorum aſcendet fetor. Nullum enim ſterquilinium vilius: nullum cadauer fetidius corporibus impiorū. Cogita ergo ꝙ ineffabilis erit fetor in numerabili multitudine corporum fetidorum. Hec ſunt nouiſſima que miſerum in modum miſerrimi peccatores memorari deberent propter peccata fugienda iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternū non peccabis. Fetor itolerabilis ī dānatis.

Quo ad ſecundam partem ſupereſt videre quomodo ignis infernalis poteſt agere in ſpiritū. Et circa hoc mouet̄ iſta queſtio Utrum anima ſeparata poſſit pati ab igne corporeo. Et dicit̄ ꝙ non: qꝛ ſm philoſophū quod non tangit non agit: ſed ignis corporeus non tangit animam ſeparatam a corpore cū non habeat terminos corporales. Que aūt ſe tangunt habēt vltima ſimul: ergo anima ſeparata non patit̄ ab igne corporeo. In oppoſitum arguit̄ per illud quod dicit̄ Eſa. vlt. Ignis eorum nō extinguet̄. ⁊ Joā. xv. ait Jeſus. Si quis in me non māſerit mittet̄ foras ſicut palmes ⁊ areſcet ⁊ colligēt eū: ⁊ in ignem mittent ⁊ ardet. ¶ Ad hanc queſtionem. Reſpondet doctor ſanctus quodlibet. ij. ar. xiij. Q. pati multipliciter dicit̄. Unomodo pati cōmuniter dictum idem eſt ꝙ recipere ſm ꝙ ſentire ⁊ intelligere eſt quoddā pati ⁊ hoc modo anima coniuncta corpori patit̄ a rebus corporeis ſentiendo ⁊ intelligendo: ſed an ſeparata a corpore poſſit hoc modo a rebus corporeis pati alterius queſtionis eſt propter quoſdam qui dicunt ꝙ anima ſeparata a corpore ⁊ etiam angelus poteſt accipere cognitionē a rebus ſenſibilib⁹: ſed ſi etiā hec opinio eſſet vera: tamen pati ſentiendo ⁊ intelligendo eſt pfici non puniri: niſi forte p accidens inquantum id quod ſentit̄ vel intelligit̄ repugnat voluntati: ſed ipſum ſentire vel intelligere ſm ſe conſideratum penale non eſt. Alio modo dicit̄ pati proprie loquendo ſm contrarietatem agentis ad patiens prout ſcꝫ pati dicimur cū aliquid nobis aduenit quod eſt contrarium nature vel voluntati noſtre ⁊ ſm hoc infirmitas ⁊ triſtitia paſſiones dicunt̄. Et hec quidē paſſio dupliciter eſſe pōt. Uno modo p receptionem forme ꝯtrarie / ſicut aqua patit̄ ab igne inquantum calefit ⁊ p conſequens diminuit̄ qualitas naturalis eius. hoc modo ſeparata anima non poteſt pati ab igne corporeo: qꝛ nec calefieri poteſt: nec deſiccari: nec ſm formam / aut qualitatem quācūqꝫ ignis corporei immutari. Alio modo dicit̄ pati omne illud quod quocūqꝫ modo impedit̄ a ſuo proprio impetu vel inclinatione: ſicut ſi dicimus lapidem deſcendentē pati cum impedit̄: ne deorſum perueniat. Et ſicut dicim⁹ hominem pati cum detinet̄ vel ligat̄ ne vadat quo vult. Et ita p modum ligationis cuiuſdā. aīa patit̄ ab igne corporeo vt Aug. dicit. xxi. de ciui. dei Non enim hoc eſt contra naturam ſpiritus corpori alligari cū videamus animam natuliter alligari corpori ad viuificandum ipſum. Demones eīn necromantiā poteſtate ſuperiorū demonum alligant̄ aliquibus imaginibus vel aliquib⁹ alijs rebus. Unde multomagis poſſunt ſpiritus alligari diuina virtute igne corporeo: non vt debēt vitā: ſed vt accipiant penā: ſicut Auguſti. dicit. Sed qꝛ quod eſt minoris virtutis non poteſt ſua virtute ligare id quod eſt maioris virtutis: inde eſt ꝙ nullum corpus poteſt ligare ſpiritum qui eſt maioris virtutis: niſi aliqua ſuperiori virtute. Et propter hoc dicit̄ ꝙ ignis corporeus agit in animam ſeparatā non virtute propria ſed inquantū eſt inſtrumentū diuine iuſtitie vindicantis. Et ad rationē reſpondet idem doctor: ꝙ ignis tangit animam nō quidem tactu mathe-

Pati multipliciter dr.

Aīa ſic patit̄ ab igne

matico qui attendit ſm terminos quantitatiuos:ſed magis contactu vir-
tutis non proprie:ſed quam habet inquantum eſt inſtrumentum diuine iu-
ſticie.hec Tho. ¶Alia eſt opinio magiſtri Petri de aliaco ſuper Boetiū
Quam ego tenui pariſius in magna ordinaria mea preſidente doctiſſi-
mo viro magiſtro noſtro Gauffrido bouſſat in ſcholis magnis venerabilis
collegij Harricurie.Que eſt hec.Ignis infernalis ſpiritibus damnatis eſt
diſconueniens vt detinens diffinitiue:vt immutans obiectiue vt perurens
effectiue.Due prime partes patēt ex dictis Okam ⁊ Scoti:ſed tertia de-
claratur.Unde volo declarare ꝙ anima exuta a corpore nō ſolum patitur
a tormentis inferni:quia ibi detinetur localiter diffinitiue contra ſuam in-
clinationem.Uel etiam quia ab eis immutatur vitaliter obiectiue ad ipſo
rum perceptionem:immo preter iſtos modos quib⁹ ipſa cruciatur adhuc
ipſa patitur et torquetur ab igne inferni.Ex hoc ꝙ ignis agit in eā ipſam
vrendo:non ꝙ ignis agat in eam caliditatem realem: quia ſicut repugnat
anime ꝙ ſit alba: ita ipſi repugnat ꝙ ſit calida. Sed aīa recipit ab igne
vel a caliditate ignis: tanꝗ ab obiecto quandam ſpeciem ſpiritualem in-
tentionalem que nata eſt cauſare dolorem ſeu triſticiā in appetitu intelle-
ctiuo. Et ſi queras quare iſta ſpēs intētionalis nō cauſat in aīa ſubiectiue
eam recipiente caliditatem ⁊c.¶Dico ꝙ hoc eſt:qr anima non eſt nata re
cipere talem caliditatem: et poteſt poni exemplum de lumine. Nam ſpe-
cies lucis:ſcilicet lumen ſtellarum tranſiens per orbes celeſtes non gene-
rat ibi caliditatem:et tamen in aere generat ⁊c.Et hoc eſt qr aer eſt ſubie-
ctum natum recipere talem effectum ⁊ non corpus celeſte ⁊ ita poteſt dici
in propoſito.⁊ dicit vltra.Uidetur ergo probabile ꝙ anima exuta a corpo
re patiatur a corporalibus inferni tormētis recipiendo quaſdam ſpēs ab
eiſdem que ex natura rei nate ſunt cauſare in appetitu intellectiuo triſti-
tiam vel dolorem.Hec ille.Gregorius.iiij.libro dyalogo.parum ante medi-
um dicit. ꝙ anima non ſolum videndo ſed etiā experiendo incendiū pati-
tur.Per peccatum autem eſt in ſpiritu diſpoſitio vt igni infernali patien-
do ſubdatur.vnde Gregorius libro.ix.moral.verſus finem dicit.Sicut vno
ſole omnes tangimur:nec tamen ſub eo vno ordine omnes eſtuamus:quia
iuxta qualitatem corporis ſentitur etiam pōdus caloris.Sic dānatis vna
eſt gehenna que afficit ⁊ tñ non vna qualitate oīes comburit: quia ꝙ hic
agit diſpar valitudo corporum.hoc illic exhibet diſpar cauſa meritorū. di-
cit etiam Auguſtinus xxi.de ciui.c.xvi. Ipſum eternum ignem pro diuer-
ſitate meritorum ꝗ̃uis malorum alijs leuiorē: ⁊ alijs futurum eſſe grauio-
rem ſiue ipſius vis atqꝫ ardor pro pena digna cuiuſcunqꝫ varietur:ſiue ip-
ſe equaliter ardeat:ſed non equali moleſtia ſentiatur.De tali igne ſimul ⁊
fetore dicitur Apocalipſis.xx.Beſtia et pſeudo prophete miſſe ſunt in ſtā-
gnum ignis ⁊ ſulphuris.vnde in figuram huius cum dominus Sodomam
et Gomorram punire decreuiſſet puniuit eos igne et ſulphure. Sic etiam
peccatores qui ⁊ peruerſis deſiderijs ⁊ fetore carnis arſerunt iuſte in igne
et ſulphure penas luunt. In mentibus etiam noſtris quotiens feda car-
nis delectatio dominatur ſulphureo quodam fetore conſpergit: ſicut ſcri-
ptum eſt Job.xx.Aſpergatur in tabernaculo eius ſulphur ⁊ ex carnis de-
lectatione diſponitur anime vt igne ſulphureo ſuccēdatur.A tali igne ſul-
phureo nos protegere dignetur dominus noſter Jeſus cui eſt honor ⁊ glo-
ria per infinita ſeculorum ſecula.Amen.

¶Sermo.xxvij.

Emorare nouiſſima tua & ī eternū nō pec-
cabis. ſcribitur Apocalipſis decimoſeptimo. ꝙ angelus locu
tus eſt Joanni dicens. Ueni ꝛ oſtendā tibi damnationem me-
retricis magne que ſedet ſuper aquas multas cū qua fornica
i ſunt reges terre ꝛ inebriati ſunt qui inhabitant terram de vino proſtitu-
onis eius. Et abſtulit me in ſpiritu in deſertum. Et vidi mulierem ſeden-
m ſuper beſtiam coccineam plenam nominibus blaſphemie / habentem
apita ſeptem ꝛ cornua decem: ꝛ mulier erat circundata purpura ꝛ cocci-
o ꝛ inaurato auro ꝛ lapide precioſo ꝛ margaritis habens poculum aure-
m in manu ſua: plenum abominatione ꝛ immunditia fornicationis eius.
t in fronte eius nomen ſcriptum myſterium babylon magna mater forni
ationum ꝛ abominationum terre. ¶ Spiritualiter ſubaudi per beſtiam
c monſtruoſam deſignare culpam in damnatis que monſtruoſa eſt ꝛ alie-
a ab omni ſpecie boni. Per ſeptē capita nota ſeptem capitalia vitia que
ommiſſa ſunt in culpa. Per cornua decem: preceptorum decalogi tranſ-
reſſio. Hec enim ſunt mala que portabunt ſecum damnati in ſignaculum
unitionis eorum. Per mulierem vero ſedentem ſuper beſtiam indutam
recioſis veſtibus ſubaudi partem illam humane nature damnate / ꝛ ſuis
igentibus demeritis demonibus ſociate: quam deus ornauerat virtuti-
us precioſis ſcilicet memoria / voluntate / intelligentia. Hec tria ſunt ima
o ſanctiſſime trinitatis. Item viſu auditu ꝛc. Et ingrata tātis beneficijs
r ſuum fetore ꝛ immunditia impleuit: et manus ſuas nequiſſima opera-
one ꝛ voluntatem ſuam duriſſima obſtinatione: contemnens penitentiam
gere de peccato: quod ſuper omnia fetidum eſt atqꝫ fedum in conſpectu
i: ideo huius fetorem ad ſui confuſionem ſecum ineternum portabit cum
uleo penitentie ſine fructu. vnde Augu. de fide ad petrum in futuro: ꝛ ſi
it ſtimulus penitudinis nulla erit: tamen correctio voluntatis a quibus
culpabit iniquitas ſua: vt nullatenus poſſit diligi: aut deſiderari iuſtitia.
er cornua etiam decez poſſunt intelligi pene diuerſe in damnatis: quas
enas enumerat Gregorius exponens illud Mat. xxv. Proijcite eum in
nebras exteriores. In inferno inquit erit frigus ītolerabile fetor impor-
bilis: tenebre palpabiles flagella cedentium: horrenda viſio demonum /
nfuſio peccatorum / deſperatio omnium bonorum / erit mors ſine morte /
fectus ſine defectu: quia mors ſemper incipit ibi ꝛ defectus neſcit defice
. Hec autem mulier proijcietur in ſtagnum ignis. De quo Gregorius in
oral. Tunc edax flamma comburet quos nunc delectatio carnalis pol-
it. Pro huiuſmodi penis euitandis ꝙ primum conuertamur ad dominū
o gratia ſpiritusſancti habenda: ſine qua nihil poſſumus: dicētes deuo-
genitrici glorioſe. Aue maria.

¶ Memorare nouiſſima tua ꝛ in eternum non peccabis.

¶ Prima pars demonſtrabit eſſe in dānatis alias penas mirabiles a pri-
s dictis. Secunda continuabit eaſdem.

Quo ad primam dicitur ꝙ in dānatis inter ceteras
nas erit ardor fetor ꝛ fumus ſimul intolerabiles. De iſta pena ſcribitur
pocalipſis nono. Aſcendit fumus putei ſicut fumus fornacis magne: ꝛ
obſcuratus eſt ſol et aer de fumo putei. Et ſequitur. Et in diebus il-
querent homines mortem / et non inuenient eam: et deſiderabunt

Beſtiā vi- dit Joā. ha bentē capi ta ſeptem.

Decē pene in dānatis

Alia pena dānatorū a predictis.

mori ⁊ fugiet mors ab eis. Et ſequiẗ. Et vidi equos in viſione ⁊ qui ſedebāt ſup eos habebāt loricas igneas ⁊ hyacintinas ⁊ ſulphureas/⁊ capita eq̄rum erant tanq̄ capita leonum/ ⁊ de ore eorum procedit ignis et fumus ⁊ ſulphur: ⁊ ab his tribus plagis occiſa eſt tertia pars hominum de igne et de fumo ⁊ ſulphure que procedebāt ex ore ipſorum. ¶ Prima pars hominum comprehendit beatos. Secūda viuos. Tertia mortuos infernali incendio cruciandos. Item Eſa. xxxiiij. Conuerteẗ torrentes eius in picem ⁊ humus ei⁹ ī ſulphur. Et erit terra eius in picem ardentē nocte ⁊ die non extinguetur in ſempiternum. Aſcendet fumus eius a generatione in generationem: deſolabiẗ in ſecula ſeculorum. ¶ Alia pena in dānatis: erit ignis ſulphur/⁊ procella tempeſtuoſe iugiter irruens ⁊ cathenaꝝ conſtrictio ardentium. De hac pena ait. ps. Pluet ſup peccatores laqos ignis/ſulphur ⁊ ſpiritus procellaꝝ pars calicis eoꝝ. ⁊ Sap. xvij. diciẗ. Una enim cathena tenebraꝝ omnes erant colligati. ⁊ Job. xxxvi. Et ſi fuerint in cathenis ⁊ vincianẗ funibus pauptatis: indicabit eis opera eorum: ⁊ ſcelera eorum: q violenti fuerunt. quaſi dicens. De peccatoribus adhuc in mundo viuentibus ſi pſeuerauerint in peccatis: donec ligati fuerint in cathenis infernalibus: vbi oēm egeſtatis inopiam ſuſtinebunt: id eſt profecto indicabunt eis malignitatem cordium/iniquitatem opeꝝ/grauitatem quoq̧ innumeram peccatorum: ⁊ in excogitata ſupplicia tormentoꝝ: indicabunt inquā eis que prius preuidere neglexerunt/nec credere voluerunt. De procella dicit ſpecialiter cuidam viro ſancto fuiſſe diuinitus reuelatū: ꝙ ex mobilitate ⁊ curſu aeris tāta ibi erit tempeſtas ⁊ impetus ꝙ ſubito ⁊ quaſi in ictu oculi reprobos quaſi ab oriente in occidentē vehemēter impellet ⁊ ex illo motu quidam terribilis ſonus quaſi tonitruū magnum exurget: ⁊ hoc eis ineffabilis pena fiet. ¶ Alia pena in dānatis erūt tenebre horrende. De his dicitur Job. x. Dimitte me dñe: vt plangam paululū dolorem meū/anteq̄ vadam ⁊ non reuertar ad terram tenebroſam ⁊ opertam mortis caligine. Sed cōtra hoc poteſt fieri inſtantia: quoniam lux naturaliter ſequiẗ ignē igiẗ: cū ibi ſit maximus ignis etiā magna lux erit. Ad hoc diciẗ cū ſancto Bonauētura in. iiij. ꝙ ignis eſt in triplici differētia. Eſt eñ ignis purus vt eſt in propria materia. Et eſt ignis incorporatus: vt eſt in materia aliena vt in terrra vel aere. Et eſt ignis non tantū incorporatus: ſed etiā pmixtus vt ignis ſulphureus ⁊ fumoſus. Primus eſt lux ⁊ pure lucet ⁊ abundanter. Secūdus eſt ignis carbo ⁊ flāma: hic aūt lucet ⁊ tenebram expellit. Tertius eſt ignis fumoſus ⁊ talis eſt tenebroſus ⁊ iſte erit in inferno. vnde Grego. in moraẗ. ſup illud Job. Sempiternus horror inhabitans. Quis inq̄ ignis ille ad conſolationē non luceat: tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet. Nam ſequaces quoſq̧ ſuos ſecū in tormentis: reprobi flāma illuſtrante viſuri ſunt quorum amore deliquerūt. Per hoc vult dicere Greg. ꝙ ibi erit ignis: ſ; fumoſus ſolum ⁊ tenebroſus. ¶ Alia pena ī dānatis: erit ligatio manuū ⁊ pedum. De hoc habeẗ in euang: Mat. xxij. Ligatis manib⁹ ⁊ pedibus eius proijcite eum in tenebras exteriores. Quid eſt aūt manib⁹ ⁊ pedib⁹ alligari niſi actione bona/⁊ affectione priuari: ſicut in tenebras exteriores mitti: nihil aliud erit q̄ a deo q̄ eſt īmenſum lumē expelli. ¶ Alia pena in dānatis. Erit egeſtas famis. vnde ps. Famē patientur vt canes. ⁊ Apoc. xvi. Cōmanducauerunt linguas ſuas pre dolore. vnde Grego. exponens illud Job. v. In vaſtitate ⁊ fame ridebis: ſimul vaſtitas fameſq̧ cruciat: q: non ſolum foris tormenta ſentiunt: ſed etiam intus inedie peſte mo

Ignis ſulphur ⁊ procella.

Tenebre.

Ligatio manuum ⁊ pedum.

Fames intollerabiẗ.

riūtur. Vaſtat gehēna q: cōcremat:fames interficit q: faciem ſuā illis redēptor abſcōdit. Sicut eñ beati in regno celoꝝ eternaliter ⁊ beate de pane vite ſatiātur:ſicut ſcriptū eſt Luce.xiiij. Beatus q̄ māducabit panem i regno dei. ſic merito famis inedia moriūtur q̄ perpetuo pane vite priuantur. ¶ Alia pena erit ariditas ſitis. De hac habetur exēplū Luce.xvi. de diuite epulone:qui pre nimio ſitis ardore deficiēs neceſſitate cōpulſus guttam aque petijt ad refrigerium lingue ſue:nec tñ potuit impetrare. Clamās dixit. Pater Abraham miſerere mei ⁊ mitte lazaꝝ vt intingat extremū digiti ſui in aquā vt refrigeret linguā meā:q: crucior in hac flāma. Et dixit illi Abraham. Fili: recordare q: recepiſti bona in vita tua/et lazarus ſilr mala:nūc aūt conſolatur:tu vero cruciaris. Iſte ꝑ oīb⁹ mūdi diuitijs vnā guttam aque impetrare non poſſet. ¶ Alia pena in dānatis erit gemitus/clamor/eiulatus ⁊ fletus. De hac dr Luce.vi. Ve vobis diuitib⁹ qui habetis hic cōſolationem veſtrā:q: plorabitis ⁊ flebitis vos. Item Eſaie.lxv. Ecce ſerui mei comedent ⁊ vos eſurietis:ecce ſerui mei bibēt ⁊ vos ſitietis: ecce ſerui mei letabūtur ⁊ vos confundemini:ecce ſerui mei laudabūt pre exultatione cordis ⁊ vos clamabitis pre dolore cordis ⁊ pre cōtritiōe ſpūs vlulabitis. ¶ Alia pena in dānatis:erūt attriti verberib⁹. De his dr Prouer. xix. Parata ſunt deriſorib⁹ iudicia ⁊ mallei ꝑcutiētes ſtultoꝝ corporibus. ¶ Alia pena:erūt punctiones ⁊ torſiones. De his dr Eſaie.xiij. Torſiones et dolores tenebūt:quaſi parturiēs dolebūt. Hec ſunt nouiſſima que ſupra modum terrere nos deberēt ad relinquēda peccata:iuxta verba thematis Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem cōtinuabitur materia de alijs penis reprobis infligēdis. Erit illis inſuper amaritudo ineffabilis. de qua dr Eſaie.xx. Amara erit potio bibētibus illā. et Deut.xxxij. De vinea ſodomoꝝ vinū coꝝ:et de ſuburbanis gomorre. Vua eoꝝ vua fellis ⁊ botrus amariſſim⁹. Fel drachonū vinū eoꝝ:et venenū aſpidū inſanabile. Item Hiere.ix. Ecce cibabo populū meū abſinthio:et dabo ei bibere aquā fellis. De plurib⁹ iſtoꝝ ſimul dr Deut.xxxij. Ignis ſuccēſus eſt in furore meo:et ardebit vſq; ad inferni nouiſſima: deuorabitq; terrā cū germine ſuo:et mōtium fundamēta cōburet. Congregabo ſup eos mala:et ſagittas meas cōplebo in eis. Conſumentur fame ⁊ deuorabunt eos aues morſu amariſſimo. Dentes beſtiarum immittam in eos cum furore trahentium ſuper terram atq; ſerpentium. ¶ Alia pena. Dānatis erit turpitudo ⁊ fetor in corporibus eorum. De hoc ait Anſelmus q̄ quilibet eoꝝ erit ceno ⁊ omni cadauere fetidior:et omni fuligine turpior. Et ſicut de ſanctis canimus. Sancti tui dñe florebunt ſicut lilium:et ſicut odor balſami erunt ante te. Et illud. Fulgebunt iuſti ſicut ſol.⁊c. Sic de reprobis dici poteſt q̄ fetebunt ſicut ſterquilinium:et ſicut cadauer putridum erūt. vnde Eſaie.iij. Erit pro ſuaui odore fetor. Et ibidē.xxxiiij. De cadaueribus eoꝝ aſcendet fetor. et Johel.ij. Et aſcendet fetor eius:et aſcendet putredo eius:q: ſuperbe egit. Reuera nullus fetor eſt illoꝝ fetori cōparabilis:nulla turpitudo pōt īueniri eoꝝ turpitudini ſimilis in hoc mūdo. ¶ De ponderoſitate ꝟo dicit Anſelmus q̄ impius in inferno tanto penarum premetur pondere: vt nec pedem vel manum vel aliquid corporis poſſit mouere. Item corpus eius proprium erit pondus ei grauiſſimum ⁊ ſarcina importabilis: quā tamen deponere non licebit. ¶ Et de imbecillitate ſimiliter ait Anſel. q̄ ſic imbecillis erit qui

Infirmitas. libet reproboꝝ:vt nec vermem poſſit a ſuis oculis amouere. ¶ De infirmi-
tate ſimiliter ait Anſel. Tāta ſcias egritudine iniuſtum quēlibet infirma-
ri:vt ei nullo medicamine valeat ſubueniri. Sicut autem in beatis erit per
fecta ſanitas tam in ſingulis mēbris ꝙ̄ in toto corpore:ſic in corporibus re
proboꝝ et in ſingulis coꝝ mēbris erit infirmitas incurabilis ⁊ dolor incō-
parabilis. Sicut ſcriptum eſt de impio Iob.xx. Omnis dolor irruet in eū.
Seruitus ¶ De ſeruitute vero ſcias ꝙ ſeruitute grauiſſima ⁊ viliſſima cōprimentur:
et tanꝙ̄ ſerui necꝙ̄ ſeruiliter punientur: et in viliſſimo carcere ſeruiliter te-
nebuntur:ac in cathenis igneis artabuntur. Deniqꝫ (ſicut ait Anſelmꝰ) ad
omnia que noluerit impius cogetur:et ab omnibus que voluerit prohibe-
bitur. Sic nihilominus exhonorabitur vt in viliſſimum fetorem deiectus
Iracundi supra modum erunt dānati. etiam vermium dn̄io ſubijciatur. ¶ De ira etiam dicitur ꝙ impij erunt vl-
tra omnium beſtiarum inſaniam iracundi:et pre nimia impatientia ⁊ furo
re continue perturbati. ſicut ait Pſalm̄. Dn̄s in ira ſua conturbabit eos:
et deuorabit eos ignis. Unde ⁊ ex immenſa perturbatione prorumpent in
blaſphemias creatoris:iuxta illud Eſaie.viij. Cum eſurierit iraſcetur ⁊ ma
ledicet regi ſuo ⁊ deo ſuo. ecce furor impatientie. Et Apocali.xvi. Et blaſ-
phemauerunt deum celi pre doloribus ⁊ vulneribus ſuis:et non egerūt pe
Odium et inuidia. nitentiam ex operibus ſuis. ¶ De odio quoqꝫ ſcias ꝙ inter impios ſum-
mum eſt odium/quēadmodum inter iuſtos eſt ſumma charitas. Odiūt eñ
deum ⁊ iuſtitiam punientem: cum nec eos de tantis cruciatibꝰ liberet:nec
aliqualiter eorum dolores ⁊ ſupplicia vel modicum mitiget. Odiūt nihilo
minus omnes alios:odiunt etiam ſeipſos. ¶ Et ſi obijciatur de diuite epu
lone qui deſiderans ſalutem fratrum ſuorum timebat ne illi venirent in lo-
cum tormentorum: et ideo rogabat Abraham vt vnum ex mortuis ad eos
hortandos ⁊ corrigēdos mitteret. Hec autem videtur bona ⁊ laude digna:
ergo in dānatis non eſt maximum odium. Reſpondet doctor ſanctus quo-
liber.viij.q.ij. ꝙ dānati inuidia ſtimulante vellent ſuos propinquos multo
amplius ꝙ̄ alios a dānatione liberari:quia in hoc etiam inuidia torquebū
tur ſi videant ſaluari alios ⁊ ſuos dānari. et per hunc modum diues dāna-
tus nolebat ſuorum fratrum dānationem. ¶ De odio vero ad deum quod
habebunt dānati dicit Pſalm̄. Superbia eorum qui te oderunt aſcendit
ſemper. Erunt etiam in odium dei ⁊ ſanctorum omnium ſicut ait Anſelmꝰ.
Ibi nec amicus amico: nec pater filio:nec mater filie:nec filij parentibus
Diſcordia cōpatientur. ¶ De diſcordia vero ſcias ꝙ in ſumma diſcordia ſemper erūt
ſicut ait Anſel. Mali in diſcordia tanta perſiſtent:vt eorum corpus et ani-
ma ſemper diſſideant. Nam corpus animam odio habebit eo ꝙ male cogi
tauerit: et anima corpus ꝙ mala cogitata opere compleuerit pro quibus
omnibus torquentur in penis. Inter ipſos ſimiliter eſt ſemper iurgium.
Et ſicut ait ſapiēs Eccl'aſt. ca.xli. De patre impio conqueruntur impij filij.
Quia videlicet non eos ad ſalutem neceſſaria docuerūt:nec eos delinquē
tes corripuerunt: nec compeſcuerunt a malis: nec eos vtilia monuerunt.
Parentes vero de filijs quia propter eos laborauerunt/ſolliciti fuerunt:
ac forſitan multa male acquiſierunt ⁊ male acquiſita non reſtituerunt:nec
Deſolatio et ſine miſericordia de iuſte poſſeſſis eleemoſynas erogauerūt. ¶ De deſolatione manifeſtum
eſt:quia nec vnus eorum compatietur alteri:nec vnus poterit alterū conſo
lari:nec beati compatientur eorum miſerijs: quinimmo Letabitur iuſtus
cum viderit vindictam. et Hieremie.xv. Quis miſerebitur tui:aut quis cō
triſtabitur pro te: aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? quaſi dicens

nullus. Item nulla facta pro eis ſuffragia:eleemoſyne erogate:miſſe cele-
brate:orationes queꝗ vel penitentie ſi fierent poſſent eis prodeſſe. Et hoc
eſt quod vult beatus Auguſtinus dicens. Si ſcirem patrem meum eſſe in
inferno/non plus orarem pro eo ꝙ pro diabolo. A tali conſortio damnato-
rum liberet nos dominus noſter Jeſus chriſtus glorioſiſſime virginis Ma-
rie filius. Amen.

¶Sermo.xxviij.

Memorare nouiſſima tua:& in eternum &c.
Scriptum eſt Geneſis.xix. Ne ſtes in omni loco iuxta regio-
nem. Homo cõmorans in confinibus inimicorum ſuorum non
eſt in tuto de vita:et precipue cum non poſſit reſiſtere. Aliquã-
do enim in manus inimicorum ſuorum vel hoſtium cadens peribit. Ideo
debet concitus inde aufugere ⁊ ſe in loco tutiori ſaluare. ¶Spiritualiter
vite preſentis affectio eſt terra inimicorum. hos tres inſidiantes inimicos Fugere li-
habemus:ſcilʒ mundum/carnem ⁊ diabolum. vnde Bernar. in ſermo. Tri- cet conſor-
plex eſt miſeria humano generi ſi diligenter aduertimus. Nam faciles ſu- tia inimi-
mus ad ſeducendum:et debiles ad operandum:⁊ fragiles ad reſiſtendum. corum.
Si diſcernere volumus inter bonum ⁊ malum/decipimur. ſi tentamus fa-
cere bonum/deficimus. ſi conamur reſiſtere malo/reijcimur ⁊ ſuperamur.
Hec ille. Ergo non eſt ſtandum in hac regione:ſed fugiendum eſt ad locum
tutiorem. ¶Figura Matthei ij. Joſeph ſciens Herodem laborare vt chri-
ſtum puerum interficeret monitu angeli accipit puerum ⁊ matrem eiꝰ Ma-
riam:et fugit in egyptum:⁊ erat ibi vſqꝫ ad obitum Herodis. Poſtmodum
ad terram reuocatus eſt iſrael:mortuis ſcilicet querentibus animam pue-
ri. Spiritualiter ſubaudi per Joſeph virum iuſtum. Nam viro iuſto debet
cure eſſe xp̄m puerum cum diligẽtia in ſui memoria gubernare ne a diabo-
lo peccato mediante prodatur. Ideo Herodes interpretatur gloriãs in pel-
libus:per quem diabolus notatur:qui omnem capit gloriam cũ valet pel-
lem ſubripere hoĩm.i.aĩam. Cum ergo ſentimus hunc herodem exardeſce-
re contra puerum noſtrum.i.contra puritatem noſtram ⁊ gloriam quam ex
chriſto in aĩa noſtra nutrito percipimus nos habere ſtatim accepta maria
matre pueri puerum ⁊ deſcendere in egyptum debemus. Quod ſic expo-
ne. Quia primo conſideremus puerum factum pro nobis: deinde paſſum
et mortuum. deinde accipiamus Mariam matrem ſcʒ amaritudinem dolo-
ris de peccato:et cum hac deſcendamus ad meditandum eternam gehen-
nam:et qualiter in extremi iudicij examine impiorum collegium reprobe-
tur a chriſto ⁊ tradetur diabolo:vt vidimus ſuperioribus ſermonibus. Hec
ſunt nouiſſima que ſi cogitabꝭs fugies Herodis conſortium ⁊ reuocaberis
ad terram iſrael/id eſt ad videndum dñm in patria. Bernardꝰ in quodam
ſermone. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima:horrorem iudi-
cis tremendi valde diſcerne:ardẽtis gehenne metum ab oculis cordis tui
elongari nullatenus patiaris. Cogita peregrinationis tue miſeriam:reco-
gita annos tuos cum amaritudine anime tue:et cogita vite humane peri-
cula. Cogita fragilitatem propriam. Et in huiuſmodi cogitatione ſi perſe-
ueraueris / dico tibi parum ſenties quicquid foris videtur eſſe moleſtum.
Hoc eſt profecto optimum remedium pro gratia ſpirituſſancti obtinenda.
Et vt facilius eam habeamus/recurramus ad ſacratiſſimam dei matrem:
dicentes. Aue gratia plena. ⁊c.

¶ Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.
¶ Prima pars demonſtrabit ꝙ preter penas predictas ſunt alie ſeptem penalitates propter ſeptem morum abuſiones. Secunda aget de eiſdem.

Quo ad primam. Scribitur Sapię.iiii.Et erunt poſt hec decidentes ſine honore ⁊ in contumelia inter mortuos in perpetuum. qm̄ dirūpet illos inflatos ſine voce:et cōmouebit illos a fundamētis ⁊ vſq; ad ſupremum deſolabūtur:⁊ erūt gemētes:et memoria eoꝝ peribit. In hoc quidem textu ſm̄ Holkot tangūtur ſeptem penales conditiones dānādoꝝ que ſunt iſte. Deijcientur cum cōfuſione. affligētur cū deſpectione. repellētur ſine reſpōſione. deſtituētur autēticatione. puniētur ſine cōſolatione. cōterētur ſine cōdonatione. et ſupprimētur ſine recordatione. Et iſta iuſte patientur ꝑpter ſeptem malitias quas tyrāni ⁊ mali hoīes perſecutores ſanctoꝝ habuerūt in vita. Fuerūt em̄ ambitioſi ad honores. argumētoſi cauillatores. cōtumelioſi perterritores. facinoroſi ſupportatores. pernicioſi perſecutores. voluptuoſi lecatores. et obliuioſi cōtēptores. Et ideo merito reddēdo ſingula ſingulis iuſte iudicabūtur. Quia em̄ iuſtoꝝ perſecutores fuerūt ambitioſi ad honores:ideo deijcietur in cōfuſione. q: contumelioſi perterritores:ideo affligentur cū deſpectione. q: fuerūt argumētoſi cauillatores:repellētur ſine reſpōſione. q: facinoroſi ſupportatores:deſtituētur autēticatione. q: pernicioſi perſecutores:puniētur ſine cōſolatione. q: fuerūt voluptuoſi lecatores:conterētur ſine cōdonatione. q: obliuioſi cōtēptores:⁊ ſupprimētur ſine recordatione. ¶ Primo igitur q: fuerūt ambitioſi ad honores deijcietur cum confuſione: cum dicitur in textu Sapie allegato. Et erunt poſt hec.i. vitam iſtam:vel poſt peccata multa que perpetrauerunt: decidentes ſine honore:quaſi dicēs. non ſolum erūt cadētes:ſed per violentiam decidētes. In pſalm̄. Decidāt a cogitationib⁹ ſuis ſm̄ multitudinem impietatum eoꝝ:expelle eos qm̄ irritauerūt te dn̄e. Decidāt inquit a cogitationibus ſuis ambitioſis ⁊ ſuperbis quib⁹ honores ⁊ dignitates cupiebāt in preſenti:decidēt cum diabolo capite ſuo in ꝓfundum inferni in voce archāgeli ⁊ in tuba dei ⁊ mortui qui in xp̄o ſunt reſurgēt primi in iuſſu.i. in imperatoris poteſtate. vn̄ Greg. xxiij. moral. ca. xx. Et vidētib⁹ cūctis precipitabātur eterno iudice terribiliter. Exponēs illud Job. xl. Luet que fecit oīa nec tamen conſumetur:non inquit morte conſumitur:q: ſi conſumeretur vita morientis etiam pena finiretur: ſed vt ſine fine crucietur/viuere in pena cōpellitur:vt cui⁹ vita mortua hic fuit in culpa/illic mors eius viuat in pena. Luet ergo que fecit oīa nec tamen conſumetur:quia cruciatur et non extinguitur:moritur ⁊ viuit:deficit ⁊ ſubſiſtit:finitur ſemper ⁊ ſine fine eſt. Ex ſolo auditu ſunt valde terribilia:quātomagis paſſiōe? hec Greg. Conſequēter ex iſtis patet ꝙ illud eſt erroneum qđ in quibuſdā quaternis apocrifis inuenit de reuelatione facta cuidam perſone ꝙ aīe dānatoꝝ ab hora nona ſabbato vſq; ad horam nonam in dn̄ico vel aliter neſcio ꝗdiu refrigerium obtinēt:quod nihil eſt. Si em̄ eoꝝ pena non ſemper duraret/non eſſet perpetua. Quicq̇d em̄ perpetuum eſt cōtinuum eſt ⁊ eternum. et oēs tales narrationes pro fictionib⁹ ſunt habēde. ¶ Secūdo qui fuerūt contumelioſi perterritores affligētur cum deſpectione. et quātum ad hoc dixit ꝙ erūt in contumelia inter mortuos in perpetuum. Et nota ꝙ omne verbum importat circūſtātiam aggrauātem penam eoꝝ:quia erunt in contumelia. quaſi dicēs:non ſolum pro malo opere/immo in minimo etiā ſermo

Pene ſeptem dānatoꝝ.

ne. Nam quilibet reprobꝰ efficietur ab aliis cõtumeliis maledictionibꝰ im
properiis. Item punietur non in loco viuẽtium vbi eſſe poteſt ſpes auxilii:
ſed in loco mortis in inferno. Tertio puniẽtur non ad horam nec interpau
latim ſed in perpetuum. ¶ Tertio reprobi q̄ fuerũt argumẽtoſi ⁊ cauilla-
tores repellẽtur ſine reſpõſione. Et quãtum ad hoc dixit textus Sapiẽtie.
Qm̃ dirũpet illos inflatos. i. qui parum ante fuerũt inflati ꝟbis/legibus/
et falſis allegationibꝰ. Dirũpet inq̃. In illo qḋ dirũpitur fit magna diſcõ-
tinuatio partium ſubito. Et iſto modo fiet reprobis diſcordãtia factoꝝ ſuo
rum ⁊ malaꝝ voluntatum adinuicem. Et ideo dicitur ꝙ deus dirũpet illos
ſine voce cuiuſcũq; excuſationis. Et iſtud eſt notabile ꝙ in iniuſtis legiſpert
tis ⁊ falſis aduocatis de quibꝰ frequẽter viſum eſt ꝙ in morte tam in voce — Aduocati
q̃ in lingua puniãtur. Unde dr̃ et expertum eſt ꝙ iſti mali aduocati ⁊ falſi — in morte p̄
placitatores iuſtitiarii etiam iniuſti imminente morte amittũt vocem lin- — uantur lin
guam ⁊ ſenſum. Cuiꝰ ratio eſt: q̄ non eſt iuſtum ꝙ aliquis idem vẽdat alte- — gua.
ri ⁊ retineat ſibi. Iſti aũt oẽs male ⁊ iniuſte viuẽdo linguam/vocem/ſenſuz
et facũdiam aliis vendiderũt falſe allegãdo ⁊ iniuſte iudicãdo cõtra cõſciẽ
tiam malitioſe obiiciẽdo ⁊ cauteloſe ſuggerẽdo. Et ideo iuſtum eſt ꝙ quã-
do indigẽt voce/voce priuẽtur. Eſaie. l. Vẽditi eſtis iniquitatibꝰ veſtris. De
iſtis loquitur Solinus ſidoniꝰ in quadam ep̄la ita dicẽs. Uidi inquit mor
bum incurabilem ad quem curãdum non inueniebatur medicus: ſed nũq̃
inueni cauſam adeo deperditam quin ad eam tuẽdam inueniretur aduoca
tus. Et Bern̄. i. lib. de conſideratione. Diſputationes aduocatoꝝ ⁊ pugne
verboꝝ magis ad ſubuerſionem q̃ ad inuẽtionem ꝓficiũt veritatis. Hi ſũt
qui docuerũt linguas ſuas loqui mẽdacium: diſerti aduerſus iuſtitiã: erudi
ti pro falſitate: ſapiẽtes ſunt vt faciãt malum: eloquẽtes vt impugnent ve-
rum. Hi ſunt qui inſtruũt a quibꝰ fuerãt inſtruẽdi: aſtruũt non cõperta ſed — Aduocati
ſua: ſtruunt de ꝓprio calũnias innocẽtie: deſtruũt ſimplicitatem veritatis: — ad oĩa gña
obſtruũt iudicii vias. Nihil ita abſq; labore manifeſtum faciet veritatem: — maloꝝ per
vt breuis ⁊ pura narratio. Hec ille. Quapropter illi miſerrimi aduocati de — ueniunt.
teriores ſunt q̃ viliſſime meretrices: quia ille vendũt partem ſui corporis:
magis abominabilem. Iſti vero honeſtiſſimam ſui corporis partem ſicut
linguam ⁊ os. ꝓpterea ĩ inferno bufones ⁊ ſerpẽtes eoꝝ linguas corrodẽt
et lacerabũt: et plus ĩ illa parte puniẽtur q̃ in altera parte corporis: iuxta
illud Sapie. xi. Per que quis peccat per hec ⁊ torquetur. Hec ſunt nouiſſi
ma que cõmouere deberẽt ad peccata relinquẽda: iuxta verba thematis.
Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecũdam partem cõtinuabitur materia pre
tacta. Et ideo in ordine dicẽdum eſt de quarta pena reproboꝝ. ¶ Unde q̄
reprobi fuerũt facinoroſi ſupportatores deſtituẽtur autẽticatione. Et quã-
tum ad hoc dicit textꝰ Sapiẽtie ꝙ cõmouebit illos a fundamẽtis. Et iſtḋ
eſt ſpecialiter ꝯtra malos miniſtros cõſiliarios ⁊ balliuos. Iſti oẽs fungũ
tur auctoritate quadam dñoꝝ: ſicut cauſidici/iuſtitiarii ⁊ alii etiam officia
les multi loquũtur ſemper in perſona principis. Et idem ſiue ſit iuſtum ſi-
ue iniuſtum auctoritatem habet: quia fundamentum totius negocii fingi-
tur eſſe principis. Et ideo modo quos volũt ſupportãt ⁊ excuſant ⁊ quos
volũt condẽnãt: et ſemper habẽt preſe regiam poteſtatem ⁊ auctoritatem.
Unde de talibꝰ dicitur Dañ. v. Quos volebat interficiebat: quos volebat
percutiebat: quos volebat exaltabat: et quos volebat humiliabat. Quã-

do aũt eleuatum eſt cor eius ⁊ ſpiritus illius obfirmatus eſt ad ſuperbiam:
depoſitus eſt de ſolio regni ſui:et gloria eius ablata eſt:et a filijs hoim eie-
ctus eſt.ſed ⁊ cor eius cum beſtijs poſitum eſt:et cum onagris erit habita-
tio eius. Certe tales ſuperbi in die iudicij deſtituentur iſta autenticatione
et humiliabuntur cum Lucifero: cuius vexillum inſequi voluerunt:et tra-
dentur beſtijs infernalib⁹ ad deuorãdum.Et quia fuerũt ſuperbiſſimi/ideo
cum ſuperbiſſimo lucifero collocabũtur:quare bene dicitur. Et cõmouebit
illos a fundamẽtis. Et per oppoſitum de viro iuſto dicitur. Non cõmoue-
bitur ineternum qui habitat in hierl'm : quia fundamenta eius in montib⁹
ſanctis.i.cum virgine glorioſa que inter ceteras creaturas fuit humillima
ideo dicitur deferre vexillum humilitatis:eam inſequẽtes cum illa colloca
buntur. ¶ Quinto reprobi:quia fuerunt pernicioſi perſecutores ideo pu-
niẽtur ſine conſolatione. Et quãtum ad hoc dicit ꝙ vſqꝫ ad ſupremum de-
ſolabũtur pro tanto:quia licet puniantur citra condignum/tamen nihil di
mittetur impunitum. Greg.iiij.dialo. Sicut multi in hoc mũdo ſub vno ſo-
le conſiſtunt:nec tamen equaliter eiuſdem ſolis ardorem ſentiunt:qꝛ alius
plus eſtuat alius minus. Ita illic in vno igne non vnus eſt modus incen-
dij : quia quod hic diuerſitas corporum hoc illic agit diuerſitas peccatoꝝ
vt ⁊ ignem non diſſimilem habeant:et tamen eoſdem ſingulos diſſimiliter
exurat.hec Greg. ¶ Sexto:quia reprobi fuerũt voluptuoſi lecatores:ideo
conterentur ſine condonatione. Et quãtum ad hoc dixit textus Sapiẽtie
ꝙ erunt gementes. Eſt antiqua narratio de iuuencula quadam in Frãcia
que cum per annum vixiſſet cum amaſio ſuo lubrice ⁊ tandem impregnata
fuiſſet:et derelicta cepit flere ⁊ gemere ⁊ incõſolabiliter cõtriſtari:a qua cũ
quidam queſiuiſſet quid tãtum ploraret. Reſpõdit. Deploro gaudium in-
quit anni preteriti. Iſto modo ſatis iuſtum eſt ꝙ illi qui ſine penitentia in
preſenti dant ſe voluptatibus carnis ſue gement in futuro. Et ſi cauſa ab
eis queratur:reſpõſio bona eſt ꝙ gemunt ⁊ plorãt gaudium anni preteriti.
Naum.ij. Minabãtur gemẽtes vt colũbe. Colũbe ſunt aues multum lubri
ce:et naturaliter habẽt gemitum pro cantu. In ſignum ꝙ oẽs qui ſe libidi
ni mancipant gemũt vel gemẽt. Sapie.xi. Duplex eñ illos acceperat te-
dium gemitus cũ memoria preteritoꝝ. Et qꝛ iſti libidinoſi non ſolum vnam
partem corporis exponunt ad lubricitatem ſed plures:quapropter in om-
nibus his partibus mirũ in modum cruciabuntur.vnde Augu.in ep'la con
tra Iulianum:et in libro de cõiugijs adulterinis. Laſciuiẽtibus oculis in-
ſpicis meretrices/et diabolus terribilibus oculis te inſpiciet : manum tuã
ponis in ſinum meretricis/et illam ponet diabolus in flãmam ignis infer-
nalis:tu meretricem brachijs amplecteris/et diabolus brachijs ſuis acu-
tiſſimis dilacerabit te/et labijs ſuis ardentibus concremabit te. O miſer
pro conſortio fetidiſſime meretricis perdis conſortium eterne iocũditatis.
Idem ibidem. O ꝙ parua cõcubitus hora ꝓpter quam perditur vita eter-
na. ¶ Septimo reprobi:qꝛ fuerũt obliuioſi contẽptores ideo reprimentur
merito ſine recordatione. Et quãtum ad hoc dixit Sapiẽs ꝙ memoria eo-
rum peribit. Et per oppoſitum dixit de iuſto Pſalmi. In memoria eterna
erit iuſtus. Modus erat apud Romanos ꝙ noĩa ſenioꝝ et iudicum in ta-
bulis ereis ſcribebãtur. Et ideo vocabãtur patres conſcripti. Quãdo aũt
cõtingebat ꝙ aliquis delebatur fuit pro maximo ſcelere ⁊ confuſione per-
petua. Iſto modo multi ſcribũtur ſm preſentem iuſtitiam in eccleſia mili-
tante. Quidam ſunt epi/cardinales/abbates:quidam religioſi ⁊ ſolennes

Memoria impioꝝ pe ribit nõ iuſtorum.

clerici. Quidam rectores ⁊ curati:quib⁹ ſit verecūdia ſi in die iudicij in libro vite non inueniātur. Et fiāt de numero illoꝝ de quib⁹ dicit Pſalmi. Perijt memoria eoꝝ cum ſonitu. Et iteꝝ. Deleātur de libro viuētium ⁊ cum iuſtis non ſcribātur. Et per contrarium de ſanctis dr Apoca.iij. Qui vicerit veſtietur veſtibus albis ⁊ non delebo nomen ei⁹ de libro vite. Aduerſarios igitur noſtros vincamus vt noīa noſtra ſcripta ſint in celis: auxiliāte dño noſtro Jeſu xpo:qui cū patre ⁊ ſpū ſancto regnat benedict⁹ in ſcla. Amen.

¶Sermo.xxix.

Memorare nouiſſima tua:& in eternum.&c Scribitur ps.xxx. Erubeſcāt impij ⁊ deducātur in infernum hoc eſt deducantur per meditationem: qm̄ meditatio inferni eſt vtilis valde:qm̄ inducit petōres ad penitendum ⁊ diabolo reſiſtendum:ad carnem deprimēdam:et ad bene operādum. ¶Primo eñ facit cōtra diabolum viriliter pugnare. Ois eñ conſiderās ꝙ ſi a diabolo victus fuerit/ducet illū ad ſupplicia eterna vbi perpetuo penas luet:quare viriliter contra ipſum pugnare debet. vnde Jacobi.iiij. Reſiſtite diabolo et fugiet a vobis. Nam ſm Bern̄.in aīa tres ſunt domus. Prima domus dicitur eſſe memoria in quam diabolus vult intrare ponēdo ibi malam ſuggeſtionem.ſed portarius debet diabolo reſiſtere ne intret:qui vocatur ꝓprij ſtatus conſideratio. Secūda domus eſt intelligentia in quam diabol⁹ vult intrare ponēdo ibi prauam delectationem.ſed huic etiā portari⁹ debet reſiſtere:qui vocatur eterne delectationis cogitatio. Tertia domus aīe eſt voluntas: in quam diabolus vult intrare immittēdo ibi prauum conſenſum. ſed huic portarius debet reſiſtere: qui vocatur eterne pene meditatio. Inferni meditatio ad quinqꝫ valet.

¶Scdo meditatio inferni:valet ad carnem deprimēdam. Sicut enim baculi qui verſat in igne cōſumitur in eo cortex:ita neceſſe eſt vt cōſumet carnoſitas in eo ꝙ de inferno meditat. Si eñ aſſidua mortis meditatio eſt afflictio carnis vt dr Eccli.xij. ꝙto magis meditatio ignis eterni. vñ ps. Dolores inferni circūdederūt me. ¶Tertio facit mūdanam delectationem deſpicere ⁊ conculcare. Exēplum in vitiſpatrum dixit quidam ſenex. Nutrix quādo vult pueꝝ ablactare ⁊ a dulcedine lactis auertere ponit aliqd amarum in māmilla:qd ſentiēs puer a māmilla extrahit. Sic ⁊ tu amaritudinem inferni delectationib⁹ mūdi opponas ⁊ retraheris ab eis. Job.vi. Nūquid guſtare poterit quis quod guſtatum affert mortem? ¶Quarto facit a mala via reuocare ⁊ ad bonā redire. Reuocare a mala via eſt viam perditionis deſerere qua itur per peccatum:et ad bonam viam redire eſt ad penitentiam fructuoſam peruenire. ps. Cogitaui vias meas que male erant: et conuerti pedes meos.i.affectus ī teſtimonia tua. Ideo dr Job.x. Dimitte me vt plāgam paululum per penitētiam dolorem meum.i.peccatum:anteꝗ̄ vadam.⁊c. ¶Quinto facit ad bene operādum ⁊ pigritiam relinquēdam. Exēplum in vitiſpatrum:dixit frater ſeni. Quid faciam? qꝛ ſedens in cella patior accidiam? Reſpōdit ſenex. Nōdum vidiſti futura tormēta:quia ſi illa vidiſſes/poſuiſſes in corde tuo:et ſi eſſet cella tua plena vermib⁹ vſqꝫ ad collum ſuſtineres patienter ⁊ non piger eſſes. Quāobrem dicitur ī ps. Conuertantur peccatores in infernum: ſcilꝫ per meditationem vt illuc ſe transferant ⁊ conſiderant ⁊ paueant. Quod ſi fecerint/ſpiritusſancti gratiam inuenient: pro qua facilius habenda conuertamur ad pijſſimam dei matrem dicentes deuote Aue.

¶ Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.
¶ Prima pars erit de acerbitate penarum infernalium. Secunda vero de ſepultura damnatorum.

Acerbitas erit ĩ inferno inexplicabilis.

Quo ad primam ponũtur quatuor veritates. Prima eſt. In inferno erit tormentoꝝ acerbitas inexplicabilis. Nam ſicut docet Anſel. et alij ſancti doctores oĩa huiꝰ mũdi bona vel mala permixta ſunt cũ ſuis cõtrarijs:nec habẽt vltimum gradum ſue perfectionis quin poſſint augeri vel minui: vel quin poſſint plus vel minus haberi. Sicut in ſingulis virtutibꝰ patet ⁊ vitijs ſingulisq; tam corporis ꝙ aĩe bonis vel malis. Nec eñ habetur hic gaudium ſine triſtitia vel timore: nec dolor vel triſtitia ſine conſolatione:vel perfecta ſanitas ſine egritudine:vel fortitudo ſine aliqua leſione:nec oĩa huiuſmodi ſine cõtrarijs hic habẽtur. Nec huiꝰ mũdi bona ſine labore acquirũtur:ſine ſollicitudine poſſidẽtur:ſine dolore perdũtur:ſine triſtitia relinquũtur. Nec mala ſimiliter huiꝰ mũdi eueniũt ſine preſentia vel poſſibilitate ꝯtrarij. In celo ſunt oĩa bona ſimpliciter impermixta ⁊ vltimata conſummatione perfecta. In inferno ſimiliter mala ſunt oĩa quodlibet eoꝝ impermixtum ſuo cõtrario:⁊ in ſuo ſummo. Vbi gratia. Sũmus dolor/ſummus ardor/ſumma frigiditas/ſumma in cunctis malis acerbitas / ſumma turpitudo/ſumma debilitas/ſumma deſolatio/ſumma calamitas. Unde reprobi tormẽtoꝝ acerbitate immẽſa prorſus abſorpti tãtam in penis tolerabũt anguſtiam vt nihil cogitare valeãt preter penam. Sed illuc totus ferctur impetus cogitationis vbi ſenſerint vim doloris. vñ Baruch. iij. dr. Transferẽtur oſſa regum noſtroꝝ ⁊ oſſa patrum noſtroꝝ de loco ſuo:et ecce ſunt ꝓiecta in calore ſolis ⁊ in gelu noctis:et mortui ſũt in doloribꝰ peſſimis:in fame ⁊ in gladio ⁊ in emiſſione. Doloribus dicit pluraliter ꝓpter penaꝝ diuerſitatem:peſſimis ꝓpter acerbitatem. Exẽplum ſenſibile quo faciliter poſſet quis imaginari acerbitatem huiꝰ ponit Anſelmus de ſimilitudine ita dicens. Sit ante oculos cordis noſtri poſitus homo exẽpli cauſa:qui tam in ipſis oculoꝝ ſuoꝝ pupillis ꝙ et in ſingulis mẽbris ferrum ignitum ⁊ cãdẽs infixum habeat:vt nec medulle nec inteſtina nec quicꝙ oĩno in toto ipſo cruciatus immanitate careat:vel eã leuius ꝙ in oculis aliquatenus ſentiat. Quid dicam anguſtiatur? Quis hũc ſane mẽtis extimet inter iſta ſi tãta erit acerbitas in vno ſolo tormento? Quid ergo in tãta diuerſitate ⁊ pluralitate tormẽtoꝝ que ſimul concurrẽt in vno dãnato? ¶ Secũda veritas. Ad augmẽtum acerbitatis nulla erit ibi interpolatio vel interruptio/ſed cõtinuitas in tormẽtis. Aliquãtulum ſolatium eſt egroto quãdo aliqua interpolationis requies eſt in morbo:augmẽtum aũt doloris eſt cõtinuitas paſſionis. Unde ſcriptum eſt Judicum. xx. Non erat morientium requies. ¶ Tertia veritas. In inferno elemẽta a ſuis contrarijs non tẽperabũtur. ſic oſtenditur. Cum eñ dictũ ſit oĩa mala ibi eſſe ſuis contrarijs impermixta non intelligẽdum eſt ꝙ ibi non ſint elementoꝝ cõtrarie qualitates:ſed non habebũt ibi mutuas actiones. Cũ eñ qualitates elemẽtares nũc inuicem ſe tẽperent:tũc tñ non ſe tẽperabũt in aliquo. Nam ardor ignis non mitigabit frigiditatem aque nec ecõuerſo:nec humiditas aeris/ignis/vel terre minuet ſiccitatem. Similiter amaritudo aque non alterabit humiditatem aque vel aeris:nec humiditas predicta ſalſedinem aque vel amaritudinem tẽperabit:nec leuitas aeris minuet terre grauitatem. Hec aliquo modo figurata ſunt antiquitꝰ in punitione ſeu flagel-

Elementa in inferno a ſuis contrarijs nõ tẽperabũt

latione egypti, ſicut dicit Sap. xvi. In aqua que extinguit oīa: plus ignis valebit. ⁊ infra eodem ca. Nix ⁊ glacies ſuſtinebant vim ignis: ⁊ non tabeſcebant. Hec autē patientur impij a creaturis extra ſe: q: pugnabit orbis terrarum contra inſenſates ⁊ hoc ꝑ modos infinitos: q: quacūq; re homo male vtitur extra deum illius eſſe quodammodo ſaluabit in aliquo elemēmentorum predictorum: vt per que quis peccat ꝑ hec ⁊ torqueat Sap. xi.

¶ Quarta veritas. Corpora damnatorum maximum patientur dolorem ſic oſtenditur quoniam preter predicta tormenta reprobi habebunt aliud tormentum ſiue alium infernum ex contrarietate qualitatum predictarū: ſicut dicū aliqui: q: cum ipſorum corpora compoſita ſint ex quattuor elementis ꝑpetuo pugnabunt elementares qualitates in ipſo corpore ſicut extra. Erit aūt hec pugna grauiſſima ad ſuſtinendum. Sed circa hoc queritur: vtrum corpora dānatorum ſint incorruptibilia. Ad hoc reſpōdet doctor ſanctus quodlibeto. vij. ar. xi. ꝙ corpora dānatorum erunt incorruptibilia ꝙuis ſint paſſibilia: incorruptibilitatis aūt prima cauſa ⁊ principalis eſt iuſtitia diuina que conſeruabit corpora dānatorum in perpetuis penis: ſed cauſa ſecūdaria ⁊ quaſi coadiuuās erit quies motus celi quo quieſcente nulla actio vel paſſio poterit eſſe in corporibus ꝑtinens ad tranſmutationem nature. Unde ⁊ corpora dānatorū non patientur ab igne paſſione nature qua natura corporis humani tranſmutet a natura ſua: ſed patientur paſſione anime ſicut organum ſenſus a ſenſibili ſuſcipiendo ſimilitudinem qualitatis ſenſibilis. Queritur vlterius vtrum in dānatis erit realis fletus qui fit ꝑ reſolutionem lachrimarum. Reſpondet Pet. de tarentina in iiij. ꝙ duplex eſt fletus vnus ſpiritualis ſcilz dolor interior ⁊ iſte erit in dānatis. Alter corporalis ſcilicet dolor/exterior/⁊ in illo eſt duo conſiderare Quorum vnum eſt lachrimarum reſolutio que in dānatis non erit. Alterū eſt capitis ⁊ oculorum turbatio ⁊ obnubilatio ⁊ hoc modo erit in eis: quia affligentur non tantum ab agente exteriori: ſed a paſſione anime interiori. Hec ſunt nouiſſima profecto valde tremenda ⁊ que nos commouere deberent ad peccata fugienda. iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua et in eternum non peccabis.

Corpa dānatoꝝ maximū patiētur dolorē.

Quo ad ſecūdam partem vidēdum eſt de ſepultura dānatorum de qua dicit Luc. xvi. Mortuus eſt aūt diues/⁊ ſepultus eſt in inferno: in hac aūt ſepultura multa incōmoda habebunt. ¶ Primo erunt in timore continuo Job. xviij. Undiq; terrebunt eum formidines ⁊ inuoluent pedes eius. In temporalibus cum pena infligit timor quieſcit apud inferos pene aūt inflictio timoris eſt augmētio. ¶ Secūdo erunt in dolore ꝙ maximo Job. xx. Omnis dolor irruet ſuper eum. Si dolor partus irruens in mulierem eam ita affligit: quid erit de illis ſuper quos irruet omnis dolor? Si homo non poteſt ſuſtinere modicum ignem ꝑ horam in vna parte digiti: quāt⁹ erit dolor quādo interius ⁊ exterius ardebit? Eſa. xiij. Torſiones ⁊ dolores tenebunt: quaſi parturientis dolebunt. ¶ Tertio erūt in perpetuo labore: nec de labore ſuo alleuiationē accipient. vnde Beda ſuper illud Job. xvi. In inferno nulla eſt redemptio. Non credat errore deceptus ꝙ aliquo precio redimendus ſit apud inferos/nec doloris mitigatio: vnde ſine fine laborabunt ps. xlviij. Laborabit in eternum et viuet adhuc in finem. Et hoc eſt quia nolunt modo laborare: ſed quieſcere ⁊ delitijs affluere facientes feſtum ante vigiliam. Exemplum de mari qđa cauſa in-

Sepelient dānati i mltꝭ doloribꝰ.

trinſeca ſemper eſt inquietum. Eſa. lvii. Cor impii quaſi mare ferueñs quod quieſcere non poteſt. ¶ Quarto erit illis de peccatis commiſſis confuſio Hiere. ii. Quomodo confūdit fur quādo deprehendit ita et tu confunderis Probabile eſt ꝙ in inferno erunt aliqua ſigna dānationis eorum. Exemplum de fure cui ſuſpendit furtum ad collum: vt cauſa ei⁹ pene manifeſtet Threñ. i. Cōuolute ſunt ſcꝫ iniq̄tates mee et impoſite collo meo: vt ſcꝫ videantur ab omnibus. ¶ Quinto erūt in maxima acerbitate penarum et hoc multis de cauſis. ſ. ex fletu / ex ſtridore dētiū / ex plāctu / ex deſiderio mortis ex manducatione linguaꝝ / ex blaſphemia conditoris que omnia patēt / ex ſcripturis ſacris. Conſideremus igitur quanta erit afflictio / vbi tot pene et tantū acerbe concurrūt cum vnica pena in preſenti tantū affligat hominē ꝙ vix poteſt penam q̄uis modicam ſuſtinere. Item febris que aliquātulū ad tempus quieſcit tantum affligit hominem: quanto magis illa afflictio continua et ſine aliqua requie. Hiere. xvi. Seruietis diis alienis qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. ¶ Ad hanc conſiderationē videtur Dauid ſe conuertiſſe: vt dicitur in Pſa'm. Quātas oſtendit mihi tribulationes multas: et mala et conuerſus viuificaſti me. Item aggrauat etiam penam illam horribilis demonum viſio / et eorum multiplex mala conditio: De primo dicitur Job vigeſimo. Uadent et venient ſuper eum horribiles. Exemplum in dial. de illo qui vidit demones ante ſe quocunq̄ ſe vertebat cum moreretur. Et cum non poſſet euadere cepit clamare inducias vſq̄ mane. Sed nō habuit. Unde de poteſtate demonum dicit Job quadrageſimo. Nō eſt poteſtas in terris que ei valeat comparari. et Eccl. xxxix. Sunt ſpiritus ad vindictam creati et in tempore conſummationis effundent virtutem et furorem eius qui fecit illos. De ſcḋo dicitur ſcilicet de eoruꝫ mala complexione: quia corpora erūt deformia: debilia: et nuda. Qꝫ erunt deformia patet per illud Aug. Si ignis iſte corporalis omnia corpora lucida et decora deturpat et denigrat quanto magis ille ignis infernalis turpis et obſcurus. Exemplum de igne murum vel parietem tāgente. Johel. ii. Omnes vultus redigentur in olla. Item erunt debilia ad reſiſtendū Job. xviii. Cōſumet brachia eius primogenita mors ſcilicet fortitudinem que conſiſtit in brachiis. Item erunt nuda ad eorum confuſionem Naum. iii. Oſtendam gentibus nuditatem tuam. ¶ Sexto ſepultura damnatorum erit in penarum eternitate Eſa. xxxiii. Quis habitabit ex vobis cum ardoribus ſempiternis. Gregor. Erit miſeris mors ſine morte defectus ſine defectu: quia mors ibi ſemper incipit et defectus deficere neſcit. Si prepararetur alicui lectus mollis et ſuauis et diceretur ei ꝙ oporteret eum iacere in lecto illo ꝑ viginti annos. Ita ꝙ nulla neceſſitate de illo reſurgeret nullo modo credo ſe velle obligare nec facere poſſe diceret. Et quomō poterit eſſe in inferno per infinita ſecula ſeculorū. vbi ſubtus eum ſternetur tinea et operimentum eius erunt vermes et lectus eius ignis vt dicitur Eſa. xiiii. Congregabuntur in lacum et claudent ibi in carcere. Exemplū de lapide in mare proiecto: qui nunq̄ inde exibit. Apocal. xviii. Suſtulit angelus lapidem molarem grandem. et proiecit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babylon ciuitas illa magna: et vltra iam non inuenietur. Item nullus libenter poneret pignus p̄cioſum pro vili et modico p̄cio / vt redimi non poſſet: q̄ta ergo ſtultitia eſt illic animam ſuam tam precioſam obligare pro modica delectatione peccati: vbi ignis non extinguitur / et vermis non moritur. vnde Gregor. Quid inſanius q̄ ꝑ modica delectatione carnis ſe obligare eter-

nis supplicijs. ⁊ Job.xx. Luet que fecit omnia: nec tamen conſumetur. Exē plum de ſalamandra que ab igne tota ſuccenditur ⁊ non cōſumitur: ſed ibi viuit ⁊ de ferro quod totum incenditur ab igne: nec propter hoc conſumitur. Ab his aūt incendijs inferni liberet nos dominus noſter Jeſus chriſtus benedictus Marie filius. Amen.

¶ Sermo.xxx.

MEmorare nouiſſima tua & i eternū nō peccabis. ſcribitur Job.xxi. In puncto ad inferna deſcenderunt. Hoc aūt verificatum eſt de mūdanis noſtris qui non ſe diſponunt ⁊ preparant ad gratiam dei per penitentiam ſuſcipiendam: quis dn̄s Jeſus p̄monuerit dicens Mat.xxiiij. Ideo ⁊ vos eſtote parati. Exiſtens enim in carcere ⁊ dira ſeruitute oppreſſus cum captiuis ſuis fugientibus non debet dormire: ne inuentus a principe ſeu tyranno penam fugientium patiatur. Spiritualiter quiſqꝫ veſtrum eſt in carcere dū in vita preſenti corporali corpore circundatur. Et ratio eſt quia qui nō poteſt agere quod ſibi proprium eſt captiuus eſt merito cēſendus. Noſtrum enim proprium eſt intelligere: ſed hoc exercere non poſſumus in hac carne manentes. Unde fruſtramur ꝓprio appetitu qui eſt circa cognitionē dei. Ergo ſumus captiui. Dum igitur videmus omnes fugere ⁊ ꝙ ab hoc mūdo oportet recedere non debemus pigritijs noſtris dormitare: ne nos in receſſu infernalis tyrannus rapiat impeditos ⁊ nos percutiat inſanabili plaga: nec non nos vinculet compedibus grauioribus. Figura Exo.xix. Dixit Moyſes ad populum. Eſtote parati in diem tertium ⁊ in die tertia ceperunt audiri tonitrua ⁊ micare fulgura ⁊ nubes denſiſſimas operire montem clangorqꝫ buccine vehementius perſtrepebat ⁊ timuit populus qui erat in caſtris. Spiritualiter dies tres nobis ordinati ſunt ſcilicet introitus ſtatus et exitus vel natiuitas vita ⁊ mors. Sic igitur nos ordinare debemus: vt in dies mortis ſimus parati: quoniam illa die trāſacta veniet dominus vt iudex qui prius venerat vt pius pater: audientur tonitrua accuſationum et videbuntur fulgurantia peccata ⁊ clangetur tuba: quo omnes pauebūt et diram iram dei ſuper peccatoribus exardentem timebunt electi qui in caſtris predeſtinationis exiſtunt. Uide ergo quid tunc rei agere poterunt qui reperti fuerint extra caſtra. Et qui ex parte diaboli permanebunt. Ergo ſumus in die mortis p̄parati/ne a diabolo in puncto capiamur. Quoniam ſi in puncto mortis capti fuerimus in peccato/ irremediabiliter ad inferna deſcēdemus. vnde vt teſtatur Grego. lib.vi. moral. Antiquus hoſtis ad rapiendas peccatoꝝ animas in die mortis crudelitatis effrenatur violentia: vt quos viuentes blanditijs decepit morientes citius capiat. ¶ Primum igitur (ne rapiat et deuoret animas noſtras) ad dominum Jeſum conuertamur et matrem eius digniſſimam oremus et obſecremus: vt gratiam ſpirituſſancti nobis impetrare dignetur dicentes deuote illud elogium. Aue gratia plena.

Carcer eſt vita p̄ſens

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nō peccabis.

¶ Prima pars erit de penarum infernalium eternitate ponendo aliquas veritates. Secūda vero de earundem acerbitate.

Quantum ad primam ſit prima veritas. In inferno erit pene eternitas. Sic oſtenditur. Non enim erit dolor momentaneus

Inferni pena erit eterna.

non imaginarius/nec tranſitorius:ſed ſenſibilis ſolidus cõtinu⁹ſempiternus.vnde Job.Dimitte me dominevt plangam paululum dolorem meum anteq̄ vadam ⁊ non reuertar ad terram tenebroſam ⁊c.Caueat igit̃ dilige̅ter ⁊ vigilanter preuideat vnuſquiſq̀ dumviuit.qr quiſquis illuc ſemel iuerit / vlterius non redibit ⁊ quiſquis intrauerit perpetuo non exibit. Sap̄. ij.Non eſt agnitus qui ſit reuerſus ab inferis.⁊ Eſa.xxxviij.Dixi non videbo dominum deum in terra viuentium: non aſpiciam hominem vltra ⁊ habitatorem quietis.quaſi dicens ille rex egregius Ezechias.Domine deus gemens doleo ⁊ dolorem meum amare plãgo: anteq̄ in inferni clauſtra deſcendam: quoniã ſi illuc ſemel exigentibus peccatis meis deſcendero/nec deum meum videbo in gloria:nec hominem in hac peregrinatione terrena nec quietem inueniam in eterne calamitatis erumna: quia nequaq̄ vltra miſericordia parcentis liberat quos iuſtitiavindicantis damnat.¶Dicit autem anteq̄ vadam.Non quia qui culpam deflet illuciturus ſit:ſed quia proculdubio qui flere negligit illuc vadit: ſicut debitori ſuo creditor dicit. Solue debitum anteq̄ conſtringaris.Qui vero conſtringitur ſic quod debet ſoluere non moratur. Dicit inſuper ad terram tenebroſam:pro quo nota q̄ terra eſt viliſſimum ⁊ fex omnium elementorum : quare infernus eſt viliſſimus omnium locorum : quia in eo congregabuntur omnes feces immunditie ⁊ vilitates:ideo de damnatis dicitur Ezech.xxxi.Traditi ſunt in mortem ad terram vltimam cum his qui deſcendunt in lacum. Infernus etiaʒ terra dicitur:quia ſuſceptos immobiliter retinet.Et lacus dicitur:qr quos ſemel receperit fluctuantes ⁊ trepidos tormentis circunfluentibus

tenebre denſiſſime.

abſorbet. ¶Secunda veritas in inferno erunt tenebre denſiſſime palpabiles ⁊ horrende.Erunt enim ibi quadruplices tenebre:due videlicet corporales ⁊ due ſpirituales. ¶Primo enim erunt tenebre ex ipſa obſcuritate loci propter denſitatem aeris ⁊ carentiam luminis ſolaris: vel cuiuſcunq̀ alterius luminaris. Ignis enim infernalis non prebet ſplendorem:ſed fumum fetidum ⁊ obſcurum vt dictum eſt ſuperius.¶Secundo erũt ibi tenebre ex opacitate corporum damnatorum:que omni fuligine nigriora horrendas tenebras ex ſe reddent.Quante ergo erũt ibi tenebre ex tãta multitudine turpiſſimorum corporum reſultãtes? ¶Tertio erunt ibi tenebre interiores:quia reprobi interius excecati omni intellectus lumine priuabuntur ⁊ omni cognitione carebunt:niſi eorum dumtaxat que deſolationẽ eis ⁊ ſupplicium miniſtrabunt.¶Quarto ibi erũt tenebre deteriores omnibus antedictis:ſcʒ ab eterna btĩtudinis ſeparatione.i.ab intuitu ſũme ⁊ incomprehenſibilis claritatis. Iſta quattuor genera tenebraruʒ deſignãtur hic: ſicut patet ſubtilius intuenti. nam prime deſcribũtur cum dicitur terram tenebroſã.Secũde cum ſubditur:opertam mortis caligine.Tertie cũ additur terram miſerie ⁊ tenebrarum. Quarte vero cum ſubiungitur/ vbi vmbra mortis:terram miſerie ⁊ tenebrarum.Miſeria pertinet ad dolorem tenebre ad cecitatem.Nam dolor ibi cruciat a quo vero lumine diuiſos cecitas intus obſcurat.vnde recte dicebatur. Terram miſerie propter ſeparationem ab eterna beatitudine. Et ſicut beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione ꝑfectus: ſic miſeria eſt omnium malorũ aggregatio: ſicut ſcriptum eſt Deut.xxxi.Congregabo ſuꝑ eos mala.Uere magna miſeria eſt vbi pro omnibus mũdi diuitijs non poſſit haberi vna gutta aque: ſumma profecto miſeria eſt cũ illo non eſſe ſine quo non põt bñ eſſe.¶Tertia veritas.in inferno nullus erit ordo: vt dr Job. x. ſic oſtendit.Q̄diu eni̅

hominesꝙ ſunt in vita preſenti ſunt in aliquo ordine inſtituti: ꝙ ſunt diuer- Ordo nul-
ſi ſtatus hominum ⁊ in quolibet ſtatu ſunt gradus varij vt papa cardina- lꝰ in iferno
lis archiepiſcopus/epus abbas/decanus/imperator/rex dux/comes ⁊ ſic
de alijs:ſed poſt mortem non remanet. ⁊ in inferno nō remanet talis diſtin
ctio. Non eſt tamen intelligendum quin ſit ordo iuſtitie: quoniam non de-
cet deum qui ſumme bonus eſt permittere ꝙ ſit deordinatio culpe: ſine or-
dine iuſtitie. Hic autē ordo requirit vt ⁊ culpa quelibet puniat. ⁊ qui plus
peccauit amplius torqueat ſm ꝙ ſcriptū eſt. Apoca.xviij. Quātum glori
ficauit ſe:⁊ in delitijs fuit:tantū date illi tormentū ⁊ luctum. Et Deut.xxv
Iuxta quantitatē delicti erit ⁊ plagarum modus. ¶ Quarta veritas. Dā
nati erunt in deſolatione lamentabili ⁊ lamentatione inconſolabili. Pro- Deſolatio
batur Sap.v. Uſqꝫ ad ſupremum deſolabunt:⁊ de babilonica ciuitate.i.re dānatorū.
proborum omnium congregatione dicitur Eſa.xxxiij. Conuertent torrētes
eius in picem ⁊ humus eius in ſulphur ⁊ erit terra eius in picem ardentē
⁊ non extinguet in ſempiternum ⁊ deſolabit in ſecula ſeculorum. Reprobi
nāqꝫ ſe peccaſſe dolebunt ⁊ non peccaſſe non poterunt:nec eorum peccata
deleri vel purgari valebunt : quibus ſemper manentibus ⁊ ſupplicia ꝑma
nebunt. Tunc videbunt ꝙ pro vili ⁊ momētanea delectatione peccati acer
biſſima ſuſtinebūt ſuplicia ⁊ pro amore bonorum temporalium bona perdi
derunt eterna:⁊ inſuꝑ cruciabunt eternaliter in gehēna : qui tamen ꝑ mo-
dicam breuēqꝫ penitētiā ⁊ iſta merendo acquirere ⁊ illa euadere potuerūt Dānatorū
vnde Sap.v. Uidentes turbabunt timore horribili ⁊ mirabunt in ſubitatio lamētatio.
ne inſperate ſalutis gemētes pre anguſtia ſpiritus:dicentes intra ſe peni-
tentiam agentes:⁊ pre anguſtia ſpiritus gemētes. Hi ſunt quos habuimꝰ
aliquādo in deriſum: ⁊ in ſimilitudinem improperij nos inſenſati vitam il-
lorum eſtimabamus inſaniam ⁊ finē illorū ſine honore. Ecce quomodo cō-
putati ſunt inter filios dei. ⁊ inter ſanctos ſors illorum eſt. Ergo errauimꝰ
a via veritatis ⁊ iuſtitie lumen non luxit nobis ⁊ ſol intelligētie non eſt or-
tus nobis. Laſſati ſumꝰ in via iniquitatis ⁊ ꝑditionis ⁊ ambulauimꝰ vias
difficiles viam aūt dn̄i ignorauimus. Quid nobis profuit ſuꝑbia:aut diui-
tiarum iactantia quid contulit nobis? Tranſierūt omnia illa tanq̄ vmbra
⁊ tanq̄ nuncius precurrens:⁊ tanq̄ nauis que ꝑtranſit fluctuantē aquam
cuius cū preterierit non eſt veſtigium inuenire ⁊c. Sequit. Et virtutis qui
dem nullum ſignum valuimus oſtendere:in malignitate aūt noſtra cōſum
pti ſumus. Talia dixerūt in inferno hi qui peccauerūt. Hec ſunt nouiſſima
mirū immodum tremenda ⁊ horrēda:ſi quis aūt ex his non cōmouebit ad
penitentiam agēdam lapide durior eſt ⁊ Pharaone obſtinatior ac durior.
Memorari igitur iſta debemus ne a modo ⁊ in ſempiternū peccemꝰ:iuxta
verba thematis. Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem videndum eſt de inquiſi-
tione acerbitatis ⁊ eternitatis penarum infernalium. ¶ Prima dubitatio
Quomodo eſt credibile ꝙ in inferno ſit tāta penaꝝ acerbitas: cū deus ſit
ſumme miſericors ſempꝫ citra cōdignū puniat peccatores:ſicut tota ſcri-
ptura clamat ⁊ omnes ſancti teſtant quō credendum eſt tam ineffabiliter
acerbas penas infligere illis precipue quos nouit magis ex ignorantia/
vel infirmitate q̄ ex malitia deliquiſſe? Ceterum ſi ſm rectitudinem equi-
tatis quam ⁊ ipſemet in lege ſua conſtituit iuxta menſuram delicti debet
eſſe ⁊ plagarū modus. Deut.xxv. ⁊ Apoc.xviij. Quantū glorificauit ſe ⁊c.

Uidetur q̄ ſm quantitatem delectationis in crimine mēſurari debet quā
titas acerbitatis in punitione.¶Ad hanc dubitationem breuiter eſt dicē
dum q̄ cum in quolibet peccato mortali ſint duo. Uidelicet auerſio a ſū
mo bono incōmutabili ⁊ conuerſio ad bonum cōmutabile tam ratione cō
uerſionis q̄ ratione auerſionis debet eſſe tanta acerbitas in ſupplicijs re
proborum ſicut ſuperius eſt expreſſum. Ratione conuerſionis dico.i.amo
ris ⁊ adheſionis/ſiue etiam delectationis in peccato menſurari debet ace
bitas in tormento non ſolum quam peccator habuit: ſed potius quam ha
bere voluit:q: deus non tantū extrinſecas conſiderat actiones:verūetiam
intrinſecas voluntates:nec conſiderat quātum:ſed ex quāto in eius ſacri
ficio quis impendit vel in flagitio quod cōmittit. Cum igit impius ex im
proba voluntate non apponit modum in delectatione peccati:nec tantā
delectationem vnq̄ inuenire poteſt:quin ſemp vellet ſi poſſet amplius de
lectari:ideo deus qui corda penſat non facta:penas infligit nō ſm delecta
tionem habitam ſed quiſitam. Ratione auerſionis illud apparet luce cla
rius. Tanta nāq̄ eſt offenſa/quantus ille qui offendit. Unde non equalis
eſt culpa:nec equalis eſt pena eius qui pcuſſit ruſticum ⁊ qui militem: ve
eius qui militem ⁊ qui regem ꝓpter quod conſtat pro omni culpa mortal
per quam deus bonitate ⁊ maieſtate infinitus offendit merito debet infin
ta iudicari ⁊ infinita meret pena puniri.¶Secūda dubitatio quomodo in
reprobis immenſa pena dicit eſſe.cum in ps. dicit. Nunquid obliuiſcet mi
ſereri deus:aut continebit in ira ſua miſericordias ſuas. Reſponſio. Juſto
in ſumme malum meret incidere qui ſumme bonum nō veret offendere. Et
ſicut qui vitam deſerit:mortem incurrit.ſic qui ſponte ſummum bonum de
ſerit in ſupplicium ſumme malum incidit.¶Tertia:quomō in infernis po
teſt eſſe penarum infernalium eternitas? Reſponſio ſicut ait Greg. xxxiij
moral. Sunt nō nulli qui idcirco peccatis ſuis imponere finē negligūt:q
quandoq̄ finem habere futura ſuper ſe iudicia ſuſpicant: ſed ſi quandoq̄
finenda ſunt ſupplicia reproborum: quandoq̄ etiam finiēda ſunt gaudia
beatorum. Per ſemetipſam nāq̄ veritas dicit. Ibunt hij in ſupplicium eter
num:iuſti aūt in vitam eternam. Si aūt hoc verum non eſt quod cōminatꝰ
eſt:neq̄ illud verum eſt quod promiſit. At inquiunt ideo eternam penam
pecantibus minatus eſt: vt eos a peccatorum perpetratione compeſceret
quia creature ſue eterna ſupplicia minari debuit non inferre. Quibus ci
tius reſpondemus: q̄ ſi falſa cōminatus eſt vt ab iniuſtitia cohiberet:etiā
falſa eſt pollicitus vt ad iuſtitiam ꝓuocaret. Et quis eorum veſaniam to
leret qui dum promiſſionibus ſuis reprobor ſupplicia finiri aſſerunt:etiā
aſſertione ſua electorum premia remunerationeſq̄ confundunt. Quis ve
ſaniam toleret qui conant aſtruere verū non eſſe: q̄ veritas de eterno igne
cōminata eſt:⁊ dum ſatagunt deum prohibere miſericordē non verent pre
dicare fallacem.¶Quarta dubitatio. Cum ſine fine iuſtus ſit deus:culpa
ſine fine puniri non debet:quia quod non eterno peccato cōmiſſum eſt eter
no non debet puniri tormento? Reſponſio:recte dicerent tales ſi iuſtus iu
dex diſtrictuſq̄ veniens non hominum corda:ſed facta penſaret iniqui eni
ideo cum fine deliquerunt: quia cum fine vixerunt/ voluiſſent quippe ſine
fine viuere:vt ſine fine potuiſſent i iniquitatibꝰ pmanere. Et ideo hic ſem
per viuere cupiunt:vt nunq̄ deſinant peccare dum viuunt. Ad diſtricti er
go iudicis iuſtitiam pertinet: vt nunq̄ careant ſupplicio quorum mens
nunq̄ in hac vita voluit carere peccato:⁊ nullus in quo detur terminus vl

pctm̄ mortale dicit duo

onis quia q̃diu voluit habere terminum/ noluit habere criminis caren=
am.¶ Notandum igitur ꝙ peccata que temporaliter hic geruntᷣ ⁊ illic Pctm̄ mł
ternaliter multiplici ratione puniũtur.¶ Primo quia peccatum cõmit= tiplici rõne
tur contra deum qui infinitus eſt: ideo pena debet eſſe eterna non quidẽ punitur.
terbitate: quia talis infinitas nõ poſſet eſſe in creatura: ⁊ quia deus citra
ondignum punit: ſed eſt infinita duratione.¶ Secũdo qꝛ homo peccauit
ſuo eterno voluntas nãqꝫ ꝑuerſa peccandi ⁊ in peccato manendi quan=
m eſt de ſe eterna eſtqꝫ qꝛ vellet in peccato ſi poſſet eternaliter delectari: iõ
bet eternaliter puniri.¶ Tertio qꝛ materia ignis infernalis eſt eterna ⁊
ateria peccati eſt inexpiabilis ſeu ĩdelebilis ⁊ eterna. ideo ⁊ pena debet
ſe eterna. ¶ Quarta qꝛ volũtas reproboꝝ iam exiſtentium in inferno in
orrigibilis eſt: ⁊ in affectu malignitatis eterna: ſicut ſcriptuꝫ eſt. Sup̄bia
ꝝ qui te oderunt aſcendit ſemꝑ voluntas. ergo dãnati licet amiſerit po=
ſtatis effectum: ſemꝑ tamen habebit malignitatis affectũ ⁊ ipſa erit in ĩ=
rno ſupplicium que fuerat in mũdo peccatũ. impius ergo qꝛ ſemꝑ habe=
t reatũ ex malitia ſemꝑ in ſe ſentiet cruciatũ ex pena: ⁊ qꝛ de peccato ꝑ=
trato nũq̃ habet veram penitẽtiam: ideo nunq̃ reuocabit deus punitio
s eius ſentẽtiam. ¶ Quinto qꝛ impius perimit in ſe bonuꝫ qđ poſſit eſſe
ernum. i. gratiam de qua dicit ap̄ls Ro. vi. Gratia dei vita eterna. Quã
ernam vitam nobis preſtare dignetur Jeſus Amen.

¶ Sermo. xxxi. de beatitudine.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum non
peccabis. ſcribitᷣ Eſa. v. Paſcentᷣ agni iuxta ordinẽ ſuũ. Pro Locũ in re
quo eſt notãdum ꝙ in nuptijs bñ ordinatis ſemꝑ quilibet po gno celeſti
nitᷣ in loco ſibi ꝯueniẽti: puta miles cũ militibꝰ/ ſcutifer cũ ſcu q̃ſqꝫ habe=
teris/ baro cũ baronibꝰ. Eſt em̄ ibi paterfamilias oẽs collocãs ſm vniuſ bit ſm me=
iuſqꝫ dignitatẽ. Spũaliter nuptie eterne beatitudinis ſunt optime ordi rita
te: qꝛ eo nullus introducitᷣ indignꝰ: neqꝫ idẽ vnq̃ repellitᷣ dignꝰ. Nã pa=
rfamilias ſm ſue iuſtitie regulã vnicuiqꝫ reddit ſm exigẽtiã meritoꝝ. Fi
ra Gen. xliij. Joſeph cũ dñaretᷣ totius regni egypti fratres ſuos inuita
⁊ illis magnũ parauit cõuiuiũ: poſuit nãqꝫ illos in mẽſa iuxta primam
nituram: eodẽ tñ cibo cunctos pauit. Spũaliter ꝑ Joſeph ſubaudi xp̄m q̄
ere dominatᷣ totius regni celeſtis: ꝑ fratres vero eius ſubaudi om̄s ele=
os: igitᷣ xp̄s cũ ſuſcipit ad eternũ cõuiuiũ ibi eos collocat ſm gradꝰ me=
roꝝ. Nam xp̄s eſt primogenitꝰ p̄ris: ideo in eterna hereditate ſedens ad
xterã patris tenet primũ gradũ. p̄s. Ego primogenitũ ponam illum ⁊c.
ſt ipſum quilibet collocabitᷣ ſm ꝓpinquitatẽ ſpũalem que eſt ꝑ gradus
aritatis que in p̄ſenti vita ſeruatᷣ. Nam qui magis in mũdi tribulationi
s ⁊ anguſtijs de ꝓpinquo ſecuti ſunt xp̄i veſtigia ibi ꝓpinquiores xp̄o ſe
bunt. Paſcentᷣ tñ eodẽ cibo qꝛ eadẽ ꝑfecta ⁊ lucida diuine eſſentie viſio
fruentᷣ. Hãc tã ſctõꝝ aĩe ĩ illa glorioſa ciuitate obtinẽt. Sic igitᷣ ordo in
patria ſancta ſeruatᷣ talis: qꝛ vna gloria oẽs fruuntᷣ ⁊ tñ plus ⁊ minus
precedentia merita premiantᷣ. Grego. v. lib. dial̄. tractans illud. Jn do=
patris mei manſiones multe ſunt. Si enim inquit diſpar retributio in
beatitudine eterna non eſſet vna potius manſio q̃ multe eſſent. Mul=
ergo mãſiones ſunt in quibus ⁊ diſtincti bonorum ordines et ꝓ merito=
n conſortio cõmuniter letantur. Et tamen vnum denarium oẽs laborã=
accipiunt qui in multis manſionibus diſtinguntᷣ: qꝛ ⁊ vna eſt btitudo

quam illic ꝑcipiunt ⁊ diſpar retributionis qualitas quam ꝑ opera diue-
ſa ſequunt̃. Hanc aũt beatitudinem obtinere valet nemo: niſi p̄ius grã-
ſpiritusſancti in hoc ſeculo obtinuerit pro qua habenda ſalutemus dei g-
nitricem inter ceteras mulieres beatiſſimam dicentes deuote. Aue mari-
¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.
¶ Prima pars erit de beatitudine in generali. Secũda vero oſtendet qu-
les erunt beati ⁊ quale gaudium habebunt.

Quo ad primam. Proiectis impiis a facie domini: &

Prima cõſideratio d̄ btitudine. — in abyſſum inferni ſine fine detruſis mũdo remanẽte purgato ac in dei la-
dem ⁊ gloriam ⁊ ſolatium beatoꝝ glorificato: dñs Jeſus ſanctos omne-
cũ angelis beatis in gloriam deducet cũ iubilo: ac in eterne claritatis p-
In domo patris mei mãſio. multe ſũt Joã. xiiij. Itẽ vado parare vobis locũ. — latium ſecum regnaturos ꝑhẽniter introducet vbi beatis angelis ſimile-
erunt: ⁊ creatoris eſſentiam mundis cordibus contẽplantes: eterna exult-
tione. gaudebũt diuine dilectionis ac mutue charitatis poſſeſſione deo ſu-
ineternum ⁊ inuicem ſibi feliciter adherebunt: ibi exuberabit eis tãta le-
tia: tanta celeſtium gratia gaudiorũ: vt remuneratori ſuo pro tantis mun-
ribus gratias ſemper agant: ⁊ nullum faſtidium ex ipſa affluentium bon-
rum ꝑceptione ſuſtineant quicũ ibi erũt (⁊ ſi differentibus meritis abi-
uicem diſtabunt) omnes tamen vna ꝑfectione beati erunt: qꝛ ſingulis ſu-
premia ſufficientia prorſus erũt. Et hec ſit prima conſideratio de beatit-
dine. ¶ Secũda conſideratio vnuſquiſ noſtrum conſideret apud ſe que-
quanta erit iſta beatitudo electis. De hac enim magnitudine ait domin-
Mat. v. Exultate quoniam merces veſtra copioſa eſt in celis. vnde Gerſo-
in ſermone omnium ſanctorũ ſic dicit. Uis ſcire o fidelis anima ꝙ copio-
merces ſit in celis? non ego: ſed dñs ipſe reſpõdeat. Gen. xv. Ego protect-
tuus ſum: ⁊ merces tua magna nimis. O vere magna merces nimis deu-
⁊ tam magna prorſus vt nihil magis poſſet cogitari: ⁊ quicquid de merc-
de ſanctorum aliud dixeris: pro rei magnitudine parum eſt exiguũ eſt/ind-
gnum eſt. Illa quippe eſt que in ſe ſupereminenter habet ſtatum omnium b-
norum aggregatione ꝑfectum ⁊ ſuperexcellenter in ſe amplectit̃: quicqui-
diuitiaꝝ/quicquid delectatiõis/quicquid honoris ⁊ glorie deſiderabile e-
anime rationali ⁊ vltra in infinitũ auctiꝰ/ꝑfectius/⁊ excellentius. Grand-
ſane excellentia at dignitas creature rationalis. Eam ita tam capac-
fecit deus: vt nihil minus eo ipſam replere poſſit quietare nihil/nihil ſati-
re. Hinc Aug. i. confeſſio. Feciſti nos ad te: ⁊ inquietuꝫ eſt cor noſtrũ done-
quieſcat in te. qua in re canit propheta. Pars mea deus in eternum. ⁊ al-
bi. Portio mea in terra viuẽtium. Jerũ. Dominus pars hereditatis me-
⁊c. Bona vtri pars ⁊ magna portio deus. Et cui non ſufficit nimis aua-
eſt: nimis auidus ⁊ ſtolidus. Letamini igit̃ in dño ⁊ exultate iuſti: ⁊ glo-
mini omnes recti corde. quoniã merces veſtra copioſa eſt in celis. O fide-
les anime memorie cõmendate: hec nouiſſima. Et ſi pondus laborum vo-
premit. Si propter iuſtitiam patimini / ſi fame ſiti frigore corpora veſtra
propter chriſtum atterunt̃. Si ad obediendũ deo caſtigatis corpus veſtr-
⁊ in ſeruitutem redigitis. Si male ſuaues ſpernitis voluptates/honores
vanos calcatis: omnia deni vt ſtercora arbitramini gaudete quoniã no-
ſunt condigne paſſionis huius tẽporis ad futuram gloriam que reuelabi-
in nobis. Sileat querela de labore cũ tam certa ſpes ſit de denarij diurn-
perſolutione. Nunc fatigati parũ gemitis: ſed exultate qm̃ merces veſtr-

copioſa eſt in celis.vñ Grego.in homil.de beatitudine.Merces que nobis ꝓmittitur multa eſt/magna eſt/precioſa eſt/diuturna eſt:tam multa ꝙ nõ põt numerari:tam magna ꝙ non põt cõprehendi:tam precioſa ꝙ non põt eſtimari:tam diuturna ꝙ non põt finiri. ¶Tertia cõſideratio.Conſideret vir deuotꝰ in q̃ta ſecuritate ſunt ⁊ erũt in eternum electi dei.De hoc Aug. in lib.de libe.arbi.O vita vitalis dulcis ⁊ amabilis ⁊ ſemper memorialis: vbi non eſt hoſtis impugnãs:vbi nulla eſt penitus illecebra nocẽs:ſed ſumma ⁊ certa ſecuritas:et ſecura tranquillitas:et tranquilla iocũditas:et iocũda felicitas:et felix eternitas:et eterna beatitudo : et beata tuñpſiꝰ ſine fine viſio atq; fruitio ⁊ laudatio deꝰ meꝰ. ¶Quarta cõſideratio.Cõſideret inſuꝑ vir deuotꝰ q̃ felices erũt electi ſemꝑ aciẽ dei vidẽtes ⁊ cõtẽplãtes: quã angeli ſemꝑ ꝓſpicere deſiderãt. De hac Aug.lib.de ordine diſcipline. O deus magne:qui erũt illi oculi q̃ te videbũt? Q. ſani:q̃ decori:q̃ valẽtes: q̃ cõſtãtes:et quid eſt illð qð videbũt? ꝓmittitur nobis aſpectus pulchritudinis:cuiꝰ imitatione pulchra ſunt alia:cuiꝰ cõparatione feda ſunt oĩa. Uidebit aũt deũ qui bene viuit:bene docet:bene orat. Idem Aug. O ciuitas celeſtis:mãſio ſecura totũ cõtinẽs qð delectat : o q̃ glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. ¶Quinta cõſideratio.Conſideret apud ſe aĩa deuota affluẽtiam bonoꝝ in regno celeſti exiſtẽtiũ.vñ Berñ.ſuꝑ cãtica.O vere meridies plenitudo feruoris ⁊ lucis:ſolis ſtatio:vmbraꝝ exterminatio. O perẽne ſolſtitiũ:o lumen meridianũ:o vernalis tẽperies:o eſtiua venuſtas:o autũnalis vbertas:o requiei feriatio:o tuta habitatio ⁊ paradiſus dulce paradulum deus meꝰ:o epulẽtia eternitatis:nihil ibi formidatur:nihil ibi faſtiditur:nihil ibi deficit bonitas. Hec ſunt nouiſſima iocũdiſſima que ad memoriam reducere debemꝰ ad fugiẽda peccata:iuxta verba thematis.Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundam partem . Supereſt videre quales erũt beati:et quale gaudium habebũt.De hoc Augu.in ſermone de verbis dñi:ſcilz Et poteſtatem dedit ei facere iudicium : qm̃ filius hoĩs eſt.ſic ait. Beati eñ mundo corde qm̃ ipſi deum videbũt . Reſtabat in iudicio forma ſerui vt bonis ⁊ malis oſtẽderetur:forma dei ſolis bonis ſeruaretur. Quid tñ accepturi ſunt boni? Ecce iam dico ꝙ pauloãte non dixi:et tñ dicendo non dico.Dixi eñ qꝛ erimus illic ſalui:erimus incolumes:erimus viuẽtes: erimus ſine penis:erimus ſine fame ⁊ ſiti:erimꝰ ſine defectu:erimus ſine orbitate oculoꝝ noſtroꝝ. Totum hic dixi:et quid habebimꝰ plus? Nondum dixi:videbimꝰ deũ.Hoc aũt tãtum erit ⁊ tãta res erit:vt in eiꝰ cõparatione nihil ſit totũ.Dixi ꝙ viuẽtes erimꝰ:ꝙ ſalui ⁊ incolumes : ꝙ famem ſitiq; non patiemini:ꝙ in laſſitudine non cadimus : ꝙ ſomnus non nos premit. Totũ hoc quid eſt ad illã felicitatẽ qua deũ videbimꝰ? Quia ergo deꝰ ipſe eſt modo oſtẽdi non põt:quẽ tñ videbimꝰ. Ideo qð oculus non vidit nec auris audiuit:hoc videbũt boni:hoc videbũt pij:hoc videbũt miſericordes: hoc videbũt fideles:hãc videbũt bonã ſortem in reſurrectiõe corporis : qui habuerũt bonã obediẽtiã in reſurrectione cordis . Ergo ⁊ malus deũ viſurus eſt.De quo dicit Eſaias.Tollatur impius ne videat gl̃iam dei.Ergo ⁊ pij ⁊ impij videbũt formã dei.Et cũ fuerit dicta ſentẽtia:tolletur impiꝰ ne videat claritatem dei.reſtat vt circa pios ⁊ bonos impleatur ꝙ dñs ipſe ꝓmiſit cũ hic in carne eſſet ⁊ videret non ſolũ a bonis ſed etiã a malis.Hec ille. ¶Aliter idem Aug.de verbis apli oſtẽdit pulchritudinem btõꝝ ſic dicẽs:

Beati q̃les erunt et q̃le gaudiũ obtinebunt.

Tunc iuſti fulgebūt ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Putas qualis tunc erit
ſplendor aīaꝝ quādo ſolis claritatem habebit lux corpoꝝ? Tūc eñ cū ad
iſtam beatitudinem venerimus nulla erit triſtitia:nullus timor:nulla infir
mitas:nulla mors. Habebimus plenam beatitudinem fratres inter illa im
mēſa beneficia dñi noſtri:vt nūq̄ ceſſem⁹ referēdo ei grāꝝ actiōem de bea-
titudine qua ſumus fruituri:coheredes effecti ei⁹ qui dixit. Venite benedi
cti percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Hec ille.
Deinde idem Augu. oſtēdit quale gaudium beatoꝝ erit:et hoc in ſermone
in vigilia natiuitatis dñi:q̄ incipit. Inter preſſuras. ſic inquiēs. Qui vult
ad eternam vitam peruenire:cōtra oēs diaboli laqueos debet fortiter inui
gilare. Nam enim qualis cuiuſq̧ hic eſt vita ita inuenietur in illa. Quan-
tum diſtat inter hāc ⁊ illam/debet noſſe charitas veſtra. hic falſitas:ibi ve
ritas. hic perturbatio:illic fida poſſeſſio. hic peſſima amaritudo:illic ſem-
piterna dilectio. hic periculoſa elatio:illic eſt ſecura exultatio. hic timetur
ne qui erat amicus efficiatur ſubito inimicus: illic ſemper manet amicus:
q̄ nullus illuc admittitur inimicus. Hic quicquid eſt bonum timetur ne
pereat:illic quicq̄d acceperis ab illo ſeruaberis qui fecit vt ne tu tranſeas
et q̄ð acceperis non amittas. hic mors:ibi vita. hic oīa que creauit deus:
illic ipſe pro oībus ⁊ in oīb⁹ deus/et que digna dicūtur:ſi tamen aliqua di-
cuntur. Non eñ ſufficit humana lingua laudare q̄ð ſenſus mortalium non
valet cōprehēdere. Veniemus illuc fratres:vnde ⁊ ibi videbimus q̄ð ocu-
lus hic non vidit:ibi audiemus q̄ð auris hic non audiuit:ibi intelligemus
q̄ð cor humanū cōprehēdere hic nō valebit:vidētes ſentiētesq̧ exultabim⁹
inenarrabili gaudio. Et quale gaudiū eſt vbi null⁹ timor erit? Quale gau
dium erit cum te videris eſſe ſocium angeloꝝ:regnare cum rege:nihil con-
cupiſcēdo oīa poſſidere:ſine auaritia diuitem:ſine pena adminiſtrātem:ſi-
ne ſucceſſore iudicātem:ſine metu barbaroꝝ regnātem:ſine morte eterna vi
ta viuētem? Hec ille. Cōſequēter oſtēdit idem Aug. in quātam admiratio-
nem deducetur aīa dum intrauerit paradiſum:et hoc ī ſermone de anniuer
ſario dedicatiōis tēpli: qui incipit Recte feſta eccleſie colūt. ſic eñ ait. Cū
ergo peruenerit regina hec ſiue eccleſia ſiue quecūq̧ aīa ſancta in eternā
hierl'm/id eſt viſionem pacis:et ingreſſa fuerit beatam requiem ⁊ gloriam
celeſtium ꝓmiſſorum: multo plura ⁊ magnificentiora perſpiciet q̄ ei ſunt
in hac terra per ſacra eloquia per ꝓphetas atq̧ apl'os nūciata. Nunc eñ
tāq̄ in ſpeculo ⁊ in enigmate:tūc aūt oculis ſuis videbit. i. facie ad faciem.
Tūc beata ⁊ illuſtris aīa inter ſtupendas remuneratoris ſui conſtituta di-
uitias ineffabilibus regine hui⁹ verbis vti ad deum poterit dicēs. Verus
eſt ſermo quem audiui in terra mea ſuper ſermonib⁹ tuis:maiora ſunt ope-
ra tua q̄ rumor quem audiui. Et reuera id q̄ð parat deus diligentibus ſe fi
de non cōprehēditur:ſpe non tāgitur:charitate non capitur:deſideria ⁊ vo
ta tranſgreditur:acquiri poteſt/eſtimari non poteſt: habet de perceptione
fructum/non habet de ſatietate faſtidium. Ad que nos bona perducat qui
viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Sermo. xxxii.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum &c.
Scriptum eſt Ioānis. iiii. Qui biberit ex hac aqua non ſitiet
in eternū. Nota q̄ in balneo ſemipleno q̄to plures tp̄z intrāt
tanto amplius ei⁹ aqua creſcit ⁊ attingit ſuperi⁹. Spiritua-

iter per aquam ſubaudi beatitudinem eternam ſine qua deſiderium ⁊ aīe Beatitu-
noſtre ſitis non valet extingui.p̄s.Sitiuit aīa mea ad deū fontem viuū ⁊c. do augeť
In illa ergo tāta erit amoris perfectio ⁊ abundātia glorie ꝙ q̄q̄ illuc in= ex aduētu
ret electoꝝ innumerabilis multitudo:non tamen ꝓpter hoc quiſq̄ minus iuſtorum.
habet.vnde Auguſt.ſuper Pſalm̄. Hereditas inquit chriſti cuius cohere-
des ſum⁹ non minuitur copia poſſeſſorum: nec fit anguſtior numeroſitate
coheredum:ſed tāta eſt multis q̄ta eſt paucis : tāta ſingulis q̄ta omnib⁹.
Figura Numeri.xx. Percuſſo lapide tanta manauit aqua:vt ſufficienter
biberēt hoīes ⁊ iumēta. Spūaliter petra percuſſa virga:fuit xp̄i humani-
tas ꝓpter peccata noſtra vulnerata.Eſaie.liij.Propter ſcelera populi mei
percuſſi eum. Tanta ergo fuit virtus ei⁹ ſanctiſſime paſſionis ꝙ latiſſime
aque glorie cōferūtur volentib⁹ abūdāter.Eſaie.lv.Oēs ſitiētes venite ad
aquas:et qui non habetis argētum.i.virtutes ⁊ merita:abſq; vlla cōmuta-
tione emite vobis vinum ⁊ lac. Bibēt ergo oēs de aqua celeſtis glorie cō-
ſequēte eos petra:petra aūt erat xp̄s . Et bene dicitur ꝙ bibēt hoīes ⁊ iu-
menta.i.iuſti ⁊ peccatores ſine meritis deſinentes tamen peccare ⁊ cōuer-
tētes ei⁹ ꝑ lachrymas ad miām.p̄s.Hoīes ⁊ iumenta ſal.do.⁊c. Ecce quē-
admodum multiplicata eſt mīa ſua.vnde Caſſiodo.ſuper illud Pſalm̄.Ex-
tēdens celum ſicut pellem ſic ait.Bene inquit dn̄m celum dicitur extēde-
re vbi meretrices ⁊ publicanos eum conſtat admittere. Nam cum ſint ce-
li per iuſtitiam/iuſtoꝝ facti ſunt ex gratie largitate peccantium. Nos igi-
tur peccatores nequaq̄ deſperem⁹ ſed ad fontem gratie recurramus/pre-
ſentantes illud elogium Aue.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

¶Prima pars erit de beatitudine i gn̄ali . Scd̄a de dotib⁹ aīaꝝ in ſpāli.

Quo ad primam mouetur primo iſta queſtio. Vtrū
oēs hoīes appetāt beatitudinem. Q̄ non Augu.x.de trini.ca.i. Firmiſſi-
me nouimus amari niſi nota non poſſe:ſed non omnes cognoſcunt beatitu
dinem. Q̄d patet:quia ſm̄ Phum.i.ethi.capi.vi. Quidam poſuerūt eam
in voluptatibus:quidam in diuitijs:quidam in honorib⁹:ergo non oēs ap
petunt beatitudinem.In oppoſitum Aug.xiij.de trini.ca.v.dicit ꝙ oēs ap
petunt beatitudinem.Item oīa bonum appetunt dicit Phus.i.ethi.circa
princi. ꝙ bene enūciauerūt dicētes eſſe bonum qd̄ oīa appetūt:ergo ſm̄ re-
gulam eiuſdem.iij.Top. Maxime bonum oēs maxime appetūt:ſed beati-
tudo eſt maximum bonū:ergo.⁊c.¶Ad hāc queſtionem reſpōdet Richar-
dus in.iiij.di.xlix.art.ij.q.i.ꝙ beatitudo dupliciter pōt cōſiderari:ſcȝ i gn̄a Beatitu-
inq̄tum eſt bonū quoddā ſufficiētiſſimum:vel in ſpāli ſcȝ inq̄tum cōſiſtit do duplici
in clara dei viſiōe:et ꝑfecta ei⁹ dilectione/et gaudio qd̄ habeť de dei bonita ter cōſidea
te pñti per clarā ei⁹ viſionē et ꝑfectā dilectionē. Primo modo beatitudo ratur.
eſt oīb⁹ nota.Quilibet em̄ ſcit q̄d eſt bonū et q̄d eſt eſſe ſufficiētiſſimū.ſcd̄o
modo nō eſt oīb⁹ nota. Vn̄ nō oēs eā appetūt:ſȝ primo modo oēs appetūt
quia appetit⁹ ei⁹ naturalis eſt.vn̄ Aug.xiij.de tri.ca.viij.dicit ꝙ ad appe-
tendū beatitudinē natura cōpellit:cui ſūme bon⁹ et immutabilis beat⁹ crea-
tor hoc indidit.Dicit em̄ glo.ſuꝑ illd̄ p̄s.Beata gēs.ꝙ anim⁹ naturalr̄ eſt
capax beatitudis:nulla aūt creatura capax naturalr̄ alicui⁹ boni eſt dere-
licta ab omī naturali inclinatione. Ad primum ante oppoſitum dicēdum
q̄uis nō oēs nouerit beatitudinem in ſuo eſſe ſpecialiſſimo nec etiā ſpā-
tamen omnes nouerunt eam in eſſe ſuo generaliſſimo . Hec Richardus.

¶ Alterius eſt notãdum ꝙ duplex eſt beatitudo extrinſeca ⁊ intrinſeca. Extrinſeca q̃ nos beatificat effectiue: videlicet ipe deꝰ. Eſt enĩ alia beatitudo intrinſeca que nos beatificat formaliter .i. beatitudo creata. Prima eſt tãq̃ finis in quo quieſcimus. Scd̃a xo dr̃ finis in quo diſtinguũtur dotes beatitudinis aĩe create. Et ad hãc beatitudinem ſeptem partes principales a ſanctis doctoribꝰ aſſignãtur: que dotes cõmuniter appellãtur: quarꝫ tres ſunt in aĩabus/et quatuor in corporibꝰ btõꝝ. Dicũtur aũt dotes in patria metaphorice ad ſimilitudinem dotis in matrimonio carnali: qm̃ ſicut ibi dos datur ſpõſo a patre ſpõſe. i. ad vſum ſpõſi ꝑpter onera matrimonij ſuſtinẽda: tñ ꝓprietas matrimonij remanet penes ſpõſam. vnde ſoluto matrimonio carnali/dos remanet penes eã. Sic dos in patria dr̃ non qdcũqꝫ donum datum aĩe in traditione ſui in gl̃iam/ſed donum precipuũ aĩam ad actum vite gl̃ioſe diſponẽs: qd̃ dat deus pater aĩe beate ad poſſidendum: ſed ſpõſo xp̃o ad gloriam ⁊ honorem ⁊ non ad vſum: qꝛ bonoꝝ noſtroꝝ non eget. Vel dr̃ hic dos id qd̃ datur ſpõſe ab ip̃o ſpõſo: ſicut dicit Gẽn. xxxiiij. Q̃ Sychen dixit Jacob ⁊ filijs eius. Augete dotem ⁊ munera poſtulate. et Exo. xxij. Si ſeduxerit q̃s virginem dormieritqꝫ cũ ea/dotabit eam. Dotes ergo aĩe ſunt dona quedam precipua diuinitꝰ ei data in traductione ſui in gloriam: quibꝰ aĩa deo immediate cõiũgitur tãq̃ principio vite ſue: et ei perfecte obedit: ne per ip̃m aĩa ab actu gl̃ie retardetur. ¶ Eſt aũt aduertẽdum ꝙ dotes iſte ꝓprie ſunt in aĩabꝰ beatis: minus ꝓprie in angelis: minime ꝓprie in xp̃o. Quia in matrimonio debet eſſe conſenſus aĩoꝝ: conformitas naturaꝝ: diſtinctio perſonaꝝ: et de non ſpõſa fit ſpõſa. Hec oĩa vere ſũt inter xp̃m ⁊ aĩam beatam. Licet aũt primum iſtoꝝ cõmune ſit angelis aĩabus ⁊ xp̃o: tñ per ſcd̃m excludũtur angeli: qꝛ non habẽt conformitatem in natura cũ xp̃o. Per alia duo excluditur xp̃s: qꝛ in xp̃o non eſt perſonarum diſtinctio. Non enĩ habet humanitas in xp̃o perſonalitatem: ſed ſubſtantificatur in perſona verbi. Nec humanitas de non ſponſa aſſumpta facta eſt ſpõſa: ideo xp̃s non dr̃ dotes habere. ¶ Dotes aũt aĩe in generali ſũt tres: videlicet aperta viſio/delectatio ſiue fruitio/et ſecura tentio vel cõprehenſio ſm̃ alios/ſeu etiam ſm̃ quoſdam fruitio. Pro quo notãdum ꝙ fruitio importat delectatiõem in fruẽte: ⁊ adheſionem cũ re fruibili. Quãtum ad primũ ponitur ſcd̃a dos ſm̃ quoſdam: q̃tum ad ſcd̃m: ſcꝫ inſeparabilem adheſionem ponit tertia. Dicitur aũt ſecura tentio vel potius ſecuritas perpetuationis beatitudinis. Quia ſm̃ Augu. iij. de trini. Impoſſibile eſt aliquem eſſe beatum ſi non ſit de ſua beatitudine ſecurꝰ. Tres iſte dotes ſuccedũt tribꝰ virtutibꝰ theologicis: qꝛ fidei ſuccedit cognitio ſiue viſio: charitati delectatio vel fruitio: ſpei vero ſecuritas perpetuationis. Reſpõdẽt etiam tribꝰ potentijs aĩe: qꝛ viſio perficit intelligẽtiam: delectatio volũtatem: ſecura tentio memoriam. Hec ſunt nouiſſima valde delectabilia que nos cõmouere deberẽt ad peccata fugienda: iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

Dotes in patria metaphoricè dicũtur

Dotes aĩe ſunt dona.

Dotes aĩe in generali ſũt tres.

Quo ad ſecũdam partem. Supereſt videre de dotibus aĩe in ſpeciali. Unde prima dos aĩe eſt clara/aperta/et immediata dei viſio: qua diuina eſſentia tota videbit ab om̃ibus beatis ſed non totaliter. Quia ꝓpter ſui infinitatem ⁊ immẽſitatem eſt incõprehenſibilis cuilibet creature: nec equaliter etiã videbitur ſed limpidius ab vno q̃ ab alio. Hec aũt diuerſitas erit non ex parte dei viſibilis: qꝛ ꝓpter ſuam ſimplicitatem

Prima dos aĩe.

non poteſt videri quin totus videatur:ſ ex parte vidētium inquātum vna potētia magis erit perfecta lumine ꝗ̃ alia perfecti⁹ operabitur circa vnū et idem obiectum. Non oēs tamen equaliter vidēt ⁊ aſpiciunt in illum:ſed aliter ⁊ aliter ſm ꝙ oculus eſt magis vel minus diſpoſitus ad videndum. Vbi gratia. Eadem litera a diuerſis legētib⁹ non equaliter intelligitur ab oībus:ſed vnus ſubtili⁹ et ꝓfundius intelligit eam ꝗ̃ alter:que diuerſitas non ex parte litere ſed ex parte legētium dinoſcitur ꝓuenire. Hec aūt beata viſio dicitur immediata: q꞉ videtur diuina eſſentia a beatis ſine medio deferēte ⁊ ſine medio obnubilante:non tamen ſine medio diſponēte. Uidebitur inꝗ̃ ſine medio deferēte. In cognitiōe eñ ſenſibili requiritur medium deferēs. Sicut patet in viſu ⁊ auditu vbi requiritur aer medius inter potē tiam ⁊ obiectum deferens ſpeciem ab obiecto vſ ad oculum vel aurem. Unde impeditur actus vidēdi vel ꝓpter nimiam diſtātiam quādo tāta eſt ꝙ non poteſt ſpecies viſibilis deferri vſ ad oculum. Uel ꝓpter indiſtantiam: q꞉ obiectum viſibile ſuper oculum poſitum non videtur:et ſic patet ꝙ ad actum viſionis requiritur medium deferēs:quia non eſt viſio per diſtantiam/ſed per preſentiam: q꞉ deus vbi preſens eſt per eſſentiam:et eſt intimior aīe ꝗ̃ ipſa ſibi. Uidebitur etiam ſine medio diuidēte vel ſeparāte qḋ eſt culpa. Sic dicitur Eſaie.lix. Peccata veſtra diuiſerunt inter vos et deum veſtrum. Item ſine medio obnubilante:ſicut eſt medium creature:q꞉ mediāte veſtigio creature/manuducitur homo in cognitionem dei ſicut habetur Roma.i. Inuiſibilia dei a creatura mundi.i. ab hoīe per ea que facta ſunt intellecta conſpiciūtur. ¶ Item ſine medio figure:quo medio patriarche ⁊ prophete manuducebātur ⁊ manuducebant antiquitus in cognitionem diuinoꝝ. Sicut ait Aplus.i.Coꝛ.x. Oīa in figura contingebant illis. ¶ Item ſine medio ſcripture. Ibi eñ non indigēt beati ad cognoſcendum deum rationib⁹ philoſophoꝝ:nec auctoritatib⁹ ſcripturarum:nec teſtimoniis ſanctoꝝ.i.Coꝛ.xiii. Siue ꝓphetie euacuabūtur: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue ſciētia deſtruetur.⁊c. ¶ Item ſine medio fidei. Uidemus eñ nunc per ſpeculum in enigmate:tūc aūt facie ad faciem. Cum aūt venerit qḋ perfectum eſt/euacuabitur qḋ ex parte eſt. Auferetur eñ omne enigma ⁊ oīs obſcuritas. Euacuabitur etiam fides:q꞉ fides eſt non apparētium. Fidei aūt que nūc eſt ſuccedet viſio manifeſta:nūc eñ ſumus ī tenebris/ibi aūt erim⁹ in lumine claritatis. Et hoc eſt mediū diſponēs ad viſionē dei:de quo dictū eſt ꝙ deus non videtur ſine medio diſponēte. vnde Pſalm̄. In lumine tuo videbim⁹ lumen diuinitatis tue/hoc eſt lumen viuificās/clarificās/ſimplificās:ac per hoc deiformem efficiēs:et deo aſſimilās. vnde.i. Ioā.iii. Chariſſimi nunc filii ſumus:ſed nondum apparuit quid erimus. cum autem apparuerit ſimiles ei erimus quando videbimus eum ſicuti eſt. Hic autem ſciendum eſt ꝙ deum videbimus in ſe: et deum in nobis: et nos in deo et deum in ſingulis creaturis. In deo Cognoſcere deum in ſe/id eſt in eſſentia ſua vocatur cognitio meridiana. Cognoſcere creaturas in verbo in proprio genere vocatur cognitio veſpertina. Unde magiſter Petrus de alyaco dicit in primo ſentētiarum ꝙ videri in verbo ſiue repreſentari in verbo nihil aliud eſt ꝗ̃ verbum diuinum cauſare vnum actum qui ſit clara viſio vbi ſiue repreſentatio:et ſimul cauſare vnum actum qui ſit repreſentatio alteri⁹ verbo: ita ꝙ verbum ſuppleat vicem obiecti quo ad efficientiam et non alio modo. Et ſic illa viſio dr̄ eſſe viſio vel repreſentatio in verbo: q꞉ verbū ſemper ſimul cū illa viſione videt/et a verbo immediate cauſatur. Hec ille.

Uideri in vbo qd ſit

¶ Ulterius eſt aduertendum ꝙ anime beate videndo deum ſimul ꝛ ſemel vnica viſione vident omnia que ſunt eis neceſſaria ꝛ ad integritatem beatitudinis. Alia vero non vidēt niſi quātum ꝛ quādo ꝛ qūo placet ei reuelare. Quia claritas eius eſt ſpeculum: ideo relucent in eo ſpecies id eſt idee omnium fiendoꝝ. Sed ſpeculum eſt volūtarium: ideo aliqua reuelat ꝛ aliqua non. et quedam vni que non alteri. quedam in vno tēpoꝛe que non in alio. et hoc ſm̄ beneplacitum bone voluntatis: nulla tamen viciſſitudinis mutatione ī ſe facta. Anime quoqꝫ beate ſunt quedam ſpecula ſpiritualia ad modum ſpeculi diuina in ſe repꝛeſentātia claritatem. Unde quēadmodum materiali ſole in ſua maximavirtute lucēte/radioſqꝫ ſuos ſuper ſpeculum ſolidum de calibe pollitum ꝛ terſum perpendiculariter emittente. Huiuſmodi ſpeculum in ſe recipit ſimilitudinem ſolaris luminis intantum vt alter ſol intuentibꝰ videatur: et qui tale videt ſpeculum ſolem videt. et tante claritatis efficitur vt nullus ip̄m ſufferre poſſet aſpectus: ſꝫ reuerberatꝰ nimietate luminis obtundatur. Sic ꝛ multo foꝛtius in animabus beatis (que ſunt ſpecularis nature vt dictum eſt) coniecturare debemꝰ. Ex influētia enim illius incōmutabilis ꝛ incōpꝛehenſibilis claritatis recipiunt radios luminoſos: non ſolum in ſuperficie ſicut materiale ſpeculū recipit radios ſolares: ſed in intimis ſuis vt eis totaliter penetrentur: et ſic omnino deifoꝛmes effecte in eādem imaginem tranſfoꝛmentur. Quod etiam virtute contēplationis quodāmodo inchoatur in via: ſicut ait Ap̄ls. ij. Coꝝ. iij. Nos vero oēs reuelata facie gloꝛiam dn̄i ſpeculantes in eandem imaginem tranſfoꝛmamur a claritate ī claritate tanꝗ̄ a dn̄i ſpiritu. ſed quod fit hic fit imperfecte: ineffabiliter vero in gloꝛia conſummatur. Exēplum groſſum ꝛ materiale potes hic aliqualiter adaptari de ferro ignito: quod ab ignis virtute totum vndiqꝫ vſqꝫ ad intima penetraẽ. Et adeo indiuiſa ſunt ignis ꝛ ferrum: vt qui videt ferrum ignem videre ſe putet pluſꝗ̄ ferrum: et ſic a natura ſua immutari videtur: et in pꝛopꝛietates ignis mirabiliter tranſfoꝛmari: vt actiones ignis ꝛ ſpeciem plus videaẽ aſſumpſiſſe ꝗ̄ ferri. Ad hāc viſionem ineffabilem ꝛ iocūdiſſimam nos perducere dignetur Jeſus benedictus Marie virginis gloꝛioſiſſime filius. Amen.

¶ Sermo. xxxiiij.

Cōuiuium faciēs tria obſeruat.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum. &c. Scribitur. p̄s. xxxv. Inebꝛiabūtur ab vbertate dulcedinis domus tue. Circa hunc textum eſt diligenter notandum ꝙ princeps magnus cupiēs facere magnificum conuiuium quatuoꝛ ſtudet inter alia obſeruare. Tempus aptum: quo ſcꝫ inuitati diſtantes ad conuiuium libere ꝛ cōmode poſſint venire: ne niuium ſeu aquaꝝ inundatione pꝛohibeantur. Secundo exigitur locus aptus: ſcꝫ ſpecioſus/magnus/ et amenus: vbi non ſolum conuiuantes commode ſint in menſa/immo quo ad lectos ꝛ cameras pꝛo quiete. Tertio ꝙ inter alia ſumenda in conuiuio pꝛouidendum eſt de optimo vino. Ratio eſt: quia in conuiuijs requiritur leticia ꝛ gaudium: et vinum pꝛe oībus reddit hoīes iocūdos. iuxta illud p̄s. Uinum letificat coꝛ hoīs. Quarto ꝛ vltimo ſolent magni pꝛincipes ꝓtrahere conuiuium non ſolum vna die ſed multis vt appareat eoꝝ magnanimitas ꝛ largitatis abundantia. Spiritualiter xp̄s dei filius rex ſupernus et pꝛincipes regum terre in conuiuio ꝛ refectione eterne beatitudinis hec oīa ſeruare voluit. Figura Heſter pꝛimo: vbi legimus ꝙ Aſſuerus rex ma-

gnus qui regnauit ab Ethiopia vſqꝫ in Indiam tertio anno regni ſui fecit conuiuium magnum in domo ſua mirabili/que colūnis argēteis ſuſtentabatur. Habebat gēmas diuerſi coloris ad inſtar ſyderū in tecto: admodum etiam ſignoꝝ ſtellaꝝ firmamēti. Et erāt ibi lectuli aurei ⁊ argētei. Et ꝓut in eodem libro legiẗ numerāẗ ibi innumerabiles ornatꝰ. Erāt etiā ibi mēſe mire pulchritudinis: et bibebāt vinū precipuū et optimū: nec erat qui cogeret ad bibēdum: et durauit conuiuium ſeptē dieb̄ꝰ. Igiẗ iſtud cōuiuiū fecit rex principibꝰ ſuis ⁊ inclitis ꝓuinciaꝝ. ¶ Spūaliter per Aſſuerum qui interpretaẗ beatitudo notaẗ xp̄s deꝰ et homo q̄ regnauit a mari vſqꝫ ad mare ⁊ a flumine vſqꝫ ad terminos orbis terraꝝ. In ip̄o em̄ oīs beatitudo corporis animiqꝫ cōſiſtit: qꝛ eiꝰ beatitudo noſtra eſt beatitudo: ergo ſi magnꝰ eſt magna eſt beatitudo nr̄a. vn̄ Aug. in ſolilo. circa fi. Uere dn̄e magnꝰ es tu ſuꝑ oēs deos: et merces tua magna eſt nimis. Neqꝫ em̄ magnꝰ es tu et parua merces tua: ſꝫ vt magnꝰ es tu magna eſt merces tua: qm̄ nō aliud tu et aliud merces tua: ſed tuipſe magna merces nimis: tuip̄e coronatio ⁊ corona: tu remunerator ⁊ munꝰ: tu premiator ⁊ premiū felicitatis. Iſte igitur princeps tam grādis ⁊ illuſtris tēpus obſeruauit debitū: qꝛ tertio anno imperij ſui. Primus annus fuit ſtatꝰ nature. ſcd̄s ſtatꝰ legis. tertiꝰ ſtatꝰ gr̄e. Obſeruauit igiẗ ꝙ veniret tēporis plenitudo in quo ſerenitas ꝟnalis gr̄e illuminaret orbē et pctī mēdam fugaret: ne amplꝰ ꝓhiberētur inuitati venire ad nuptias: quēadmodum precedētibꝰ annis ꝓhibiti fuerāt. Igiẗ ſic purgato aere ꝑ diuinā gr̄am ſpūs ſctūs humanā naturā ad cōuiuiū dn̄i vocat Cāti. ij. dicēs. Iam hyēs trāſijt: imber abijt ⁊ receſſit: ſurge amica mea et veni. Ad inuitationē igiẗ ſpūs ſancti veniamꝰ ꝓ gr̄a eiꝰ habēda. Et vt facilꝰ habeamꝰ theſaurariā gr̄e ⁊ paradiſi eleemoſynariā ſalutemꝰ: di. Aue.

¶ Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

¶ Prima pars continuabit materiam de dotibus anime. Secūda vero de dotibus corporis.

Quo ad primam videamus cōſequēter de ſecunda dote aīe: que d̄r eſſe fruitio ſiue delectatio. Eſt aūt delectatio ſicut ait Augu. xiiij. de ci. dei. Cōiūctio cōuenientis cū cōuenienti cū cōſenſu eiuſdē. In patria aūt erit ꝑfectiſſima cōiūctio aīe cuiuſlibet cū deo. Cū igiẗ ſūma ſit conuenientia inter aīam ⁊ deū/ſūma erit ibi delectatio de deo ⁊ in deū. Ceteꝝ cū tāta ſit delectatio ī re adepta quāta eſt res ip̄a: et deꝰ ſit infinitum/immēſum/ineffabile/incōprehēſibile bonū: delectatio quā habet q̄libet aīa ī deo eſt immēſa/ineffabilis/incōprehēſibilis ſm̄ capacitatē aīe cuiuſlibet perfruētis: et eēt infinita ſi capacitas aīe poſſet caꝑe infinita. Eſt aūt differēs in diuerſis nō ex ꝑte obiecti fruibilis/ſꝫ ex ꝑte fruētium aīaꝝ. Nam beati q̄to lumine gl'ie ſunt ꝑfectiꝰ illuſtrati ⁊ ip̄a illuſtratione ꝑfectiꝰ deiformes effecti tāto diuinā eſſentiā acutiꝰ cōtēplātur: et in ip̄a cōtēplatiōe amplꝰ delectātur. Hec ineffabilis ⁊ incōp̄hēſibilis delectatio q̄ fruitio nūcupatur inchoaẗ in dei clariſſima viſiōe. Ideo tota beatitudo qn̄qꝫ d̄r cōſiſtere in viſiōe. ſicut ait Aug. Uiſio eſt tota merces. et Ioā. xiiij. dicit ſaluator. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū deū verū et quē miſiſti Ieſum xp̄m. Nam diuine claritatis immēſitas ip̄a ſua pulchritudine virtualiter trahit: ⁊ immēſa dulcedine rapit ad ſe oēm ſpm̄ cōtinētē vt a ſe deferēs ſe toto feraẗ in ip̄m/totuſqꝫ trāſeat ⁊ transferatur in ip̄m: ac abyſſo incōprehēſibilis lucis abſorptus: et quicquid creatum eſt in ſemetip̄m oblitus; quodā ineffabili

Scd̄a dos Fruitio ſiue delectatio.

modo deificatus ipſius dei precordijs intimetur. vnde Auguſtinus ait. Tanta eſt pulchritudo iuſtitie/tãta iocũditas lucis eterne:hoc eſt incõmutabilis veritatis atq; ſapiẽtie:vt etiã ſi non liceret amplius in ea manere ꝙ vnius diei mora/ꝓpter hoc ſolũ innumerabiles anni huius vite pleni delitijs et circũfluẽtia tẽporaliũ bonorum recte meritoq; cõtẽnerẽtur. Et addit Ber. Cui cõparata oĩs aliũde ſuauitas dolor eſt:oĩs iocũditas meror: oĩe dulce amarum:omne decorum fedum:omne quodcũq; aliud delectare poſſet moleſtum:cũ dei bonitas in infinitum excedat oẽm aliam bonitatem. Idem quoq; Aug. ait in perſona dñi. Ego ero illis quecũq; ab hoĩbus honeſte deſiderantur vita/ſalus/victus/copia/gloria/honor/pax/et oĩa bona. Si enĩ erit ipſe oĩa in omnibus. Item erit finis deſideriorum noſtrorum:qui ſine fine videbitur:ſine faſtidio amabit:ſine fatigatione laudabit. Unde ſcripturam ꝓmittẽs Moyſi Exo. xxxiij. Ego inquit oſtẽdã tibi oĩe bonũ. Et ꝓuerb. xi. Deſiderium iuſtorum omne bonum. Et ibidem. x. Deſideriũ ſuũ iuſtis dabitur. Unde tũc cõplebitur omne deſiderium noſtrum ⁊ humanus oĩno terminabit appetitus. ps. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. ¶ Tertia dos aĩe eſt ſecura tentio. Tẽtio quidem id eſt perfecta poſſeſſio ſine amiſſione:et ſecura ſine dubitatione. Neq; enĩ beati eſſent ſi deũ amittere formidarẽt. vñ Augu. xiij. de trini. Impoſſibile eſt aliquẽ eſſe beatum niſi ſit ſecurus de ſue beatitudinis perpetuatione. et Anſel. in lib. de ſilitu. Dico enĩ ꝙ ſi illa bona celeſtia beatus aliquis perditurus eſt:aut ipſe volet ea perdere ſua ſpõte:aut deus volet ei nolẽte ea auferre:aut aliquis alius fortior ſuperueniẽs ea tollet ab eo deo ⁊ illo nolẽte. Sed certe nec ipſe abiecto tãto bono in miſerias quas cũ iſſe gaudioſius exultabit decidere volet: nec vllus eo fortior ſuperueniet qui deo iuſtum ꝓtegẽte illi inuito aliquatenus ea tollet. Et ſic patet ꝙ beati de ſua eterna ⁊ immarceſſibili gloria ſunt ſecuri. Hec aũt ſecuritas oẽs alias beatitudinis partes que non perfecte poſſunt haberi ſine illa cõfirmat:animaſq; beatorum in maxima pacis tranquillitate quietat. Hec ſunt nouiſſima que nos allicere deberẽt ad deum diligẽdum ⁊ peccata fugiẽda:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Tertia dos. Secura tentio.

Quo ad ſecũdam partem vidẽdum eſt de dotibus corporis. Unde dotes corporum beatorum ſunt quatuor:videlicet claritas/impaſſibilitas/ſubtilitas/et agilitas. Cũ enĩ forma debeat ꝓportionari materie:in illo ſtatu future reſurrectionis diſponẽtur corpora ſecundum exigentiam et decẽtiam animarum. Unde ſicut corpora dãnatorum ex ordinatione diuina habebũt diſpoſitiones eorum miſerie reſpõdẽtes:ſic corpora beatorum habebunt dotes ⁊ proprietates illi ſtatui condecentes. Dãnatorum quidem corpora demeritis eorum exigẽtibus ⁊ diuina iuſtitia hoc agẽte erũt turpiſſima/fediſſima/debiliſſima/et ponderoſiſſima:vt ex eorum viliſſimis conditionibus anime dãnatorum deſolabiliter pregrauẽtur:et ex eorum cruciatibus eorum miſeria ⁊ ſupplicium augeatur. Corpora vero beatorum habebũt conditiones omnino contrarias:ſic miro modo ꝓportionatas beatitudini animarum:vt omnino ſint eis ſubiecta ⁊ perfecte obediẽtia nullo modo retardãtia eas vel impedientia ab actu glorie: quinimmo ineffabiliter ſublimabuntur ſuper ſtatum cuiuſlibet corpore creature:vt ex eorum dotibus glorioſis animarum beatitudo amplius augeatur. Propter hoc autem ꝙ anima beata corpori ſuo inſeparabiliter vnietur: vt forma incorruptibilis in ſtatum incorruptionis corpori ſuo eſſe incorruptibile tribuat cũ poſitione ex cõtrarijs nõ

Dotes corporum ſunt quatuor.

obſtante.hoc enim cōmuniter conuenit tam reprobis ꝙ̄ beatis. Et vlteriꝰ
ex hoc/ꝙ anima ad ſtatum glorie ſublimabitᷣ decens erit vt corpus ei vni
tum ad talem gloriam que tali corpori cōueniat ⁊ qua ꝓportionabile fiat
anime ſublimetᷣ. Ad hoc aūt ꝙ corpus ſit ꝑfecte ſubiectum anime: nec ea;
impediat ab actu glorie quatuor requiruntᷣ. Quorū duo ꝑtinent ad ſenſū:
alia duo ꝑtinent ad motum. Quo ad ſenſum enim neceſſarium eſt ꝙ cor=
pus ſit facile receptibile ſenſibilium ſpecierum ⁊ ad hoc diſponit claritas
Aliud ꝙ non ſit receptibile paſſionum ignobilium: ⁊ ad hoc diſponit im=
paſſibilitas. Quo ad motum requiruntᷣ duo. Unum eſt ꝙ ꝑ īclinationem
contrariam ſuo motori non reſiſtat ad qḋ diſponit agilitas. Aliud eſt ꝙ a
corporibus extrinſecis ꝑ que mouetᷣ ei reſiſtentia nulla fiat: ad quod diſpo
nit ſubtilitas. De origine iſtarū dotium dicunt aliqui ꝙ erūt a deo ꝑ crea=
tionem: ſed mediante beatitudine anime ꝑ redūdantiam: ſcilicet anime in
corpus ſuum: ſicut expreſſe videtᷣ dicere Aug. ad Dioſcorum dicens. Tam
potentem fecit deus animam vt eius, pleniſſima beatitudine que in fine tē
porum ſeculis promittitᷣ: redūdet in inferiorem naturam que eſt corpus nō
beatitudo que eſt fruentis ⁊ intelligentis propria: ſed plenitudo ſanitatis
⁊ incorruptionis vigor. ¶ De qualitate aūt corporis glorioſi ſic diligenter
⁊ ſubtiliter intelligendum eſt ꝙ ſicut beata anima clariſſima viſione illius
in acceſſibilis lucis fruens quadam ſpirituali claritate replebitur: ita per
quandam redundantiam ex anima in corpus: ipſum corpus ſuo modo cla
ritatis ſibi competentis gloria veſtietᷣ. vnde dicit apoſtolus. i. Cor. xv. Se
minatur corpus in ignobilitate ſurget in gloria: quia corpus noſtrum nūc
eſt opacum tunc erit clarum: ſicut dicitᷣ Philippē. iij. Reformabit corpus
humilitatis noſtre configuratum corpori claritatis ſue. ¶ Et aduerte ꝙ
aliquid dicitᷣ clarum dupliciter. Aut quia ꝑuium ſicut vitrum dicitᷣ clarum
vel aqua dicitur clara. Aut quia lucidum ſicut ſtella dicitᷣ clara. Corpora
glorificata vtroq; modo ſunt clara: id eſt peruia ⁊ lucida. Peruia quidem
ſicut ait Greg. ſuper illud Job. xxviij. Non adequabitur ei aurum: Beato
rum ciuium corpa ſibijnuicem ⁊ claritate fulgent ⁊ puritate tranſlucent:
ita ꝙ vniuſcuiuſq; mentē ab alterius oculis membrorum corpulentia non
abſcondet: ſed patebit omnium oculis: ipſa enim corporis harmonia ſic ꝙ
vnuſquiſq; erit conſpicabilis alteri: ſicut nunc non poteſt eſſe conſpicabi=
lis ſibijpſi. ⁊ Aug. xxij. de ciui. Omnia mēbra ⁊ viſcera incorruptibilis cor=
poris nunc videmus per vſus neceſſitatis varios diſtributa: quoniam tunc
nō erit illa neceſſitas plena certa ſecura ſempiterna felicitas ꝓficient lau
dibꝰ dei. Oēs quippe qui nūc latent harmonie corporalis numeri: non la=
tebunt intrinſecus et extrinſecus per corporis cuncta membra diſpoſiti.
Lucida vero erunt corpora beatorum: ſicut ait dominus Mat. xiij. Fulge=
bunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. Nunc anima fidelis oculos cor=
dis aperiat ⁊ dilatato mentis ſinu conſideret ineffabilem pulchritudinem
corporum beatorum. Fulgebunt inquit ſicut ſol: immo certe pluſꝙ̄ ſol mo
do fulgeat: quia fulgebunt ſicut ſol poſt iudicium recepta gloria ſua/id eſt
immenſa pulchritudine claritatis. De qua loquens Eſa. xxx. ait. Erit lux
lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptempliciter ſicut lux ſeptem dierum. Cla
ritas ergo corporum beatorum excedet in ſeptuplum modernam ſolaris
luminis claritatem. Hic etiam ſciendum ꝙ corpora beatorum non equali=
ter erunt clara: quia cum eorum claritas cauſetur ex redundantia clarita
tis anime in corpus ſuū: quanto anima perfectius deum videt ⁊ ex diuina

Qualitas corpis glorioſi ſic intelligitur.

Clarū aliquid dr̄ dupliciter.

viſione ſpiritualiter ſit clarior/tāto corpus eius maiori claritate refulget
ꝛ hoc patenter inſinuat apoſtolus.i.Cor.xv. Alia claritas ſolis/ alia cla-
ritas lune/alia claritas ſtellaruȝ: ſtella enim a ſtella differt in claritate ſic
ꝛ reſurrectio mortuorum. Vides igit aliqualiter quanta ſit claritas ſingu
lorū corporū ex redūdātia aiar. Nunc vlterius ꝯſidera quāta erit redūdā
tia claritatis ſingulorum in ſingulos ꝛ vniuerſorum in omnes ꝛ ad ſummū
quanta erit claritas in corpore chriſti.cuȝ de eo dicat. Reſplenduit facies
eius ſicut ſol:ſi tantam claritatē oſtendit in corpore adhuc mortali vt nul
lus eam ſuſtinere poſſet aſpectus : propter quod illi beati apoſtoli cecide-
runt in facies ſuas ſtupefacti inebriati alienati virtute pariter deficientes
ꝛ ſenſu Petro dicēte. Domine bonum eſt hic nos eſſe ꝛc. ꝙ ineſtimabilis ꝛ
inexcogitabilis eſt claritatis eius immenſitas quam nunc habet in corpo
re glorioſo. Et cōmunicatione ſua liberali diffundit ꝛ influit in electos. Ad
hanc claritatem ineffabilem nos perducere dignet ipſe benedictus Jeſus
in ſecula glorioſus. Amen.

¶ Sermo.xxxiiij.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum non
peccabis. ſcribit ps.cxi. Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹. Nota ꝙ
peregrinus itinere fatigatus mirum in modum appetit inue
nire hoſpitium oībus bonis refertum qui nunꝙ quieſcit quo-
uſqꝫ ad ſuam deuenerit ciuitatem. Spiritualiter loquēdo nos ſum⁹ hom-
(Peregrini ſum⁹ oēs) nes peregrini ꝛ viatores in hoc ſeculo non habentes ciuitatem permanen
tem:ſed futuram inquirentes per viam penitentie vbi eſt afflictio magna ꝛ
labor improbus. Non demus oculis noſtris ſomnum ꝛ palpebris dormita
tionem quouſqꝫ ad noſtram ciuitatem peruenerimus omnibus bonis re-
fertam. De his que in hac ciuitate glorioſa inſūt. ſic loquit Greg. in homi
lia de beatitudine ibi erit pax ſine diſcordia: voluntas ſine iniuria: iuſtitia
(Btitudo qˉ ꝛ qˉta erit i patria) ſine mandato:iuuentus ſine ſenectute:decor ſine deformitate:vita ſine mor
te:letitia ſine conturbatione:ibi carmina non deſunt:premia non deficiunt
amici non moriunt: ibi quicquid amabit aderit:nec deſiderabit quod non
decuerit. ꝛ ibidem ait. Si ſciremus que ꝛ quanta promittunt in celis:om-
nia nobis vileſcerent que ſunt in terris. vnde Aug. in epiſtola ad Cirillum
proteſtat audiuiſſe ab anima beati Hieronymi ſibi apparente in quadam
ſplendida luce infraſcripta verba cum vellet componere librum de beati-
tudine anime ſibi dicētis. O Auguſtine credis totum mare in vas repone
re paruū:aut credis vniuerſum pugillo includere:vel credis tu celum ꝛ ſy
dera a ſuo curſu retrahere? Nam ſicut ſupradicta facere nō poſſes: ſic nec
minimam partem beatitudinis anime ſeparate quam habet in gloria poſ
ſes determinare. Hec Auguſti. Sed dicit iſta domus auro ꝛ argento ꝛ gē-
mis fabricata pro tanto vt ſciamus quoniam multe ꝛ diuerſe manſiones
in domo dei ſunt diuino ſplendentes amore:vt quilibet inuitatus id eſt p-
deſtinatus ſua manſione contentus adeo exiſtat vt nullatenus propter ni
miam charitatem regnet inuidia: quinimmo tantum quis de bono ꝓximi
gaudet quantum de ſuo proprio. vnde Greg. in moral. Tanta inquit vis in
illa pace nos ſociat vt quod in ſe quiſqꝫ nō accepit: hoc ſe accepiſſe in alio
exultet : vna cuncta erit beatitudo letitie quis non ſit in oībus vna ſubli-
mitas vite. Erit enim ibi ciborum affluentia que conſiſtit in viſione beata
ꝛ ſatietatem ſine faſtidio capie mus modo mirabili ꝛ ſuperexcellenti. vis

de Augu:in ſoliloquio. Ibi erit eterna refectio perpetua dilectio.iocunda poſſeſſio ibi dies ſine nocte:vita ſine morte:iuuētus ſine ſenectute pulchritudo ſine deformitate:fortitudo ſine debilitate:letitia ſine dolore: tranquillitas ſine labore:ꝛ ſine omni fallacia veritatis vera cognitio. Ingreſſus autem huius domus nobis peccatoribꝰ eſt impoſſibilis: niſi nobis ſuperuenerit ſpiritusſancti gratia. Et pro ipſa habēda adeamus cōfiducia thronum regine celeſtis ꝛ inueniemus dicentes:deuote. Aue.

¶ Memorare nouiſſima tua ꝛ in eternum non peccabis.

¶ Prima pars continuabit materiam pretactā de dotibus corporis. Secunda ſimiliter: agit enim de quarta que dicitur ſpiritualitas.

Quantum ad primam videndum eſt de ſecunda dote que dicit agilitas. Et circa eā mouet iſta q̄ſtio. Utrum corpora beatorū erūt agilia ꝙ non:qm̄ beati ſm merita ſua erunt in determinata approximatione ad chriſtum:ſed illi qui erunt propinquiores nollent moueri ad locum remotiorem: quia amitterēt ſuum premium in poteſtate ad tempus nec econuerſo:ſcꝫ illi qui ſunt remotiores nollent appropinquare: quia eorum meritis non congruit. Contra Sap. iij. dicit ꝙ tanꝙ ſcintille in arundineto diſcurrēt. ꝛ Eſa.xl. Qui ſperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē aſſumēt pennas:vt aquile volabunt ꝛ non deficient/current ꝛ non laborabunt ambulabunt ꝛ non deficient. ¶ Ad hanc queſtionem reſpōdet Richardus in quarto ſent.di.xlix.ar.iiij.q.vij. Q, corpora beatorum erunt agilia quod ſatis innuit apoſtolus.i.Cor.xv.vbi dicit.ꝙ ſurget corpus ſpirituale:q2 tarditas repugnat ſpiritualitati.ꝛ glo.ibidem dicit ꝙ erit agile. Ad agilitatem enim motus tria concurrunt: ſcilicet fortitudo virtutis motiue: habilitas mobilis ad motum:ꝛ iſtorum duorum perfecta coniunctio:que requirit inter mobile ꝛ motorem. ¶ Primum erit in beatis per gloriam anime. ¶ Secūdum erit in corpore per quandam qualitatem qua erit habile moueri ſm voluntatem anime in nullo penitus reſiſtens que qualitas dos agilitatis dicit. ¶ Tertium erit per iſta duo ſimul. Per enim illa duo erit perfecta coniunctio inter corpus ꝛ animam que requiritur inter mobile ꝛ motorem:ſicut per impaſſibilitatem perfecte vnietur anime vt forme danti complementum primi eſſe. Et ideo ita anima velociter poterit corpus ſuum mouere:ſicut poteſt ſeipſam ſine corpore.quod ſatis innuit Auguſtinꝰ xxij.de ciuit.dei.capit.xxx.dicens. Ubi volet ſpiritus ibi erit protinus corpus nec ex hoc vult dicere ꝙ in inſtanti ipſum moueat: q2 nec ſeipſam ſine corpore poſſet mouere de loco ad locum in inſtanti.hec Richardus. Et hoc eſt ꝙ dicit apoſtolus. Seminatur corpus in infirmitate ſurget in virtute. Seminatur corpus animale:ſurget corpus ſpirituale. Unde infirmitatem experimur in corpore: quia inualidum ponderoſum ꝛ graue inuenitur ad complendum deſiderium anime in motibus ꝛ actionibus que voluerit imperare:que īfirmitas totaliter auferetur a corpore ex virtute anime deo coniuncte in corpus proximum redundante. ¶ Erit autem in eis motus non propter neceſſitatem cum nulla ſit in eis indigentia: quia nullo indigere poſſunt qui deum habent: ſed ad virtutis demonſtrationem. ¶ Ad rationem ante oppoſitum bene reſpondet Scotus dicens. Q, licet beati erunt in determinata approximatione ad chriſtum: tamen non minuetur eorum beatitudo accidentalis cum aliquantulum recedunt: q2 recedunt ad libitum ſuū:ſicut modo aliqui habent propinquitatem ad regem in ca

Sc̄da dos

mera vel extra in aula. Item cũ arguit. Si haberẽt corpora reſurgẽtiũ agi
litatem non indigerent alio motore vel adiutore ad iudicium: ſed hoc non
eſt verum: qꝛ ſm apoſtolum. Rapient ab angelis in nubibus obuiam chri-
ſto ꝛc. Ad hoc reſpondet idem Scotus di. xlix. q. xiiij. ꝙ in inſtanti reſurre
ctionis ſiue corpora glorioſa habebunt dotem agilitatis ſic ꝑ dotem illam
rapient obuiam chriſto: et ſi portant ab angelis vel rapiunt in nubibus/
non ſequit aliqua impꝑfectio vel violentia in corporibus. Hoc enim fiet ad
reuerentiam nõ ad ſupplendũ indigẽtiam vel imꝑfectionem virtutis mo-
tiue in eis. hec ille. Sequit conſequẽter de tertia dote de qua ait apoſtolus
tertia dos i. Cor. xv. Seminat corpus in corruptione: ſurget in incorruptione. ꝛ iterũ
Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: ꝛ mortale hoc in-
duere immortalitatem. ¶ Circa hanc dotem que dicit impaſſibilitas mo-
uet iſta queſtio: vtrum dos impaſſibilitatis erit equalis in corporibus om-
nium beatorum. Qꝫ ſic apoſtolus. i. Cor. xv. Electos in reſurrectione com-
parat ſtellis: ſed impaſſibilitas equaliter eſt in omnibꝫ ſtellis: ergo equali
ter erit in omnibꝫ corporibus beatis. Cõtra. impaſſibilitas que non exclu-
dit neceſſitatem corruptibilitatis recipit magis ꝛ minus: ſed talis erit im-
paſſibilitas corporũ beatorum. Corpus enim glorioſum palpabile eſt vt ha
bet Lu. vlt. Dñs poſt reſurrectionẽ ſuam dixit diſcipulis ſuis palpate ꝛ vi
dete ꝛc. ¶ Ad hãc queſtionẽ reſpõdet Rich. di. xlix. ar. iiij. q. ij. ꝙ in impaſ
ſibilitate eſt conſiderare et illud quod ponit: et illud quod excludit. Ꝗuis
enim ſignificet negatiuo modo: tamen res ꝑ eam ſignificata non eſt priua-
tio ſed habitus. Eſt enim qualitas in corpore ex redundãtia beatitudinis
anime cauſata: corpus prohibens ab omni paſſione ſue ꝑfectioni cõtraria.
vnde proprie loquẽdo res ſignificata ꝑ eam aliquo modo comparari videt
ad rem ſignificatã ꝑ paſſibilitatẽ ſicut habitus ad priuationẽ large dictã
Paſſibilitas enim importare videt defectũ virtutis qua virtute poſſet ꝓ-
hiberi corpus ab omni paſſione ſue ꝑfectioni cõtraria. Dico ergo ꝙ quan-
tum ad excluſionem paſſibilitatis: impaſſibilitas erit equaliter in corpori
bus omnium beatorũ: qꝛ in quolibet excludet omnem paſſibilitatẽ ꝑfectio
ni cõtrariam. Quantũ aũt ad illud quod ponit impaſſibilitas. dico ꝙ non
erunt equales in corporibꝫ omniũ beatoꝝ: ſed differentes ſm differẽtiã me
ritorum ꝛ ſm differentiam beatitudinis animaꝝ: tñ erit equalis in omnibꝫ
partibus eiuſdẽ corporis: qꝛ ſi eſſet inequalis in partibꝫ eiuſdẽ corporis ex
hoc non redderet ꝑfectior: ſed imꝑfectior impaſſibilitas totius. Ad argu-
mentum ante oppoſitũ dicẽdum ꝙ ꝗuis poſſibilitatis excluſio ſit in oibꝫ
ſtellis equaliter: loquendo de paſſibilitate ꝑfectioni contraria: ꝑfectio tñ
cõtraria que ſignificat nomine impaſſibilitatis nõ eſt equaliter in eis. hec
Rich. Et ꝓ maiori precedẽtium declaratiõe ſciẽdum eſt ꝙ ſicut anima deo
fruens deſiderium ſuũ ſentiet adimpletũ quantũ ad adeptionẽ plenariam
omnis boni: ita impletũ erit eiꝫ deſideriũ quãtũ ad remotionẽ omnis ma-
li: qꝛ cũ ſummo bono nullum malũ poteſt habere locũ. Corpus igit ꝑfectũ
per animam glorioſam ꝓportionabiliter anime totaliter liberũ ꝛ immune
erit ab omni malo quantũ ad actũ ꝛ quãtũ ad potẽtiam. Quãtũ ad actum
quidem: qꝛ nulla corruptio/nulla difformitas: infirmitas: debilitas: vel de
fectus remanebit eis. Quantũ ad potẽtiam vero: qꝛ non poterunt aliquid
pati quod ſit eis moleſtum: vel quod vllam inferat eis leſionem. ꝛ ideo di-
cuntur impaſſibilia: que tñ impaſſibilitas non excludit ab eis paſſionem
que eſt de rõne ſenſus: vtentur enim in ſenſibus ſm ea que incorruptionis

ſtatui non repugnant. Ecce nouiſſima que ſupramodum cōmouere nos de
berent ad peccata fugienda et ipſa pro niſibus amplectenda: iuxta verba
thematis. Memorare nouiſſima tua ꝛ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem videndum eſt de quarta
dote corporis que dicit̃ ſpiritualitas. Hec aūt fundat̃ in apoſtolo. i. Cor. xv
Seminat̃ corpus animale: ſurget corp⁹ ſpirituale. Circa hanc dotē. Que
ritur: vtrum corpora beatorum ſubtiliora erunt elementis. Et videt̃ ꝙ non:
in corporibus electorum tantū erit de materia ſicut modo: q2 tota eorū ma
teria reſurget in eis; ſed corpora in quibus ſub equalib⁹ dimenſionib⁹ equa
liter de materia eſt: equaliter ſunt groſſa. Subtilia ergo corpora beatorum
nō erūt ſubtiliora ꝙ̄ modo: ſed certū eſt ꝙ modo nō ſūt ſubtiliora elemētis
ergo nec tunc. In oppoſitum. corpora quāto ſunt ſubtiliora tanto nobilio
ra ꝛ econuerſo: ſed corpora beatorum erunt nobiliora elemētis ergo erunt
elementis ſubtiliora. Ad hanc queſtionē reſpōdet Richar. di. xlix. ar. iiij. q.
iiij. Q2 ſubtile dicit̃ a virtute penetrādi ſ3 ꝙ pōt accipi ex v̄bis philoſophi
i. de generatione. Res aūt triplici de cauſa eſt penetratiua ſcȝ aut ꝓpter Res tripli
quantitatis paruitatem maxime ſm latum ꝛ profundum: vnde ꝛ acris ꝙ̄ ci de cā eſt
is longa penetratiua tñ eſt / aut ꝓpter raritatē ſeu materie paucitatem penetrati
ſic aer penetratiuus eſt. Aut ꝓpter actiue virtutis magnitudinem ꝛ ſic us.
vinum penetratiuū eſt multo magis ꝙ̄ ſimplex aqua quantūcunqȝ tenuis
Quapropter aqua cuȝ modico vino bibita magis refrigerat ſanum ꝙ̄ ſi g
e bibat̃: q2 vinum facit eā ad loca corporis penetrare ad que p ſe penetra
e non poſſet. Scd̄m primā cauſam penetrādi nō attendit̃ ſubtilitas cor
porum beatorū: q2 indebita quantitate reſurgent. Nec etiam ſm cauſam
penetrandi ſecūdam: q2 materia tota que neceſſaria eſt ad eſſentiam eorū
reſurget in eis. Unde quidam errauerūt dicētes ꝙ erūt tenuiora vel rario
a aere vel vento. vnde Greg. xiiij. lib. moral. verſus finē. Non ſicut eutici⁹
onſtantinopolitane vrbis ep̄s ſcripſit. Corpus noſtrū in illa reſurrectio
is gloria erit impalpabile vētis aereqȝ ſubtilius: ſed ſm tertiam cauſam
ttendit̃ ſubtilitas eorū. Per virtutē enim beatitudinis anime erit in bea
s corporibus tanta magnitudo virtutis actiue ꝙ per eam multo effica
us poterūt penetrare / ꝙ̄ ignis vel aer / vel ꝙ̄ dimenſiones etiam ſi eſſent
parate. vnde Anſelm̄. magnitudinē ſue virtutis actiue attendens dicit i
b. de ſimilitudinibus inter principium ꝛ medium de quolibet beato ꝙ in
itū erit fortis vt etiā ſi velit totā terrā cōmouere poſſit. vñ Greg. vbi pri⁹
n illa reſurrectionis gloria erit etiā corpus noſtrū ſubtile per effectū ſpi
tualis potentie: ſed palpabile per virtutem nature. Dico ergo ꝙ loquē
o de ſubtilitate tertio modo dicta corpora beatorum non erunt ſubtiliora
re vel igne: ſed econuerſo loquendo aūt de ſubtilitate tertio modo dicta
btiliora erūt quocūqȝ elemēto etiā quātū ad dimēſiones etiam ſi eſſent
parate ꝛ hec ſubtilitas erit equaliter in omnibus partib⁹ eiuſdem corpo
s. Eque em̄ ꝑfecte ꝛ faciliter poterit vna pars corporis glorificati ſimul
ſe cum corpore non glorificato: ſicut alia ſubtilitas. Tamen ſecūdo mo
o dicta non erit equalis in omnib⁹ partibus corporis: q2 debida corporis
rmonia reqͥrit vt vna pars corpis ſit rarior ꝙ̄ alia: ꝛ aliqua denſior alijs
rit tamē i partib⁹ corporis denſitas ꝛ raritas ſm illam ꝓportionem quā
qͥrit ꝑfecta hūant corporis armonia. Ad argumētū dicēdū ꝙ ꝓcedit de
btilitate ſecūdo modo dicta. Unde ꝓ maiori elucidatione precedētium

eſt diligēter aduertēdū φ ſicut aīa deo fruēs pfectiſſime adherebit ei ⁊ ei⁹ bonitatem participabit in ſummo ſm φ erit poſſibile capacitati ſue. Sic etiam corpus eius perfecte ſubdet anime: ⁊ eius proprietates participabit quantum erit paſſibile in perſpicacitate ſenſus ⁊ ordinatione corporei appetitus ⁊ omni modo conuenienti perfectioni nature. Nam vnumquodqꝫ tanto perfectius eſt in natura / quanto eius materia forme ſue pfectius eſt ſubiecta. Unde corpora beatorum dicuntur eſſe ſpiritualia; ſicut ait apoſtolus. Seminatur corpus animale ⁊c. Spirituale quidem erit corp⁹ non quia fiat ſpiritus / ſicut quidam male intelligentes dixerunt / ſiue per ſpiritum intelligatur creatura ſpiritualis / ſiue ventus / ſiue aer / ſed quia omnino ſubiectum erit ſpiritui / ſicut ⁊ nunc dicit animale. Non quia ſit anima: ſed qꝛ animalibus paſſionib⁹ ſubiacent ⁊ alimonia indiget. Patet igitur ex predictis φ ſicut anima hominis ad celeſtium ſpirituū .i. angelorū gloriam ſublimabit: vt deum p eſſentiam videat: ita corpus eius ad ꝓprietates corporum celeſtium ſublimabit: vt ſit clarum impaſſibile ſine labore ⁊ difficultate mobile ⁊ pfectiſſima forma pfectum. Et propter hoc dicit apoſtolus .i. Cor. xv. Non omnis caro eadem caro: ſed alia hominum / alia pecorum / alia volucrum / alia autem piſcium. Et corpora celeſtia ⁊ corpora terreſtria: ſed alia quidem celeſtium gloria: alia aūt terreſtrium. Nam ſicut gloria ad quam ſublimat anima excedit naturalē virtutem celeſtium ſpūum: ita gloria corporum beatorum excedit naturalem perfectionem celeſtium corporum. Eſt enim eorum claritas fulgentior / impaſſibilitas firmior / agilitas facilior ⁊ velocior / ⁊ ſpiritualitas nature perfectior: ſicut manifeſtum eſt ſpiritualiter intuenti. Hec ſunt ergo dotes glorie: tres anime ⁊ quatuor corporis / ſicut ſūt a ſanctis doctoribus aſſignate: illas aūt nobis concedere dignet electorum remunerator Jeſus chriſtus glorioſiſſime virginis Marie filius. Amen.

¶ Sermo. xxxv.

MEmorare nouiſſima tua & i eternū nō peccabis. ſcribit Gen. xij. Ueni in terram quam monſtrauero tibi. In hoc mūdo plures inueniunt qui bene comedere vellent ⁊ bibere ac etiam dormire ⁊ quieſcere: ſed nullatenus laborare. Tales Pariſij vocant maraudi qui conſueuerūt peregrinoꝝ habitum aſſumere ⁊ dum terram eelemoſynis affluentem inueniunt dimiſſa peregrinatione ibi requieſcunt: idcirco premium peregrinantium non recipiunt. Spiritualiter non promittit premium eterne beatitudinis: niſi legitime p ſemitas mandatorum dei illuc accedentibus: vnde Aug. in lib. de paradiſo. Tu inquit qui veram requiem que poſt hanc vitam chriſtianis promittit queris ⁊ hac cauſa inter amariſſimas huius vite moleſtias ſequeris ſuauem ⁊ iocundam guſtabis: ſi eius qui tibi eam promiſit mādata dilexeris ſed multi ſunt habitum chriſtiane peregrinationis portātes quos modicus accedēdi labor / ⁊ demorandi torpor adeo ab huiuſmodi peregrinatione ſubtrahit vt a celeſti pria totalr efficiat alienos. Figura Num. xiij. Redeuntibus duodecim exploratoribus quos Moyſes in terrā promiſſionis miſerat ⁊ portantibus de triplici excellentiſſimorum fructuum genere illius terre animati ſunt filij iſrael ad prelium: vt terram illam obtinerent: ſcientes eam tam vberam ⁊ fecundam: ſed audientes terram illam habere gigantes de terra Enach magni ⁊ potentes commoti ſunt turbati ſunt tre-

Premiuȝ ſolis certātib⁹ pmittitur.

mor appꝛehendit eos:idcirco dicebant. vtinã mortui fuiſſemus in egypto
Cur em̃ venimus huc:vt nos ⁊ paruuli noſtri morte moriamur. Tãtus igi-
tur ſtupor fuit atq; timor ⁊ pauor:ꝙ nullo modo ingredi voluerunt:ſed re-
manſerunt in deſerto: vbi fere omnes mortui ſunt. Spiritualiter chꝛiſtus
volens populum chꝛiſtianum quem ab egyptiaca ſeruitute liberauit duce
re ad promiſſam beatitudinem per duodecim apoſtolos ſuos fructum bea
titudinis p̃dicte nobis manifeſtat ⁊ oſtẽdit:⁊ hec eſt triplex ꝓut trib⁹ mo btĩtudine
dis fruemur viſione diuina teſte Bernardo in quodam ſermone. Triplici- fruemur
ter inquit in eterna illa ⁊ perfecta beatitudine fruemur deo videntes eum triplicit̃er
in omnibus creaturis: habentes eum in nobiſipſis : ⁊ quod his omnibus
ineffabiliter iocũdius ſit atq; beatius ipſam i ſemetipſam cognoſcẽtes tri
nitatem. Animari igit̃ debemus deſiderio talis patrie in qua tanta eſt ma
gnitudo dulcedinis quam non ſufficimus cogitare:ſed anteꝗ̃ illuc ꝑuenia
mur pugnare opoꝛtet contra genus hominum Enach id eſt contra vitia et
peccata:q2 non coronabit̃ niſi qui legitime certauerit. Enach interpꝛetat̃
fortis ſeu terribilis ⁊ bene denotat humani generis inimicum vt dictũ eſt.
Hoc nãq; genus nũꝗ̃ nos deſinit impugnare manifeſte ⁊ occulte:ſed ſic eũ
monſtrauit chꝛiſtus: vt vires eius ſint multipliciter diminute. Ligatus eſt
enim princeps inferni vt nos infeſtare nequaꝗ̃ poſſit/niſi quãtũ ad noſtrũ
ſpectat exercitium. Nam licet furore repletus ſuꝑ fideles irruat:moderat̃
tamen ſuam rabiem diuina maieſtas: ne quantum appetit ledat. vnde Au
guſt. ſuꝑ ps. Diabolus vult plerũq; nocere ⁊ non pꝛeualet : q2 poteſtas ei⁹
ſub poteſtate eſt. Nam ſi tantũ poſſet nocere: quantũ vult aliquis non re-
maneret iuſtorum:ſed nos debemus ſecure reſiſtere ei: q2 quanto magis ei
reſiſtimus tanto amplius debilitatur. Reſiſtere aũt facile poterimus me-
diante ſpiritusſancti gratia pro qua habenda dei genitricem glorioſam ſa
lutemus voce pia dicentes. Aue maria.

¶ Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nõ peccabis.

¶ Pꝛima pars erit de ſeptem partibus beatitudinis ad animam ꝑtinen-
tibus. Secunda continuabit materiam inceptam.

Quo ad primam glorioſus Anſelm̃. li. de ſimilitudi.
Beatitudinis ꝑtes enumerat. xiiij. Septẽ ad aĩe ⁊ ſeptẽ ad corporis glo- Btĩtudi-
riam ꝑtinẽtes. ait ei ſic. Quatuordecĩ ſũt btĩtudinis ꝑtes quas finito ge- nis ꝑtes
nerali examine ꝑfecti⁹ oẽs electi habebũt ⁊ totidẽ miſerie gñã q̃ tũc oẽs re enumerat
probi ſuſtinebũt. Septẽ btĩtudinis ꝑtes ad aĩe gloriã ꝑtinẽtes:ſũt ſapien Anſelm̃.
tia/amicitia/ꝯcordia/honor/ptãs/ſecuritas ⁊ gaudiũ. Septẽ vero ꝑtinẽtes
ad corp⁹ ſũt pulchꝛitudo/ agilitas /fortitudo/libertas/ſanitas/ voluptas
lõgeuitas. Partes vero miſerie ꝑ̃libatis btĩtudinib⁹ ꝯ̃rie he ſũt: inſipiẽ-
tia/inimicitia/diſcordia/dedec⁹/ĩpotẽtia/timor/triſtitia/turpitudo/ põde-
roſitas /ĩbecilitas/ſeruit⁹/ĩfirmitas/anxietas/vite breuitas. Nõ eſt tñ ĩtel
ligẽdũ ꝙ ĩ dãnatis ſit vita breuis qm̃ erit ꝑpetua:ſ3 dr̃ breuis ĩ eoꝝ appeti
tu. q2 iugit̃ appetũt mori ⁊ nũꝗ̃ tñ morient̃. vñ p̃ma ps btĩtudinis ad aĩam
ꝑtinẽs eſt ſapiẽtia. Hec aũt in futura vita tãta bonis erit vt eoꝝ q̃ ſcire vo- Pꝛia ps
lerĩt nihil ſit qd ignorẽt. Btũs em̃ ꝑfecta q̃ de⁹ eſt ſapiẽtia replebit̃ eãq; btĩtudinis
facie ad faciem videbit quã dũ clare ꝑſpicit naturã cuiuſlibet creature vi- Sapiẽtia.
debit poti⁹ ꝗ̃ in ſeipſa videret q̃ in deo melius ꝗ̃ in ſeipſa conſiſtit. Tunc
enim iuſti cũcta ſcient quecũq; deus fecit tã ea q̃ p̃terita ꝗ̃ ea q̃ poſtmodũ
ſunt futura:ita ⁊ a ſingulis om̃es ibi ⁊ ab omnibus ſinguli cognoſcent̃/nec

quāꝙ omnino latebit qua patria: qua gēte qua ſtirpe quis fuerit oriūdus
Et ſi peccata iuſtoꝝ videant̄ non tñ ad eorum cōfuſionem: ſed ad magnam
dei miſericordiam: eorūqꝫ glorificationē ⁊ congratulationem ⁊ gratiarum
Amicitia. actionem deo omnipotēti iugiter exſoluandam. ¶ Secūda pars beatitu
dinis eſt amicitia. Perfecta aūt amicitia eſt que ad inimicitiam conuert
non poteſt: ſi in hac vita miſera iocūdū eſt habere amicū verū ⁊ fidelem/e
delectabile eſt amicis cōuiuere propter quod dicit ſapiens. Eccl. xxv. Bea
tus qui inuenit amicum verū. O quanta tunc erit iocūditas tantos/tales
⁊ tot amicos tam pfecte fideliter ⁊ veraciter diligētes habere ⁊ ipſum dei
fontem amicitie poſſidere? Augu. Nulli ſuperior vllus inferior inuidebit
ſicut non inuident archangelis angeli ceteri: habebit alius alio donū mi
nus vt hoc quoqꝫ donum habeat: nec velit amplius. Tanta ibi erit amici
Cōcordia. tia ꝙ ipſi deum plus diligent ꝙ ſeipſos: ⁊ tanta vis charitatis oēs ſibi ſo
ciat: vt vnuſquiſqꝫ qđ in ſe non acceperit: in alio ſe cepiſſe gaudeat. ¶ Ter
tia pars beatitudinis eſt concordia. Concordiam tam rarum habet hom
in hoc ſeculo: vt nec ipſe eum alijs/nec alij cū eo: immo nec ipſe ſemp ſibi
metipſi concordet: ſic enim corpus ⁊ anima diſſidēt ⁊ quod vnum appeti
alterum nolit: ſicut ait apoſtolus Gal. v. Caro concupiſcit aduerſus ſpiri
tum: ſpiritus autem aduerſus carnem. Hec enim ſibi inuicem aduerſantu
⁊ Rom. vij. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi men
tis mee: ⁊ captiuantem me in lege peccati que eſt in membris meis: in alte
vero vita in ſummo conſiſtit cōcordia. Corpus enim ⁊ anima cuiuſlibet ſan
cti: immo oēs iuſti ſibi inuicem tante erūt concordia: quāte in preſenti ſun
Honor. oculi noſtri: ſicut enim oculus vnus verti non poteſt: quo ⁊ alius nō vertat̄
ſed ſemp in eādem partē voluunt̄: ſic corpus ⁊ anima. ¶ Quarta pars bea
titudinis eſt honor. Homo ab omnibus in vita hac appetit honorari ver
bis eorū aut factis. Verbis quidem ſe eū collaudent: factis vt ſibi obediā
ſed cū honorem huiuſmodi appetat: talis eſt honor ac ſi vnus mus ab alijs
laudari querat: eiſqꝫ in regimine p̄poni. Hūc tñ honorem (licet nullus ſit
nemo poteſt hic ad plenam habere Nullus eſt eī̄ īperator qui ab omnib⁹
laudet̄ vel ab omnib⁹ alijs preponat̄. In futuro aūt iuſt⁹ quiſqꝫ verū ⁊ pfe
ctum honorem in patria conſequet̄. Cuiuſmodi vero ſit hic honor breui cō
Exemplū. ſideremus exemplo. Ecce ſit ante oculos noſtros poſitus aliquis pauper
omni ſolatio deſtitutus vlcerum ⁊ aliarū infirmitatū feditate corruptus
omni quo tegat̄ a frigore tegumento nudus: hunc igitur talem tali mod
iacentem ⁊ in nullo ſemetipſum iuuare valentē: ſi rex aliquis potentiſſim⁹
tranſiens videret: eiuſqꝫ miſertus vulneribus mederi iuberet: curatūqꝫ ſui
regalibus ornamētis inductum ſibi preciperet preſentari: in filium adopta
ret/ac inde preciperet vt in regno ſuo tanꝙ filius ſuus a cunctis haberet
atqꝫ in nullo quod imperaret a quoꝙ cōtradiceret̄ heredēqꝫ ſuū filijqꝫ ſu
proprij coheredē inſtitueret ⁊ eum vocari nomine ſuo vellet/nonne diceret
hunc magnifice ⁊ ſublimiter honoratū. Et certe deus hec omnia nobis fa
ciet. Natos enim de putredine carnis repletos multis miſerijs omniqꝫ ſo
latio deſtitutos: omniſqꝫ infirmitatū paſſionib⁹ obnoxios peccatoꝝ a co
ruptibilitatis vlcerib⁹ plenos ſola miſericordia adduct⁹ accipiet ⁊ curabi
nos ſanitati reſtitutos ornamentis pfecte iuſtitie ⁊ incorruptibilitatis or
nabit adductos ad ſe in filios adoptabit regni ſui cōſortes efficiet: ⁊ here
des filioqꝫ ſuo vnigenito ſibi p omnia coequali ⁊ coomnipotēti cū corpora
les conſtituet ⁊ coheredes omniqꝫ creature iubebit: vt in omni qđ volem⁹

nobis obediat:vocatoſq; noīe ſuo nos deos efficiet. Ipſe enī dicit. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs. Sed ipſe deꝰ eſt ꝑ eſſentiā:tu xͦo per participatio nem.ſicut teſtatur Petrus di.i.Pe.i.vt efficiamini diuine ꝯſortes nature. Ipſe eſt deꝰ deificās:tu xͦo deꝰ deificatꝰ. Aug. Ibi erit verꝰhonor qui nullo negabit digno/nulli cōferet indigno:q: nec ambiet ad eū vllus indignus/ vbi nullꝰpermittet eſſe niſi dignꝰ. Attende fidelis aīa ꝙ ineſtimabilis erit honor a ſummo rege regū manu ꝓpria coronari ⁊ diademate perēnis glīe decorari:non in mūdi ſterquilinio/ſed in celi palatio/in cōſpectu innumera bilium angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ oīm immortalitatis ſtola veſtiri:et regalibus indu mētis preſulgidis adornari. vñ Sapie.v.di. Accipiēt regnū decoris ⁊ dia dema ſpeciei de manu dñi dei ſui:qm̄ dextera ſua teget eos. Hec ſunt nouiſ ſima iocūdiſſima que mirum in modum nos allicere deberēt ad peccata fu giēda:ne tandem priuetur ipſa beatitudine:iuxta verba thematis. Memo rare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecundam partem continuabitur materia pretacta:et in ordine dicetur deo fauēte de quinta parte beatitudinis/que dicitur potētia. Verū ille potētiā obtinet qui quecūq; voluerit facere pōt: qꝺ q: nullꝰ hic valet facere nec verā pōt hic habere potētiā. Verū in futu‐ro bonꝰ ꝗcq̄d voluerit facere poterit:qm̄ ipm oīpotētē in oībꝰ ſue volūtati cōcordātem habebit. Qñ ergo cū tāto honore ⁊ cū ceteris prelibatis hanc adeptus fuerit oīpotētiam/non video qua rōne poſſit cupere ampliorem. Oēs enī oīpotētes erūt ſue volūtatis ſicut deus ſue. Nam ſicut deꝰ poteſt quicq̄d vult per ſeipm̄:ita poterūt illi quicq̄d volent per ipſum.q: ſicut illi non aliud volēt ꝙ qꝺ ille:ita ille volet quicq̄d ipſi volēt:et qꝺ ille volet nō poterit non eſſe. vñ Aug.xxij.de ciui.ca.vlt. Certe vbi volet ſpūs ibi ꝓtinus erit corpus:nec volet aliq̄d ſpūs qꝺ nec ſpiritum poſſit decere nec corpus. ¶Sexta pars beatitudinis eſt ſecuritas. In hac vita nihil pōt aliquis ha bere de quo ſecurus valeat eſſe. Sub eodem enī momēto pauper ex diuite: triſtis ex leto:infirmꝰ ex ſano:mortuꝰ ex viuo:nec ſecuritatem hoc in ſecu‐lo habet. In futuro aūt bonꝰ quiſq; ſecuritatē perfectā habebit:q: quicq̄d voluerit obtinebit/et nihil ex eo ſe amiſſurum timebit. vñ Berñ. in medita tionibus. O ciuitas celeſtis māſio ſecura:patria cōtinēs totū qꝺ delectat: populus ſine murmure:incole quieti:hoīes nullam indigētiam habentes. ¶Septima pars beatitudinis ad aīam ptinētis eſt gaudium. Gaudium perfectū ſolus ipſe pōt habere qui oēs predictas partes beatitudinis pre‐ualet obtinere:quaꝝ nullam homo hic habere pōt. Patet:q: nec gaudiuꝫ ſummum. In futuro aūt bonus quiſq; tunc oīno gaudere poterit:q: pfecte predictas oēs ptes obtinebit. Quid ergo beatiꝰ iſto quo tūc replebitur iu‐ſtus gaudio? Adhuc tñ ad cumulum beatitudinis ſue aliud habebit vnde ampliꝰ gaudere poſſit: q: enī quiſq; ſic alteꝝ vt ſeipm̄ amabit. Patet:qm̄ de illiꝰfelicitate ſicut de ſua gaudebit qui de tot ⁊ tātis beatitudinibus ſctōꝝ gaudebit. Qui ſi de alijs quos vt ſe diliget:tam ineffabiliter iubila‐bit:quātum de deo quē plus quē ſe diliget exultabit? Gaudium enī erit in‐tus/extra/ſurſum/et deorſum gaudium circūquaq;. Cuilibet eoꝝ erit gau‐dium ſupra ſe de diuina viſione:intra ſe de ſui glorificatione:infra ſe de ſuppli ciōꝝ infernalium euaſione:circa ſe de ſctōꝝ angeloꝝ ⁊ hoīm ſocietate iocū‐diſſima:extra ſe de mūdi formoſitate gratiſſima:vbiq; gaudium plenū erit. Aug. ibi nihil obeſt:nihil deeſt quod appetatur:nihil intra qꝺ faſtidiatur.

Quīta ps btitudīs. Potētia.

Sexta ps ſecuritas.

Septima. Gaudium

Ibi vita ſine morte:iuuentus ſine ſenectute. Ibi lux ſine tenebra. Ibi gaudium ſine triſtitia. Ibi pax ſine diſcordia. Ibi voluntas ſine iniuria. Propter qđ ſcriptum eſt Eſaie.li. Gaudium ⁊ letitia inuenietur in ea:gratiarū actio ⁊ vox laudis.i.in ſuperna ciuitate hierl'm. Et.lxv.Ecce ego creo hieruſalem exultationem ⁊ populum eiꝰ gaudium. ¶Circa hoc eſt diligēter notādum ꝙ hierl'm ⁊ populus eius tāta plenitudine gaudiȷ̄ perfruentur: vt non ſolum dicātur exultatione ⁊ gaudio repleri vel etiam cumulari:ſed magis eſſe ipm̄ gaudium:qꝛ gaudium oīno ſuperexcedit in eis. Item.lxvi. Letamini cū hierl'm ⁊ exultate in ea oēs qui diligitis eam. Gaudete cū eo gaudio vniuerſi qui lugetis ſuper eam:vt ſugatis ⁊ repleamini ab vberibꝰ conſolationis eiꝰ:vt mulgeatis ⁊ delitȷ̄s affluatis ab oīmoda gloria eius. Unde bene ⁊ deuote loquēs Anſel.in fine prologi dicit.Cor humanum:cor indigēs:cor expertum erūnas:immo obrutum erūnis:quātum gauderes ſi his oībꝰ abūdares? Interroga intima tua ſi capere poſſunt gaudium ſuū de tāta beatitudine ſua. Sed certe ſi quis alius quem oīno ſicut teipm̄ diligeres/idem gaudium eandēq; beatitudinem haberet:duplicaretur gaudium tuum:qꝛ non minus de illius bono ꝙ̄ de tuo gauderes. Si vero duo vel tres vel multoplures idipm̄ haberēt:tātum inde pro ſingulis ꝙ̄tum ꝓ teipō gauderes ſi ſingulos ſicut teipm̄ amares.Ergo in illa perfecta charitate innumerabilium angeloꝝ et hoīm: vbi nullus minus diliget alium ꝙ̄ ſeipſum:non aliter gaudebit quiſq; pro ſingulis ꝙ̄ pro ſeipſo. Si ergo cor hoīs vix capiet gaudium ſuum de tāto bono ſuo quō capax erit tot ⁊ tātorum gaudioꝝ? Et vtiq; quātum quis diligit aliquem:tātum de bono illius gaudet:ſicut in illa ꝑfecta felicitate vnuſquiſq; plus ſine cōparatione amabit deum ꝙ̄ ſe ⁊ oēs alios ſecum:ita plus gaudebit abſq; dubitatione de felicitate dei ꝙ̄ de ſua ⁊ oīm alioꝝ ſecum.Sed ſi deum ſic diligit tota mente/toto corde: vt tamen tota mens/totum cor/tota anima non ſufficiat dignitati dilectionis dei nec dignitati gaudioꝝ. Et ſequitur. Peto dn̄e meditetur interim inde mēs mea:loquatur inde lingua mea: amet illud cor meū: eſuriat illud aīa mea:ſitiat caro mea:deſideraret te tota ſubſtātia mea:donec intrem in gaudium dn̄i dei mei.hec Anſel. Predicte ſeptem beatitudinis partes ad tres dotes aie ſuperius enumeratas poſſunt reduci.Nam ſapiētia ad primum dotem reducitur: amicitia/concordia/et gaudium ad ſecūdam:honor/poteſtas/et ſecuritas ad tertiam.Si hec nouiſſima in memoria haberentur/nūꝙ̄ peccandi occaſionem haberemus: et tandem perueniremus ad illā beatitudinem de qua locuti ſuimus:dn̄o noſtro Ieſu xp̄o preſtante qui eſt benedictus in ſecula.Amen.

Gaudium beatiserit ineffabile.

¶Sermo.xxxvi.

Memorare nouiſſima tua:& in eternum &c. Scribitur ps.lxxxiij.Beati qui habitant in domo tua dn̄e:in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. ¶Nota ꝙ oēs hoīes naturaliter appetunt beatitudinem:ſed circa ipſam beatitudinem diuerſi diuerſimode errauerūt. Quidam circa beatitudinis ſubiectum:quoꝝ quidam dixerunt ſubiectum beatitudinis eſſe ſolum ipſam aīam. Sicut ſtoici qui poſuerūt beatitudinem in ſola animi virtute conſiſtere. Alȷ̄ in ſolo corpore:ſicut Epicurei qui poſuerunt beatitudinem eſſe in voluptate carnis. Sed ꝓpheta ꝙ̄tum ad ſubiectum beatitudinis dicit ꝙ totus homo in aīa ſcʒ et in corpore ſit beatus. Ideo dicit. Beati qui habitāt. Si eñ cōſiſteret

Beatitudinem oēs naturalr appetunt.

in ſola aīa vel in ſolo corpore tūc dixiſſet / beate aīe vel beata corpora. Alij vero errauerūt circa beatitudinis locum: ponētes beatitudinem tātum in hoc mūdo: ſcꝫ in diuitijs / delitijs / et honoribus. Sed ꝓpheta dicit de loco. In domo tua dñe. Alij errauerūt circa beatitudinis durationem: dicentes aīam beatitudinem conſequi: ſed ꝙ poſt multoꝝ annoꝝ curricula anime iterum ad corpus reuertētur ⁊ miſerijs mūdi iterum ſubijciētur. Et in iſtū errorem incidit Orige. Sed ꝓpheta dicit de duratione. In ſecula ſeculoꝝ. Alij errauerūt circa beatitudinis occupationem. Sicut iudei ⁊ ſarraceni qui dicūt beatos vacare cibis ⁊ potibꝰ et feminarum coniunctionibꝰ. Sed ꝓpheta dicit de occupatione eoꝝ. Laudabūt te. ¶ Ex his ergo oſtenditur ꝙ ꝓpheta q̄tum ad quatuor deſcribit beatitudinē. Primo q̄tum ad beatitudinis ſubiectum: cū dicitur beati. Totus eñi homo ⁊ in corpore ⁊ in aīa beatus erit: vt patuit ⁊ patebit aſſignādo dotes aīe ⁊ corporis. ¶ Secūdo ꝓpheta deſcribit beatitudinem q̄tum ad locum: cum dicit In domo tua. Tūc aūt domꝰ eſt pulchra quādo eſt bene ordinata. de hoc ſcribit Eſa. liiij. Ego eñi ſternam per ordinem lapides tuos: et fundabo te ī ſaphiris: et ponam iaſpidem ꝓpugnacula tua: et portas tuas in lapides ſculptos: et oēs terminos tuos in lapides deſiderabiles. Per lapides ſtratos intelliguntur patriarche ⁊ prophete qui fuerunt ordinati quātum ad deum per virtutem contēplationis: quātum ad ſeipſos per pulchritudinem actionis: quātum ad ꝓximos per reformationem pacis. Per lapides deſiderabiles intelliguntur apoſtoli: quibꝰ gloria dei magna relucet: et ideo ad videndum ſunt magis deſiderabiles. Per lapides ſculptos intelliguntur martyres qui diuerſis vulneribus ſunt ſculpti ⁊ vulnerati. Per iaſpidem qui eſt viridis coloris intelligūtur confeſſores qui fuerūt virides in cōſciētia ⁊ in vita. Per ſaphiros qui ſunt celeſtis coloris intelligūtur virgines que vitam celeſtem ⁊ angelicam habuerūt. ¶ Tertio deſcribit beatitudinem q̄tum ad eternam durationem: cum dicit In ſecula ſeculoꝝ. ¶ Quarto deſcribit beatitudinem q̄tum ad occupationem: cum dicit Laudabūt te. Unde ps. Iuuenes ⁊ virgines ſenes cum iunioribꝰ laudēt nomen dñi. Ut valeamus cum ipſis laudare dñm / humiliter imprimis gratiam ſpūſſancti petamus: intercedente pro nobis virgine Maria: cui dicemus Aue gratia.

¶ Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

¶ Prima pars erit de beatitudinibus corporis. Secūda vero de eiſdem.

Quātum ad primam. Beatiſſimus Anſelmꝰ ſeptem partes beatitudinis ad corpus pertinētes deſcribit. Quaꝝ prima dicitur pulchritudo. Eſt aūt pulchritudo bonū quoddā qđ naturaliter a cūctis deſideratꝰ haberi. In illa ſiquidē vita pulchritudo iuſtoꝝ ſolis pulchritudini comparatꝰ: q̄ tūc ſeptēpliciter q̄ modo ſit clarior ⁊ ſplēdidior erit. Un̄ ſcriptū eſt Matth. xiij. Fulgebūt iuſti ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Amplius corpus xp̄i longe clarius ⁊ ſplēdidius ſole ceteriſq; luminaribus. Huic aūt teſte Paulo Philip. iij. Conformes erimus. Unde etiam ſaluatorem expectamus dñm noſtrum Ieſum xp̄m qui reformabit corpus humilitatis noſtre cōfiguratum corpori claritatis ſue. Hac auctoritate cōprobata ſi quis etiam ſibi velit ratione probari credo nulli debere incredibile videri iuſtos pulchritudinem ſolis in illa vita vbi mortale hoc abſorbetur tanto magis mereri: cum vere dicantur ⁊ ſint templum ⁊ ſedes dei: quod nuſq̄ in diuina pagina inuenimus de iſto viſibile ſole legi. Pulchritudo.

¶ Secūda pars beatitudinis eſt agilitas. In futuro tanta nos velocitas
cōcomitabitur vt ipſi eque celeres angelis dei ſimꝰ: qui de celo ad terras
et momēto citiꝰ dilabuntur. Que celeritas vtrum ſit in angelis ꝓbari ne-
ceſſe eſſet. Exēpli gratia dici poſſet hoīem mortali adhuc carne grauatum
mox a Iudea per angelum in Caldeam delatum. Indeqꝫ tradito prandio
qđ deferebat ſine mora relatū. Ergo cū iſtis oīno par velocitas nobis erit:
quibꝰ ſicut premiſſa eſt illoꝝ equalitas nobis inerit. Apl̄us etiam qui cor-
pora noſtra q̄tūcūqꝫ locoꝝ vite ⁊ capedine ſeparata membratim fuerīt vel
diſperſa/in ictu oculi aſſerit reſurrectura: ſatis innuit quā velocitatem ea-
dem corpora iam incorruptibilia ſint habitura. Corruptibile em̄ hoc ſicut
ipſe teſtatur incorruptionem induet: et mortale hoc immortalitatem. Huiꝰ
quoqꝫ velocitatis exēplum in radio ſolis poſſumꝰ intueri: qui ſtatim orto
ſole in plaga orīētali pergit vſqꝫ ad vltima plage occidētalis: vt in eo per-
pendamus non eſſe impoſſibile qđ de noſtra dicimꝰ velocitate futura. Huic
etiam radio ſolis ſimile exēplum velocitatis habemꝰ in nobis. Radiꝰ q̄p-
pe oculoꝝ noſtroꝝ in ſubleuatione palpebrarum aduſqꝫ celum pertigit: ac
ictu eaꝝ totus in ſemetip̄m ac in terram redit. Amplius cōſtat ſctōꝝ ani-
mas que iam celeſtia tenēt necdum plena felicitate perfrui: donec incorru-
ptibilitate ſuoꝝ corpoꝝ potiātur: quam cum adepte fuerint non eſt qđ am-
plius velint. Hec itaqꝫ corpora ſi eas ad ſuā felicitatem tardiores aut gra-
uiores efficere deberēt: nimiꝝ eoꝝ cōſortiū potiꝰ abhorrerēt q̄ appeterēt.
¶ Tertia pars beatitudinis ad corpus ꝑtinētis eſt fortitudo. Preſtabūt
viribꝰ quicūqꝫ meruerūt angelicis ciuibꝰ ſociari: intātū vt nullatenꝰ illis
quicq̄ obſiſtere valeat: vel ſi mouēdo quid aut euertendo voluerint a ſtatu
ſuo quin ilico cedat. Nec in eo qđ dicimꝰ maiori laborabunt conatu q̄ nos
modo in oculoꝝ motu. Neqꝫ ſimilitudo illa angeloꝝ noſtro cadat ab ani-
mo quā adepturi ſumus in futuro: quatinus ſi in hac fortitudine aut ī his
que dicturi ſumus. Exemplum aliud non occurrit: vel ipſa per que angelis
adequabimur ad ea cōprobāda ꝓſit. Sic igiꝑ in quibꝰ angelos valere con-
ſtat noſtra nihilominꝰ fortitudo valeat. Neminem aūt q̄ dubitet puto exi-
ſtere angelos ea qua volūt fungi fortitudine. Cū igitur ſimiles eis fuerimꝰ
nūq̄ imbecilliores illis erimus. In futuro igitur iuſtꝰ ſic fortis erit vt etiā
ſi velit terrā cōmouere poſſit. Sed fortaſſe quereret aliquis quid nobis tūc
illa fortitudo preſtabit cū ſingulis tāta reuerētia vt cōuenietiꝰ nequeatur
vbiqꝫ diſpoſitis nil mutādum: nil euertendum: nil ſtandum ſit in quo vires
ſuas quis exercere poſſit? Qui hoc dicit attēdat q̄ non ſemper oībus que
habemus ⁊ que nos non parum habere gaudemꝰ actu vtimur. verbi grā.
Ipſo viſu poteſtate aliqua nonnullaꝝ ſcientia rerum: ſic ⁊ de multis alijs
in hūc modum. Sic ⁊ tūc de qua agimus fortitudine erit. Sola nāqꝫ poſſeſ-
ſio eius grata nobis erit ⁊ exultatio grādis: licet in actu non ſit nobis ne-
ceſſaria: cunctis vt dictum eſt in ſuo ſtatu conuenieter aptatis. Hec eadem
queſtio ſi aut de velocitate aut de alia beatitudinis parte moueaꝑ/hac ſo-
lutione ſi non aptiorem lector inuenerit/diſſoluatur. ¶ Quarta pars bea-
titudinis ad corpꝰ pertinētis eſt libertas. Liber eſt qui cogi non pōt ad ea
que nolit: nec ꝓhiberi pōt ab ea que velit. Sed quis in hac vita hāc liber-
tatem poſſit habere? quis non quotidie patitur qđ nolet? quis aſſequi va-
let omne qđ vellet? In futuro aūt quicūqꝫ angelis aſſimilabūtur/eoꝝ q̄qꝫ
libertatem neceſſario aſſequētur. Itaqꝫ ſicut āgelis nihil obſiſtit nihil eos
impedire pōt vel cōſtringere: quin pro velle ſuo cūcta liberrime penetrent.

ita non erit obſtaculum qđ nos retardet nulla clauſura que nobis aliquatenus obſtet:non elemētum qđ nobis ad velle noſtrum pronum non exſtet. ¶ Amplius dñicum corpus:cui corpora noſtra Paulus cōfigurāda teſtatur clauſo ſepulchro a mortuis reſurrexit. Hoc etiam ad diſcipl'os clauſis ianuis palpādum introiuit:nobis quoqꝫ in hoc future libertatis documētum grande reliquit. In illa vita ſi bonus fuerit nihil patietur qđ nolit:ſed agere permittet quecūqꝫ voluerit. Ecce preclara nouiſſima que iuſtis ⁊ timētib⁹ deum in futuro euenīēt/q̄ ſi in mēte noſtra recōdita fuerit nūq̄ peccabimus:iuxta verba thematis. Memorare nouiſſima tua.⁊c.

Quo ad ſecundam partem continuabitur materia pretacta:et in ordine dicēdum eſt de quinta parte beatitudinis ad corpus pertinēte que dicitur eſſe ſanitas. Ex quo enim homo naſcitur/prima vox indicat ꝙ patiatur:iuxta illud Sapie.vij. Primā vocem ſimilē oīb⁹ emiſi plorās. Mox nāqꝫ incipit eſurire/ſitire/laſſeſcere/ſuis in pānis ſordeſcere. Hic cecus vel ſurdus/mut⁹ vel claudus/cardaicus vel ſcabioſus/leproſus vel paralyticus/aliove morbo efficitur infirmus : q: tamen ei⁹ infirmitas quibuſdam medicamētis leniri poteſt/non ſumme infirmitati ſubiacet. Uerum in futuro ſic ſanus erit ꝙ nullaten⁹ infirmabitur / ſed ſumma ſanitate fruetur. De hac ſanitate quid melius dici poteſt q̄ qđ pſalm̄.canit: Salus iuſtoꝝ a dño. Uex de iſta ſanitate quā in futuro ſecl'o habebim⁹:qđ exēplū afferre queā:vt que ſit intelligatur non video:q: nil ſanitatis qđ ei cōparare poſſim / aut ego in me aut aliquis in mortali corpore carne degēs ſenſit in ſe. In futuro aūt(vt Apoca.ſcribitur.xxi.)Abſterget deus oēm lachrimam ab oculis eoꝝ:et mors vltra nō erit:neqꝫ luctus:neqꝫ clamor:neqꝫ dolor erit vltra que prima abierūt. Et Apoc.vij. Non eſurīēt neqꝫ ſitient amplius:neqꝫ cadet ſup illos ſol neqꝫ vllus eſtus:qm̄ agnus q̄ in medio throni eſt reget illos ⁊ deducet eos ad vite fontes aquaꝝ. Qualis aūt ſit illa ſanitas ſcio me:nec meo nec alicui⁹ ſenſu vel experimento accepiſſe:credere tamen licet ⁊ incūctāter aſtruere ſanitatem vite future:ita iugem incōmutabilem ac inuiolabilem fore:vt ineffabili quadam dulcedine totum hoiem repleat:et omne quod alicuius in ſe viciſſitudinis ⁊ mutabilitatis ⁊ leſionis ſuſpitionem pretēdere queat procul arceat ac repellat. ¶ Sexta pars beatitudinis ad corpus pertinētis eſt voluptas. Hāc cū in hac vita hoies querūt/non niſi per anxietatem inuenire queūt:cūqꝫ ad id puenerit qđ voluptatem putāt/non niſi laborādo eo perfrui valēt:quo ſi etiam immoderatius vſi fuerint/rurſum eis in anxietatem cōuertitur. Poſt hāc xo vitam aut ī oīmoda voluptate ſunt:aut oīmoda replebūtur anxietate. Sicut eñi ferrum ignitum quaqꝫ ſui parte continet ignem.ſic in ſe boni voluptatem/ mali xo ſentiāt anxietatem. Hāc voluptatem neminem inuētum eſſe puto qui vt eſt ſenſerit vel guſtauerit:vt illius ſaporem vel habitudinem aliis declarare poſſit. Sit tamen ante mentis oculos exēpli cauſa:homo aliquis qui tam in ipſis oculoꝝ ſuoꝝ pupillis q̄ et in ſingulis mēbris ferrum ignitum ⁊ candens infixum habeat : vt nec medulle nec inteſtina nec omnino quicq̄ in corpore eius cruciatus immanitate careat : vel eam leuius q̄ in ceteris ſentiat. Quid dicam anguſtiatur? Quis iſtum ſane mētis eſtimet in re iſta? Eodēmodo ſed penitus contraria conſideratione in illa vita futura:delectatio quedam ineſtimabilis bonos inebriat ⁊ ineſtimabili dulcedine ſui totos eos inenarrabili quadam exundantia ſanabit. Quid dixi to-

Sexta ps ē voluptas

tos? oculi/aures/manus/os/nares/guttur/cor/iecur/pulmo/oſſa/medulle exta:etiam ipſa ⁊ cuncta ſigillatim ⁊ ſingula membra eorum mirabilis delectationis ⁊ dulcedinis ſenſu replebūtur:vt homo vere totus torrente voluptatis dei potiatur:et abvbertate domus eius inebrietur. ¶ Sciendum tamen ꝙ non erunt ibi delectationes carnales:ſicut delectationes que cōſiſtunt in vſu corporalium ciborum ⁊ venereorum:qm̄ iſta ad vitam animalem pertinent:et ſunt nobis brutiſqꝫ cōmunes. Sed ſunt ibi delectationes altiſſime/puriſſime/et nobiliſſime:in quibus cum angelis ſanctis cōmunicamus:que conſiſtunt in iocūdiſſima dei viſione ⁊ ſuauiſſima fruitione:que nobis ⁊ angelis eſt cōmunis. vnde Matth.xxij. In reſurrectione neqꝫ nubēt neqꝫ nubētur:ſed erūt ſicut angeli dei. Qꝫ aūt in futuro ſeculo non vtātur cibis ⁊ venereis patet. Remota em̄ vita corruptibili/neceſſe eſt remoueri illa que corruptibili vite deſeruiūt. Sumūtur em̄ cibi vel ꝓpter nutrimētum vt vitetur corruptio que poſſit accidere ex corruptiōe humidi radicalis:vel ꝓpter augmētū vt ꝑueniat corpꝰ ad debitā ꝗtitatem. Sꝫ neutrū iſtoꝝ erit in patria: qm̄ oēs erūt incorruptibiles ⁊ oēs in debita quātitate corpoꝝ reſurgēt/ſicut dictum eſt ſupra:ergo vſus ciboꝝ non erit ibi. Similiter cōmixtio maris ⁊ femine corruptibili vite deſeruit. Ordinatur em̄ ad generationem vt per eam conſeruetur in ſpecie qđ non pōt in indiuiduo cōſeruari. Cum igitur oēs hoīes in futuro ſint incorruptibiles nulla ſic erit hoīm generatio. ¶ Septima pars beatitudinis ad corpus pertinētis eſt longeuitas. Hec corporis beatitudinem perficit ⁊ conſummat. Nam ſi homo predictas ſex haberet ⁊ tamen moriēdo amitteret:quid ſibi eas habuiſſe ꝓdeſſet? Reuera longeuitatem perfectam habere non poteſt qui aliquādo moriturus eſt. quātūlibet enim diutius viuat/ſomnium eſſe ſibi videtur omne qđ vixit cum moritur. Non ergo longeuitatem homo hic habet/qui aliquādo moriēdi neceſſitatem ineuitabilem habet. Sed qui nūc bene vixerit in futuro longeuitatem habebit:qꝛ viuet quātum ⁊ deus. Si ergo lōga ⁊ ſalubris vita diligitur:ibi eſt eternitas ſana ⁊ eterna ſanitas. Quia iuſti imperpetuum viuēt:et ſalus iuſtoꝝ a dño. Augu. Vacabimus ⁊ amabimus:videbimus ⁊ amabimus:amabimus ⁊ laudabimus. Ecce quid erit in fine ſine fine. Nam quis eſt alius noſter finis niſi peruenire ad regnum cuius nullus eſt finis? Scriptum eſt em̄ Luce.i. Regni eius non erit finis. Ad illud regnum eterne beatitudinis nos perducat qui fidelibus ſuis dicturus eſt i iudicio. Venite benedicti patris mei:poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi. Amen.

Septima Longeuitas.

¶ Sermo.xxxvij.

Memorare nouiſſima tua:& in eternum.&c. Scribitur ps.lxiiij. Beatus quem elegiſti ⁊ aſſūpſiſti. ¶ Nota ꝙ multi cupiunt eligi et aſſumi a principibus vt peruenire valeant ad honores ⁊ dignitates. Sed princeps ſapientiſſimꝰ nūꝙ ruſticos ⁊ ignobiles in ſuum ſeruitium aſſumere vellet. Sic profecto rex regum ⁊ dñs dominātium nunꝙ impudicos et ignobiles ad beatitudinem aſſumit:ſed dūtaxat virtuoſos. Qm̄ vt beatitudo ſolet deſcribi dicitur eſſe gratia non cuicūqꝫ ſed vere ſapienti nota:faciens ad ſuauitatem conſciētie propinqua glorie. Et videtur hec diffinitio ſumi ex hoc qđ dicit Ambro. in lib. de officiis. Dico inquit beatam vitam conſiſtere in altitudine/ſapientie/ſuauitate/cōſciētie/virtutis/ſublimitate. Qꝫ dictum eſt beatitudo

Rex regū nō ignobiles ad ſuū regnum vocat:ſꝫ nobiles dūtaxat.

eſt gratia non cuicūqꝫ ſed vere ſapienti nota:ſumi poteſt ex eo ꝙ dicit bea=
tam vitam conſiſtere in altitudine ſapiētie. Ad eos qui habēt profundam
ſapiētiam pertinet cognoſcere ꝙ paupertas hoiem beatum efficiat. et ſic
de ceteris gratijs quas dn̄s cōmēdat. Bern̄. in ſermo. Quid tam abſcondi
tum ꝙ̄ paupertatem eſſe beatam. vnde Matth. xi. Abſcōdiſti hec a ſapiēti
bus ⁊ prudētibꝰ. A ſapiētibus inꝙ̄ huiꝰ mūdi. Qꝫ dictum eſt faciēs ad ſua
uitatem conſciētie ſumi poteſt ex eo ꝙ Ambro. dicit in ſuauitate conſciētie
beatam vitam conſiſtere. Paupertas ⁊ cetere gratie quas deus cōmēdat
videtur habere miſeriā:vel antecedētem:vel concomitātem:vel eſſe ip̄a mi
ſeria: tamen ſm̄ veritatem ad ſuauitatem ſeu tranquillitatem conſcientie
faciunt. Qꝫ dictum eſt ꝓpinqua glorie poteſt ſumi ex hoc ꝙ Ambro. dicit
virtutis ſublimitate. Virtus ſublimis eſt virtus perfecta:virtꝰ perfecta eſt
virtus propinqua fini ſuo/ſiue gratia propinqua glorie. Beatitudo prout
hic ſumitur eſt beatitudo vie:et ideo eſt beatitudo ſemiplena. Plena enim
beatitudo(de qua ſuperius diximus)erit patrie. Quam notificat Augu. in
Enchiridio dicens. Ille beatus eſt qui oīa que vult habet:nec aliquid vult
qđ non decet. In eo in quo ſunt gratie ille quas dn̄s cōmēdat iam eſt imple
tum illud. Non aliquid vult quod non decet. Illud vͦo:oīa que vult habet
quātum ad bona tranſitoria videtur eſſe impletū cū ip̄e ea cōtēnat:et am=
plius etiā de illis habeat ꝙ̄ velit. Quātum vͦo ad vera bona que ſunt futu
ra/non eſt hoc in eo impletum:quodāmodo tamen habet ea/ſcilꝫ in ſpe etſi
nō in re. Fere etiā habet ea in re ꝓpinquitate vel facilitate ꝑueniēdi ad ea.
Vn̄ et pauperū ſpū et eoꝝ qui ꝑſecutionē patiūtur ꝓpter iuſtitiā dicit dn̄s
iam eſſe regnū celoꝝ. Faciamꝰ qđ ī nobis eſt vt de his ſimꝰ:poſtulata ipri
mis ſpūſſancti gr̄a mediāte ſacratiſſima dei mr̄e:cui deuote dicemꝰ Aue.
¶ Memorare nouiſſima tua:et ineternum non peccabis.
¶ Sermones ſequētes erūt de beatitudinibꝰ quas in via cōſequi poſſunt
homines:et que ducunt viatorem ad beatitudinem eternam.
¶ Prima autem pars erit de prima. Et ſecunda de ſecunda.

Quantum ad primam partem dicendnm eſt primo
de paupertate ſpūs ⁊ eiꝰ deſcriptiōe:quare etiā pauperes ſpū ſint beati ⁊ re
gnum celoꝝ ſit ipoꝝ:ac cui dono paupertas ſpūs adaptet. ¶ Circa primū Beati pau=
notādū ꝙ Ber. in ſer. vocat paupertatē ſpūs volūtariā paupertatē que eſt ꝑeres ſpū.
ū ſpūali intētiōe:ſic dicēs. Diligēter attēde ꝙ nō ſimplr̄ pauperes noīat
ꝓpter plebeios paupes:neceſſitate mirabili non volūtate laudabili. Spe
o equidē ꝓfuturā eis apđ diuine bonitatis miam hāc ip̄am afflictiōis ſue
miſeriā. Scio tn̄ hoc ī loco dn̄m nō de hmōi fuiſſe locutū:ſꝫ de his q̄ pn̄t di=
cere cū ꝓpħa Volūtarie ſacrificabo tibi. Attn̄ nec volūtaria q̄dē paupertas
is laudē habet apđ deū. Nam ⁊ phī ſua oīa reliquiſſe dicunt:vt expediti
mūdialibꝰ curis ſtudio vanitatis poſſent vacare liberius:et nolebāt cenſu
abūdare terreno vt abūdarēt in ſenſu ſuo. Hos diſcernit qđ dictum eſt ſpū
i eſt ſpūali volūtate. Beati vͦo pauperes ſpū:ſpūali ſcꝫ intētiōe deſyderio
ſpūali ꝓpter ſolū beneplacitum dei ⁊ aiaꝝ ſalutē. Sup illud vͦo Matth. v.
Beati pauperes ſpiritu. Quedā glo. interl. dicit volūtate. alia interl. dicit
Pauper ſpiritu eſt humilis corde. Glo. vero hec duo conſūgit dicēs. Pau
ꝑtatis deuotio habet duas partes:reꝝ abdicationem ⁊ ſpūs cōtritiōem.
¶ Secūdo quare pauperes ſpiritu ſint beati? Reſpōdēdum eſt ꝙ ꝓpriſſi
ma cauſa eſt illa quā dn̄s aſſignat. Qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. quaſi dice

retur. Uidētur eſſe pauperes ſed vere ſunt diuites. Prouerb. xiij. Eſt quaſi
pauper cū in multis diuitijs ſit. ij. Coꝝ. vi. Sicut egētes multos aūt locu-
pletates: tāꝗ nihil habētes ⁊ oīa poſſidētes. ¶ Tria gn̄a hoīm non ſolēt
haberi ꝑ pauperibꝰ / licet nihil poſſideāt. Primo electi ad dignitatem ma
gnam. Scd̄o: q̄ diuitias multas quas habēt in tuto loco repoſuerūt. Ter-
tio heredes principum. Et hec tria inueniūtur ī pauperibꝰ ſpiritu. Jaco. ij.
Nōne deꝰ elegit pauperes in hoc mūdo / diuites in fide / et heredes regni?
¶ Tertio quare paupeꝝ ſpiritu ſit regnum celoꝝ. Dicēdum ꝙ pauperum
ſpiritu regnū celoꝝ eſt facilitate acquirēdi. Pauperes eñ ſpiritu ſunt con
tēptores mūdi ⁊ humiles. Qui vero cōtēnūt mūdum habēt eum ſub pedibꝰ
et ſunt ſupra mūdum. Humilitas vero eſt quaſi clauis regni celoꝝ: cōtra quā
non valet aliqua clauſura. Apoca. iij. Ecce dedi oſtium apertum coram te
qd̄ nemo pōt claudere: q2 modicam habes virtutem. Facile ergo eſt paupe
ribus ſpiritu intrare in regnū celoꝝ: qui ſunt iam ſupra mūdum ⁊ clauē ha
bēt tam efficacem. Preterea humilitas eſt de qua dictū eſt ꝙ laqueos mū
di euadit. De paupertate aūt verū eſt ꝙ fruſtra ante eā rete iacitur. Pro-
uerb. i. Fruſtra iacitur rete ante oculos pēnatoꝝ. Pēnati ſunt cōtēptores
mūdi. Humilium eſt regnū celoꝝ: iuxta illd̄. Sinite paruulos venire ad me
et nolite ꝓhibere: talium eñ eſt regnum celoꝝ. Luce. xviij. ¶ Triplici rōne
humilitatis videt̄ eſſe regnū celoꝝ. Primo ꝓpter eiꝰ capacitatem. Ipa eñ
in preſenti eſt capax gratie quā tumor ſupbie repellit. Jaco. iij. Humilibus
aūt dat gratiam. Et q2 hic eſt capax gratie / in futuro erit capax glīe. Secū
do ꝓpter fidelitatem. Cū eñ ipa fidelis ſit in modico ſuper multa cōſtitue
tur. Matth. xxv. Q2 ſuꝑ pauca fuiſti fidelis ſupra multa te cōſtituam. Ter
tio rōne viciſſitudinis. Humilitas deum in ſe recipit: ideo merito in regno
dei recipiet̄. Prouer. xxix. Humilem ſpiritu ſuſcipiet gloria. Humilitas in
preſenti deum honorat: ideo merito in futuro a deo honorabitur. Eccli. iij.
Magna potētia dei ſolius: et ab oībꝰ honorabit̄. i. Reg. ij. Qui honorifica
uerit me glorificabo eū. Item diffidētium de ꝓprijs viribꝰ eſt regnū celoꝝ:
id eſt robur ⁊ affluētia celeſtis auxilij. De celo eñ venit eis auxilium cum
de deo ⁊ de ſanctis eis cōfidāt ⁊ non de ꝓprijs viribꝰ. Luce. xij. Nolite time
re puſillus grex: q2 cōplacuit patri meo dare vobis regnū. Cōtēptoribꝰ vero
reꝝ tēporalium regnū celoꝝ eſt quaſi iure emptionis. Bern. in ſermonibꝰ.
Pauperibꝰ pariter ⁊ martyribꝰ regnū celoꝝ promittit̄: q2 paupertate qui
dem emit̄: ſed in paſſione pro xp̄o abſq3 omni dilatione percipit̄. Mat. xix.
Oīs qui reliquerit domū. ⁊c. cētuplum accipiet ⁊ vitam eternā poſſidebit.
¶ Quarto principaliter videndum eſt quō paupertas ſpūs dono timoris
adaptatur. Dicēdum ꝙ adaptatur ⁊ quātum ad humilitatem ⁊ quantum
ad rerum temporalium paupertatem. Quātum ad humilitatem: q2 timor
humilitatem introducit. ſicut aliquis ſolet ſe inclinare timore gladij ſuper
eum eleuati. i. Pet̄. v. Humiliamini ſub potēti manu dei. Paupertas vero
rerum tēporalium bene timori adaptatur. Timētium eñ eſt proijcere que
cūq3 fuge ſue curſum impediūt: et quecūq3 euaſioni ſue obſtāt. Multi timo
re periculi qd̄ eſt in mūdo iſto mūdum relinquūt. Unde ſuꝑ illd̄ Job. xxxi.
Sēper quaſi tumētes ſuper me fluctꝰ timui deum. Glo. Fluctus cū tumē-
tes deſuper eminēt: ea ex naui proijciūt pro quibꝰ nauigia ſumpſerūt. Ecce
de beatitudine vie ſine qua ad beatitudinem patrie nemo peruenire poteſt.
Hoc eñ memorare debemus ne tandem peccemus: iuxta verba thematis.
Memorare nouiſſima tua: et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecũdam partem videndũ eſt de ſecũda beatitudine que dicit manſuetudo:tangit enim.Mat.v.Beati mites ₇c.Mãſuetudo enim bene ſequit paupertatem ſpiritus. Qui enim vere humilis eſt cum nihil habeat ſui repreſentatione: non habet vnde turbet:nec cõtra ſe que fiunt fieri reputat.vnde glo.ſuper Mat.v.Mores temperat manſuetudo ₇ leuitas.Manſuetudo eſt dulcedo animi quam non vincit amaritudo.vnde glo.ſuper Mat.v.Mitis eſt quem mentis aſperitas ſeu amaritudo non afficit:ſed ſimplicitas fidei ad omnem iniuriam patiẽdam inſtruit patienter.Hec dulcedo quãdam cauſam habere videt ſanitatis viriũ anime.Prouer.xvi.Dulcedo anime eſt ſanitas oſſium. ¶Secũdo quare mites ſunt beati.Cauſa eſt quam dominus Jeſus tangit. Quoniam ipſi poſſidebunt terram.Secũda cauſa q₂ immunes ſunt a miſeria que iracundiã vel rabiem comitat.Tertia cauſa eſt excellentia virtutis manſuetudinis: que in ſexdeci ꝯmendat.¶Primum eſt ꝙ natura hominem ad manſuetudinẽ incitat.Figura hoīs eñ exterior indicat ꝙ hõ manſuetus eſſe debeat Et ſapiens dicit.hominem eſſe animal manſuetum natura.In omni ſpecie animalis figura corporis atteſtat nature interiori:ſicut vngues acuti magni ₇ fortes ₇ aduncati ₇ dentes magni ₇ ſciſſio oris magna atteſtant rabia:vt apparet in leonibus.Contraria vero his atteſtant manſuetudini vt in homine.Homines crudeles quaſi non ſunt homines.In animalia enim ſilueſtria tranſierunt.¶Secũdũ manſuetudo dei quam ſcriptura ſacra tãtum nobis predicat.Dañ.iij.Fac nobiſcum iuxta manſuetudinem tuã Sophonie.ij. Querite dominum omnes manſueti terre:querite iuſtum: querite manſuetum.Johelis.ij.Conuertimini ad dominum deum veſtrum q₂ benignus ₇ miſericors eſt.in p̄s.Suauis eſt dominus in omnibus viis ſuis: ¶Tertium eſt.ꝙ hec virtus ſpeciale ornamentum fuit mediatoris.in p̄s. propter veritatem ₇ manſuetudinem ₇c:₇ Mat.xxi.Ecce rex tuus venit tibi manſuetus.Hiere.xi.Ego quaſi agnus mãſuetus qui portat ad victimã Mat.xi.Diſcite a me q₂ mitis ſũ ₇ hũilis corde.¶Quartũ eſt ꝙ hec virtus enumerat inter fructus ſpiritus.Gal.v. ¶Quintũ eſt ꝙ hec virt⁹ ornamentum eſt multum decens ſeruũ dei.Ephe.iiij. Obſecro vos vt digne ambuletis vocatione qua vocati eſtis cũ oī humilitate ₇ manſuetudine.i. Thim.vi.Tu aũt homo dei ſectare patientiam ₇ mãſuetudinẽ.¶Sextũ eſt ꝙ xp̄s magiſterium hui⁹ virtutis ſibi ſpecialiter aſcribit. vnde glo.ſup Mat.v.Huius virtutis quaſi magne magiſtrũ ſe facit dñs:quod non faceret niſi via ſumme ꝑfectionis iſta virtus eſſet.¶Septimũ eſt ꝙ hec virt⁹ diuina acquirit.Eccl.x. Sedes ducũ ſuperborũ deſtruxit ₇ ſedere fecit mites pro eis.¶Octauũ ꝙ eadem cõſeruat:Prouer.xx. Roborat clemẽtia thronus regis.¶Nonũ ꝙ vitam corporis conſeruat.prouer.xi.Clemẽtia preparabit vitam:₇ ſectatio malorum mortem.Eiuſdẽ.xij. Qui ſuauis eſt viuit in moderationibus.¶Decimũ ꝙ ſeruat animam.Eccl.x. Fili in mãſuetudine ſerua animam tuam.Undecimum ꝙ animum delectat.p̄s. Mãſueti hereditabunt terram:₇ delectabunt in multitudine pacis. Mãſuetudo eſt velut culcitra nouiſſima in lectulo floride cõſcientie in qua animus cum deo quieſcit.Cañ.i.Lectulus noſter floridus.¶Duodecimum ꝙ proximum corrigit.in p̄s. Quoniam superuenit manſuetudo ₇ corripiemur. ¶Decimumtertium ꝙ proximi gratiam acquirit.Eccl.iij.Fili in manſuetudine opera tua perfice ₇ ſuper gloriam hominum diligeris. Ezec.iij. At

Scđa beatitudo.

Mãſuetudo i.xvi. cõmendatur.

adamantem ⁊ ſilicem dedi faciem tuam: ſicut adamas ferrum attrahit: ſic manſuetudo corda hominum. ¶ Decimumquartũ ꝙ iram ꝓximi frangit. Prouer. xv. Reſpõſio mollis frangit irã. ¶ Decimũquintũ ꝙ hominẽ deo valde placẽtem reddit. Eccl. i. Et quod beneplacitũ eſt ei: fides ⁊ mãſuetudo. he due gratie multũ placent deo in homine: q2 fides facit vt homo poſſideat a deo. quantũ ad intellectũ: manſuetudo facit vt hõ poſſideat a deo quantũ ad affectũ. mãſuetudo facit hominẽ a deo exaudiri. in p̃s. Memẽto dñe dauid ⁊ oĩs mãſuetudinis eius. Judith. ix. Humilium ⁊ manſuetoꝝ ſemper tibi placuit dep̃catio. Et dñs beato Dionyſio in carcere poſito. Benignitas ⁊ dilectio quam ſemꝑ habuiſti facient vt quicquid petieris aliquibus impetres. Item mãſuetudo dignum facit dei illocutione. in p̃s. Docebit mites vias ſuas. Exo. xxxiij. Loquebat̃ dñs cũ Moyſe qui fuit mitiſſimus hominũ facie ad faciem: ſicut homo ſolet loqui ad amicũ ſuũ: Mãſuetudo etiã dignũ facit dei defenſione. Num. xij. Locuta eſt Maria ⁊ Aaron ꝯtra Moyſen ⁊c. qđ cũ audiſſet dñs iratus eſt valde. Erat eñ Moyſes mitiſſimus. Et ſubdit̃ Maria apparuit cãdens lepra. ¶ Decimũſextũ eſt ꝙ in iudicio ſaluat. p̃s. Cum exurgeret in iudicio deus vt ſaluos faceret oẽs manſuetos terre. Item diriget manſuetos in iudicio ⁊ exaltauit mãſuetos in ſalutem. Eſa. xi. Arguet in equitate pro manſuetis terre. ¶ Tertio quare manſueti poſſidebunt terrã viuentium. vnde glo. Virtus manſuetudinis poſſidebit terrã viuẽtiũ ⁊ delectabit̃ in multitudine pacis. Mãſueti in preſenti pacifici poſſident̃ a deo: ideo lege viciſſitudinis in futuro poſſidebũt deum: qui eſt beata habitatio viuentium. Aug. Nullius erit deus poſſeſſio niſi eius quem ipſe prius poſſederit. Preterea manſueti poſſident nũc corda ſua: homines immanſueti non dominant̃ cordib⁹ ſuis: ſed potius ira dominat̃ in eis. Item mãſueti bona ſpiritualia ſi qua habent bene poſſidẽt: homines iracũdi ea non poſſident etſi ea ad horam habeãt: ignis enim ire in momento eos depauperat. vnde Bern. ſuꝑ hoc. Beati mites ⁊c. Si humilibus dat̃ celum: mitibus terra: quid relinquit̃ immitibus ⁊ crudelib⁹ niſi infernalis miſeria? Et notandum ꝙ vera manſuetudo apparet: qñ homini aliquid dicit̃ vel fit ꝯtra ei⁹ volũtatẽ. ¶ Quarto eſt diligẽter aduertẽdũ ꝙ donũ pietatis aptat̃ mãſuetudini: ſi eñ pietas accipiat̃ ꝓ mĩa manifeſtum eſt ꝙ qui habet pietatẽ malo proximi compatit̃: nec vult nocere proximo. vnde qui pius eſt: eſt mãſuet⁹: ſi vero pietas pro cultu dei ſumat̃ cultus dei eſt iugum dei ſuaue ⁊ onus leue. Simus mites ⁊ dulces erga oẽs vt valeamus poſſidere terram viuentium. Preſtante dño noſtro Jeſu xp̃o qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Sermo. xxxviij.

Memorare nouiſſima tua & ĩ eternũ nõ peccabis. ſcribit̃ Apoca. xix. Laudẽ dicite deo noſtro oẽs ſancti eius ⁊ qui timetis deum puſilli ⁊ magni. Si quis a rege beneficium acceperit ſeu donũ maximum ille ingratiſſimus eſſet ſi non ageret ⁊ haberet ei gratias ampliſſimas. Et quoniã beati in regno celeſti maximum ⁊ excellentiſſimum donũ a rege regũ acceperunt: ideo inceſſanter gratiarũ actiones reddũt ⁊ laudant ⁊ laudabunt deum viuentem in ſecula ſeculorũ. Reuera ab omnibus ſituationibus laudabunt.

Ingrat⁹ eſt q̃ ꝓ bñficio accepto grãs non agit.
Btĩ laudabũt deum ĩ ſex.

¶ Primo a ſupra ſcilicet de clara viſione celeſtis regis. Eſaie. xxxiij. Regem ſuum in decore ſuo videbunt. ¶ Secundo laudabuut dominum de eo quod infra

eſt.ſ.ab inferno quod veraciter euaſerunt.Hoc in mūdo nemo eſt certus an odio vel amore dignus ſit. Eccl'a.ix. Inde etiam habent triplex gaudium. ¶Primo vidēt demones proſtratos a quibus hic tētati fuerūt.¶Secundo vidēt ſe ſecuros in ꝑpetuū ab omni tētatione. Sap.iij. Iuſtorū anime i manu dei ſunt:⁊ non tanget eos tormentū malitie. ¶Tertio vidēt malos ibi cruciari qui eos hic multipliciter leſerūt ⁊ in hoc laudant diuinā iuſtitiam ps.Letabit iuſtus cum viderit vindictam. ¶Tertio laudabunt dominum ab ante ſcꝫ a celo in quo ſunt:inde habēt triplex gaudium. ¶Primo a loci claritate Apo.xxi.Ciuitas illa non indiget ſole: ſed agnus dei illuminabit eā.⁊ ſequit.Nox vltra nō erit.¶Secūdo a loci puritate. Apo.xxi.Nil coinqnatū intrabit.¶Tertio a loci delectebilitate Baruth.iij.O iſrael ꝙ magna eſt domus dñi: ⁊ ingens locus poſſeſſionis eius.¶Quarto laudabūt dñm ab eo quod eſt poſt eos.i. a corpore ꝓprio qđ hic reliquerunt:inde erit triplex gaudiū.Primū a corporis claritate. Mat.xiij. Fulgebūt iuſti ſicut ſol.Scđm a corporis īmortalitate.i.Cor.xv.Oportet hoc corruptibile īduere īcorruptionē.Tertiū gaudiū a corpis agilitate de q̄ ſuperius dictū eſt.¶Quinto laudabūt dñm ab eis q̄ erūt ad ſiniſtrā.ſ.a ſanctis angelis.⁊ illud erit ipſis gaudiū triplex.Prīo cū eis īmutabiliter viuendo.de quo Mat.xxij.In celo nō nubēt neqꝫ nubent: ſed erūt ſicut angeli dei.Scđo cū eis deū laudādo.Eſa.vi.Non ceſſabūt clamare die ac nocte ſanctꝰ ſanctꝰ ſanctꝰ. Tertio habebūt gaudiū ſine modo cū eis eternaliter deum vidēdo ⁊ amādo.de quo Bern.in medit. Amabimus ſine modo.videbimꝰ ſine termino: coherebimꝰ ſine medio.¶Sexto laudabūt dñm ad dexteram.ſ.a venerabili ſocietate ⁊ erit eis ob hoc triplex gaudiū. Primo ex multitudine. Apoc. vij. Uidi turbā magnā quam nemo dinumerare poterat.Scđo habēt gaudiū ex ſocietatis nobilitate.ſ. btē virginis:oīm ſctōꝝ angelorū apl'orū ⁊c. Tertio habebūt gaudiuꝫ de ſocietatis amicabilitate. Eſa.xxxij.Sedebit ppl's meꝰ in pulchritudine pacis ⁊ in rede opulēta vbi nulla diſcordia.de quo ps. Qui habitare facis vnanimes in domo. Nā ibi erit pax ⁊ vnanimitas cū deo/angelo/ꝓximo ⁊ corpore ꝓprio.Hoc aūt habere pōt nemo: niſi ipſi affuerit ſpiritusſancti gratia pro qua impetranda ad genitricem dei mariam recurramus dicentes deuote. Aue maria.

Gaudiū beati triplex erit ex ſocietate nobili.

¶Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

¶Prima pars erit de tertia beatitudine que tāgit.Mat.v.Beati qui lugent.Secunda vero de quarta beatitudine que eſuries iuſtitie dicitur.

Quantū ad primam partem.Primo oſtēdetur quid ſit luctus prout beatitudo dicit.Secūdo diſtinguent diuerſe ſpecies luctꝰ vt manifeſtū fiat cui luctui conſolatio debeat.Tertio oſtēdet quō lugētes ſint btī. Quarto qđ donū aptat huic btitudini.¶Circa primū notādū ꝙ luctus ꝓut ſumit ꝓ beatitudine eſt gratia vehemēter dolendi de malo qđ accidit:vel de bono qđ deficit. Luctꝰ vero ſic ſumptꝰ nō eſt in his q̄ adhuc ſunt in peccatis ſuis.Greg.in moral.Niſi a reatu culpe quo nos ligauimꝰ miſericorditer dimittamur: perfecte flere non poſſumus quod in nobis ipſis contra noſmetipſos dolemus.Item Greg.in moral'.Argumentum ſalutis eſt vis doloris.¶Secūdo dicendum de ſpeciebꝰ luctus.vnde ſup Mat. v.diſtinguit glo.Duos ſpecies luctꝰ.Prior eſt luctus ꝓ peccatis vel ſuis vel alienis.Secūdꝰ eſt ex deſiderio celeſtis patrie.Prior eſt irriguū inferiꝰ Scđs irriguū ſuperiꝰ de qbꝰ legit Joſue.xv.⁊ Judi.i.Ille lauat pōtes ſor

des:hic vero accēdit acrius eternorum amatores vt dicit glo.ſupra Mat.
Quatuor ſpēs luct⁹
Aliqui etiam diſtinguūt quatuor ſpecies luct⁹. ¶ Primus luctus eſt luctus pro peccatis proprijs. De quo in p̄s. Exitus aquarū deduxerunt oculi mei ⁊c. ¶ Secūdus eſt luctus pro alienis peccatis. Hiere.ix. Quis dabit capiti meo aquam: ⁊ oculis meis fontem lachrymarū: ⁊ plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei? ¶ Tertius eſt pro incolatu p̄ſentis miſerie. Dauid. Heu mihi q2 incolatus meus prolongatus eſt. ¶ Quartus pro dilatione patrie. in p̄s. Super flumina babylonis illic ſedimus ⁊ fleuimus ⁊c. He quatuor ſpecies luctus ſunt velut quatuor hydrie quas iuſſit Helias impleri aqua ⁊ effundi ſuper holocauſta: quam effuſionem ignis celeſtis ſubſecutus eſt.iij.Reg.xviij. ¶ Tertio dicendum quare lugentes ſūt beati. Ad hoc dicendum ꝙ prima ⁊ maxima cauſa eſt quam dominus Jeſus tangit. Mat.v.dicens. Quia cōſolabunt̄. ſimile Lu.vi. Beati qui nūc fletis: q2 ridebitis. Lugentes in futuro conſolabunt̄ dei viſione ⁊ etiā multis alijs modis. Eſa.vlt̄. Jn Hieruſalē conſolabimini videbitis ⁊ gaudebit cor veſtrum. ⁊ Luce.xv. Dictum eſt diuiti de lazaro. Nunc hic conſolat̄/tu vero cruciaris Joan.xv. Triſtitia veſtra vertetur in gaudium quod ſignificauit aque mutatio in vinū. Joā.ij. ⁊ Hiere.xxxi. Conuertam luctum eorum in gaudium: in preſenti etiam lugentes conſolant̄. Exo.xv. Aque marath verſe ſunt in dulcedinem. Aug.in li.cōfeſ. Quantum fleui in hymnis ⁊ cāticis tuis ſuaue ſonantis eccleſie tue vocibus cōmotus acriter: ⁊ currebāt lachryme: ⁊ bn̄ mihi erat cum eis. De tali qui habet abūdantiam dulcium lachrymarum: verum eſt illud quod ſolet dici ꝯmuniter: iſte eſt ſicut piſcis q̄ natat in aq̄. De ſuauitate iſta non guſtat cor ignobile. Prouer.xiiij. Cor quod nouit amaritudinem anime ſue: in gaudio eius nō miſcebitur extraneus. Hec aūt effuſio lachrymarum ex multis venit cōmendanda. ¶ Primo a ſacris literis. Hiere.vi. Luctum vnigeniti fac tibi. Eiuſdem.ix. Docete filias veſtras lamentum. Jacobi.v. Plorate vlulantes in miſerijs veſtris. ¶ Secūdo exemplis inter que precipue eſt exemplum chriſti Bern. Chriſtus compatit̄ ⁊ plorat: homo patit̄ ⁊ ridebit. de luctu chriſti habes. Hebr.v. Cum clamore ⁊ lachrymis exauditus eſt pro ſua reuerētia. ⁊ Lu.xix. Videns ciuitatem fleuit ſuper illam. ⁊ Joānis.xi. Et lachrymatus eſt Jeſus. ¶ Primo fletu cōmendauit nobis fletum compunctionis. Credit̄ eñ fletum illum emiſiſſe in cruce. Crux vero ſtatum penitentie deſignat. Jn ſecūdo fletum compaſſionis. Jn tertio fletum deuotionis. quādo fleuit lazarum reuocaturus ad preſentem miſeriam. Bern̄.in ſermo. Chriſtum ſuper Lazarum ⁊ ſuper ciuitatem fleuiſſe: ⁊ in orationib⁹ pernoctaſſe: riſiſſe vero aut iocaſſe nūq̄. Cōmendant̄ etiam lachryme exēplo Petri Mat.xxvi. Egreſſus foras fleuit amare Hiero.in epiſtolis. Petrum ter negantem in locum ſuū amare reſtituere lachryme. Jtem exemplum Magdalene. Lu.vij. Lachrymis cepit rigare pedes eius. ¶ Tertio ad cōmendationem lachrymarum poteſt locus valere in quo ſum⁹ Aug. Jn valle miſerie ſumus: in qua eo magis flendum eſt: quo minus flemus. in p̄s. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarū. Eccl̄.xxij. Muſica in luctu importuna narratio. ¶ Quarto tempus in quo ſumus. Eccl̄s.iij. Tempus flendi ⁊ tempus ridendi. Temp⁹ flendi eſt in preſenti: vbi eſt multa materie fletus ⁊ lachryme ſunt in ſuo valore. Materia fletus ſunt dei iniurie ⁊ cōtumelie ſtrages aīarū: incolat⁹ p̄n̄tis miſerie dilatio p̄rie. in futuro erit t̄ps ridēdi. Qui erūt ī padiſo nō habebūt materiā flet⁹. Jn his v̄o q̄ erūt ī iferno lachrym

Quare lugētes ſunt beati.

Lachrymarum effuſio ex multis cōmēdāda venit.

nullius eruntvaloris.Tunc abſterget deus omnem lachrymam ab oculis
ſanctorum.Apoca.vij.Bern.Felices lachryme quas pia manus condito
ris abſterget. ¶Quarto principaliter videndum eſt cui dono coadaptatꝛ Luct⁹ cui
luctus.Dicendum eſt ꝙ luctui aptatꝛ donum ſcientie. vnde glo.interli. Hi dono coap
ſcientie ſpiritu illuſtrantꝛ vt ſciant quibus malis inuoluantꝛ.Hanc adapta tatur.
tionem inſinuat Salomon Eccſs.i. Cui addit inquit ſcientiam: addit ⁊
dolorem non poteſt homo ſcire in quibus bonis vel malis ſit in preſentivi-
ta ⁊ non eſſe in luctu.Mala em̄ per ſe luctum inducũt:bonavero tempora-
lia cauſam luctus.i.peccatum Aug.Si bene eſt times:ſi male doles. Hãc
adaptationem inſinuat nobis ipſa natura. Ad idem enim membrum per-
tinet viſus⁊ luctus:idẽ inſinuatꝛ nobisvidẽs Jeſus ciuitatẽ:fleuit ſuper eã
Hec eſt btitudo valde nobis mẽoranda ⁊ notanda ſine qua nullus pecca-
tor ad beatitudinem patrie peruenire valet. Si igitꝛ diligentiſſime memo-
rie cõmendetꝛ nunꝙ peccabimus.iuxta verba thematis.Memorare nouiſ-
ſima tua ⁊ in eternum non peccabis.

Quo ad ſecũdam partem videndum eſt de quarta
beatitudine que eſuries iuſtitie dicitꝛ.Et recte poſt p̄dicta de ea dicendum
eſt:qꝛ predicta valent ad eſuriem iuſtitie Humilitas que ad paupertatem Iuſtitie e-
pertinet valet ad hãc eſuriẽ:qꝛ humilis ſentit propriãvacuitatem:ideo eſu ſuries.
rit repletionem.Econuerſo ſuperbus qui habet vanam plenitudinẽ habet Bti q̄ eſu-
faſtidium iuſtitie.Item paupertasvoluntaria animam euacuat ab amore riũt⁊ ſitiũt
mundi. Unde reddit eam capacem amoris veri boni: amor enim mundi etiuſtitiã qm̄
amor veri boni mutuo ſe expellunt ab anima.Coanguſtatum eſt enim ſtra ipi ſatura-
tum vt alter decidat:⁊ pallium breue amoris vtrũqꝫ operire nõ poteſt: mũ buntur.
dum ſcꝫ ⁊ verum bonum. Eſa. xxviij: Manſuetudo valet ad hanc eſuriem:
qꝛ animam euacuat ab amore iuſtitie. Homines immites eſuriũt malitiã
ſeu proximi iniuriam : ideo non poſſunt perfecte eſurire iuſtitiam. Luctus
etiam facit ad hanc eſuriem. Qui enim lugent recogitant annos ſuos in
amaritudine anime ſue:⁊ concipiunt facere dignos fructus penitẽtie vo-
lentes ſeruire iuſtitie:ſicut iniuſtitie prius ſeruierunt.Rom̄.v. Sicut exhi
buiſtis membra veſtra ſeruire immunditie ⁊ iniquitati ad iniquitatem:ita
nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitie.Bern̄. Eſuriem iuſtitie ad p̄-
cedentem ordinat beatitudinem his verbis.Quid aliud eſt inquit hec con
ſolatio que lugentibus promittitꝛ:ꝙ procedens de ſpevenie gratia deuotio
nis:qꝛ ſuauiſſima delectatio boni:⁊ guſtus ſapientie licet exiguus quibus
interim benigniſſimus deus afflictam refrigerat animã: ſed guſtus ille ni-
hil aliud eſt ꝙ irritamentum deſiderij:⁊ incentiuũ amoris: ſicut ſcriptũ eſt
Qui edunt me adhuc eſurient/ ⁊ qui bibunt me adhuc ſitient.Propterea
ecco ſubinfertꝛ.Beati qui eſuriunt ⁊c.Et notandum ꝙ iuſtitia hic ſumi po
teſt generaliter pro probitate ſeu bonitate ſeu rectitudine vite.ad quod p-
tinet quod dicit glo. Amatores inquit viri boni ſunt: quibus non ſatis eſt
q iuſti ſunt:ſed ſemper ſitiunt opus iuſtitie : vel poteſt ſumi iuſtitia prout
ad eam pertinet reddere vnicuiqꝫ quod ſuum eſt. Item poteſt ſumi prout
extenditꝛ in inflictione penarum. Unde Bern̄ in ſerm̄. Alij inquit tam ve-
hementer contra aliorum delicta zelant:vt videri poſſent eſurire ⁊ ſitire iu
ſtitiam ſi eſſet apud eos:de ſuis quoqꝫ peccatis idem iudicium:ſed nũc põ
dus ⁊ pondus:vtrũqꝫ eſt abominatio apud deum. Nam contra alios tam
imprudenter ꝙ inaniter eſtuant:ſeipſos tã inſipienter ꝙ inutiliter palpãt

Eſuriem iuſtitie intelligas non quẽcũq; amorem iuſtitie: ſed amorem val-
de intenſum. Alterius eſt notãdum ꝙ qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiã habẽt
beatitudinem vie. ¶ Primo preter letitiam que iuſtitiam comitaẽ. in ps.
Juſtitie dñi recte letificantes corda. E cõuerſo iniuſtitiam comitaẽ miſeria
a qua miſeria ipſi immunes ſũt. Prouer. xiiij. Miſeros facit populos pec-
catum. Aug. in li. de libe. arbi. Tanta eſt beatitudo iuſtitie vt nemo ab ea:
niſi ad miſeriam poſſit abſcedere. ¶ Secũdo q: quanto habẽt maiorẽ eſu-
riem iuſtitie tanto habẽt maiorẽ letitiam operãdo iuſtitiam. Prouer. xiij.
Deſiderum ſi cõpleaẽ delectat animã. ¶ Tertio q: ſpiritualẽ ſanitatẽ ha-
bent. Eſuries em̃ iuſtitie atteſtaẽ ſpũali ſanitati: ſicut rectitudo appetitus
corporali ſanitati. ¶ Quarto q: eſuriẽ iuſtitie ſequiẽ abũdantia bonorum
operum. Unde multiplicatur letitia annexa bono operi. Anima bonis
operibus abũdans eſt ſicut arbor bñdicta: habẽs fructuũ abũdantiã / aia
vero ſine bonis operib⁹ eſt vt arbor maledicta. Mat. xxi. Nunq̃ ex te fru-
ctus naſcaẽ in ſempiternũ. ait dñs maledicens ficui. Itẽ aia abũdans bo-
nis operib⁹ eſt vt mulier que letaẽ de multitudine filiorũ: que vero eſt ſine
operibus: eſt vt mulier ſterilis que ſe miſerã reputat. i. Regũ. i. Ait anna q̃
fuit ſterilis: mulier inquit infelix nimis ego ſum. Et notãdum ꝙ ſicut mu-
lieres ſteriles multũ deſiderãt fructũ: ſic aia multum deſiderare debet fru-
ctum bonorũ operum. Exemplũ primi deſiderij habes in Rachele. Gene.
xxx. Da mihi inquit liberos: alioquin moriar. Exemplum ſecundi deſiderij
in Bern. di. ſuper Canẽ. Q̃ mitius me priuares o amara mors vite vſu q̃
fructu: nam vita ſine fructu grauior morte. Deniq; duo mala paranẽ arbori
infructuoſe: ſecuris ⁊ ignis. Fame iuſtitie multi ſancti mortui ſunt mundo
Multi etiam mortui ſunt morte corporali: q: pro illa morti ſe expoſuerunt.
Juſtitie eſuries cui dono apteẽ ¶ Alterius eſt notãdũ ꝙ eſuries iuſtitie dono fortitudinis aptaẽ. vnde in-
terẽ. Eſuries iuſtitie ſpiritu fortitudinis fulciẽ ne in via laſſeſcat. Item glo.
Hec virtus ſine ſpiritu fortitudinis nõ impleẽ: q: per eum eſuriendo ad ſa-
tietatem quandoq; venimus. Aliqui vero ideo eſuriẽ iuſtitie dono fortitu-
dinis adaptant: quoniam de refectione ⁊ excercitio operum eſt robur virtu-
tum: poſſet tamen dici quoniam de fortitudine eſt iſta eſuries: ſicut de forti-
tudine vis appetitiue eſt eſuries corporalis ⁊ de debilitate faſtidium. Et ſi-
cut de fortitudine bellica eſt eſuries certaminũ: ſic de dono fortitudinis eſu-
ries iuſtitie in p̃ſenti q̃ certamẽ habet. Job. vij. Militia eſt vita huminis ſu-
per terrã. Beati igitur qui eſuriunt iuſtitiã: quoniã ipſi ſaturabunẽ in glo-
ria eterna. Quam nobis concedat benedictus Jeſus. Amen.

¶ Sermo. xxxix.

MEmorare nouiſſima tua & in eternum non
peccabis. ſcribiẽ ps. lxxxvi. Hereditate poſſidebunt ſanctua-
rium dei. Nota ꝙ ad poſſeſſionem tẽporalis hereditatis ho-
mines perueniunt multipliciter. ¶ Primo per cõmutationẽ
Hereditas tpalis multiplr acquiri poteſt. ⁊ ſic aliqui cõmutauerũt bonum tẽporale pro celeſti. ſicut ij qui omnia de-
reliquerunt vt apoſtoli qui voluntuariam paupertatẽ duxerũt pro xp̃o. de
quibus dicit Mat. Ecce nos reliquimus oĩa ⁊c. Reſpõdit. Centuplũ acci-
pie. ⁊ vitã eter. poſ. Reuera hec optima eſt cõmutatio. ¶ Scḋo acq̃riẽ he-
reditas p mitẽ ſubiectionẽ vt q̃ mite ⁊ hũiliter ſe ſubijciũt ſeruitio ⁊ alieno
iugo ⁊ ſic p̃riarche ⁊ pphete q̃ mãſueti fuerũt dño deo vt Moyſes. Num.
xij. Mitiſſim⁹ ĩ ppl̃o apparuit. Sic ⁊ Dauid mite ſubiecit ſe dei ſeruitio d

ſes.O dñe q̄ ego ſeru⁹ tu⁹ ſum: ⁊ filius ancille tue ꝓpter quod placuit deo
Eccl.i. Beneplacitū eſt dño fides ⁊ manſuetudo. ¶Tertio acquirit̄ ꝑ iu=
riſdictionē. Cum quis agit cauſam in iudicio ⁊ cōquerit̄. Tales ſunt peni
tentes dño cōquerētes exceſſus ⁊ delicta ⁊ ſeipſos iudicātes. De hoc iudi
o habet̄ Eſa.xliij. Narra ſi quid hab: vt iuſtificeris: q: ſcribit apoſtolus
Cor.xi. Si noſmetipſos diiudicaremus non vtiq; iudicaremur. ps. Feci
iudicium ⁊ iuſtitiam non tradas me calūniantibus me. Talis fuit filius ꝓ
digus Lu.xv. dicēs. Pater peccaui in celum ⁊ corā te: nō ſum dignus vo=
cari filius tu⁹. Pater mīa motus ſuſcepit eū. ¶Quarto acquirit̄ heredi=
tas ꝑ aſſiduam operationē vt illi qui laborāt die ac nocte: ⁊ ſic ſunt opera
tores iuſtitie qui non ſunt cōtenti in dolore peccatorū: ſed feruenter operē
tur bona ⁊ iuſta: iuxta illud Eccl̄s.ix. Quodcūq; poteſt manus tua opera
inſtanter fac. Et id qd non poſſunt ꝑficere ipſi tñ affectant: quare de his
dicit̄. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiam. ¶Quinto ꝑemptionē acqui=
rit̄ ſcꝫ pro pecunia. Aug. Dñe venale habes quid? regnum celorū. Quātū
valet? reſpondet in pſona dñi. Quantum habes. Nam Zacheus dedit di=
midium bonorū ſuorū. Lu.xix. Vidua paupercula dedit duo minuta. Dñs
ipſius collaudauit eā q; abūdantius omnib⁹ miſit. vnde Mat.x. Si quis
dederit calicem aque frigide non ꝑdet mercedem ſuā. De talib⁹ dicit̄. Beati
miſericordes ⁊c. ¶Sexto acquirit̄ hereditas ꝑ matrimonialem cōtractio
nem: q: bona mariti recipit mulier ⁊ ecōuerſo: q: ſicut ſunt vna caro ſic de=
bet eſſe mutua poſſeſſio. Spūaliter ſic virgines iure matrimonij recipiunt
celeſtem hereditatē: q: ſe deſponſauerūt deo.ij. Cor.xi. Deſpondi vos vni
viro virginē caſtam: ideo de illis dicit̄. Beati mūdo corde ⁊c. ¶Septimo
acquirit̄ ꝑ cognationē: ſicut poſſeſſio tēporalis dat̄ filijs tanq̄ ꝓximis: ſic
ꝑfecto pacifici ſunt ꝓximi dei: ideo de illis dicit̄. Beati pacifici. ¶Octa
uo acquirit̄ ꝑ fortē debellationem: vt cū quis vincit inimicū debellando ⁊
acquirit hereditatē gladio. de quo Mat.xi. Regnum celorum vim patit̄ ⁊
violenti rapiūt illud. Tales ſunt fortiter pugnātes cōtra diabolū/carnē/⁊
mūdū: vt igit̄ beati ſimus fortiter pugnemus. Sed hoc non poſſumus: niſi
ſimus adiuti ſpirituſſancti gratia: pro qua habenda dicamus. Aue maria.
Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum nō peccabis.
Prima pars erit de quinta beatitudine ſcꝫ miſericordia ⁊ ſexta de mūdi
cordis. Secunda vero demonſtrabit quare mundi corde ſint beati.

Quantum ad primam. ſequitur de miſericordia de
qua cōgrue poſt ꝑdicta tāgendū eſt: q: poſt cohibitionē cordis / ꝑ paupta=
tem ſpūs a bono qd infra nos eſt: ⁊ ꝑ māſuetudinē a malo: ⁊ poſt ablutionē Bti miſeri
cordis ꝑ lauachrū lachrymarū neceſſaria eſt directio cordis ad verū bonū cordes qm
quā ꝑtinet eſuries iuſtitie ⁊ deinde ad malū qd fit ꝑ miam q̄ malis ꝓxi ipſi miam
cōpatimur. Miſericordes ideo bti ſūt: q: lr̄as patētes hn̄t euāg. q; ipſi cōſequent̄.
miam ꝯſeqn̄t. Miſericordes alienā miſeriā i pāti ꝑ ꝯpaſſionē ſibi aſſumūt
ideo i futuro iure viciſſitudinis xp̄s eos a miſia liberabit. Mīa ſupra mo Mia ſupra
uenit cōmēdēda. ¶Primo q: ipſa ſuꝑ oīa placet deo. Aug. Non eſt qd modū venit
faciat deo amabiles vt pietas in ps. Diligit miam ⁊ iudicium. Oſee.vi. cōmēdēda
miam volui ⁊ nō ſacrificiū. Mat.ix. Diſcite q̄d eſt miam volo ⁊ nō ſacrifi=
cium qre mia tātū deo placeat. hec eſt: q: deo maxime aſſimilat. ¶Scdo
ſpatiū penitētie hoī īpetrat. vnde dr̄ ꝓmiſſionē habere vite q̄ nunc eſt
future.i. Thimo.iiij. vbi dicit glo. Si quis miſericordiam ſequit̄ ſi lubri=

cum carnis patiat᷑ vapulabit quidem:ſed non peribit.Quod non eſt inte
ligendum de illo qui propter fiduciam quam habet ĩ eleemoſynis quas fe
cit peccat.Tali enim dicit᷑ Roma.ij.An ignoras ꝙ benignitas dei ad pe
nitentiam te adduxit. Tu aũt ſm duritiam tuam ⁊ cor impenitens theſau
rizas tibi iram.¶Tertio miſericordia bona tẽporalia multiplicat. Greg
in dialo.Terrene ſubſtãtie per hoc ꝙ pauperibus diſtribuunt᷑ multiplicã
tur.¶Quarto miſericordia hominem filium dei efficit.Eccli.iiij.Eſto pu
pillis miſericors vt pater ⁊ pro viro matri eorum: ⁊ eris tu velut filius al
tiſſimi filius obediens:⁊ miſerebit᷑ tui magis ꝙ̃ mater.¶Quinto anima
ab inferno liberat.Tob.xij.dicit᷑ de eleemoſyna ꝙ a morte liberat:⁊ nõ p
tietur animas ire in tenebras: ipſa enim in iudicio liberat ⁊ regnũ accipi
Tob.xij.dicit᷑ de eleemoſyna ꝙ facit inuenire vitam eternam.¶Adapta
autem miſericordia dono conſilij.vnde glo. Miſericordia eget ſpiritu co
ſilij ſine quo nemo circunſpecte miſeret᷑ : initium eſt ſui miſereri finis eſt
alto mori.¶Conſequenter videndũ eſt de ſexta beatitudine que dicit᷑ mu
ditia cordis que ſic poteſt diffiniri.Munditia eſt puritas animi:omnẽ ab
horrens immunditiam.Bern.in epiſtolis dicit.ꝙ puritas cordis conſiſti
in querenda gloria dei ⁊ vtilitate proximi.Et loquit᷑ de puritate cordis re
ſpectu operum:ſuper illo verbo Mat.v. Beati mundo corde. dicit interl
Quos non arguit conſcientia peccatorum. Inter ceteros miniſtri eccle
ſie debent habere munditiam cordis.v.de cauſis. ¶Prima eſt:qꝛ ipſi ſũ
oculi eccleſie.in pſ.Oculi mei languerunt pre inopia. Pre inopia inqua
luminis exponit hoc glo.de apo.Qui fuerunt maiores miniſtri chriſti: m
cula in oculo maxime eſt noxia.Macula in ceteris membris ⁊ ſi ea detur
pet:tamen non reddit ea inutilia:poſſunt enim exercere officia ſua.Mul
maculatis pedibus recte incedũt.Macula vero in oculo eum inutilem re
dit:⁊ modicum pulueris viſum oculi impedit. Greg. Nequaꝙ̃ in memb
maculã pure conſiderat oculus:quem puluis grauat.¶Secunda:qꝛ ſun
vt ſpeculum eccleſie.Laici enim multum ad eos inſpiciunt:vnde ſatis p
ſunt dicere illud.i.Cor.iiij.Spectaculum facti ſumus mũdo:ſicut de chr
ſto dicit᷑ Sap.vij. ꝙ eſt ſpeculum ſine macula. ita pro poſſibilitate ſua ip
deberent eſſe ſpeculũ ſine macula: in quo pure reluceret chriſti imago.S
macula fuerit in ſpeculo illam videt qui in eo faciem videre querebat:ſic
macula fuerit in miniſtris eccleſie:ad illam reſpiciet populus ⁊ ſm eum
maculabit.Miniſter eccleſie debet dicere illud.i.Cor.iiij. Eſtote imitato
res mei:ſicut ⁊ ego chriſti. ¶Tertia qꝛ ſunt vaſa electionis regi regum e
domino dominantium. Modica macula in cypho vinum infuſum abom
nabile reddit / et inutile quantum ad potum regis ſic ſapientia in mult
ꝓpter maculam vite abominabilis reddit᷑ deo ⁊ hominibus. Greg.Cuiu
vita deſpicit᷑ reſtat vt eius predicatio contẽnat᷑.De vno vaſe electionis h
bes.Act.ix.Vas inquit electionis michi eſt iſte vt portet nomen meum c
ram gentibus ⁊ regibus ⁊ filijs iſrael. Vaſa vero electionis hodie in va
cõmunia ſunt mutata.Oſee.viij.Factus eſt iſrael in nationibus quaſi va
immundum:iudei immundum cõmune dicebant. Huius immũditie in m
gna parte eſt negligẽtia circa cuſtodiam oris.Numeri.xix.Vas quod no
habuerit operculum:nec ligaturam deſuper immũdum erit.¶Quarta
habent mundare alios:ideo oportet eos eſſe mundos.Eccl.xxxiiij. Ab i
mundo quid mundabit᷑:ſicut non eſt calidi frigefacere:nec frigidi calefa
re:ita non videt᷑ immundi mundare.Greg.Superiectas ſordes tergere n

Bti mũdo corde qm̃ ipſi deū vi debunt.
Munditia cordis q̃d ſit.
Sacerdo-tes munditiã cordis debẽt hr̃e.

ſta non videt immūdi mūdare. Grego. Supiectas ſordes tergere non valet
nan⁹ que lutū tenet. Nee.xij. Mūdati ſunt ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ mūdaue=
runt ppl'm.i.Macha.iiij. Elegit Judas ſacerdotes ſine macula:volūtatem
habētes in lege dei:et mūdauerūt ſancta. ¶Quinta:q: miniſtri ſunt altiſ=
ſimi : ideo ſicut ipſe immaculat⁹ eſt/oportet eos eſſe immaculatos. Jn ps.
Ero immaculat⁹ cū eo.⁊c. Jtem. Ambulās invia immaculata:hic mihi mi
ſtrabat. Ephe.i. Elegit nos vt eſſem⁹ ſancti ⁊ immaculati in cōſpectu ei⁹
n charita. Ecce quō per puritatem cordis deuenire poſſum⁹ ad beatitudi=
em patrie. Que oīa ſi diligēter aſpicerem⁹ nunq̄ peccarem⁹:iuxta verba
hematis. Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

Quo ad ſecūdam partem videndum eſt qnare mūdi
orde ſint beati. Scdo de his que faciūt ad cōmēdatiōem mūdicie. Tertio
e partib⁹ mūdicie. Et quarto cui dono adaptat. ¶Circa primum dicit q
ima ⁊ maxima cauſa quare mūdi corde ſunt beati/eſt illa quā dñs tāgit
Qm̄ ipſi deū videbūt. Jn futuro videbūt eū facie ad faciem:in quo erit ma
ima delectatio. Joā.xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te verum deum
t quē miſiſti Jeſum xp̄m. Et ſup illud ps. Oſtēdam illi ſalutare meū. dicit
lo.i.xp̄m in maieſtate. Et ſubdit. Hec viſio eſt tota merces. Jn p̄nti eī vi
etur de⁹ a mundis corde. Bern. Pura veritas non niſi puro corde videt.
eb.xij. Pacem ſequimini cū oīb⁹ et ſanctimoniam ſine qua nemo videbit
eū. Mūdi corde non ſolū ſunt beati beatitudine ſpei/ſed etiā beatitudine
e:q: liberi a miſeria immūditie que magna eſt. Jn ps. Beati immaculati
via. Apoc.xij. Beati qui lauāt ſtolas ſuas in ſanguine agni. ¶Secūdo
dēdū eſt de ijs que faciūt ad cōmēdationem mūditie cordis:et ſunt duo=
cim. Primū eſt multiplex exhortatio quā ſcriptura ſacra facit. Leui.xi.
ācti eſtote qm̄ ego ſanct⁹ ſum. Eccl's.ix. Omni tēpore veſtimēta tua ſint
dida.ij. Pet.iij. Satagite immaculati ⁊ inuiolati inueniri. Eſa.lij. Mū=
mini q̄ fertis vaſa dñi. Scdm eſt q ipa eſt naturalis aīe. Bern. in ſermo.
icut corporis natura eſt ſanitas:ita cordis natura eſt puritas. Tertium
q gaudiū habet ſibi ita a deo annexū q ipa vocat gaudiū. Vn̄ ſup illō
al.v. Fruct⁹ ſpūs eſt charitatis gaudiū. dicit glo.i.puritas animi. Quar
m eſt purgatio quā naturaliter faciūt creature irrōnabiles ⁊ etiā inſenſi
es quaſi exoſam haberēt immūditiam. Purgat ſe mare mortuos ad lit
s expellēs:purgat ſe vinū:purgat ſe etiā qđ decoquit. Corpora etiā ani
lium vim expulſiuā habēt que noxia a ſe expellūt. Quintū eſt deteſta=
ſui oppoſiti ſcʒ immūditie peccati/que eſt valde deteſtāda. Qm̄ ſi mūdi
m veſtimētoꝝ noſtroꝝ diligim⁹/a fortiori imaginē trinitatis ⁊ decorē ei⁹
s diligere debem⁹. Quid diceret de illo q̄ imaginem crucifixi vel beate
gis in lutū p̄iceret/vel crucē que corp⁹ xp̄i tetigit paucis horis? Jtem
non habet adeo bonū amicū quē nō odiret ad mortē etiā eternā pp̄ter
culam vnius mortalis peccati. Eccli.xij. Altiſſim⁹ odio habet pctōres.
extum faciēs ad cōmēdationem mūditie eſt q ipa multum placet deo.
eſſa.iiij. Hec eſt volūtas dei ſctificatio vr̄a. Septimū eſt q ipa cor hoīs
habitaculū facit. Augu. Mūda tm̄ cubiculū cordis:int⁹ eſt q̄ exaudiat
Parali.xix. Opus grāde eſt nō homini parat habitatio ſʒ deo. Octauū
q pinguedinem deuotiōis recipit. Jn ps. Pingueſcēt ſpecioſa deſerti.
onum eſt q amicū dei cōſtituit. Decimū q grām labioꝝ tribuit:que duo
ſitur Prouerb.xxij. Qui diligit cordis mūditiam pp̄ter grām labioꝝ

Mūdi corde quare ſunt beati.

Mūditia cordis in xij. cōmendatur.

ſuoꝝ/amicum habebit regē. Vndecimum ꝙ radix eſt totiꝰ mūditie. Ad m
ditiam eñ exteriorem ſequit exterior mūditia. Roñ. xi. Si radix eſt ſanct
et rami. Duodecimum eſt ꝙ ad dei manifeſtam viſionem ꝑducit. Matt. v
Beati mūdo corde: qm̄ ipſi deū videbūt. ¶ Scđo vidēdum eſt de partib
mūditie. Pro quo eſt notādum ꝙ eſt mūditia ficta: et eſt mūditia vera. F
cta mūditia eſt mūditia ſupficialis: vt mūditia phariſeorum. de qua Ma
Mūditia thei xxiij. Ve vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: q̄ mundatis qđ deforis e
eſt duplex: calicis ⁊ parapſidis: intus aūt pleni eſtis rapina ⁊ immunditia. Et ſubdi
vera ⁊ ficta. Phariſee: ecce munda prius qđ intus eſt calicis ⁊ parapſidis: vt fiat ⁊ i
qđ deforis eſt mūdum. De ficta mūditia tāgitur Prouer. xxx. Gñatio q
ſibi mūda videt: et tñ non eſt lota a ſordibꝰ ſuis. Mūditia vera eſt purita
cordis. et diuidit in mūditiam intellectꝰ/et mūditiam affectꝰ. Bern. in ſe
mo. Duo inquit ſunt que in nobis purgāda ſunt: intellectus ⁊ affectus. I
tellectus vt nouerit: affectꝰ vt velit. Intellectꝰ purgādꝰ eſt a tribꝰ: ſcȝ a f
ſis/ab ocioſis/et vitioſis. Falſitas intellectum obtenebrat. Ocioſa cū im
pediūt. Abuſio eñ intellectꝰ eſt cū occupat circa inutilia. Ois aūt pote
tia ſui abuſione prepedit: vitioſa vero eum coinquināt. Affectus vero mū
dus eſt a ſupaſperſione ⁊ infectiōe ⁊ admixtione ſordium. Supaſperſio
primis motibꝰ: infectio in deſyderio moroſo: admixtio in amore. Amor e
eſt quedā admixtio ſiue vnio amātis ad amatum. ¶ Quarto dicēdum e
de mūditia cordis cui dono adaptat. Ad hoc dicēdum ꝙ mūditia cord
Mūditia cordis. dono intellectꝰ adaptat. Facit eñ mūditia cordis ad intelligētiam: ſicu
puritas: et claritas pupille facit ad viſionem oculi: et mundititia ſpeculi a
ſpeculationem faciei: et mūditia vaſis ad hoc ꝙ precioſus liquor ei infu
datur. Glo. ſup Matth. v. Facit adaptationem his verbis. Spūs intellig
tie huic gradui adaptatur: q: intellectus mētis oculꝰ eſt: et expletio mā
toꝝ dei aperit intellectum. Intellectum igit ſemꝑ habeamꝰ apertū ad p
ceptoꝝ obſeruātiam ſine qua nemo ingredit celū: teſte veritatis magiſt
Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Quam nobis preſtare dignetur i
veritatis magiſter Jeſus xp̄s benedictus in ſecula. Amen.

¶ Sermo. xl. et vltimus.

MEmorare nouiſſima tua: & in eternum. &
Scribitur Prouerb. xvi. Beatus eſt qui ſperat in dño. Mu
reges ⁊ principes ſuis famulis ꝓmittūt magna: et ob hoc
multi labores pro ipſis aſſumūt improbos: et tamen vt in pl
bus a dñis nullum cōſequūtur premium. Non ſic aūt de rege noſtro glo
ſo Jeſu xp̄o. Qm̄ de ipō ſcribitur. Eccli. ij. Quis ſperauit in dño ⁊ cōfu
eſt? et quis permanſit in mādatis eiꝰ et derelictus eſt? quaſi diceret. null
Seruiamus ergo illi ⁊ bene ſperemus de eo: q: fidelis dñs in oībus verb
ſuis. Nam grauis diete ⁊ penoſa mercennario videtur breuis ſi in fine d
mille aureos indubitāter ſperat recipere: qđ tamen parum eſt aut nihil
ſpectu premij eterni. Greg. ſpes in eternitate animum erigit: et idcirco n
Leuia ſint nobis oīa ꝓpt gliaȝ obtinēdā. la mala que exterius tolerat ſentit. vnde Chryſoſt. Si tempeſtas nautis
vulnera militibus: ſi frigora agricolis ꝓpter premium tēporale leuia ſu
quātomagis debent eſſe leuia: ꝓpter premium eternum? Iſidorus de ſū
bono. Qui vite future premia diligenter excogitat: mala omnia preſen
vite equanimiter portat: qm̄ ex illius dulcedine huius amaritudinem te
perat. Roma. viij. Exiſtimo enim ꝙ non ſunt condigne paſſiones huiꝰ te

oris ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Et Hierony.in epla. Nullus labor durus:nullum tempus longum videri debet quo gloria eter e claritatis acquiritur.vnde Chryſo.de recuperatione lapſi. Si quotidie porteret nos tormenta perferre:et ipſam gehennam paruo tempore tolle are:pro eo ꝙ chriſtum videre poſſemus in gloria venientem ⁊ ſanctorum us numero ſociari non erit dignum pati omne qđ triſte eſt modo:vt tanti oni tanteꝗ glorie participes haberemur. ¶Ex his patet ꝙ miſeri ſunt li qui modicas voluptates carnis/vel diuitias ⁊ honores hui⁹ ſeculi pre ponunt gaudijs celi. vnde Bernar.ſuper cantica. Reuera illud verum eſt audium:et ſolum quod non de creatura ſed de creatore concipitur: quod m poſſideris nemo tollet a te:cui comparata omnis aliũde iocunditas eror eſt:omnis ſuauitas dolor eſt:omne dulce amarum:omne decorum fe um:omne aliud quod delectari poſſit moleſtum. Ne igitur tãto bono fru emur ꝙprimum conuertamur ad dñm: vt eius gratiam inuenire poſſi us: mediante glorioſiſſima matre eius digniſſima: cui deuote dicemus ue maria gratia plena.⁊c.

¶Memorare nouiſſima tua:et in eternum non peccabis.

¶Prima pars erit de ſeptima beatitudine:que dicitur beatitudo pacis: tangitur Matthei.v. Beati pacifici. Secunda vero de octaua beatitu ne:ſcʒ patiẽtie:que tangitur ibidem. Beati qui perſecutionem patiũtur.

Quãtum ad primam oſtẽdetur primo quid ſit pax. Scđo videbitur de cõmendatione pacis:et qui ſunt pacifici:et quare ſint ati:ac cui dono hec beatitudo adaptetur. ¶Primo pax ſic deſcribitur. ax eſt cõcordãtium i bono mẽtium ordinata trãquillitas. Aug.xix.lib. ciui.dei.multas ponit deſcriptiones particulares his verbis. Pax in id corporis eſt ordinata tẽperatura partium. Pax anime irrationalis inata requies appetitionũ. Pax anime rationalis ordinata cognitio actioniſꝗ conſenſio. Pax corporis ⁊ anime ordinata vita ⁊ ſalus ani ntis. Pax hominis mortalis ⁊ dei ordinata in fide ſub eterna lege obe ntia. Pax hominũ ordinata cõcordia. Pax domus ordinata imperan atꝗ obedientia concordia cohabitãtium. Pax ciuitatis ordinata impe ndi atꝗ obediendi cõcordia ciuium. Pax celeſtis ciuitatis ordinatiſſi ⁊ cõcordiſſima ſocietas fruendi deo ⁊ inuicem in deo. Pax omnium re n tranquillitas ordinis. Et ſubdit deſcriptionẽ ordinis. Ordo inquit eſt rium diſpariumꝗ reruʒ ſua cuiꝗ loca tribuens diſpoſitio. ¶Scđo di dum eſt de cõmendatione pacis.vnde multa ſunt que ad pacis cõmen tionem pertinere videnť. ¶Primũ eſt naturale deſideriũ pacis quod i omnib⁹:de quo Aug.xix.li.de ciui.dei. Sicut nemo eſt qui gaudere no ita nemo eſt qui pacẽ habere nolit.quãdoqdẽ ⁊ ipſi qui bella volunt: ni aliud ꝙ vincere volunt. Ad glorioſam ergo pacem bellando cupiunt p ire.nam quid eſt aliud victoria:niſi ſubiectio repugnãtium. Quod cum tũ fuerit pax erit. ¶Secũdũ eſt multiplex exhortatio ad pacẽ que no fit. Ad pacem monuit nos multitudo angelorum nato domino dicens oria in altiſſimis deo ⁊ in terra pax hominibus. Luce ſcđo. ¶Ad hanc uit chriſtus apoſtolos monere illos:in quorum domum intrarent. Mat i.x. Intrantes domum ſalutate eam dicentes. Pax huic domui. Tota m doctrina chriſti ad pacem videtur fuiſſe. ¶Tertium eſt frequens ora quam ſancti pro pace faciunt. Numeri ſexto. Conuertat deus vultum

Beati pacifici qm̃ filij dei voca buntur.

Pax mul tis modis deſcribiť.

Pax com mendatur multiplr.

ſuum ad te:et det tibi pacē.ij.Macha.i. Adaperiat dñs cor veſtrū.ꝛc.et faciat pacē.Paulus fere in ſingulis ep̄lis ſuis pacē optat.vñ Roma.xij.Si fieri pōt q̄ð ex vobis eſt cū oib⁹ hoib⁹ pacē habētes:nō vo ſmetipos defendētes chariſſimi.Greg.in paſto. Lex xp̄i eſt charitas vnitatis quā ſoli pſiciūt:qui nec cū grauātur excedūt. Quartum eſt q̄ pax eſt verū bonū amicoꝝ dei.Unde ſup illud.Pax ſup iſrael.dicit glo.Uno v̄bo oīa bona dicit. Qui pacē non habet infelix eſt.Pacem ſpecialiter reliquit xp̄s diſcipulis ſuis receſſur⁹ ab eis.Joā.xiiij.Pacem relinquo vobis:pacē meā do vobis. Quintū:q: pax eſt ſpecialis loc⁹ dei.ps.Jn pace fact⁹ eſt locus ei⁹.ij.Coꝛ. vlt.Pacem habete ꝛ dñs pacis erit vobiſcū.¶Tertio dicēdum eſt de his qui ſunt pacifici.Pro quo notādum q̄ gr̄a que in verbo iſto.Beati pacifici.ꝛc.cōmēdatur:non eſt pax ſed gr̄a faciēdi pacē in ſe vel in ꝓximo.et hoc vel reſpectu dei vel reſpectu pꝛoximi. Unde pacifici amatoꝛes pacis ſunt: q̄ ſtudioſe intēdūt paci faciēde vel in ſe vel in ꝓximo. Et pꝛimo in ſe.Unde glo.ſup Matt.v.Pax a nobis incipit:q: dum lex carnis repugnat legi mētis:non modo alteri ſed nec nobis poſſumus eſſe pacifici.Sed poſt̄q̄ intus ſpūs imperat vt tot⁹ homo ſpūi ſeruiat:tūc pax ad alios deriuaꝶ:vt pacem cū oib⁹ habeam⁹.¶Quarto vidēdum eſt quare pacifici ſint beati.Ad hoc datur cauſa quā dat dñs Jeſus dicēs.Q: filij dei vocabūtur. Jn p̄nti meritovocātur filij dei:q: exercēt officium illud q̄ð habuit fili⁹ dei in mūdo iſto. Jpſe enī in mūdo iſto bella pacificauit. Jn p̄s.Jbi cōfregit potētias arcū/ ſcutum ꝛ gladium ꝛ bellum. Jn aduentu ſuo fuit impletum illud Eſaie.ij. Conflabunt gladios ſuos in vomeres.ꝛc.Ephe.ij. Jpſe eſt pax noſtra.Eſa. lxvij. Ego ſum qui loquoꝛ iuſtitiam: et pꝛopugnatoꝛ ſum ad ſaluandum. ¶Pꝛimū ꝑtinet ad litis ſedationē.Scd̄m ad belli pacificationē.Jtē ipſe tumultū ſedauit:dū ſilentio ſuo ſilendi. exēplū dedit. Eſa.liij. Quaſi agn⁹ coꝛam tondēte ſe obmuteſcet.ꝛ Luc.xxiij.Coꝛam Herode nihil omnino reſpondit.Jnquietudinē quantū ad locū pacificauit qñ apoſtolis dixit. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Lu.vlt. Jnquietudinem animi pacificauit cū dixit Joā.xiiij. Manete in me ꝛ ego in vobis.Chꝛiſt⁹ finis eſt:ideo in eo quieſcit.Non eſt quieſcendū in via:ſed in fine vie.Ro.x. Finis legis xp̄s eſt ad iuſtitiam omni credēti. Aug.in li.cōfeſ.Feciſti nos ad te ꝛ inquietū eſt coꝛ noſtrū donec requieſcat in te. Finaliter dicendū eſt q̄ donum ſapientie huic beatitudini adaptaꝶ.Qui enī pacē faciunt.quaſi lectū deo pꝛeparāt:locū ſcꝫ quietis.in p̄s.Jn pace in idipſum ꝛc.Unde ipſi ſunt quaſi cubicularij dei ꝛ ſecretarij:ꝛ cōcilia ſapientie eis reuelanꝶ. Preterea animus pacatus clarius videt.Eccl̄.xxxviij.Sapientiā ſcribe in tp̄e vacuitatis.i.vacationis ꝛ quietis:ideo d̄r in p̄s.Uacate pꝛimū deinde ſubdiꝶ.videte qm̄ ſuauis eſt dñs.Hanc beatitudinē vie meoꝛari deberem⁹ ſine qua ad beatitudinē patrie ꝑuenire valet nemo.q̄ð ſi fecerim⁹ nū̄q̄ peccabimus.iuxta verba thematis. Memoꝛare nouiſſima tua ꝛ in eternum nō ꝛc.

Quo ad ſecūdam partem videndum eſt de alia btitudine q̄ tangiꝶ Mat.v.Beati q̄ ꝑſecutionem patiunꝶ.vnde glo.ſup Mat.v. Hanc beatitudinē poſt pꝛedictas oꝛdinat dicēs.Quiuſq̄ ad ſapientiam ꝑ pꝛedicta cōſcendūt:ꝑfecti ꝛ roboꝛati non cedunt ꝑſecutioni: q: neq̄ moꝛs neq̄ vita poteſt ſeparare a xp̄o.Hec beatitudo nū̄q̄ acquiri pōt ꝛ haberi niſi ꝑ patientiam:quare patientia in multis venit cōmēdēda.¶Pꝛimo a ſcriptura ſacra.Ephe.iiij. Obſecro vos in dño vt digne ambuletis vocatio

Bti q̄ ꝑſecutionē patiūꝶ ꝑpꝶ iuſtitiam qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ.

e qua vocati eſtis cū omni humilitate ⁊ patientia.i.Teſſa.iiij.Patientes ſtote ad oēs Jaco.v. Patientes eſtote fratres vſq; in aduētū dn̄i. ¶Se‑ ūdo venit cōmēdēda patientia.q: valde glorioſe triumphat.Ad gloriam riumphi ei⁹ facit ꝙ ipſa ſine ictu vel repcutione vincit. Non leuaret vnā ſtucā ad hoſtes feriendos:ſed tela eorū retūdit ⁊ in corda hoſtiū mittit. ſ s.Gladius eorū intret in corda ipſorū.Perſecutoris gladius in cor ei⁹in rat:q: animā ei⁹ occidit. Patientia vincit hō pſecutores ⁊ demones ⁊ ſe‑ pſum.De pſecutorib⁹ patet in btō Uincentio qui vicit Dacianū.vnde di‑ it ei. Uidebis me plus poſſe dū torqueor: ꝙ poſſis ipſe qui torques. vnde gitꝛ de filia cuiuſdā pmarij demoniū habēte:ꝙ cū quidā diſcipulus ſenū eniſſet ad domū in qua ipſa erat puella a demonio vexata: dedit alapā ei le aūt pbuit ei mox ⁊ aliā maxillā.Demō aūt coact⁹ clamauit:ꝙ violēta ādata dei expellerēt eū inde ⁊ ſtatī curata eſt puella.Patiētia vincit hō ipſum:qꝺ genus vincēdi eſt rariſſimū.Eſt eī̄ nobiliſſimū.Senc.in lib.de aturalib⁹ queſtionib⁹ innumerabiles ſunt qui pplos:qui vrbes habuerūt poteſtate:pauciſſimi qui ſe.Legitꝛ ꝙ ſocrates poſit⁹ in carcere:cū eſſent ui pmitterēt eū fugere noluit exire: ſed remāſit vt duarū rerū grauiſſima m hominib⁹ metū auferret:mortis ſcȝ ⁊ carceris.Sācti maxime videntꝛ oriari in his que ſunt patientie.Gal.vlt. Mihi abſit gloriari:niſi in cru‑ dn̄i noſtri Jeſu xpi.ij. Cor.xij. Libēter gloriabor in infirmitatib⁹ meis. Tertio magnū dn̄ium patientie.Patienti ſeruiūt pſecutores.Prouer. .Qui ſtult⁹ eſt ſeruiet patienti. null⁹ adeo ſeruiuit beato Uincētio vtili :vt Dacianus fabricādo ei coronā regni eterni.ps. Supra dorſum meū bricauerūt pctōres. Fabricauerūt inquā coronā eternā. ¶Quarto ho‑ nem ditat.ps.Precioſa in cōſpectu dn̄i mors ſanctoꝝ eius.Aug. in lib. ciui.dei.Quid pcioſius ꝙ mors p quā fit vt oīa delicta dimittantꝛ ⁊ me‑ a cumulatius augeantꝛ:Prouer.xix. Qui patiēs eſt nō ſuſtinebit dānū Quinto q: xp̄o vicē reddit.i.Pet.ij.Chriſt⁹ paſſus eſt pro nobis vobis inquens exēplū vt ſequamini veſtigia eius. ¶Sexto q: hominē quaſi rtyrē fecit.Greg.Sine ferro vel flāmis martyres eſſe poſſumus:ſi patiē m in animo veraciter cōſeruam⁹.Alterius eſt notādū ꝙ p patientiam ⁊ rſecutiones maxime cognoſcuntꝛ electi dei.vnde Auguſt.in li. de acade‑ cis. Si exempt⁹ es a paſſione flagellorū: exēpt⁹ es a numero filioꝝ dei agellat eī̄ deus oēm filium quē diligit.Jtē Aug.dilectis ſuis deus iter erum facit nedū delectentꝛ in via obliuiſcantꝛ eorum que ſunt in patria. le ſicut tāgit glo.ſup Mat.v. Jn patiētia pſecutionū eſt oſtēſio pfectio ⁊ pbatio.Eccl.ij. Jn igne pbatꝛ aurū ⁊ argentū: homines vero recepti‑ es in camino humiliationis.Eiuſdem.xxvij.Uaſa figuli probat fornax ⁊ nines iuſtos tētatio tribulationis.Rom.v.Tribulatio patiētiā operatꝛ ientia aūt probationē:qui patiuntꝛ pſecutionē propter iuſtitiā ſunt bti qui patiuntꝛ ppter ſcelera ſua.i.Pet.iiij.Nemo veſtrū patiatꝛ:quaſi ho ida aut fur ⁊c.Eiuſdē.iij. Si quid patimini ppter iuſtitiam btī. Cauſa re tales ſunt beati eſt quā dn̄s tāgit: q: ipſorū eſt regnū celorū. Bern. er.Pauperib⁹ piter ⁊ martyrib⁹ regnū celorū pmittitꝛ: q: pauptate q‑ emitꝛ:ſed in paſſione pro xp̄o ſine omni dilatione pcipitꝛ. Eorū aūt qui ecutionē patientꝛ propter iuſtitiā regnū celoꝝ eſt Primo q: iuſtitia pro erit in futuro: ſicut mō ipſi ſunt p iuſtitia.vn̄ obtinebit eis regnū celoꝝ n eī̄ poterit aliquid fieri in iudicio extremo cōtra iuſtitiam. Eccl.iiij. ꝓ ad mortē certa pro iuſtitia:⁊ deus expugnabit pro te inimicos tuos:

electi dei p patiētiā co gnoſcuntꝛ.

¶ Secūdo q2 regnum celorum expoſitū eſt vim inferentib9. Mat.xi. Regnū celorū vim patit̄ ⁊ violenti rapiunt illud: quaſi publice de illo clamatū eſt. Qui pōt capere capiat. Mat.xix. Patientes pſecutionē quaſi quadā vi illud capiunt. ¶ Tertio q2 preciū habent p quo regnū celorū venale expoſitum eſt. Mat.xx. Sedere ad dexterā vel ad ſiniſtrā non eſt meum dare vobis. Vēdere poti9 hoc volebat q̄ ītuitu cōſanguinitatis eis dare. ¶ Quarto q2 tales xp̄o ſocietatē faciūt in vigilia pſentis afflictionis: in pane doloris ⁊ aqua tribulationis: ideo merito erūt ſocij ei9 in feſto eterne iocūditatis. Ro.viij. Coheredes aūt xp̄i ſi tñ cōpatimur vt ſimul ⁊ glorificemur. ij. Thim.ij. Si ꝯmortui ſum9 ⁊ ꝯuiuem9: ſi ſuſtinem9 ⁊ cōregnabim9. ij. Cor. i. Sicut ſocij paſſionū eſtis ſic eritis ⁊ cōſolationis. Lu.xxij. Vos eſtis q̄ pmanſiſtis mecū in tētationib9 meis: ⁊ ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pr̄ meus regnū. vt edatis ⁊ bibatis ſup mēſam meā in regno meo. Quinto q2 ipſi habēt on9 celeſtis hereditatis in pñti ⁊ ideo merito in futuro emolumētū eiuſdē hereditatis ad eos ptinebit. Hec aūt btitudo dono fortitudinis adaptat̄. Et iure ac merito qm̄ pſecutionem quis ferre nō valet niſi ſpecialiter adiut9 dono fortitudinis. vñ Aug. poſt q̄ locut9 eſt de ſcia q̄ facit hoīes lugētes ſubdit: inde aſſurgūt ad fortitudinē vt mūd9 eis crucifigat̄ ⁊ ipi mūdo. Sal.vi. ⁊ tolerēt fames ſitiſq3 iuſtitie. Poſt q̄ aliq̄s abiecit iugū diaboli p timorē hūiliantē ⁊ māſuete portat ſuaue iugū xp̄i p pietatē ⁊ agnoſcēs mala huius exilij luctū gaudio pelegit: ipſe eſt crucifixus ſiue mortu9 mūdo: ⁊ mūdus mortu9 ei. ipſe nec bona mūdi ꝯcupiſcit: nec mala ptimeſcit iuſtitie viuere vult: eā eſurit ⁊ ſitit ⁊ ad eā fortis eſt. Hec ſūt btitudines vie ſine q̄b9 ad btitudines pr̄ie puenit null9. Ad eas aūt habendas auxilio ſpeciali adiuti niſib9 totis laborem9: vt tādē ꝑhēnes conſeq̄ valeamus beatitudines. Quas nobis preſtare dignet̄ benedictus Jeſus Marie filius per infinita ſecula glorioſus. Amen.

Finitur doctrinale ſanctę & prouidę vitę cōplectēs quadragīta ſermones de q̄tuor nouiſſimis: de morte videlicet multiplici: de pœnis inferni & purgatorii. de iudicio generali & ipſum cōcernētibus: & de beatitudine ęterna: Compoſitū per venerādum & eximie doctum bonarum artium & ſacrę theologię pfeſſorē i ſchola Parrhiſieñ. magiſtrū Petrū Richardi. Impreſſum aūt impēſis & accuratione Iodoci Badii Aſcenſii in inclyta Parrhiſiorum academia: opera Ioānis a prato & Iacobi mercarii ſociorū: Anno ſalutis ad calculum Romanum. Milleſimo quingenteſimo decimonono: quarto Idus Martii.

Deo gratias.

EA519
R518 d